

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

اسیضانائے

الاحمدی

جلد دوم

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ
وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ
عَلٰی سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلٰی اٰلِهِ الطَّيِّبِیْنَ
وَسَلَّمَ

۱۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موسوعة الامام الخميني قدس سره الشريف المجلد 32 إلى 41 استفتاءات امام خميني (س)

نويسنده:

آيت الله العظمى سيد روح الله موسى خميني قدس سره

ناشر چاپي:

موسسه تنظيم و نشر آثار امام خميني رحمه الله عليه

ناشر دييجيتالي:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	موسوعه الامام الخميني قدس سره الشريف المجلد ۳۳ استفتائات امام خميني (س) جلد ۲
۹	مشخصات کتاب
۱۰	اشاره
۱۳	فهرست اجمالی
۱۴	فهرست مطالب
۲۰	کتاب نماز
۲۰	احکام نماز
۲۱	شرط وجوب نماز
۲۴	مقدمات نماز
۲۴	مقدمه اول: اوقات نمازهای یومیه و نوافل آن ها
۲۴	اشاره
۲۵	نماز شب
۲۶	افضلیت خواندن هر یک از نمازهای یومیه در وقت فضیلت خودش
۳۱	وقت نماز صبح در شب های مهتابی
۳۳	حکم وقت اختصاصی نماز
۳۶	حکم کسی که نماز عشایش قضا شود
۳۸	حکم تراحم وقت نماز با غیر آن
۴۰	شرط یقین به دخول وقت برای شروع نماز
۴۱	مقدمه دوم: قبله
۴۶	مقدمه سوم:
۴۶	ستر و ساتر (پوشش و لباس نمازگزار)
۴۸	شرط اول: پاک بودن لباس نمازگزار
۴۹	شرط دوم: غصبی نبودن لباس نمازگزار

۵۳	شرط سوم: از اجزاء مردار و حیوان حرام گوشت نبودن لباس نمازگزار
۵۴	شرط چهارم: از طلا نبودن لباس نمازگزار در مردان
۵۴	اشاره
۶۷	پوشیدن زنان لباس مخصوص مردان را و بالعکس
۷۰	لباس شهرت
۷۲	مقدمه چهارم: مکان نمازگزار
۷۲	غصبی نبودن مکان نمازگزار
۱۱۴	تقدم و تأخر زن و مرد و وجود حائل بین آن ها در نماز
۱۱۷	طهارت مکان و امور معتبره در محل سجده
۱۲۳	اعتبار استقرار در محل نمازگزار
۱۲۵	استحباب نماز در مسجد و آداب و احترام آن
۱۲۸	معنای کراهت در نماز و مکان های مکروه برای نماز
۱۳۲	مقدمه پنجم: اذان و اقامه
۱۳۳	مقدمه ششم: حضور قلب در نماز
۱۳۵	افعال نماز
۱۳۵	افعال نماز
۱۳۵	نیت
۱۴۰	تکبیره الاحرام
۱۴۳	قیام (ایستادن)
۱۴۹	قرائت و ذکر
۱۷۳	رکوع
۱۷۵	سجده
۱۷۹	سجده واجب در تلاوت قرآن و سجده شکر
۱۸۱	تَشَهُدُ
۱۸۲	سلام نماز
۱۸۳	قنوت

۱۸۵	تعقیب نماز
۱۸۷	مبطلات نماز
۱۹۹	نماز آیات
۲۰۱	احکام خلل در نماز
۲۰۱	احکام خلل در نماز
۲۰۵	احکام شک
۲۰۷	حکم شک در افعال نماز
۲۱۲	حکم شک در عدد رکعت های نماز واجب
۲۱۴	حکم شک هایی که اعتبار ندارد
۲۲۱	حکم ظن (گمان) در کارها و رکعت های نماز
۲۲۲	نماز احتیاط
۲۲۳	حکم اجزای فراموش شده نماز
۲۲۳	حکم سجده سهو
۲۲۶	نماز قضا
۲۲۶	وجوب قضای نمازهای فوت شده
۲۴۸	مطابقت نماز قضا با نماز فوت شده
۲۵۴	معتبر نبودن ترتیب در غیر نمازهایی که در ادای آن ها ترتیب معتبر است
۲۶۱	وجوب قضای قدر متیقن از نمازهای فوت شده
۲۶۹	موسع بودن وجوب قضاء نماز
۲۷۰	وجوب نماز قضای پدر بر پسر بزرگ تر
۲۸۳	نماز استیجاری
۲۹۰	نماز جمعه
۲۹۰	نماز جمعه
۳۰۳	شرایط نماز جمعه
۳۱۲	کسی که نماز جمعه بر او واجب است
۳۱۸	وقت نماز جمعه

- چند فرع درباره نماز جمعه ----- ۳۲۱
- نماز عید فطر و عید قربان ----- ۳۲۹
- نمازهای مستحبی ----- ۳۳۲
- نماز مسافر ----- ۳۳۳
- نماز مسافر ----- ۳۳۳
- شرایط شکسته شدن نماز: ----- ۳۳۳
- اول: پیمودن مسافت شرعی ----- ۳۳۳
- حد مسافت شرعی ----- ۳۴۹
- بلاد کبیره ----- ۳۶۳
- اشاره ----- ۳۶۳
- دوم: قصد پیمودن مسافت شرعی از اول سفر ----- ۵۶۵
- سوم: حرام نبودن سفر ----- ۵۷۳
- چهارم: شغل نبودن سفر ----- ۵۷۴
- حکم نماز و روزه افراد راننده ----- ۵۷۴
- حکم نماز و روزه کسانی که شغلشان در سفر است ----- ۶۱۷
- حکم نماز و روزه افراد دوره گرد ----- ۷۲۱
- پنجم: عبور از حد ترخص ----- ۷۴۱
- درباره مرکز ----- ۷۴۴

سرشناسه : خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، 1279 - 1368.

عنوان و نام پدیدآور : موسوعة الامام الخميني قدس سره الشريف المجلد 33 استفتائات امام خميني (س) جلد 2 / تحقیق موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).

مشخصات نشر : تهران : موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، 1396.

مشخصات ظاهری : 10 ج.

فروست : موسوعه الامام الخميني (س).

شابک : 1-368-212-964-978

وضعیت فهرست نویسی : فایا (چاپ دوم)

یادداشت : ج. 2 - 10 (چاپ اول: 1392) (فایا).

یادداشت : چاپ دوم.

مندرجات : ج. 1. احکام تقلید، طهارت. - ج. 2. نماز (از ابتدا تا شرایط شکسته شدن نماز). - ج. 3. نماز (از قواطع سفر تا انتها)، روزه، زکات. - ج. 4. خمس. - ج. 5. حج، امر به معروف و نهی از منکر، مکاسب محرمه. - ج. 6. بیع (خرید و فروش). - ج. 7. وقف و نظایر آن، وصیت، یمین و نذر، کفارات. - ج. 8. صید و ذباحت، خوردنی ها و آشامیدنی ها. - ج. 9. نکاح (از اولیای عقد تا انتها). - ج. 10. قضا، شهادت، حدود، قصاص ...

موضوع : فقه جعفری -- رساله عملیه -- پرسش ها و پاسخ ها

Islamic law, Ja'fari -- Handbooks, manuals, etc. -- Questions and answers*

فتواهای شیعه -- قرن 14

Fatwas, Shiites --- 20th century

شناسه افزوده : موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)

شناسه افزوده : Institute for Compilation and Publication of Imam Khomeini's Works

رده بندی کنگره : BP183/9/خ8الف47 1396

رده بندی دیویی : 297/3422

شماره کتابشناسی ملی : 3421059

اطلاعات رکورد کتابشناسی : فاپا

آدرس سایت : <https://www.icpikw.ir>

خیراندیش دیجیتال : مرکز خدمات حوزه علمیه اصفهان

ویراستار: محمدرضا دهقانزاد

ص: 1

اشاره

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

ص: 3

جلد اول احکام تقلید، طهارت

جلد دوم نماز (از ابتدا تا شرایط شکسته شدن نماز)

جلد سوم نماز (از قواطع سفر تا انتها)، روزه، زکات

جلد چهارم خمس

جلد پنجم حج، امر به معروف و نهی از منکر، مکاسب محرمه

جلد ششم بیع (خرید و فروش)، شفعه، صلح، اجاره، جعاله، عاریه، ودیعه، مضاربه، شرکت، مزارعه، مساقات، دین و قرض، رهن، حجر، ضمان، حواله و کفالت، وکالت، اقرار، هبه

جلد هفتم وقف و نظائر آن، وصیت، یمین و نذر، کفارات

جلد هشتم صید و ذباحت، خوردنی ها و آشامیدنی ها، غضب، احیای موات و مشترکات، لقطه، نکاح (از ابتدا تا احکام عقد ازدواج)

جلد نهم نکاح (از اولیای عقد تا انتها)، طلاق، خلع و مبارات، ظهار، مواریث

جلد دهم قضا، شهادت، حدود، قصاص، دیات، مسائل مستحدثه (بیمه، سفته، سرقتی، بانک ها، بلیط های بخت آزمایی، تلقیح مصنوعی، تشریح و ترقیع، رادیو و تلویزیون، مقررات دولتی، راهنمایی و رانندگی، خرید و فروش و تقسیم اجناس سهمیه ای، خرید و فروش اجناس قاچاق، مالیات و عوارض، عزاداری، رضایت والدین، مسائل اجتماعی بانوان، مسابقات ورزشی، معارف و مسائل

اسلامی، مسائل امنیتی و کشورهای بیگانه، ولایت فقیه)

کتاب نماز

شرط وجوب نماز *** 3

مقدمات نماز *** 4

مقدمه اول: اوقات نمازهای یومیه و نوافل آن ها *** 4

نماز شب *** 5

افضلیت خواندن هر يك از نمازهای یومیه در وقت فضیلت خودش *** 6

وقت نماز صبح در شب های مهتابی *** 10

حکم وقت اختصاصی نماز *** 12

حکم کسی که نماز عشايش قضا شود *** 15

حکم تراحم وقت نماز با غیر آن *** 16

شرط یقین به دخول وقت برای شروع نماز *** 18

مقدمه دوم: قبله *** 19

مقدمه سوم: ستر و ساتر (پوشش و لباس نمازگزار) *** 24

شرط اول: پاک بودن لباس نمازگزار *** 26

شرط دوم: غصبی نبودن لباس نمازگزار *** 27

شرط سوم: از اجزاء مردار و حیوان حرام گوشت نبودن لباس نمازگزار *** 31

شرط چهارم: از طلا نبودن لباس نمازگزار در مردان *** 32

ص: 5

پوشیدن زنان لباس مخصوص مردان را و بالعکس *** 45

لباس شهرت *** 48

مقدمه چهارم: مکان نمازگزار *** 50

غصبی نبودن مکان نمازگزار *** 50

تقدم و تأخر زن و مرد و وجود حائل بین آن ها در نماز *** 91

طهارت مکان و امور معتبره در محل سجده *** 94

اعتبار استقرار در محل نمازگزار *** 100

استحباب نماز در مسجد و آداب و احترام آن *** 102

معنای کراهت در نماز و مکان های مکروه برای نماز *** 105

مقدمه پنجم: اذان و اقامه *** 109

مقدمه ششم: حضور قلب در نماز *** 110

افعال نماز *** 112

نیت *** 112

تکبیرة الاحرام *** 117

قیام (ایستادن) *** 120

قرائت و ذکر *** 126

رکوع *** 150

سجده *** 152

سجده واجب در تلاوت قرآن و سجده شکر *** 156

تَشَهُدُ *** 158

سلام نماز *** 159

قنوت *** 160

تعقيب نماز *** 162

ص: 6

مبطلات نماز *** 164

نماز آیات *** 175

احکام خلل در نماز *** 177

احکام شک *** 181

حکم شک در افعال نماز *** 183

حکم شک در عدد رکعت های نماز واجب *** 188

حکم شک هایی که اعتبار ندارد *** 190

حکم ظن (گمان) در کارها و رکعت های نماز *** 197

نماز احتیاط *** 198

حکم اجزای فراموش شده نماز *** 199

حکم سجده سهو *** 199

نماز قضا *** 202

وجوب قضای نمازهای فوت شده *** 202

مطابقت نماز قضا با نماز فوت شده *** 223

معتبر نبودن ترتیب در غیر نمازهایی که در ادای آن ها ترتیب معتبر است *** 229

وجوب قضای قدر متیقن از نمازهای فوت شده *** 236

موسع بودن وجوب قضاء نماز *** 244

وجوب نماز قضای پدر بر پسر بزرگ تر *** 245

نماز استیجاری *** 258

نماز جمعه *** 265

شرایط نماز جمعه *** 277

کسی که نماز جمعه بر او واجب است *** 286

ص: 7

وقت نماز جمعه *** 292

چند فرع درباره نماز جمعه *** 295

نماز عید فطر و عید قربان *** 303

نمازهای مستحبی *** 306

نماز مسافر *** 307

شرایط شکسته شدن نماز:

اول: پیمودن مسافت شرعی *** 307

حد مسافت شرعی *** 323

بلاد کبیره *** 336

دوم: قصد پیمودن مسافت شرعی از اول سفر *** 536

سوم: حرام نبودن سفر *** 544

چهارم: شغل نبودن سفر *** 545

حکم نماز و روزه افراد راننده *** 545

حکم نماز و روزه کسانی که شغلشان در سفر است *** 588

حکم نماز و روزه افراد دوره گرد *** 692

پنجم: عبور از حد ترخص *** 712

ص: 8

کتاب نماز

احکام نماز

بسمه تعالی

با عرض سلام بر امام، روح الله الموسوی الخمينی، من می خواستم از شما يك سؤال کنم و دوست دارم جواب سؤال من را با دست خط خودتان بنویسید و مهر یا امضای خودتان را بزنید.

سؤال: هر کس که نماز را بلد باشد و توانایی خواندن نماز را داشته باشد، نماز بر او واجب است یا نه؟ والسلام علی من اتبع الهدی

بسمه تعالی، کسی که به حد بلوغ رسیده نماز بر او واجب است و باید نماز و مسائل آن را یاد بگیرد.

2. آیا نماز بر کودکان عقب مانده ذهنی که فقط قادر به تربیت پذیری هستند واجب است؟

بسمه تعالی، اگر عاقل نباشند تکلیف ندارند.

ص: 3

مقدمه اول: اوقات نمازهای یومیه و نوافل آن ها

اشاره

[سؤال 1068] 333

9. وقت نافله ظهر قبل از نماز ظهر را امام در رساله با شاخص مشخص کرده اند؛ این مقدار از نظر ساعت چقدر است؟
بسمه تعالی، نسبت به ایام سال و مکان ها، ساعت مختلف می شود.

[سؤال 1069] 6446

2. اگر کسی نماز غفیله را با دو رکعت نماز دیگر به نیت نافله مغرب بخواند آیا ثواب نماز غفیله و نافله مغرب به او داده خواهد شد یا نه؟
بسمه تعالی، نماز غفیله از رواتب یومیه نیست و درك ثواب هر دو شاید موقوف باشد، به این که هر يك جدا به جا آورده شود.

[سؤال 1070] 481

بسمه تعالی

نایب الامام، مروّج الاحکام، اعلم الفقهاء، الامام الخمينی، روحی فداکم و زید عمرکم العالی، محترماً استفتا می نماید:

نمازگزار در نماز مستحبی که نشسته می خواند، قصد داشته که برای درك ثواب نماز ایستاده، يك یا دو آیه به آخر سوره مانده، ایستاده بخواند، غفلةً یا سهواً سوره را تمام کرده است. آیا می تواند بایستد و برای درك ثواب نماز ایستاده يك یا دو آیه ایستاده بخواند، یا نه؟
بسمه تعالی، اشکال ندارد.

ص: 4

[سؤال 1071] 1398

3. در رابطه با نماز شب، آیا نماز شب ارتباط با خدا نیست؟ آیا درست است انسان هر چقدر که می خواهد «الْعَفْو» و «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ» بگوید یا خیر؟

بسمه تعالی، ترتیب نماز شب در رساله عملیه و در کتب ادعیه مذکور است.

[سؤال 1072] 7011

4. سؤال شخصی بنده حقییر در مورد نماز شب است؛ در قنوت وتر باید در حق چهل مؤمن دعا کرد. موضوع این جا است که ما نمی دانیم در حق چه کسانی باید دعا کرد؛ اگر امکان دارد نام چهل مؤمن را ذکر کنید.

بسمه تعالی، می تواند برای هر فرد مؤمنی که انسان بخواهد دعا نماید.

[سؤال 1073] 215

2. آیا هشت رکعت نماز شب را می شود نیت قضا کرد یا نه؟ اگر می شود طرز آن را بیان فرمایید. به جای دو رکعتی می شود یا چهار رکعتی؟

بسمه تعالی، نماز شب به جای نماز قضا محسوب نیست.

[سؤال 1074] 3034

3. لطفاً دستور نماز شب و وقت شرعی آن را برای من بفرستید.

بسمه تعالی، در رساله عملیه و کتب ادعیه مذکور است.

[سؤال 1075] 1550

2. آیا در حین نگیبانی و رفت و آمد می شود نماز شب را به جا آورد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

افضلیت خواندن هر يك از نمازهای یومیه در وقت فضیلت خودش

[سؤال 1076] 662

5. وقت شناسی در اوقات صلوات به چه چیز است؟

بسمه تعالی، در رساله عملیه ذکر شده است.

[سؤال 1077] 7061

2. همان طور که آن رهبری عالی قدر متذکر شده اند، بایست سعی شود که نماز یومیه در پنج نوبت خوانده شود. در کنار محل کار ما مسجد وجود دارد و چون من وقت کافی دارم که نماز خود را در پنج نوبت بخوانم، آیا می توانم نماز عصر خود را در محل کار با جماعت بر پا نکنم؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1078] 482

بسمه تعالی

محضر محترم حضرت آیت الله العظمی، قائد عظیم الشان، امام خمینی، ادام الله ظلّه العالی، السلام علیکم ورحمة الله

آیا در نماز ظهر و عصر و مغرب و عشا، اصل بر جمع است یا بر تفرّق؟

بسمه تعالی، هر يك را در وقت فضیلت آن - به نحوی که در رساله عملیه مذکور است - بخوانند افضل است.

[سؤال 1079] 483

بسمه تعالی

سلام بر رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی. ان شاء الله که حالتان خوب هست. از خدای تبارک و تعالی، بقا و طول عمر جناب عالی را خواستارم.

چند سؤالی برایم مطرح شده که به عرضتان می رسانم.

ص: 6

1. من مسلمان شیعه اثنی عشر جعفری هستم و سؤالم این است که آیا نمازها را می توان در پنج نوبت و با پنج وضو خواند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. وقتی که در رکعت سوم نماز، در نمازهای چهار رکعتی و یا در رکعت اول، تشهد به طور کامل قرائت شود (تا آخر صلوات) چه باید کرد؟

بسمه تعالی، اگر از روی عمد نبوده اشکال ندارد و احتیاط مستحب آن است که بعد از نماز، دو

سجده سهو به جا آورد.

3. آیا می شود جنس یا اجناسی را که نرخ ارزان دولتی دارند و طبق شرایطی به ما تعلق گرفته است، در بازار آزاد به قیمت بالاتری فروخت، در صورتی که به پولش احتیاج مبرم باشد؟ حکمش چیست؟

بسمه تعالی، تابع مقررات دولت اسلامی است.

4. شخص یا اشخاصی تقاضای جنسی می کنند (مثلاً تلویزیون یا یخچال یا کولر و یا فرش ماشینی

و...) آیا اشخاصی که از طرف مساجد هستند (فعلاً به بسیج اقتصادی واگذار شده است) حق دارند که برای بررسی این که این شخص یا اشخاص، جنس مورد تقاضایش را احتیاج دارد یا ندارد، به داخل منزلش بروند و تحقیق بکنند و صحت موضوع را به اثبات برسانند؟ تکلیف چیست؟ لطفاً بفرمایید.

بسمه تعالی، با رضایت صاحب خانه مانع ندارد.

5. منزل ما، شمیران است و در تهران به دنیا آمده ام و پدر و مادرم نیز اهل تهران هستند. اگر به بهشت زهرا بروم، نمازم را چگونه باید بخوانم؟

بسمه تعالی، اگر تهران، قبل از کبیره شدن آن، وطن شما بوده و از آن جا تا بهشت زهرا به مقدار

مسافت نباشد، حکم مسافر پیدا نمی کنید؛ و در غیر این صورت، نماز را باید شکسته بخوانید.

[سؤال 1080] 484

بسمه تعالی

سلام علیکم، ضمن عرض ادب به حضور زاهد و فاضل عالی قدر عصر اسلام، رهبر عظیم القدر و عظیم الشان، راهنمایی بفرمایید که آیا وقت نماز عصر، خاص می باشد یا می توان بدون کم وکاست شدن اجر آن، بعد از نماز ظهر خواند؟

بسمه تعالی، خواندن نماز عصر بعد از نماز ظهر صحیح است، ولی وقت فضیلت دارد که در رساله مذکور است.

بسمه تعالی

به نام الله، پاسدار حرمت خون شهیدان، دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، روحی فدا، ضمن عرض سلام و آرزوی سلامتی و طول عمر امام عزیز، مسأله ای را از آن دفتر محترم استفتا می نمایم.

در فرمان 16 ماده ای حضرت امام - جهت خودسازی به دانشجویان انجمن اسلامی ایرانی مقیم در هند - تأکید شده است که نمازهای پنجگانه را در پنج وقت بخوانید؛ از طرف دیگر در رساله احکام، طبق فتوای امام مستحب است که نماز، اول وقت به پا داشته شود و اول وقت نمازهای عصر و عشا هم به ترتیب، چهار رکعت پس از اذان ظهر و سه رکعت پس از اذان مغرب ذکر شده است. با توجه به این مطلب که در صورت پنج وقته خواندن نماز می بایست نمازهای عصر و عشا را به تأخیر انداخت، بهترین وقت نمازهای عصر و عشا چه موقع است؟

بسمه تعالی، حکم همان است که از رساله نقل کرده اید.

بسم الله الرحمن الرحيم ربيع الاول 1402 ق

والصلاة والسلام على أشرف الكائنات، محمد صلى الله عليه وآله وسلم الميامين الطاهرين.

سماحة مرجع المسلمين و جميع مستضعفي العالم وقائد الأمة و مجدد الدين و نائب بقية الله في الأرض - أرواحنا له الفداء - و مؤسس جمهورية إيران الإسلامية، السيد الحاج آية الله العظمى روح الله الموسوي الخميني العظيم، متّع الله المسلمين بطول بقائكم حتى ظهور وليّه عليه السلام.

سیدی و امامی و مرجعی اُرید مشورتکم؛ اِنّني رأيت جماعة من المسلمين الملتزمين يفرّقون بين الصلاة و سألتهم سبب ذلك ادّعوا: أنّ سماحتكم تفرّقون بين الصلاة؛ فهل هذا صحيح أم أنكم - أقصد سماحتكم - تجمعون بين الظهرين و العشائين

و الجواب بقلمكم و بيدكم الكريمة لأحتفظ بها و أتبرك بها و هذه أمنيته لأتني لم أوفق برؤيتكم شخصياً، فهل أوفق بالنظر إلى كتابتكم و أبقاكم الله حتى ظهور المهدي عليه السلام. والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بسم الله الرحمن الرحيم، لا مانع من الجمع بين الظهرين و بين العشاءين ولكن الأفضل الإتيان بالظهر في أول وقت فضيلتها و بالعصر في أول وقت فضيلتها وكذلك في العشاءين.

[سؤال 1083] 487

بسمه تعالی

ضمن عرض سلام و آرزوی هرچه طولانی تر شدن عمر رهبر عزیزمان امام خمینی، خواهشمندم به این سؤال جواب دهید:

در مورد رهنمودهای امام خمینی در جهت خودسازی جوانان که فرموده بودید: «نمازهای پنجگانه را در پنج وقت بخوانید؛ نماز شب را حتماً به پا دارید»، آیا فرضاً نماز ظهر تمام شد و وارد وقت مشترك شدیم، وقتی که می خواهیم نماز عصر را بخوانیم، ساعت چند بعد از ظهر است؟ و اگر چند مدتی انسان نتوانست نماز شب را به پا دارد، چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اوقات نماز در رساله ذکر شده است.

[سؤال 1084] 5575

9. از شما تقاضایی دارم که شاید کمی بیجا و غیر منطقی باشد، ولی در این دنیا بعد از خدای تبارک و تعالی فقط شما را دارم که می تواند برای من برنامه ای بنویسد که در آن دعاهای روزانه و نمازهای مستحبی همراه با وقت های آن ها از روی ساعت باشد مرا به راهی که به سوی خداوند نزدیک تر است هدایت فرماید، تا بعد از مدتی که این دعاها را خواندم خداوند مرا به سوی خود هدایت کند. در ضمن شما در رهنمودهای خود فرموده بودید که نمازهای روزانه را در پنج وقت بخوانید. اگر ممکن است از

ص: 9

روی ساعت برای من وقت هایش را مشخص بفرمایید. خلاصه علاقه شدید دارم که روزها را به کار پردازم و در میانش که بیکار هستم به ذکر دعا مشغول شوم و شب ها نیز به عبادت و دعا پردازم، پس لطف کنید تمام دعاها را در روزها و شب های معین و ساعات مخصوص خود برای من بنویسید.

بسمه تعالی، به رساله عملیه و کتب مربوطه مراجعه نمایید.

[سؤال 1085] 488

بسمه تعالی 1361 / 6 / 30

محضر مبارک رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، روحی فداه

اگر بخواهیم نماز مان را در پنج وقت بخوانیم موقع اذان نماز عصر و نماز عشا را مرقوم فرمایید. خداوند توفیق عبادت و بندگی به همه عطا فرماید و ما را با شهدا و صالحین محشور فرماید.

بسمه تعالی، وقت آن قبل از نماز عصر یا عشا است.

وقت نماز صبح در شب های مهتابی

[سؤال 1086] 489

بسمه تعالی

شب هایی که مهتاب تا صبح هست، اگر کسی یقین کند که فجر صادق طالع شده، می تواند نماز صبح را بخواند یا باید صبر کند تا سفیده صبح بالحس آشکار شود؟ وظیفه او در امساک روزه ماه رمضان چگونه است؟ و در صورتی که وقت نماز از اول آشکار شدن سفیده باشد، در شب های ابری یا در شهرستان هایی که روشنایی برق به حدی زیاد است که باید خیلی صبر کرد تا سفیده آشکار شود، اگر به اندازه ده دقیقه از اول فجر متیقن صبر کند؛ بعد از ده دقیقه، وقت نماز صبح هست یا خیر؟

ص: 10

بسمه تعالی، احتیاط لازم در شب های مهتاب آن است که صبر کند تا سفیده صبح در افق ظاهر شود و غلبه کند بر روشنایی مهتاب، بلکه خالی از وجه نیست و این حکم در روشنی برق و شب های ابر نیست. و در روزه احتیاط کنند در شب های مهتاب، اگر چه بعید نیست که لازم نباشد امساک قبل از آنچه که ذکر شد.

[سؤال 1087] 490

بسمه تعالی

آیا در وقت اذان صبح، میان شب های مهتابی و غیر مهتابی فرق واقعی است یا ظاهری؟ و آیا روشن شدن افق اگر طبق ساعت و مشاهده فجر در روز قبل معلوم باشد، با وجود مانع از جهت روشنی ماه یا وجود ابر غلیظ، واقعاً برای نماز کفایت می کند یا این که باید فجر، با فرض روشنی مهتاب و ابر، روشن و واضح شود؟

بسمه تعالی، باید طلوع فجر محسوس شود و بین شب های مهتابی و غیر آن ها فرق هست و ساعت و محاسبات علمی میزان نیست.

[سؤال 1088] 1870

2. رأی مبارک که درباره موضوع فجر صادق در شب های مهتابی بر این است که برای برگزاری نماز مقداری تأمل شود، تا سپیده فجر بر مهتاب غلبه نماید، آیا باز فتوای شریفه بر این منوال است؟ در صورت مثبت بودن پاسخ، چند دقیقه قابل تأمل است و شب های مهتابی چند شب در ماه قمری خواهد بود؟

بسمه تعالی، میزان، شب هایی است که روشنایی ماه بر طلوع فجر غالب است و باید برای نماز صبر کند تا روشنایی طلوع فجر احراز شود.

[سؤال 1089] 491

بسمه تعالی

ظاهراً اذان صبح رادیو بر اساس طلوع فجر طبق استخراج مؤسسه ژئوفیزیک

ص: 11

است. آیا چنین وقتی شرعاً معتبر است یا باید فجر با چشم عادی دیده شود و افق روشن گردد؟

بسمه تعالی، میزان تبیین حسی است نه علمی؛ بنابراین باید طلوع فجر قابل رؤیت به چشم عادی باشد.

[سؤال 1090] 492

بسمه تعالی

با توجه به نظر حضرت عالی در مورد تأخیر وقت نماز صبح در شب های مهتابی و با توجه به این که این مسأله در رساله حضرت عالی ذکر نشده است؛ آیا کسانی که طبق رساله عمل کرده و از نظریه آن حضرت اطلاع نداشته اند، نمازهای صبح را که در گذشته انجام داده اند باید قضا کنند؟

بسمه تعالی، قضا لازم نیست؛ مگر یقین کند که نماز را در غیر وقت خوانده است.

[سؤال 1091] 991

3. تقریباً هشت دقیقه طول می کشد تا نور خورشید به زمین برسد، آیا ملاک در قضا شدن نماز صبح، طلوع خورشید است یا رسیدن نور آن به زمین؟

بسمه تعالی، میزان دیده شدن جرم آفتاب در افق نماز گزار است.

حکم وقت اختصاصی نماز

[سؤال 1092] 493

بسمه تعالی 1361 / 5 / 23

دفتر امام، سلام علیکم، با درود فراوان بر امام امت و آرزوی سلامتی آن جناب از خداوند تبارک و تعالی

1. در تحریر الوسیله، کتاب الصلاة ج 1، اواسط مسأله 7 آمده: «و کذا لو صلی الظهر

ص: 12

قبل الزوال... بل لو وقع تمام العصر في وقت الظهر صحَّ على الأقوى».

تمام عصر در وقت ظهر نتیجتاً ظهر قبل از دخول می شود در صورتی که در همین باب مسأله 14: «لو تیقن بدخول الوقت فصلی... فإن وقع تمام الصلاة قبل الوقت بطلت». خواهشمند است بیان فرمایید که فتوای آن جناب چیست؟

بسمه تعالی، منظور صحت نماز عصر در فرض مرقوم است نه صحت نماز ظهری که قبل از وقت واقع شده، بلکه در چنین فرضی نماز ظهر باطل است و باید اعاده شود.

2. و به طور کلی اقوا در مسائل و یا مشکل، آیا فتوای آن جناب می باشد؟

خواهشمند است بیان فرمایید که فتوای صریح شما در تحریر کدام مسائل است؟

بسمه تعالی، اقوا فتوا است و مشکل یا فیه اشکال فتوا نیست.

[سؤال 1093] 784

2. اهل تسنن نماز مغرب را پیش از مغرب می خوانند. آیا ما می توانیم در هنگام حج یا غیر آن به آن ها اقتدا کرده و به همان نماز اکتفا نماییم.

بسمه تعالی، در مورد تقیه مانع ندارد.

[سؤال 1094] 3344

5. وقت صحیح نماز مغرب و نماز عشا تا چه وقت است و تا کی می توان نماز را ادا خواند؟

بسمه تعالی، از حین زوال سرخی افق شرقی تا نصف شب، وقت نماز مغرب و عشا است، که اول وقت به مقدار ادای نماز مغرب، مختص به نماز مغرب و آخر وقت به قدر ادای نماز عشا، مختص به نماز عشا است.

[سؤال 1095] 7006

5. نماز مغرب کی قضا می شود؛ چه ساعتی؟

بسمه تعالی، نباید تا نصف شب به تأخیر افتد و در صورت تأخیر، تا پیش

ص: 13

از اذان صبح به قصد ما في الذمه باید خوانده شود.

[سؤال 1096] 5760

5. وقت مخصوص نماز عصر و نماز عشا را بر طبق ساعت بیان فرمایید. لطفاً دقیقاً ساعتش را با ذکر تاریخ همان روز بیان کنید.

بسمه تعالی، اول مغرب و نصف شب را مشخص نمایید؛ قبل از مغرب، به مقدار ادای نماز عصر، مخصوص عصر و قبل از نصف شب، به مقدار ادای نماز عشا، مخصوص نماز عشا است.

[سؤال 1097] 1466

2. در وقت اختصاصی نماز ادا، با توجه به این که در انتظار امام جماعت است یا خود امام، منتظر مأمومین هست، می شود نماز دیگر خواند یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 1098] 1377

7. اگر انسان بعد از اذان مغرب نمازش را نخواند و بخوابد؛ مثلاً پس از يك ساعت بیدار شده و نماز مغرب و عشا را بخواند، آیا به غیر از این که از فضیلت نماز اول وقت محروم شده، معصیت دیگری هم کرده است؟ یعنی این نوع خوابیدن اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1099] 494

بسمه تعالی 1361 / 8 / 7

با عرض سلام خدمت تمامی کارکنان دفتر امام خمینی، سؤالاتی را عنوان می کنم.

1. در رساله، آخر وقت نماز عصر، مغرب گفته شده است. آیا منظور از مغرب، ناپدید شدن خورشید است و یا هنگام اذان مغرب؟ چون بین این دو، حدود 20 دقیقه اختلاف می باشد.

ص: 14

بسمه تعالی، منظور، وقت اذان است که وقت نماز مغرب داخل می شود.

2. آیا سوخته های روی نان و یا نان سوخته، جزء خبائث و خوردن آن حرام است یا نه؟

بسمه تعالی، حرام نیست مگر آن که ضرر داشته باشد.

3. آیا بلند بودن شارب حرام است و یا مکروه؟

بسمه تعالی، حرام نیست.

4. آیا تصویرهای متحرک - مثل فیلم های سینمایی و یا تلویزیونی - از لحاظ فقهی حکم عکس فرد را دارند و یا خود اشخاص را؟

بسمه تعالی، در حکم عکس است.

5. مرد چه قسمت هایی از بدن خود را واجب است از نامحرم بیوشاند؟ توضیح بفرمایید.

بسمه تعالی، واجب بر مرد پوشاندن عورتین است.

6. سرودها و آهنگ هایی که در تلویزیون و رادیو خوانده می شود چه حکمی دارند و همچنین خرید و فروش آلات موسیقی در رابطه با آن؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد. خرید و فروش و استعمال آلات لهو حرام است.

7. آیا انسان می تواند مرجع تقلید خود را تغییر دهد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر احراز کند یا احتمال دهد که مجتهد دوم اعلم است واجب است علی الاحوط به مجتهد دوم عدول نماید.

8. آیا اعلییت که در انتخاب مرجع باید رعایت شود فقط مربوط به احکام می باشد و یا در تمام

شئون و مسائل دینی؟

بسمه تعالی، مرجع تقلید باید در مسائلی که از او می خواهند تقلید کنند اعلم از دیگران باشد.

9. آیا حیواناتی که از دریا صید می گردند هر حیوانی که باشند چنانچه فلس داشته باشند حلال هستند و یا فقط ماهی های فلس دار حلال هستند؟

بسمه تعالی، ماهی فلس دار حلال است.

حکم کسی که نماز عشايش قضا شود

2. می گویند اگر کسی نماز مغرب و عشاءش قضا شود، حتماً باید فردای آن روز را

ص: 15

روزه بگیرد. درست است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

[سؤال 1101] 727

7. چنانچه نماز عشا قضا شود و تا اذان صبح خوانده نشود، آیا روزه فردای آن روز واجب است؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

[سؤال 1102] 4183

3. گفته شده اگر کسی نماز مغرب و عشا را عمدتاً یا سهواً نخواند، فردایش را باید به عنوان کفاره روزه بگیرد. آیا واجب است یا نه؟ در صورت وجوب، قضا یا کفاره دارد اگر صوم را نگرفت؟

بسمه تعالی، اصل روزه در فرض مسأله و قضا و کفاره واجب نیست.

[سؤال 1103] 495

بسمه تعالی 10 / 9 / 1361

مسئول محترم دفتر امام خمینی

کسی که نماز مغربش را بخواند و نماز عشا را فراموش کند، فردای آن شب، روزه برای ایشان واجب است یا نه؟

لطفاً جواب به صورت کامل باشد.

بسمه تعالی، واجب نیست، اگرچه موافق احتیاط است.

حکم تراحم وقت نماز با غیر آن

[سؤال 1104] 683

2. هنگامی که مهمانی برای ما می آید و وقت نماز خواندن هم شده است، ما باید کدام يك را از نظر اسلام در آن شرایط که مهمان آمده، ارجحیت بیشتری بدان دهیم؟

ص: 16

آیا باید پس از کمی که پیش مهمان نشستیم، از او عذر بخواهیم و به خواندن نماز مشغول شویم و یا این که هنگامی که مهمان رفت، نمازمان را بخوانیم؟

بسمه تعالی، مستحب است نماز را اول وقت بخوانند.

[سؤال 1105] 4897

2. يك آدم در حال احتضار است، يك گوسفند نزديك است حرام شود، يك شخصی آن جا است نماز او می خواهد قضا شود، حالا این شخص چه باید بکند به محضر کلمه بگوید یا گوسفند را سر ببرد یا نماز بخواند، کدام این ها واجب تر است؟

بسمه تعالی، نماز بخواند.

[سؤال 1106] 5729

5. آیا زنی که بچه شیر می دهد مثلاً 5 دقیقه به طلوع آفتاب مانده از خواب بیدار می شود، بچه هم همان وقت بیدار شده و گرسنه است، در این جا زن باید اول نمازش را بخواند یا بچه را سیر کند؟ (اگر نماز بخواند، ممکن است بچه بی تاب شود و اگر بچه را شیر دهد، نمازش قضا می شود).

بسمه تعالی، اگر می تواند جمع کند و اگر ممکن نیست و بچه بی تاب می شود بچه را شیر دهد.

[سؤال 1107] 1325

3. در هواپیما به اندازه کافی وقت نیست که همه نماز بخوانند؛ وظیفه آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، هر کس متمکن است باید با تمام شرایط نماز بخواند و دیگران به هر نحو ممکن است باید نماز بخوانند.

ص: 17

[سؤال 1108] 496

بسمه تعالی

پس از عرض سلام، به طوری که معمول است برای دخول وقت نماز، مردم گوش به رسانه های گروهی می دهند. از طرفی رسانه های گروهی از روز قبل برنامه اوقات شرعی را اعلام می کنند. آیا می شود به همین اکتفا کرد و بعد از پخش اذان از رادیو و تلویزیون یقین به دخول وقت نماز کرد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر موجب اطمینان به دخول وقت باشد، اعتماد بر آن مانع ندارد.

[سؤال 1109] 2068

21. ساعاتی که برای نماز در قطار اعلام می شود معمولاً آن ها که اهل نمازند با اطمینان به وقت نماز می خوانند ولی برای بعضی ها که معمولاً در تشخیص وقت دقت داشته اند مورد شك واقع می شود مخصوصاً برای نماز صبح رعایت احتیاط هم مقدور نیست چون قطار حرکت می کند آیا نماز بخواند ولو با شك در دخول وقت یا صبر کند یقین حاصل شود و در قطار در حال حرکت بخواند؟

بسمه تعالی، با شك در دخول وقت نماز مجزی نیست لیکن بهتر آن است که جمع کنند بین نماز در توقف گاه با شك در وقت و بین نماز در بین راه بعد از یقین به وقت.

[سؤال 1110] 1870

3. آیا تفاوت افق شهرستان ها از لحاظ اوقات شرعی، در هر سه نوبت فرائض یومیه یکسان است؟ مثلاً تفاوت فاصله افق خوی تا تهران، به فرض این که 25 دقیقه و 51 ثانیه است، در هر سه نماز باید این مقدار رعایت شود یا هنگام صبح

ص: 18

و شام تغییر می کند؟

بسمه تعالی، بلاد، مختلف است و در هر يك از نمازها باید دخول وقت احراز شود.

[سؤال 1111] 3344

8. آیا در بین اذان گفتن که هنوز اذان تمام نشده، می توان نماز خواند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر اطمینان به دخول وقت دارد، می تواند نماز بخواند.

[سؤال 1112] 7394

6. آیا همین که اذان شروع شد و «الله اکبر» را گفت، می شود نماز را بخوانیم؟

بسمه تعالی، باید یقین به دخول وقت پیدا شود.

[سؤال 1113] 2852

3. آیا وقت نمازهای یومیه را می توان از تقویم گرفت؟ در صورت اختلاف چند تقویم چطور؟

بسمه تعالی، باید یقین به دخول وقت حاصل شود.

مقدمه دوم: قبله

[سؤال 1114] 497

بسمه تعالی 1361 / 2 / 29

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی، الامام الخمينی، ادام الله بقاءه و متّع الله المسلمین بطول بقاءه، محترماً سلام معروض می دارم.

در بسیاری از مساجد، قبله به سمت راست یا چپ می باشد؛ برای این که جمعیت بیشتری از مسجد استفاده نمایند، صف های جماعت

را مستقیم می بندند و خودشان منحرف می ایستند. بفرمایید که این صورت، اشکالی ندارد یا این که

ص: 19

باید صف ها را هم منحرف ببندند؟

بسمه تعالی، باید رو به قبله بایستند.

[سؤال 1115] 687

2. اگر به هر دلیلی مانند کمبود جا در سنگر، احتیاج به دیده بانی، و احتراز از مواجه شدن با خطر دشمن، مجاهدی نتواند در نماز رو به قبله بایستد چه باید بکند؟

بسمه تعالی، به هر نحو می تواند نماز بخواند.

[سؤال 1116] 5622

2. کسی در قطار یا ماشین نماز می خواند طرف قبله سر به سجده می گذارد يك دفعه می پیچد طرف غیر قبله، نماز باطل می شود یا درست است؟ شما امر بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر انحراف به حدی است که از طرف راست و چپ قبله تجاوز کرده نماز باطل است و اگر این مقدار نیست رو به قبله بایستد و نماز را تمام کند صحیح است در صورتی که در نماز استقرار داشته باشد.

[سؤال 1117] 498

بسمه تعالی 1361 / 2 / 4

حضور محترم امام امت، خمینی بت شکن و رهبر محرومان و مستضعفین جهان

با آرزوی موفقیت و طول عمر برای آن رهبر عالی قدر، محترماً به عرض می رساند که دو سؤال برای من پیش آمده است:

1. نماز خواندن و تشخیص قبله برای مسافر داخل هواپیما و قطار به چه صورت باشد؟

بسمه تعالی، باید تحقیق کند و رو به قبله نماز بخواند و اگر نمی تواند علم پیدا کند، به طرفی که مظنه دارد بایستد.

2. اشخاصی که دست و یا پای خود را از دست داده اند، به چه شکل باید وضو بگیرند؟ لطفاً نظر خود را در مورد این دو سؤال بیان بفرمایید.

ص: 20

بسمه تعالی، اعضای باقیمانده را وضو دهد و اگر خودش نمی تواند، از دیگران کمک بگیرد که به نیابت او، بقیه اعضای او را وضو دهد.

[سؤال 1118] 499

بسمه تعالی 1358 / 9 / 19

محضر مبارک رهبر انقلاب حضرت امام خمینی، دامت افاضاته، پس از عرض سلام، از حضرت عالی استدعا می شود در مورد مسائل زیر نظر خویش را مرقوم فرمایید:

1. در اشتهاورد و کرج، گروهی به پیروی از گذشتگان و حجّت دانستن محراب مساجد، رو به جنوب و دسته ای دیگر در حدود 30 درجه به سمت مغرب نماز می گزارند. حال در صورت منحرف بودن قبله، نمازهایی که تا کنون رو به جنوب خوانده شده اند چگونه خواهند بود؟

بسمه تعالی، انحراف مذکور در مورد جهل، موجب بطلان نماز نیست.

2. آب زراعتی در صورت نارضایتی مالکین آن، برای آشامیدن مباح می باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله بدون رضایت مالک جایز نیست.

[سؤال 1119] 500

بسمه تعالی 1361 / 12 / 22

دفتر امام خمینی، سلام علیکم، امیدوارم همواره در تمام مراحل موفق و مؤید و منصور باشید. خواهشمندم به این سؤال پاسخ فرمایید. قبلاً و قلباً متشکرم.

حیاطی را با یکی از همکاران اجاره نموده ایم و در بدو ورود چون دیدم نجاری که جهت تعمیر درب ها آمده بود نماز می خواند و لذا به علت عدم آگاهی فکر کردم که قبله اش درست است؛ ولی بعدها مشکوک شدم که شاید قبله مان درست نیست. در نتیجه پس از بررسی متوجه شدم که کلاً قبله اشتباه بوده و مدت ها است که نماز خواندیم، منتها با قبله نادرست. حالا وضع نمازهای خوانده شده چه می شود؟ و در

ص: 21

این مدت مهمان هایی که آمده اند و بنا به گفته ما آن گونه نماز خوانده اند، وضع نماز آن ها چه می شود؟

بسمه تعالی، اگر نمازهایی که خوانده اید بین 180 درجه سمت راست و چپ قبله واقع شده صحیح است؛ ولی از این به بعد باید تحقیق کنید و رو به قبله نماز بخوانید.

[سؤال 1120] 2885

3. اکثراً قبله ها کمی انحراف دارند. آیا در موقع ادای نماز حتماً باید انحراف رعایت شود؟ و نمازهایی که این انحراف رعایت نشده صحیح می باشد یا نه؟

بسمه تعالی، باید رو به قبله بایستند و چنانچه انحراف به طوری باشد که رو به قبله صدق نکند، باید مراعات شود.

[سؤال 1121] 2894

34. اگر شدت درگیری جنگ مانع از پیدا کردن قبله می شود، آیا می توان به هر طرف نماز خواند؟

بسمه تعالی، باید به چهار طرف نماز بخواند و اگر چهار نماز ممکن نیست، به هر مقدار که تمکن دارد می تواند اکتفا کند.

[سؤال 1122] 1090

3. خلبانان گاهی اوقات ساعت های متمادی در پرواز هستند و احتمال دارد در بعضی از پروازها نمازشان قضا شود؛ آیا می توانند در پرواز نماز بخوانند یا خیر؟ در صورت امکان ادای نماز در پرواز، کیفیت آن را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، مانع ندارد. ولی باید رو به قبله بایستند.

[سؤال 1123] 501

بسمه تعالی 1361 / 7 / 23

مدیریت محترم دفتر استفتای امام خمینی، سلّمه الله تعالی، سلام علیکم

ص: 22

استدعا دارد فتوای حضرت امام خمینی - مدّ ظلّه العالی - را در مورد دو سؤال زیر اعلام فرماید:

1. نمازگزاری در حالت خواندن حمد و یا سوره مواجه با قبله نبوده و پس از آگاهی بخواهد به سمت قبله برگردد، در چنین حالتی آیا می تواند پای خود را از زمین بلند نموده و به سمت قبله برگردد یا باید کف پای خود را به زمین بکشد تا حالت اتصال کف پاها با زمین حفظ شود.

بسمه تعالی، اتصال پا به کف زمین لازم نیست.

2. آیا علی الاصول فرد مصلی (به استثنای حالت تکبیرة الاحرام و قیام متصل به رکوع) مجاز است یکی از دو پا را ولو به مدت کوتاهی عمداً به شکلی از زمین بلند کند که حالت اتصال پا با زمین قطع شود یا خیر؟ آیا این عمل انفصال موجب اخلال در قیام محسوب و مبطل نماز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد و مبطل نیست، ولی در حالی که مشغول به قرائت یا تسبیحات اربعه است این عمل را انجام ندهد.

[سؤال 1124] 502

بسمه تعالی چهارم صفر المظفر 1400 ق

محضر انور زعیم عالی شأن، مرجع عالی قدر، حضرت مستطاب آیت الله العظمی آقای حاج آقا روح الله خمینی، متع الله المسلمین بطول بقائه الشریف

آیا در سراسر (از شرق تا غرب) زمین شمال کعبه معظمه توجه و توجیه به نقطه جنوب، و به نقاط متّصله اش (در یمین و یسار) کافی در استقبالات واجبه می باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، کافی نیست و کعبه معظمه قبله است.

[سؤال 1125] 503

بسمه تعالی

با درود فراوان بر شما ای امام، ای عصاره نیکی و پایداری، نمی دانم کدام کلمات را به بازی جملات بیاورم تا آنچه را که در هر تپش قلبم گویا است و در رگ هایم جاری،

ص: 23

بیان سازم. می دانید همیشه کلمات و جملات در موقع طغیان احساسات گم می شوند و نمی توان آنچه را که لازم است و می بایست نوشت، بر روی کاغذ آورد.

قبل از طرح سؤال خودم، از خداوند بزرگ برای شما آرزوی سلامتی کامل و عمر بیشتر را دارم.

چندی است که سؤالی پیش آمده بدین قرار: کره زمین گرد می باشد و مکه در یک قسمت قرار گرفته، اگر شخصی درست آن طرف مکه یعنی کف پایش با کف مکه به وسیله قطر کامل زمین متصل گردد. این شخص به کدام سمت باید نماز بخواند؟ البته لازم به تذکر است، آن طرف مکه اقیانوس می باشد. اما بر حسب تصادف کسی که سوار کشتی است و در همان نقطه می باشد، به کدام طرف نماز بخواند؟

ضمناً چون یک فرد از این جامعه می باشم و آرزوی دیدار شما را دارم نمی دانم چگونه این عطش را اندکی آرامش بخشم. باور کنید که از خداوند همیشه خواسته ام و می خواهم کوچک ترین ناراحتی شما را بر من نازل کند. البته اگر لیاقت چنین سعادت را داشته باشم.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، اگر در نقطه ای از کره زمین قرار گیرد که از هر طرف فاصله اش با مکه مکرمه مساوی باشد، به هر یک از چهار طرف نماز بخواند صحیح است.

مقدمه سوم:

ستر و ساتر (پوشش و لباس نمازگزار)

[سؤال 1126] 504

بسمه تعالی

1. اگر خانمی با لباس مخصوص، مثل مانتوی گشاد و شلوار و روسری یا مقنعه بزرگ نماز بخواند درست است یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

ص: 24

2. خانمی در منزل با چادر کلفت و بلند ولی در زیر چادر بی جوراب و آستین کوتاه باشد نمازش باطل است یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز باطل نیست.

3. می گویند که در محل های دیگر یعنی غیر از دانشگاه تهران کسی در منزل به عللی برای نماز جمعه نرفته باشد باید صبر کند تا نماز جمعه دانشگاه تمام شود و نماز ظهر و عصر را بخواند؛ اگر قبل از نماز جمعه نماز بخواند نمازش باطل است، آیا این گفته درست است یا خیر؟

بسمه تعالی، نمازش صحیح است.

[سؤال 1128] 614

2. آیا شخص نمازگزار می تواند چادر روی صورتش بکشد که موی گردنش معلوم نباشد و نماز بخواند، ولی زیر چادر هیچ گونه روسری نباشد؟ چون يك عده می گویند درست و يك عده می گویند اشتباه است؛ برای این که موقع سجده، مو به زمین می خورد؛ مگر دست بی آستین که زیر چادر است، به زمین نمی خورد؟!

بسمه تعالی، مانع ندارد؛ و رسیدن مو به زمین، با فرض رعایت ستر کامل ضرر ندارد.

[سؤال 1129] 7006

12. آیا موقع نماز می شود چادر را روی صورت بکشیم و نماز بخوانیم؟

بسمه تعالی، در صورتی که مانع قرائت نشود اشکال ندارد.

[سؤال 1130] 130

5. آیا حدود حجابی که خانم ها در هنگام نماز خواندن رعایت می کنند باید همان حدودی باشد که در مقابل مرد نامحرم رعایت می کنند؟ یعنی مثلاً استفاده از چادری که در نور اندام انسان را مشخص می کند در نماز اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر حجاب و ساتر به نحوی باشد که بدن دیده شود کافی نیست.

4. چرا زن در هنگام نماز خواندن باید باحجاب باشد، در صورتی که در مورد مردان این طور نیست؟

بسمه تعالی، گذشت که هر يك از زن و مرد وظیفه خاصی دارند.

2. چرا زن باید با حجاب نماز بخواند؟

بسمه تعالی، تکلیف الهی است.

شرط اول: پاک بودن لباس نمازگزار

7. اگر در اثر حمل شهدا و مجروحین در جبهه لباس و بدن شخصی آلوده به خون شود و تعویض لباس یا شستن بدن امکان پذیر نباشد،

در این حالت نماز چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر فقط یکی از لباس هایش که بتواند ستر عورت کند پاک باشد، باید با آن نماز بخواند و بقیه را بکند و نجاست بدن را که نمی

تواند برطرف کند، مانع ندارد.

37. در شدت درگیری جنگ، آیا با لباس نجس و خونی و نیز با پوتین می توان نماز خواند؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، به هر نحو که میسر است نماز بخواند مجزی است.

5. لباس به بول حیوان حلال گوشت مثل اسب و الاغ و گاو و خر و سایر حیوان ها

آلوده شود نماز با آن لباس جایز است؟ بیان فرمایید.

بسمه تعالی، مانع ندارد.

شرط دوم: غصبی نبودن لباس نمازگزار

[سؤال 1136] 505

بسمه تعالی 1361 / 12 / 5

خدمت امام امت سلام

امیدوارم که حالت خوب باشد و سلام مرا که از فرسنگ ها دور و از لابه لای الله اکبر و لا اله الا الله شهیدان و گلگون کفنانشان کشور اسلامیمان می گذرد بپذیری.

دختری 17 ساله هستم که مسأله ای برایم پیش آمده است. آن مسأله در مورد نماز خواندن است. این که شما در رساله خود گفتید: «مکانی که نماز می خوانید باید غصبی نباشد. و لباسی هم که می پوشید باید پاک باشد و...» من همه مسائل مربوط به نماز را رعایت کردم و فقط در این مسأله مانده ام که لباسی که من می پوشم از خودم نیست. یعنی کهنه این و آن است. یعنی یک تکه اش از خواهرم است که شوهر دارد و خلوتی در غیاب شوهرش می آورد و می دهد به ما که بپوشیم. یکی از بچه دایی ام است که مادر بزرگم دور از چشم زن دایی ام می آورد که ما بپوشیم و یک تکه هم از بچه خواهر دیگرم است. خلاصه این که لباسم برای نماز از خودم نیست. و اگر هم باشد یک تکه. کی خواهم بدانم نمازی که می خوانم از خودم است یا از صاحب لباس. حتماً شما می گوید که پدرت لباس بخرد. پدرم یک دکان بقالی دارد که روزی سه چهار من ماست می برد و می فروشد. و خرجی خانه مان را در می آورد. و پدرم با همه سعی و کوششی که می کند، می تواند خرج خانواده مان را در بیاورد و تأمین کند. و چندان پولی در نمی آورد که بتواند برای ما لباس بخرد به خاطر همین هم ما باید لباس های کهنه بپوشیم. امیدوارم که بتوانی جواب مرا بدهی. و مرا در زندگی راهنمایی بکنی.

ص: 27

به امید پیروزی رزمندگان عزیز و طول عمر شما امام عزیز

بسمه تعالی، اگر پارچه یا لباس با رضایت صاحب آن به شما داده می شود می توانید بپوشید و نماز شما در آن صحیح است.

[سؤال 1137] 506

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی خمینی مدّ ظلّه العالی

شخصی قریه دار است تمام مال و خانه و زندگی او از مال مردم می باشد و آن شخص نماز می خواند و روزه می گیرد و مکه هم می رود و هنوز از حرام خوردن توبه نکرده تمام عبادت های آن چطور می شود؟ شما امر بفرمایید.

بسمه تعالی، عبادات او صحیح است لکن باید از ارتکاب محرمات دست بردارد و توبه کند بلی اگر لباس او در حال نماز یا مکان نماز او غصبی باشد نمازش صحیح نیست و همچنین اگر لباس او در حال طواف غصبی باشد مضر به صحت طواف است.

[سؤال 1138] 507

بسمه تعالی

با درود و سلام بر امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و نایب بر حقش امام خمینی و با درود به شهدای اسلام، سلام علیکم:

مسأله ای که مطرح است این گونه است که دختری که می خواهد ازدواج کند و قاعدتاً پدر به او جهازیه می دهد و دختر می داند که پول این جهیزیه کاملاً از راه حلال نبوده، و پول مخلوط به حرام شده، و شاید بعضی از اجناس آن کاملاً با پول حرام بوده اما مشخص نیست که مثلاً کدام جنس، حالا تکلیف این دختر چیست. با توجه به این که تأمین مالی ندارد که بخواهد جهیزیه تهیه کند آیا این جهیزیه برای او حلال است و می تواند از آن استفاده کند و نمازی که در روی فرش آن می خواند درست

ص: 28

است و همین طور گاهی مهمان می آید و در آن جا نماز می خواند و از وسایل منزل استفاده می کند و اگر اشکال دارد به چه ترتیب می تواند زندگیش را حلال کند؟

و در همین رابطه اگر در خانه پدر زمانی که بوده و پدر برایش چیزهایی از طلا مثل گردنبند یا انگو و... خریده و متعلق به دختر شده آیا این طلاها هم برای او حلال است و می تواند استفاده کند یا نه و به چه ترتیب می تواند آن ها را حلال کند و استفاده کند.

بسمه تعالی، اگر یقین ندارد که در جهیزیه ای که به او داده شده یا در مالی که مورد تصرف او است حرام است می تواند در آن تصرف کند و چیزی بر او نیست ولی اگر یقین دارد تصرف جایز نیست.

[سؤال 1139] 1655

2. حکم نماز و دیگر عبادات که با لباس هایی که از پول خمس نداده تهیه شده اند، به جا آورده شده اند چیست؟ آیا باید قضا شوند؟
بسمه تعالی، اگر علم نداشته اند، قضا واجب نیست.

[سؤال 1140] 6317

2. اگر انگشتر یا کلاه یا جوراب یا کمر بند غصب باشد می شود با این ها نماز خواند؟ شما امر بفرمایید.
بسمه تعالی، بنابر احتیاط حکم لباس غصبی را دارد و نماز در آن محکوم به بطلان است.

[سؤال 1141] 3839

3. با صابون غصب شده لباس را بشوید با آبی که غصب نیست آب بکشد آیا می شود با آن لباس نماز خواند؟
بسمه تعالی، ضرری به صحت نماز ندارد.

ص: 29

محضر مبارک امام امت، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دام ظلله العالی

با بهترین تحیات و آرزوی سلامتی آن امام عزیز به عرض می رساند:

1. این جانب مدت کوتاهی در جبهه بوده و در آن جا مقداری لباس و کفش در اختیار این حقیر گذاشته اند و اکنون که آمده ام آن لباس در تنم می باشد، آیا می شود با آن نماز خواند و غصب نیست؟ ضمناً آن لباس ها را تحویل نمی گیرند و در اختیار افراد می باشد، اکنون استفاده شخصی از آن چه صورت دارد؟ چون از بیت المال می باشد.

بسمه تعالی، اگر احتمال دهید که روی موازین در اختیار شما قرار داده اند می توانید در آن تصرف کنید و با آن نماز بخوانید.

2. آیا شخصی که محل تولدش با محلی که زندگی می کند تفاوت دارد اگر به آن جا مسافرت کند نمازش قصر است یا نه؟ در صورتی که اعراض نکرده ولی عملاً کاری در آن جا ندارد و فقط گاهی برای دیدن پدر یا مادر و قوم و خویشان آن جا می رود.

بسمه تعالی، اگر از وطن اعراض نکرده نمازش در آن جا تمام است.

به امید پیروزی حق بر باطل و رسیدن ندای اسلام به تمام جهان و پیروزی رزمندگان اسلام بر کفر

11. لباس کهنه و کفشی که سربازان از سربازخانه می آورند نماز خواندن در آن جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر به او بخشیده شده جایز است وگرنه جایز نیست.

5. کسی لباسی را کرایه کند برای نماز خواندن، نماز که خوانده شد کرایه ندهد آن نماز صحیح است؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، در صورتی که از اول قصد ندادن اجرت نداشته نماز صحیح است.

4. اگر زنی بدون اجازه شوهرش خیاطی برای خواهران و مادر خود انجام دهد و شوهرش بگوید راضی نیست، آیا با آن لباس می شود نماز خواند یا نه؟ تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

شرط سوم: از اجزاء مردار و حیوان حرام گوشت نبودن لباس نمازگزار

بسمه تعالی

پوست گاو که حرام شده - یعنی گاو که خود مرده - پوست آن را دباغ خانه چرم می سازد آن را تسمه و کمر بند درست می کند با آن کمر بند آیا نماز جایز است؟

بسمه تعالی، جلد میتة نجس است و با دباغی پاك نمی شود و نماز با آن باطل است.

بسمه تعالی

در کتاب توضیح المسائل در مسأله 105 فرموده اید سگ و خوک دریایی پاك است اما نفرمودید اگر با پوست آن ها لباس درست کند نماز با آن جایز است یا نه؟

بسمه تعالی، سگ و خوک دریایی از حیوانات حرام گوشت است و نماز در پوست یا سایر اجزای آن باطل است.

4. پوست روباه و پلنگ که حیوان حرام گوشت هستند و از آن پوستین درست می کنند آیا نماز با آن جایز است؟

بسمه تعالی، صحیح نیست.

2. لباسی که پارچه آن با پشم مخلوط است و در صورتی که پارچه از ممالک غیر اسلامی خریداری شود، نماز خواندن با آن جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

4. ما حکم المصلّي الذي وضع في جيب ملبسه جلد مشکوك بتذكيته ناسياً و تذكر أثناء الصلاة؟ أو تذكرها بعد انتهاء الصلاة؟
بسم الله تعالی، ما مضى من صلاته محكوم بالصحة.

شرط چهارم: از طلا نبودن لباس نمازگزار در مردان

اشاره

بسمه تعالی

1. آیا طلا که برای مردان حرام است، فرقی بین طلای زرد و سفید هست یا مطلقاً حرام است؟

بسمه تعالی، پوشیدن طلای زرد بر مردان حرام است و طلای سفید اشکال ندارد.

2. آیا جهیزیه و یا قباله را اگر فروخت، مازاد بر قیمت اول را سر سال خود چه کند؟ ترقی جهیزیه و قباله که روزی صد تومان و اکنون يك صد هزار تومان گردیده، خمس دارد یا نه؟

بسمه تعالی، خمس ندارد؛ مگر آن که از پولی تهیه شده باشد که باید خمس آن را بدهد.

3. نایب، طواف نساء را به جهت منوب عنه انجام دهد یا به قصد مافی الذمه؟

بسمه تعالی، احتیاط آن است که نیت مافی الذمه کند؛ گرچه می تواند به نیت منوب عنه انجام دهد.

4. یک زن در حال طواف واجب، در اثر فشار جمعیت، بول از او خارج شده و طواف را بدون طهارت بدن و تجدید وضو انجام داده.

اولاً: آیا فرقی بین طواف عمره و طواف حج می توان تصور کرد یا نه؟

ثانیاً: این زن فعلاً مُحْرَم است یا خیر؟

ثالثاً: در صورت مُحْرَم بودن، نامبرده تا چند سال دیگر برایش مقدور نیست که این عمل را برود و صحیحاً انجام دهد؛ آیا می تواند جهت حجة الاسلام خود نایب بگیرد یا آن که صبر نماید ولو چند سال طول بکشد؟

رابعاً: نامبرده عالم به تمام محرمات بر شخص محرم است؛ از طرفی مجبور است که مرتکب بعضی آن ها گردد چون ازاله مو و ناخن آیا معاف از کفاره است یا خیر به تعداد انجام دو عمل مذکور ولو چند سال طول بکشد باید کفاره بدهد؟

و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، اگر از روی علم و عمد نبوده حج او باطل نیست ولی طواف و نماز را باید اعاده کند و اگر خودش نمی تواند باید نایب بگیرد و فرقی بین طواف عمره و طواف حج نیست و اگر طواف نساء و نماز آن را صحیح انجام داده از احرام خارج شده است.

[سؤال 1152] 512

بسمه تعالی 14 / 12 / 1361

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی و مرجع تقلید شیعیان حضرت امام خمینی (روحی له الفداء)، بعد از حمد و سپاس یزدان، و درود بر روان پاک پیامبر عظیم الشان اسلام صلی الله علیه و آله وسلم و اوصیاء بزرگوارش، سلام علیکم

جعلت فداک، اماما! اگرچه آرزویی جز آسایش و استراحت شما ندارم، اما عشق آشنایی با معارف عالیة قرآن مجید و تلاوت آیات دل افروز الهی ز تو دلربا شنیدن، حقیر را بر آن داشت که استدعا کنم در صورت امکان، با تفاسیر ارزنده تان چون گذشته ما را از اسرار کتاب خدا باخبر سازید.

ضمناً توضیح بفرمایید که آیا نماز خواندن با حلقه ازدواج (طلای سفید) مکروه و یا مباح و بلا اشکال است؟

بسمه تعالی، پوشیدن طلای سفید (پلاتین) در نماز و غیره جایز است.

ص: 33

9. طلای سفید یا پلاتین برای مرد چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

بسمه تعالی 1361 / 6 / 27

محضر مبارک رهبر عالی قدر، بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظله العالی، السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته .

طلای خالص را که فلزی است نرم با مقداری مس مخلوط می کنند تا استحکام آن بیشتر شود. نسبت طلای خالص را عیار و نسبت مس را بار می گویند. طلای هجده عیار یعنی طلائی که در هر یک مثقال بیست و چهار نخودی آن، هجده نخود طلای خالص و شش نخود مس وجود دارد.

امروزه همان طلای زرد را با مقداری بار سفید؛ یعنی فلز سفیدرنگی که گاهی امکان دارد پلاتین باشد مخلوط می کنند. آلیاژی به دست می آید که به نام طلای سفید مشهور است. خلاصه آلیاژ مصرف شده در جواهر سازی پلاتین نیست، بلکه فقط بار آن تغییر کرده و رنگ مخلوط، متمایل به سفید است.

آیا حرمت زینت به طلا برای مردان، مربوط به نوع فلز مخلوط شده به آن است که اگر مس مخلوطش کنند و رنگش زرد باشد حرام؟ و اگر با فلزی سفیدرنگ مخلوطش کنند و رنگش سفید شود حلال است؟

آیا حرمت زینت به طلا برای مردان مربوط به عیار طلا است که مثلاً طلای هجده عیار حرام باشد و طلای چهارده عیار حلال؟ زیرا هرچه عیار طلا کمتر باشد رنگش به رنگ مس نزدیک تر خواهد بود و هرچه عیارش بیشتر باشد رنگش به رنگ طلای خالص (زرد) نزدیک تر می شود.

بسمه تعالی، میزان صدق طلای زرد است که در عربی به آن ذهب می گویند و طلای سفید اگر از این قسم نباشد مانع ندارد.

[سؤال 1155] 514

بسمه تعالی 1362 / 1 / 19

محضر مقدس حضرت امام خمینی، سلام علیکم

اگر از طلا و فلز دیگری آلیاژی درست کنیم که نسبت طلا به آن فلز کم باشد استعمال چنین آلیاژی به صورت مثلاً حلقه انگشتری برای مردان چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر صدق طلا به آلیاژ مزبور نمی کند مانع ندارد.

[سؤال 1156] 515

بسمه تعالی 1361 / 12 / 14

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی، أطال الله عمره الشریف، سلام علیکم

با عرض ادب؛ در مسأله 831 الی 833 در مورد لباس نمازگزار که از طلا نباشد، توضیح داده نشده که طلای زرد است یا طلای سرخ و سفید هم شاملش می شود؛ چون اخیراً پلاتین را اذن فرموده اید، لذا لطف بفرمایید بیان کنید که آیا رنگ طلا شرط است یا ذات طلا؟

بسمه تعالی، طلای سفید (پلاتین) اشکال ندارد؛ ولی اگر همان طلای متعارف باشد جایز نیست، هرچند رنگ آن تغییر کرده باشد.

[سؤال 1157] 516

بسمه تعالی 1361 / 4 / 30

با سلام، می خواستیم از دفتر امام سؤال کنیم این که می گویند: امام فتوا داده اند که برای حلقه نامزدی می شود از نوع پلاتین استفاده نمود و حرام نیست. آیا صحت دارد؟ و اصولاً آیا مرد می تواند از پلاتین (به قول زرگرها طلای سفید) به عنوان حلقه نامزدی استفاده کند؟ و اگر موقع نماز، به دستش باشد، آیا جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، به دست کردن حلقه طلای سفید، برای مردها اشکال ندارد و

ص: 35

حکم طلای زرد بر آن مترتب نیست و نماز با آن مانع ندارد.

[سؤال 1158] 5429

10. حضرت عالی می فرمایید طلای سفید و یا پلاتین اشکالی ندارد؛ ولی از طلاسازان که سؤال شده می گویند طلای سفید همان طلای زرد است که با پلاتین مخلوط نموده اند و اصلاً پلاتین، فلز جداگانه ای است. حکم چیست؟

بسمه تعالی، برای مردان طلای سفید اشکال ندارد مگر آن که همان طلای زرد باشد و با مخلوط کردن تغییر رنگ داده باشد.

[سؤال 1159] 517

بسمه تعالی 12 / 5 / 1361

محضر مقدس حضرت امام خمینی، با سلام

نماز مرد نمازگزار که انگشتری از جنس پلاتین (طلای سفید) به دست دارد، باطل است یا خیر؟ با آرزوی طول عمر با برکت تا زمان ظهور حضرت صاحب علیه السلام برای رهبرم

بسمه تعالی، اشکال ندارد و طلای سفید برای مرد حرام نیست.

[سؤال 1160] 518

بسمه تعالی

با عرض معذرت از این که وقت گرامی و با ارزش شما را می گیرم.

می خواستم دقیقاً بدانم که آیا انگشتر طلای سفید (پلاتین) برای مرد حرام است یا خیر؟ متشکرم، موفق و سربلند باشید.

بسمه تعالی، اگر طلای زرد نیست اشکال ندارد.

[سؤال 1161] 519

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر انقلاب، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ص: 36

حضرت امام! آیا طلای سفید با طلای معمولی فرق دارد؟ و استعمال طلای سفید را برای مرد - چه در نماز و چه در غیر نماز - جایز می دانید یا نه؟ و همچنین در مورد انگشتر برلیان برای مرد؟

بسمه تعالی، طلای سفید و نیز برلیان برای مردها اشکال ندارد.

[سؤال 1162] 520

بسمه تعالی 1361 / 8 / 8

حضور محترم دفتر امام خمینی، دامت برکاته

با سلام و دعای خیر برای رزمندگان اسلام و به امید پیروزی بر کفرپیشگان صدامی، به طور خلاصه سؤال را عرض می کنم: گذاشتن انگشتر عروسی که از جنس پلاتین می باشد در حالت عادی و در حین نماز چه صورت دارد؟

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی علیه السلام، خمینی را نگهدار، والسلام علی من اتبع الهدی

بسمه تعالی، اگر طلای زرد نیست مانع ندارد.

[سؤال 1163] 521

بسمه تعالی

با سپاس حضرت پروردگار و درود فراوان بر رسول کردگار و سلام به محضر شریف حضرت ماندگار، آقا امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف). و با آرزوی سلامتی وجود نازنین امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و نایب برحقش امام خمینی. اما بعد:

از حضور مبارک رهبر عزیز، آقایمان خواهانیم که در موارد زیر، عنایات لازم مبذول فرمایند، تا شبهات عقلی و فکری برطرف گردد.

1. گویند که جواهرات و طلاآلات، از قبیل طلای زرد و طلای سفید، برای مرد حرام است. آیا این شامل حلقه نامزدی نیز می شود؟

بسمه تعالی، پوشیدن طلای زرد برای مرد به هر عنوان که باشد حرام است؛ ولی طلای سفید اشکال ندارد.

ص: 37

2. روایت است که نگاه کردن به دست و صورت زنان بیگانه حرام است؛ چه به صورت عمد و چه به صورت غیر عمد. این چگونه است؟

بسمه تعالی، نظر به وجه و کفین زن نامحرم، اگر از روی شهوت و قصد ریه باشد حرام است.

3. آیا تیغ زدن صورت حرام است؟ ماشین زدن چطور؟ (دستی - برقی). و نیز از عایدات آن، که

آرایشگران و اهل خانه شان تغذیه می کنند چطور است؟

بسمه تعالی، تراشیدن صورت خواه با تیغ باشد یا با ماشین حرام است علی الاحوط و اجرت عمل مزبور حرام است علی الاحوط.

[سؤال 1164] 1724

3. در رابطه با حلقه نامزدی است که در دست مرد است، آیا نماز دارد؟ این سؤال را از چند نفر کرده ام ولی به جواب قطعی نرسیده ام؛ یکی می گوید نماز ندارد؛ یکی می گوید دارد؛ یکی می گوید که حلقه نامزدی برای مرد اشکالی ندارد که هنگام نماز هم در دستش باشد؛ و از يك روحانی پرسیدم، گفت طلا که نیست، ولی به دلیل این که به آن می گویند «طلای سفید» هنگام نماز در بیاور؛ و به جواب قانع کننده نرسیده ام که امید است با راهنمایی شما مشکلات و مسائل خود را حل کنم.

بسمه تعالی، اگر پلاتین است اشکال ندارد.

[سؤال 1165] 522

بسمه تعالی 1361 / 3 / 10

ضمن عرض سلام و درود فراوان بر امام امت، خواهشمندم که نظر امام امت، خمینی کبیر را راجع به سؤال زیر در نامه ارسال فرمایید.

آیا با حلقه نامزدی که از جنس الماس می باشد، می شود نماز خواند و برای مرد چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، پوشیدن حلقه الماس و طلای سفید برای مرد - در نماز باشد یا غیر نماز - اشکال ندارد.

ص: 38

با سلام خدمت برادران متعهد و ایثارگر و با آرزوی پیروزی نهایی رزمندگان اسلام بر کفر صدامی.

خواهشمند است نظر آن دفتر را در مورد حرام بودن طلای سفید (حلقه و غیره) برای مردان جهت رفع پاره ای مشکلات شرعی اعلام فرمایید. خداوند یاورتان باد.

بسمه تعالی، طلای سفید (پلاتین) اشکال ندارد.

انگشتر پلاتینی یا طلای سفید از نظر امام چه حکمی دارد؟ لطفاً بیان فرمایید.

سلامتی وجود نازنین امام خمینی، مرجع بزرگوار و رهبر انقلاب اسلامی ایران را از درگاه احدیت خواهانم.

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

با درود به ارواح شهدای اسلام، ضمن عرض سلام و آرزوی سلامتی و طول عمر برای رهبر عزیزمان امام خمینی می خواستم نظر امام امت را درباره استفاده مردها از حلقه طلا و پلاتین (طلای سفید) برای این جانب بفرستید و همچنین در صورت امکان، خواهشمندم فتوهای جدید امام را برایم بفرستید.

بسمه تعالی، پوشیدن و استعمال طلای سفید و پلاتین برای مرد اشکال ندارد.

3. افرادی حلقه های نامزدی که مشهور است به پلاتین در دست دارند، آیا حکم طلا دارد و در دست نمودن حرام است یا خیر؟

بسمه تعالی، پلاتین اشکال ندارد.

[سؤال 1170] 526

بسمه تعالی 1361 / 9 / 28

محضر مقدس حجت الاسلام و المسلمین، آیت الله فی العالمین، نایب الامام، امام خمینی، دام ظلّه العالی، با عرض سلام و ادای احترام، از محضر مبارک استفتا می شود که آیا مرد می تواند حلقه پلاتین (طلای سفید) که به اصطلاح حلقه نامزدی است به دست کند و با آن نماز بخواند؟ و آیا پلاتین جزو طلا است که در امر نماز ممنوع است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از قسم طلای زرد نیست اشکال ندارد.

[سؤال 1171] 527

بسمه تعالی 1361 / 10 / 14

محضر مبارک رهبر و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، دام ظلّه العالی، امیدوارم که سلامم را پذیرا باشید.

با سلام به حضور حضرت عالی و دعا برای پیروزی رزمندگان اسلام، چند مسأله برایم پیش آمده که از حضور آن رهبر عزیز تقاضا دارم که جواب آن را مرقوم فرمایید:

1. حلقه ای که پدر و مادر عروس برای داماد می خرنند و معلوم نیست که آیا طلای زرد است یا این که پلاتین است و فروشنده می گوید که جنس آن از پلاتین است، آیا نماز دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

2. کسی که سحر را باطل می کند، با این که می دانیم سحر و جادو حرام است، ولی عمل این فرد که شخصی را نجات می دهد و عملش باعث باطل شدن سحر و جادو می شود آیا حرام است و گناه دارد یا خیر؟ (بنده به چشم خودم دیدم که جن را حاضر می کند).

بسمه تعالی، اگر سحر می کند جایز نیست و اگر حفظ نفس یا واجب دیگری بر آن موقوف باشد با ملاحظه اهمیت واجب دیگر مانع ندارد.

[سؤال 1172] 528

بسمه تعالی

سلام و درود به شهدای اسلام و سلام و درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی. خواهشمندم به سؤال این جانب پاسخ دهید.

آیا حلقه طلا یا پلاتین برای مرد حلال است یا حرام؟

بسمه تعالی، طلا حرام است و پلاتین حلال است.

[سؤال 1173] 3459

4. انگشتری که از طلای سفید ساخته شده، مرد می تواند استعمال کند یا خیر و اگر از پلاتین باشد چگونه؟

بسمه تعالی، طلای سفید و پلاتین برای مرد اشکال ندارد.

[سؤال 1174] 529

بسمه تعالی 1361 / 11 / 6

محضر مبارک حضرت امام خمینی، دامت افاضاته

احتراماً؛ بدین وسیله در مورد مسأله شرعی که به عرض می رسانم، تقاضای فتوا دارم. مستدعی است این جانب را راهنمایی فرمایید.

1. به دست کردن انگشتری یا حلقه از طلای زرد، در غیر ساعات و اوقات ادای نماز، چه صورت دارد (برای مرد)؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

ص: 41

[سؤال 1175]

2. آیا حلقه یا انگشتری از جنس پلاتین یا طلای سفید، چه وضعی دارد (برای مرد)؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 1176]

3. اصولاً مطلق کلمه «طلا» آیا منظور، طلای زرد است یا شامل طلای سفید یا پلاتین هم می شود؟

بسمه تعالی، طلای حرام بر مرد، طلای زرد است که در عربی به آن ذهب می گویند.

[سؤال 1177] 6556

8. از چند سال اخیر تا به حال حلقه و یا انگشتری زنانه و همچنین مردانه از پلاتین درست می کنند و در طلا فروشی ها به نام طلای سفید می فروشند. بعضی ها می گویند چون در صدر اسلام معروف به طلا نبوده استفاده آن برای آقایان اشکال ندارد، بعضی ها هم می گویند فعلاً چون به اسم طلا به فروش می رسد استفاده از آن برای آقایان حکم طلای زرد را دارد؛ خواهشمند است بفرمایید چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1178] 1588

4. آیا استعمال و زینت مرد به طلای سفید - مانند طلای زرد - حرام و نماز با آن باطل است یا این که حکم، مخصوص طلای زرد است؟

بسمه تعالی، طلای سفید اشکال ندارد.

[سؤال 1179] 344

3. آیا مرد مجاز است از پلاتین (طلای سفید) به صورت حلقه یا انگشتر استفاده کند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

ص: 42

بسمه تعالی

آیا استفاده مرد از حلقه ازدواج از جنس طلای سفید (پلاتین) جایز است؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 1181] 7056

3. اگر کسی در گذشته، ندانسته دندان طلایی گذاشت و حالا فهمید که اشکال دارد، به دکتر رجوع نمود و در جواب گفتند: اگر دندان هایت را عوض کنم، بقیه هوا می کشد و از بین می رود، تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور اشکال ندارد.

[سؤال 1182] 531

بسمه تعالی 4 / 10 / 1361

با سلام به رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و درود به روان پاک شهدای اسلام

خواهشمند است پاسخ سؤال زیر را از امام امت آیت الله العظمی خمینی، مدّ ظلّه سؤال فرمایید.

یکی از دندان های این جانب را کرم خورده است و دندانپزشک گفته است بایستی پر شود و بعد رویه برای دندان گذاشته شود. حال آیا از نظر موازین اسلام رویه طلا برای دندان اشکال دارد؟ در این صورت رویه پلاتین (نقره) چطور؟

بسمه تعالی، روکش طلا اگر برای اصلاح دندان است نه زینت مانع ندارد و پلاتین اشکال ندارد.

[سؤال 1183] 532

بسمه تعالی 12 / 2 / 1362

حضور محترم حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

من درباره ساعت مچی سؤالی داشتم. سؤال این است که: آیا ساعتی که عقربه های

آن طلایی رنگ یا طلایی باشد، نماز را باطل می کند یا نه؟ نمی دانم که این طلایی است یا طلایی رنگ، ولی رفتم از طلافروشی پرسیدم؛ گفت طلایی رنگ است. فقط عقربه ها و شماره ها طلایی رنگ است؛ بقیه جاها از استیل درست شده؛ مرا راهنمایی فرماید.

بسمه تعالی، در هر صورت نماز را باطل نمی کند و اگر طلا بودن آن معلوم نیست اشکال هم ندارد.

[سؤال 1184] 4246

4. ساعت هایی ساخته شده با قاب طلا (ساعت جیبی یا مچی)؛ آیا می توان با آن نماز خواند در صورتی که همراه باشد یا اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اگر در جیب باشد اشکال ندارد؛ ولی اگر به مچ بسته باشد نماز صحیح نیست.

[سؤال 1185] 533

بسمه تعالی

1. کمر بند، تگمه، بند ساعت از نقره باشد آیا نماز جایز است؟

بسمه تعالی، جایز است.

[سؤال 1186]

2. چند تا دندان مرد از طلا باشد نماز جایز است؟ بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر برای زینت نباشد مانع ندارد.

[سؤال 1187]

3. در ولایت ما مردها گوش راست خود را سوراخ می کنند يك دانه حلقه نقره می اندازند برای نماز جایز است؟ بیان فرمایید.

بسمه تعالی، نماز صحیح است.

ص: 44

[سؤال 1188] 534

بسمه تعالی 1361 / 12 / 15

خدمت حضرت روح الله، یاور حزب الله و با سلام و درود فراوان به رزمندگان

آیا پوشیدن لباس و هیئت پسران و درآوردن ادای آنان، برای دختران در اجرای نمایشنامه های انجمن های اسلامی مدارس و یا تئاتر ایراد دارد؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط باید لباس مختص به پسران را دختران نپوشند.

[سؤال 1189] 3179

4. در بعضی مجالس خصوصی لباس زن را مرد بپوشد یا زن لباس مرد را بپوشد چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، احتیاط لازم در ترك آن است.

[سؤال 1190] 535

بسمه تعالی 1361 / 11 / 6

دفتر امام خمینی، محضر مبارك بزرگ رهبر انقلاب، حضرت امام خمینی

خواهشمند است روشن فرمایند که حکم مسأله 846 یا در مورد نمایشنامه هایی که خواهران اجرا می کنند و ناچارند در بعضی موارد به ضرورت نقش لباس مردانه پوشیده صدق می کند یا خیر؟ در ضمن فقط برای خواهران در مواقع معین.

بسمه تعالی، از پوشیدن زن لباس مخصوص به مرد باید اجتناب شود.

[سؤال 1191] 2167

2. آیا خانم ها در نمایشنامه، از لباس مردان (مثل لباس ارتشی و یا پاسداری) می توانند استفاده کنند یا خیر؟ در صورتی که این لباس متعلق به محارم باشد چطور؟

بسمه تعالی، از لباسی که فقط مردان می پوشند باید اجتناب نمایند.

با اهدای تحیات وافره و امید موفقیت بیش از پیش و آرزوی صحت و سلامت برای آن امام بزرگوار، استدعا دارم که این دو استفتای ذیل را به خط مبارک امام مزین فرمایید؛ باشد تا سرمه چشم ما واقع شود. قبلاً از لطف شما صمیمانه تشکر می کنم.

1. آیا برای کارهای هنری (نمایشنامه - تئاتر - تعزیه) به زن و مرد اجازه می فرمایید که با لباس مبدل در صحنه حاضر شوند؛ با توجه به این که در حالت عادی چنین امری را مجاز نشمرده بودید؟

بسمه تعالی، مانع ندارد؛ ولی مرد باید از پوشیدن لباس مختص به زن و زن از پوشیدن لباس مختص به مرد خودداری کنند و جهات شرعی را مراعات نمایند.

2. اگر در ازدواج موقت، مرد و زن قصد ازدواج دائم داشته باشند و این امر را مقدمه قرار دهند (به جای دوران نامزدی که وجه شرعی داشته باشند) اگر بعد از مدتی یکی از آن دو پشیمان شود، مجاز به ترك است یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ ولی تا مدت ازدواج منقطع باقی است زن باید از شوهر خود تمکین کند.

محضر مبارک حضرت امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، اطال الله بقاؤه

1. بازی کردن زن در نقش مرد در نمایشنامه ای که کلیه بازیگران و تماشاگران آن فقط زن می باشند چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، در صورتی که لباس های مختص به مردان را نپوشند و مفسده دیگری هم نباشد اشکال ندارد.

2. بازی کردن مرد در نقش زن در نمایشنامه ها چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارد.

[سؤال 1195] 538

بسمه تعالی 1361/9/16

دفتر استفتای حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

سؤال می کنند از این که با توجه به حرمت پوشیدن زن لباس مرد و مرد لباس زن را - که امام نیز تصریح فرموده اند - آیا این حکم در مواردی چون تئاترهای اسلامی - که مثلاً برای خانم ها یک عده زن، نمایش مسلم بن عقیل می دهند؛ یکی از خواهرها باید مسلم بشود و یکی طوعه و یک زن هم پسر طوعه - آیا در این موارد، زن لباس مرد و یا بالعکس مرد لباس زن را در صورتی که بهتر می تواند صحنه تئاتر را اجرا کند جایز است بپوشد یا نه؟

بسمه تعالی، احتیاط واجب آن است که مرد لباس زنانه و زن لباس مردانه نپوشد و در این احتیاط فرقی بین موارد نیست.

[سؤال 1196] 539

بسمه تعالی

درود به رهبر گرامی و پدر تمام مسلمین جهان

پس از عرض سلام؛ سلامتی شما را از خدای متعال خواهانم.

لطفاً اگر مایل هستید به سؤال هایی که در زیر برای من مطرح شده، پاسخ دهید:

1. آیا شلوار و بلوز مردانه، پوشیدنش و نماز خواندنش برای زن اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اگر از لباس های مخصوص مردان محسوب نباشد اشکال ندارد.

2. آیا خریدن تلویزیون در این زمان (زمان حال) حرام است؟

بسمه تعالی، برای استفاده های حلال اشکال ندارد.

3. عکس گرفتن به دست زن و ظاهر کردنش به دست مرد ناشناس گناه دارد؟

بسمه تعالی، اگر مرد نامحرم صاحب عکس را شناسد و مفسده ای در بین نباشد مانع ندارد.

4. جبهه رفتن و جنگ کردن در راه اسلام و خدا بدون اجازه پدر و مادر گناه دارد؟

بسمه تعالی، مادامی که جبهه ها نیاز به نیرو دارد، رفتن جبهه واجب است و رضایت والدین شرط نیست.

5. آیا زن یا دختر می تواند در کلاس سوادآموزی شرکت کند یا نه؟

بسمه تعالی، با مراعات کامل حجاب واجب و سایر مقررات شرعی، مانع ندارد.

لباس شهرت

[سؤال 1197] 540

بسمه تعالی 1361 / 8 / 23

خدمت امام عزیزم، سلام علیکم

پس از تقدیم عرض سلام، سلامتی شما و تمامی رزمندگان اسلام در همه جبهه ها را از خداوند متعال خواهانم و امیدوارم که این امام عزیز، این قلبم، این دلم، این روح و روانم، این نور چشمانم، وجود عزیزش از تمامی رنج های این دوران به دور باشد و ان شاء الله تعالی هیچ غمی و اندوهی و رنجی در وجود شما که قلب يك انسان مؤمن هستید احساس نشود. ای امام ما، در حدود 40 دانش آموز هستیم که از شهرستان های مختلف به شهر بوکان از استان کردستان آمدیم و در مدرسه ها مشغول تبلیغ اسلام و روحانیت و قرآن و علی علیه السلام و دوازده امام و چهارده معصوم می باشیم و حال ما خوب است و برای شما دعا و سلام می رسانیم و همیشه این دعا بر زبان ما است که «خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگهدار» و «خمینی خمینی ما همه سرباز تویم، گوش به فرمان تویم». ای امام عزیزم، روح خدا، يك مسأله در بین مسائل از رساله جناب عالی برای ما گنگ است و نمی توانیم از آن خوب استفاده کنیم و درک این مسأله

ص: 48

برای ما خیلی خیلی نامفهوم است خواهشمندیم که این مسأله را توضیح دهید. مسأله 845 که به قرار زیر می باشد: بنابر احتیاط واجب باید انسان از پوشیدن لباس شهرت که پارچه یا رنگ یا دوخت آن برای کسی که می خواهد آن را بپوشد معمول نیست خودداری کند ولی اگر با آن لباس نماز بخواند اشکال ندارد.

امام جان، تو را به خدا با خط خودت بر روی همین کاغذ این مسأله را واضح و روشن کنید؛ یعنی توضیح کامل دهید.

بسمه تعالی، مقصود این است که حرام است تکلیفاً علی الاحوط، و اما پوشیدن آن در حال نماز مانع از صحت آن نیست.

[سؤال 1198] 7416

7. اصلاح موی سر به اندازه خیلی کوتاه و یا پوشیدن لباس هایی که مورد جلب توجه دیگران در بلاد کفر می شود، برای يك مسلمان معتقد به خط شما چگونه است؟

بسمه تعالی، طوری عمل نکنند که انگشت نما و موجب وهن باشد.

[سؤال 1199] 541

بسمه تعالی

محضر مبارک زعیم عالی قدر و رهبر عظیم الشان حضرت مستطاب آیت الله العظمی، امام خمینی، دامت برکاته، با نهایت احترام، مسائل زیر استفتا می گردد:

1. استفاده از کروات یا پاپیون و بلوز یا پیراهن آستین کوتاه برای برادران چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد، مگر در صورتی که فساد داشته باشد.

2. استفاده از قلم خودکار و خودنویس طلا و نقره چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

3. شنیدن و نواختن موسیقی که امروز به نام سرودهای انقلابی از صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش می شود چه صورتی دارد؟ و در صورت داشتن مجوز شرعی موسیقی فوق، تعلیم و تعلم موسیقی و نیز خرید و فروش آلات موسیقی به منظور فوق چه صورتی دارد؟

ص: 49

بسمه تعالی، شنیدن و نواختن موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد و خرید و فروش آلات مختص به لهُو جایز نیست و در آلات مشترکه اشکال ندارد.

مقدمه چهارم: مکان نمازگزار

غصبی نبودن مکان نمازگزار

[سؤال 1200] 542

بسمه تعالی

شخصی با خانواده اش در خانه ای که قسمتی از آن را اجاره داده و با پول آن امرار معاش می کنند سکونت دارد، حالا متوجه شده که این خانه از راه حرام تهیه شده؛ با توجه به این که این خانه و وسایل آن از قبیل لباس، فرش و غیره غصبی می باشد و این شخص هم راه دیگری برای امر معاش ندارد، آیا می شود از طرف حکومت اسلامی این خانه به آن ها بخشیده شود؟ ضمناً تکلیف نمازهایی که تا کنون با لباس غصبی و در مکان غصبی خوانده شده چیست؟

بسمه تعالی، اگر یقین دارد که لباس و منزل با مال حرام تهیه شده، نباید در آن تصرف کند و نمازهایی که با علم و عمد در آن بخواند باطل است و نسبت به نمازهای سابق اگر علم و عمد نداشته، صحیح است.

[سؤال 1201] 543

بسمه تعالی 1361 / 11 / 21

دفتر امام امت، دام عزه العالی

بعد از سلام، احتراماً، چون ساختمان فعلی تاکسیرانی تهران در زمان رژیم قبلی از مردم جهت ایجاد شهرک گرفته شده بود، و مردم ناراضی بوده اند و در حال حاضر سازمان تاکسیرانی زیر نظر شهرداری تهران در این محل استقرار دارد، آیا به جای آوردن فریضه نماز در این محل با خصوصیات ذکر شده جایز است یا نه؟

ص: 50

بسمه تعالی، برای کسانی که غضب بودن محل برایشان محرز نیست اشکال ندارد.

[سؤال 1202] 544

بسمه تعالی

در قریه ها معمول است که خاک سفید از صحرا می آورند و آن را با آب حل می کنند و دیوار و کف خانه را با آن محلول سفید می کنند. اگر کسی این خاک سفید را از ملک غیر بردارد و کف خانه را سفید کند، آیا این فرد می تواند در آن خانه نماز بخواند یا نه، فرض این است که این شخص اتلاف مال کرده و پول آن خاک را به صاحبش بدهکار است، یا اتلاف مال نیست آیا در زمین غصبی نماز خواندن بر آن صدق می کند؟

بسمه تعالی، به حکم تالف است و حکم مکان غصبی را ندارد.

[سؤال 1203] 545

بسمه تعالی

نماز خواندن در بانک ها و ادارات و مدارس و امثال آن که اکثراً وضعیت ملکی آن ها معلوم نیست چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر علم به غضب بودن محل ندارند، اشکال ندارد.

[سؤال 1204] 546

بسمه تعالی

دفتر محترم حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، خواهشمند است نظر مبارک حضرت امام را در مورد مسأله زیر بیان فرمایید:

دو برادرند که دارای زن و فرزندند و مادرشان حیات دارد. در بین، برادر بزرگ تر فوت می نماید و وارث میت توسط محضر رسمی، دست مادر بزرگش را که از ارث سهمی خواهد برد، کوتاه می کنند.

ص: 51

پس از مدتی، یکی از وراثت و فرزند یکی از دو برادر، از عایدات ملک پدری خود - که ممزوج با ارث شده است - فرشی جهت مسجد جامع محل خرید و آن را وقف می نمایند. نظر شرع مقدس، در مورد نماز خواندن روی آن فرش چیست؟

بسمه تعالی، اگر علم به غصب بودن فرش ندارند، اشکال ندارد.

[سؤال 1205] 547

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی خمینی قدس سره

1. مسجدی که دولت بسازد و وقف کند آیا نماز در آن مسجد جایز است؟

بسمه تعالی، جایز است مگر علم به غصب آن باشد.

[سؤال 1206]

2. مسجدی که زمین آن را کسی وقف کرده و ساختمان آن را دولت ساخته آیا نماز در آن مسجد جایز است؟

بسمه تعالی، جایز است.

[سؤال 1207]

3. مسجدی است که زمین و ساختمان آن وقف است فقط فرش آن مال دولت است آیا جایز است بر آن فرش نماز بخواند؟

بسمه تعالی، جایز است مگر علم به غصب باشد.

[سؤال 1208] 5088

2. کسی وقت نماز به جایی برسد که زمین و آب آن جا غصبی است چه باید کرد؟

بسمه تعالی، اگر می تواند باید به جای دیگر برود که آب یا زمین مباح باشد و اگر نمی تواند نماز را در وقت رفتن از آن محل بخواند و بعداً قضا کند.

ص: 52

بسمه تعالی

محترماً به عرض می‌رساند که مدرسه دخترانه احمد بن موسی در شیراز در اول محمود نعمت وقف کرده و سپس رجب علی هوایی از اوقاف خریده و در اجاره مدرسه بوده و بعد در زمان انقلاب مدرسه مصادره شده و حال در اختیار مدرسه است آیا نماز خواندن در این مدرسه اشکال ندارد.

بسمه تعالی، کسی که یقین به غصب بودن محل نماز نداشته باشد نمازش صحیح است.

[سؤال 1210] 6556

11. فرد مسلمانی سؤال می‌کند درباره‌ی خانه و زمین‌هایی که بنیاد مسکن در اختیار افراد مستضعف می‌گذارد یا به آن‌ها می‌فروشد؛ آیا خریدن این خانه‌ها و یا زمین‌ها و نماز و روزه در آن‌ها درست است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر متصرف و خریدار احتمال می‌دهد که مسئولین به وجه شرعی اقدام کردند و زمین را در اختیار او گذاشتند مانع ندارد.

[سؤال 1211] 549

بسمه تعالی

حضور محترم آیت الله، نایب الامام، امام خمینی، دامت برکاته

محترماً به عرض عالی می‌رساند ساکنین مزرعه‌ای از پول مصالح فروشی که ممکن است کم فروشی کرده باشند و یا خمس و زکات آن را نداده باشند، مساجدی را بنا نمودند. در این صورت، نماز نمازگزاران در این مساجد جایز است یا خیر؟ والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته

بسمه تعالی، جایز است.

ص: 53

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی خمینی مدّ ظلّه العالی

1. زمین که از دولت بخرد آن را می شود مسجد ساخت؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، مانع ندارد مگر علم به غضب آن داشته باشد.

2. چیزهایی که دولت در گمرک ضبط می کند بعد از چند مدت آن را حراج می کند می شود از آن حراج چیزی خرید حلال است یا حرام است؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، حرام است.

بسمه تعالی

مسئولین محترم دفتر استفتانات امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

لطفاً فتوای حضرت امام را در مورد دو مسأله ذیل بیان فرمایید.

1. استفاده از جنگل برای روستاییان ساکن اطراف که به صورت قاچاق و دور از چشم مسئولین انجام می گیرد - به طوری که در هنگام اطلاع جلوگیری می کنند - و عمری است از این راه معاش می کنند، چه حکم دارد؟

2. آیا در ساختمانی که از این چوب های قاچاق در ساختن آن استفاده شده، می شود نماز خواند؟

بسمه تعالی، جایز نیست ولی اگر مکان نماز مباح باشد نماز صحیح است.

بسمه تعالی 10 / 2 / 1362

دفتر امام امت، رهبر کبیر انقلاب اسلامی

محترماً خواهشمند است به منظور روشن شدن برادران و خواهران در مورد مسأله

به استحضار می‌رساند: ساختمان استیجاری شرکت که از شرکت های دولتی است، در حدود چهار سال قبل، از مالکین آن به مبلغ ماهیانه یک میلیون و دویست هزار ریال اجاره گردید. چند ماه بعد به موجب رأی کارشناس دولتی، مبلغ اجاره بها به ماهیانه مبلغ نهصد هزار ریال کاهش یافت. پس از گذشت دو سال، مالکین (2 نفر) ساختمان، بیست دستگاه آپارتمان موضوع بحث را به حدود یازده نفر از منسوبین خود فروختند یا واگذار نمودند. با این اقدام، به دلیل تقسیم اجاره بها بین یازده نفر، میزان مالیات متعلقه هم به طور فاحشی کاهش یافت. در حال حاضر به دلیل وضع مالی بسیار بد شرکت، مال الاجاره دو سال ساختمان پرداخت نشده. یک سال قبل مالکین اصلی ساختمان مراجعه و اظهار داشتند که حاضرند در صورت تخلیه ساختمان، مال الاجاره یک سال آن را ببخشند. به منظور استفاده از این شانس، با وجود تلاش و پیگیری ای که به عمل آمد، ساختمان مناسب مخصوصاً به دلیل دولتی بودن شرکت یافت نشد. حال با توجه به این که شرکت قصد ندارد اجاره بها را نپردازد و از طرفی مسئولین شرکت، آپارتمان را از مالکین جدید اجاره نکرده و ظاهراً تعدادی از مالکین، روی آپارتمان از بانک وام هم دریافت نموده و مالکین اصلی از افراد متمکن می‌باشند و نیز با توجه به این که با وجود پیگیری، در حال حاضر هم محلی برای اجاره به آسانی به دست نمی‌آید، آیا:

1. درآمد کارکنان بلاشکال است یا خیر؟

2. نماز برادران و خواهران در شرکت بلاشکال است یا خیر؟

بسمه تعالی، بعد از پایان مدت اجاره، تصرف مستأجر باید با رضایت مالک باشد و بدون رضایت او غصب است؛ ولی درآمد کارکنان از خود آن‌ها است و کسی که یقین به غصب بودن مکان نماز ندارد، نمازش صحیح است.

بسمه تعالی

آیا نماز خواندن در اماکنی که وضعیت ملکی آن‌ها مشخص نیست، صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، در صورتی که غصب بودن محل محرز نباشد، نماز صحیح است.

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی

زمینی مهریه کسی بوده؛ با مدارک شرعی، آن را به دیگری فروخته و وجه آن را دریافت نموده؛ خریدار هم معامله را فسخ نکرده، ولی زمین مذکور در تصرف شخص ثالثی بوده که تحویل خریدار نداده؛ آیا بدون اجازه خریدار می‌شود در آن زمین نماز خواند یا زمین مال خریدار است و باید از او اجازه گرفت؟

بسمه تعالی، فروشنده اگر ملک شرعی خود را به خریدار فروخته، تصرف در ملک مزبور موقوف است به اجازه خریدار که مالک فعلی آن است.

بسمه تعالی

از: وزارت کشاورزی و عمران روستایی اداره کشاورزی شهرستان قم

به: دفتر محترم استفتانات

با ابلاغ سلام، به استحضار می‌رساند: اداره کشاورزی همه ساله مقداری جو با قیمت تعیین شده از طرف وزارت کشاورزی، بین دامداران توزیع می‌نماید؛ با توجه به این که کلیه هزینه‌های مربوط به تخلیه و حمل و انبارداری و غیره، به عهده دولت می‌باشد، در سال 1360 مسئول قبلی اداره که فعلاً در پست مهم تری مشغول خدمت

ص: 56

می باشد، به منظور کمک به هزینه های دولت و همچنین پرداخت حق الزحمه به دو نفر نماینده کشاورزان و دامداران که افتخاراً با این اداره همکاری می نمایند و حتی با وسیله شخصی اقدام به شمارش گوسفندان دامداران جهت توزیع جو نموده اند، در موقع شمارش، از هر رأس گوسفند، مبلغ يك ريال دریافت نموده و در پایان کار، نمایندگان از دریافت وجه فوق خودداری نمودند؛ مسئول اداره از محل مبلغ مذکور و همچنین مبلغ 300/000 ريال دیگر که از انجمن شهرستان قم اخذ گردید، اقدام به ساختن نمازخانه ای در محوطه اداره نموده است؛ با توجه به این که مسئول وقت اداره، شخصی محترم و متشرع بوده و حتی يك ريال از جوه فوق، حیف و میل نگردیده و حداکثر دلسوزی و بهره برداری شده است، خواهشمند است اعلام فرمایند: نماز خواندن در این مکان چه صورت شرعی دارد؟ توضیح این که تا این تاریخ، اعتراضی از طرف دامداران نشده است.

بسمه تعالی، تا یقین به غصب بودن مکان نباشد، نماز صحیح است.

[سؤال 1219] 556

بسمه تعالی 1361 / 4 / 16

حضور محترم و مبارک حضرت امام خمینی، دام ظلّه

در یکی از ادارات دولتی قم محل جدیدی جهت نمازخانه ساخته شده و پول ساختمان آن مقداری را از دامدارانی که جو جهت دام های خود از اداره خریداری نموده اند، اضافه بر بهای تعیین شده دولتی بر مبنای سرانه دام گرفته اند (حدود چهل هزار تومان) و مقداری را نیز بنا است از طرف انجمن شهرستان قم پرداخت نمایند (حدود سی هزار تومان). مستدعی است اعلام فرمایید: در صورتی که اغلب دامداران بدون اطلاع از این برنامه، پول پرداخت نموده اند و بودجه انجمن شهرستان نیز متعلق به مردم قم می باشد، برای بنده که کارمند اداره مذکور می باشم، خواندن نماز در این محل جایز است یا خیر؟ سلامت و سعادت شما را قلباً خواهانم

ص: 57

بسمه تعالی، اگر یقین به غصب بودن پول محل ندارید، نماز و سایر تصرفات در آن ساختمان اشکال ندارد.

[سؤال 1220] 557

بسمه تعالی

ضمن تقدیم عرض سلام و تهنیت، و امید پیروزی هرچه بیشتر رزمندگان اسلام و آرزوی سلامتی برای امام امت، خمینی بت شکن.

توقیراً؛ وضعیت ساختمان محل استقرار بانک کشاورزی شعبه بروجرد را به شرح زیر به عرض می رساند:

زمین این ساختمان که معروف به گاراژ پاکزاد می باشد قبل از سال 1325 در رهن بانک بوده و بابت این معامله بانک 20/000 ریال به مرحوم پاکزاد وام داده است که در اثر فوت رهن و به ازای حدوداً یک صد هزار ریال، یعنی بیست هزار ریال اصل و هشتاد هزار ریال جریمه تأخیر، این ملک تملیک شده است. لذا در صورتی که ادای فریضه نماز یومیه در این محل از نظر شرعی بلااشکال است، فتوای مربوطه را امر به ابلاغ فرمایید.

بسمه تعالی، اگر معلوم است که زمین در مقابل پول ربا تصرف شده، تصرفات و نماز در آن جایز نیست؛ ولی اگر علم به چنین مطلبی نداشته باشند، نماز کسانی که علم ندارند بی اشکال است.

[سؤال 1221] 558

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر انقلاب اسلامی ایران امام خمینی، دامت افاضاته

شخصی در سنوات گذشته کارهای دائمی وی نوازندگی و سلمانی و دوره گردی بوده است و در سال 50 در پیشگاه خدای بزرگ توبه نموده است. در آن ایامی که اشتغال به کسب های فوق داشته، پول هایی را از مردم در مسیر آن کسب ها اخذ نموده

ص: 58

و از همان پول های به دست آمده پس از توبه در برابر خدای متعال، زمینی را خریداری کرده است و با کمک مردم محل حسینییه ای ساخته است و خمس پول ها را که در حدود 8 هزار و دویست تومان می باشد پرداخته است و رسید را از مراجع دریافت نموده است؛ آیا اکنون برگزاری مجالس عزاداری در این حسینییه و اقامه نماز در آن جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر علم به وجود مال حرام در پولی که برای خرید و تأسیس حسینییه داده است، نباشد یا مورد از موارد حلال شدن مال مخلوط به حرام به دادن خمس باشد، عزاداری و اقامه نماز در آن مانع ندارد.

[سؤال 1222] 559

بسمه تعالی 8 / 12 / 1360

حضور مبارک رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی الامام روح الله الموسوی الخمینی، متّع الله المسلمین و کافّة المستضعفین ببقائهم الشریف.

لطفاً پاسخ مسائلی را که ذیلاً به عرض می رسد مرقوم فرمایند:

1. یکی از قبرستان های شهر ما را در زمان طاغوت تبدیل به دبیرستان و دیگری را تبدیل به اداره شهرداری نموده اند. نماز خواندن در این دبیرستان و اداره چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر علم به غضبیت نباشد، اشکال ندارد.

2. اگر کسی نتوانست از اول، نماز جمعه را درك نماید و مثلاً در رکعت دوم درك نمود، تکلیفش

چیست؟

بسمه تعالی، می تواند اقتدا کند و بعد از تمام شدن نماز امام، رکعت دوم را خودش به جا آورد.

3. يك نفر به حکم دادگاه شرع به جرم لواط یا قاجاق یا به عنوان محارب و مفسد فی الارض اعدام شده است؛ آیا اجرای جمیع احکام اموات در مورد جمیع این ها جایز است؟ و آیا صحیح است که بگوییم شهید و اعدامی هر دو غسل ندارند؟ یا باید در مورد هر دو تفصیل داد؟

بسمه تعالی، اگر محکوم به اسلام است، احکام میت مسلمان بر او جاری است.

ص: 59

4. يك نفر می خواسته با زن حائض خود از دبر جماع کند؛ ولی در اثنای امر می بیند که دخول حرام انجام داده است؛ فوراً متوجه شده، خود را کنار کشیده است. این شخص چه تکلیفی دارد؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، تکلیف ندارد.

5. بفرمایید مهر السنّه به پول روزگار ما دقیقاً چه مقدار است؟ در شهر ما شایع است که مهر السنّه شصت و پنج هزار تومان است.

بسمه تعالی، مهر السنّه پانصد درهم است و قیمت آن به پول رایج، به مراجعه به اهل خیره مشخص می شود.

6. دختر و پسری برای جهیزیه و عروسی پول ندارند؛ آیا از زکات و مال امام علیه السلام می شود به این ها داد؟

بسمه تعالی، چنانچه فقیر باشند، از زکات، کمک به آن ها مانع ندارد و امر سهم امام با مرجع

تقلید است.

[سؤال 1223] 2600

2. این جانب در يك کارخانه به عنوان پیشنماز، نماز جماعت اقامه می نمایم؛ اخیراً متوجه شدم که 40 درصد کارخانه مال يك نفر می باشد که ایشان متهم است و لذا او را از کارخانه بیرون کرده اند. آیا نماز ما در آن جا درست است و یا امام اجازه می فرمایند تا نماز ما در آن جا درست باشد؟

بسمه تعالی، اگر علم به غضب بودن ندارید اشکال ندارد.

[سؤال 1224] 560

بسمه تعالی 1361 / 10 / 7

با عرض سلام و آرزوی توفیق و بقای عمر امام

استدعا می گردد: نظر امام را در مورد اقامه نماز جماعت به منظور تشویق دانش آموزان در مدرسه ای که نزدیک به دوازده سال پیش قبرستان وقفی بوده است اعلام فرمایید.

بسمه تعالی، کسی که یقین نداشته باشد که مکان نمازش غضب است نماز او صحیح است و تحقیق لازم نیست.

ص: 60

بسمه تعالی 1361 / 4 / 29

ریاست محترم دفتر امام امت

محترماً به عرض می‌رسانم که این جانب کارگری ساده، متأهل، ساکن شهرستان تهران که حدود 8 سال است در این مملکت، دندان روی جگر گذاشته و با فعالیت شبانه روزی خود و به اضافه کارکرد خانواده و فروختن فرش خانه و گردنبند و مهریه خانواده و با هزار زحمت، چندین تومان - يك سوم قیمت ساختمان - را قرض کردم تا توانستم يك اتاق كوچك 4 × 3/5 و حدوداً مقدار 200 متر زمین در شرق تهران پارس مسکن تهیه کنیم. حالا به زبان می‌گویند زمین تصرفی بوده که شما خریدید و نماز و روزه در این ساختمان اشکال دارد و من و خانواده، نگران و فرسوده در این مسأله مهم فرورفته ایم و همواره فکر رهایی می‌کنیم و حال آن که نه دیگر این ساختمان، اجازه فروش دارد و ما هم نمی‌توانیم هستی خود را که خرج این ساختمان کردیم رها کنیم. پس تکلیف ما در این باره چیست؟ لطفاً ما را راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، اگر یقین به غصبی بودن زمین ندارید، تصرفات و نماز شما در آن اشکال ندارد.

بسمه تعالی

حضور برادران محترم سلام عرض می‌کنم و می‌خواستم يك مسأله شرعی را که به دو سال عبادت ما بستگی دارد از شما سؤال کنم.

سؤال این چنین است: ما به مدت 2 سال است در محله ای به نام خاک سفید مسکن گزیده ایم ولی این طور که شنیده ایم، زمین های این ناحیه غصبی بوده و نماز و روزه این مکان باطل می‌باشد. زمین ما در حدود 100 متر می‌باشد که دارای يك اتاق و يك حیاط كوچك می‌باشد، ولی اشخاص دیگر که به این محل آمده اند، بیش از 500

ص: 61

متر نیز برداشته اند، ولی ما از روی اجبار به همان 100 متر اکتفا کرده ایم و اگر نمازها و روزه های ما باطل است. لطفاً شما راه چاره ای پیش پای ما قرار دهید که ما هیچ راهی نداریم. آن طور که شنیده ایم، این زمین ها متعلق به شاهپور غلام رضا بوده و حالا به دست مردم رسیده. خلاصه ما از صاحب این زمین ها اطلاعی نداریم.

بسمه تعالی، اگر زمین ها از طرف دولت اسلامی به شما داده شده و شما یقین به غصب بودن آن ندارید، نماز شما صحیح است و بر شما چیزی نیست و در هر صورت ضرر به صحت روزه نمی زند.

[سؤال 1227] 563

بسمه تعالی

من در حدود 15 سال بود که مستأجر بوده ام و مدت يك سال است که يك خانه كوچك خريده ام، به مبلغ 40000 تومان؛ و این خانه سند مالکیت ندارد؛ به علت این که در کوره پزخانه های جنوب شهر تهران، واقع در انتهای خزانه بخارایی، و در انتهای شهرک بعثت زمین های مطهری می باشد. و خانه ای که در دست من می باشد نمی دانم که آیا از اراضی دولت است یا شخصی، و من نیز از یکی که سابق در آن جا زندگی می کرده خريده ام؛ او نیز مدرکی نداشته است و هیچ مدرکی به من نداده است و من از روی ناچاری و ناراحتی ای که زن و فرزندانم داشتند، مجبور به خرید آن شده ام، و از همان سال اول ناراحت هستم که شاید عبادتی که من در این خانه می کنم درست نباشد و من ملتسمانه از شما خواهش می کنم که تکلیف مرا روشن کنید و مرا از این نگرانی رها سازید؛ و تنها این مسأله، برای فرد من نمی باشد و در حدود 200 خانه در آن محل می باشد و بدون آب و برق زندگی می کنند، و تمام آن ها نیز درد مرا دارند. از شما خواهش می کنم که به این مسأله رسیدگی کنید.

بسمه تعالی، رسیدگی به امر زمین و خانه ها مربوط به دولت اسلامی می باشد و تا علم به غصب بودن ندارید، نماز اشکال ندارد.

ص: 62

حضور محترم حامیان هجرت و پاسخ گویی مسأله شرعی و اسلامی

این جانب مسأله ای برایم پیش آمده: عده ای افراد مقداری ممالک مردم را گرفتند و خانه ساختند. صاحب زمین پیدا نیست و تا به حال نیامده که بگوید این زمین مال من است؛ و من رفتم یک باب خانه از همان مکان، خریدم. آیا من می توانم در همان خانه، زندگی کنم یا نه؟ آیا نماز یا روزه من درست است یا نه؟

بسمه تعالی، چنانچه علم به غصبت ندارید، نماز اشکال ندارد و روزه شما صحیح است.

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب و مرجع تقلید شیعیان جهان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

به استحضار جناب عالی می رسانیم: مدت چندین سال است که ما در قطعه زمینی سکنا گزیده ایم که صاحب آن مشخص و شناخته نشده است و تا حدودی هم تلاش نموده ایم که صاحبش را شناسایی نماییم ولی موفق نشده ایم، از حضور شما تقاضا داریم این مسأله را برای ما روشن فرمایید که آیا عبادت کردن در این زمین ها صحیح است؟ خواهشمندیم تکلیف ما را روشن نموده که به چه صورتی باید در این زمین ها زندگی و عبادت نماییم؟

بسمه تعالی، اگر مالک شرعی برای آن نیست و یا آن که علم به غصب ندارید، تصرفات و نماز در آن بی اشکال است.

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و امید مستضعفان جهان، حضرت

آیت الله العظمی امام روح الله خمینی، دام ظلّه العالی

احتراماً؛ با تقدیم عرض سلام، امیدوارم پیوسته از الطاف و عنایات خداوند تبارک و تعالی برخوردار باشید.

منظور از تصدیع خاطر مبارک، سؤالی است که استدعای راهنمایی و ارشاد داشته و از حضور آن امام بزرگوار تقاضا دارم به فیض جواب مفتخرم فرمایید.

به طوری که خاطر عالی مستحضر است بانك صادرات ایران از تاریخ 1358/3/17 بنابر تصمیم شورای انقلاب اسلامی ایران همراه با سایر بانك های خصوصی دیگر ملی اعلام گردید و چون این بانك در گذشته به صورت شرکت سهامی عام اداره می شده و در حدود 15 هزار نفر سهام دار دارد که در بین آن ها افراد صغیر نیز وجود دارد که همگی سهام با نام در دست دارند، لیکن تا کنون تکلیف عده ای از این سهام داران روشن نشده است و در گذشته، کلیه اموال منقول و غیر منقول نیز جزو سرمایه این بانك بوده است، حال با توجه به عرایض فوق، آیا اقامه نماز در ساختمان هایی که متعلق به این بانك است را اجازه می فرمایید یا خیر؟

بسمه تعالی، تا یقین به غصب بودن حاصل نشود، تصرفات اشکال ندارد.

[سؤال 1231] 567

بسمه تعالی 1361 / 4 / 19

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

خواهشمند است نظر مبارک را در ارتباط با اقامه نماز در ساختمان های متعلق به بانك استان (صادرات) - اعم از ملکی یا استیجاری - که سرمایه آن به صورت سهام عام بوده و توسط دولت موقت با تصویب شورای انقلاب ملی اعلام گردیده مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، تا یقین به غصب نباشد، تصرفات اشکال ندارد.

ص: 64

حضور محترم مرجع عالی قدر و رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت نایب الامام، امام خمینی، دامت برکاته، سلام علیکم ورحمة الله

همچنان که مستحضر هستید بعد از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی ایران، در ادارات و مؤسسات - از جمله بانک صادرات - سخنرانی ها و نماز جماعت برپا می گردد (در موقع مقرر) که جمعی از برادران و خواهران شرکت می کنند. در پی جست و جوی این که چرا عده ای به نماز جماعت حاضر نمی شوند، با مسأله غصبی بودن مکان نماز که از جانب بعضی افراد مطرح می شود روبه رو شدیم که برای رفع هرگونه شبهه و اشکال، بر آن شدیم تا موضوع را از محضر امام بزرگوار استفتا نماییم. لذا مسأله از این قرار است که بانک صادرات قبل از انقلاب اسلامی به صورت شرکت سهامی بوده و صاحبان آن، دارندگان سهام این بانک بودند که بعد از ملی شدن بانک ها، بعضی از سهام داران، وجوه حقیقی خود را دریافت و بعضی تا کنون موفق به دریافت آن نشده اند. با توجه به این که 1. دولت جمهوری اسلامی جهت رسیدگی به این مسأله، اقداماتی انجام داده و منکر حقوق حقه افراد نیست. 2. تمام سرمایه ها و سهام این بانک، آلوده به ربا و مخلوط به حرام بوده؛ خواهشمند است بفرمایید که آیا رضایت تک تک سهام داران این بانک برای عدم غصبیت مکان نماز لازم است؟

بسمه تعالی، کسی که علم به غصب بودن مکان نماز ندارد، نماز او در آن مکان صحیح است.

حضور محترم دفتر امام خمینی

1. بدین وسیله به اطلاع می رساند که زمین های غصبی در زمان رژیم سابق گرفته

شده و الآن جزو مکان مدارس می باشند. برپا نمودن نماز در آن مکان چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، کسی که علم به غضب بودن مکان نداشته باشد، نمازش صحیح است.

2. آیا استفاده از معلمین و یا دانش آموزان متعهد در مدرسه، به عنوان امام جماعت چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، امام جماعت باید عادل باشد و با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکند.

[سؤال 1234] 570

بسمه تعالی

نماز خواندن در بانک ها و ادارات و امثال آن، که اکثراً وضعیت ملکی آن ها 51% سهم کارفرمای سابق که فعلاً در مملکت نیست و 49% دیگر، سهم کارگران و کارمندان و سایرین و حتی وراث صغار می باشد و همچنین حدود چهار سال است که وضعیت سهام کارگران مشخص نیست، چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، تا احراز غضب بودن مکان نماز نباشد، نماز صحیح است.

[سؤال 1235] 571

بسمه تعالی 1361 / 10 / 27

محضر مبارك زعيم عالی قدر، امید مستضعفان جهان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام عزه

مسجدی است در روستای میریک، از توابع شهرستان بیرجند با جمعیتی بیش از يك هزار نفر. طبق گفته بعضی از اهالی که آن ها نیز از اجداد خود شنیده اند، زمین این مسجد قبل از اختصاص به مسجد، وقف جای دیگری بوده که آن موقوف علیه نیز معلوم نمی باشد. با این اقوال، برای اهالی شبهه ایجاد شده و در این مسجد برای نماز حاضر نمی شوند. ضمناً این روستا، در وسط کوه قرار گرفته و از نظر زمین برای ساختن مسجد، مردم در مضیقه هستند و با وجود مراجعه به بعضی از علمای محل،

ص: 66

موضوع روشن نشده است. لذا خواهشمند است حکم شرعی مسأله را بیان فرمایید. و من الله التوفیق

بسمه تعالی، تا غصب بودن زمین مسجد به وجه شرعی ثابت نشود، احکام مسجد بر آن مترتب است و نماز در آن اشکال ندارد.

[سؤال 1236] 572

بسمه تعالی 1361 / 8 / 20

محضر مبارک رهبر عالی قدر و کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی، دامت برکاته

با کمال احترام، استفتا می گردد: ساختمان حوزه معاونت بهداشتی سازمان منطقه ای بهداری خراسان، واقع در انتهای خیابان سناباد مشهد، در محل اراضی قبرستان قدیم قلعه آب کوه احداث شده و سال احداث این ساختمان در حدود سال های 1348 و 1349 بوده است و برابر تحقیقات لازم، تا قبل از شروع ساختمان، متوفای جدیدالفوت مدفون نموده اند. مستدعی است اعلام فرمایند که نماز خواندن برای کارکنان این حوزه در این ساختمان چه صورت دارد؟ ضمناً فاصله مسجد امام جواد علیه السلام تا درب ورودی این اداره، حدود 20 متر است.

با آرزوی طول عمر با عافیت برای امام امت و پیروزی نهایی لشکریان اسلام بر علیه کفر و الحاد جهانی؛ ان شاء الله

بسمه تعالی، تا یقین به غصب بودن مکان نباشد، نماز صحیح است.

[سؤال 1237] 7277

3. محل ادارات دولتی که در رژیم قبل بابت طلب سازمان های وابسته مصادره شده، با توجه به غصبی بودن مکان نماز، وظیفه ما با توجه به بخش نامه برادر شهید رجایی که اول وقت، نماز برگزار شود چیست؟ «وقت نماز 30 دقیقه در بخش نامه، یاد شده و نمی توان به مسجد محل برویم».

ص: 67

بسمه تعالی، تا غضب بودن مکان محرز نباشد تصرفات و نماز اشکال ندارد.

[سؤال 1238] 573

بسمه تعالی 1361/9/7

محضر مبارک امید مستضعفان جهان و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، دامت برکاته

1. مدرسه ای که بر روی زمینی که صاحب آن راضی نبوده (علی رغم داشتن یتیم)، به طور غضب ساخته شود، درس خواندن و اقامه نماز در این مدرسه از نظر شرعی به چه صورت خواهد بود؟

بسمه تعالی، اگر به آنچه ذکر شده علم دارد، نباید به آن جا برود و در صورت جهل مانع ندارد.

2. عروسی که شوهرش شهید شده، تا چه مدت با پدر شوهرش محرم است. این مسأله بعد از ازدواج وی چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، پدر شوهر با عروس همیشه محرم است.

[سؤال 1239] 728

3. این جانب را جهت اقامه نماز جمعه، بعد از طی مراحل، بنا است به شهری اعزام کنند؛ ساختمانی را برای سکونت امام جمعه مقرر داشته اند که این ساختمان با تعدادی دیگر در زمان طاغوت به عنوان ساختمان های سازمانی برای فرهنگیان ساخته شده است، می گویند زمین این ساختمان ها مالک هایی داشته است که قبلاً خودشان حاضر شده و امضا کرده اند که بدون پرداخت قیمت، این ساختمان ها را بنا کنند و نیز زمین منزل های مسکونی تمامی مردم مال ارباب بوده است و در زمان طاغوت قبلاً مبلغ معینی در هر سال از مردم می گرفته اند و بعد از زمانی از طرف دولت طاغوتی آن زمان، قانونی وضع شده که زمین های ساختمان مال خود مردم است و در تقسیم اراضی آن زمان، مالکین راضی شده اند که این زمین ها را به مردم بدهند و در

ص: 68

مقابل، از زمین های مزروعی دیگر بردارند و این عمل انجام شده است؛ مستدعی است به عنوان ولی فقیه اجازه بفرمایید تا این جانب بتوانم در ساختمانی که برای سکونت برایم معین می شود ساکن شوم و عبادت نمایم و زندگی کنم و نیز اجازه فرمایید در رفت و آمد و معاشرت بتوانم به منزل اهالی بروم و تصرف نمایم.

بسمه تعالی، اگر علم به غصب ندارند نماز صحیح است.

[سؤال 1240] 574

بسمه تعالی 1361 / 10 / 9

محضر مبارک مرجع عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

محترماً؛ ضمن تقدیم شایسته ترین احترامات و دعای خیر برای سلامتی و طول عمر روز افزون وجود مبارک تا ظهور حضرت مهدی علیه السلام، مسأله ذیل را استفسار می نماید.

ما کارکنان شرکت سهامی خوراک، هر روز در محل شرکت، نماز جماعت برگزار می نمایم و در مورد محل برگزاری نماز احتیاج به تعیین تکلیف شرعی داریم.

صاحبان سهام شرکت خوراک (خاص) آقایان خسروشاهی ها و خانواده ایشان می باشند که این شرکت ملی شده و توسط سازمان صنایع ملی ایران اداره می شود. ساختمان ملک محل شرکت، متعلق به آقای علی خسروشاهی بوده که در اجاره شرکت خوراک می باشد. لذا ذیلاً نظرتان را مرقوم که آیا خواندن نماز در محل شرکت بلامانع است یا خیر؟

بسمه تعالی، کسی که علم به غصب بودن مکان نماز نداشته باشد، نمازش در آن صحیح است.

[سؤال 1241] 6493

2. نماز خواندن در این زمین ها چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر مالک معلوم دارد منوط به اجازه مالک است؛ ولی اگر علم

ص: 69

به غصب بودن ندارند تصرف اشکال ندارد.

[سؤال 1242] 575

بسمه تعالی 1360 / 12 / 20

محضر مبارک رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، امام خمینی

از محضر حضرت عالی تقاضا می شود نظر مبارک خود را در مورد مسائل ذیل مرقوم فرمایید:

1. در اداره برق شهرستان ساری که کارمند و کارگر زیادی دارد، روزها اقامه جماعت می شود و بنده در آن جا امام جماعت هستم و با توجه به مقدار وقتی که برای این جهت تعیین شده، بین دو نماز مقداری احکام و مسائل ضروری برای نمازگزاران عرض می کنم. بعضی از کارمندان از حضور در نماز خودداری می نمایند؛ به وسیله انجمن اسلامی اداره به آن ها تذکر داده می شود، در جواب می گویند: این مکان وقف است؛ نماز خواندن در این مکان اشکال دارد. وقف بودن یا نبودن برای ما محرز نیست، آیا نماز خواندن در مکان وقف باطل است؟ و در صورت وقف و باطل بودن، چه کنیم که نماز خواندن در این اداره تعطیل نشود؟

بسمه تعالی، اگر علم به غصب ندارند، تصرفات و نماز اشکال ندارد.

2. بعضی از کارمندان این اداره از شهرستان دیگر می آیند که از شهرشان تا این جا، حد مسافت است؛ هر روز، دو ساعت بعد از ظهر به شهرشان می روند صوم و صلاة آن ها چه صورت دارد؟ در صورت قصر بودن، در تمام دوره سال، به استثنای روزهای تعطیلی، مسافر خواهند بود و روزه ماه رمضان را نمی توانند بگیرند؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند و قضای روزه را نباید تا ماه رمضان سال بعد تأخیر بیاندازند.

[سؤال 1243] 576

بسمه تعالی 1361 / 8 / 20

حضور محترم دفتر امام خمینی

محترماً به عرض می رسانم: این جانب کارمند، دارای همسر و فرزند و پدر و مادر

ص: 70

کاملاً از کارافتاده که جمعاً شش نفر می باشیم، چندی پیش خدمت حاج آقا ناطق نوری، وزیر محترم کشور رسیدم؛ ایشان تأییدیه ای برای دریافت زمین مسکونی عنایت فرمودند، ولی متأسفانه موفق به دریافتش نشدم؛ ناچار تمام لوازمات منزل را فروخته و خانه ای در اطراف یکی از مناطق تهران (شرق تهران پارس) که بعد از پیروزی انقلاب، مردم مستضعف تصرف نموده و خانه سازی کرده اند خریدم و مدت هشت ماه در آن جا زندگی می کنم، البته با مشقت؛ چون فقط یک اتاق دارد. ناگفته نماند زمین مذکور، فاقد سند مالکیت می باشد و در رساله، زمین تصرفی، حرام دانسته شده، و نماز و دیگر عبادات الهی در آن صحیح نمی باشد. لطفاً با در نظر گرفتن وضع مسکن و حقوق اداری راهنمایی و عنایت فرمایید: این مدت، نماز و روزه ما چه می شود؟ البته قبل از تصرف زمین، آن منطقه فاقد آب و برق و بایر بوده و اکنون توسط دولت، آب و برق و مسجد و امام جماعت نیز دارد.

با آرزوی طول عمر امام امت و دیگر علمای اسلام از خداوند قادر متعال

بسمه تعالی، اگر از مالک شرعی آن خریده، نماز او صحیح است و در هر صورت، برای روزه ضرر ندارد.

[سؤال 1244] 577

بسمه تعالی

حضور مرجع تقلید جهان، حضرت آیت الله امام خمینی

قبل از هر سؤال، توفیق هرچه بیشتر شما را از درگاه ایزد مَنَّان خواهانم

بعد از سلام عرض می گردد: این که یکی از مقلدین شما سؤالی پرسیده در مورد این که آیا در مکانی که در زمان طاغوت قبرستان بوده و اکنون به صورت مدرسه درآمده، می توان نماز به جا آورد؟ چون در رساله جناب عالی ذکر شده است که در قبرستان، نماز مکروه است؛ آیا اشکال ندارد که در همچنین مکانی نماز ظهر و عصر را به جا آورد؟ نماز جماعت خواندن در این نوع اماکن چه حکمی دارد؟ آیا باید دوباره

ص: 71

این نماز (ظهر و عصر) را به جا آورد یا ضرورتی ندارد؟ آیا مصلحت دارد که انسان در این نوع اماکن نماز یومیه واجب را به جا آورد؟
خواهشمندم به این سؤالات صریحاً پاسخ فرمایید؛ چون مسأله در رابطه با خدا است و خیلی مهم می باشد.

بسمه تعالی، اگر علم به غصب بودن محل ندارند نماز اشکال ندارد.

[سؤال 1245] 578

بسمه تعالی 1361 / 10 / 14

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

گورستان متروکه ای به مساحت 9700 متر مربع که وقفیت آن محرز نمی باشد در مرکز شهرستان مرند وجود دارد که در 1/4 آن آثار قبور به طور مشخص نمایان است و آخرین جنازه ای که در آن جا دفن شده، متجاوز از هفده سال می باشد. این مکان جهت احداث مصلاهی نماز جمعه بدون نبش قبر و پی کنی تنها با خاکریزی بر روی قبور به طریقی که دیگر آثار قبور مشاهده نشود، محل مناسبی می باشد. خواهشمند است نظر شرعی حضرت امام را در این مورد به ستاد برگزاری مراسم نماز جمعه مرند اعلام فرمایید، اجرکم عندالله.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، اشکال ندارد.

[سؤال 1246] 579

بسمه تعالی

محضر مبارک امام امت و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

محترماً؛ در طبقه دوم اداره مخابرات، نماز جماعت برگزار می کنیم که این مکان قبلاً قبرستان بوده و قدمت آن از سی سال تجاوز می کند. نظر به اهمیت کار دستگاه های مخابرات و کشیک کارکنان، آیا در این مکان می توانیم نماز بخوانیم؟ نظر مبارک را در این مورد مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، نماز اشکال ندارد.

ص: 72

بسمه تعالی 1361 / 3 / 27

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

پس از عرض سلام، سلامتی شما را از ایزد یکتا خواهانم. در ضمن عرض می شود:

1. کارخانه حریربافی چالوس در زمان رضا شاه ملعون ساخته شده و کارگرانی که برای این بنا کار کرده اند، به زور و اجبار بوده و عده ای هم هنوز هستند از همان کارگران، که چنین بیان می کنند و در حال حاضر انبار پيله این کارخانه، به نام مهدیه نام گذاری شده و در آن، نماز جماعت می خوانند. آیا در این مکان نماز خواندن جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر یقین به غصب بودن ساختمان ندارند، تصرفات و نماز در آن اشکال ندارد.

2. کسی که کفاره روزه دارد و باید بدهد، آیا می تواند به کمیته امداد و یا به بنیاد جنگ زدگان بدهد؟

بسمه تعالی، باید طعام بدهد و به فقرا بدهد.

3. بهره ای که بانک به حساب پس انداز داده، در چه راهی می شود خرج کرد؟

بسمه تعالی، بهره پول، ربا و حرام است، گرفتن آن جایز نیست.

بسمه تعالی 1361 / 8 / 16

دفتر محترم حضرت امام خمینی

آموزش و پرورش منطقه دورود، به علت نیاز مبرم و نداشتن مکانی مناسب، چند دستگاه مدرسه غیردولتی دارد که صاحبان آن ها قبلاً راضی نبودند. خواهشمند است از حضرت امام سؤال فرمایید که نماز خواندن در این آموزشگاه ها چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، کسی که علم به غصب بودن مکان نداشته باشد، نمازش صحیح است.

بسمه تعالی

احتراماً معروض می دارد: این جانب در شرکتی مشغول به کار می باشم که تحت سرپرستی بنیاد مستضعفان می باشد. در گذشته و قبل از تصدی بنیاد نیز در همین شرکت مشغول به کار بوده ام و از صاحب قبلی آن در مورد انجام فرائض در شرکت و دیگر اماکن مربوط به شرکت، به طور کلی رضایت حاصل شده بود؛ سپس بنا به دلایلی بنده و عده ای دیگر از برادران با مراجعات به دادستانی انقلاب و ارائه مدارک، باعث شدیم که شرکت به سرپرستی بنیاد مستضعفان دربیاید.

حال با توجه به این که در مورد مالکیت شرکت هنوز حکم قطعی از طرف حاکم شرع صادر نشده و مشخص نیست که مالک آن چه کسی است و آیا بعد از رسیدگی و تشکیل دادگاه، به صاحب قبلی مسترد خواهد شد و یا کلاً یا قسمتی از آن مصادره می شود و به تملک دولت در می آید، آیا خواندن نماز در ملک شرکت و یا ملک صاحب قبلی آن که در اختیار شرکت است و یا اماکن اجاره ای که اجاره اش از درآمد شرکت پرداخت می شود و یا سایر اماکنی که به هر ترتیب با شرکت در رابطه است، صحیح می باشد یا خیر؟ با توجه به این که اگر صاحب شرکت قبلاً در مورد خواندن نماز به همه کارکنان اجازه داده بودند، ولی اکنون در صورت برگشت، مشخصاً به این جانب اجازه خواندن نماز در املاک شرکت را نخواهند داد. لذا خواهشمند است به دلیل این که بنده مقلد حضرت امام، روحی فداه می باشم و به دلیل ضرورت امر هر چه سریع تر و به طور وضوح، جواب این مسأله را از طریق استفتا از حضرت امام، مدّ ظلّه ارسال بفرمایید.

با تشکر؛ برادر کوچک شما

بسمه تعالی، کسی که علم به غصبیت مکانی ندارد، نمازش در آن مکان صحیح است.

ص: 74

دفتر امام خمینی

احتراماً؛ ضمن عرض سلام و آرزوی طول عمر امام، آیا در اداره آموزش و پرورش شهرستان قمشه که قبلاً راه بوده و همچنین وقف بودن آن مطرح است، ولی واگذارکننده زمین، وقف بودن این قسمت را انکار می کند و یکی از روحانیون شهر نیز که قبلاً کارمند اداره ثبت بوده، نظر واگذارنده زمین را تأیید می نماید، نماز خواندن اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، کسی که علم به غصب بودن مکان نماز ندارد، نمازش در آن مکان صحیح است.

[سؤال 1251] 6942

4. نماز خواندن در شرکت های ملی شده که فعلاً هیأت مدیره و مدیر عامل آن، از طرف دولت انتخاب شده اند و قبلاً مربوط به شخص یا اشخاصی نظیر خسروشاهی ها بود (شرکت سهامی پخش البرز)، که کارگران هم تا 49% سهام را خریداری نموده اند، جایز است یا خیر؟ البته سهام شرکت مورد نظر، در دوره طاغوت به کارگران فروخته شده است.

بسمه تعالی، تا یقین به غصب بودن محل حاصل نشود، تصرفات اشکال ندارد.

[سؤال 1252] 1657

2. آیا در ساختمانی که فعلاً در ید بنیاد مستضعفان است ولی نمی دانیم حکمی شرعی در مورد مصادره اموال صاحب اصلی آن صادر شده است یا نه، می توان نماز خواند؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور اشکال ندارد.

ص: 75

بسمه تعالی

حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

زمینی را در زمان طاغوت (به طوری که می گویند) با زور از کشاورزان گرفته و ساختمان کرده اند؛ گندم و جو کشاورزان را از بین برده اند. اکنون آن جا را مرکز تربیت معلم کرده اند و کشاورزان هم چون در آن زمان هرچه سعی کرده اند دستشان به جایی بند نشده، فعلاً نیز چیزی نمی گویند؛ ولی هرگاه از آنان می پرسی، می گویند: ما راضی نیستیم. تصرف در آن جا چگونه است و وظیفه آموزش و پرورش در این مورد چیست؟

بسمه تعالی، کسی که علم به غضب بودن مکان ندارد، نمازش صحیح است.

بسمه تعالی

محضر زعیم عالی قدر جهان تشیع، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، زید عمره

زمینی که انسان شک دارد غضبی است یا غیر غضبی، نماز خواندن در آن جایز است؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

بسمه تعالی 15 / 1 / 1362

مسئولین محترم دفتر استفتانات حضرت امام، مدّ ظلّه العالی

سلام علیکم، ان شاء الله در ظل توجهات حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی موفق و مؤید باشید.

ص: 76

این جانب چند مسأله شرعی دارم. خواهشمند است به آن ها جواب دهید.

1. من يك فرهنگي هستم. محل كارم در اداره آموزش و پرورش می باشد. ساختمان این اداره، تازه تأسیس می باشد - بعد از انقلاب ساخته شده - و ما نماز ظهر و عصر را باید به علت دوری از مسجد و وقت اداری در نمازخانه اداره بخوانیم، برخی می گویند زمین این اداره غصبی است و دولت به زور آن را تصرف کرده و صاحبان زمین، ناراضی هستند و نماز در این اداره اشکال دارد. لطفاً وظیفه این جانب و دیگر همکارانمان را در این مورد روشن فرمایید.

ضمناً این زمین تا تقریباً 10 سال قبل کشت بوده و بعد از آن بلااستفاده مانده است.

بسمه تعالی، نماز و سایر تصرفات اشکال ندارد، مگر برای کسی که شخصاً یقین به غصب بودن محل داشته باشد.

2. برادر این جانب در جنگ تحمیلی شهید شده است و وصیت کرده که برای او نماز و روزه استیجاری

به جای آورده شود. با توجه به این که در منطقه کسی نیست که نماز و روزه استیجاری به جای آورد و ضمناً در شهرهای دیگر، نماز و روزه هر سال، تقریباً 6 هزار تومان می باشد و اگر بخواهیم برای هر سال این مبلغ را پرداخت نماییم، حدود 60 هزار تومان می شود که امکان پرداخت این مبلغ وجود ندارد - زیرا شهید دارای سه فرزند و همسر می باشد - وظیفه چیست؟ لازم به یادآوری است که تا جایی که من می دانم، شهید نماز و روزه را به جای آورده است. خواهشمند است در این مورد هم وظیفه ما را روشن فرمایید. موفق و مؤید باشید.

بسمه تعالی، مقداری که شهید از ثلث تركه خود برای نماز و روزه تعیین کرده، باید بر طبق وصیت در آن عمل شود.

[سؤال 1256] 587

بسمه تعالی

حضور رهبر عالی قدر انقلاب اسلامی سلام

بعد از عرض سلام، امیدوارم که خداوند متعال طول عمر آن رهبر عالی قدر را به انقلاب جهانی حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) متصل بگرداند.

ص: 77

باری پدر گرامی! غرض از گرفتن وقت آن رهبر بزرگوار، طرح يك سؤال بود که چندی است مرا به خود واداشته است:

اگر ان شاء الله خداوند متعال قبول نماید یکی از اعضای جنرال الله هستم که در ارتش مشغول خدمت می باشم. نزدیک به شش ماه پیش بدون داشتن مجوز خرید مسکن، اقدام به خرید خانه ای محقر در جنوب شهر نمودم که نزدیک يك صد هزار تومان آن را کم داشتم؛ پنجاه هزار تومان آن را از افراد خیر قرض نمودم و بقیه باقیمانده به هر دری که زدم نتوانستم پیدا کنم؛ تا زن و شوهری را پیدا نمودم که خود مستاجر بودند؛ به من اظهار داشتند که ما پنجاه هزار تومان داریم که صاحب خانه می گوید آن را بدهید و ماهیانه، هزار تومان از کرایه خود کم کنید؛ من به این زن و شوهر که دارای سه فرزند

بودند گفتم پنجاه هزار تومان را به من بدهید و من ماهیانه، هزار تومان به شما بابت پول پرداخت می نمایم تا به صاحب خانه بدهید و ایشان نیز قبول نمودند و من در ازای پنجاه هزار تومان ماهیانه، هزار تومان به این زن و شوهر پرداخت می نمایم.

1. آیا نماز و دیگر عبادات ما در این خانه که بدون اجازه دولت اسلامی خریداری شده است درست می باشد؟

لازم به تذکر است که من تقاضای مجوز نموده ام؛ اما به علت داشتن امتیاز کم (در حدود 80 امتیاز)، از دادن مجوز - با وجود داشتن 12 سال سابقه سکونت در تهران - به این جانب خودداری نموده اند.

بسمه تعالی، نماز و تصرف در خانه مذکور مانع ندارد؛ ولی تخلف از مقررات جایز نیست.

2. آیا پولی که من به زن و شوهر نامبرده پرداخت می نمایم ربا محسوب می شود؟ اگر ربا محسوب

می شود، من چه کنم؟ من به هر دری که زدم نتوانستم پول فوق را تهیه نمایم. امیدوارم که جواب نامه را بدهید تا مرا از تشویش و دلهره بیرون بیاورید.

بسمه تعالی، اصل پولی که قرض گرفته اید را باید بدهید و بهره، حکم ربا دارد.

6. خانه ای که متعلق به یکی از افرادی است که در خارج کشور به سر می برد، آیا در این خانه برای خانواده ای که در آن به سر می برند و قبل از انقلاب نیز بوده اند و در نظر هست که از آن جا بروند - البته نه به خاطر قاعده شرعی بلکه به دلیل دیگر - نماز دارد یا نه؟ یا به عبارت دیگر، این محل غصبی است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر با اجازه مسئولین تصرف کردند و علم به غصب بودن ندارند اشکال ندارد.

بسمه تعالی

با تقدیم عرض سلام به پیشگاه محترم مرجع عالی قدر و فرمانده کل قوا و نایب بر حق مهدی موعود (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، پس از سلام، از آن مرجع عالی قدر خواهشمندم برای رفع مشکلات، به سؤالات زیر پاسخ بفرمایید.

1. اگر شخصی که قبلاً نزول پول می گرفته و آن طوری که خود شخص اظهار می دارد قبل از رفتن به مکه توبه نموده و پس از برگشتن، مسجد را با همان پول بنا نهاده، آیا برای نماز خواندن در همان مسجد و عزاداری اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد؛ مگر آن که معلوم باشد در محلی که در نماز یا عزاداری، مورد تصرف است، مال حرام موجود است.

2. اگر در مسافرت داخل اتوبوس راننده موسیقی بگذارد، چون برای بعضی از شرکت ها ظاهراً هنوز

انقلاب نشده، برای مسافر چون به ناچار سوار اتوبوس می شود، شنیدن موسیقی اشکالی دارد یا خیر؟ اگر اشکال دارد، مسافر پس از امر به معروف و نهی از منکر اگر مواجه شد که راننده ای گوشش بدهکار نبود، به چه کسی می تواند رجوع کند؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

3. با توجه به کمبود روحانیت و رفتن آن ها به جبهه ها آیا برای این که در قصبات و دور از شهرستان ها، در مساجد جوان ها جمع شوند و مسأله ای گفته یا تبلیغ دینی شود و یا برای این که جوان ها و

نوجوان ها به برنامه ای خارج از مسجد مشغول نباشند، غیر روحانی می تواند با در نظر گرفتن مسائلی که عرض شد نماز جماعت را برگزار کند یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض عدم دسترسی به روحانی مانع ندارد.

[سؤال 1259] 589

بسمه تعالی 1361 / 10 / 19

محضر مبارک حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم ورحمة الله

این جانبان کارمندان اداره کار اردبیل، در يك ساختمان استیجاری انجام وظیفه می نمایم. در مواقع ظهر در یکی از اتاق های آن مراسم نماز را به پا می داریم. از آن جایی که مدت قرارداد اجاره آن پایان یافته و این اداره کماکان برحسب سوابق، به مالک شخصی ملک، اجاره بها پرداخت می نماید، لکن راضی نبوده و هر آن یا خواستار افزایش اجاره بها می باشد و یا تخلیه آن را تقاضا می نماید، آیا نماز ما در چنین شرایطی صحیح می باشد یا نه؟ توضیح این که کارمندان اداره، هیچ گونه نقشی در امور معامله ندارند. با آرزوی طول عمر آن امام عزیز و با آرزوی پیروزی لشکریان اسلام بر کفر جهانی در تمام ابعاد

بسمه تعالی، تا یقین به غصب پیدا نشود، تصرفات مانع ندارد.

[سؤال 1260] 590

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت امام، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

ضمن آرزوی طول عمر برای آن امام بزرگوار، به عرض شریف می رساند که ساختمان آموزش و پرورش ورامین در مکانی واقع گردیده که بنا به اظهار جمعی از کارکنان این اداره قبلاً وقفی و محوطه قبرستان بوده که توسط رژیم طاغوت به زور، غصب و در آن ساختمان سازی شده است؛ ولی طبق نظر اداره اوقاف شهرستان ورامین این محل فاقد وقف نامه بوده و توسط اداره اوقاف به عنوان وقف، درخواست

ص: 80

ثبت به عمل آمده که پذیرفته شده و بعدها تفکیک گردیده و به دو قطعه تقسیم شده که یک قطعه آن، محل فعلی دبیرستان دخترانه فاطمیه و یک قطعه آن، اداره آموزش و پرورش است و به موجب اسناد رسمی از بابت هر دو قطعه اجاره پرداخت می شود؛ و این مکان در حال حاضر در مرکز شهر واقع و آباد است. با توجه به مراتب فوق، استدعا می شود راهنمایی بفرمایید کار کردن و نماز خواندن در این اداره چه صورتی دارد؟ در صورت داشتن اشکال، تکلیف ما نسبت به نمازهایی که قبلاً خوانده شده چیست؟ خداوند تبارک و تعالی حافظ آن امام بزرگوار باشد، ان شاء الله

بسمه تعالی، تا احراز وقف بودن محل و غصب بودن مکان نشود، تصرف و نماز اشکال ندارد.

[سؤال 1261] 591

بسمه تعالی 15 / 2 / 1362

محضر مبارک حضرت امام خمینی بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران دامت برکاته

محترماً به عرض می رسد: در زمان رژیم سابق، گورستانی در جنب یک امامزاده وجود داشت که آن رژیم طبق معمول، آن را ساختمان نمود و اینک آن ساختمان (اداره آموزش و پرورش ورامین بوده و یک دبیرستان دخترانه). با وجودی که هنگام ساختمان، استخوان های اموات را هر کسی آن جا می رفت مشاهده می کرد و حتی اشخاصی هستند که صاحبان اموات مذکور می باشند و در قید حیات هستند و با علم بر این که در نزدیکی همین اداره مسجد وجود دارد و با وجودی که اکنون دستور است که هنگام نماز باید دست از کار کشید و این فریضه الهی را انجام داد، آیا حضرت عالی اجازه می فرمایید در چنین ساختمانی نماز خوانده شود؟ و اگر جواب منفی است، افرادی که تا به حال نماز خوانده اند تکلیفشان چیست؟

از آن مقام محترم تقاضا می شود جواب این مسأله را هرچه زودتر مرقوم فرمایید که مورد ابتلا است. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

ص: 81

بسمه تعالی، اگر علم به غضب بودن مکان نماز نباشد، نماز صحیح است و تحقیق لازم نیست.

[سؤال 1262] 798

5. زمینی که در زمان طاغوت به زور گرفته شده است و الآن اداره دولتی می باشد اقامه نماز جماعت در آن، چه حکمی دارد؟ البته صاحبش معلوم نیست.

بسمه تعالی، کسی که غضب بودن محل را نمی داند نمازش صحیح است.

[سؤال 1263] 592

بسمه تعالی 1361 / 4 / 13

دفتر امام خمینی، مدّ ظله

احتراماً؛ سند مالکیت ساختمان مشترک ادارات ثبت و دادگستری که در زمان رضا پهلوی شاه اسبق ساخته شده است پس از تجمیع حدود چند پلاک، به نام دولت صادر شده است. شخصی به عنوان تولیت بر وقف، یک باب دکان را در سال 1311 تقاضای ثبت نموده و سپس قائم مقام واقف و اداره اوقاف مدعی شده اند که دکان مزبور، جزو محدوده اداره ثبت و در محل تلفن خانه فعلی ثبت قرار دارد.

چون در سال های قبل، به علت احداث پارک سبز و میدان و شوارع اطراف توسط شهرداری و احداث ساختمان مشترک ثبت و دادگستری، تغییراتی در وضعیت پلاک های ثبتی ایجاد شده است، تشخیص این که ادعای مدعیان صحیح است یا نه و دکان مرقوم، در محدوده ساختمان مشترک مذکور قرار دارد یا خیر، ممکن نبوده و نیست؛ لذا مدعیان راهنمایی شده اند که از طریق مراجع قضایی نسبت به احقاق حقوق موقوفه اقدام نمایند که به موجب احکام صادره در مراحل بدوی و پژوهشی و فرجامی، محکوم به بی حقی شده اند.

اکنون کارکنان اداره ثبت منطقه و شهرستان ساری در قسمتی از این ساختمان مشترک که با تلفن خانه (محل ادعای مدعی)، حدود هفت متر فاصله دارد، محلی را

ص: 82

برای نمازخانه اختصاص داده اند، ولی به علت شبهه مذکور تا کنون از برگزاری نماز در آن خودداری نموده و فقط به برگزاری تبلیغات مذهبی و جلسات وعظ و سخنرانی اکتفا نموده اند و در مساجد نزدیک اداره، به ادای فریضه نماز می پردازند.

علی هذا، بدین وسیله در مقام استفتا از حضرت امام برآمده اند تا چنانچه با شرح مراتب بالا و عنایت به این که مشهور است که معمولاً احداث ساختمان های دولتی در زمان سلطنت این شخص، توأم با کارهای اجباری (بیگاری) اشخاص بوده است، آیا برگزاری نماز در محل نمازخانه مذکور جایز می باشد یا خیر؟ خواهشمند است نظریه حضرت امام را امر به اعلام فرمایند.

بسمه تعالی، بدون علم به غصبت، تصرف و نماز اشکال ندارد.

[سؤال 1264] 593

بسمه تعالی 1361/7/8

دفتر محترم حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی

لطفاً نظر حضرت امام را در مورد مسائل ذیل مرقوم فرمایید:

1. اماکن عمومی مانند پادگان ها و خانه های سازمانی و مدارس و شرکت های مسکونی اداری و غیره که در زمان طاغوت، در مکان های غصبی ساخته شده، الآن نماز و غسل و نشستن در آن مکان ها چه صورت دارد؟ و اگر جایز نباشد، برای بعضی از افراد که مأموریت دارند و مجبورند، چه صورت دارد؟ در ضمن، مالکان این مکان ها به دو قسمت است: 1. شناخته می شوند. 2. شناخته نمی شوند. حکم هر دو را جداگانه خواستارند.

بسمه تعالی، اگر علم به غصب بودن مکان نباشد، نماز و تصرف اشکال ندارد.

2. آرم جمهوری اسلامی که از لفظ «جلاله» اخذ شده، حکم آن را دارد یا نه؟

بسمه تعالی، احتیاط مراعات شود.

3. روزنامه ها و مجلات امروز، به برکت انقلاب اسلامی، اکثراً حاوی روایت و آیات قرآن و اسماء خدا

ص: 83

و ائمه می باشد. آیا بسته بندی اشیای مغازه داران و انداختن آن ها به زباله دان چطور است؟

بسمه تعالی، باید از انداختن آن ها در مواضع هتک خودداری شود.

4. این گوشت های یخ زده که ما نمی دانیم ذبح شرعی شده یا نه، مصرف این ها در زمان فعلی چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر از بلاد کفر وارد می شود، در صورتی حکم به حلیت آن ها می شود که احتمال بدهند که واردکننده مسلمان احراز تذکیه حیوان را کرده و آن را در دسترس مسلمین قرار داده است.

[سؤال 1265] 5032

4. آیا نمازگزاردن در منزل شخصی که اطمینان نداریم خمس می دهد یا خیر، مجاز است؟

بسمه تعالی، در فرض عدم علم اشکال ندارد.

[سؤال 1266] 594

بسمه تعالی 3 / 10 / 1361

محضر مقدس حضرت آیت الله، امام خمینی، رهبر مستضعفان جهان، مدّ ظلّه

سلام علیکم، اولاً سلامتی آن زعیم عالی قدر و عظیم الشان در پیشبرد اهداف انقلاب جمهوری اسلامی را از درگاه حضرت منان خواستارم. در دهکده ای زندگی می کنیم که مشکلی پیش آمده و از نظر دین مقدس اسلام جایز بودن یا نبودن آن راه، آن فقیه عالی قدر معلوم فرمایند. شخصی است پاسدار، و حدود یک سال سرپرست بنیاد مستضعفان شهرستانی را عهده دار شد، در روستای ما شروع کرد به تجدید بنای مسجد محل، با خرج بیش از یک میلیون تومان (با توجه به این که در محل مسجدی موجود بوده و آن را خراب نموده) و همچنین ساختن حمام، با خرج بیش از 400 هزار تومان، خود این شخص در همین محل ساکن می باشد. چون ساکنین این محل اکثراً کشاورز و مستضعف هستند، برای آن ها این تعجب پیش آمد که این همه پول از چه راهی تهیه شده؟ در نتیجه از آقای پیش قدم این کار سؤال می شود که این همه پول

ص: 84

را چه اشخاصی به شما داده اند؟ در جواب می گوید: افراد خیر. پس از گذشت مدتی، افراد محل به جست و جو پرداختند، مشخص شد که افراد خیری وجود ندارند و معلوم نیست که پول از کجا آمده است. مردم در شك و تردید هستند، مسجد - که به گفته امام امت، سنگر است، سنگر را پر کنید - همیشه خالی از مردم است.

آیا نماز خواندن در چنین مسجدی جایز است؟

آیا غسل کردن در این حمام جایز است؟ البته 3/4 هزینه این حمام را مردم پرداختند.

جواب را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، اشکال ندارد.

[سؤال 1267] 595

بسمه تعالی

زمین روستای ما بین مالکین زمین به چندین سهم تقسیم می شود و بعضی از مالکین ارض مهاجرت به کویت کرده و ساکن کویت می باشند و اکثر شرکا در خود همین روستا ساکنند شرکایی که در محل و در این روستا بوده اند حاضر به تقسیم زمین با آقایان کویتی نشده اند و در بین شرکا ساکن کویت که مالک زمین می باشند ایتم هم می باشد. خواهشی است که راه علاجی برای اهالی این روستا درست فرمایید که سپاس گزاریم ضمناً این محل از اثر این که سهم زمین حقیقت شرکا کویتی غصب کرده اند دارای مسجد که از شعائر بزرگ اسلام است نمی باشد وظیفه این اهالی لطفاً روشن فرمایند راجع به مقدمات نماز و خود نماز در صورت غصب بودن حقیقت شرکا کویتی. در پایان دوام عمر و عزت رهبر عظیم الشان از خداوند تقاضا است.

بسمه تعالی، تصرف در ملک مشروع غیر منوط به اجازه مالک یا ولی شرعی او است و در ملک مشترک تصرف موقوف بر اجازه تمام شرکا است.

ص: 85

3. زمینی که از طریق اصلاحات ارضی به کشاورزان فروخته شده و بدون رضایت مالک است، آیا نماز خواندن در آن بلامانع است؟

بسمه تعالی، مانع دارد.

3. در بعضی از منازل، افراد در دستگاه های برق منازل دست کاری نموده که برق مصرفی کمتر نشان داده می شود یا این که اصلاً نشان نمی دهد (البته در انگلیس) وضع نماز و غسل و سایر چیزها در این موارد چیست؟

بسمه تعالی، این کار را نکنند اگرچه برای غسل و نماز ضرر ندارد ولی ضمان دارد.

2. اگر کسی در پشت جبهه، اتاقی یا سنگری بسازد و از وسیله دهاتی که فعلاً غیر مسکونی است و وسیله هایش به هم پاشیده، استفاده کند و کف آن را از بلوک آن دهات و روی بلوک ها را با کاه گلی که کاه آن مال آن دهات می باشد و معلوم نیست که صاحبانش اجازه داده اند یا نه، در این صورت، نماز روی کاه و بلوک آن دهات صحیح است یا باطل؟ تکلیف ما را معین بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر ضرورت باشد، نماز صحیح است.

خدمت حضرت آیت الله، نایب الامام، روح الله الموسوی الخمینی، دامت برکاته

آیا خواندن نماز در زمین های عراق که به دست سربازان امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) فتح شده صحیح است یا نه؟ یعنی زمین غصبی محسوب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، صحیح است.

2. در مقر مرکزی ما نمازخانه ای احداث کردیم که داخل منزل مردم می باشد؛ یعنی اکثر سنگرها و مقرها داخل منزل مردم است؛ و برای فرش آن و جانماز و قرآن کریم و غیره از مسجدی که نزدیکی آن می باشد وسایل آوردیم و روی فرش مسجد و جانماز و مهر آن نماز می خوانیم؛ لطفاً مورد شرعی خانه و فرش را بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر ضرورت بوده نماز صحیح است.

3. چون این جانب وسایل نمازخانه را درست کردم اگر اشکال دارد وضعیت من چگونه است؟ نمازهای افرادی که در آن جا به جماعت خوانده اند، من باید قضا نمایم با این که امام جماعت شخص دیگری بوده است؟

بسمه تعالی، لازم نیست.

بسمه تعالی 1361 / 6 / 4

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب اسلامي ايران، امام خميني، سلام عليكم

پس از سلام و آرزوی تعجیل در فرج امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)؛ سؤالی برای حقیر پیش آمده که خدمت حضرت عالی ارائه می دهم. همان طوری که در رساله حضرت عالی موجود می باشد، در مکان غصبی نمی شود نماز خواند، در جبهه که پیشروی می کنند حکمش چگونه می باشد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد و مربوط به مسأله ذکر شده نیست.

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی

پس از تقدیم عرض سلام و آرزوی پیروزی برای رزمندگان و طول عمر امام عزیز

بدین وسیله به اطلاع می‌رساند: گروهی از رزمندگان مستقر در شرق بصره (خاک عراق)، با خاک عراق مهر نماز درست کرده و در منطقه عملیاتی استفاده می‌کنیم. آیا از این مهرها که از خاک عراق تهیه شده است، در پشت جبهه و کلاً در خاک ایران و یا در شهرهای دوردست می‌توان جهت نماز استفاده کرد یا خیر؟

لازم به توضیح است که آن مهرها از خاک های بیابان های عراق که ظاهراً بدون استفاده بوده تهیه شده است.

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ ولی عنوان تبرک و تربت ندارد.

[سؤال 1276] 599

بسمه تعالی 1361 / 9 / 11

حضور مسئول محترم دفتر امام خمینی

با عرض سلام، چند لحظه ای مزاحم اوقاتتان می‌گردم و امیدوارم که خداوند به شما توفیق خدمت و سلامتی عنایت نماید.

1. حقیر تا چند ماه قبل در خدمت پدر و مادر و خانواده ام زندگی می‌کردم؛ و پدرم از دو سال پیش جهت حلال کردن مال خود، سال تعیین کرده اند و خمس داده اند. حال می‌خواستم نظر حضرت امام را در مورد نماز و روزه و دیگر عبادات خودم در چند سالی که خمس مال را پدرم نداده بودند و سالی را تعیین نکرده بودند جویا شوم تا تکلیفی برایم مشخص شود.

بسمه تعالی، صحیح است.

[سؤال 1277]

2. مدت چند ماهی است که جهت ادامه تحصیل، به شهرستانی نزد مادر بزرگم رفته ام و خرج زندگی ما به طور شراکتی است. مادر بزرگم نفقه بگیر پسرش می‌باشد. از طرفی پسرش، سالی تعیین نکرده و خمس نمی‌دهد و مادر بزرگم هم که نفقه بگیر می‌باشد همین طور است. حال می‌خواهم بدانم باید به چه نحو عمل نمایم؟ آیا

ص: 88

عبادات حقیر در این خانه و زندگی، صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر یقین ندارید که در خانه یا فرشی که روی آن نماز می خوانید خمس هست نماز شما صحیح است.

[سؤال 1278] 600

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر و مرجع عظیم القدر، نایب الامام، خمینی عزیز، دامت برکاته

سلام علیکم ورحمة الله وبرکاته، مستدعی است جواب سؤال های زیر را بدهید.

1. پدرم حدود 40 سال دارد و تا به حال يك قران خمس نداده است. حاصل دست رنجش یک خانه و چیزهای دیگر است. آیا نماز خواندن در این خانه اشکال دارد؟ در چه صورت اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، تا یقین به خرید خانه با پول غیر مخمس حاصل نشود، نماز اشکال ندارد و در صورت یقین باید به حاکم شرع مراجعه و اذن بگیرند.

2. حقیر حدود 7 ماه است که عضو سپاه پاسداران شده ام و تا به حال ده روز به جبهه رفته ام و بقیه اوقات مشغول امور فرهنگی سپاه بوده ام. با وجودی که رفتن من به جبهه خللی در سد دفاعی مسلمین حاصل نمی کند، علاقه مندم که به جبهه بروم، ولی والدینم مخالفت می کنند. آیا مخالفت با آن ها جایز است؟ در چه صورتی جایز است؟

بسمه تعالی، اگر مقررات، رفتن به جبهه را ایجاب نمی کند، سعی کنید رضایت والدین را تحصیل نمایید.

[سؤال 1279] 2068

11. آیا تکلیف مبلّغین در قراء تقسیم اراضی شده از نظر نماز و غیره چیست و وظیفه مردم چگونه است؟

بسمه تعالی، تصرفات در ملک غیر موقوف بر اجازه مالک است و اگر علم به مالک بودن غیر ذی الید ندارد با اجازه ذی الید تصرف اشکال ندارد و

ص: 89

توقف در مرافق عامه مانند مساجد و تکایا در صورتی که علم به غضبیت در بین نباشد مانع ندارد.

[سؤال 1280] 601

بسمه تعالی

خدمت محترم و بسیار عزیز رهبر مسلمین جهان، امام خمینی

محترماً، معروض می دارد که چندی است با دوستان بر سر غضبی بودن یا نبودن زمین های اماکن دولتی مثل زمین دانشگاه صنعتی شریف بحث داریم. لذا مسأله را به این صورت مطرح می نمایم: تکلیف نمازهای انسان در اماکن دولتی (مثلاً دانشگاه صنعتی شریف) که به احتمال زیاد روی زمین های غضبی ساخته شده اند چیست؟

و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، تا علم به غضب بودن حاصل نشود حکم غضب مترتب نیست.

[سؤال 1281] 602

بسمه تعالی

محضر محترم حضرت آیت الله امام خمینی، دام ظلّه العالی، استدعا می شود به دو سؤال پاسخ بفرمایید:

1. این جانب مدت يك ماه از طرف جهاد سازندگی خراسان به سوسنگرد اعزام شدم. شهر سوسنگرد بر اثر جنگ ایران و عراق به کلی ویران شده، فقط چند منزل مسکونی تقریباً سالم تر مانده که جهاد، با قدری تعمیرات، به صورت قابل استفاده در آورده و از آن ها استفاده می نماید؛ در صورتی که صاحبان و مالکین آن ها در شهر نبوده و از استفاده منازلشان به دست غیر، اطلاع نداشته و اگر هم مطلع شدند و به محل آمدند، صراحتاً اعلام نکردند که آن ها در اختیار جهاد سازندگی باشد؛ بلکه می گفتند: مواظب باشید خراب تر نشود و از این گونه حرف ها؛ حالا بفرمایید نمازهایی که در آن

ص: 90

منازل و اماکن خوانده شده صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، با احراز رضایت صاحبان منازل - ولو به شاهد حال - تصرف مانع ندارد.

2. مردم، آذوقه و پوشاک از پشت جبهه ها برای رزمندگان ارسال می دارند و ما که برای جنگیدن نرفته بودیم، بلکه آن جا ستاد پشتیبانی از جبهه های جنگ بوده، آیا استفاده ما از آذوقه و پوشاک که در روی آن ها نوشته شده: «مخصوص رزمندگان و به امید پیروزی» استفاده ما از آن ها به چه صورت می باشد؟

بسمه تعالی، با اجازه مسئولین اشکال ندارد.

تقدم و تأخر زن و مرد و وجود حائل بین آن ها در نماز

[سؤال 1282] 603

بسمه تعالی

محضر انور حضرت امام استاد الفقهاء و المجتهدين، رئيس الملة و الدين حضرت روح الله الموسوي الامام الخميني. متّع الله المسلمين بطول بقاء وجوده العزيز و الشريف، با کمال احترام استدعا دارد به دو مسأله ذیل پاسخ فرماید.

1. در صف جماعت اگر در يك صف یا صف ها بین مردان که در يك طرف ایستاده اند و زنان که در طرف دیگر می باشند حجایی نباشد نماز آن ها اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

2. اگر زن روزهای آخر قاعدگی خود را طی می کند و مرد با کاندوم با وی نزدیکی کند باز مشمول

پرداخت کفاره می گردد؟

بسمه تعالی، حکم کفاره در این صورت نیز ثابت است.

[سؤال 1283] 604

بسمه تعالی 10 / 10 / 1358

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مرجع عالی قدر، چه می فرمایند در خصوص این که:

ص: 91

1. در موقع نماز معمولی، احیاناً زن جلو مرد قرار گیرد و نماز بخوانند. آیا نماز هر دو باطل است؟

بسمه تعالی، باطل نیست.

2. چه مانعی دارد مرد و زن مسن و علیلی که نماز یومیه خود را به زحمت می خوانند و مطلقاً قادر به خواندن نماز و گرفتن روزه دوران جوانی نیستند، نماز و روزه گذشته را در زمان حیات به وسیله افراد باایمانی شخصاً اجاره کنند تا بعد از فوت گرفتار وارث کاهل و بی بندوبار نشوند؟! آیا این کار شرعاً مجاز است؟ جناب عالی چنین اذنی را می دهید یا خیر؟

بسمه تعالی، تا زنده اند جایز نیست.

[سؤال 1284] 3004

3. چرا در هنگام نماز خواندن، مردان باید جلو بایستند و زنان در پشت سر آنان؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

[سؤال 1285] 605

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله امام خمینی، دامت برکاته

یک سؤال دارم، حکم خدایی آن را بفرمایید.

از قدیم در مساجد بین زن و مرد در موقع نماز خواندن و روضه و موعظه پرده بوده است؛ ولی اکنون بعضی اساتید دانشگاهی و سخنرانان که در بعضی مساجد و مجالس سخنرانی می کنند، می گویند: «اصلاً پرده و دیوار قرار دادن بین زن و مرد در اسلام نبوده و نباید باشد حتی در حال نماز خواندن، و این پرده قرار دادن ها اسباب عقب ماندگی و به لجن کشیدن مسلمان ها بوده است». در حالی که ائمه جماعت و روحانیون می گفتند: در مساجد در موقع نماز خواندن و موعظه کردن باید بین زن و مرد پرده باشد. اکنون در مساجد در حال نماز و یا روضه خواندن و موعظه کردن بین زن و مرد باید پرده باشد یا اگر بردارند اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، در صورتی که مفسده ای نیست، پرده لزوم ندارد. بلی در نماز،

ص: 92

احتیاط مستحب آن است که زن عقب تر از مرد باشد؛ مگر در صورتی که بین آن ها حائلی مثل پرده باشد.

[سؤال 1286] 606

بسمه تعالی

1. وقتی که مسجد گوهرشاد پر می شود، خواهران نمازگزار در صحن انقلاب که متصل به صحن امام می باشد، صف می بندند. مأموری می گفت: جماعت درست نیست و باید حداقل با صف برادران يك متر فاصله باشد؛ ولی موقع نماز فقط يك میله آهنی در يك قسمت وسط می گذارند و خواهران پشت سر آقایان که فاصله نیم متر هم نیست، به نماز می ایستند. شما نظر بدهید که آیا نماز درست است یا نه؟

بسمه تعالی، فاصله لازم نیست و نماز صحیح است.

2. بعضی از علما فتوایشان این است که زن بهتر است در صندوق خانه عقب اتاق نماز بخواند و

همچنین رفتن به نماز جمعه مستحب است و باید نماز ظهر را دوباره بخوانند. آیا رفتن به نماز جمعه با این شرایط صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز جمعه بر زن واجب نیست، اگر چه صحیح و کافی از ظهر است.

[سؤال 1287] 607

بسمه تعالی 1361 / 3 / 30

1. جلو مردها نماز خواندن زنان در حرم اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ اگرچه بهتر است زن ها جلوتر از مردها نایستند.

2. تماس بدن زنان با مردان در حرم اشکال دارد؟

بسمه تعالی، باید حتی المقدور اجتناب کنند.

3. در موقع نماز خواندن مردان، عبور زنان از جلو مردان در حرم اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ نماز صحیح است.

4. آیا گذاشتن پیشانی بر روی سنگ حضرت در حرم اشکال دارد؟

ص: 93

بسمه تعالی، اگر سنگ معمولی باشد، سجده اشکال ندارد.

5. رعایت نکردن حجاب زنان مثلاً چادر یا دستمال را طوری می پوشند که یا گردن آن ها تقریباً پیدا است یا موهای جلوی سر آن ها پیدا است؛ البته بعضی از آن ها حکمش چیست.

بسمه تعالی، باید حجاب واجب مراعات شود.

[سؤال 1288] 5916

2. در توضیح المسائل در مسأله 889 فرمودید مرد و زن هر دو اگر در جایی خلوت باشد نماز هر دو باطل است ولی نفرمودید در حال ناچاری هم باطل است یا صحیح؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، باطل نیست و فرقی بین دو صورت نیست و در توضیح هم نوشته شده باطل نیست.

طهارت مکان و امور معتبره در محل سجده

[سؤال 1289] 223

4. وقتی مکان نمازگزار پاك نیست، آیا می شود چادر مشکی یا چادر نماز را پهن کرده و روی آن نماز بخوانیم؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1290] 608

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر عزیز انقلاب اسلامی ایران، حضرت امام خمینی؛ سلام علیکم

من جوانی هفده ساله هستم؛ حدود سه سال پیش، از من منی خارج شد و روی فرش اتاق ریخت و من نفهمیدم و آن جا را به جای شستن، با پارچه ای پاك کردم و اکنون که سه سال می گذرد، بر روی آن فرش من و خانواده ام نماز خواندیم و با پای خیس، رفت و آمد کرده ایم، می خواهم بدانم تکلیف چیست و چه کنم؟

ص: 94

ان شاء الله خدا عمر امام عزیز را به بلندی آسمان ها بگرداند.

بسمه تعالی، اگر یقین نداشته اید که پای شما با رطوبت، به همان موضعی که نجس بوده، ملاقات کرده، نمازهای خوانده شده صحیح است.

[سؤال 1291] 607

4. آیا گذاشتن پیشانی بر روی سنگ حضرت در حرم اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اگر سنگ معمولی باشد، سجده اشکال ندارد.

[سؤال 1292] 609

بسمه تعالی 19 / 4 / 1361

محضر محترم آیت الله العظمی امام خمینی ادام الله تعالی عمره الشریف

احتراماً مستدعی است نظر مبارک را پیرامون این که اگر شیعه ای با وجود آن که مهر نماز در دسترس وی می باشد، عمداً بدون مهر و بر روی فرش یا موکت نماز به جای آورد نمازش محکوم به صحت است یا بطلان مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، باطل است.

[سؤال 1293] 610

بسمه تعالی 14 / 11 / 1361

با سلام و درود به یگانه منجی عالم بشریت، مهدی موعود و با سلام حضور رهبر کبیر انقلاب و رزمندگان و شهدای به خون خفته جنگ و انقلاب اسلامی و با عرض سلام حضور شما دست اندرکاران در دفتر امام

دو مسأله برایم پیش آمده بود که می خواستم از محضر امام پرسیده شود:

1. نماز خواندن روی مهری که نقش دارد - مثلاً نقش کربلا - یا نوشته ای روی آن هست - مثل تربت کربلا یا مشهد - چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد، ولی خوب است، بلکه موافق احتیاط است که روی مهری که نقش دارد سجده نکنند.

ص: 95

2. کسی زمانی پشت سر يك نفر که به خیال خودش واجد شرایط است نماز خوانده و بعد فهمیده که نه با عدالت است و نه قرائتش درست است؛ یعنی پس از چندماه فهمیده. چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، نمازهایی که خوانده صحیح است.

[سؤال 1294] 611

بسمه تعالی

سجده بر مهرهایی که نوشته یا نقش دارد چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد، ولی اگر نقش بارگاه دارد به آن سجده نشود.

[سؤال 1295] 823

7. مهرهایی که مخطوط است و نقش و نگار دارد، آیا بر طرف مخطوط آن می شود سجده کرد یا نه؟

بسمه تعالی، کفایت می کند؛ لکن بهتر، اجتناب است.

[سؤال 1296] 1428

3. آیا سجده بر مَهْری که روی آن نقش و نگار و گنبد و نوشتنی است، صحیح می باشد؟ و اگر در سطح مهر ذرات ریز سیاه ببینیم و نفهمیم که لکه و یا چرک است که به مقدار کم در سطح مَهْر جمع شده است یا آن که در ساختمان خود مَهْر وجود دارد، سجده بر آن صحیح است؟ و اگر تشخیص بدهیم که ذرات سیاه در مواد اولیه مَهْر وجود داشته است ولی ندانیم که از چیزهایی است که سجده بر آن صحیح است یا از چیزهایی است که سجده بر آن باطل است، می توان بر آن سجده کرد؟

بسمه تعالی، سجده بر آن اشکال ندارد.

[سؤال 1297] 699

2. آیا سجده به سیمان صحیح است یا نه؟ در ضمن، سیمان هایی که در کف حمام ها به کار بردند و به وسیله آب و آفتاب سفت و محکم شده است سجده بر آن صحیح است یا نه؟

ص: 96

بسمه تعالی، سجده بر سیمان مانع ندارد اگر چه احوط ترک است.

[سؤال 1298] 744

3. نماز خواندن بر مهر شکسته صحیح می باشد یا نه؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1299] 612

بسمه تعالی

محضر مقدس آیت الله العظمی حضرت امام خمینی، دامت توفیقاته، سلام علیکم، لطفاً به دو سؤال ذیل پاسخ فرمایید.

1. بنده مریض هستم و قوه و قدرت ندارم مهر پیدا کنم. آیا می توانم به پشت دست راست سجده به جا آورم یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر نتواند چیزی که سجده بر آن صحیح است پیدا کند، بر لباس خودش اگر از پنبه و کتان است سجده کند و اگر نشد، بر لباس از هر جنس که باشد کفایت می کند و با وجود لباس، نوبت به پشت دست نمی رسد.

2. بنده لباس و بدنم ناپاک است و فقط دست و صورت را می توانم پاک کنم و لباس و وسایل پاک نمودن در دسترس نیست. آیا می توانم نماز را بدان طریق بخوانم یا خیر؟ جواب مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، اگر تمکن از تطهیر بدن ندارد، با بدن نجس نماز بخواند و اگر تمکن از تطهیر یا

تعویض لباس ندارد و امید زوال عذر در وقت نیست، در صورتی که کندن لباس برای او ضرر یا مشقت دارد، در لباس نجس نماز بخواند و اگر کندن لباس ضرر و مشقت ندارد، بدون لباس نماز بخواند.

[سؤال 1300] 613

بسمه تعالی

سماحة الأستاذ الأعظم، الإمام الأكبر، المرجع الأعلى، دامت أطفافكم العالیه،

سلام علیکم ورحمة الله وبرکاته .

ص: 97

چند تا مسائل مهمه که مورد ابتلای عموم مردم است، که امیدوارم زودتر درباره آن ها ابراز رأی بفرمایید.

1. درباره سجده فرموده اید که: اگر ما یصح السجود علیه نباشد، «سجد علی ثوبه»، مراد از این لفظ، دامن و آستین مصلی است یا فرش و قالی را هم شامل می شود؟ و در صورت عدم شمول، اگر دامن و آستین را ترک کرده و بر فرش سجده کرد، آیا نمازش باطل می شود؟ و اگر باطل شد، آیا در صورت عدم علم به مسأله، قضا هم واجب است؟

بسمه تعالی، شامل غیر ثوب نمی شود و در صورت تخلف اگر مقصر بوده، قضا کند علی الاحوط.

2. شخصی از جدّه برای عمره مفرده احرام بست و از روی جهالت یا کسالتمندی به جحفه نرفت، آیا عمره اش صحیح است؟

بسمه تعالی، اگر جاهل یا معذور بوده و بعد از گذشت وقت جبران متوجه شود، عمره صحیح است.

3. شخصی در عمره تمتع مثل شخص مذکور از جدّه به نذر احرام بست، آیا عمره اش صحیح است؟ و اگر بعد از حج منکشف شد که صحیح نیست، آیا قضای حج بر او واجب است؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، بعید نیست صحت عمل، اگرچه احتیاط خوب است.

4. شخصی از روی جهالت یا غفلت، به نذر از جدّه احرام بست و وقتی فهمید که عمل او درست نیست که دیگر امکان رفتن به میقات نیست، آیا عمره اش درست است؟ و اگر امکان رفتن به ادنی حل باشد که کمتر از جدّه است، آیا اعاده عمره واجب است یا خیر؟ و در صورت عدم اعاده جاهلاً،

عمره اش باطل است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر اعتقاد داشته که محرم است و عامد نبوده، عملش صحیح است.

[سؤال 1301] 614

بسمه تعالی

حضور محترم دفتر امام، سلام علیکم

از شما درخواستی دارم که به چند سؤال من اگر می توانید سریع جواب بدهید. من

ص: 98

در جلسات دینی و مذهبی زنان تا حدودی شرکت دارم، که بعضی از مسائل مختلف مطرح می شود لذا این نامه را نوشته ام که برایم توضیح دهید که کدام درست است.

1. آیا سجده کردن روی دست خود شخص در موقع نبودن مهر، درست است یا نه؟ چون بعضی ها می گویند درست است و بعضی می گویند نه.

بسمه تعالی، اگر سجده بر چیزهایی که مقدم بر پشت دست است ممکن نباشد، نوبت به پشت دست می رسد.

2. آیا شخص نمازگزار می تواند چادر روی صورتش بکشد که موی گردنش معلوم نباشد و نماز بخواند، ولی زیر چادر هیچ گونه روسری نباشد؟ چون يك عده می گویند درست و يك عده می گویند اشتباه است؛ برای این که موقع سجده، مو به زمین می خورد؛ مگر دست بی آستین که زیر چادر است، به زمین نمی خورد؟!

بسمه تعالی، مانع ندارد؛ و رسیدن مو به زمین، با فرض رعایت ستر کامل ضرر ندارد.

3. آیا این کسانی که کنار خیابان سیگار می فروشند، آیا فروششان درست است و پولشان حلال؟ چون کار دیگر جز این کار ندارند، بکنند.

بسمه تعالی، رعایت مقررات دولت اسلامی لازم است.

4. آیا یک کالا-را بخریم بعد با یک قیمت گران تر بفروشیم پولش حلال است یا نه؟ چون یک عده می گویند معامله گری است. آیا حرفشان درست است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر منعی از طرف دولت اسلامی نباشد اشکال ندارد.

[سؤال 1302] 615

بسمه تعالی 1363/9/9

خواهشمند است از شورای استفتای حضرت امام خمینی سؤال فرمایید:

با توجه به شرایط ما در خارج از کشور، آیا می توان در نمازهای جماعت با برادران اهل سنت در مسجد، به جای مهر از فرش استفاده نمود؟

بسمه تعالی، اگر بتوانید، از حصیرهای بافته شده گیاهی استفاده کنید و به آن سجده کنید؛ وگرنه مانند آن ها عمل کنید و به هر حال، نماز شما صحیح است.

2. ما هو حكم الصلاة مع المخالفين جماعة، هل يجوز السجود على السجادة مباشرة دون وضع ما يصح السجود عليه كالتربة الحسينية أو ورقه أو ما في حكمها؟

بسم الله تعالى، لا مانع من ذلك في مواضع التقية و يجتزی بتلك الصلاة.

2. امروزه ما در خارج از کشور ایران با نیروهای اسلامی کشورهای دیگر مانند ترکیه و غیره برای بسیج شدن جهت مبارزه با امپریالیسم امریکا احتیاج به متحد شدن داریم؛ از این رو ما در مساجد و نماز جماعت های آن ها شرکت می کنیم و چون که آن ها از تربت استفاده نمی کنند و پیشانی را مثلاً روی موکت قرار می دهند، آیا این صحیح است که ما هم پیشانی را روی موکت قرار داده و نماز بگذاریم؟ لطفاً بفرمایید به طور کلی بر چه چیز می شود سجده کرد و پیشانی را قرار داد؟

بسمه تعالی، در مورد تقیه جایز است.

2. اگر زمانی مُهر نماز را کودکی برداشت و بُرد و هیچ چیزی برای سجده در جیب نداریم و لباسمان هم از جنس نفت، یعنی پلاستیک است، حال شما بفرمایید بر لباس پلاستیک سجده کنیم بهتر است یا انگشت؟ که همه می گویند: امام فرموده: «لباس از هر جنس که باشد» و این هم باعث تعجب من است و دلم آرام نمی گیرد.

بسمه تعالی، سجده بر خوردنی و پوشیدنی صحیح نیست و لو این که پوشیدنی، از جنس نفت باشد و خوردنی از نباتات.

اعتبار استقرار در محل نمازگزار

35. اگر در شدت درگیری جنگ، مجاهد نتواند حمد بخواند یا نمی تواند به رکوع

و سجده برود، چگونه باید نماز را بر پا دارد؟

بسمه تعالی، باید به وظیفه مقررہ برای نماز مضطر عمل کند و در هر صورت، نماز ساقط نمی شود.

[سؤال 1307] 616

بسمه تعالی 1361 / 5 / 16

دفتر محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

به جهت این که برگزاری یکی از فرائض بزرگ اسلامی یعنی فریضه حج بیت الله الحرام در پیش است و هوپیمایی جمهوری اسلامی ایران و به ویژه کادر پرواز، خود را آماده استقبال و خدمت در راه انجام این فریضه الهی می نماید، موضوع ذیل را از حضرت امام استفسار می نماید:

با توجه به این که حجاج محترم در ساعات مختلف به وسیله هوپیما عازم می شوند و اغلب زائرین، حین پرواز نیاز به گرفتن وضو و به جای آوردن نماز پیدا می کنند که به جهت محدودیت امکانات و فضای هوپیما اغلب به روال معمول ناممکن می باشد، لهذا در موقعیت مذکور، شرایط به جای آوردن نماز چگونه خواهد بود؟ و آیا خواندن نماز در محل صندلی هوپیما (به طور نشسته) صحیح است یا خیر؟

متمنی است دستور فرمایند پاسخ را به منظور آگاهی و اعلام در پروازها، به این کانون ارسال نمایند. از درگاه خداوند، توفیق خدمت شایسته مسئلت داریم. با تشکر

بسمه تعالی، نماز در صورت فوق صحیح است، به شرط آن که حتی المقدور مراعات قبله را بنمایند.

[سؤال 1308] 617

بسمه تعالی 1361 / 4 / 2

محضر مقدس مرجع عالی قدر جهان اسلام و رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی، دامت برکاته

ص: 101

ضمن آرزوی سلامتی برای آن امام عزیز، خواهشمند است پاسخ سؤالات این جانب را بفرمایید.

1. نماز صبح خواندن در هواپیما به چه صورت است؟

بسمه تعالی، اگر وقت دارد باید پس از پیاده شدن با استقرار بدن نماز بخواند.

2. نماز خواندن در مدارس راهنمایی با دانش آموزان پسر، با بودن خواهران در بعضی از مدارس

راهنمایی آیا صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

3. آیا حرکت از هر نقطه تهران از نظر مسافت برای نماز و روزه به حساب می آید یا نه؟

بسمه تعالی، در مثل تهران که از شهرهای بزرگ خارق العاده است، مبدأ مسافت، از منزل حساب می شود.

4. خوردن غذاهایی که در قوطی های کنسرو می باشد و از کشورهای خارجی وارد می شود آیا حلال

است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از غذاهای حیوانی نباشد، محکوم به حلیت و طهارت است.

5. بودن هر نوع عکس رو به قبله آیا برای نماز خواندن اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است، اگر چه کراهت دارد.

استحباب نماز در مسجد و آداب و احترام آن

[سؤال 1309] 618

بسمه تعالی 1361 / 11 / 25

خدمت امام عزیز و رهبر عالی قدر سلام عرض می کنم و دست شما را از راه دور می بوسم. امام عزیزم! آقا جان، نمی دانی چقدر مشتاق زیارت هستم ولی حیف که تا کنون موفق نشده ام؛ دعایم کن که ان شاء الله زیارت نصیبم شود. امام عزیزم! سؤالی برایم پیش آمده که از شما خواهش و تقاضا می کنم جواب مرا با خط خودت بنویس و خواهش می کنم ای امام بزرگ یک جمله مرا پند بنویس.

ص: 102

من در یک ده زندگی می‌کنم و یکی از کارکنان آموزش و پرورش هستم، ده ما یک مسجد هم دارد، چون شما امر فرموده اید که باید در مساجد برویم و نماز بخوانیم می‌روم؛ ولی من هر وقت برای نماز و یا هر برنامه‌ای به مسجد می‌روم، ناخودآگاه هر چقدر هم حواسم را جمع می‌کنم، کاری می‌کنم یا حرکتی از من سر می‌دهد که همان (ریا) است. حال می‌خواهم از شما بپرسم - مدتی است که دیگر در اکثر برنامه‌ها و همچنین نماز، به مسجد نمی‌روم - نظر گرامی شما چیست؟ آیا به مسجد بروم یا نه؟ و اگر بروم و حرکتی که همان ریا باشد از من سر بزند، اشکال دارد یا نه؟

خواهش و تقاضای عاجزانه‌ام از امام بزرگوار و حامی مستضعفان این است که جواب مرا با خط خودت بنویسی.

بسمه تعالی، شما به مسجد بروید و ریا نکنید و مقصود از ریا این است که عمل را برای خوش آمد و تعریف مردم بکنید و چنانچه عمل را برای خدا انجام دهید و در قلب شما وساوس ایجاد شود مانع ندارد و ریا نیست و باید از وسوسه اجتناب کنید.

[سؤال 1310] 619

بسمه تعالی 1361 / 10 / 5

با عرض سلام، حضور امام محبوب و بزرگوارم، روح الله الموسوی الخمينی، روحی له الفداء

این جانب دختر جوانی هستم که همسایه مسجد نیز می‌باشم. با توجه به مسأله 894 رساله امام و با توجه به این که فرموده اید: «تکلیف است برای مسلمان‌ها، حفظ مساجد». خواهشمند است بفرمایید که تا چه حد رفتن يك دختر به مسجد جایز است؟

بسمه تعالی، حدی ندارد و با رضایت ولی خود عمل کنید.

ص: 103

بسمه تعالی

محضر زعیم عالی قدر حضرت امام خمینی دام ظلّه

داخل شدن در مسجد با پای عرق کرده که باعث آلوده شدن فرش مسجد می شود و بوی عرق، مردم را اذیت می کند چه حکمی دارد؟

خدایا خدایا، تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار

بسمه تعالی، اگر فرش مسجد آلوده می شود و مؤمنین اذیت می شوند اجتناب نمایند.

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، روحی له الفداء سلام علیکم

اماما! ای قلب تپنده مستضعفین جهان!

دو سؤال می خواستم از محضر شما بپرسم:

1. آیا اگر در سالن مسجد تلویزیون بگذاریم حرام است؟ و چون بعضی وقت ها فیلم های گوناگون (خارجی) می دهد و چون بازیگران آن فیلم، زن می باشند و بی حجاب هستند، نظر امام در این مورد چیست؟

بسمه تعالی، اگر با احترام مسجد منافات دارد ترك شود.

2. یکی می گوید در نهج البلاغه - کتاب حضرت علی - حدیث است که اگر کسی دو تا دختر دارد،

جبهه به او حرام می باشد؛ اگر هم جبهه برود و شهید بشود، او را بهشت نمی برند و تازه جریمه هم می شود در برابر خداوند متعال. نظر امام در این مورد چیست؟

بسمه تعالی، صحت ندارد.

و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته؛ و من الله التوفیق، متشکریم

3. دربارهٔ اجرای نمایش نامه در مسجد و هیأت چه می فرمایید؟

بسمه تعالی، موارد مختلف است.

معنای کراهت در نماز و مکان های مکروه برای نماز

2. با توجه به این که بیشتر مکان های نماز با الصاق عکس آیین بندی می شود، کراهت وجود عکس در محل نماز به چه اندازه است؟

بسمه تعالی، کراهت در نماز به معنای کمتر ثواب داشتن است و با پوشیدن عکس در موقع نماز زایل می شود و کراهت مخصوص آن جایی است که عکس مقابل نمازگزار باشد.

3. خواندن نماز در امامزاده این روستا که در صحن آن نیز مرده ها را به خاک سپرده اند چه صورتی دارد؟ آیا اصولاً نماز خواندن در قبرستان مسلمین از نظر شرع اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و نماز در قبرستان مکروه است.

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

محترماً به عرض می رساند: این جانب معاون مدرسهٔ راهنمایی شرافت کرمانشاه در مدرسه ای خدمت می کنم که علاوه بر مدرسهٔ خودمان، ده باب ساختمان به نام سازمان آموزشی از کودکستان تا دبیرستان به صورت مجتمع در روی قبرستان ها بنا شده است. با توجه به این که قسمتی از قبرستان ها هنوز باقی است، ولی دیگر استفاده

نمی شود، علی هذا در مورد خواندن نماز در این مدارس همکاران سؤالاتی کرده اند که آیا با تنگی وقت که عصرها نمی توانیم به منزل برسیم و ظهرها هم قبل از ظهر شرعی به مدرسه می آییم، آیا در این مدارس نماز بخوانیم یا خیر؟ خواهشمند است در صورت موافقت، صریحاً اعلام دارید.

ناگفته نماند که به حضرت آیت الله اشرفی اصفهانی نماینده آن جناب مراجعه نموده و ایشان جواب مثبتی ندادند و فرمودند: از قم کسب تکلیف کنید.

بسمه تعالی، نماز صحیح است.

[سؤال 1317] 623

بسمه تعالی

1. در رساله آن جناب، نقاشی و تصویر در مساجد - به احتیاط واجب - منع شده است. آیا این منع، شامل عکس هم می شود یا نه؟
بسمه تعالی، شامل نیست.

2. کسانی که مدتی است (حدود یک سال) در محلی اقامت دارند و خانواده شان در آن محل است،

ولی همیشه در مسافرت و رفت و آمد هستند، آیا در محل اقامت و سکونت هم باید نماز را شکسته بخواند یا فرق دارد؟

بسمه تعالی، اگر وطن اصلی آن ها نیست و قصد ماندن همیشه در آن محل ندارند، بدون قصد ماندن ده روز، حکم مسافر دارند.

3. از زکوات و ردّ مظالم می توان به جبهه کمک کرد یا نه؟

بسمه تعالی، مظالم باید به فقیر داده شود و از زکات، مانع ندارد؛ و اگر فقیر باشد، او را مقدم بدانند.

[سؤال 1318] 1815

7. نصب نمودن تصاویری که روح دارند در مساجد، در حال حاضر چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ لکن کراهت دارد.

ص: 106

2. الآن در تمام مساجد عكس و پوستر نصب مي شود كه اكثر آن ها رويه روي نمازگزاران است و يا در مكان هايي كه نماز جمعه برقرار مي شود بعضي پوسترها و عكس ها رويه روي نمازگزاران است آيا نماز خواندن در آن مكان ها اشكال دارد يا خير؟

بسمه تعالي، نماز صحيح است، هرچند در مقابل نمازگزار بودن آن، كراهت دارد و كراهت رفع مي شود به اين كه روي آن را به وسيله اي بپوشانند.

بسمه تعالي 1361 / 2 / 9

پس از عرض سلام خدمت مطهر منور امام خميني، دام ظلّه، غرض از نوشتن اين نامه اين بود كه من دو سؤال از امام خميني دارم كه هرچه درباره آن تحقيق كردم، به جواب آن نائل نيادم. از حضرت امام خواهش مي كنم به اين دو سؤال پاسخ دهند:

1. آيا در مقابل نمازگزار عكس مكه حرام است يا نه؟ چرا؟ و عكس هايي غير از عكس كعبه، چطور؟

بسمه تعالي، حرام نيست و اگر تصوير ذي روح باشد، مكروه است.

2. در مورد سوسيس و كالباس كه به نظر بعضي از مردم حرام است، و بعضي ديگر مي گويند: چون از گوشت گاو درست شده، حلال است؛ نظر مبارك حضرت امام را از نظر شرعي بيان بكنند. متشكرم

بسمه تعالي، اگر از مسلمان مي گيرند و نمي دانند گوشت آن از كجا است، محكوم به حليت است.

5. بودن هر نوع عكس رويه قبله آيا براي نماز خواندن اشكال دارد يا خير؟

بسمه تعالي، نماز صحيح است، اگر چه كراهت دارد.

3. آیا نصب عکس امام خمینی یا عکس هر يك از شخصیت های روحانی - مثل شهید مظلوم بهشتی رحمه الله و غیره - در مسجد یا در جایی که نماز می خوانند اشکال دارد؟ حکم شرعی چیست؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ ولی بهتر است مقابل نمازگزار در حال نماز نباشد و یا آن که در حال نماز روی عکس ها را بپوشانند.

[سؤال 1323] 625

بسمه تعالی 1361 / 4 / 20

محضر محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی امام خمینی

عکس های شهدا که در مساجد می زند و همچنین سنگرهایی که با سنگ و سیمان در جلو مساجد از طرف سپاه ساخته می شود چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1324] 626

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

مسأله 908 که راجع به صورت چیزهایی است که مثل انسان و حیوان روح دارد که نقش آن در مسجد بنا بر احتیاط واجب منع شده است، آیا فقط شامل مجسمه می شود یا شامل عکس هایی که سایه ندارند نیز می شود؟

بسمه تعالی، نقشی که در مسأله ذکر شده است مطلق است.

[سؤال 1325] 627

بسمه تعالی 1361 / 5 / 11

محضر مقدس حضرت آیت الله امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

در مسجدها که جلوی نمازگزار (قبله)، شعارهای انقلابی و عکس امام یا

عکس های شخصیت ها را نصب می کنند، آیا اشکالی برای نماز دارد یا نه؟ و یا سخنرانی های امام یا شهدا را می زنند، اشکالی برای نماز دارد یا نه؟

بسمه تعالی، نماز اشکال ندارد، اگر چه ثواب آن کمتر می شود؛ و برای رفع کراهت می توانند در وقت نماز، عکس ها را از مقابل نمازگزار بردارند و یا آن که روی آن را بپوشانند.

مقدمه پنجم: اذان و اقامه

[سؤال 1326] 1854

12. در اذان و اقامه که فرموده اید خوب است بعد از «أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ» نام حضرت علی علیه السلام هم بگویند باید در هر یک 2 مرتبه نام حضرت علی علیه السلام را بگویند یا در اذان 2 مرتبه و اقامه یک مرتبه.

بسمه تعالی، شهادت به ولایت بعد از شهادت به رسالت به قصد قربت مانع ندارد و از شعائر مذهب است.

[سؤال 1327] 628

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر انقلاب اسلامی

خواهشمند است جواب مرقوم فرمایید که به کدام یک از دو فتوای مختلف عمل شود و دلیل اختلاف فتوا چیست؟

تحریر الوسيله، كتاب الصلاة، المقدمة الخامسة في الأذان والإقامة، مسأله 2. بعد از موارد اسقاط اذان گفته شده است: «به انجام دادن نافله عصر بین ظهرین، و نافله مغرب بین عشائین، تفریقی که موجب برای عدم سقوط اذان است متحقق می شود».

رساله عملیه (ترجمه اذان و اقامه)، مسأله 922. بعد از موارد اسقاط اذان گفته شده

ص: 109

است: ... ولی فاصله شدن نافله و تعقیب، ضرر ندارد.

بسمه تعالی، حکم، همان است که از تحریر الوسيله نقل کرده اید.

مقدمه ششم: حضور قلب در نماز

[سؤال 1328] 629

بسمه تعالی 1358/8/9

اول با سلام شروع می‌کنم و امیدوارم که این سلام مرا که از ته دل بر می‌خیزد و به طرف سرور عزیزم پدر بزرگم رهبر عالی قدردم و امام پاك و بزرگ مهربانم به وسیله یک تکه کاغذ بی ارزش از ناحیه دور از دل کوه از شهری دور در استانی عقب افتاده در کشوری بزرگ و در دل انسانی بی ارزش می‌فرستم بپذیری. من از پدر بزرگوام سؤالی داشتم که در مورد نماز بود و این سؤال به این ترتیب است که من وقتی به نماز می‌ایستم هر قدر تلاش می‌کنم از متن نماز که باید خیلی انسان با حالتی خداگونه که فقط مخصوص خدا است کلمات را بگویم، لغات عربی را من خوب می‌گویم ولی فارسی را هرچه می‌خواهم در معنی اصل آن فرو بروم کسی مثل این که از من جلوگیری کند من را پرت می‌کند و به مسائل مادی فرو می‌برد. از کسی سؤال کردم اول گفت که این شیطان است که تو را فریب می‌دهد و بعد هم مرا مأیوس کرد که کاری نمی‌شود کرد. و سؤالی دیگر از او کردم گفت برو معنی نماز را یاد بگیر معنی نماز را هم یاد گرفتم معنی نماز را در پیشم گذاشت باز هم موفق به جلوگیری از انحراف نماز نشدم و امیدوارم که شما مرجع عالی قدردم راهی پیش من بگذاری که بتواند مرا یاری کند. در پایان سلامتی شما و طول عمر به شما و همه کسانی که به این انقلاب خدمت می‌کنند از درگاه خدا خواستارم.

در ضمن خواستارم که شما با خط خودتان بنویسید.

بسمه تعالی، دقت زیاد لازم نیست و نماز به نحو متعارف صحیح است و

ص: 110

خضوع و توجه را به اندازه امکان رعایت کنید.

[سؤال 1329] 2857

5. اگر شخصی نماز بخواند و در طول نماز، حضور قلب نداشته باشد و بعد از نماز پشیمان شود آیا می تواند همان نماز را دوباره بخواند؟

بسمه تعالی، اعاده نماز مانع ندارد رجاء و از وسواس احتراز کند.

[سؤال 1330] 7006

7. اگر کسی معنی نماز را نداند آیا نماز او درست است؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است.

[سؤال 1331] 630

بسمه تعالی 1361 / 2 / 17

در نمازهای یومیه و یا نماز جماعت، به طور کلی نمازهای واجب، چنانچه نماز را کاملاً صحیح بخوانیم و هیچ گونه غلط و یا اشتباهی نکرده باشیم، ولی نماز با حضور قلب و خضوع و خشوع نبوده، آیا می توانیم دوباره آن نماز را بخوانیم یا خیر؟ به امید

پیروزی اسلام، والسلام علی من اتبع الهدی .

بسمه تعالی، مانع ندارد؛ ولی لازم نیست؛ بلکه اعاده خلاف احتیاط است.

ص: 111

[سؤال 1332] 3315

3. اگر شخصی حالتی داشته باشد که بیشتر اوقات، و یا همیشه باید نماز را تند بخواند و مستحبات نماز را هم نخواند. در این صورت چگونه می تواند نماز را آن طور که در اسلام از یک شخص خواسته اند انجام دهد؟
بسمه تعالی، اگر واجبات نماز را درست انجام دهد، نماز صحیح است.

نیت

[سؤال 1333] 631

بسمه تعالی 1361 / 11 / 24

حضور محترم رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی ایران حضرت آیت الله العظمی روح الله الموسوی الخمینی که ان شاء الله خداوند بزرگ تا انقلاب مهدی به شما طول عمر عنایت فرماید و خداوند سایه شما را از سر تمام مسلمین جهان کوتاه نگرداند.

اماما؛ این جانب عضو بسیج سپاه پاسداران هستم از شما خواهش دارم که به این دو سؤال پاسخ دهید و جوابش را با خط مبارك خودتان برای ما بفرستید.

وقتی که می خواهیم نماز بخوانیم یا غسل بکنیم نیت را باید بر زبان جاری کنیم یا به قلب خود نیت کنیم؟ هرکدام درست است شما جوابش را بنویسید. چون من از بیشتر روحانیان پرسیدم گفتند چه به قلب بگویید چه به زبان هیچ اشکالی ندارد و بعضی می گویند اگر به زبان نیت کنید نماز یا غسل باطل است.

بسمه تعالی، لازم نیست به زبان نیت کنید، ولی اگر به زبان بیاورید نماز و غسل باطل نمی شود.

5. نیت نماز جمعه و نماز جماعت یومیه و نیت نماز مستحبی چیست؟ بنویسید.

بسمه تعالی، نیت همین است که در وقت عمل، قصد آن را دارد؛ اگر قصد نماز جمعه دارد، نیت نماز جمعه و اگر قصد نماز دیگر دارد، نیت آن نماز است.

6. اگر کسی نیت کند (بعد از این که حاجتش برآورده شد) نماز مستحبی می خوانم، نیت نماز چیست؟

بسمه تعالی، در مسأله قبل توضیح داده شد.

بسمه تعالی

با درود بر شهیدان راه حق و حقیقت و با درود به شما رهبر کبیر انقلاب و حامی مستضعفان جهان؛ ما همه امیدمان به شما است. ای ابراهیم بت شکن! در این جا مسأله ای می خواهم مطرح کنم تا جواب آن را برایم بفرستید.

1. آیا در نماز، نیت را باید بر زبان آورد یا نه؟ و آیا به هر دو صورت - چه بر زبان آوردن و چه بر زبان نیاوردن - صحیح هست؟

بسمه تعالی، نیت را بر زبان آوردن لازم نیست؛ بلکه احوط، ترك است.

2. اگر کسی خانه ای را از کسی بخرد و این خانه، زمینش غصبی باشد ولی آن شخص که این خانه را می خرد خبر ندارد، تکلیفش چیست؟ آیا نمازش درست می باشد؟

بسمه تعالی، تصرفاتی که پیش از اطلاع از غصب انجام داده اشکال ندارد؛ ولی پس از اطلاع، باید از مالک شرعی رضایت بگیرد.

3. اگر کسی دیگر، مثلاً همسایه او خبر داشته باشد که زمینی که او خریده غصبی است، ولی از ترس این که مبادا شخص فروشنده زمین بفهمد و دشمن او شود، این را به همسایه اش نگوید، آیا واجب است که بگوید؟

بسمه تعالی، بر همسایه واجب نیست اعلام کند.

امیدوارم که همیشه سلامت و سرفراز باشید. ماهمیشه گوش به فرمان شما هستیم.

[سؤال 1337] 633

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر انقلاب نایب الامام خمینی دامت برکاته

پس از حمد و ثنای ایزد منان و درود فراوان بر شهدای راه حق از صدر اسلام تا امروز، سلامتی رهبر را از درگاه خداوند آرزومندم.

آیا این جانب می توانم در حال نماز خواندن الله اکبر را بلند بگویم که مردها و زن های پشت پرده به همراه یکدیگر رکوع و سجود را با هم به عمل بیاورند که سایرین نمازشان درست باشد، من هم از فیض نماز جماعت محروم نباشم؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 1338] 634

بسمه تعالی

1. اگر شخصی در نماز جماعت قنوت را نخواند، ممکن است مردم او را تکذیب کنند و یا تمسخر نمایند. حال اگر او - برای این که هم رنگ جماعت شود تا از این تهمت ها برهد - قنوت را بخواند تا مردم او را تکذیب نکنند و تمسخر ننمایند، آیا نمازش صحیح است؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، اصل نماز صحیح است.

2. شخصی اگر قرائت نماز را به خوبی نمی داند؛ مثلاً «ح» را «ه» بخواند یا برعکس و یا... و با آن فرض بالا، آیا باید (واجب است) در نماز جماعت شرکت کند؟ و اگر شرکت کند چگونه؟

بسمه تعالی، شرکت در نماز جماعت واجب نیست. باید سعی کند قرائت را به نحو صحیح یاد بگیرد.

3. آب مسح سر اگر وصل به آب صورت شد، وضو را باطل می کند؟

بسمه تعالی، وضو و مسح سر باطل نمی شود؛ ولی برای مسح پا نباید با رطوبت گرفته شده از آب وضوی صورت باشد.

ص: 114

بسمه تعالی

حضور حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ان شاء الله که حالتان خوب باشد؛ ضمن عرض سلام و تحیات وافره، مسأله ای بود که می خواستم از حضورتان بپرسم: آیا مأموم می تواند صدای خود را بلندتر از امام کند برای این که مردم بتوانند رکوع و یا سجده و یا اعمال نماز را انجام دهند؟

با تحیات وافره و طول عمر حضرت عالی و تعجیل فرج امام زمان علیه السلام

بسمه تعالی، اگر اصل ذکر، به قصد نماز باشد و بلند کردن صدا برای اعلان، اشکال ندارد.

2. آیا خواندن نماز برای آموزش دیگران اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

7. کسی در نماز جمعه شرکت کرد به قصد نماز جمعه اما در موقع نیت متوجه نبود و به جای نیت نماز جمعه نیت نماز ظهر کرد نماز او چه صورت دارد به عنوان نماز جمعه صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است و کفایت از ظهر می کند.

3. نمازهای قضایی که در رابطه با این مسأله خوانده و به نیت این مسأله بوده، آیا می شود آن ها برای نمازهای قضایی دیگر (مثلاً اگر در نماز اشکالاتی داشته) باشد و، این نمازها به جای او باشند توضیح دهید.

بسمه تعالی، اگر نماز قضا بر ذمه او بوده و نماز قضا خوانده، به جای او محسوب می شود.

2. نحوه نیت کردن نمازهای قضا چگونه است و به چه صورت باید نیت کرد؟

بسمه تعالی، به نیت قضا باید انجام دهد.

3. نیت نماز مسافر چگونه است؛ مثلاً اگر بخواهیم چهار رکعت نماز عشا بخوانیم باید این طور نیت بیاوریم که بگوییم: «چهار رکعت نماز شکسته، عشا، می خوانم قربه الی الله، الله اکبر» و دو رکعت بخوانیم، یا این که نیتش طور دیگر است؟ هر طوری است

توضیح بفرمایید.

بسمه تعالی، نیت قصر کفایت می کند و اسم رکعات بردن لازم نیست.

3. عدول از نماز قضا به نماز قضای دیگر در حال نماز چگونه است؟

بسمه تعالی، عدول از لاحق به سابق مانع ندارد.

3. وقتی که انسان می خواهد يك عملی در ارتباط با پروردگار انجام دهد، اگر خواست صورت ریا بگیرد، چه باید بکنیم؟

بسمه تعالی، باید مواظبت کنید ریا نشود.

3. من اعمال مستحبی را زیاد انجام می دهم - مانند تعقیبات نمازهای شب و روز، اعمال رجب، رمضان، شعبان، نماز پیغمبر صلی الله علیه و آله وسلم، فاطمه علیها السلام و امامان علیهم السلام، - و می توانم بگویم که تمام اعمال مستحبی را انجام می دهم و خیلی ها هم این را می دانند؛ ولی با این وصف وقتی جایی مهمانی هستم، در آن جا هم شروع به خواندن دعا و اعمال مستحبی می کنم. آیا ریا می شود؟ و یا بعضی وقت ها که حرف سر این موضوعات

می شود، من هم می گویم که آن عمل را انجام دادم. آیا این هم ریا می شود؟

بسمه تعالی، اگر منظور، خودنمایی و نشان دادن عبادت به دیگران نباشد اشکال ندارد.

[سؤال 1348] 5760

2. در مسأله ریا: اگر شخصی برای جلب توجه خلق عملی انجام بدهد ریا محسوب می شود؛ اما آیا کسی که مثلاً نمازش در خلوت، سی دقیقه طول می کشد، اگر جلوی دوستش یا در بین مردم نیز همان سی دقیقه نمازش طول بکشد، آیا این ریا است؛ با توجه به این که نمازهای معمولی ممکن است ده دقیقه بیشتر طول نکشد؟

و این شک برای من زیاد پیش می آید که در میان مردم و یا در مسجد، مثلاً اگر بخوایم نمازی بخوانم، جدا از نمازهای یومیه احساس می کنم و شک می کنم که ریا است و این عمل را انجام نمی دهم و مثلاً اگر در صف اتوبوس ایستاده باشم و فقیری از کنارم رد شود، به دلیل این که نکند اگر به او پول بدهم دیگران من را نگاه می کنند و این ریا می شود، این کار را نمی کنم. لطفاً در این زمینه توضیح بدهید.

بسمه تعالی، ریا راجع به قصد است؛ اگر قصد نشان دادن به غیر نداشته باشد ریا نیست.

تکبيرة الاحرام

[سؤال 1349] 636

بسمه تعالی 11 / 3 / 1361

محضر مبارك مرجع و امام بزرگوار و خدمتگزار ملت، دامت توفیقاته

در مسأله 951 راجع به تکبيرة الاحرام فرموده اید که هنگام گفتن تکبيرة الاحرام باید بدن آرام باشد و اگر عمداً در حالی که بدن حرکت دارد تکبیر بگوید باطل است و اگر سهواً حرکت کند احتیاط واجب آن است که کاری کند که نماز بشکند و دوباره

ص: 117

تکبیر بگوید و در مسأله 955 هست که مستحب است هنگام گفتن تکبیر اول و وسط نماز دست ها تا مقابل گوش ها بالا رود. آیا در این مسأله دست ها جزو بدن حساب نمی شود؟ اگر هنگام گفتن تکبیر اول نماز دست ها در حال حرکت تا مقابل گوش ها یا در حال پایین آمدن از مقابل گوش ها بود و تکبیر گفته شد؛ آیا این حرکت دست ها هنگام تکبیر حرکت بدن نیست و در این حال نماز صحیح است یا باطل؟ و چنانچه باطل است وظیفه چیست؟ و السلام علی عباد الله الصالحین

بسمه تعالی، بلند کردن دست ها تا محاذی گوش ها هنگام تکبیر مستحب است و منافات با لزوم آرام بودن بدن ندارد.

[سؤال 1350] 667

6. هنگامی که مشغول گفتن تکبیر الاحرام هستی، اگر همزمان با آن، دست هم حرکت کند - از بالا به پایین - چگونه است؟

هنگامی که تکبیر الاحرام می گویی، دست را در بالا نگه بداری و پس از تمام شدن تکبیر الاحرام پایین بیاوری؟

دست را که از بالا - به پایین آوردی و در پایین نگه داشتی، تکبیر الاحرام بگویی؟ یا اگر همراه با گفتن تکبیر الاحرام، همزمان با آن حرکت کند از بالا به پایین، اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، در همه صور، نماز صحیح است.

[سؤال 1351] 637

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

پس از سلام؛ چند سؤال در زمینه مسائل مختلف برای این جانب و عده ای از برادران پیش آمده بود که ذیلاً به عرض عالی می رساند:

1. در هنگام گفتن تکبیر در نماز، مستحب است دست ها را تا محاذی گوش ها بالا

ص: 118

ببریم؛ اگر دست‌ها کمتر یا بیشتر از این مقدار بالا-رود، موجب بطلان نماز نمی‌شود؟ و اگر در حین حرکت دست (بالا رفتن یا پایین آمدن) تکبیر بگوییم به خاطر حرکت دست، موجب بطلان نماز نمی‌شود؟

بسمه تعالی، موجب بطلان نیست.

2. اگر کسی بدون اجازه پدرش قسم بخورد که کار حرامی را انجام ندهد و بعد انجام دهد، کفاره بر او واجب می‌شود؟ و آیا بار اول، کفاره واجب است یا دفعات بعد هم باید کفاره بدهد؟

بسمه تعالی، اجازه شرط نیست و اگر قسم شرعی بوده، کفاره دارد و بعد از مخالفت قسم، برای مرتبه بعد کفاره واجب نیست.

3. نفی عدل و امامت و ولایت علی علیه السلام جزء ضروری دین است؟ و آیا منکر مسائل فوق، از جرگه مسلمین خارج می‌شود؟

بسمه تعالی، اگر خدا و رسول را قبول دارد، مسلم است.

4. آیا نگرستن به فیلم زن نامحرم که حجاب را به مقدار واجب رعایت کرده است از نظر غیر شهوتی اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، اشکال ندارد.

[سؤال 1352] 638

بسمه تعالی 1361 / 2 / 8

محضر محترم حضرت امام امت، آیت الله العظمی آقای خمینی، دامت برکاته، ضمن عرض سلام:

دوست این جانب در موقع خواندن نماز بعضی از اعمال را انجام نمی‌دهد. مثلاً در موقع نیت نماز، دست‌ها را به طرف بالا یعنی بناگوش نمی‌برد و یا در موقع قنوت دستش را روی صورتش قرار نمی‌دهد. با آن که به او تذکر داده شده باز به میل خود عمل می‌کند. آیا نماز خواندن به این صورت باعث اشکال در نماز نمی‌شود؟ برخورد ما با این گونه افراد چگونه باید باشد؟ آیا به صورت دوستانه باشد و یا ترك رابطه؟ لطفاً ما را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، نماز او صحیح است.

ص: 119

2. آیا موقع گفتن تکبیرة الاحرام، بلند کردن دست ها تا محاذی گوش يك مستحب است و این که با شروع تکبیر دست ها بلند شود و موقع گفتن آن دست ها بیفتد مستحب دیگری است، یا همان نوع خاص وارد شده است؟

بسمه تعالی، مستحب است با شروع به تکبیر، شروع به بلند کردن دست ها کند که تا تمام شدن تکبیر دست ها مقابل صورت و یا مقابل گوش ها برسد.

قیام (ایستادن)

بسمه تعالی 1361 / 10 / 15

با سلام و درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی و درود به تمام رزمندگان اسلام و شما افراد مؤمن و صدیق و زحمتکش انقلاب شخصی نماز زیادی بدهکار است؛ یعنی در دوره جوانی در اثر سستی و کاهلی نماز را نخوانده، ولی الآن می خواهد همه را به جا آورد. ایشان میل دارند نماز را هرچه زودتر بخوانند آیا ممکن است ایشان نماز را نشسته بخوانند تا مثلاً در يك روز، عوض يك هفته یا احیاناً بیشتر بخوانند؟

سلام گرم و خالصانه ما را به رهبر انقلاب برسانید.

بسمه تعالی، کافی نیست و باید ایستاده نماز بخواند.

4. برای شخص مریضی که نشسته نماز می خواند، قیام متصل به رکوع چه وضعی دارد؟

بسمه تعالی، باید از حالت نشسته به رکوع رود.

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی سلام عرض می کنم؛ امیدوارم تا ظهور حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) سلامت و موفق و مؤید باشید.

باید عرض کنم که پای چپم از ناحیه زیر زانو قطع شده و در حال حاضر پای مصنوعی گرفته ام؛ اما مسأله در مورد وضو و مسح همان پای چپ است؛ تقاضا دارم در این مورد من را راهنمایی فرمایید که آیا این پای من مسح دارد یا نه؟ البته ناگفته نماند که پای مصنوعی را هر دفعه برای مسح کردن باید بیرون بیاورم؛ البته با مشکلاتی که همراه دارد.

ثانیاً پای من در ناحیه زانو بیشتر از نود درجه خم نمی شود؛ به همین دلیل من نماز را نشسته می خوانم. خواهشمندم در صورت امکان هرچه زودتر من را راهنمایی فرمایید. طول عمر آن امام را از درگاه خداوند متعال خواستارم. به امید پیروزی لشکریان اسلام بر کفر و به امید پیروزی نهایی انقلاب؛ خدا نگهدار.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، مسح پای چپ ساقط است ولی در صورت امکان باید ایستاده نماز بخوانید ولو این که بر دیوار یا عصا یا چیز دیگر تکیه نمایید.

4. چون سقف سنگرها کوتاه است و موقع نماز خواندن در سنگرها اجباراً حالت خمیدگی می گیریم، به طوری که راست نیستیم، مسأله شرعی آن را بفرمایید.

بسمه تعالی، در مورد ضرورت مانع ندارد.

4. اگر رزمنده به دلایلی مانند کمبود جا در سنگر یا مواجه شدن با خطر دشمن در صورت حرکت نتواند بایستد یا رکوع و سجده نماید یا نتواند بنشیند، یا فقط حالت

خوابیده داشته باشد، نماز را چگونه باید به جا آورد؟

بسمه تعالی، حکم آن از مسائل قبل ظاهر شد و به هر نحو میسر است نماز بخواند.

[سؤال 1359] 641

بسمه تعالی

در بعضی مواضع جبهه، سقف سنگرها کوتاه است و اگر بخواهند در آن جا نماز بخوانند، باید نشسته یا خمیده نماز را انجام دهند و در صورتی که بخواهند نماز را ایستاده بخوانند، باید از سنگر خارج شوند و در معرض خطر آتش دشمن قرار گیرند؛ آیا وظیفه شرعی در این موارد چیست؟

بسمه تعالی، در صورت خوف و احتمال خطر باید در سنگر نماز بخوانند.

[سؤال 1360] 642

بسمه تعالی

در بعضی مواضع جبهه، سقف سنگرها کوتاه است و انسان باید نشسته یا خمیده نماز را بخواند برخی از برادران برای اینکه ایستاده نماز بخوانند از سنگر خارج می شوند و ممکن است در معرض خطر آتش دشمن قرار بگیرند و شهید یا مجروح شوند آیا این کار جایز است و آیا نمازشان صحیح است؟

بسمه تعالی، نمازشان صحیح است اگرچه در صورت خوف باید داخل سنگر نماز بخوانند.

[سؤال 1361] 2894

33. زمانی که جنگ به شدت ادامه دارد و برای رزمندگان امکان ایستادن در يك جا نیست، آیا می توان به حالت نشسته یا خوابیده نماز خواند؟

بسمه تعالی، به هر نحو که ضرورت اقتضا کند نماز صحیح و مجزی است.

ص: 122

محضر مبارك بنیان گذار جمهوری اسلامی، حضرت آیت الله العظمی خمینی، دام ظلّه خواهشمند است حکم الله را در مسائل ذیل بیان فرمایید:

1. در خط مقدم جبهه، مخصوصاً جبهه های غرب، احتمال خطر زیاد است، (ممکن است دو الی سه ساعت هم هیچ مسأله ای نباشد و گاهی هم خمپاره زیاد می آید) آیا می شود خارج از سنگرها نماز خواند یا خیر؟ چون داخل سنگرها باید نشسته خوانده شود.

بسمه تعالی، اگر احتمال خطر هست، داخل سنگر نشسته بخوانند.

[سؤال 1363]

2. اگر در خارج از سنگر به احتمال این که فعلاً امن است نماز شروع شود و در همین حین، خمپاره بیاید، برای حفظ جان لازم است درازکش شوند، اولاً می شود این عمل را انجام داد یا خیر؟ و آیا می شود بعد از رفع خطر، حرکت کرد و نماز را ادامه داد یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد؛ مگر آن که فاصله زیاد باشد.

3. بعضی از برادران که کارمند اداره هستند از اداره مربوطه حقوق به آنان داده می شود و پس از اعزام نیرو نیز به افراد در جبهه به طور کلی حقوق می دهند، آیا از دو کانال پول گرفتن اشکال شرعی ندارد؟ می توانند این پول را هم دریافت دارند یا خیر؟

بسمه تعالی، بستگی به مقررات دارد.

به امید آن که خداوند توفیق نماز جماعت با امام بزرگوار را در کربلا نصیب فرماید. خواهشمندم دعا فرمایید خداوند توفیق آن دهد که ما هم آدم شویم. با تقدیم احترام

[سؤال 1364] 324

4. فعلاً از پای مصنوعی استفاده می کنم که به نحوی است که الحمد لله می شود با آن ایستاده نماز خواند. گاهی به علت خستگی پا و یا احتمال زخم شدن آن، پای

مصنوعی را در آورده و نشسته می خوانم. آیا واجب است که همواره با پای مصنوعی به طور ایستاده نماز بخوانم یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز با پای مصنوعی واجب نیست مگر نتوانید ایستاده بخوانید مگر با آن، که اگر زحمت و ضرر نباشد، با آن بخوانید.

[سؤال 1365] 429

2. در صورتی که احتمال خطر زیاد باشد، یعنی انسان در محل تیررس باشد یا خطر خمپاره 60 که تا مسافت 1500 متر می رسد باشد و احتمال زیادی است که انسان شهید شود، اگر در این صورت روحانی اعزامی به خطوط مقدم برای تقویت روحیه بچه ها ایستاده نماز بخواند، به طوری که اگر نشسته بخواند تضعیف روحیه رزمندگان می شود، در این صورت تکلیف نمازگزار که باید نشسته بخواند ولی ایستاده می خواند چیست؟ البته خاکریز، جلو دید است.

بسمه تعالی، اگر در ایستاده نماز خواندن، خوف خطر است باید نشسته بخوانید، و سعی کنید با توضیحات از تضعیف روحیه رزمندگان جلوگیری شود.

[سؤال 1366] 644

بسمه تعالی 3 / 10 / 1361

محضر مبارک وحید عصر، عالم اعلم ربّانی، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

این بنده عاصی به جواب موجز مسائل ده گانه ذیل، سخت نیازمند و منتظر جوابم.

1. آیا گفتن سه مرتبه کذّلك الله ربّی در دو رکعت بعد از توحید، و سه مرتبه استغفار بعد از تسمیحات اربعه، برای قیام متصل به رکوع در نمازها کفایت می کند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر بدون فاصله هم بعد از قرائت، از قیام به رکوع رود، قیام متصل حاصل است.

ص: 124

2. در صورت عدم کفایت، برای این که یقین حاصل شود، آیا شخص مصلی می تواند به اندازه سه مرتبه، جمله (قیام متصل به رکوع) را بدون تکلم و تلفظ، حدیث نفس کند و به رکوع رود، نماز صحیح است و آیا این بدعت حساب می شود یا نه؟
بسمه تعالی، از مسأله قبل ظاهر شد.

3. آیا مقصود از کعبین در «وَأَمْسَحُوا بِرُؤُوسِكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ» در باب مسح پاها، روی پا است یا برآمدگی بلند پهلوی پاها؟
بسمه تعالی، بلندی روی پا مراد است.

4. برای شخص مریضی که نشسته نماز می خواند، قیام متصل به رکوع چه وضعی دارد؟
بسمه تعالی، باید از حالت نشسته به رکوع رود.

5. اگر زید مؤمنی به عمرو فاجری بدهکار باشد، می تواند به نیت شخص فاجر به مجتهد یا فقیر بدهد؟ یا باید حتماً به ورثه بدهد؟
بسمه تعالی، باید به طلبکار یا ورثه او بدهد.

6. نماز و روزه قضای پدر و مادر، مخصوصاً پدر که بر پسر ارشد واجب می شود و باعث عسر و حرج بسیار است، باید حتماً پسر ارشد به جا بیاورد یا راه دیگری دارد؟
بسمه تعالی، باید پسر ارشد، خودش به جا آورد یا کسی را اجیر کند که به جا آورد.

7. پول هایی که در بانک های نظام جمهوری اسلامی گذاشته شده و گرفته می شود، مشمول ربای شرعی هست یا خیر؟

بسمه تعالی، بهره پول ربا و حرام است.

8. نمازهایی که قبلاً خوانده می شد، در دو رکعتی ها بعد از سوره توحید، بلافاصله سه مرتبه یا لا اقل دو مرتبه، این جمله مبارکه (كذلك الله ربّي) گفته می شد. آیا خواندن این جمله در آن نمازها، به جای قیام متصل به رکوع حساب می شده یا نه؟
بسمه تعالی، در قیام متصل به رکوع، گفتن این جمله یا صبر به اندازه آن لازم نیست.

2. در نماز اگر کسی در «بحول الله وقوته أقوم و أقعد» اکتفا کند به کلمه «بحول الله» فقط جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر به قصد ذکر بگوید اشکال ندارد.

قراآت و ذکر

[سؤال 1370] 223

3. در نمازها، واجب است که در رکعت اول یا دوم، یکی از سوره های قرآن کریم را بخوانیم. آیا به جز 4 سوره ای که سجده واجب دارد، می توانیم هر سوره ای که دلمان خواست را بخوانیم - حتی بقره - یا خیر؟

بسمه تعالی، اختیار دارید.

[سؤال 1371] 717

4. ما هو حکم المصلّي بالنسبة للقراءة؟ فهل يقصد حين القراءة في مثل «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ» المخاطبة مع الله أو يقصد القرآنية ولا يجوز له أن يقصد الدعاء؟ نرجو توضيح المسألة.

بسمه تعالی، يقصد القراءة الواجبة في الصلاة.

[سؤال 1372] 677

2. آیا در نوافل هم بعد از حمد، در صورتی که بخواهد سوره ای بخواند باید آن سوره را کامل بخواند یا می شود به چند آیه از يك سوره اکتفا کرد؟

بسمه تعالی، لازم نیست يك سوره کامل بخواند.

[سؤال 1373] 5063

2. آیا در نماز نافله شب سوره توحید که سه بار تکرار می شود و همچنین بعد از

سوره توحید، «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ» و «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ» بایستی «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» تکرار شود یا نه؟

بسمه تعالی، هر يك از سوره های قرآن، هر چند بار تکرار شود، بسم الله آن نیز تکرار باید شود.

[سؤال 1374] 5459

2. شخصی نماز قضای مادرش را می خواند، بعداً متوجه می شود که بایستی در جهر و اخفات به وظیفه خود عمل می نموده. لکن نمازهای قضای خوانده شده طبق وظیفه مادر انجام شده، آیا نمازهای خوانده شده درست است یا باید دوباره بخواند. البته اگر فرض کنیم پسر نماز مادر را بر خود واجب کرده.

بسمه تعالی، اعاده لازم نیست.

[سؤال 1375] 5459

7. اگر چنانچه شخصی در نماز ظهر حمد و سوره را بلند بخواند، اگر بعد از رفتن به رکوع یا قبل از آن بفهمد چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، صحیح است.

[سؤال 1376] 645

بسمه تعالی 1361 / 9 / 22

دفتر امام خمینی، سلام علیکم

1. آیا نماز بر کودکان کر و لال که از قدرت شنوایی و گویایی محرومند و با توجه به این که در حال یادگیری هستند واجب است؟

بسمه تعالی، اگر بالغ هستند نماز بر آن ها واجب است و کیفیت آن در رساله ذکر شده است.

2. آیا نماز بر کودکان عقب مانده ذهنی که فقط قادر به تربیت پذیری هستند واجب است؟

بسمه تعالی، اگر عاقل نباشند تکلیف ندارند.

ص: 127

6. چرا بعضی از نمازها را بلند و بعضی دیگر را آهسته می خوانیم؟

بسمه تعالی، حکم شرع مطهر است؛ باید از آن پیروی نمود.

5. اگر شخصی در نماز ظهر سهواً حمد و سوره را بلند بخواند یا در نماز مغرب سهواً حمد و سوره را آهسته بخواند نمازش باطل است یا صحیح؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نماز صحیح است.

2. نمازهای قضا به جز نماز ظهر و عصر را باید با صدای بلند بخوانیم یا با صدای آهسته؟

بسمه تعالی، بلند بخوانید.

2. هل الجهر واجب في القراءة فقط، أم في جميع أجزاء الصلاة؟ وكذلك الإخفات؟

بسمه تعالی، في القراءة فقط.

3. آیا همان طور که باید نماز صبح و نماز مغرب و عشا را بلند خواند، به همان صورت هم باید قضای آن ها را بلند خواند یا در قضای نماز صبح و... آهسته خواندن اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، باید بلند خوانده شود.

2. مردی که نماز جمعه نخوانده و می خواهد نماز ظهر روز جمعه را بخواند، آیا

مستحب است و یا اصلاً جایز است که حمد و سوره را بلند بخواند؟

بسمه تعالی، در نماز ظهر جمعه، بلند خواندن قرائت مستحب است؛ اگر چه احتیاط در آهسته خواندن است.

[سؤال 1383] 1583

3. هل الإخفات أن نُظهر البحة؟

بسمه تعالی، لا بدّ من صدق الإخفات عرفاً.

[سؤال 1384] 646

بسمه تعالی 1361 / 5 / 5

1. اگر کسی در نماز حرفی را - اتفاقاً - نتواند از مخرجش تلفظ کند و چند بار تکرار کند و باز هم نتواند، چند بار تکرار کردن آن حرف جایز است؟ و اگر کسی به هیچ وجه نتوانست حرفی را از مخرجش تلفظ کند، حکمش چیست؟ من حرف (ض) را به هیچ وجه نمی توانم تلفظ کنم؛ گاهی تا چند بار هم تکرار می کنم ولی باز هم از مخرجش نمی توانم ادا کنم؛ و اگر نماز جماعتی نباشد و کسی هم نباشد که بشود به او اقتدا کرد، حکمش چیست؟

بسمه تعالی، اگر در یادگرفتن کوشش نمود و نتوانست یاد بگیرد، به همان نحو که می تواند بخواند صحیح است و تکرار لازم نیست؛ بلکه اگر تکرار، از روی وسوسه باشد جایز نیست.

2. اگر در نماز احتیاط، اشتباهاً سوره دومی را شروع به خواندن کند و در وسط سوره دوم یادش بیاید که نباید بخواند و همان جا سوره را قطع کند و نماز را تمام کند، آیا نماز درست است؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

3. من اعمال مستحبی را زیاد انجام می دهم - مانند تعقیبات نمازهای شب و روز، اعمال رجب، رمضان، شعبان، نماز پیغمبر صلی الله علیه و آله وسلم، فاطمه علیها السلام و امامان علیهم السلام، - و می توانم بگویم که تمام اعمال مستحبی را انجام می دهم و خیلی ها هم این را می دانند؛ ولی با این وصف وقتی جایی مهمانی هستم، در آن جا هم شروع به خواندن دعا و اعمال مستحبی می کنم. آیا ریا می شود؟ و یا بعضی

ص: 129

وقت ها که حرف سر این موضوعات می شود، من هم می گویم که آن عمل را انجام دادم. آیا این هم ریا می شود؟

بسمه تعالی، اگر منظور، خودنمایی و نشان دادن عبادت به دیگران نباشد اشکال ندارد.

4. در احکام غیبت هست که اگر مظلومی از ظالمی غیبت کند روا است و اشکالی ندارد. آیا این

مشروط به این است که حتماً به گوش ظالم برسد؟ و اگر مظلومی پیش کسی از ظالمی شکایت کرد و می داند که هرگز به گوش ظالم نخواهد رسید، باز هم این، غیبت می شود؟

بسمه تعالی، منظور، غیبت مظلوم از ظالم در مقام دادخواهی است.

5. دختر و پسری قرار است سه ماه دیگر عقد دائم شوند و مهر عقد هم معلوم است و در این مدت سه ماه می خواهند صیغه محرمیت بخوانند. آیا این صیغه، باز هم مهر دارد؟

بسمه تعالی، مهر عقد دائم، مربوط به عقد متعه قبلی نیست و عقد متعه قبلی برای خود جداگانه باید حساب شود.

6. کسی که می خواهد کفاره روزه را روزه بگیرد و یادش نیست که چه سالی کفاره برایش واجب شده است، حال که می خواهد روزه بگیرد اگر در تبت فقط بگوید کفاره روزه را می گیرم و قید نکند مال چه سالی است، قبول است و اگر قبول نیست چه نیتی بکند؟ و آیا اگر کفاره روزه هم چند سالی بگذرد باز مثل روزه قضا کفاره به آن تعلق می گیرد.

بسمه تعالی، تأخیر روزه کفاره، کفاره تأخیر ندارد و تعیین سال و روز لازم نیست.

7. اخیراً در بین خانم ها رایج شده است که در ماه رمضان قرص جلوگیری از حیض می خورند تا بتوانند روزه ها را بگیرند و قضای روزه ای به گردنشان نیفتد، آیا این عمل جایز است و در ضمن در موقع سفر به حج هم این کار را می کنند، آیا در سفر به حج هم جایز است. و در آخر آیا این عمل حرام خدا را حلال کردن نیست.

بسمه تعالی، اگر موجب ضرر برای شخص نباشد اشکال ندارد.

8. در خیابان فدائیان اسلام تهران نوشته هایی به این مضمون هست از قول رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم که از زن فرمان مبرید که هلاک می شوید آیا این عبارت درست است یا نه؟ و اگر درست است با این فرموده شما که مرد از دامن زن به معراج می رود چطور می شود؟ ثانیاً؛ در این زمان از انقلاب که منافقین و ضد انقلاب و خلاصه کسانی که به انقلاب اسلامی ایمان ندارند و مرتب در پی فرصتی هستند مسأله ای را عنوان کنند و از آن به ضرر طبقه ای از اسلام علم کنند مانند همین مسأله فوق آیا این طور نوشته ها جایز است و اگر جایز نیست چرا بعضی این کارها را می کنند و آیا برایشان مقرراتی نیست؟

بسمه تعالی، امثال مطلب فوق یک دستور اخلاقی به حساب نوع است و موارد مختلف است و منافات با ارزش و احترام زن ندارد.

خدایا! خدایا! تا انقلاب مهدی (علیه السلام) خمینی را نگه دار

[سؤال 1385] 647

بسمه تعالی 1361 / 4 / 20

خدمت امام عزیز و گرامی، پس از عرض سلام و ارادت، خواهشمند است به سؤالاتی که از طرف چند نفر از دوست داران آن حضرت مطرح است پاسخ بفرمایید.

1. آیا انسان می تواند با توجه به این که نمازهایی به گردن دارد در جبهه شرکت کند؟ البته منظور این است که نمازهایش را در گذشته خوانده باشد ولی در حمد یا سوره، صدا و یا تلفظی را اشتباه گفته است. اگر شخصی با داشتن چنین حالتی شهید شد، آیا نمازها را باید به وسیله شخص دیگری به جا آورد؟

بسمه تعالی، اگر در حمد و سوره اشتباهاً غلط تلفظ کرده، نماز صحیح است و اعاده ندارد. داشتن نماز قضا بر عهده، مانع رفتن به جبهه نیست.

2. آیا فقط در صورت اشتباه داشتن در حمد یا سوره باید نمازها را دوباره به جا آورد یا در صورت اشتباه داشتن در سایر قسمت های نماز نیز باید نماز را دوباره خواند.

بسمه تعالی، در غیر ارکان نماز اگر سهو و اشتباهی رخ داده، نماز اعاده ندارد.

3. زمان بلوغ انسان که تکالیف مذهبی به عهده او گذاشته می شود چه وقتی می باشد؟ آیا فقط با رویش موهای زاید، تکالیف مذهبی بر او واجب می شود؟

بسمه تعالی، علامت های بلوغ شرعی در رساله عملیه مذکور است.

4. آیا می شود بر حسب این که مردم به شخصی اقتدا می کنند، ما نیز اقتدا کنیم؟

بسمه تعالی، اگر موجب اطمینان به عدالت امام شود مانع ندارد.

5. آیا استفاده از وسایل ارگانی که شخص، عضو آن ارگان شبانه روزی می باشد جایز است؟ ضمناً اجازه استفاده از آن وسایل را مسئولین بالاتر داده اند. علاوه بر این، بابت استفاده از آن وسایل، پول آن را به حساب همان ارگان واریز نماید (به طور تخمین)؛ مانند استفاده از موتورسیکلت، ماشین، تلفن، خودکار، و غیره.

ص: 131

بسمه تعالی، استفاده از اموال دولتی، تابع مقررات دولت اسلامی است و بدون اجازه مسئولین مربوطه جایز نیست.

6. آیا خمس پول را می شود به حساب جبهه جنگ یا 100 امام و یا دولت و غیره واریز کرد؟ (در غیر این صورت، به چه کسی باید سپرد؟)

بسمه تعالی، بدهی بابت سهمین شریفین را می توانید به حساب شماره هزار مؤسسه تعاون اسلامی قم حواله نمایید.

7. آیا حق امام را جهت تعمیر مسجد می توان داد؟ ضمناً حق سادات را به ساداتی که شناخته شده می باشند می توان داد؟

بسمه تعالی، در قسمت سهم مبارک امام علیه السلام، با ذکر خصوصیات استجازه نمایید؛ و سهم سادات متعلق به مال خودتان را مجازید به سادات فقیر متدین بدهید.

8. آیا زکات به سکه های طلایی که به عنوان هدیه به شخصی داده اند تعلق می گیرد؟ و در صورت تعلق گرفتن، به چه کسی باید داد؟ مثلاً می شود به حساب جبهه جنگ و یا دولت واریز کرد؟ آیا زکات سال های گذشته را نیز باید داد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر شرایط وجوب زکات در آن جمع باشد و به حد نصاب برسد، زکات دارد و برای هر سال جداگانه زکات دارد و صرف آن برای جبهه مانع ندارد.

9. اگر مقداری از خمس پولی را داده و قبل از دادن بقیه خمس آن، پول را تماماً انفاق کند، آیا خمس بقیه پول را باید داد یا نه؟

بسمه تعالی، پولی که خمس به آن تعلق گرفته باید خمس آن پرداخت شود.

10. پول حجبی که واریز شده و نوبت حج، دو سال بعد می باشد، آیا با گذشتن یک سال، خمس به آن

پول تعلق می گیرد؟

بسمه تعالی، اگر از قبل مستطیع بوده و رفتن به سفر حج واجب، منوط به باقیماندن پول در حساب است، خمس ندارد وگرنه خمس دارد.

[سؤال 1386] 648

بسمه تعالی 1361 / 10 / 26

امام عزیز و مهربان! من يك مسأله شرعی داشته ام؛ و آن این است که من به صورت عربی نمازم را نمی خواندم یعنی «ع» که از حلق بیرون می آید نمی کشیدم؛ چون تا کنون کسی در این مورد به من چیزی نگفته؛ ولی حالا فهمیدم که باید نماز و قرآن را به

ص: 132

صورت عربی خواند و نخواندن آن به این صورت باطل است و این برای من مسأله ای شده است.

دیگر این که اگر 4 فرسخ برویم از محل و مکان خود، نماز را شکسته می خوانیم؛ ولی در مورد آمدن تهران فرق می کند. من در رشته دینی در مرکز تربیت معلم شرافت درس می خوانم که تازه آمده ایم و تازه می خواهیم درسمان را شروع کنیم؛ اما این مسأله پیش آمده که ما باید 10 روز در این جا مستقر شویم و تا این مدت نمازمان را شکسته بخوانیم و چون به جای دیگری منتقل می شویم، باید تا مستقر شدن در جای دیگر تا 10 روز نمازمان را شکسته بخوانیم. این مسأله چگونه است؟

در خاتمه، رهبر بزرگ آرزو دارم که برای من و برای همه، طلب آمرزش گناهان را بکنی. ما تا کنون خطا زیاد کرده ایم اما تصمیم گرفته ایم که راه سیر الی الله را برویم و آرزو داریم که شما برای ما آرزوی شهادت بنمایی؛ اگر باعث زحمت شما نشود.

بسمه تعالی، نمازهایی که قبلاً خوانده اید قضا ندارد و از این به بعد، به طور صحیح بخوانید؛ ولی از وسوسه و خواندن به کیفیت غیر متعارف اجتناب کنید؛ و چنانچه تهران وطن شما نیست، بدون قصد ماندن ده روز در يك محله آن، حکم مسافر دارید و باید نمازتان را شکسته بخوانید.

[سؤال 1387] 244

19. اگر نمازگزار اذکار مستحب را صحیح تلفظ ننماید نماز او چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، نماز باطل نمی شود.

[سؤال 1388] 716

2. در موقع بلند شدن در نماز، به جای «بحول الله و قوته أقوم و أقعد» می خواندم: «بحول الله و قوته أقوم واقعد» آیا نمازم صحیح است یا باطل؟ در صورتی که نمی دانستم.

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

ص: 133

7. نمازهایی که تا چند سال پیش خوانده ام اشکالی نظیر صحیح تلفظ کردن «ظ» و «ض» و از این قبیل داشته است، آیا باید اعاده شود؟ و اگر هنگام تلفظ «سمع الله لمن حمده» خلط و مزج شده است - یعنی به صورت «سمع اله هلمن حمده» تلفظ شده است و قیام متصل به رکوع در حالت سکون نبوده و بدن حرکت کرده است آیا باید این نمازها اعاده بشود؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، نمازهای گذشته قضا ندارد.

بسمه تعالی

دفتر محترم امام خمینی، سلام علیکم

لطفاً راجع به مسأله 1001 از رساله حضرت امام که برایم واضح نیست نظر و فتوای امام را بیان فرمایید:

1. مسأله 1001 که راجع است به خواندن نمازهای گذشته که از نظر ادای مخارج حروف اشکال داشته و ناصحیح بوده است، در يك نوع رساله نظر امام این است که صحیح است نمازهای گذشته، ولی گویا با فتوای جدید، آن ها را باطل می داند. خواهشمند است درباره دو نوع رساله توضیح فرمایید.

بسمه تعالی، اگر موقع خواندن نماز، قرائت خود را صحیح می دانسته و بعداً معلوم شد اشتباه بوده نماز صحیح است و اعاده و قضا ندارد اگرچه احوط استحبابی اعاده است.

2. درباره دادن يك یا چند مد طعام به فقیر، این امر را چگونه باید اجرا کرد؟ آیا باید مستقیماً به فقیر داد؟ در آن صورت، شرط فقر چیست؟ در صورتی که راه های دیگری مثل فرستادن برای دفتر امام و غیره هست، ذکر فرمایید.

بسمه تعالی، کفاره باید طعام باشد و به فقیر داده شود و مانع ندارد بدهکار، وکیل کند دیگری را در رساندن کفاره به فقیر.

5. آیا نمازهایی که از سن نه سالگی تا به حال خوانده ام و تا دو سال پیش تلفظ آن ها صحیح نبوده، باید قضا و ادا شود یا اصلاً لزومی ندارد؟

بسمه تعالی، چنانچه با اعتقاد صحت خوانده شده و بعد به غلط بودن پی برده اید، قضا واجب نیست.

با درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب اسلامی و شهدای گلگون کفن انقلاب

با سلام خدمت برادران مسئول دفتر امام، مسائلی برای این حقیر پیش آمده که تقاضا مندم با پاسخ به این سؤالات، اشکالات را رفع نمایید.

1. اگر کسی چندین سال، کلماتی از نمازش را اشتبهاً تلفظ کرده و بعداً فهمید، آیا بایستی که قضای آن را به جا آورد؟

بسمه تعالی، اگر تقصیری در یادگرفتن نمازش نکرده قضا ندارد.

2. اگر کسی در جبهه، قتل غیر عمدی انجام دهد و خانواده مقتول هم رضایت دهند، مسئولیت شرعی

دیگری هم دارد؟ و اگر کفاره دارد، باید شصت روز روزه را به طور متوالی بگیرد؟

بسمه تعالی، چیزی بر او نیست.

3. کسی که در چندین سال پولی جمع کند که خانه تهیه نماید، آیا به آن پول، خمس تعلق می گیرد؟ و اگر پول نقد نبوده است بلکه به صورت زمین بوده یا مصالح چطور؟ و آیا می توان خمس را در چند سال پرداخت نمود؟

بسمه تعالی، پول جمع شده را اگر از درآمد کسب و حقوق تهیه کرده خمس دارد و اگر در بین سال پول را در مصالح صرف کرده خمس واجب نیست.

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، ادام الله بقاؤه، سلام علیکم

پس از اظهار ارادت و بندگی نسبت به ذات اقدس الهی و درود بر پیغمبر و جانشینان برحقش، درود بر نایب حضرت بقیة الله، حضرت امام خمینی

غرض از مزاحمت این بود که چند مسأله ای برای این جانب مطرح است که خواهشمندم جواب آن ها را لطف بفرمایید.

1. در موقع خواندن سوره حمد، بعضی از افراد «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ» را به صورت «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ» می خوانند. آیا این صحیح است؟

بسمه تعالی، مانع ندارد؛ مگر آن که طوری ادا کنند که غلط شود.

2. آیا از خمس و سهم امام علیه السلام می توان به افراد غیر سید پرداخت کرد؟

بسمه تعالی، بدون اجازه نباید داد، ولو به سید.

3. در کتاب قصص الانبیا تألیف مولانا محمد جویری در بیان آفریش مطالبی مرقوم شده است. آیا تمام آن ها صحیح است و می توان به عنوان مدرک از آن ها برای پاسخ به افراد مشرک و بی نماز و غیره استفاده کرد؟

بسمه تعالی، به نحو نقل از کتاب و احتمال مانع ندارد.

[سؤال 1394] 652

بسمه تعالی 8 / 12 / 1361

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته، سلام علیکم، مستدعی است به سؤال زیر جواب مرقوم فرمایید. با عرض تشکر

در مسأله 1001 بعضی رساله های توضیح المسائل آمده است: «اگر انسان، کلمه ای را صحیح بداند و در نماز همان طور بخواند و بعد بفهمد غلط خوانده، باید دوباره نماز را بخواند و اگر وقت گذشته، قضا نماید». و در عروة الوثقی (احکام قرائت، مسأله 60، جلد دوم) فرموده اند که احتیاط مستحب، در اعاده یا قضا است، و حضرت امام حاشیه ای برخلاف ندارند. مستدعی است تکلیف را مشخص فرمایید.

بسمه تعالی، اگر در یادگرفتن قرائت کوتاهی نکرده، صحیح است و قضا لازم نیست.

ص: 136

شورای محترم استفتای حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از اهدای سلام، محترماً نظر حضرت امام، مدّ ظلّه را در خصوص مسأله ذیل مرقوم فرمایید:

اگر انسان در نماز کلمه ای را صحیح بداند و در نماز همان طور بخواند و بعد بفهمد غلط خوانده، آیا باید دوباره نماز را بخواند و اگر وقت گذشته، قضا نماید یا نه؟

بسمه تعالی، اگر کوتاهی در یادگرفتن قرائت نماز نکرده نمازش صحیح است و دوباره خواندن لازم نیست.

7. کسی که مدتی نمازها را صحیح خوانده، ولی در مخرج (ظ) اشتباه تلفظ می کرده، مثلاً (سبحان ربی العظیم) را با (مخرج ذ) تلفظ می کرده، آیا اعاده دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، نمازها صحیح است و اعاده ندارد.

2. حقیر پس از گذشت چهار سال از سن بلوغم (حدوداً) تلفظ های صحیح در قرائت نماز را رعایت کرده ام؛ ولی در چهار سال فوق الذکر، شاید در دو سال دوم آن، متوجه وجوب قرائت صحیح شدم؛ ولی به علت کم عقلی و جو آن زمان که بیشتر انقلابی بودم تا شرعی، متأسفانه اعتنا نکردم به رعایت قرائت صحیح، تکلیف حقیر چیست؟

بسمه تعالی، اگر قرائت را صحیح خوانده باشید یا در یادگرفتن آن کوتاهی نکرده باشید، صحیح است.

3. شخصی در نمازهایش همیشه کلمه «صراط المستقیم» را غلط می خواند؛ یا در

تسبیحات اربعه، کلمه آخر یعنی «الّا الله و الله اکبر» را غلط می گفت؛ مثلاً «الّا الله» را در آخر که می بایست حرف آخر «ه» با صدای کوتاه خوانده شود، با صدای بلند یعنی «هو» می خواند و می گفت «لا اله الا الله هو». تکلیفش چیست؟ آیا باید بعد از ده سال تمام نمازهایش را قضا به جا آورد؟

بسمه تعالی، نمازهای گذشته، اعاده و قضا ندارد.

[سؤال 1399] 654

بسمه تعالی

با عرض سلام و ضمن آرزوی سلامتی برای شما رهبر عزیز

چند سؤالی دارم که منتظر پاسخ آن هستم.

1. من مدتی در نماز، تلفظ (ظ) و (ض) را به جای هم می گفتم و نمی دانم تعداد آن نمازها چندتا هست. آیا حالا که متوجه اشتباهم شدم، باید نمازها را اعاده کنم یا نه؟ در صورت مثبت بودن جواب، چه تعداد نماز بخوانم؟

بسمه تعالی، اگر در یادگرفتن نماز کوتاهی نکرده اید قضا ندارد.

2. آیا با شستن لباس نجس در لباسشویی هایی که به آب لوله کشی وصل است، پاک می شود یا خیر؟ (با توجه به این که آب، قطع و وصل می شود).

بسمه تعالی، اگر بعد از زوال عین نجاست، یک مرتبه با آب لوله یا دو مرتبه با آب قلیل بشوید پاک می کند.

3. اشیایی که از کوچه و خیابان پیدا می کنیم، آیا می توانیم آن ها را برای استفاده خود برداریم یا خیر؟ (البته اشیای کم قیمت؛ مثل میخ و ...).

بسمه تعالی، احکام مربوط به چیزی که انسان پیدا می کند، در رساله ذکر شده است.

[سؤال 1400] 655

بسمه تعالی

ضمن عرض سلام

امام خمینی در مسأله 1000 از رساله، قریب به این مضمون می فرمایند:

ص: 138

اگر یکی از کلمات نماز، تا حالا اشتباه تلفظ می شده و یا ... - آن طور که ذکر کرده اند - نماز باطل است. می خواستم آگاه شوم که آیا اگر از روی جهالت بوده، نمازهایی که تا به حال خوانده ایم اشتباه و باطلند و همچنین باید دوباره آن ها را ادا کنیم یا نه؟
بسمه تعالی، اگر در یادگرفتن قرائت تقصیر نکرده باشد، نماز او صحیح است و قضا ندارد.

[سؤال 1401] 634

2. شخصی اگر قرائت نماز را به خوبی نمی داند؛ مثلاً «ح» را «ه» بخواند یا برعکس و یا... آیا باید (واجب است) در نماز جماعت شرکت کند؟ و اگر شرکت کند چگونه؟

بسمه تعالی، شرکت در نماز جماعت واجب نیست. باید سعی کند قرائت را به نحو صحیح یاد بگیرد.

[سؤال 1402] 656

بسمه تعالی 1361 / 12 / 23

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، سلام علیکم

با توجه به مسأله 1001 از توضیح المسائل جناب عالی: «اگر انسان کلمه ای را صحیح بداند و در نماز همان طور بخواند و بعد بفهمد غلط خوانده، نمازش صحیح است، به احتیاط مستحب دوباره نماز را بخواند و اگر وقت گذشته قضا نماید».

اگر کسی حمد و سوره را بداند اما بدون رعایت مخارج حروف و همچنین سایر اذکار نماز را، مثلاً ذکر رکوع را این طور بگوید: «سبحان ربی العظیم و بحمده»؛ یعنی که حرف «میم» را وقف کند و بلافاصله جمله «و بحمده» را بگوید. بعضی از افراد به او تذکر دهند که باید مثلاً حرف «عین» این طور باید گفته شود و فلان حرف فلان طور. اما این گفته ها در شخص اثر نگذارد، به دلیل این که این شخص تازه با دینش آشنا شده بود و وارد به مسائل نبود که این تذکرات برای او لاقلاً شک ایجاد کند و او به تحقیق

ص: 139

بپردازد و چون سواد عربی او هم کم بود و نمی دانست که اگر مثلاً کلمه «صمد» با تلفظ «ص» نگوید کلمه معنای دیگر پیدا می کند و معنای کلمه عوض می شود و نماز باطل می گردد. حال بفرمایید نمازهایی را که این شخص بدین صورت خوانده است، قضایش واجب است یا مستحب؟

بسمه تعالی، در صورتی که از جهت غفلت و عدم التفات، اشتباهی در قرائت و یا ذکر شده، قضا واجب نیست.

[سؤال 1403] 657

بسمه تعالی

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. در مورد قرائت صحیح نماز که در رساله حضرت عالی در مسأله هزارم آمده است این سؤال مطرح است که اگر کسی اصلاً از این مسأله اطلاعی نداشته و کسی هم برای او نگفته است و تا کنون نماز را از نظر قرائت صحیح حروف، غلط خوانده است؛ آیا بایستی تمام نمازهای قبلی را قضا نماید؟ و آیا این حکم نیز در مورد عامه مردم که تا کنون سال های زیادی است نماز را غلط خوانده اند نیز صادق است؟

بسمه تعالی، اگر در وقت خواندن آن ها را صحیح می دانسته نمازش صحیح است.

2. با توجه به جو فکری که در زمان طاغوت به خصوص بر جوانان مملکت به وجود آورده بودند و

آن ها را یا از احکام اسلام به دور و یا بی تفاوت می نموده اند؛ اگر کسی در آن دوران به سن بلوغ برسد و او اصلاً نه به اسلام آشنا و متعهد بوده و نه خانواده او به او امر می کرده اند؛ آیا بایستی نماز و روزه هایی را که در آن موقع نگرفته - اکنون که آگاه و متعهد نسبت به احکام اسلامی شده است - قضای آن ها را به جا بیاورد؟

بسمه تعالی، نماز و روزه های فوت شده را باید قضا کند.

3. از چه موقع احکام اسلام (روزه، نماز و...) بر مرد و زن واجب است و آیا اگر فقط سن انسان در بلوغیت او مؤثر است و یا این که اگر نشانه های دیگر بلوغیت در او نبود، هنوز بالغ نشده است؟

ص: 140

بسمه تعالی، بر دختر تمام شدن نه سال است و در پسر یکی از علائم سه گونه است که در رساله مذکور است.

4. آیا می توان خمس را به حساب 100 امام واریز نمود و اگر نه، چه باید کرد؟

بسمه تعالی، می توانید به حساب شماره هزار مؤسسه تعاونی اسلامی قم حواله کنید.

5. آیا اگر والدین به فرزند خود احتیاج داشته باشند و اجازه ندهند که به جبهه برود، می تواند بدون رضایت والدین برود؟ والسلام

بسمه تعالی، تا جبهه ها نیاز به نیرو دارد، اذن والدین شرط نیست.

[سؤال 1404] 2899

2. اگر در اذکار نماز مخارج حروف را از روی جهل، اشتباه تلفظ کند، باید نمازها را دوباره قضایش را بخواند؟

بسمه تعالی، اعاده نمازها لازم نیست، اگر چه احوط است.

[سؤال 1405] 658

بسمه تعالی 15 / 10 / 1361

حضور مبارك حضرت مستطاب حجت الاسلام والمسلمين، آيت الله العظمى الامام الخميني، متع الله المسلمين بطول بقائه الشريف

بعد التحية والسلام، دوام ظل شريف را مسئلت داشته و ملتتمس دعا هستم.

در کلمات عَلَيْهِمْ، عَلَيْنَا و... از اجزای صلاة حرف لام مفتوحاً آمده است، ولی در وقت تلفظ و قرائت عَلَيْهِمْ، عَلَيْنَا و... قرائت می شود. حتی عند اهل اللسان و الفصحاء من العرب. و همچنین حرف غین و لام در کلمات (غَيْرٌ و لَيْلَةٌ) گاهی (غَيْرٌ و لَيْلَةٌ) قرائت شده و گفته می شود قرائت صحیح این حروف مفتوحاً همین است و در قرائت مکسور (غیر و لیله) باید خوانده شود. در صورت تخلف تکلیف اعمال سابقه چیست؟ به هر حال نظر شریف مرقوم شود؛ جزاکم الله خيراً.

بسمه تعالی، باید به فتحه خوانده شود و چنانچه به نحوی بخواند که نزد عرف عرب صحیح باشد اشکال ندارد.

ص: 141

بسمه تعالی

الحمد لله رب المستضعفين، والسلام على سيدنا محمد صلى الله عليه وآله وسلم

با درود به روان شهدا و با سلام فراوان به شما، آن پیر پارسای طریقتان

خواهشمندم که به سؤالات زیر پاسخ بفرمایید.

1. با توجه به این که در تلفظ حرف (ض) در تجوید چند قول وجود دارد، خواهشمندم بفرمایید شما به کدام قول عمل می کنید؟ (یک قول می گوید که برخورد نوك زبان با دندان آسیا؛ يك قول هم می گوید که برخورد کنارۀ بن زبان با دندان آسیا)

2. در تلفظ (ط) به کدام قول عمل می کنید؟ (مخرج حرف ط را کجا می دانید؟)

3. در تلفظ (ظ) به کدام قول عمل می کنید؟ (مخرج حرف ظ را کجا می دانید؟)

بسمه تعالی، 1 و 2 و 3، شناختن مخارج حروف طبق قول علمای تجوید واجب نیست. باید تلفظ هر حرف به نحوی باشد که در عرف عرب صدق کند آن حرف ادا شده.

4. آیا اگر امام جماعتی نمی دانست نمازش درست نیست یعنی یقین به صحت داشت، بعد که فهمید، باید نماز مأمومین را قضا کند؟

بسمه تعالی، تکلیفی نسبت به مأمومین ندارد و نماز آن ها قضا ندارد.

5. آیا وقتی که نذر کردیم و يك مدتی از نذر گذشت، می توانیم آن را عوض کنیم؟ مثلاً نذر کردیم که تا آخر عمر اگر فلان کار مکروه را انجام دادیم، دو رکعت نماز بخوانیم؛ آیا بعداً می توانیم این دو رکعت را کم یا زیاد و یا مثلاً تبدیل به روزه، وضو، غسل کنیم یا به یکی از این ها؟

بسمه تعالی، بعد از تحقق نذر نمی توان آن را تغییر داد.

3. آیا ادا کردن کلمات در نماز از مخرج واقعی شان واجب است؟

بسمه تعالی، باید کلمات طوری ادا شود که عرف عرب آن را صحیح بدانند.

بسمه تعالی 1361 / 10 / 25

سلام علیکم و علی عباد الله الصالحین

و اما بعد: پس از عرض سلام و آرزوی سعادت و سلامت برای آن رهبر عزیز و گرامی، چند سؤال داشتم که با کسب اجازه از شما، آن ها را بازگو می نمایم:

1. عده ای هستند که در لحن خواندن سوره حمد «مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ» را «مالکی یوم الدین» می خوانند و یا «غیر المغضوبِ علیهم» را «غیر المغضوبی علیهم» می خوانند؛ سؤال این بود که صحیح این تلفظ چیست؟ یا «سبحان ربی العظیم و بحمده» را «سبحان ربی العظیمی و بحمده» می خوانند؛ یا «اللهم صلّ علی محمد و آل محمد» را «صلّی...» می خوانند. ولی عده ای دیگر مغضوب گویند؛ لذا تقاضا نمودیم تلفظ صحیح این را بفرمایید.

بسمه تعالی، باید به کسر خوانده شود و اگر کمی اشباع شود بدون تبدیل به «یاء» مانع ندارد.

2. این جانب دو سال روزه نگرفته ام (یعنی بدون دلیل؛ نه مریض بودم و نه چیز دیگری) باید چند ماه روزه بگیرم؟ و نیت چه باشد؟

بسمه تعالی، اگر عمداً روزه نگرفته اید کفاره دارد و در رساله ذکر شده است.

3. در نیت جماعت آیا حتماً باید نام امام و پیشنماز برده شود یا این که «نماز ظهر را به امامت امام حاضر به جای می آورم قربۀاً الی الله تعالی»؟

بسمه تعالی، کافی است و اسم بردن لازم نیست.

بسمه تعالی 1361 / 5 / 20

محضر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

لطفاً پاسخ دو سؤال ذیل را مرقوم فرمایید:

1. چنان که قبلاً هم در نامه ای برایتان نوشتم و فکر می کنم نرسیده باشد، قراء یزد،

واو ما قبل مفتوح را نزدیک به ضمه و یاء ما قبل مفتوح را نزدیک به کسره تلفظ می نمایند، مثل «یوم الدین» یا «السلام علیک» و من هم همان طور تلفظ می کردم و حالا که به اصفهان آمده ام قراء اصفهانی آن را غلط می دانند؛ بفرمایید تلفظ قدیم صحیح بوده و نمازهای سابقم درست است یا نه؟

بسمه تعالی، نمازهای گذشته محکوم به صحت است.

2. بفرمایید شرکت در نماز جمعه، در حال حاضر واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است.

[سؤال 1410] 662

بسمه تعالی 1359 / 8 / 24

محضر شریف آیت الله العظمی رهبر کبیر عالی قدر، مفتی عصر، نایب الامام، رهبر انقلاب، حضرت مستطاب جناب آقای خمینی، متع الله المسلمین بطول عمره

1. در رساله وسیلة النجاة محشی به حاشیه شریف مدّ «ولا الضالین» احتیاط واجب است اما در رساله توضیح المسائل واجب نیست. کدام يك نظر شریف است؟

بسمه تعالی، احوط مراعات است.

2. غسل دادن در خانه میت جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

3. الكل پاك است و یا خیر؟

بسمه تعالی، الكل صنعتی اگر علم به نجاست آن نباشد پاك است.

4. اگر مهریه زوجه مثلاً صد هزار تومان باشد مستطیعه است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر شوهر اقدام به نفقه او دارد و می تواند مهریه را وصول کند و به حج برود، مستطیع است.

5. وقت شناسی در اوقات صلوات به چه چیز است؟

بسمه تعالی، در رساله عملیه ذکر شده است.

محضر مبارک رهبر انقلاب آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه

پس از عرض سلام، به شرف عرض حضرت عالی می رسد خواندن و قرائت قرآن کریم به روش قرائت قراء سبعه و بقیه قراء در نماز چه حکمی دارد؟ مستدعی است نظر مبارک را بفرمایید.

بسمه تعالی، خواندن نماز به قرائت یکی از قراء معروف مانع ندارد، اگرچه احوط آن است که به همان کیفیت که در قرآن است بخوانند.

2. اگر کسی تحت هیچ شرایطی نتواند حمد و سوره را به طور صحیح بخواند و امام جماعت هم وجود نداشته باشد، آیا می تواند به طور فرادا نماز بخواند؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، خواندن فرادا مانع ندارد، حتی با تمکن از جماعت.

بسمه تعالی

حضور محترم مسئول دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

با احترام، مقتضی است سؤالات ذیل را از حضرت امام پرسیده و جواب آن را که به مهر ایشان ممهور گردیده است - در صورت امکان - برای این جانب ارسال نمایید.

1. گفتن *أعوذ بالله من الشيطان الرجيم* در قبل از قرائت قرآن واجب است یا مستحب؟ پیش از شروع نماز چطور؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

2. در رساله آمده است که از مکروهات نماز است اقتدای کسی که نمازش را تمام می خواند به کسی که نمازش را شکسته می خواند و بالعکس، آیا این فتوا همچنان به قوت خودش باقی است؟

بسمه تعالی، فتوا تغییر نکرده است و منظور از کراهت، قلت ثواب است و نماز جماعت صحیح است.

3. پشت سر امام جمعه ها صحبت کردن، به عنوان مثال: گفتن این که فلانی نمی تواند خوب جملات را به هم ربط دهد و یا فلانی خیلی قضیه را کش می دهد، آیا غیبت محسوب می شود؟ و در این صورت، فردی که این جملات را گفته، چه باید بکند؟ و آیا پشت سر مسئولین کشوری هم نمی توان صحبت کرد؟

بسمه تعالی، عیب جویی از مؤمنین جایز نیست و باید توبه کند.

4. دیدن بدن لخت مرده و یا عکس لخت بدن فردی که مرده است برای همسرش اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1414] 501

2. آیا علی الاصول فرد مصلی (به استثنای حالت تکبیر الاحرام و قیام متصل به رکوع) مجاز است یکی از دو پا را ولو به مدت کوتاهی عمداً به شکلی از زمین بلند کند که حالت اتصال پا با زمین قطع شود یا خیر؟ آیا این عمل انفصال موجب اخلال در قیام محسوب و مبطل نماز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد و مبطل نیست، ولی در حالی که مشغول به قرائت یا تسبیحات اربعه است این عمل را انجام ندهد.

[سؤال 1415] 712

3. قبلاً سؤال شده بود که اگر در نماز، در حال قرائت یا اذکار و کلمات دیگر، اگر چند حرف از يك کلمه را گفت، جایز است رها کند و دوباره آن کلمه را بگوید و ادامه دهد و حال آن که عروه در آداب قرائت، مسأله 45 دلالت دارد بر بطلان و ابطال و تعلیقه هم ندارد؛ کدام صحیح است؟ و علی کل حال، اگر در کلمه ای اشتباه یا سکت رخ دهد، آیا می شود از چند کلمه قبل آن شروع نمود و دوباره قرائت کرد یا نه؟ و آیا فرق است بین قرائت و اذکار و بین تشهد و سلام؟

بسمه تعالی، حکم همان است که قبلاً نوشته شده و مربوط به مسأله 45

ص: 146

نیست؛ اعاده کلمه یا کلمات در فرض سؤال، مانع ندارد ولی اگر شك ناشی از وسوسه باشد نباید اعتنا کند.

[سؤال 1416] 665

بسمه تعالی 1361 / 5 / 11

حضور محترم خدمتگزاران دفتر امام خمینی که شب و روز خود را وقف خدمت مردم نموده اند، سلام عرض می کنم.

جوانی هستم بیست ساله و اکنون در جبهه هستم. از پنج سال پیش که من به بلوغ سنی رسیدم تکلیف خود را که همان نماز و غیره است انجام می دادم؛ ولی اولاً، فکر می کردم «سمع الله لمن حمده» ذکر واجب است و ثانیاً، فکر می کردم مانند «بحول الله وقوته أقوم و أقعد» باید آن را در حال برخاستن گفت و پنج سال است که همین طور نماز می خواندم، ولی اکنون می فهمم که بدن باید حالت سکون را داشته باشد. هنگامی که سر از رکوع بر می داریم در حال بی حرکتی بدن «سمع الله لمن حمده» را بگوییم. حال آیا باید من تمام نمازهایم را قضا کنم. خواهشمندم به درد دل من برسید و این مسأله را هرچه زودتر جوابش را بنویسید که زیاد ناراحتم کرده است؟

بسمه تعالی، قضا و اعاده لازم نیست.

[سؤال 1417] 704

3. آیا تکان های مختصر هنگام خواندن اذکار در نماز، چنان که سهواً انجام شود و نمازگزار نتواند مانع آن شود، باعث ایجاد اشکال در نماز می شود؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1418] 1875

5. اگر کسی در تشهد، در کلمه «و رسوله» بعد از ادا کردن، یقین ندارد که صحیح ادا کرده، ولی ظن قوی دارد که صحیح گفته، آیا جایز است احتیاطاً تکرار کند یا نه؟

بسمه تعالی، احتیاط مانع ندارد.

ص: 147

4. برای تلفظ صحیح (تجوید) حمد و سوره و دیگر قرائت های نماز پیش افراد تقریباً آگاه رفته ام و مطالعات کمی داشته ام و می توانم بگویم که صحیح تلفظ می کنم و تقریباً بیشتر اوقات، مثلاً لفظ تکبیرة الاحرام و دیگر قرائت های نماز را چندین بار تلفظ می کنم که تقریباً بیشتر اوقات مرا از معنویت نماز دور کرده و زیاد در این باب شک می کنم. لطف بفرمایید تکلیف من چیست؟

بسمه تعالی، اعتنا به شک نکنند و در تکبیرة الاحرام اگر دو مرتبه بگویند اشکال پیدا می شود.

4. آیا اگر انسان در بعض قسمت های نماز، حضور قلب نداشته باشد و قبل از رسیدن به رکن (رکوع مثلاً) متوجه شود از «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ...» به بعد، حضور خود را از دست داده، می تواند بازگردد و دوباره از همان جا نماز را ادامه دهد؟

بسمه تعالی، اگر به قصد جزئیت اعاده کرده احتیاطاً نماز را اعاده کند، گرچه لازم نیست.

3. حمد و سوره و آیه ای که در نماز خوانده می شود، آیا به قصد انشا باید خوانده شود یا به قصد حکایت؟

بسمه تعالی، باید به قصد حمد و سوره قرآن بخوانند.

بسمه تعالی

محضر مقدس ولی فقیه عالی قدر کل مسلمین، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

یک نفر قریب ده سال در تسبیحات اربعه به جای «والحمد لله»، «والحمد لله» خوانده؛ آیا نمازهای او صحیح است یا باطل یا باید اعاده نماید؟ لطفاً جواب را

در ذیل مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، چنانچه یقین به صحت داشته و التفات به سؤال نداشته، اعاده واجب نیست.

[سؤال 1423] 7006

8. آیا می توان تسبیحات اربعه را يك یا دو بار بگوییم؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1424] 1301

2. آیا ذکر تسبیحات اربعه را در هر صورت - چه با عجله و چه بدون عجله باشی - می توان يك مرتبه خواند؟

بسمه تعالی، یک مرتبه کافی است.

[سؤال 1425] 1998

2. اگر کسی در رکعت سوم یا چهارم عمداً تسبیحات اربعه را دو مرتبه بگوید، آیا نمازش چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1426] 223

5. اگر در نمازهای سه رکعتی و چهار رکعتی اشتباه بکنیم و تسبیحات اربعه (سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر) را دو بار یا چهار بار بگوییم چه اشکالی دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 1427] 697

6. اگر کسی در تعداد تسبیحات اربعه شک کند که دو تا گفته یا سه تا یا چهار تا یا یکی، حکمش چگونه است؟

بسمه تعالی، می تواند اکتفا کند و نمازش صحیح است.

ص: 149

بسمه تعالی

با سلام به رهبر عزیز مستضعفین جهان و نایب به حق امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

خواهشمند است جواب سؤالات زیر را مشروحاً بیان کنید.

1. بعضی ها به هنگام رفتن به سجده، پس از به جا آوردن رکوع و گفتن الله اکبر، برای بالا کشیدن پاچه های شلوارشان حالت رکوع می گیرند. آیا نمازشان صحیح است؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است.

2. اگر برای کار گذاشتن دری در مسجد، از مرجع تقلیدی کسب تکلیف شود و آن مرجع اجازه نداده

باشد توجه نکنند به فتوای مرجع و قسمتی از دیوار مسجد را بشکافند و در (مخصوص رفت و آمد) را کار بگذارند، مسأله اش چگونه است؟ و آیا نماز خواندن در چنین مسجدی چگونه خواهد بود؟

بسمه تعالی، ضرر به نماز نمی رساند.

3. اگر برای خراب کردن مسجدی، از مرجع تقلیدی کسب تکلیف شود و آن مرجع اجازه ندهد و پس

از این، خود با توسل به بهانه هایی - از قبیل تاریک بودن مسجد، شکست داشتن و غیره - اقدام به تخریب آن کرده و همه آن را از بین ببرند و با طرحی نو آن را بسازند، آیا دست اندرکاران این برنامه، غیر از عقوبت اخروی (که آیا شامل حالشان می شود یا خیر)، مشمول عقوبت دنیوی هم باید بشوند یا می شوند؟ و نماز خواندن در این مسجد چگونه است؟

بسمه تعالی، ضمان ندارد و نماز در آن مسجد صحیح است.

4. هنگامی که امام جماعت شروع به گفتن «بسم الله الرحمن الرحيم» می کند، اگر مأموم «اعوذ بالله من الشيطان الرجيم» بگوید، به طوری که با هم گفته شود، آیا اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

5. اگر قنوت را نیمه بخوانند و یا غلط بخوانند، مسأله چگونه است؟ آیا نماز باطل می شود؟

بسمه تعالی، نماز باطل نمی شود؛ اگر چه احوط، درست خواندن است.

6. هنگامی که مشغول گفتن تکبیرة الاحرام هستی، اگر همزمان با آن، دست هم حرکت کند - از بالا به پایین - چگونه است؟

هنگامی که تکبیرة الاحرام می گویی، دست را در بالا نگه بداری و پس از تمام شدن تکبیرة الاحرام

پایین بیاوری؟

دست را که از بالا- به پایین آوردی و در پایین نگه داشتی، تکبیرة الاحرام بگویی؟ یا اگر همراه با گفتن تکبیرة الاحرام، همزمان با آن حرکت کند از بالا به پایین، اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، در همه صور، نماز صحیح است.

7. این که گفته شده است اگر قناعت کنی و پولی جمع کنی، سر سال به آن خمس تعلق می گیرد، اگر قصد کاری را داشته باشی که احتیاج به پول زیاد دارد و کم کم آن را جمع کنی و به این ترتیب، خمس به آن تعلق گیرد، چگونه می توانی کاری را که احتیاج به پول زیاد دارد و این پول را کم کم جمع می کنی، صورت دهی؟

بسمه تعالی، هر چه از درآمد سال، زیاد بماند خمس دارد.

8. آیا نمازهای قضای سال های گذشته، جزء نمازهای مستحبی محسوب می شود؟ ضمناً آیا اگر در صف اول جماعت هنگامی که امام مثلاً مشغول نماز چهار رکعتی است، نیت نماز قضای سه رکعتی مغرب کنی و پس از به جا آوردن رکعت سوم نماز جماعت، نماز را تمام کنی و بلند شوی برای به جا آوردن نماز عشا، و رکعت چهارم جماعت را رکعت اول عشای خود حساب کنی و بیچه ای هم در کنارت باشد، آیا ترتیب جماعت به هم خورده است؟ آیا کسانی که توسط تو، به امام وصل می شوند، نمازشان باطل می شود یا نه؟

بسمه تعالی، نماز واجب، واجب است و صورتی که در سؤال ذکر شده اشکال ندارد؛ و بودن طفل در کنار مأموم، اتصال را به هم نمی زند.

[سؤال 1429] 1898

3. در ذکر رکوع و سجود که مستحب است به وتر ختم شود اگر دو تسبیح کبرا بگویند و یک تسبیح صغرا عمل به این مستحب شده یا این که هر کدام از دو تسبیح اگر به وتر ختم شود به مستحب عمل شده.

بسمه تعالی، بعید نیست عمل شده باشد.

ص: 151

[سؤال 1430] 206

10. آیا در هنگام سجده حتماً باید گودی کف دست ها بر زمین قرار گیرد یا این که اگر دست ها را به حالت عادی بر زمین قرار دهیم کافی است؟

بسمه تعالی، دست ها را به نحو متعارف به زمین نهادن کفایت می کند.

[سؤال 1431] 122

6. در موقع سجده باید هفت عضو بدن به زمین باشد و من اگر بخواهم دست چپم که قطع شده، روی زمین بگذارم تعادل بدنم به هم می خورد، آیا اشکالی ندارد که روی زمین نگذارم و شش عضو بشود؟

بسمه تعالی، در صورت امکان باید دست قطع شده را هم به زمین بگذارد.

[سؤال 1432] 122

7. آیا با دست مصنوعی و پای مصنوعی می توان نماز خواند؟

بسمه تعالی، باید خود پا و دست، به هر نحو ممکن است، در سجده به زمین برسد؛ مگر این که حرجی باشد.

[سؤال 1433] 137

2. آیا موقعی که مهر به هنگام سجده به پیشانی می چسبد، می توان آن را جدا کرد یا خیر؟

بسمه تعالی، باید جدا شود.

[سؤال 1434] 668

بسمه تعالی

إلى سماحة آية الله العظمى والمرجع الديني الأعلى الإمام الخميني، مدّ ظلّه العالی

بعد التحية والإكرام، جمعی از مؤمنین با عده ای از برادران عامه در محله ای که

ص: 152

طرفین زندگی می نمایند مسجدی بنا کرده و در تمام مراسم اسلامی مشترکاً بهره برداری می نمایند، ولی امام جماعت و نحوه ادای صلاة، به خصوص از جهت محل سجده بر وفق برادران عامه است و این مؤمنین ناگزیر از مشارکت جهت ادای فریضه و اتحاد هستند. حال سجده کردن بر زیلو و فرش چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر مذاهب طرفین برای همدیگر شناخته شده است و تقیه در بین نیست؛ سجده بر فرش و زیلو صحیح نیست.

[سؤال 1435] 5575

6. آیا اشکال دارد اگر چادر نماز روی پیشانی باشد سر روی مُهر بگذاریم؟ و همچنین در مورد خانم ها اگر کف پا برهنه باشد؟

بسمه تعالی، اگر چادر یا مقنعه بین پیشانی و مهر حایل شود، سجده صحیح نیست و پوشاندن کف پا لازم نیست.

[سؤال 1436] 669

بسمه تعالی

با عرض سلام و درود فراوان به امام بزرگوار و امت شهیدپرور ایران و با سلام به شهدای انقلاب اسلامی ایران

یک سؤال است که برای من پیش آمده و آن این است: دست من در عملیات بستان در راه اسلام از میچ قطع گردیده است و الآن دست مصنوعی گذاشته ام. می خواهم این مسأله را از امام خمینی بپرسم که اگر وقتی که می خواهم به سجده بروم دست مصنوعی که روی دستم باشد و میچ دست را بر زمین نگذارم اشکال ندارد؟ یعنی چون دست مصنوعی روی میچ دست را گرفته و نمی گذارد میچ دست به زمین برسد اگر دست مصنوعی را جای میچ دست بر زمین بگذارم اشکال ندارد؟ و آیا نماز خواندن با دست مصنوعی اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

ص: 153

بسمه تعالی

به نام الله پاسدار حرمت خون شهیدان، خدمت رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران امام خمینی دام ظلّه، السلام علیکم، امیدوارم که در سایه حق تعالی سلامت باشید و همچنین فرزند برومند شما هم به سلامت باشد، دو تا مسأله هست برای ما شرح دهید:

1. کسی که نماز می گزارد وقت سجده باید شصت پای او روی زمین باشد، اما ما در دهات مان کسانی را داریم که انگشت های دیگر پای آن ها از شصتشان بلندتر است، می گویند اشکال ندارد تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، اگر سر شصت پا به زمین برسد اشکال ندارد.

2. درباره تقلید می گویند که نمی شود کسی که از مجتهدی تقلید می کند او را رها کند و از مجتهد دیگر تقلید کند، لطفاً تکلیف را روشن کنید.

بسمه تعالی، باید از مجتهد اعلم تقلید کنند و به او عدول نمایند علی الاحوط.

6. اگر در سجده یا رکوع که دو ذکر را می توان گفت، هر دو ذکر را بگویند و یکی از آن دو را غلط بخواند، نمازش صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نماز صحیح است.

4. شخصی مثلاً با عجله نماز می خواند و در سجده اول ناگهان و بی اختیار پیشانی به صرف رسیدن به مهر به اندازه نیم سانت بلند شده و باز بی اختیار به مهر گذاشته می شود و ذکر سجده می گویند و بعد سجده دوم را انجام می دهد. آیا درست است یا خیر؟ اگر درست نیست نمازهایی که خوانده چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است.

3. موقعی که می خواهیم به سجده برویم، ناگهان پیشانی به مهر خورده و جدا می شود. آیا این مورد، خود يك سجده محسوب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، اگر بعد از جدا شدن پیشانی بتواند خود را نگهدارد، باید نگهدارد و يك سجده محسوب است.

2. چنانچه انجام شرایط رکوع و سجود به علت باد شدید به طور صحیح مقدور نباشد، تکلیف چگونه انجام شود؟

بسمه تعالی، به هر نحو میسور است عمل کند.

3. این حقیر به علت خشک شدگی مفصل ها و درد موجود در آن ها نمی توانم برای سجده، مهر را روی زمین گذاشته و سجده کنم؛ لذا مهر را بر روی میزی می گذارم و به اندازه رکوع خم شده و سجده می کنم؛ و اگر در جایی باشم که میز نباشد، مهر را با دست به پیشانی ام گذاشته و سجده می کنم. بنابراین هنگام سجده، پیشانی ام را بر روی مهری که روی میزی قرار دارد می گذارم و دو کف دست هایم نیز روی میز قرار می گیرد؛ ولی دو سر زانوها و دو انگشت بزرگ پاهایم روی زمین قرار نمی گیرد. آیا سجده کردن من به این ترتیب صحیح است یا نه؟ در صورت منفی بودن جواب، بفرمایید که چه باید بکنم؟

بسمه تعالی، اگر به جز نحو مزبور نمی توانید سجده کنید، اشکال ندارد.

بسمه تعالی

1. در سجده نماز، اول باید دست ها را به زمین گذاشت و اگر چنانچه اول زانوها را به زمین بگذاریم نماز باطل می شود یا نه؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

2. بنده موقع وضو گرفتن برای این که در مصرف آب اسراف نشود، در فاصله شستن دست و صورت،

شیر آب را می بندم و بعضی ها می گویند: با بستن شیر وضو باطل می شود؟

بسمه تعالی، باطل نمی شود.

[سؤال 1444] 6922

2. در نمازهای یومیه موقعی که مصلی می خواهد برخیزد، به عوض «بحول الله وقوته أقوم وأقعد» اگر بگوید: «یا حی یا قیوم» چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1445] 1685

5. برادران سنتی، مَهر در نماز نمی گذارند و محل سجده روی موکت است؛ آیا برای وحدت پیش آن ها ما هم می توانیم پیشانی را در سجده بر موکت بگذاریم؟

بسمه تعالی، مجرد وحدت، موجب جواز سجده بر غیر ما یصح السجود علیه نمی شود.

سجده واجب در تلاوت قرآن و سجده شکر

[سؤال 1446] 2524

8. در کتابی که به عنوان قرآن و دینی برای تدریس در کلاس های پنجم ابتدایی مدارس کشور تدوین شده است، سوره علق به طور کامل نوشته شده و جزء تدریس است، می دانیم که آخر این سوره دارای سجده واجب است، آموزگار مربوطه با توجه به این مطلب در موقع تدریس چگونه باید عمل نماید؟ چون مجبور است این سوره و آیه مذکور را خود و دانش آموزان چندین بار تکرار نمایند.

بسمه تعالی، اگر آیه را بخوانند بر خواننده و شنونده مکلف سجده واجب می شود و برای هر مرتبه يك سجده لازم است.

ص: 156

بسمه تعالی

آیه سجده را در یک دقیقه سه مرتبه بخواند سه مرتبه باید سجده کند یا یک مرتبه کافی است؟

بسمه تعالی، با تکرار قرائت آیه سجده و لو این که پشت سر هم و در یک مجلس باشد واجب است سجده را تکرار کند.

[سؤال 1448] 7006

13. در سجده های واجب قرآن اگر کسی نبود که دعا را بخواند، می توانیم مهر را روی دست بگذاریم و بالا نگهداریم تا بتوانیم سجده را به جا آوریم؟

بسمه تعالی، باید برای سجده پیشانی بر زمین بگذارد و دعا مستحب است؛ اگر یاد ندارد لازم نیست.

[سؤال 1449] 673

بسمه تعالی 1361 / 4 / 26

خدمت رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی، دامت برکاته، امیدوارم که هیچ گونه کسالتی در وجود جناب عالی نباشد.

رهبر عزیزم! من دانش آموزی هستم که در یکی از شهرهای کوچک خراسان زندگی می کنم. من در تربت حیدریه در میان يك خانواده معمولی زندگی می کنم. پدرم روحانی و امام جماعت مسجد است. من از هر کس این دو سؤال را می کنم، جوابی خوب نمی دهند و حال می خواهم از شما سؤال کنم. لطفاً جواب را برایم بفرستید.

1. من هر وقت به حرم مطهر حضرت رضا علیه السلام یا حضرت معصومه علیها السلام می روم، عده ای را می بینم که خم می شوند و زمین را بوس می کنند. من در شک افتادم که چرا این کار را می کنند؟ آیا این کار درست است یا خیر؟

ص: 157

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. رهبر! برادرم در جبهه است. این سؤال را می‌خواهم از شما بپرسم: من چند نفر را دیده‌ام که از جبهه می‌آمدند و هر کدام يك ساعت، کفش و اورکت در تن داشتند. کفش هایشان را با کفش های آن‌ها عوض کرده بودند، ساعت را از آن‌ها برداشته بودند و اورکت هم برداشته بودند. آیا این‌ها حلال است یا حرام؟

بسمه تعالی، در مثل آنچه مرقوم شده اشکال ندارد.

تَشْهَدُ

[سؤال 1450] 2507

2. آیا کسی که در خواندن نماز سلام و تشهد را نمی‌داند، اگر به جای این‌ها صلوات بفرستد نماز او درست است یا نه؟ البته یادآوری کنم که او حمد و سوره را کمی بلد است، يك نفر می‌گوید که درست است ولی ما می‌گوییم که نه چون سلام و تشهد جزء واجبات نماز است.

بسمه تعالی، باید تشهد و سلام را یاد بگیرد و نماز را با تشهد و سلام بخواند.

[سؤال 1451] 5858

2. در بعضی از مناطق پاکستان رواج شده که در رکعت دوم در تشهد نماز واجبه و مستحبه بعد از شهادتین - یعنی شهادت توحید و رسالت - شهادت ثالثه یعنی شهادت «علی ولی الله» می‌خوانند آیا شهادت «علی امیرالمؤمنین» پس از شهادتین مستحب است یا جزء مسائل نماز نیست؟

بسمه تعالی، باید تشهد نماز به همان طور که وارد شده و متعارف است خوانده شود.

[سؤال 1452] 2872

6. اگر کسی مدت‌ها در تشهد، به جای «عَبْدُهُ»، «عَبْدَةٌ» گفته باشد، تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، در فرض غفلت از غلط بودن، اعاده و قضا لازم نیست.

ص: 158

به حضور رهبر کبیر انقلاب، آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه، سلام علیکم

امید است که وجود شریف آن رهبر عزیز، از هر گونه آفات، مصون و محفوظ بوده باشد و زیر نظر توجهات ولی عصر (ارواحنا فداه) زندگانی خود را به شادی و شادکامی بگذرانید.

1. غرض از نوشتن نامه، این جانب پاهایم خیلی درد دارد و دکتر به من گفته: موقع دوزانو نشستن در نماز، پاهایت را دراز بگذار و خودم هم حس می کنم که اگر پاها آزاد نباشد، بعداً درد آن بیشتر می شود؛ لذا اگر اشکالی ندارد، بنده طبق دستور دکتر عمل نمایم؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. شهیدی است مدت 4 سال نماز و روزه قضا دارد. آیا باید نماز قضای او را به جا آورد یا لازم نیست؟

بسمه تعالی، اگر مال ندارد یا وصیت نکرده، واجب نیست؛ مگر پسر بزرگ تر داشته باشد که بر او واجب است قضای نماز و روزه های فوت شده از پدر را به جا آورد.

سلام نماز

2. در سلام نماز آیا می شود هر سه سلام را با هم گفت؟ چون طبق فتوای شما، بعد از «السلام علیک ایّها النّبی ورحمة الله وبرکاته»، یا باید «السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته» را بگوید و یا باید فقط «السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین» را بگوید.

بسمه تعالی، گفتن سه سلام مانع ندارد.

7. اگر به قصد یکی از سه سلام نماز «السلام» را گفت، آیا می تواند دنباله سلام

دیگری را به او ملحق کند یا نه؟

بسمه تعالی، مجزی نیست علی الاحوط.

قنوت

[سؤال 1456] 675

بسمه تعالی 1361 / 11 / 15

با عرض سلام، معروض می دارد، راجع به یک رکعت نماز «وتر» که در آخر نماز شب به جا آورده می شود درباره قنوت و دعا برای چهل مؤمن در آن نماز سؤالاتی دارم.

1. آیا قنوت را - که حضرت امام خمینی در جلد اول رساله نوین فرموده اند - باید بعد از سوره های مورد نظر و قبل از رفتن به رکوع در حال ایستاده به جا آورد یا این که

در پایان نماز و بعد از سلام؟

بسمه تعالی، قنوت نماز وتر بعد از حمد و سوره است.

[سؤال 1457]

2. آیا آن جا که فرموده اید در قنوت برای چهل مؤمن دعا و طلب مغفرت کنیم باید چهل مؤمن را نام ببریم یا لفظاً بگوییم چهل مؤمن، کافی می باشد؟

بسمه تعالی، اگر بخواهد به این مستحب عمل کند برای چهل مؤمن که هر يك را به نحوی معلوم کند دعا نماید، ولی چنانچه این کار را نکند نماز شب اشکال پیدا نمی کند.

[سؤال 1458] 676

بسمه تعالی 1361 / 4 / 13

با عرض سلام و امید موفقیت روزافزون شما؛ خواهشمندم عنایت فرموده و در صورت امکان به سؤالات زیر پاسخ فرمایید:

ص: 160

1. اگر در حین نماز، قنوت سهواً فراموش بشود و در موقع رکوع رکعت دوم به خاطر بیاوریم، آیا امکان جبران هست یا نه؟ مثلاً می توان بعد از بلند شدن از رکوع، قنوت فراموش شده را به جا آورد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. اگر در حین نماز، بی موقع دست به قنوت بلند شود (مثلاً در رکعت اول یا سوم یا چهارم) نماز چه صورتی پیدا کرده و آیا سجده سهو به واسطه این امر، واجب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

3. اگر در حین نماز، بی موقع تشهد را شروع کنند (مثلاً در رکعت اول) و در وسط تشهد، متوجه شده و تشهد را قطع کنند، نماز چه صورتی دارد و آیا سجده سهو به واسطه این امر، واجب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، سجده سهو لازم نیست.

4. آیا خواندن آیاتی از چهار سوره قرآن که آیات سجده واجب دارد در هنگام حیض، کفاره دارد یا نه؟ و اگر سهواً این عمل را انجام دادند، باید چه بکنند؟

بسمه تعالی، کفاره ندارد.

5. آیا بردن وسایل غیر خوراکی به دهان، در هنگام روزه (مثل وسایل دندانپزشکی هنگام معاینه) باعث ابطال روزه می شود؟

بسمه تعالی، مبطل نیست.

6. اگر خدای نکرده شخصی فعل حرامی را انجام داد - سهواً یا عمداً - شرایطی را که باید توبه اش

داشته باشد تا قبول گردد - ان شاء الله - چیست؟ به عبارت دیگر، چه کار بکند تا توبه صحیحی انجام داده باشد؟

بسمه تعالی، با پشیمانی از گناه و تصمیم به ترك آن در آینده، توبه حاصل می شود و چنانچه قضا یا جبران دارد، باید تدارك کند.

[سؤال 1459] 667

5. اگر قنوت را نیمه بخوانند و یا غلط بخوانند، مسأله چگونه است؟ آیا نماز باطل می شود؟

بسمه تعالی، نماز باطل نمی شود؛ اگر چه احوط، درست خواندن است.

بسمه تعالی

1. آیا دعا کردن به غیر عربی در نماز (در هر قسمت نماز) جایز است؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. آیا در نوافل هم بعد از حمد، در صورتی که بخواند سوره ای بخواند باید آن سوره را کامل بخواند یا می شود به چند آیه از یک سوره اکتفا کرد؟

بسمه تعالی، لازم نیست يك سوره کامل بخواند.

3. اگر کسی به نمازگزار سلام کند و فقط بگوید: «سلام»، نمازگزار چگونه باید پاسخ دهد؟

بسمه تعالی، جواب واجب است و در جواب یا باید به لفظ «سلام» اکتفا کند و یا بگوید: «سلام

علیکم».

تعقیب نماز

[سؤال 1461] 2313

10. معمول است بعد از نمازها اول به حضرت اباعبدالله علیه السلام بعد به حضرت امام هشتم علیه السلام سپس به حضرت ولی عصر ارواحنا له الفداء سلام می کنند. آیا این کیفیت دستوری رسیده یا نه و به نظر شریف شما رجحان دارد؟

بسمه تعالی، سلام به ائمه هدی مستحب است.

[سؤال 1462] 4691

2. اشتها پيدا کرده است که بعضی از آقایان نهی فرموده اند از این که افراد، بین الصلواتین برای قرائت دعای وحدت، دست در دست یکدیگر دهند. نظر مبارکتان را مرقوم بفرمایید.

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 1463] 2686

6. با این که بسیار تأکید شده که انسان بعد از نماز فوراً تسییحات حضرت زهرا علیها السلام

را بگوید، اما در مساجد، بعضی بعد از نمازها جهت بزرگداشت شعائر دینی و اسلامی و دعا برای رزمندگان، اذکاری را می گویند؛ حال آیا بعد از نماز شعارهای اسلامی را بدهیم یا تسبیحات حضرت زهرا علیهاالسلام؛ چون با دادن این شعارها، دیگر وقت و فرصتی جهت تسبیحات نمی ماند؟

بسمه تعالی، اختیار با نمازگزار است و جمع بین هر دو بهتر است.

[سؤال 1464] 3011

3. مصافحه بعد از نماز که در میان مؤمنین و بعد از نمازهای جماعت رایج است، چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 1465] 987

4. امروز تسبیح دست گرفتن و چرخاندن، همه گیر شده است (حتی دست بی نمازها) که يك بی احترامی بدان هست. آیا بدون گفتن ذکر و صلوات می تواند امر صحیحی باشد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1466] 3011

7. آیا جایز است که انسان ثواب نمازهای واجبش را به معصومین علیهم السلام هدیه نماید؟

بسمه تعالی، اگر قصد نیابت ندارد نماز صحیح است.

ص: 163

[سؤال 1467] 678

بسمه تعالی 1361 / 3 / 24

با سلام به محضر مبارك حضرت آيت الله العظمى امام خمينى، دامت برکاته

ما رفته بوديم به يکى از روستاهای مريوان برای نماز جمعه؛ ديديم 6 نفر بسيجی و پاسدار که سنی هستند، دست به سينه گذاشته نماز می خوانند؛ ما هم مثل آن ها نماز خوانديم؛ بعداً آمديم نماز خودمان را خوانديم. برادران گفتند: بايد توبه کنيد زیرا کار غلطی کرده ايد. خواستيم به اطلاع امام امت برسانيم و جواب آن را از امام بخواهيم. اين مسأله به خاطر اتحاد بين شيعه و سنی بوده

بسمه تعالی، نماز گذشته صحيح است.

[سؤال 1468] 679

بسمه تعالی 1361 / 10 / 20

خدمت پدر بزرگوار و رهبر کبير انقلاب حضرت آيت الله العظمى الامام الخمينى سلام عليكم بما صبرتم

لطفاً به اين چهار سؤال جواب بفرماييد.

1. آیا می توانيم بعد از ذکر رکوع یا سجود به عنوان ذکر بگويم: «سبحان رب المستضعفين» یا «سبحان رب الشهداء» یا «سبحان رب الراكعين» یا «سبحان رب الساجدين»؟
2. آیا می توانيم در رکوع یا سجود و بعد از ذکر به زبان عربی بگويم: «الهی العفو» یا «اللهم احينا سعيداً و أمتنا شهيداً، اللهم انصر الاسلام و المسلمين» یا دعاهای ديگر در سجود یا رکوع بعد از ذکر بگويم؟
3. آیا گريه کردن برای شهيد اشکال دارد؟ چون ما دوستان و برادرانی داشتيم که

ص: 164

شهید شده اند و هر وقت به یادشان می‌افتیم گریه می‌کنیم.

4. آیا شب بر سر مزار شهدا رفتن و دعای توسل یا کمیل یا زیارت عاشورا خواندن اشکال دارد و برای فاتحه خواندن در شب بر سر مزارشان نیز بنویسید.

بسمه تعالی، آنچه در سؤال‌های فوق ذکر شده اشکال ندارد.

[سؤال 1469] 680

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت‌الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

1. اگر بعد از ذکر سجود یا رکوع بگویم: «سبحان رب الشهداء» یا «سبحان رب المستضعفین» یا «سبحان رب الساجدین» و غیره؛ آیا اشکال دارد یا نه؟ لطفاً مرا راهنمایی بفرمایید.

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

2. اگر شب به شهیدآباد برویم و روی قبر شهدا دعای توسل یا زیارت عاشورا و غیره بخوانیم؛ آیا اشکال دارد؟ اگر فاتحه بخوانیم چطور است؟

بسمه تعالی، جایز است.

[سؤال 1470] 6634

2. بعضی کلمات قرآن که به تنهایی معنایی ایفا نمی‌کند جایز است که در نماز به قصد قرآنیت بخوانند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر صدق قرآن بکند اشکال ندارد.

[سؤال 1471] 2872

3. در نماز واجب، برای توجه بیشتر یا جبران عدم توجه می‌توان سورة مبارکه حمد را دوباره قرائت کرد؟

بسمه تعالی، به قصد قرائت قرآن - نه به قصد جزء - مانع ندارد.

ص: 165

5. خواندن بعضی از آیه، بعد از تکبیرة الاحرام و قبل از سورة مبارك حمد چه صورت دارد؛ مانند: «إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ...» یا «إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ...».

بسمه تعالی، قرائت قرآن به قصد قرآنیت - نه ورود - مانع ندارد.

بسمه تعالی

در جواب «صَبِّحْكَمُ اللَّهُ بِالْخَيْرِ» یا «مَسَّكُمْ اللَّهُ بِالْخَيْرِ» ادای به مثل، ولو در نماز واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست و در نماز جایز نیست.

3. اگر کسی به نمازگزار سلام کند و فقط بگوید: «سلام»، نمازگزار چگونه باید پاسخ دهد؟

بسمه تعالی، جواب واجب است و در جواب یا باید به لفظ «سلام» اکتفا کند و یا بگوید: «سلام علیکم».

9. آیا جواب نامه همچون سلام واجب است؟

بسمه تعالی، حکم رد سلام را ندارد.

4. اگر کسی به نمازگزاری، غلط سلام کند، به طوری که سلام حساب نشود، جواب او واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر سلام حساب نشود جواب ندارد.

ضمن سلام و درود به پیشگاه حضرت مهدی علیه السلام و نایب آن حضرت، امام خمینی

شخصی از درب وارد می شود و سلام می کند؛ چند نفری گرم صحبت هستند و متوجه نمی شوند؛ شخصی دیگر در همان نزدیکی مشغول نماز است؛ آیا وظیفه دارد جواب سلام آن شخص را بدهد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر شخصی که نماز می خواند، در جماعتی که به آن ها سلام شده نبوده، نباید در نماز جواب بدهد.

بسمه تعالی

به نام خداوند بخشنده و مهربان و به نام خداوندی که پاسدار حرمت خون شهیدان عزیزمان می باشد.

و با سلام و درود به شما ای امام بزرگوار، ای روح خدا، ای خمینی کبیر. نمی دانم چطور احساسات خود را برای شما بیان نمایم؛ ولی همین را می دانم که خیلی شما را دوست دارم و از خدا خواهانم که از عمر من بکاهد و به عمر شما بیفزاید.

1. هنگامی که برای عبادت خداوند متعال مشغول نماز خواندن می شوم، وقتی که به یاد خدا می افتم از این که چقدر به ما لطف دارد و چقدر مظلوم است، از مظلومیت و مهر خدا نزدیک است که اشکانم سرازیر شود ولی خود را کنترل کرده، از ترس این که نمازم باطل شود. می خواستم بدانم گریه ای که از روی احساسم به خدا از این که چقدر مظلوم است و مهربان و ما چقدر از او غافلیم، اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ تعبیر مظلوم درباره او نکنید.

2. هنگامی که مهمانی برای ما می آید و وقت نماز خواندن هم شده است، ما باید کدام یک را از نظر اسلام در آن شرایط که مهمان آمده، ارجحیت بیشتری بدان دهیم؟ آیا باید پس از کمی که پیش مهمان نشستیم، از او عذر بخواهیم و به خواندن نماز مشغول شویم و یا این که هنگامی که مهمان رفت،

بسمه تعالی، مستحب است نماز را اول وقت بخوانند.

3. در چه صورت می شود به نامحرم نگاه کرد؟ من با این مشکل رویه رو هستم، مثل: هنگامی که

شخصی در خانه را می زند و وقتی که در را باز می کنم، می بینم مهمان يك کس دیگری است که با یکی از افراد خانواده کار دارد، من آیا باید همین طور سرم را پایین انداخته و جواب شخص را بدهم یا این که اگر واقعاً مجبور بودم، می توانم نگاه کنم؟ در مورد نگاه کردن به مردان یا زنان نامحرم تلویزیون چطور؟ یا نگاه کردن عکس و تصاویر زنان و مردان نامحرم چطور؟ و یا هنگامی که دکتری (زن یا مرد) به سر بالین مجروح می آید و می خواهد از وضع مجروح باخبر شود و یا هنگامی که می خواهد به او سلام دهد، آیا باید سر را به پایین انداخته و سؤال کند یا می تواند به او نگاه کرده (البته نه نگاه غرض دار) و جواب گیرد؟

بسمه تعالی، نظر به وجه و کفین بدون قصد ریبه اگر موجب مفسده نشود اشکال ندارد و نظر به

عکس اگر آشنا نباشد، بدون مفسده، مانع ندارد.

4. اما! من در خانواده ای زندگی می کنم که همه طرفدار انقلاب می باشند، ولی هنوز آن طور که باید، با نفسشان مبارزه نکردند و من دچار مشکلاتی شده ام:

هنگامی که افراد به غیبت مشغول هستند و من هرچه می گویم: غیبت نکنید، می گویند: این که غیبت نمی شود، در صورتی که می دانم غیبت است و من مجبور می شوم محل را ترک کنم؛ حال اگر در سر سفره بودم و آن ها باز غیبت را شروع کردند و به تذکر من گوش ندادند، آیا من در آن مورد می توانم در دل، غضبناک شوم یا این که باید محل را ترک کنم؟

و یا هنگامی که در تلویزیون مخصوصاً در برنامه ورزش و مردم - که من فکر می کنم آهنگ هایش با جمهوری اسلامی منافات دارد - گذاشته می شود و برادران من هم علاقه مند هستند، من نمی توانم آن را به کانال دیگر ببرم و در ضمن، سر سفره مشغول غذا خوردن می باشم، در آن موقع من باید چه کنم؟

بسمه تعالی، اگر به اعتقاد شنونده غیبت است، جایز نیست گوش کند؛ ولی ترک مجلس اگر دشوار باشد، لازم نیست و موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

[سؤال 1479] 697

5. آیا اشک ریختن در نماز باعث ابطال نماز می شود؟

بسمه تعالی، اگر برای ترس از خدا باشد مانع ندارد و برای غیر خدا، در

صورتی که با صدا باشد نماز را باطل می کند؛ و مجرد ریختن اشک در نماز و بدون صدا مبطل نیست.

[سؤال 1480] 1518

3. اگر کسی عمداً شخصی را که مشغول خواندن نماز است با فشار به جلو یا پهلو حرکت دهد در صورتی که نمازگزار روی از قبله نگرداند، نمازش صحیح است یا خیر؟ اگر بیافتد یا خم شود چطور؟ توضیح دهید.

بسمه تعالی، صحیح است.

[سؤال 1481] 7006

14. اگر در موقع نماز، چیزی کنار دهان باشد - مانند آدامس یا شکلات - می توان نماز خواند به طوری که نخورد؟

بسمه تعالی، در صورتی که آب نشود و به حلق وارد نگردد و مانع قرائت نشود اشکال ندارد.

[سؤال 1482] 684

بسمه تعالی

1. من در موقع نماز، بعد از حمد اشتباهاً جهت انجام مستحب بودنش (الهی آمین) می گفتم و بعد در رساله دیدم که نماز باطل است؛ آیا باید قضای این نمازها را بخوانم؟ و چون چند نماز را در ماه رمضان به این شکل خواندم، آیا روزه ام باطل شده و باید دوباره روزه بگیرم؟

بسمه تعالی، روزه باطل نیست و اگر جاهل قاصر بوده، نماز صحیح است.

2. نقاشی کردن و ترسیم چهره اشخاص و حیوانات آیا حرام است یا حکم دیگری دارد؟

بسمه تعالی، اگر برجستگی ندارد مانع ندارد.

3. آیا حدود مالکیت فرزندی که در خانه پدر و مادرش زندگی می کند در اموال و اشیای آن خانه که متعلق به والدینش هست عین همان مالکیت شخصی خودش هست بر اموال و اشیای آن خانه؟ یا

ص: 169

خیر؟ جزء اموال خود شخص حساب نمی شود؟

بسمه تعالی، اموال والدین و دیگران مال شخص به حساب نمی آید.

4. خواندن سرودهای دسته جمعی خواهران در نزد برادران جایز است؟

بسمه تعالی، با مراعات حجاب مانع ندارد مگر آن که مفسده داشته باشد.

[سؤال 1483] 5482

4. اگر کسی از قبل، وضو داشته باشد و ادرار یا بول داشته باشد، می تواند نماز بخواند؟ یا با داشتن بول و غائط می تواند وضو بگیرد؟

بسمه تعالی، اگر مانع استقرار و طمأنینه نباشد اشکال ندارد ولی کراهت دارد اگر فشار آورد.

[سؤال 1484] 685

بسمه تعالی 1361 / 3 / 3

خدمت مبارک رهبر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی

آیا می شود چشم بسته نماز خواند؟ زیرا با باز بودن چشم، فکر انسان از نماز منحرف می شود.

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 1485] 686

بسمه تعالی 1361 / 10 / 7

با سلام و درود فراوان به بنیان گذار جمهوری اسلامی و رزمندگان جان بر کف اسلام و شهیدان و معلولین انقلاب و جنگ تحمیلی.

سؤالی پیرامون مسأله 1157 رساله توضیح المسائل دارم که ذکر می نمایم:

سؤال در این جا است که اگر کسی در نماز چشم ها را فقط و فقط به خاطر حضور قلب خود در نماز، به هم بگذارد؛ آیا این عمل صحیح

است یا نه، مکروه است؟

بنده این عمل را در نماز انجام و نگاه به توضیح المسائل نیز نمودم دیدم این عمل

ص: 170

را مکروه شمرده اید؛ ولی عرض می دارم که من نمی توانم بدون چشم بستن در نماز، حضور قلب یا لااقل تفکر در نماز پیدا کنم. از شما راهنمایی لازم را در این نکته خواستارم. والسلام.

بسمه تعالی، گرچه به هم گذاردن چشم در حال نماز مکروه است، ولی نماز را باطل نمی کند.

[سؤال 1486] 687

بسمه تعالی 1360 / 2 / 17

محضر مبارک اعضای دفتر امام امت خمینی بت شکن ادام الله ظلّه العالی

حضورتان عرض می شود که در جبهه های جنگ معمولاً برادران با یک سری مسائل شرعی برخورد می کنند که به علت نداشتن سابقه ذهنی قبلی، محتاج به جواب آن ها هستند. لطفاً جواب آن ها را در ذیل مسائل مرقوم فرمایید.

1. در اثنای نماز اگر به واسطه تیر، خمپاره یا ... خطری متوجه شخص بشود تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، به طوری نماز بخواند که خطر به او متوجه نشود، و اگر دفع خطر موقوف به شکستن نماز باشد، جایز است قطع کند.

2. اگر به هر دلیلی مانند کمبود جا در سنگر، احتیاج به دیده بانی، و احتراز از مواجه شدن با خطر دشمن، مجاهدی نتواند در نماز رو به قبله بایستد چه باید بکند؟

بسمه تعالی، به هر نحو می تواند نماز بخواند.

3. در صورت تنگی وقت یا مواجه شدن با خطر یا فرصت نداشتن در هنگام حمله، وضو گرفتن و نماز گزاردن چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور نباید وضو بگیرد و به هر نحو ممکن است با تیمم نماز بخواند، به طوری که خطر به او نرسد.

4. اگر رزمنده به دلایلی مانند کمبود جا در سنگر یا مواجه شدن با خطر دشمن در صورت حرکت نتواند بایستد یا رکوع و سجده نماید یا نتواند بنشیند، یا فقط حالت خوابیده داشته باشد، نماز را چگونه باید به جا آورد؟

ص: 171

بسمه تعالی، حکم آن از مسائل قبل ظاهر شد و به هر نحو میسر است نماز بخواند.

5. اگر در جبهه ظرف آبی باشد که رزمنده گمان کند اگر با آن آب وضو بگیرد ممکن است بر اثر تشنگی باعث زحمت خود و دیگران شود در این مورد چه کند؟

بسمه تعالی، تیمم کند.

6. اگر آب در محلی باشد که مجاهد خوف داشته باشد که اگر به آن نزدیک شود، مورد اصابت تیر

دشمن واقع شود؛ آیا می تواند برای خواندن نماز تیمم کند؟

بسمه تعالی، لازم است تیمم کند.

7. اگر در اثر حمل شهدا و مجروحین در جبهه لباس و بدن شخصی آلوده به خون شود و تعویض لباس یا شستن بدن امکان پذیر نباشد، در این حالت نماز چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر فقط یکی از لباس هایش که بتواند ستر عورت کند پاک باشد، باید با آن نماز بخواند و بقیه را بکند و نجاست بدن را که نمی تواند برطرف کند، مانع ندارد.

8. برداشتن و بیرون بردن فشنگ و انواع وسایل نظامی و مهمات و زواید آن ها مانند پوکه، خرج و ... از منطقه جنگی چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، در فرض مزبور بیرون بردن آن ها از منطقه جایز نیست.

9. مسأله فوق در مورد اشیای غنیمتی چگونه است؟

بسمه تعالی، اسلحه را باید تحویل دهند و سایر اشیا تابع مقررات دولت اسلامی است و اشیای یسیره مثل ساعت و لباس را می توانند ببرند.

10. استفاده از غنائم جنگی از قبیل لباس، کلاه، انگشتر، ساعت، کفش، کنسرو و ... برای مجاهدینی که مستقیماً در حمله شرکت داشته اند، حکمش چیست؟

بسمه تعالی، حکم آن ذکر شد.

11. مسأله فوق در مورد جهادگران جهاد سازندگی که در حملات دخیل بوده و در حال انجام وظیفه در پشت جبهه هستند، چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم مقاتلین را دارند.

12. حکم استفاده از این غنائم برای کسانی که در حمله شرکت نداشته، و در هنگام بازدید از جبهه ها برمی دارند چیست؟

بسمه تعالی، تابع مقررات دولت اسلامی است.

13. وصیت نمودن برای برادران رزمنده و کسانی که در مناطق جنگی مشغول فعالیتند واجب است یا

ص: 172

نه؟ در چه صورتی واجب می شود؟

بسمه تعالی، اگر دین یا واجبی بر عهده او است و مال دارد و احتمال می دهد که شهید شود، لازم است وصیت کند و در غیر این صورت وصیت کردن واجب نیست.

[سؤال 1487] 4246

3. مشغول نماز خواندن تلفن زنگ می زند؛ کس دیگری نیست جواب بدهد، جایز است نماز را بریده جواب تلفن بدهد؟
بسمه تعالی، جایز نیست.

[سؤال 1488] 3051

6. من دخل علیه خوف في أثناء الصلاة لسبب طارئ، فهل تبطل صلاته أم لا؟
بسمه تعالی، لا تبطل صلاته.

[سؤال 1489] 688

بسمه تعالی 1361 / 12 / 5

محضر مبارك رهبر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، متع الله المسلمین بطول بقائه.

آیا به نظر حضرت عالی، سرودهای انقلابی که همراه با موزیک در رادیو و تلویزیون نواخته می شود، اگر در مواقع نماز، صدای آن ها به گوش انسان برسد اشکال دارد یا اشکال ندارد؟ و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته
بسمه تعالی، نماز صحیح است.

[سؤال 1490] 3343

3. نماز خواندن در اتاقی که در آن صدای لهُو و لعب طنین انداز است، چه صورت دارد؟
بسمه تعالی، نماز صحیح است؛ اگر چه کار حرامی انجام گرفته است.

ص: 173

3. آیا يك شخص مسلمان، موقع نماز درست است که در گردش صلیب باشد با این که قبول دارد که یک شخص دیگر را به جای حضرت عیسی علیه السلام به صلیب کشیده اند و فقط برای زیبایی می اندازد یا این که باید در بیاورد؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است.

3. در موقع نماز خواندن مردان، عبور زنان از جلو مردان در حرم اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ نماز صحیح است.

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه، سلامّ علیکم ورحمة الله

محترماً معروض می دارد: در این ناحیه (گچساران) به صورت نسبتاً مداوم زمین لرزه می شود و عرف مردم آن ها را زلزله می دانند؛ در حالی که طبق نظر کارشناسان نفتی، این زمین لرزه ها به خاطر بهره برداری مدام از منابع گاز طبیعی می باشد؛ آیا از جهت وجوب نماز آیات، این زمین لرزه ها حکم زلزله دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر زلزله است، نماز دارد.

2. فردی در زمان وقوع زلزله در شهری، به آن جا عزیمت می کند (به علت ضرورت)؛ روزهای بعد از زلزله اصلی و شدید، زلزله های متعدد ولی کوچک تر رخ می دهد؛ آن قدر که گاهی به نود بار در روز می رسد، ولی او به علت هیجان و سرگرم بودن به امداد مردم، رقم قطعی یا حتی حدود آن را هم نمی داند، اما مطمئن است که در ساعت، بیش از دو بار اتفاق افتاده است. تعداد دفعاتی که واجب است نماز آیات

بخواند چند بار است؟

بسمه تعالی، اگر چند دفعه زلزله واقع شده، هر چند دفعه که معلوم باشد، نماز آیات دارد و باید به همان مقدار نماز آیات را تکرار کند.

[سؤال 1495] 1628

2. با وحشت و هراس از بوق وضعیت قرمز، نماز آیات واجب می گردد یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

[سؤال 1496] 6047

7. در تحریر الوسيله در مسأله شماره 4 مربوط به نماز آیات فرموده اید: «يختص الوجوب بمن في بلد الآية» ولی به بنده می گویند که به وسیله تلفن از دفتر سؤال کردیم گفته اند که اگر در شهری خورشید گرفت به مردم شهرهای دیگر لازم است نماز آیات بخوانند تقاضای جواب دارم.

بسمه تعالی، حکم همان است که در تحریر الوسيله مرقوم است.

ص: 176

[سؤال 1497] 7002

10. در احکام نماز احیاناً دیده می شود که با جهل به مسأله، در چیزهایی که رکن نماز باطل نمی شود، مثل این که شخصی با ندانستن مسأله، سر ابهام پاها را به زمین متصل ننماید و با ناخن بلند و یا با دامن پا، نماز خوانده است؛ در توضیح المسائل است که «اگر با جهل به مسأله باشد نمازش صحیح است»؛ آیا قانونی دارد در امثال این امور که اگر شرایط یا اجزای نماز به سبب جهل مسأله مطابق حکم شرعی انجام نشده باشد نماز صحیح باشد مگر در چند جا، یا قانون این جور باشد: هرچه از اجزای نماز یا شرایط آن با جهل به مسأله مطابق حکم شرعی نباشد باطل است؛ مگر در چند جا؛ یا این که هیچ قانونی کلی ندارد؟

بسمه تعالی، موارد مختلف است، در هر مورد به رساله مراجعه کنید.

[سؤال 1498] 294

2. شخصی بعد از نماز عشا یقین کرد که یکی از وضوهایش، از صبح تا شب باطل بوده؛ مثلاً مسح نکشیده؛ تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، اگر در وقت نماز مغرب و عشا یقین کرده، نماز مغرب و عشا را به جا آورد و کفایت می کند.

ص: 177

خدمت رهبر عزیز انقلاب اسلامی ایران

1. شخص جاهل مقصری در موقع وضو گرفتن تا مچ دست آب می ریخته و دست بر آن می کشیده و دست به لای انگشتان و بالای آن ها نمی کشیده و یقین ندارد که آب به لای انگشتان می رسیده یا نه؛ چون شستن دست قبل از صورت را يك بار حساب می کرده؛ آیا نمازهایی که خوانده قضا دارد یا نه؟

بسمه تعالی، باید قضا نماید.

2. در شرایط امروز، امر به معروف افراد ناشناسی که نمی دانیم اثر دارد یا نه، وظیفه چیست؟

بسمه تعالی، در فرض احتمال اثر و اجتماع سایر شرایط، واجب است.

3. آیا ترک درس طلبگی باعث تعرب بعد الهجره می شود؟

بسمه تعالی، خوب است بدون عذر شرعی ترک نکنند.

بسمه تعالی

حضور رهبر انقلاب امام خمینی، سلام علیکم

من یک سؤال داشتم و آن این که حدود 3 سال از عمرم هرگاه به خاطر جنابت محتاج غسل می شدم، این طور فهمیده بودم که هر وقت غسل کنم عیبی ندارد و لازم نیست فوری غسل کنم؛ با این که آب کاملاً در اختیارم بود. و تا موقعی که غسل نمی کردم تمام نمازهایم را با تیمم می خواندم؛ حتی تا 3 روز. و ضمناً فکر می کردم که مسأله را درست می دانم. آیا حالا باید نمازهایم را دوباره بخوانم؟

بسمه تعالی، نمازهایی که در حال جنابت و پیش از غسل خوانده شده قضا دارد.

7. شما در قسمتی از توضیح المسائل فرموده اید: «هر جای نماز سهواً یا عمداً

اشتباه شود نماز باطل است». ولی در مسأله شماره 1239 فرموده اید: «اگر چیزی غلط خوانده شود و دوباره صحیح گفته شود سجده سهو ندارد». لطفاً در این مورد مرا راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، آنچه از مسأله 1239 نقل کرده اید صحیح است و جای قسمت اول را بنویسید تا توضیح داده شود و زیاد کردن یا ترک ارکان نماز، موجب بطلان نماز است؛ چه عمدی باشد و چه سهوی.

[سؤال 1502] 647

2. آیا فقط در صورت اشتباه داشتن در حمد یا سوره باید نمازها را دوباره به جا آورد یا در صورت اشتباه داشتن در سایر قسمت های نماز نیز باید نماز را دوباره خواند.

بسمه تعالی، در غیر ارکان نماز اگر سهو و اشتباهی رخ داده، نماز اعاده ندارد.

[سؤال 1503] 5619

6. آیا نمازی را که انسان به قصد احتیاط خوانده می تواند دوباره بخواند؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد. ولی اگر از روی وسوسه باشد اعتنا نکند.

[سؤال 1504] 324

3. من ابتدا نحوه نشسته نماز خواندن را دقیق نمی دانستم؛ به این صورت که فکر می کردم نحوه نشستن که موقع خواندن حمد و سوره هست با نحوه نشستن که موقع خواندن تشهد هست فرق دارند و با مقایسه با نماز ایستاده، موقع تشهد خواندن، قدری خم می شدم (از حالت نشسته)، و موقع قیام برای خواندن حمد و سوره، کامل می نشستم و مدتی نمازها را به این نحو می خواندم تا بعدها که مسأله را دانستم. آیا در مدتی که چنین نماز می خوانده ام نمازم ایراد دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است.

ص: 179

بسمه تعالی

پس از عرض سلام بر امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و بر نایب بر حق آن حضرت و با درود بر روان پاک شهدا از صدر اسلام تا کنون، سؤالاتی از آن حضرت دارم که به عرضتان می‌رسانم.

1. اگر شخصی ذکر مستحبی را به نیت این که درست است در نماز بگوید و بعداً متوجه شود که آن ذکر مستحبی را صحیح نگفته آیا نماز صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله نماز صحیح است.

2. آیا شخصی که تحت تکفل پدر خویش است و مالی از خویش ندارد می‌تواند نذر کند یا خیر؟ و اگر نذری کرده باید به آن عمل کند یا خیر؟

بسمه تعالی، در صورتی که متعلق نذر مقدور باشد، نذر صحیح و واجب الوفاء است.

3. در مورد نذر و عهد کردن اگر شخص صیغه آن را به آن صورتی که در رساله‌های عملیه است ادا نکند آیا نذر منعقد می‌شود یا خیر؟ بسمه تعالی، منعقد نمی‌شود.

4. کسی که نذر می‌کند یک هفته نافله شب به جا آورد و معین نمی‌کند که چه هفته‌ای، آیا پس از خواندن نافله شب در چند شب می‌تواند مابقی را نخواند و از نو از هفته‌ای دیگر بخواند؟

بسمه تعالی، اختیار هفته دیگر برای عمل به نذر مانع ندارد.

5. کسی که نذر می‌کند يك هفته نافله شب به جا آورد اگر نصف شب بیدار شد و صدایی شنید و به خیال این که این صدا صدای اذان است نافله شب را به جا نیاورد ولی بعداً فهمید که این صدا صدای قرآنی بوده که قبل از اذان پخش می‌شود، در این صورت آیا كفاره دارد؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله كفاره ندارد.

بسمه تعالی 1361 / 11 / 25

اگر شخصی بعد از مدتی مثلاً در 60 سالگی بفهمد که قرائت نمازش غلط بوده است، آیا اعاده تمام نمازها واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، نمازهای گذشته در فرض مرقوم اعاده ندارد.

[سؤال 1507] 694

بسمه تعالی 11 / 3 / 1367

ای امام عظیم الشان حفظك الله للإسلام و المسلمین و أطال عمرک إلى ظهور المهدي عليه السلام.

در اکثر رساله های توضیح المسائل حضرت عالی که اخیراً هم چاپ گردیده، با یکی از رساله های توضیح المسائل که قبلاً چاپ شده و هم اکنون هم چاپ می شود اختلاف فتوا و یا تجدید نظر آن حضرت دیده می شود، برای نمونه مسأله 1001: اگر انسان کلمه ای را صحیح بداند و در نماز همان طور بخواند و بعد بفهمد غلط خوانده، نمازش صحیح است و به احتیاط مستحب دویاره نماز را بخواند و اگر وقت گذشته قضا نماید و در بیشتر رساله های توضیح المسائل دارد که نمازش باطل است و باید اگر وقت گذشته قضا نماید. خواهشمند است برای روشن شدن وظیفه مقلدین و ناشرین توضیح المسائل فتوای اخیر را تعیین فرمایید. نصرت آن حضرت را که نصرت اسلام می باشد از خداوند قادر متعال خواهانم.

بسمه تعالی، در فرض سؤال نماز صحیح است و اعاده و قضا واجب نیست، اگرچه احوط است.

احکام شک

[سؤال 1508] 695

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی و مرجع عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی و متع الله المسلمین بطول بقائه.

خواهشمند است نظر مبارک را در مسائل زیر بیان فرمایید.

ص: 181

1. اگر کسی شک کند که در رکعت آخر نماز اول یا رکعت اول نماز آخر (رکعت آخر نماز ظهر یا رکعت اول نماز عصر - رکعت آخر نماز مغرب یا رکعت اول نماز عشا) است تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، اگر در وقت مشترک است، آن رکعت را آخر نماز سابق قرار دهد و نماز لاحق را بعداً از نو بخواند و اگر در وقت مختص به عصر یا عشا است بنا گذارد بر تمامیت نماز سابق و نماز لاحق را از نو بخواند.

2. در رکعت اول و دوم نماز ظهر و عصر که به صورت جماعت خوانده می شود، آیا مأموم می تواند

تسبیحات اربعه بخواند؟

بسمه تعالی، به عنوان ذکر اشکال ندارد.

3. حمد و سوره و آیه ای که در نماز خوانده می شود، آیا به قصد انشا باید خوانده شود یا به قصد حکایت؟

بسمه تعالی، باید به قصد حمد و سوره قرآن بخواند.

4. کلاس های چهارم نظری معمولاً از ماه فروردین به بعد تعطیل می شود. عده ای از معلمان این کلاس ها، به صورت حق التدریس - ساعتی تقریباً چهل تومان - این کلاس ها را اداره می کرده اند. آیا این گونه معلمان می توانند وجوه حق التدریس را دریافت نمایند و در نهادهای انقلابی کار کنند یا خیر؟

بسمه تعالی، تابع مقررات است و بدون انجام تدریس، استحقاق حق التدریس ندارند.

[سؤال 1509] 696

بسمه تعالی

اگر شخصی در عبادات یا طهارت و نجاست، دچار وسواس شده باشد و زیاد شک کند، تکلیف شرعی او چیست؟

بسمه تعالی، نباید به شک های خود اعتنا کند و اگر اعتنا کند، کار حرامی کرده است؛ و هر عمل را بیش از يك بار نباید انجام دهد و اگر انجام دهد حرام است؛ و هر گاه شک در نجاست چیزی یا صحت عملی کرد، باید بنابر طهارت و صحت بگذارد و اگر بر خلاف آن عمل کرد، جایز نیست.

ص: 182

بسمه تعالی

با درود و سلام فراوان و دعا برای آن وجود گران قدر، زعیم آگاه و عالی قدر، قلب تپنده امت اسلامی و نایب به حق امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و با سلام به روان شهدای حق و حقیقت، سؤالاتی چند به استحضار آن رهبر عزیز می رسد:

1. اگر انسان در تعداد سجده ها شک کند که یک سجده به جا آورده یا دو یا سه سجده، حکمش چیست؟

بسمه تعالی، اگر محل آن باقی است، بنا بر یک بگذارد و اگر محل آن گذشته، اعتنا نکند.

2. دانشجویی که از شهرستان آمده و مثلاً در نظام آباد زندگی می کند و دانشگاهش نزدیکی های میدان آزادی است و هر صبح از خانه بیرون می آید برای تحصیل و عصر به خانه برمی گردد، اگر مسیر رفت و برگشتش به هشت فرسخ نرسد، یا مسیر رفتش به چهار فرسخ نرسد، حکم نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، اگر هیچ يك از منزل و محل تحصیل، وطن او نیست و قصد ماندن ده روز در خصوص یکی از آن دو را ندارد، نمازش شکسته است و نمی تواند روزه بگیرد و حکم مسافر دارد.

3. نمازهای صبحی را که انسان در مسافرت بوده و به نیت شکسته نخوانده و مانند نماز غیر مسافر

خوانده، باید قضا نماید؟

بسمه تعالی، نماز صبح شکسته نیست و در فرض سؤال، قضا واجب نیست.

4. در سؤال دو، آیا شخص می تواند روزه ماه رمضان را در تهران (امسال) بگیرد یا اگر روزه اش قضا شده، می تواند قضای آن را در تهران به جا آورد؟

بسمه تعالی، جواب این سؤال، از مسأله دو معلوم شد.

5. آیا اشک ریختن در نماز باعث ابطال نماز می شود؟

بسمه تعالی، اگر برای ترس از خدا باشد مانع ندارد و برای غیر خدا، در صورتی که با صدا باشد نماز را باطل می کند؛ و مجرد ریختن اشک در نماز و بدون صدا مبطل نیست.

6. اگر کسی در تعداد تسبیحات اربعه شک کند که دو تا گفته یا سه تا یا چهار تا یا یکی حکمش چگونه است؟

بسمه تعالی، می تواند اکتفا کند و نمازش صحیح است.

[سؤال 1511] 1754

4. کسی در سجده شک کرده است يك سجده یا دو سجده و یا سه سجده کرده حکم مسأله را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر بعد از محل است احتیاط کند و اگر در محل است يك سجده به جا آورد.

[سؤال 1512] 3165

5. شک در سجده (شک در يك مرتبه یا دو مرتبه) به چه نحوی است؟

بسمه تعالی، اگر شک در محل است و داخل در عمل بعدی نشده، باید به شک اعتنا کند.

[سؤال 1513] 1978

4. شک در سجده های نماز چگونه است؟ مثلاً شک می کنم که يك سجده به جا آوردم یا دو سجده؟ هنگام شک در تسبیحات اربعه چه کار باید کرد؛ شک در مورد تعداد؟

بسمه تعالی، باید بنا بگذارد که به جا نیاورده است؛ مگر محل آن گذشته باشد.

[سؤال 1514] 2158

3. اگر کسی بعد از سر برداشتن از سجده، شک کند یا فراموش کند سجده اول بوده یا دوم و بعد از فکر کردن، یادش نیاید که سجده اول بوده است یا سجده دوم، چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، باید سجده دوم را به جا آورد.

ص: 184

بسمه تعالی

با سلام به رهبر انقلاب خونبارمان امام خمینی، که دعای امت شهید پرورمان همیشه بدرقه شما است. می خواستم که جواب چند سؤال زیر را برای من بفرمایید:

1. اگر انسان به سجده برود و وقتی که از سجده سر بردارد، نداند که سجده اول بوده یا سجده دوم، در این حالت باید چه بکند؟

بسمه تعالی، بنا را بر سجده اول بگذارد و سجده دوم به جا آورد.

2. آیا در مسجدی که امام جماعت ندارد و یا اگر گروهی در صحرا بخواهند نماز جماعت بخوانند و در آن جا روحانی نباشد، به فردی که شرایط یک امام جماعت را دارد، می توان اقتدا کرد؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند، با مراعات شرایط مانع ندارد.

3. آیا نماز جمعه در زمان کنونی واجب عینی است یا بنا به فتوای سابقان واجب تخییری است؟

بسمه تعالی، واجب تخییری است.

4. آیا گوش دادن به سرودهایی که آهنگ شدیدی دارند (مانند سرود 22 بهمن) از نظر شرعی اشکال دارد؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب، حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

بسمه تعالی

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، پس از عرض سلام:

1. شخصی در سجده نماز یومیه وقتی که سر از سجده برداشت شک کند که آیا سجده اول است یا دوم. چون که جای محل بود، بنا گذاشت که سجده اول است و دوباره به سجده رفت. وقتی که به سجده رسید، یقین حاصل کرد که قبلاً دو سجده به جا آورده بود و سجده ای که به آن مشغول بود سجده سوم است. تکلیف آن چیست؟ لطفاً جواب مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، نماز صحیح است.

2. آیا سجده به سیمان صحیح است یا نه؟ در ضمن، سیمان هایی که در کف حمام ها به کار بردند و به وسیله آب و آفتاب سفت و محکم شده است سجده بر آن صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، سجده بر سیمان مانع ندارد اگر چه احوط ترك است.

[سؤال 1517] 348

3. اگر کسی در تسبیحات اربعه شک کند که سه تا شد یا دو تا یا یکی، آیا به شک خود اعتنا بکند یا نکند؟ و در صورت اعتنا، حکم آن چیست؟

بسمه تعالی، بنا را بر اقل بگذارد.

[سؤال 1518] 700

بسمه تعالی

موضوعی که می خواستم مطرح کنم درباره حالات روحی خودم می باشد. و از شما می خواهم که کمک کنید؛ زیرا از آن جا که گفته شده که اسلام دین کامل است و به همه جهات انسانی (روحی - جسمی) توجه دارد و شما را که در این زمان می توانید در مشکلات ما را یاری کنید انتخاب کردم تا مسائل خود را از شما پرسم. من دختری هستم 18 ساله که می خواهم واقعاً نمونه یک زن اسلامی باشم و از حضرت فاطمه علیها السلام درس بگیرم، اما نمی دانم چرا موفق نمی شوم؛ زیرا شیطان در وجود من رخنه کرده و من هرچه می خواهم با شیطان مبارزه کنم به جای پیروزی مغلوب می شوم. وقتی که می خواهم نماز بخوانم اصلاً فکرم و حواسم جمع نمی شود تا به نام مقدس الله می رسم فوراً يك فردی جلوی چشمم ظاهر می شود و من از ترس این که شرکی قائل شده باشم چند بار تکرار می کنم (همان کلمه را) ولی هر بار مثل همیشه یکی از شخصیت ها به فکرم می رسد، یا در غیر نماز فکریایی به مغزم رسوخ می کند که من به اشتباه بودن و شاید شرک بودن آن ها آگاهی کامل دارم، ولی در راه مبارزه با آن ها هرگز موفق نمی شوم تا به حال چند بار خواسته ام که به یک روان شناس مراجعه کنم ولی نشده، تا این که تصمیم گرفتم که این مسائل را با شما مسئولان دفتر امام در میان گذارم،

ص: 186

شاید که به لطف خدا از همه شرک ها و بدی ها پاک شوم. از شما می خواهم که با این مسائل به طور جدی برخورد کنید و خواهشمندم جواب را هرچه زودتر برایم بفرستید زیرا که من می ترسم راه به جایی برم که راه علاج نباشد. متشکرم بسمه تعالی، وسوسه به خود راه ندهید و وظائف و تکالیف عبادی خود را به نحو متعارف انجام دهید.

[سؤال 1519] 701

بسمه تعالی

دفتر رهبر عزیز حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، سلام علیکم

و اما بعد، در مورد همسر این جانب که دچار وسواس و شك بسیار زیادی شده است لطفاً حکم شرعی را مرقوم فرمایید. حالات مختلف وسواس و شك ایشان مختصراً به شرح زیر می باشد.

1. اکثر نمازها را بدون دلیل دوبار می خواند به این بهانه که مثلاً نفهمیدم سجده را انجام دادم یا خیر؟ سلام دادم یا خیر؟ سوره را خواندم یا خیر؟ سه رکعت خواندم یا خیر؟ وضویم باطل شد یا خیر؟ تکبیر گفتم یا خیر؟ و...

2. در موقع وضو گرفتن آب بسیار زیادی مصرف می کند، دست ها را چند بار زیر آب می گیرد و به قول معروف گُر می دهد.

3. برای حمام رفتن نیز آب بسیار زیادی مصرف می کند و موقع غسل حداقل دو یا سه بار غسل می کند آن قدر طول می دهد که آب حمام سرد می شود و اجباراً غسل را تمام کند، مواقعی که احتیاج به غسل ندارد باز غسل می کند، احکام شرعی موارد بالا را از روی رساله به او گفته ام ولی گوش نمی دهد می گوید: که باید از نو انجام بدهم؛ مثلاً در مورد نماز گفتم که نباید نماز را قطع کرد، طبق حکم شرعی در فلان مورد نباید اعتنا کرد و در فلان مورد باید این چنین انجام داد ولی گوش نمی دهد و نماز را دوباره می خواند. خلاصه دچار وسواس و شك زیادی گشته است که باید علاج گردد. متمنی

ص: 187

است حکم شرعی آیت الله خمینی را در موارد بالا مرقوم فرمایید.

در ضمن يك سؤال شرعی دیگر: در موقعی که عمل دخول انجام نشود و فقط مرد ارضاء شود، چه منی بر بدن زن بریزد چه نریزد آیا زن هم غسل دارد؟ والله المستعان

بسمه تعالی، شک در نماز بعد از تجاوز از محل یا بعد از تمام شدن نماز اعتبار ندارد و تکرار نماز یا وضو یا غسل از روی وسواس باطل است و اعتنا به وسواس جایز نیست، باید گوش به وسوسه او ندهد و بدون تحقق دخول در فرض مرقوم زن جنب نمی شود.

حکم شک در عدد رکعت های نماز واجب

[سؤال 1520] 702

بسمه تعالی 1361 / 5 / 10

محضر مبارک حضرت امام، آیت الله روح الله الموسوی الخمینی، دامت برکاته

همچنان که حضرت امام مستحضرنند، امت مسلمان و شهیدپرور جهت رضای باری تعالی تمام هستی، حتی مال، جان و فرزندانشان را در طبق اخلاص نهاده و به پیشگاه بقیة الله الاعظم، ولی عصر، حضرت مهدی، امام زمان - عجل الله تعالی فرجه الشریف - تقدیم نموده و برای شکر و نیایش این نعمت بزرگ، علاوه بر فریضه های یومیه، در نیمه های شب و نزدیکی های سحر رو به سوی درگاه احدیت آورده و به نماز می ایستند. ولی از آن جایی که بشر به هر حال جایز الخطا است، لذا در مواردی به علت گرفتاری های مفرط و یا نگرانی از عزیزان دور از وطن و یا فراق و جدایی ابدی از جگرگوشه گان، در نمازها، به خصوص در رکعت و رکوع و سجود مرتکب اشتباه و تردید می گردند تا آن جایی که اعتراف به کثیر الشک بودن خودشان می کنند و از این بابت بسیار ناراحت و نگران می باشند. لذا جهت رفع این مسأله، دستگاه الکترونیکی بسیار کوچک طراحی شده که می تواند بدون هیچ گونه عمل یدی و یا مکانیکی، هنگام

ص: 188

نماز، تعداد رکوع و سجود و رکعت را بر روی صفحه چند سائتی متری - (یا بزرگ یا کوچک) که در گوشه سجاده و یا بغل دست و یا هر جایی که ایرادی نباشد - نشان دهد تا نمازگزار بدون تردید و حواس پرتی و دودلی و فکر در مورد چگونگی نمازش، بتواند با راحتی خیال نمازش را آن چنان که مد نظر خداوند متعال هست به جای آورد. اکنون چگونگی مورد استفاده این دستگاه از نظر شرع اسلام، مورد سؤال می باشد که استدعای فتوای صریح از محضر مبارک را داریم.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، اشکال ندارد.

[سؤال 1521] 703

بسمه تعالی

مهر نمازهایی که از نوع جنس جعبه پلاستیک می باشد. با هر بار فشار روی مهر، شماره عوض می شود که نشان دهنده شماره رکعت نماز است و ساختن این وسیله به خاطر جلوگیری از شک در نماز است. و مهر در حال سجده محلش ثابت است.

خواهشمند است نظریه امام خمینی را راجع به ساختن و استفاده از این وسیله را در نماز بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر موجب اطمینان باشد اعتماد بر آن اشکال ندارد.

[سؤال 1522] 4674

8. کسی که وظیفه اش خواندن نماز به طور خوابیده است، اگر شک بین سه و چهار کند، باید یک رکعت نماز احتیاط بخواند یا دو رکعت یا بستگی به نیت دارد؟

بسمه تعالی، مخیر است بین یک رکعت خوابیده به جای يك رکعت ایستاده یا دو رکعت خوابیده به جای دو رکعت نشسته.

[سؤال 1523] 6249

2. در نماز مغرب، بعد از السلام علینا و در حین گفتن السلام علیکم، شک دو و سه

ص: 189

کرد و بعد از تمام کردن السلام علیکم، یک رکعت موصوله خواند؛ بعد از تمام شدن این رکعت موصوله، یقین کرد موقع شک، دو رکعت خوانده بود و با این رکعت، سه رکعت تمام شده. نماز او صحیح است یا باطل یا حکم دیگری دارد؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، نماز صحیح است.

حکم شک هایی که اعتبار ندارد

[سؤال 1524] 704

بسمه تعالی 1361 / 11 / 25

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با عرض سلام، خواهشمندم حقیر را در مسائل ذیل راهنمایی فرمایید:

در رساله های عملیه آمده است: «کثیر الشک نباید به شک خود اعتنا کند».

1. آیا کسی که در مورد رکعت اول و دوم نماز، کثیر الشک است، باید زمانی که شک کرد رکعت اول را حساب کند یا رکعت دوم را؟ یا کسی که کثیر الشک است در سجده تین، باید سجده اول را حساب کند یا سجده دوم را؟

بسمه تعالی، بنا بر رکعت دوم و سجده دوم بگذارد.

[سؤال 1525]

2. آیا کسی که در یک نمازش شک های مختلف می کند کثیر الشک است؟

بسمه تعالی، اگر سه شک در آن بکند کثیر الشک است.

3. آیا تکان های مختصر هنگام خواندن اذکار در نماز، چنان که سهواً انجام شود و نمازگزار نتواند مانع آن شود، باعث ایجاد اشکال در نماز می شود؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1526]

4. اگر کسی احتمال دهد (یا برایش یقینی باشد) که در اثر توجه به شکیات در نماز

کثیر الشک می شود، آیا می تواند برای جلوگیری از آن، قبل از کثیر الشک شدن به شکش اعتنا نکند؟

بسمه تعالی، اگر کثیر الشک نشده باید به وظیفه شک عمل کند.

[سؤال 1527] 5459

5. اگر پسری در محلی نماز قضای مادر را (به فرض وجوب) و یا نمازهای خود را انجام داد، بعداً شک کرد که آیا در آن محل نماز درست بوده یا خیر (از نظر مکان) آیا نمازهای خوانده شده قضا دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اعاده لازم نیست.

[سؤال 1528] 1913

4. اعاده نماز به خاطر به دل نچسبیدن نماز خوانده شده چطور است و اصل اعاده مشروع است یا نه؟ و آیا نماز اعاده شده صحیح و کافی است؛ ولو بعداً معلوم شود نماز اول باطل بوده؟

بسمه تعالی، در صورت شک، اعاده مطلوب است؛ مگر این که منجر به وسواس شود.

[سؤال 1529] 169

4. بر اثر کم حافظه بودن و ناراحتی های جسمی، روحی و خانوادگی به کثرت شک مبتلا شده ام و در نماز نیز زیاد حواسم پرت می شود، هرچه مسائل مربوط به شکیات را از روی رساله شما هم می خوانم، زود فراموشم می شود؛ به همین جهت تا کنون به شکیات کمتر اعتنا می کنم یا به خواندن سجده سهو اکتفا می کنم؛ تکلیف چیست؟ در حالی که بارها نماز را تکراری خوانده ام اما باز هم همین وضع پیش آمده است؛ چه باید بکنم؟

بسمه تعالی، شک کثیر الشک اعتنا ندارد و نماز صحیح است.

ص: 191

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با عرض سلام، خواهشمندم حقیر را در مسأله ذیل راهنمایی بفرمایید:

در رساله های عملیه آمده است: «کثیر الشک کسی است که سه بار در يك نماز یا در سه نماز پشت سر هم شک کند».

آیا این مسأله در مورد یک شک است؟ یعنی مثلاً سه بار در یک نماز شک کند که يك سجده به جا آورده یا دو سجده؟ یا شامل هر شکی می شود که سه بار در يك نماز یا در سه نماز پشت سر هم پیش می آید. مثلاً سه بار در یک نماز شک کند، اما شک ها مختلف باشند؟ قبلاً از راهنمایی حضرت عالی متشکرم.

بسمه تعالی، در صورت اختلاف متعلق شک نیز، کثیر الشک صادق است.

4. اگر انسان کثیر الشک، شک کند بین چهار و پنج قبل از سجده تین، مثلاً شک کند در عین حال که آیا رکوع را انجام داده یا نه، آیا باید بنا بر چهار بگذارد و سجده تین را به جا آورد و تشهد و سلام دهد یا آن که چون شک در رکوع هم دارد باید بنا بر پنج بگذارد و تشهد بگوید و سلام دهد و سجده تین را هم به جا نیاورد؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، که کثیر الشک است باید بنا بر چهار بگذارد و طبق وظیفه نماز را تمام کند.

5. اگر انسان از باب احتیاط در موردی جمع بین قصر و اتمام کند و وقتی شروع به قصر نمود، بین 2 و 3 شک نماید، آیا با فرض کثرت شک، می تواند بنا بر سه بگذارد و نماز را چهار رکعتی تمام کند و بعد دو رکعتی را بخواند؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، می تواند بنا بر دو بگذارد.

حضور محترم برادران دفتر استفتای امام، برادران گرامی، سؤال بسیار مهمی برایمان پیش آمده که چون تا کنون به جوابی دست نیافته ایم از شما تقاضا می‌نمایم از محضر مبارک امام جو یا شوید تا تکلیف مان معین شود.

یکی از برادران مسجد ما، آدم بسیار شکاکی است به خصوص در نمازهای یومیه به حدی شک می‌کند که از کثیر الشک نیز گذشته بدان حد که نماز عصر را به عنوان مثال وقتی فرادا می‌خواند در حدود یک ساعت و 11 دقیقه می‌خواند. علاوه بر این‌ها به ناراحتی اعصاب نیز مبتلا شده و خیلی زود عصبانی می‌شود و این‌ها همه از علائم این گونه نماز خواندن است و هر کاری هم که می‌کند نمی‌تواند ترک کند به عنوان مثال کلمه مبارک «الرحمن الرحیم» را در حدود 8 بار و «اهدنا الصراط المستقیم» را بیش از 7 بار می‌گوید و هر چقدر هم که با او به گفت و گو می‌نشینیم و می‌گوییم که نباید به این گونه شک‌ها اعتنایی کنی چاره‌ای ندارد و نمی‌تواند ترک کند.

بدین وسیله تقاضا می‌نمایم در مورد این مسأله ما را روشن فرمایید و خواهشمندیم حکم شرعی این مسأله را از امام بزرگوارمان جو یا شوید و لطفاً بپرسید که آیا این گونه نماز خواندن با آن همه تکرار کردن آیا اشکالی ندارد و امام چه فتوایی در این زمینه دارند.

بسمه تعالی، باید به وسوسه اعتنا نکند و اگر اعتنا کند و کلمات را تکرار نماید جایز نیست.

خدمت امام امت، خمینی کبیر، مدّ ظلّه، سلام عرض می‌کنم.

من یکی از مقلدین شما هستم که باید خدمت شما عرض کنم: بنده در طهارت

گرفتن، غسل کردن، وضو گرفتن، نماز خواندن، استبراء کردن و سایر مسائل دیگر، زیادی شک می کنم؛ لذا از شما تقاضا دارم که مرا راهنمایی بکنید که بنده بایستی چه کار کنم؟

آیا من وسواسی هستم؟ کثیر الشک هستم؟ باید به شک هایم عمل کنم یا نباید اعتنا کنم؟

بسمه تعالی، وسواس هستید و نباید به شک های خود اعتنا کنید.

[سؤال 1535] 799

2. وسواسی شرعی چه کسی است؟ با کثیر الشک چه فرقی دارد؟ و به چه مواردی نباید اعتنا کند؟

بسمه تعالی، وسواس شرعی نداریم و کسی که از متعارف خارج شود وسواسی است و حرام است.

[سؤال 1536] 1846

2. شخصی که در هر نماز و در هر چیزی شک می کند و نمی داند کثیر الشک است یا وسواس، چه کند؟

بسمه تعالی، وسواس است و باید به وسوسه اعتنا نکند.

[سؤال 1537] 7327

5. در نمازهایی که می خوانم به شدت شک های فراوان دارم، البته نه شک در رکعت و یا رکن های نماز بلکه شک برای این که فرضاً جایی از دستم بیرون افتاده یا این که فرضاً «الله اکبر» را به زبان عربی صحیح بیان نکرده ام - البته شاید هم درست نباشد ولی به هر حال در این قبیل موارد بنده شک های بسیاری دارم - آیا باید به این شک ها اعتنا کنم یا خیر؟

بسمه تعالی، شک اگر ناشی از وسوسه باشد نباید اعتنا کنند.

ص: 194

2. فردی است که زیاد شک می کند و ندانسته و یا ناخودآگاه نماز را می شکنند و آن را باطل می کند، می گویند شکستن نماز معصیت است، در عوض معصیت چه کاری باید انجام دهد که خدا از او درگذرد.

بسمه تعالی، باید به وظیفه ای که در رساله عملیه برای شک مذکور معین شده عمل کند و اگر کثیر الشک است به شك خود اعتنا نکند.

6. حکم کسی که در سجده، زیاد شک می کند (غالب اوقات و فقط در سجده) چیست؟

بسمه تعالی، شک کثیر الشک اعتبار ندارد.

2. مدت یک سال و نیم است که سعی می کنم حواسم را جمع نماز کنم، ولی در بین نماز فکرم به یک سو کشیده می شود، یک وقت متوجه می شوم که نماز می خوانم ولی نمی دانم چند رکعت نماز خوانده ام، یا تشهد را خوانده ام، یا چند سجده کرده ام. و بالاخره نماز را از سر می گیرم، خیلی کم ممکن می شود که نماز را با دقت بخوانم، از نماز خواندنم ناراضی هستم بفرمایید با توضیح بسیار که چگونه بخوانم.

بسمه تعالی، لازم نیست نماز را از سر بگیرید و به همان نحو که می خوانید صحیح است.

3. یک نفر امام و یک نفر مأموم، در نماز جماعت امام شك سه و چهار می نماید، مأموم شك چهار و پنج می نماید تکلیف آنان چیست؟

بسمه تعالی، با رجوع هر یک از امام و مأموم به دیگری بنا را بر چهار بگذارند.

بسمه تعالی

با درود بی کران بر حضرت محمد صلی الله علیه و آله وسلم و آل او و با درود بی پایان بر یگانه منجی عالم بشریت حضرت مهدی علیه السلام و با درود بر رهبر کبیر انقلاب امام خمینی

من زنی هستم سی ساله و در حدود 7 سال است که ازدواج کردم و سه فرزند دارم. چند سؤال دارم لطفاً جواب آن را برایم بفرستید.

1. تقریباً حدود 4 ماه است که وقتی می خواهم نماز بخوانم فکرهای بدی به فکرم می رسد و نمی توانم آن طور که باید و شاید و به نحو احسن نماز بخوانم، هرچه سوره «قل اعوذ برب الناس» و لعنت خدا بر شیطان می گویم باز نمی توانم بر خودم مسلط باشم و بتوانم به طور منظم و با یاد ذکر الله اکبر با معنی کامل نماز بخوانم و خیلی هم نماز را دوست دارم و عاشق نماز هستم حتی خیلی ها را می گویم نماز بخوانید یک مقدار کتاب ها و حدیث های اسلامی را مطالعه می کنم باز نمی توانم خیلی سعی می کنم اما باز نمی توانم لطفاً مرا راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، با توجه [به خدا] وسوسه به خود راه ندهید ان شاء الله صحیح است.

[سؤال 1543]

2. وقتی نماز می خوانم، مثلاً ظهر و عصر یا مغرب و عشا یا صبح، فرق نمی کند، بدون این که شک داشته باشم دوباره وضو می گیرم و باز همان نماز را می خوانم. فقط به خاطر این است که دوست دارم؛ آیا اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال دارد.

3. من بعد از هفت روز قاعدگی باز ترشح صورتی رنگ دارم. تا سه الی پنج روز چنین است؛ آیا با این وضع می توانم نماز بخوانم؟ اگر نمی توانم نماز بخوانم، باید قضایش را بخوانم؟ چه غسلی باید کرد؟

بسمه تعالی، اگر روزهایی که ترشحات هست به ضمیمه ایام عادت از ده روز تجاوز می کند، ترشحات حکم استحاضه را دارد.

ص: 196

4. در مورد خرجی که شوهرم به من می دهد، سؤالی دارم. او ماهی 13 هزار تومان درآمد دارد و ماهی 1200 تومان به من می دهد. البته بیشتر چیزها را خودش می خرد و بعضی از چیزهای متفرقه را من می خرم. مطابق اسلام چقدر باید به من بدهد؟ آیا می شود بدون اجازه شوهر پول یا کمکی به جبهه یا به کسی بکنم؟ اگر او بفهمد یا اگر یادم رفت به او بگویم اشکالی دارد؟

بسمه تعالی، در مالی که شوهر به شما می دهد، باید با اجازه او تصرف شود.

5. آیا می توانم بدون اجازه شوهرم برنج یا حبوبات یا نظیر آن ها به جبهه یا به کسی کمک کنم یا طلائی که مال من است می توانم بفروشم و پولش را برای خودم بردارم یا این که بخواهم طلائی را به جبهه بدهم؟ اگر او رضایت نداشته باشد؛ آیا اشکال دارد؟

بسمه تعالی، در اموال خودتان می توانید تصرف کنید؛ ولی تصرف در اموال شوهر باید با اجازه او باشد.

6. آیا بدون اجازه شوهرم می توانم به مسجد یا به دعای کمیل یا نماز جمعه یا زیارت یا بهشت زهرا و امثال این ها بروم؟ اگر رضایت نداشته باشد اشکال دارد؟

بسمه تعالی، خارج شدن زن شوهردار از منزل باید با اجازه شوهر باشد.

[سؤال 1544] 348

2. اگر انسان در نمازها در عدد سجده ها به طور زیاد شک کند و حتی در جماعت، آیا باید به شک خود اعتنا بکند یا نکند؟

بسمه تعالی، اعتنا به شک خود نکند.

حکم ظن (گمان) در کارها و رکعت های نماز

[سؤال 1545] 1891

3. اگر شخصی در افعال نماز کثیرالظن باشد، حکم کثیر الشک را دارد یا حکم دیگری دارد؟

بسمه تعالی، حکم شک را دارد، مگر وسوسه باشد که نباید اعتنا کند.

[سؤال 1546] 2286

2. مظنه در عدد رکعات حکم یقین دارد یا خیر و کذا مظنه در افعال؟

ص: 197

بسمه تعالی، در رکعات حکم یقین دارد و در افعال اگر ظن بر خلاف وظیفه شک بود احتیاط کند.

نماز احتیاط

[سؤال 1547] 709

بسمه تعالی

لطفاً به چند سؤال شرعی جواب مرحمت فرمایید:

1. اگر کسی جاهل به حکم کیفیت قرائت سجده سهو و نماز احتیاط باشد و در موارد گوناگون سجده سهو و نماز احتیاط را به صورت صحیح انجام نداده باشد، مثلاً نیت نماز احتیاط را به زبان آورده باشد یا ذکر سجده سهو را صحیح نگفته باشد نمازهایش چه حکمی دارد؟ بسمه تعالی، اگر در یادگرفتن مسأله تقصیر نکرده و با اعتقاد به صحت به این کیفیت عمل کرده چیزی بر او نیست.

2. در صورت اختلاط پول تبلیغ و شهریه طلاب، کیفیت خمس دادن چگونه است؟

بسمه تعالی، باید نسبت به مقداری که یقین دارند که از تبلیغ است خمس بدهند.

3. لباس هایی که از دار الکفر (مثل امریکا...) به دست مسلمین می رسد معامله و استفاده اش چه حکمی دارد؟ (مثل اورکت امریکایی و اسرائیلی)

بسمه تعالی، اگر در بازار مسلمین به فروش می رسد مانع ندارد مگر آن که بدانند که از اجزاء حیوانی در آن است و احتمال ندهند که وارد کننده مسلمان احراز تذکیه حیوان را نموده و آن را در دسترس مسلمین قرار داده است.

[سؤال 1548] 2032

3. اگر شخصی شک بین سه و چهار کرده و بنا را به چهار گذاشت و عمل به وظیفه خود نمود و از راهی یقین پیدا کرد سه رکعت خوانده، آیا احتیاج به اعاده دارد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر بعد از نماز احتیاط فهمیده اعاده ندارد.

ص: 198

2. اگر در نماز احتیاط، اشتباهاً سوره دومی را شروع به خواندن کند و در وسط سوره دوم یادش بیاید که نباید بخواند و همان جا سوره را قطع کند و نماز را تمام کند، آیا نماز درست است؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

حکم اجزای فراموش شده نماز

4. تشهد فراموش شده در نماز را که باید بعد از نماز، قضای آن را به جا آورد چگونه و به چه کیفیتی می خوانند. آیا کافی است که بنشینیم و ذکر را بگوییم یا این که باید سجده و سلام را هم انجام دهیم؟

بسمه تعالی، سجده و سلام ندارد و فقط باید تشهد خوانده شود.

حکم سجده سهو

3. اگر انسان در زمان گفتن سلام، مثلاً دو مرتبه بگوید: «السلام علينا و علی عباد الله الصالحین» چه می شود؟ آیا سجده سهو یا چیز دیگری دارد؟

بسمه تعالی، تکرار سلام مذکور، سجده سهو یا چیز دیگری نمی آورد.

3. اگر در حین نماز، بی موقع تشهد را شروع کنند (مثلاً در رکعت اول) و در وسط تشهد، متوجه شود و تشهد را قطع کند، نماز چه صورتی دارد و آیا سجده سهو به واسطه این امر، واجب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، سجده سهو لازم نیست.

2. وقتی که در رکعت سوم نماز، در نمازهای چهار رکعتی و یا در رکعت اول، تشهد به طور کامل قرائت شود (تا آخر صلوات) چه باید کرد؟

بسمه تعالی، اگر از روی عمد نبوده اشکال ندارد و احتیاط مستحب آن است که بعد از نماز، دو سجده سهو به جا آورد.

5. اگر در بین نماز و یا آخر نماز و یا بعد از نماز یادمان آمد که در رکعتی سه سجده کرده ایم چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، زیادی سجده اگر از روی سهو و فراموشی بوده در فرض مرقوم، نماز صحیح است و چیزی بر او نیست؛ اگرچه بهتر است دو سجده سهو برای زیادی سجده به جا آورد.

2. اگر در حین نماز، بی موقع دست به قنوت بلند شود (مثلاً در رکعت اول یا سوم یا چهارم) نماز چه صورتی پیدا کرده و آیا سجده سهو به واسطه این امر، واجب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

6. اگر در نماز در رکعت سوم و چهارم در تسییحات اربعه سهواً «بسم الله» گفته شود و یا این که سهواً «الحمد لله» و کلماتی مثل این ها گفته شده، این سهویات سجده سهو می خواهد یا نه؟ و چند تا می خواهد؛ یکی یا دو تا؟

بسمه تعالی، سجده سهو واجب نیست.

2. در مسأله شماره 1005 در توضیح المسائل فرموده اید که اگر یک بار تسییحات

اربعه گفته شود کافی است ولی در مسأله شماره 1241 فرموده اید که اگر سهواً تسیحات اربعه گفته نشود و یا کمتر و یا بیشتر از سه مرتبه گفته شود احتیاط مستحب است که دو سجده سهو نماید لطفاً در این مورد هم مرا راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، ترک احتیاط مستحب مانع ندارد و منافاتی نیست.

[سؤال 1558] 1545

2. آیا در سجده سهو، گفتن تکبیر در ابتدا لازم است؟

بسمه تعالی، تکبیر ندارد.

[سؤال 1559] 348

7. بعد از تشهد سجده سهو، آیا هر سه سلام را باید گفت یا فقط سلام آخر را؟

بسمه تعالی، فقط السلام علیکم.

ص: 201

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت امام خمینی

ضمن عرض سلام و آرزوی طول عمر برای آن امام عزیز

این بنده حقیر در مورد نماز قضا چند سؤال دارم که با شما در میان می گذارم و خواهان پاسخ گویی از طرف شما بدان ها هستم تا این بنده، آگاه تر گشته و بتوانم فرائض دینی و شرعی خویش را به نحو احسن انجام دهم.

1. اولین سؤال من این است که در مورد افرادی که در طول زندگی خویش تا کنون چندین بار نماز را قطع کرده اند و بار دیگر شروع به خواندن نماز کرده اند و حالا می خواهند که بار دیگر نمازهایی را که در طول زندگی خویش نخوانده اند و قضا شده است بخوانند، حکم امام در این مورد چیست؟ آیا باید تنها آن نمازهایی را بخوانند که نخوانده اند و قضا شده است یا این که چون نماز را قطع کرده اند - و به قول عده ای که می گویند: چون نماز را حالا یا سهواً و یا این که نعوذ بالله از روی عمد، ترك کرده است، باید تمامی نمازهای خویش را در طول این سال ها بخوانند، چه آن ها که قضا شد

ص: 202

و نخوانده و چه آن ها که قضا نشده و خوانده است - باید تمام طول این سال ها را بخوانند؟ متمنی است در این مورد، این بنده را ارشاد فرمایید.

بسمه تعالی، نمازهایی را که خوانده قضا ندارد.

2. نحوه نیت کردن نمازهای قضا چگونه است و به چه صورت باید نیت کرد؟

بسمه تعالی، به نیت قضا باید انجام دهد.

3. نحوه و صورت ادا کردن این نمازها چگونه است؟ منظورم این است که آیا باید به ترتیب، از نماز صبح شروع کرد و با نماز عشا پایان داد یا صورت دیگری دارد؟

بسمه تعالی، ترتیب، فقط بین ظهر و عصر یک روز و مغرب و عشا یک روز لازم است.

4. اگر کسی میزان و تعداد و مقدار نمازهای قضای خود را نمی داند و فراموش کرده، حکم امام در این مورد چیست؟

بسمه تعالی، به مقدار متیقن از نمازهایی که فوت شده قضا نماید.

5. اگر کسی مدتی را در جبهه بوده و تعدادی از نمازهایش در جبهه قضا شده و نتوانسته در جبهه قضای آن ها را به جا آورد و می خواهد که قضای آن ها را در خانه به جا آورد، آیا باید قصر بخواند یا کامل؟

بسمه تعالی، اگر وظیفه اش نماز شکسته بوده، باید شکسته قضا کند.

[سؤال 1561] 667

8. آیا نمازهای قضای سال های گذشته، جزء نمازهای مستحبی محسوب می شود؟ ضمناً آیا اگر در صف اول جماعت هنگامی که امام مثلاً مشغول نماز چهار رکعتی است، نیت نماز قضای سه رکعتی مغرب کنی و پس از به جا آوردن رکعت سوم نماز جماعت، نماز را تمام کنی و بلند شوی برای به جا آوردن نماز عشا، و رکعت چهارم جماعت را رکعت اول عشا خود حساب کنی و بچه ای هم در کنارت باشد، آیا ترتیب جماعت به هم خورده است؟ آیا کسانی که توسط تو، به امام وصل می شوند، نمازشان باطل می شود یا نه؟

بسمه تعالی، نماز واجب، واجب است و صورتی که در سؤال ذکر شده اشکال ندارد؛ و بودن طفل در کنار مأموم، اتصال را به هم نمی زند.

ص: 203

بسمه تعالی

خدمت رهبر کبیر انقلاب حضرت امام خمینی، سلام

حضرت امام، این جانب فردی هستم گناهکار و تمامی سرمایه من مبلغی در حدود يك صد هزار تومان می باشد؛ سن من در حدود شصت سال است. حضرت امام، می خواستم سؤال کنم که آیا کسی هست که شصت سال برای من نماز بخواند و روزه بگیرد و من تمام سرمایه ام را به او بدهم؟ یا این که اگر این مبلغ را به حساب جنگ یا مستضعفان بدهم و نیت کنم که برای نماز و روزه است آیا قبول است یا خیر؟ چون که من می دانم کسی برای من شصت سال نماز و روزه نمی خواند. خواهشمندم از آن رهبر کبیر انقلاب و قلب تپنده ملت مظلوم ایران که من چه کار کنم که شاید مورد رحمت رب العالمین قرار گیرم؟

بسمه تعالی، اگر وارثی دارید با او مشورت کنید و دادن پول به حساب مزبور کفایت از نماز و روزه نمی کند.

3. آیا کسی که بر اثر بیماری شدید و خوب نشدنی، نماز یومیه را هم به سختی انجام می دهد، قضای نمازهای گذشته بر او واجب و لازم است؟ در صورت لازم بودن، با وضعی که دارد انجام قضای گذشته مقبول است یا آداب خاصی دارد؟

بسمه تعالی، نماز فوت شده قضا دارد و به هر نحو که می تواند باید بخواند.

2. شخصی مثلاً نه سال در خانه مریض - یعنی فاقد شعور شده و یا مرض اعصاب داشته که فقط زنده بوده - ولی از تمام شعور فاقد بوده حال بعد از نه سال خوب شده آیا قضای روزه و نماز تعلق می گیرد یا نه؟

بسمه تعالی، قضا دارد.

بسمه تعالی

1. اگر شخصی به حدی مریض شود که قوه تمیز را از دست بدهد به نحوی که وقت ظهرین و عشاءین بلکه چه بسا پاکی و نجسی را هم تمیز نمی دهد، قضای نماز و روزه بعد از او بر ولی لازم است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر به حد جنون نرسیده قضا واجب است.

2. اگر با قصد اقامه عشره ایام، یک نماز چهار رکعتی شروع کند و در رکعات یا افعال آن شک کند، اگر امام یا مأموم باشد و رجوع به حافظه کند و بعد از همین نماز از قصد اقامه برگشت نماید، آیا باقی بر تمام بماند یا نه؟ و آیا فرق بین شک در رکعات و افعال رکنی و بین افعال و واجبات غیر رکنی هست که اگر در قسم اول شک کند و رجوع به حافظه نماید یا کثیر الشک باشد و بنا بر انجام گذارد، با شک در قسم ثانی که شک در افعال غیر رکنی است فرق کند؟ با توجه به مسأله 32 و 34 از عروه و تعلیقه.

بسمه تعالی، در فرض شک در رکعات و رجوع به حافظه و برگشت از قصد اقامت، احتیاط ترک نشود.

3. قبلاً سؤال شده بود که اگر در نماز، در حال قرائت یا اذکار و کلمات دیگر، اگر چند حرف از یک کلمه را گفت، جایز است رها کند و دوباره آن کلمه را بگوید و ادامه دهد و حال آن که عروه در آداب قرائت، مسأله 45 دلالت دارد بر بطلان و ابطال و تعلیقه هم ندارد؛ کدام صحیح است؟ و علی کل حال، اگر در کلمه ای اشتباه یا سکنه رخ دهد، آیا می شود از چند کلمه قبل آن شروع نمود و دوباره قرائت کرد یا نه؟ و آیا فرق است بین قرائت و اذکار و بین تشهد و سلام؟

بسمه تعالی، حکم همان است که قبلاً نوشته شده و مربوط به مسأله 45 نیست؛ اعاده کلمه یا کلمات در فرض سؤال، مانع ندارد ولی اگر شک ناشی از وسوسه باشد نباید اعتنا کند.

4. اگر انسان کثیر الشک، شک کند بین چهار و پنج قبل از سجده تین، مثلاً، و شک کند در عین حال که آیا رکوع را انجام داده یا نه، آیا باید بنا بر چهار بگذارد و سجده تین را به جا آورد و تشهد و سلام دهد یا آن که چون شک در رکوع هم دارد باید بنا بر پنج بگذارد و تشهد بگوید و سلام دهد و سجده تین را هم به جا نیاورد؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، که کثیر الشک است باید بنا بر چهار بگذارد و طبق وظیفه نماز را

تمام کند.

ص: 205

5. اگر انسان از باب احتیاط در موردی جمع بین قصر و اتمام می کند و وقتی شروع به قصر نمود شک بین دو و سه نمود آیا می تواند بنا بر سه بگذارد و چهار رکعتی تمام کند و بعد دو رکعتی را بخواند، با فرض کثرت شک؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، می تواند بنا بر دو بگذارد.

6. در غیبت (خدای نخواست) استحلال واجب است یا نه؟ و بر فرض وجوب، اگر استحلال و تذکر

شخصی به غیبت موجب ایذاء طرف یا کدورت گردد آیا باز استحلال لازم است یا نه؟

بسمه تعالی، غیبت کننده باید توبه نماید، و بر او واجب نیست از غیبت شونده طلب حلیت نماید.

7. آیا اطمینان مطلقاً حجّت است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر اطمینان صدق کند حجّت است.

[سؤال 1566] 713

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت حجت الاسلام والمسلمین آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی، بفرمایید آیا در روزهایی که شخصی بیهوش می باشد، پس از بیهوشی آیا احتیاج به اعاده نمازهای خوانده نشده در موقع بیهوشی دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، بیهوشی اگر در تمام وقت بوده و به دست خودش نبوده قضا ندارد.

[سؤال 1567] 714

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی حاج آقا سید روح الله الموسوی، مدّ ظلّه

پس از حمد خدای تعالی، به حضور آن حضرت سلام عرض می کنم و طول عمر آن وجود مقدس را از خدای تبارک و تعالی، مسئلت می نمایم. لطفاً بفرمایید شخصی که مدت دو یا سه روز بیهوش بوده، آیا نمازهایی را که در این مدت قضا شده، اعاده آن ها احتیاج است یا خیر؟ مزید تشکر است، والسلام علی عباد الله الصالحین.

ص: 206

بسمه تعالی، اگر تمام وقت بیهوش بوده و به دست خودش بیهوش نشده، قضا ندارد.

[سؤال 1568] 1195

4. در صورتی که نمازها و روزه‌های گذشته ما متفاوت از جوابی که می‌گیریم باشد، چه باید بکنیم؟

بسمه تعالی، نمازهای گذشته اگر برخلاف وظیفه انجام گرفته، باید قضا شوند.

[سؤال 1569] 70

4. مدت سه سال است نماز و روزه را در محل کار انجام وظیفه کرده‌ام، تکلیف آن‌ها چیست؟ در ضمن شغل من کارمند است.

بسمه تعالی، چنانچه بر خلاف وظیفه انجام گرفته باشد قضا دارد.

[سؤال 1570] 715

بسمه تعالی 1361 / 10 / 27

من نمی‌دانستم که نماز واجب است، فکر می‌کردم هر کس دوست دارد، می‌تواند نماز بخواند و مستحب است. حالا که من بیست و پنج سال سن دارم و کسی هم به من نگفت که نماز بخوان، بر تو واجب است. حال که فهمیدم واجب است؛ همیشه می‌خوانم، ولی حالا تکلیف من چیست که از سن پانزده سالگی تا تاریخ 13 / 4 / 1360، نه روزه گرفته‌ام و نه نماز خوانده‌ام؟ آیا حتماً باید نماز و روزه را قضا کنم؟ نمی‌توانم کار دیگری بکنم؛ مثلاً راه دیگری ندارد؟ لطفاً مرا راهنمایی کنید. تاریخ

تولد من 1336 / 10 / 30 است.

بسمه تعالی، نماز و روزه‌هایی که انجام نداده‌اید را، باید قضا نمایید.

[سؤال 1571] 4085

2. من از تاریخ 10 / 8 / 1360 شروع کردم به نماز خواندن تا به حال که می‌خوانم؛

ص: 207

ولی در این مدت، من خیلی از نمازهای یومیۀ خود را به دلیل های مختلفی و بعضی ها را هم بدون دلیل نخواندم و مقدار دقیق آن ها را هم نمی دانم. از شما که مرجع تقلید من هستید، تقاضا دارم که جواب این مسأله را برای من به طور روشن بیان کنید.

بسمه تعالی، هر مقدار که یقین دارید در حال بلوغ، نماز فوت شده را قضا نمایید.

[سؤال 1572] 1743

4. در فرض بالا اگر همان شخص نماز یومیۀ خود را گاه و بیگاه خوانده باشد، تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، نمازهایی را که نخوانده باید قضا نماید.

[سؤال 1573] 326

2. اگر در خواندن نماز صبح هم احتیاج به کمک داشته باشد و به موقع نتواند کمک کنند، می تواند نماز صبح را قضا کند؟

بسمه تعالی، تأخیر نماز تا بعد از وقت جایز نیست و به هر نحو می تواند، باید در وقت، نماز را بخواند.

[سؤال 1574] 324

2. در مدتی که در بیمارستان بودم، خوابیده نماز می خواندم؛ چون مدتی امکان نشسته خواندن نبود و بعد هم که امکان داشت، تا آن جا که می شد نشسته خوانده ام. در حال خوابیده، اکثر اوقات نماز را رو به قبله نخوانده ام؛ به خاطر طرز قرار گرفتن تخت بیمارستان که رو به قبله نبود. آیا باید آن نمازها را قضا کرد؟

بسمه تعالی، هر مقدار از نمازها را که بدون شرایط خوانده اید و می توانسته اید با شرایط انجام دهید، باید قضا نمایید.

ص: 208

6. شخصی خوابیده، عمداً نماز را قضا می کند می گوید حالا خواب دارم هر وقت بلند شدم قضای نماز را می خوانم این طور نماز ادا می شود؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، این کار جایز نیست لکن نمازی را که قضا کرده صحیح است.

با سلام و درود بی پایان بر رهبر کبیر انقلاب و شما مسئولان عزیز دفتر امام

برای من چند سؤال دینی مطرح شده است که خواهش دارم از آن جا که خود نمی توانم برای آن سؤال ها جواب بیابم، شما عزیزان جواب آن ها را برایم بنویسید:

1. من که اکنون هجده سال عمر دارم، نزدیک به هفت سال است که نماز می خوانم و از آن جا که طریقه درست وضوگرفتن را به من نیاموختند، نزدیک به شش سال و نیم آن را اشتباه وضو می گرفتم؛ تا آن که خود از رساله امام طریقه درست وضوگرفتن را یاد گرفتم. خواهش دارم که بفرمایید: نمازهایی که تا به حال می خوانده ام - یعنی تا مدتی که صحیح وضو نمی گرفته ام - باطل و بی فایده بوده و باید آن دو سال نیم دیگری را که نماز بر من واجب شده است دوباره بخوانم یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر وضوی شما صحیح نبوده، نمازهایی که با آن وضوها خوانده اید را باید قضا نمایید.

2. در موقع بلند شدن در نماز، به جای «بحول الله و قوته أقوم و أقعد» می خواندم: «بحول الله و قوته أقوم واقعد» آیا نمازم صحیح است یا باطل؟ در صورتی که نمی دانستم.

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

3. تمنا دارم بفرمایید: مثلاً يك بچه مسلمان و یهودی و غیره... که پدر و مادر آن ها مسلمان نیستند و هنوز به سن بلوغ نرسیده اند از دنیا می روند، آیا بچه مسلمان، به دلیل این که پدر و مادرش مسلمان بوده اند، به بهشت می رود و آن دیگری، به این دلیل که پدر و مادرش مسلمان نبوده اند، به جهنم؟ و اگر نه، بلکه آن ها به این دلیل که هنوز به سن بلوغ نرسیده اند به بهشت می روند، در این صورت باید گفت

آن‌ها سرنوشت خود را تعیین نکرده‌اند، در صورتی که این امکان وجود داشت که اگر آن‌ها بزرگ می‌شدند، بچه مسلمان، یهودی و بچه یهودی، مسلمان می‌شد.

بسمه تعالی، سؤال فقهی نیست و در روایات، اشاره به این مطلب شده است.

[سؤال 1577] 717

بسم الله الرحمن الرحيم

إلى سماحة إمام الأمة وقائدها الخميني الكبير، السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

1. ما هو حكم من كانت صلاته باطلة أو وضوؤه باطل لمدة طويلة جهلاً بالحكم الشرعي و بلا تقصير في تعلمه للمسائل الشرعية و بعدها تبين له بطلان وضوئه و صلاته؟ فهل يجب عليه قضاء تلك السنين أو أنه معذور؟ أفوتونا وفقكم الله

بسمه تعالی، مع فرض بطلان الصلاة يجب القضاء.

2. ما حكم المال المجهول المالك و كيف نفرقه و نميزه عن اللقطة؟

بسمه تعالی، التمييز و الحكم مذكور في الرسالة العملية.

3. ما هو حكم الأموال و الحاجات في المواضع العراقية في الجبهة بعد الهجوم هل يجوز أخذها؟

بسمه تعالی، يجوز أخذ الغنائم للمقاتلين و يجوز التملك في الأشياء المختصرة منها و أمّا الأسلحة فلا بدّ من تحويلها إلى المقامات المسؤولة في الجمهورية الإسلامية.

4. ما هو حكم المصلّي بالنسبة للقراءة؟ فهل يقصد حين القراءة في مثل «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ»

المخاطبة مع الله أو يقصد القرآنية و لا يجوز له أن يقصد الدعاء؟ نرجو توضيح المسألة

بسمه تعالی، يقصد القراءة الواجبة في الصلاة.

[سؤال 1578] 718

بسمه تعالی

پس از عرض سلام، لطفاً به سؤالات زیر جواب مرحمت بفرمایید.

1. اگر با پسر یا دختری در کودکی نزدیکی شده و پس از تکلیف، متوجه وجوب غسل آن نبوده و فرائض را انجام داده است، حالا تکلیف این مدت نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، نماز و روزه ای که بعد از تکلیف در حال جنابت انجام داده را

ص: 210

باید قضا کند بلی اگر جنابت را نمی دانسته، روزه ها قضا ندارند.

2. کسی که در کودکی اشیای مختصری را از دیگران برداشته، لازم است مستقیماً از آن ها حلالیت بطلبد و آن مال را به وی بدهد یا اگر بداند او به هر حال راضی می شود، به نحو دیگری می تواند آن را ادا کند؟

بسمه تعالی، به هر نحو یقین کند که صاحب مال راضی است، می تواند عمل نماید.

3. کسی که نعوذ بالله سال ها پیش با حیوان حلال گوشت شخصی وطی کرده و متوجه مسأله آن نبوده، حالا چگونه باید جبران کند؟

بسمه تعالی، ضامن است و باید پول حیوان را به صاحبش برساند و راجع به حیوان به دستوری که در رسائل عملیه ذکر شده عمل شود.

[سؤال 1579] 719

بسمه تعالی 1361 / 11 / 30

محضر مقدس امام خمینی، دام بقاؤه

1. این جانب مدت مدیدی است که هنگام غسل نمودن ترتیب را رعایت ننموده ام و نماز خوانده ام. اکنون حدود هفت سال و نیم از تکلیف من می گذرد. البته فکر نمی کردم رعایت ترتیب بدان صورت که در مسأله ذکر شده باشد، بلکه فکر می کردم منظور از ترتیب؛ شسته شدن کامل بدن و خیس شدن کامل بدن باشد. چندی پیش به رساله رجوع نمودم و با کمال تأسف متوجه شدم که تا کنون اشتباه کرده ام. اکنون نمی دانم چقدر نماز باید قضا کنم؛ چون نمی دانم چند نماز با این نوع غسل انجام داده ام. خواهشمندم در این مورد راهنمایی نمایید. تکلیف روزه و اعمال دیگر را نیز در این مورد روشن فرمایید.

بسمه تعالی، اگر غسل را باطل انجام داده اید، نمازهایی که با آن حال خوانده اید و نزد شما معلوم است را باید قضا کنید.

[سؤال 1580]

2. چند وقتی نماز جمعه را با غسل جمعه به جا می آوردم؛ در این مورد نیز متوجه

ص: 211

شدم که غسل جمعه، غسل مستحبی است. تکلیف نمازهای خوانده شده چیست؟

بسمه تعالی، باید آن ها را قضا کنید.

[سؤال 1581] 4674

6. شخصی که در بیمارستان به طوری مصدوم است که قادر به حرکت از روی تخت نیست و لذا در موقع قضای حاجت نمی تواند خود را تطهیر کند، آیا بعد از چند ماه که خوب شد، باید نمازهایش را قضا نماید یا نه؟
بسمه تعالی، اگر به وظیفه عمل کرده، قضا لازم نیست.

[سؤال 1582] 4967

4. زیدی مدت ها غسل باطل - جهلاً - انجام داده و پس از گذشت چندین سال متوجه شد. تکلیف نماز و روزه و بقیه عبادات گذشته چیست؟ و بر فرض بطلان روزه، كفاره دارد یا خیر؟
بسمه تعالی، روزه او صحیح است و نمازهایی که یقین دارد با غسل باطل انجام داده را باید قضا کند.

[سؤال 1583] 720

بسمه تعالی 1361 / 1 / 7

دفتر مبارك حضرت امام، مدّ ظلّه العالی

مستدعی است مرقوم بفرمایید که اگر کسی جهلاً یا نسیاناً غسل مسّ میت نکرد و بعد از مدتی فهمید؛ آیا باید نمازهایی را که بدون غسل مسّ میت خوانده اعاده کند.

بسمه تعالی، باید اعاده کند، مگر این که غسل جنابتی کرده باشد که در این صورت کفایت از غسل مسّ میت می کند.

[سؤال 1584] 721

بسمه تعالی 1361 / 1 / 8

من نوجوانی هستم که بیشتر از یک سال است به تکلیف شرعی رسیده ام، بعد از

ص: 212

مكلف شدن حدود 3 ماه مرتب نماز می خواندم، ولی بعد از این 3 ماه به دلیل اشتباهاتی که کردم، گول شیطان را خورده قسمتی از فریضه نماز را به جا نیاوردم و تا الآن که تقریباً حدود 11 ماه می گذرد نماز نخواندم، ولی باید عرض کنم که ظرف این 11 ماه درست است که این فریضه را به جا نیاوردم اما کافر نشده بودم یعنی خدا را قبول داشتم و همین طور پیغمبر اسلام و دوازده امام را و حتی می دانستم که باید نماز بخوانم چون بر من واجب است یعنی خلاصه منکر نماز نبودم، و حالا من به اشتباه بزرگ خود پی برده ام و خیلی پشیمان هستم و می خواهم توبه کنم که امیدوارم خداوند توبه مرا قبول کند، حالا که می خواهم از این به بعد نماز را مرتب بخوانم آیا باید نمازهایی را که ظرف این مدت به جا نیاوردم، بخوانم و اگر باید بخوانم برای خواندن آن چه نیتی باید بکنم.

بسمه تعالی، توبه شما قبول است ان شاء الله و نمازهایی که نخوانده اید را به نیت قضا بخوانید و از این به بعد نباید نماز شما ترك شود.

[سؤال 1585] 722

بسمه تعالی 14 / 9 / 1361

پس از عرض سلام و آرزوی سلامتی امام امت

سؤالاتی در مورد احکام تقلید و نمازهای قضایی از شما دارم:

1. اگر کسی بعد از دوران بلوغ، از احکام رساله، در مورد غسل جنابت و همچنین جنب چیزی نفهمد و کسی به او در مورد این مسأله چیزی نگوید و بعد از يك سال، این مسائل را یاد بگیرد و به آن عمل نماید، آیا باید نمازهای گذشته - یعنی نمازهای يك سال را - قضا کند؟ توضیح دهید.

بسمه تعالی، اگر نمازی که خوانده در حال جنابت، بدون غسل صحیح بوده، باید قضای آن را به جا آورد.

2. اگر شخصی در مورد احکام تقلید چیزی نفهمد، یعنی به او نگویند که بعد از این که آدم جنب شد، به

ص: 213

دوران بلوغیت رسیده، باید تقلید کند و تقلید نکند، آیا باید نمازهای بعد از بلوغیت که همان يك سال می باشد را قضا کند؟ و اگر باید قضا کند، همان يك سال است (بعد از دوران بلوغیت)؟ توضیح دهید.

من از يك نفر پرسیدم و گفتند که اگر نمازهایی را که خوانده است، با احکام نماز درست است نباید قضا کند ولی چنانچه با احکام نماز (رکن های نماز) درست نیست باید قضا کند.

بسمه تعالی، اگر عملی که انجام داده، مطابق فتوای مجتهدی است که باید از او تقلید کند صحیح است و الا نمازهایی که بر خلاف وظیفه شده و در ارکان آن خللی حاصل شده - مثل این که غسل او باطل بوده - باید قضا شوند و در غیر ارکان، اگر تقصیر در تقلید نکرده قضا ندارد.

3. نمازهای قضایی که در رابطه با این مسأله خوانده و به نیت این مسأله بوده، آیا می شود آن ها برای نمازهای قضایی دیگر (مثلاً اگر در نماز اشکالاتی داشته) باشد و این نمازها به جای او باشند توضیح دهید.

بسمه تعالی، اگر نماز قضا بر ذمه او بوده و نماز قضا خوانده، به جای او محسوب می شود.

4. آیا نگاه کردن به جسم زیر پوشش لباس گناه است؟ آیا اگر به حرام می افتد گناه است؟ توضیح دهید.

بسمه تعالی، اگر از روی شهوت به غیر زوجۀ خود نگاه کند حرام است.

5. نیت نماز جمعه و نماز جماعت یومیه و نیت نماز مستحبی چیست؟ بنویسید.

بسمه تعالی، نیت همین است که در وقت عمل، قصد آن را دارد؛ اگر قصد نماز جمعه دارد، نیت نماز جمعه و اگر قصد نماز دیگر دارد، نیت آن نماز است.

6. اگر کسی نیت کند (بعد از این که حاجتش بر آورده شد) نماز مستحبی می خوانم، نیت نماز چیست؟

بسمه تعالی، در مسأله قبل توضیح داده شد.

[سؤال 1586] 2033

3. دختری از سن 8 سالگی با جهل به حکم و به موضوع، عمل استمناء انجام می داده تا زمان شوهرداری؛ بعداً وارد به مسأله شده و يك غسل جنب از حرام انجام داده و توبه هم البته کرده. آیا این شخص، نمازها و روزه هایی که انجام می داده، قضا دارد یا کفاره یا هیچ کدام؟ بسمه تعالی، نمازهایی که در حال جنابت خوانده، باید قضا نماید.

برادران عزیز و گرامی دفتر امام! لطفاً پاسخ سؤالات شرعی بنده را مرقوم فرمایید:

ان شاء الله با این خدمتی که انجام می دهید، نزد خدا مأجور واقع شوید.

1. بنده هم اکنون 17 ساله می باشم و تقریباً در سن 14 سالگی به بلوغ شرعی رسیدم؛ اما چون فکر می کردم که نماز را باید از سن 15 سالگی شروع کرد، لذا مدتی نماز و روزه و تمامی واجبات را ترک کردم. حال تکلیفم چیست؟

بسمه تعالی، باید قضای نماز و روزه ای که در زمان بلوغ ترك کرده اید را به جا آورید.

[سؤال 1588]

2. هنگامی که شروع به انجام واجبات کردم، گاه گاهی جنب می شدم؛ ولی چون از خانواده شرم داشتم، برای غسل به حمام نمی رفتم و با همان حالت جنب - البته با تیمم - نماز را می خواندم. حال چه دستوری می فرمایید؟

بسمه تعالی، خجالت کشیدن عذر نیست و اگر عذری نداشته اید، باید نمازهای مذکور را قضا کنید.

[سؤال 1589] 2159

2. اگر کسی در یک خانواده مسلمان متولد شده باشد ولی به علت نداشتن شناخت کافی از مسائل دین و یا بعضاً با آگاهی به مسائل، ولی به علت بی توجهی، چند سالی عبادات خود را (نماز و روزه) به جا نیاورده باشد، آیا باید تمام آن ها را بعد از آگاهی - حتی پس از ده سال - قضا نماید؟ و آیا باید کفاره روزه هایی را که نگرفته است نیز بدهد یا خیر؟ و در ضمن، کفاره يك روز روزه که عمداً خورده است چقدر می باشد؟

بسمه تعالی، تمام نمازها و روزه های فوت شده قضا دارد و روزه اگر عمداً و با توجه به حکم آن فوت شده، علاوه بر قضا، کفاره هم دارد؛ ولی اگر جاهل

ص: 215

به حکم بوده، در حدی که احتمال وجوب هم نمی داده، کفاره ساقط است.

[سؤال 1590] 724

بسمه تعالی

سه مسأله مورد سؤال است لطفاً جواب آن ها را مرقوم فرمایید:

1. من از زمان بلوغ تا سن بیست سالگی نماز نمی خواندم و روزه هم نمی گرفتم. با توجه به این که از اسلام زبناً دفاع می کردم و هرگز میل ضد اسلامی و ضد انقلابی نداشته ام، آیا قضای نماز و روزه واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب است.

2. به چه صورت می توان 5 - 6 سال روزه را قضا کرد، و یا کفاره داد؟

بسمه تعالی، لازم نیست روزه های قضا پشت سر هم باشد و می توانید به تدریج و با فاصله بگیرید، ولی اگر کفاره بر عهده شما باشد، باید به ترتیبی که در رساله ذکر شده عمل کنید.

3. اگر پدر کسی حالت سؤال اول را داشت و سی سال - کم و بیش - واجباتش ترك شد، آیا قضای آن بر پسر بزرگ تر واجب است؟ و در صورتی که استطاعت برای اجیر گرفتن، و توانایی این همه قضا را ندارد، به چه صورت ادا کند؟

بسمه تعالی، قضای نماز و روزه پدر بعد از مردن او، بر عهده پسر بزرگ تر است و اگر خودش نمی تواند یا نمی خواهد انجام دهد، باید کسی را برای آن اجیر کند.

[سؤال 1591] 657

2. با توجه به جو فکری که در زمان طاغوت به خصوص بر جوانان مملکت به وجود آورده بودند و آن ها را یا از احکام اسلام به دور و یا بی تفاوت می نموده اند؛ اگر کسی در آن دوران به سن بلوغ برسد و او اصلاً نه به اسلام آشنا و متعهد بوده و نه خانواده او به او امر می کرده اند؛ آیا بایستی نماز و روزه هایی را که در آن موقع نگرفته - اکنون که آگاه و متعهد نسبت به احکام اسلامی شده است - قضای آن ها را به جا بیاورد؟

بسمه تعالی، نماز و روزه های فوت شده را باید قضا کند.

ص: 216

2. شخصی در نظام گذشته ایران از کلیه اعتقادات مذهبی به دور بوده است و در صورتی که اعتقادی نیز وجود داشته صرفاً از روی مسائل خانوادگی بوده است و در آن موقع با منطق خود قادر به پذیرش آن ها نبوده و در حال حاضر به اسلام ایمان آورده است؛ آیا لازم است نماز و روزه قضای خود را ادا کند؟ و در صورتی که لازم است؛ آیا برای مثال در مورد روزه می بایست به ازای هر روز روزه قضا شصت روز روزه بگیرد؟

بسمه تعالی، اگر مسلمان بوده، قضا دارد و چنانچه جاهل قاصر بوده، روزه ها کفاره ندارد.

6. اگر احتمال می رود که در اوایل تکلیف، اشتباهاتی در نماز بوده، اکنون خواندن نماز احتیاطی بهتر است یا نماز نافله؟
بسمه تعالی، اگر بطلان نماز محرز نباشد قضا واجب نیست.

بسمه تعالی

حضور رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، حضرت امام خمینی سلام عرض می کنم و امیدوارم که حالتان خوب باشد و در پناه ایزد متعال و یاری او، این انقلاب را به انقلاب جهانی حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) رهبری نمایید. «ان شاء الله»

سؤال مهمی که من با آن درگیرم و فکرم را ناراحت کرده، این است که من از سن بلوغ به بعد، به مدت شش سال در خواندن نماز و روزه گرفتن کاهلی کردم و این موضوع البته علل فراوانی داشت که چند نمونه آن را ذکر می کنم:

1. مختلط بودن مدرسه راهنمایی و دبیرستان تا قبل از انقلاب و ناباب بودن معلمان قبلی 2. نداشتن عالم مذهبی که مردم را به راه راست و اسلام اصیل راهنمایی

کنند، که متأسفانه با نادانی و کم فکری این مدت را این طور گذراندم، تا این که جرعه انقلاب زده شد و ما از اسلام شناخت پیدا کردیم و از آن موقع تا حالا هم معتقد به انقلاب و اسلام هستیم، امیدوارم که وظیفه اصلی را ادا نمایم. خواهش می کنم که بفرمایید نماز و روزه این مدت را چه کنم و وظیفه من چیست؟

بسمه تعالی، نماز و روزه های فوت شده را باید قضا کنید.

[سؤال 1595] 1780

2. من در سوره حمد و سلام نماز اشکالاتی دارم و چون در رساله جناب عالی خواندم که نوشته بروید نماز جماعت، می خواستم بپرسم قضای آن نمازها را باید به جا بیاورم یا نه؟

بسمه تعالی، اگر یقین به باطل بودن نمازهای گذشته ندارید، قضا واجب نیست.

[سؤال 1596] 726

بسمه تعالی 4 / 10 / 1361

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، سلام

پس از تقدیم عرض سلام، سلامتی شما را از درگاه ایزد متعال خواهان و خواستارم. باری عرض می شود: ما طایفه ای هستیم صحرانشین و گوسفنددار. من مدت يك عمر در کوهستان به سر می بردم؛ اصلاً از بیانات شرع اسلام هیچ خبری نداشتم یعنی کسی نبود مرا از شرع مقدس اسلام با خبر کند؛ نه روزه ای صحیح گرفتم و نه نماز خوبی انجام دادم و حالا که به رهبری حضرت عالی رسیدم و از شرع اسلام با خبر شدم، می بینم که از قافله عقب مانده ام و پشیمانی زیادی کردم، دستم به دنبال کردارم نمی رسد. حالا از شما رهبر انقلاب، امام خمینی می خواهم که درباره من حقیر که حالا پیرمرد هم شده ام توضیح دهید و تا آن جا که ممکن است قرض های خود را ادا می کنم و تکلیف مرا بفرمایید. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

ص: 218

بسمه تعالی، اگر یقین ندارید که اعمال گذشته شما باطل بوده چیزی بر شما نیست و در غیر این صورت به مقداری که یقین دارید، نماز و روزه را قضا کنید.

[سؤال 1597] 727

بسمه تعالی

محضر حضرت امام خمینی رهبر نهضت اسلامی

خواهشمند است پاسخ سؤالات زیر را مرقوم فرمایید.

1. چنانچه شخصی نمازهای قضایی را درصدد است بخواند اما مقداری از آن ها به علت ترک شدن نماز واجب در موقع خود و عده ای دیگر را می خواهد احتیاطاً قضا کند، یعنی نماز خوانده شده ولی باطل بوده و می خواهد قضا کند، آیا نیت برای هر يك تفاوت دارد و آیا لازم است مورد احتیاط را در نیت داشته باشد؟

بسمه تعالی، هر مقدار که یقین دارد نخوانده یا باطل خوانده قضا دارد و قصد قضای ما فی الذمه کافی است.

2. در باب وضو در شستن دست و صورت چنانچه آب از پایین به بالا رود اشکال دارد اگرچه بسیار کم شده که به طرف بالا برود؟

بسمه تعالی، شستن وضویی باید از بالا به پایین باشد.

3. چنانچه به هنگام شستن دست مسیری قوسی مانند را طی کند که لازمه آن، حرکت به سوی بالا است - کم یا زیاد - اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد و از وسوسه اجتناب کند.

4. چنانچه به امام جماعت روحانی فعلاً دسترسی ندارد اما می تواند یا می توانست دسترسی پیدا کند آیا اقامه نماز به امامت غیر روحانی اشکال دارد؟

بسمه تعالی، با داشتن دسترسی به روحانی، از اقتدای به غیر روحانی خودداری کنند.

5. آیا رضی کردن والدین جهت رفتن به جبهه جنگ لازم است؟ تا چه هنگام این حکم برقرار است؟

بسمه تعالی، اگر رفتن به جبهه بر شما متعین نشده و موجب اذیت والدین می شود رضایت آن ها را جلب نمایید.

ص: 219

6. آیا یادگیری فنون نظامی، واجب و اجازة پدر و مادر شرط نیست؟ اگر واجب است تا چه حد آن و این حکم تا چه هنگام برقرار است؟

بسمه تعالی، بر همه واجب کفایی است و با اقدام عدد کافی، از دیگران ساقط می شود.

7. چنانچه نماز عشا قضا شود و تا اذان صبح خوانده نشود روزه فردای آن روز واجب است؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

8. آیا کنار هم قرار دادن چند مسأله شرعی (از رساله یا غیر آن) و حاکم کردن روابط صحیح میان آن ها و مسأله ای جدید را نتیجه گرفتن صحیح است؟

بسمه تعالی، بدون علم به فتوای مجتهد، حق ندارد چیزی را به مجتهد نسبت بدهد.

9. زید مدتی مرجع خود را آن مرجعی قرار داده بود که بر حسب اعلامیت وی را انتخاب نکرده بود، بلکه به عللی دیگر همچون در دسترس بودن رساله وی او را انتخاب کرده بود آیا دستوراتی را که مطابق با فتوای آن حضرت انجام داده صحیح است. مثلاً نمازهای خود را طوری خوانده که به فتوای مرجع قبل صحیح و بر فتوای مرجع فعلی لازم است قضا کند آیا قضا کردن لازم است؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال تقلید باطل است.

10. حد پوشیدگی برای مردان و زنان هر کدام چقدر است؟ آیا تجاوز از کمترین مقدار آن حرام است؟

بسمه تعالی، بر مرد ستر عورتین واجب است و ستر باقی بدن واجب نیست اگرچه بر زن حرام است بدن مرد نامحرم را نظر کند و بر زن واجب است تمام بدن خود را از نظر نامحرم پوشاند ولی پوشاندن وجه و کفین لازم نیست مگر آن که مفسده ای بر آن مترتب باشد.

11. چنانچه با وجود پوشش بدن، حالت بدن مشخص باشد آیا باز عمل حرام مرتکب شده است؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد مگر آن که صدق پوشیدن نکند و یا آن که مفسده ای بر آن مترتب باشد.

12. در باب امر به معروف و نهی از منکر چنانچه با در نظر گرفتن مقدار احتمال تأثیر و موضوع مورد امر یا نهی و از طرفی دیگر با در نظر گرفتن ضررهای مالی و جانی و آبرویی که متوجه انسان می شود فعلاً امر و نهی ترکش اولی باشد آیا هنوز امر و نهی لازم است؟

بسمه تعالی، موارد امر به معروف و نهی از منکر و شرایط و جوب آن در رساله مذکور است.

[سؤال 1598] 728

بسمه تعالی 1403 ق

محضر مبارک آیت الله العظمی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و امید مستضعفین

1. شخصی در محلی به دنیا آمده است که تبلیغات اسلامی در آن محل و اطراف، بسیار کم بلکه در حد صفر بوده است. از سوی دیگر، این شخص دارای پدر و مادر بی سواد و عوام بوده است. حدود دوازده سال در این محل نشو و نما کرده است و به اندازه خواندن قرآن و مقدار کمی سواد فارسی در پیش شخصی که مکتب دار بوده است سواد آموخته است. در سن حدود سیزده سالگی بعد از ازدست دادن پدر به محل دیگری نقل مکان داده و در آن جا مشغول زندگی بوده است؛ این قریه هم از طرفی تبلیغات اسلامی به طور وسیعی نداشته است، گرچه فاقد تبلیغات اسلامی نبوده است و از طرف دیگر، این نوجوان چون در گذشته تربیت خانوادگی و یا اسلامی نداشته است و در عالم نادانی به سر می برده است فقط از پدر و مادرش و از محیط زندگی اش و جوب روزه و نماز را می دانسته ولی در عین حال، نسبت به نماز کاهلی می کرده اما روزه را دقیقاً می گرفته است ولی از آن جا که در نادانی به سر می برده است، شرایط این دو عبادت بزرگ را نمی دانسته است؛ مثلاً اصلاً متوجه نبوده که انسان با موجبات جنابت، جنب می شود؛ اتفاقاً موجبات جنابت برایش پیش آمده، چون نمی دانسته است، بدون تفاوت و با همان حال، مدت پنج سال روزه گرفته و نماز خوانده است و بعد از این مدت به مسأله متوجه شده و دانسته که واجب بوده غسل کند ولی از روی ندانستن مسأله، انجام نداده است و با همان حال عبادت کرده است؛ آیا این شخص، جاهل قاصر است و روزه و نمازهایی که انجام داده قضا ندارد و یا جاهل مقصر است؟ و چه وظیفه خواهد داشت؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، روزه ها صحیح است ولی نمازها را باید قضا کند.

2. شخصی به عنوان بسیج و داوطلب به جهاد با کفر جهانی به جبهه قدم گذاشته و شربت شهادت را نوش جان کرده، وصیت کرده است که شش ماه برایش نماز قضا به جا آورند، رفیق این شهید می گوید: من از این شهید در حین وصیت پرسیدم این نماز چه نمازی است که وصیت می نمایی؟ گفت: در

گذشته مدتی نمازهایم را آن طور که باید انجام دهم، انجام نداده ام، ولی وصیت نامه اش مطلق می باشد؛ آیا باید برایش احتیاطاً هم نماز قضای شکسته و هم تمام به جا آورند (چون مدتی در جبهه بوده است) و یا انجام دادن نماز قضای تمام برای شهید کافی خواهد بود؟
بسمه تعالی، نمازها را تماماً از طرف شهید انجام دهید.

3. این جانب را جهت اقامه نماز جمعه، بعد از طی مراحل، بنا است به شهری اعزام کنند؛ ساختمانی را برای سکونت امام جمعه مقرر داشته اند که این ساختمان با تعدادی دیگر در زمان طاغوت به عنوان ساختمان های سازمانی برای فرهنگیان ساخته شده است، می گویند زمین این ساختمان ها مالک هایی داشته است که قبلاً خودشان حاضر شده و امضا کرده اند که بدون پرداخت قیمت، این ساختمان ها را بنا کنند و نیز زمین منزل های مسکونی تمامی مردم مال ارباب بوده است و در زمان طاغوت قبلاً مبلغ معینی در هر سال از مردم می گرفته اند و بعد از زمانی از طرف دولت طاغوتی آن زمان، قانونی وضع شده که زمین های ساختمان مال خود مردم است و در تقسیم اراضی آن زمان، مالکین راضی شده اند که این زمین ها را به مردم بدهند و در مقابل، از زمین های مزروعی دیگر بردارند و این عمل انجام شده است؛ مستدعی است به عنوان ولی فقیه اجازه فرمایید تا این جانب بتوانم در ساختمانی که برای سکونت برایم معین می شود ساکن شوم و عبادت نمایم و زندگی کنم و نیز اجازه فرمایید در رفت و آمد و معاشرت بتوانم به منزل اهالی بروم و تصرف نمایم.

بسمه تعالی، اگر علم به غضب ندارند نماز صحیح است.

[سؤال 1599] 729

بسمه تعالی

حضرت آیت الله امام خمینی دام ظلّه العالی

آیا شخصی که دوازده امامی می شود، نماز خود را که قبلاً نخوانده و یا تبدیل به ذکر می نموده، الآن واجب است قضا نماید یا نه؟ والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.

بسمه تعالی، قضا دارد.

[سؤال 1600] 210

2. در صورت پاسخ مثبت (محتلم شدن زنان)، تکلیف کسانی که به این مسأله جاهل بوده و بدون غسل مدت ها اعمال عبادی خود را انجام داده اند چیست، نسبت

ص: 222

به عبادات گذشته چطور؟

بسمه تعالی، اگر یقین نداشته باشند که جنب بوده اند، قضای نمازها لازم نیست و در هر صورت روزه ها قضا ندارند.

مطابقت نماز قضا با نماز فوت شده

[سؤال 1601] 7309

2. اگر کسی نماز قضا دارد مثلاً نماز قضای ظهر و عصر، اگر قضا را بعد از نماز مغرب و عشا بخواند باید بلند بخواند یا آهسته؟

بسمه تعالی، آهسته بخواند.

[سؤال 1602] 7309

3. اگر شخصی قضای نماز صبح دارد اگر بعد از نماز ظهر و عصر بخواند باید بلند بخواند یا آهسته؟

بسمه تعالی، بلند بخواند.

[سؤال 1603] 228

14. کسی که می خواهد قضای نماز صبح و مغرب و عشا را در روز بخواند نمازهای یاد شده را بلند بخواند یا آهسته؟

بسمه تعالی، باید بلند بخواند.

[سؤال 1604] 3677

2. آیا باید قضای نماز صبح و مغرب و عشا را با صوت بلند بخواند و همچنین قضای نماز ظهر و عصر را باید با صوت آهسته بخواند یا خیر؟

بسمه تعالی، قضای نمازهایی که بلند خوانده می شود را باید بلند بخواند و قضای نمازهایی که آهسته خوانده می شود را باید آهسته بخواند.

ص: 223

بسمه تعالی

اماما، مرا پیرامون مسائل ذیل یاری دهید، من در غسل ابتدا طرف راست بدن، بعد سر و گردن و بعد طرف چپ را می شستم بنابر این باطل است علت آن اشتباه مسأله گفتن مادرم بود که ایشان هم تا به حال که من حدوداً 50 ساله می باشم این طور عمل می کرد و شخصی بی سواد می باشد که به ایشان هم نادرست گفته بودند حال متوجه سنگینی مصیبتی که بر من وارد شده می باشم که با سؤال های زیادی مواجه شده که قادر به جواب دادن آن نمی باشم. خواهش می کنم راهنماییم فرموده تا به آن عمل نمایم ان شاء الله.

1. آیا مسافرت هایی که در طول زندگیم داشته ام باید حساب کرده و شکسته بخوانم؟ و اگر در حساب آن شکی حاصل شد احتمال کم را عمل کنم یا حد زیاد آن را حساب کنم؟

بسمه تعالی، بلی قضای نمازهایی که مسافر بوده اید شکسته است و مقداری که یقین دارید (مقدار کم) را قضا کنید.

2. آیا روزه هایم نیز به واسطه باطل بودن غسل باطل می شوند و باید از نو بگیرم و کفاره شان چگونه است؟

بسمه تعالی، روزه ها قضا ندارند.

3. تا چقدر در روز را مقید باشم که نمازهای قضایم را بخوانم؟

بسمه تعالی، لازم نیست زیاد خود را به زحمت بیندازند.

[سؤال 1606]

4. در مورد پیرزن ها و از کار افتاده ها که نمازشان به این علت باطل می باشد چطور؟

بسمه تعالی، فرقی در کار نیست.

ص: 224

5. همچنین این سؤالات در مورد غسلی که اول از سمت چپ و بعد سر و سپس سمت راست را شسته چگونه می باشد و یا اول سر و بعد طرف چپ و بعد طرف راست را چطور؟

بسمه تعالی، فرقی در کار نیست.

2. اگر کسی به خاطر مسافرت باید نمازش را شکسته بخواند و یا مانند ما سربازان که نمازهای ما شکسته است اگر احیاناً در حین مسافرت نتوانستیم نماز بخوانیم. برای به جا آوردن قضای نمازهای گذشته باید همان دو رکعت بخوانیم یا نماز تکمیل بخوانیم؟ و یا اگر احیاناً در ایام مرخصی که در شهر خودمان هستیم و باید نماز تکمیل بخوانیم بعد از برگشت از مرخصی و آمدن به جبهه قضای نمازهای فراموش شده را در جبهه شکسته بخوانیم و یا تکمیل؟

بسمه تعالی، نمازهایی که در سفر فوت شده باید قضای آن به صورت قصر و شکسته خوانده شود.

3. رژیم منفور پهلوی باعث شده بود که ما از دین خبری نداشته باشیم، ما الآن بر اثر نادانی پنج سال متوالی روزه نگرفته، نماز هم نخوانده ایم، باید چطور قضای آن را به جا آوریم؟ البته ما چون عشایر بودیم، در شهر درس می خواندیم، بنابراین آن پنج سال، ما در شهر بودیم و درس می خواندیم، وطن اصلی ما آن شهر نبود، قضای نماز را چطوری باید به جا آورد؟

بسمه تعالی، قضای نمازهای روزهایی که در وطن یا محل اقامه فوت شده تمام، و قضای نمازهایی که در سفر بدون قصد ماندن ده روز فوت شده، شکسته است.

محترماً؛ خواهشمند است نظر مبارک امام را در مورد سؤال زیر اعلام نمایید:

به جا آوردن قضای نماز و روزه های فوت شده ضمن سفر چگونه است؟

بسمه تعالی، قضا کردن نماز در سفر مانع ندارد و باید به هر نحو فوت شده قضا شود؛ ولی قضای روزه در سفر جایز نیست.

با سلام به نایب بر حق مهدی علیه السلام، خمینی بت شکن

آیا نمازی را که در مسافرت قضا یا به عللی خوانده نشده، بعد از مراجعت به وطن، آیا باید نماز را شکسته خواند یا درست؟

در ضمن آیا نمازی که در وطن قضا یا به عللی خوانده نشده، در مسافرتی که وقت داریم نماز را بخوانیم، مثلاً در حرم حضرت رضا علیه السلام، باید شکسته خواند یا درست؟

بسمه تعالی، نمازی که در سفر قضا شود، باید شکسته قضا شود، ولو در وطن بخوانند بخوانند. و نمازی که در وطن قضا شود، باید تمام قضا شود، ولو در مسافرت بخوانند.

5. اگر کسی مدتی را در جبهه بوده و تعدادی از نمازهایش در جبهه قضا شده و نتوانسته در جبهه قضای آن ها را به جا آورد و می خواهد که قضای آن را در خانه به جا آورد، آیا باید قصر بخواند یا کامل؟

بسمه تعالی، اگر وظیفه اش نماز شکسته بوده، باید شکسته قضا کند.

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی نایب الامام، روح الله الموسوی الخمینی، دام ظلّه، سلام علیکم

من شخصی هستم با سن بالغ بر نوزده سال و بر اثر تصادف، دو عدد دنده جنّاح راست سینه ام شکسته است و نمی توانستم ایستاده نماز بخوانم و نماز من شکسته بود و بالغ بر سی رکعت نمازهای من قضا شده است؛ من از شما مرجع تقلید و قائد اعظم خواهانم که بعد از بهبودی ام - که خدای عزوجل و ازلی و ابدی و تبارک و تعالی رابه خاطر آن سپاس گزارم و طلب مغفرت می نمایم - چگونه نمازهای قضایم را بخوانم؟ ایستاده باشد یا نشسته؟ و نمازهای شکسته و قضای من در زمان تصادف، شکسته هست یا تمام؟ به امید پیروزی رزمندگان اسلام در جنگ تحمیلی حق علیه باطل، مرگ بر امریکا و شوروی و اسرائیل . والسلام علی من اتّبع الهدی

بسمه تعالی، بعد از بهبودی، نمازهایی که از شما فوت شده را باید ایستاده قضا نمایید؛ ولی نمازهایی که شکسته قضا شده باید شکسته بخوانید.

2. در مسافرت آیا می توانیم قضای نمازهای در حال حضر را به جا آوریم یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و باید تمام بخوانید.

3. اگر نماز شکسته از انسان قضا شود بعد از رسیدن به وطن قضای نماز بایستی کامل یا شکسته خوانده شود؟

بسمه تعالی، نمازی که در سفر فوت شده باید شکسته قضا شود.

2. کسانی که در مسافرت هستند یا در جبهه ها و یا در شهرستان ها مشغول به

خدمت هستند و نماز آن ها شکسته است و نمی توانند قصد کنند و نماز قضا هم دارند و هم قضای نماز شکسته و هم قضای نماز تمام، آیا می توانند در موقعی که در پادگان و یا در جبهه در سنگرها هستند، نمازهای قضای خود را به جا آورند؟
بسمه تعالی، نماز قضا را در هر کجا به جا بیاورد مانع ندارد.

[سؤال 1617] 734

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی، امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

چون چند مسأله است که خود این جانب و سایر رزمندگان اطلاع دقیق نداریم، از جناب عالی خواهانیم که این مسائل را بازگو فرمایید.

1. نماز قضا را در جبهه می شود خواند یا نه؟ آیا نماز قضا را در هر پنج وقت می شود خواند یا هر کدام باید در وقت خود خوانده شود؟
نماز قضای چهار رکعتی را در جبهه باید به همان چهار رکعتی خواند یا نه؟

بسمه تعالی، خواندن نماز قضا در جبهه و جاهای دیگر در حال سفر هم مانع ندارد و اگر تمام، قضا شده باید تمام خوانده شود و وقت معینی ندارد.

2. مخرج بول و غائط - در موقع اضطراری - آیا با برف پاک می شود؟

بسمه تعالی، پاک نمی شود.

3. برای نمازهایی که خوانده می شود، گاهی اوقات با کمی آب مواجه می شویم و یا گاهی عضوی از اعضای بدن نجس می گردد و یا صورت و دست ها سیاه است و برای برطرف شدن آن با مشکلات مواجه می شویم. آیا نماز خواندن با این وضع صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر آب برای وضو کافی نیست، با تیمم نماز بخواند و در صورتی که بدن نجس باشد یا مانعی در بدن باشد، احکام مفصله ای دارد که در رساله ذکر شده است.

[سؤال 1618] 7415

4. آیا قضای نماز شکسته را باید شکسته خواند یا کامل؟

بسمه تعالی، باید شکسته بخوانند.

ص: 228

4. نمازهای قضا، به طور دقیق باید در چه ساعاتی از روز یا شب به جا آورده شود؟ مثلاً نماز صبح را حتماً پیش از طلوع آفتاب باید خواند یا در هر زمان دیگر نیز اشکالی ندارد؟ مثلاً بعضی ها قضای نماز صبح را میان نمازهای ظهر و عصر می خوانند؛ یا قضای نماز ظهر را در شب می خوانند، آیا درست است؟

بسمه تعالی، در هر وقت می شود خواند.

3. آیا مسافری که نماز شکسته می خواند، می تواند روزه قضا بگیرد و نماز قضای صبح به جا آورد؟

بسمه تعالی، می تواند نماز قضای تمام به جا آورد ولی نمی تواند روزه قضا بگیرد.

3. اگر شخصی در وقت نماز صبح، خواب باشد و پس از طلوع آفتاب بیدار شود، آیا می تواند قضای نماز صبحش را در همان موقع، یعنی بلافاصله پس از این که بیدار شد، در حالی که آفتاب طلوع کرده است، به جای آورد یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

معتبر نبودن ترتیب در غیر نمازهایی که در ادای آن ها ترتیب معتبر است

6. از فردی چندین سال بدون توالی نماز قضا شده و ترتیب آن ها را نیز نمی داند. برای انجام قضای آن چگونه باید عمل نماید؟ یعنی اگر بخواهد هر روز مقداری از قضای آن ها را به جا بیاورد اول از کدام نماز شروع و به کدام ختم نماید. منظور از کدام صبح و ظهر و غیره است.

بسمه تعالی، ترتیب معتبر نیست و اختیار با خود او است، ولی عصر و عشاء هر روز باید بعد از ظهر و مغرب آن روز خوانده شود.

[سؤال 1623] 735

بسمه تعالی

اگر شخصی قضای نمازهایش را احتیاطاً به جا آورد، باید به چه نیت بخواند؟ (یعنی: به احتمال این که در اوایل شاید به جهت جهالت اشتباه و غلط خوانده شده باشد). و در این صورت، آیا ترتیب شرط است؟ یعنی از اولین نمازی که خوانده است شروع کند و تا به آخر به نوبت بخواند؟ و آیا می شود که قضای نصف یک ماه را به جا آورد و سپس آن را متوقف کرده، نصف ماه دیگری را به جا آورد؟

بسمه تعالی، ترتیب لازم نیست؛ مگر در قضای نمازهایی که در ادای آن ها ترتیب معتبر است. و قصد احتیاط کافی است.

[سؤال 1624] 736

بسمه تعالی 1361 / 4 / 20

دفتر استفتای امام خمینی، مدّ ظله

با اهدای سلام و آرزوی سلامت وجود عزیزان؛ خواهشمند است به موارد ذیل، که در عین حال سؤالات شرعی عده ای از مؤمنین است، پاسخی ارسال فرمایید. قبلاً از اقدام آن دفتر، کمال امتنان را دارد. سؤالات از افرادی است که همگی مقلد امام امت می باشند.

1. از سن پانزده سالگی تا کنون حدود سه هزار رکعت از هر يك از نمازهای یومیه در طول هشت سال (صبح، ظهر، عصر، مغرب و عشا) به علت بی توجهی ناشی از دوران جوانی و ناآگاهی خود و خانواده، خوانده نشده و اینک اگر قضای هر يك از آنان به شرح زیر خوانده شود صحیح است یا خیر؟ ابتدا در طول يك ماه هر روز صد نماز دو رکعتی، جهت قضای نمازهای صبح و سپس در ماه بعد، هر روز صد نماز

ص: 230

چهار رکعتی جهت قضای نمازهای ظهر و همین طور در هر يك از ماه های بعدی، هر روز صد رکعت نماز چهار رکعتی و سه رکعتی و چهار رکعتی جهت قضای نمازهای عصر، مغرب و عشا. در صورت منفی بودن جواب، استدعا دارد در انجام آن ارائه طریق فرمایند.

ضمناً هشت سال از روزه ماه مبارك رمضان نیز بنا به عللی که در بالا ذکر شد ساقط شده، آیا می شود قضای آن را به صورتی که در سؤال دوم می آید - یعنی هفته ای دو روز - گرفت و مقداری را نیز به صورت ماهیانه؟ اگر جواب مثبت است در مورد روزه هایی که هفته ای دو روز گرفته می شود، باید نیت روزه مستحبی نمود یا قضای روزه رمضان؟

بسمه تعالی، مراعات ترتیب بین عصر و ظهر و عشا و مغرب لازم است ولی در قضای روزه ترتیب شرط نیست.

2. روزه های مستحبی که در روزهای دوشنبه و پنجشنبه هر هفته و در طول سال گرفته می شود، کفایت از قضای روزه ماه مبارك رمضان می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، روزه مستحبی کافی از روزه واجب نیست و کسی که قضای روزه واجب دارد، نمی تواند روزه مستحبی بگیرد.

3. آیا داشتن حساب سالیانه برای کارمندانی که حقوق ماهیانه شان زاید بر مخارج خود و خانواده شان نیست، لازم است یا خیر؟ و به حقوق این قبیل کارمندان خمس تعلق می گیرد؟

بسمه تعالی، اگر می داند که زاید بر مؤونه سال چیزی باقی نمی ماند، لازم نیست.

4. مهاجرین شهرهای مناطق جنگی که حدود دو سال است در شهرهای دیگر کشور زندگی می کنند و معلوم نیست چه موقع به وطن اصلی خود بازگردند، تا زمانی که در غیر وطن اصلی زندگی می کنند تکلیفشان نسبت به نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، بدون قصد ده روز در یک محل، حکم مسافر دارند.

5. برای رفتن به جبهه جلب رضایت زن لازم و واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، رضایت زوجه شرط نیست.

6. اگر بر اثر خون دماغ شدن، خون وارد حلق شود و سپس همراه با اخلاط سینه بیرون آورده شود،

روزه باطل می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر عمدی نباشد مبطل روزه نیست.

7. دعاها و نسخه هایی که افراد مختلف جهت شفا - مخصوصاً برای شفای کودکانی که بعضی از شب ها دچار نوعی ترس و بی خوابی می شوند و یا مبتلا به بیماری های روانی و غش می باشند - می نویسند و در قبال اخذ مبلغی به عنوان هدیه به متقاضیان می دهند، از نظر شرعی چه حکمی دارد؟ و اصولاً به این قبیل دعاها می بایست اعتقاد داشت یا خیر؟

بسمه تعالی، از آیات قرآن و ادعیه مأثوره باشد اشکال ندارد.

[سؤال 1625] 1752

2. من چند سال است که شروع به نماز قضا کرده ام و نماز را همیشه خوانده ام؛ فقط فکر می کنم که نماز را صحیح نخوانده ام یا وضویم صحیح نبوده و وقت شروع نماز آن را با گردش نخوانده ام (اول، صبح تا عشا و روز دوم اول، ظهر تا صبح). حالا دوباره باید با گردش از سر شروع کنم؟

بسمه تعالی، ترتیب لازم نیست مگر بین ظهر و عصر یک روز و مغرب و عشا یک روز.

[سؤال 1626] 799

3. در نماز قضا ترتیب می خواهد؟ آیا انسان می تواند قضای دیروز و امروز را پیش از قضای سال های گذشته یا ماه های گذشته به جا آورد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 1627] 710

3. نحوه و صورت ادا کردن این نمازها چگونه است؟ منظورم این است که آیا باید به ترتیب، از نماز صبح شروع کرد و با نماز عشا پایان داد یا صورت دیگری دارد؟

بسمه تعالی، ترتیب، فقط بین ظهر و عصر یک روز و مغرب و عشا یک روز لازم است.

ص: 232

بسمه تعالی

ریاست محترم دفتر حضرت امام خمینی، دام ظلّه

ضمن عرض سلام، ابتدا سلامتی امام و بعد، سلامتی حضرت عالی و کارکنان آن دفتر محترم را از درگاه خداوند منان خواهانم و امیدوارم در راه مسئولیت پرارزشی که به عهده دارید، همواره موفق و مؤید باشید.

این جانب دو سؤال در مورد مسائل احکام دین برایم مطرح است؛ امیدوارم که جواب کامل را لطف بفرمایید.

1. اگر کسی مثلاً بیست نماز یومیّه از او قضا شده، هنگام به جا آوردن نمازهای قضا، به جای این که از اولی شروع کند، از آخری شروع کرده و بعد از رجوع به رساله امام، متوجه اشتباه خود می شود؛ آیا این نمازهای قضا که به جا آورده، باطل است و باید دوباره از اولی قضا کند؟

بسمه تعالی، اعاده لازم نیست.

2. اگر مسلمانی در زمان طاغوت، در اثر ناآگاهی و سستی پنج سال یعنی پنج ماه رمضان را روزه

نگرفته و روزه را خورده، لطفاً با توجه به این که اگر بخواهد برای هر يك روز، شصت روز روزه بگیرد، تعداد آن روزها به نه هزار روز می رسد و این برایش ممکن نیست، در این مورد توضیح بفرمایید که آیا باید نه هزار روز روزه بگیرد و یا این که کفاره دهد؟

بسمه تعالی، اگر از روی علم و التفات روزه نگرفته، باید کفاره بدهد و در کفاره، روزه گرفتن معین نیست و می تواند برای هر روز شصت مسکین اطعام کند.

بسمه تعالی

با درود فراوان خدمت امام زمان - عجل الله تعالی فرجه - و با سلام به شما ای امام عزیز که در قلب ما جای داری.

ای امام عزیز، حدود دو سال است که سعی در دیدار از شما داشته ام، ولی تا کنون

موفق نشده ام که شما را ببینم. يك بار از طرف مدرسه به دیدار شما آمدم منتها آن روز ملاقات های شما را لغو کرده بودند. روز نیمه شعبان امسال هم تصمیم گرفتم با دوستانم به دیدن شما بیایم، ولی متأسفانه آن ها نتوانستند بیایند و من هم که خانه مان نسبتاً از آن جا دور است، نتوانستم به خدمت برسیم و خیلی تأسف خوردم که شما آن روز ملاقات داشتید و ما نیامدیم.

به هر حال در آخر تصمیم گرفتم این نامه را برای شما بنویسم تا خود شما هر وقت که ملاقات داشتید به من هم اطلاع دهید تا بعد از چهار سال که از انقلاب اسلامیمان می گذرد، به حضور شما برسیم و شما را ببینم. اگر با تقاضای من موافقت کردید، خواهشمندم بعد از 26 خرداد برای من نامه بنویسید. چون تا آن موقع باید امتحان نهایی بدهم و با تمام علاقه ای که به شما دارم نمی توانم تا آن جا بیایم.

در ضمن من سؤالی داشتم که از هر کس می پرسیم چیزی می گوید و آن این است که اگر کسی برای مدتی نماز قضا داشته باشد حتماً باید به ترتیب صبح، ظهر، عصر، مغرب و عشا بخواند یا می تواند نماز صبح را آخر از همه بخواند و به ترتیب نباشد.

بسمه تعالی، در غیر از نمازهایی که در ادای آن ها ترتیب معتبر است؛ مثل ظهر و عصر يك روز و مغرب و عشاى يك شب، ترتیب معتبر نیست و قضای این نمازها مثل ادای آن ها باید به ترتیب باشد.

[سؤال 1630] 739

بسمه تعالی 11 / 9 / 1361

سلام علیکم؛ امیدوارم حالتان خوب باشد و همواره صحت و سلامت باشید.

سؤالی از شما دارم و خواهشمندم جواب آن را برایم در صورت امکان بفرستید.

بعضی از رساله های توضیح المسائل امام در برخی از مسائل، دارای اختلاف هستند؛ از جمله در مسأله 1375 که در جایی کلمه «بهر» به کار رفته است و در جایی

ص: 234

دیگر، کلمه «باید» به کار رفته. آیا فتوای امام تغییر نموده یا در چاپ رساله اشتباه شده است؟ خواهشمندم مرا آگاه کنید تا خیالم راحت شود.

از خداوند متعال، سلامتی امام و پیروزی رزمندگان و موفقیت شما را خواستارم.

بسمه تعالی، در مسأله ای که ذکر کرده اید، ترتیب واجب نیست، مگر در نمازهایی که در ادای آن ها ترتیب معتبر است؛ و اگر موردی اختلاف به نظر تان آمد، می توانید استفتا نمایید.

[سؤال 1631] 1853

2. این حقیر در بسیاری از روزها بر اثر شدت بیماری نتوانسته ام نماز یومیه ام را بخوانم و اکنون خیلی نماز قضا دارم و ترتیب قضا شدن آن ها را نیز نمی دانم؛ چون تعداد آن ها خیلی زیاد است و حساب از دستم خارج هست. از شما می خواهم مرا راهنمایی کنید که:

الف. آیا من می توانم از این به بعد، نمازهای قضا شده ام را همراه نمازهای پنج گانه یومیه بخوانم؛ مثلاً وقتی که نماز صبح امروز را می خوانم، پس از آن، یک نماز قضای صبح نیز بخوانم و به همین ترتیب، ظهر و عصر و مغرب و عشا نیز چنین عمل کنم و در هر شبانه روز، همراه نمازهای پنج گانه یومیه، یک شبانه روز هم نماز قضا بخوانم؟

بسمه تعالی، هر مقدار از نمازها که یقین دارید فوت شده، باید قضا نمایید و ترتیب واجب نیست، مگر بین ظهرین و عشاءین.

[سؤال 1632]

ب. آیا می توانم نمازهای قضا را به جای نماز شب - در صورت مساعد بودن حال - بخوانم؛ مثلاً هر شب، یک شبانه روز یا دو شبانه روز نماز قضا بخوانم؟

بسمه تعالی، به هر نحو قضای نماز را به جا آورید، اشکال ندارد.

ص: 235

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی، با عرض سلام و تقدیم احترام استفتا می شود:

1. فردی که به حد تکلیف رسیده و در همان سنین اوایل تکلیف نسبت به نمازهایش بی اعتنا بوده و بعضی مواقع از روی سهل انگاری نمازش را نمی خوانده و اکنون که تعداد آن ها را نمی داند تکلیف او چیست؟

بسمه تعالی، هر مقدار که یقین دارید فوت شده باید قضا نمایید.

2. فردی که جهت تحصیل به شهر تهران آمده و هر هفته برای ادای نماز جمعه از محل اقامت خود

خارج می شود، آیا می تواند قصد کند و نمازهایش را تمام بخواند. با توجه به این که محل اقامتش تا محل نماز جمعه از 22 کیلومتر کمتر باشد. (محل اقامت ترمینال جنوب تا دانشگاه تهران)

بسمه تعالی، در فرض سؤال قصد اقامت صحیح نیست.

3. کسی که گناه کبیره ای انجام داده ولی توبه کرده باشد، آیا می تواند به عنوان پیشنماز، نماز جماعت بخواند؟

بسمه تعالی، شرایط امامت جماعت در رساله مذکور است.

4. اگر کسی مشغول خواندن نماز باشد، افرادی به او اقتدا کنند و آن فرد صلاحیت امامت جماعت را در خود ندید. آیا به صرف این که به مأمومین بگوید من صلاحیت امامت جماعت را ندارم، نمازتان را دوباره بخوانید. در صورتی که بدانند مأمومین با گفتن این جمله نمازشان را دوباره نمی خوانند، آیا تکلیف از وی ساقط می شود؟

بسمه تعالی، احراز عدالت امام جماعت نزد مأمومین کافی است.

5. با توجه به وضع اقتصادی کشور که لازم است مردم پول ها را در بانک بگذارند، بانک ها در موقع پس دادن پول سودی روی آن می کشند. اولاً آیا این سود حرام است یا حلال؟ در صورتی که حرام باشد یا آن که افراد را مجبور به گرفتن آن می کنند، وظیفه چیست؟ در صورت حرام بودن آیا می شود سود آن را به نیازمندان داد؟ لطفاً مفصلاً توضیح دهید.

بسمه تعالی، بهره پول ربا و حرام است نباید بگیرد و اگر گرفت از طرف صاحب واقعی آن به فقیر صدقه بدهد.

[سؤال 1634] 4261

5. این جانب نمی دانم آیا روزه و نمازی بدهکار هستم یا خیر (به خاطر نمی آورم)؛ تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، با فرض شک در فوت، چیزی بر شما نیست.

[سؤال 1635] 741

بسمه تعالی 1361 / 11 / 5

با دعا برای طول عمر امام و تسریع در ظهور مهدی علیه السلام و پیروزی رزمندگان اسلام و نصرت مسلمین، سؤال شرعی خود را که با مقدمه نسبتاً طولانی است مطرح می کنم:

من در سال 1341 در يك خانواده شیعی مذهب - به مقتضای طاغوت که قید و بند زیادی در این باره نبود - متولد شدم. از سن 9 الی 10 سالگی نماز خواندن و روزه گرفتن را شروع کردم؛ بدین صورت که ماه رمضان، اکثر روزه ها را گرفتم و نمازها را می خواندم ولی در غیر این ماه، چند ماه نماز می خواندم و چند ماه نمی خواندم؛ گاه ماه ها می خواندم و همین طور گاه ماه ها ترک می شد و این به خاطر عصیان نبوده بلکه از ضعف ایمان و آگاهی و عدم تبلیغات اسلامی و جو خراب طاغوت و مقید نبودن زیاد خانواده ام بوده است. تا چند ماه بعد از انقلاب که شعله های تحقیق در من شعله ور شد، من به مطالعه کتاب هایی در رابطه با جهان بینی و ایدئولوژی به طور اعم و جهان بینی و ایدئولوژی مادی و الهی - اسلام و سایر ادیان - پرداختم.

حالا سؤالاتی چند در این زمینه مطرح می سازم؛ لازم به تذکر است در این مدت نماز و روزه تمام قضا شده:

الف. نمازهایی که در سن بلوغ و در مدت تحقیق فوت شده، در صورتی که مقدار آن ها را نمی دانم، چگونه و به چه مقدار باید قضا شود؟

ص: 237

ب. روزه هایی که قبل از تحقیق و بعد به صورت عمدی فوت شده، در صورتی که مقدار آن را نمی دانم، چگونه باید قضا شود؟

ج. روزه هایی که قبل و بعد از تحقیق عمداً فوت شده، در صورتی که مقدار آن را نمی دانم، چگونه باید قضا شود؟

د. روزه هایی که در حین تحقیق فوت شده چگونه می شود؟ (یک ماه، ماه روزه بوده).

ه. اگر قرار بر یک روز، شصت روز قضای آن تعلق گیرد، چون توانایی جسمی و هم امکان آن را ندارم - چون در کردستان در سپاه فعلاً شاغل هستم و اکثراً نیت ده روز قصد را نمی توانم بکنم - باید کفاره بدهم، آیا کفاره را می توان به جبهه اختصاص داد؟

توجه: نماز و روزه هایی که به عمد یا غیر عمد در قبل از تحقیق، ترک شده، از روی کبر و مخالفت با امر خدا نبوده بلکه از عدم آگاهی و کمبود ایمان مذهبی بوده و نیز روزه ها و نمازهایی که در هنگام تحقیق، ترک شده نیز چنین بوده است.

بسمه تعالی، آنچه یقین دارید از نماز و روزه از شما فوت شده را باید قضا نمایید و در صورتی که از روی عمد یا جهل تقصیری روزه نگرفته اید باید کفاره هم بدهید و می توانید برای هر روز، شصت فقیر را اطعام نمایید و دادن پول کفایت نمی کند.

[سؤال 1636] 742

بسمه تعالی 1358/9/28

سلام علیکم، ان شاءالله حالتان خوب است. بدون مقدمه به اصل مطلب می پردازم:

من در حدود چهار - پنج سال پیش شروع به بازی با آلت خود کردم؛ آن موقع منی از من خارج نمی شد؛ اما پس از مدتی روزی بر اثر این کار جنب شدم؛ من اول ضرر و زیان این کار را نمی دانستم؛ اما بعد از مدتی متوجه شدم و یواش یواش آن را ترک کردم، تا این که در خواب جنب شدم. آیا من از آن وقتی که با خود بازی می کردم و

ص: 238

جنب شدم، به عنوان کسی که اعمالی مانند نماز و روزه و... بر او واجب است حساب می شوم، یا از آن موقعی که در خواب جنب شدم؟ و اگر از وقتی که در اول متن است، به عنوان آدم تکلیف شده حساب می شدم، من وقتش را نمی دانم که چند سال پیش است؛ شاید سه سال پیش باشد. خواهش می کنم مرا راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، اگر قبل از تمام شدن 15 سال قمری منی خارج شده - ولو در بیداری و به هر نحو - بالغ شده اید و چنانچه عبادتی از شما فوت شده، به مقداری که یقین دارید به جا نیاورده اید یا باطل انجام داده اید، قضا نمایید.

[سؤال 1637] 743

بسمه تعالی

محضر رهبر کبیر انقلاب امام روح الله خمینی

آیا اگر کسی در سن 12 سالگی استمناء کرد و از او منی خارج شد، بالغ محسوب می شود یا نه؟

و در ضمن، این شخص اگر بالغ حساب شود باید از این سن نماز می خوانده و روزه هم می گرفته، اما همان طور که می دانید در زمان طاعوت بوده و آن وضعی که می دانید و خوب هم متوجه نبوده است و به هر حال در سن 15 سالگی به نماز و روزه می پردازد، آیا برای روزه خود باید فقط قضا نماید یا این که کفاره هم دارد؟

بسمه تعالی، اگر یقین کند که منی از او خارج شده بالغ محسوب است و نماز و روزه فوت شده قضا دارد و افطار روزه اگر از روی عمد بوده، علاوه بر قضا، کفاره هم دارد. و در مورد سؤال اگر جاهل بوده و در یادگرفتن مسأله کوتاهی نکرده کفاره واجب نیست.

[سؤال 1638] 755

2. من خودم هم اوایل جوانی، مقدار کمی از نمازهایم قضا شده و نمی دانم چه

ص: 239

نمازی هست و چه مقدار هم هست. بفرمایید چه کار کنم؟

بسمه تعالی، آنچه را یقین دارید نخوانده اید قضا نمایید.

[سؤال 1639] 744

بسمه تعالی 1361 / 4 / 31

پس از سلام بر شما و آرزوی موفقیت در تمامی گام هایی که در راه خدا بر می دارید؛ این سومین نامه ای است که به حضور شما کارکنان محترم دفتر امام می نویسم. بعد از دومین نامه ای که نوشته بودم، پاسخی دریافت نداشتیم، نامه دوم را بیشتر به خاطر این نوشتم که جواب یکی از سؤالاتم را که در نامه اول نوشته بودم درست نفهمیدم:

1. پرسیده بودم که نمازهایی را که در زمان طاغوت به جا نیاورده ایم یا احیاناً از لحاظ شرعی اشکال داشته اند و همچنین روزه هایی را که نگرفته ایم، باید قضایشان را به جا آوریم یا نه؟ اگر باید به جا آوریم، به جای هر روز چند روز؟ مثلاً یک سال قبل از انقلاب بویی از اسلام به مشامان خورده و بعد واجبات را رعایت نموده ایم. در جواب نامه اول این گونه پاسخ داده شده بود که: «قضای نماز و روزه واجب نیست، مگر مقداری که علم به بطلان و یا به جا نیوردن پیدا کند». و گویا امام عزیز، این مطلب را نوشته بودند؛ لطفاً جواب روشن تری بنویسید.

بسمه تعالی، قضا بیش از مقدار یقینی واجب نیست.

2. گاهی انسان غیبت فردی را می کند، اما به دلایلی - از جمله هراس از این که کسی که غیبتش را نموده، ناراحت گردد و روابطش را با غیبت کننده تیره کند - از آن طرف حلالیت نمی طلبد یا خجالت می کشد به او بگوید غیبت تو را نموده ام، اگر شخص، حلالیت نطلبد و توبه کند کافی است؟

بسمه تعالی، کفایت می کند.

3. نماز خواندن بر مهر شکسته صحیح می باشد یا نه؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

4. همسایه ای داریم که صابنی می باشد، حکم برخورد با صابن و دیگر کسانی که صریحاً خدا و ادیان

ص: 240

را انکار نمی نمایند - خصوصاً در خوردن غذاها و آبشان و داد و ستد با آنان - چگونه است؟

بسمه تعالی، غیر مسلمان محکوم به نجاست است.

5. کسی که مدت ها است که یا حامله است یا بچه شیر می دهد و ماه رمضان نمی تواند روزه بگیرد،

تکلیفش در قضای روزه چگونه است؟

بسمه تعالی، وجوب قضا ساقط نیست.

6. آیه ای که می گوید: «چرا آنچه نمی کنید، می گویند» حاکی از این است که از هر عملی که انجام نمی دهیم، نباید سخنی به میان آوریم؟

بسمه تعالی، منظور، حرمت گفتن نیست، بلکه مقصود آن است که تکلیفی که برای همه است و انسان می خواهد به دیگران گوشزد کند، باید خودش هم به آن عمل نماید.

7. در رساله امام آمده است که هر کس روزه قضایش را تا ماه رمضان سال دیگر به جا نیاورد، باید برای هر روز، يك مدّ (10 سیر) گندم بپردازد، آیا می شود معادل گندم یا همان طور که در رساله آمده برنج یا سایر چیزها، پول به فقیری داد؟

بسمه تعالی، سایر اقسام طعام هم کافی است، ولی پول کافی نیست.

8. میزان فقر افراد چیست؟ آیا همین که شخصی مثلاً حدود 500 تومان پول نداشته اما از لحاظ

خوراکی چندان در مضیقه نبود، می توان وجوهات واجب را به وی داد؟

بسمه تعالی، فقیر کسی است که احتیاجات سال خود و عائله اش را ندارد و نمی تواند تأمین کند.

[سؤال 1640] 745

بسمه تعالی

من یک جوان مرد هستم؛ از سن 17 سال شروع به نماز و روزه کردم و مقلد امام عالی قدر خمینی (دام ظلّه) هستم. خداوند متعال را شکر می کنم، این خدایی که مرا به راه هدایت انداخت، و از شما عالی قدران می خواهم به این مسائل جواب بدهید و دستم را بگیرید تا مرا به صراط مستقیم برسانید.

1. چند سال نماز و چند ماه روزه قضای واجب باید بگیرم؟

2. آیا کفاره بر من واجب است؟ و در حال واجب بودن آن، مجموع قیمتش به

واحد پول ایران چند می شود؟

بسمه تعالی، حد بلوغ شرعی برای پسر، تمام شدن پانزده سال قمری است و اگر قبلاً منی از او خارج شده یا موی خشن بر محل مخصوص او بیرون آمده بالغ شده است و مدتی را که یقین دارید در زمان بلوغ، نماز و روزه از شما فوت شده، باید قضا کنید و اگر در افطار روزه، تعمدی نداشته اید یا از روی جهل بدون تقصیر در یادگرفتن مسأله، روزه نگرفته اید کفاره ندارد.

[سؤال 1641] 6935

5. کسی که مریض شده و نمی داند چند روز نمازش فوت شده، جهت قضای نماز خود چه کند؟

بسمه تعالی، مقداری که یقین دارد فوت شده باید قضا نماید.

[سؤال 1642] 746

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، با تقدیم عرض سلام، از خداوند باری تعالی بقای عمر شریف را برای آن رهبر عظیم الشان خواستارم.

رهبر گرامی و امید مستضعفان جهان! این جانب حقیر که بیش از هفده سال از عمرم می گذرد و در حدود دو سال و نیم از تکلیف شرعی ام می گذرد، در این مدت تکالیف الهی نماز و روزه را به طور مداوم انجام نداده ام؛ لذا از آن رهبر گرامی خواهشمندم مرا به تکلیف شرعی در این مورد راهنمایی فرمایند.

و در پایان پیروزی اسلام بر کفر جهانی را از خدای تعالی خواستارم.

بسمه تعالی، مقداری را که یقین دارید نماز و روزه از شما فوت شده، قضا نمایید.

ص: 242

4. اگر کسی میزان و تعداد و مقدار نمازهای قضای خود را نمی داند و فراموش کرده، حکم امام در این مورد چیست؟

بسمه تعالی، به مقدار متیقن از نمازهایی که فوت شده قضا نماید.

4. در اوایل سن بلوغ مدتی در خواندن نماز سستی کرده ام و مدت دقیق آن مشخص نیست، چه باید کرد؟

بسمه تعالی، مقداری که یقین دارید نماز از شما فوت شده را باید قضا کنید.

2. من تا قبل از انقلاب به وظایف شرعی خود عمل نمی کردم و اصولاً مرجع تقلیدی اختیار نکرده بودم، تا این که به لطف خدا انقلاب اسلامی به وقوع پیوست و به برکت آن من هم به وظایف خود تا اندازه ای آشنا شده و مشغول به جا آوردن آن ها شدم. حال می خواهم بدانم تکلیف نماز و روزه هایی که به جا نیاوردم چگونه است؟

بسمه تعالی، مقداری که یقین به فوت نماز و روزه دارید را باید قضا نمایید.

بسم الله الرحمن الرحيم 11 شوال 1402 ق

سماحة حجة الاسلام والمسلمين ممثل امام الأمة حفظكم الله تعالى، السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

مولاي! في الفترة من 15 - 20 سنة من عمري وقبل زواجي كانت تمرّ عليّ أياماً أبقى فيها جنباً وأترك الصلاة لحياي أن أغتسل أمام أهلي وعند نهاية الأسبوع أغتسل وأصلي وأبقى مطلوباً الصلاة التي تركتها حتى تراكمت الصلاة القضاء عليّ بحيث لا أستطيع تقدير عددها كم يوم بالضبط؟ ولكن أحتمل أن تكون تتراوح بين سنة واحدة إلى ثلاث سنوات؛ فماذا أعمل - يرحمكم الله - علماً بأن أكثر حالات الجنابة كانت

تحدث نتيجة الاستمنا «أستغفر الله ربّي و أتوب إليه». والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بسمه تعالی، يجب قضاء الصلاة بالمقدار المعلوم تركها.

[سؤال 1647] 6818

2. اگر کسی یادش نباشد که در چه زمانی بالغ شده است (با توجه به دانستن شرایط بلوغ که در رساله امام آمده است)، در مورد نماز و روزه های گذشته چه باید بکند؟

بسمه تعالی، اگر یقین ندارد، چیزی بر او نیست.

موسع بودن وجوب قضاء نماز

[سؤال 1648] 1277

5. چنانچه مسافر باشم، چه موقع بایستی قضای آن را به جای آورم؟

بسمه تعالی، قضای واجب را باید هر وقت تمکن داشت به جا آورد و قضای روزه ماه رمضان نباید تا ماه رمضان سال بعد به تأخیر افتد.

[سؤال 1649] 730

3. تا چقدر در روز را مقید باشم که نمازهای قضایم را بخوانم؟

بسمه تعالی، لازم نیست زیاد خود را به زحمت بیندازند.

[سؤال 1650] 749

2. آیا می شود به جای نمازهای یومیه ای که از نمازگزار فوت شده نمازهای مستحبی خوانند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد که شما با داشتن نماز قضای واجب نماز مستحبی بخوانید و نماز قضا را بعداً بخوانید.

ص: 244

بسمه تعالی

سلامتی و موفقیت آن امام عزیز بت شکن را از خداوند یکتا خواهانیم، و سلامتی و موفقیت رزندگان اسلام را تا موفقیت نهایی از خدای متعال درخواست می نماییم، ان شاء الله.

در مسأله (1372) توضیح المسائل می فرمایید از خواندن نماز قضا کوتاهی نکنید و قضای آن را به جای آورید. در مسأله (1373) فرموده اید آن هایی که نماز قضا بدهکارند؛ می توانند نماز مستحبی بخوانند. در صورتی که نماز مستحبی دو رکعتی است، ولی نماز واجب از دو تا چهار رکعتی داریم. بنده قضای فراوانی بدهکار و دلم می خواهد تا آن جا که می توانم ادا نمایم و حال که بنده نماز مستحبی می خوانم چرا نیت قضای واجب نکنم. و تفاوت نماز واجب و مستحبی چیست؟ آیا نماز مستحبی جای نماز قضا را می گیرد یا خیر؟ در این باره ما را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، قضای نمازهای واجب فوت شده واجب است و با خواندن نماز مستحبی منافات ندارد، ولی نماز مستحبی جای قضای نماز واجب را نمی گیرد.

وجوب نماز قضا پدر بر پسر بزرگ تر

3. اگر پدر کسی حالت سؤال اول را داشت و سی سال - کم و بیش - واجباتش ترک شد، آیا قضای آن بر پسر بزرگ تر واجب است؟ و در صورتی که استطاعت برای اجیر گرفتن، و توانایی این همه قضا را ندارد، به چه صورت ادا کند؟

بسمه تعالی، قضای نماز و روزه پدر بعد از مردن او، بر عهده پسر بزرگ تر است و اگر خودش نمی تواند یا نمی خواهد انجام دهد، باید کسی را برای آن اجیر کند.

با درود به رهبر اسلام عزیز، حضرت امام خمینی دام ظلّه، غرض از نوشتن این نامه این بود که از محضر مبارک امام دو سؤال دینی داشتم. خواهش می‌نمایم به این دو سؤال بنده حقیر جواب بفرمایند.

1. آیا پدر و مادری که اصلاً نماز نمی‌خوانند باز هم بر پسر بزرگ تر واجب است که نماز قضای پدر و مادر خود را بخواند، چرا؟

بسمه تعالی، اگر پدر نماز را از روی طغیان ترک کرده، قضای آن بر پسر بزرگ تر واجب نیست.

2. آیا می‌شود به جای نمازهای یومیّه ای که از نمازگزار فوت شده نمازهای مستحبی خواند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد که شما با داشتن نماز قضای واجب نماز مستحبی بخوانید و نماز قضا را بعداً بخوانید.

6. نماز قضای پدر که بر پسر بزرگ تر واجب است آیا پدری که نماز قضا دارد مثلاً 10 یا 20 سال یا کمتر و بیشتر آیا پسرش باید همه را بخواند یا حد مشخصی دارد؟

بسمه تعالی، آنچه از پدر نماز فوت شده است بر پسر بزرگ تر واجب است. بلی، اگر ترک نماز از روی طغیان و سرکشی بوده، قضا لازم نیست.

5. نماز پدر و مادر که بر پسر بزرگ واجب می‌باشد آیا می‌تواند کسی را اجیر کند که این نمازها را ادا نماید؟

بسمه تعالی، می‌تواند اجیر بگیرد ولی نماز مادر بر پسر بزرگ تر واجب نیست.

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

شخصی بوده است 55 ساله که در حدود 8 ماه قبل فوت کرده است و از زمان کودکی از لحاظ عقلی دارای رشد کامل نبوده و ضرر و زیان خود را نمی دانسته، حتی خرید و فروش. در این مورد، دو برگ - یکی قیم نامه و دیگری مربوط به معاینه مرکز روان پزشکی رازی تهران - تقدیم شد که این عقب ماندگی او را تأیید می کند. ایشان مقداری درخت تبریزی و مقدار زمین از 2 جو ملک که در محل معروف است، در یکی از روستاهای زنجان داشته. در حدود 26 سال قبل با همیاری عده ای ناآگاه، با دادن پول ناچیزی از چنگ ایشان در آورده بودند و به برادرش داده بودند. در حدود 14 - 15 ماه قبل با شکایت این جانب و با دخالت دادستانی شهرستان زنجان، در حضور مأمور دادستانی با دخالت شورای روستا که سند آن موجود است، مقدار ملک مزبور به عنوان صلح، بازپس گرفته شده و به ایشان داده شد و عمر ایشان هم وفا نکرد و حدود 8 ماه قبل فوت گردیده. ایشان در مدت زندگی خود نه نماز خوانده و نه روزه گرفته و یک ورثه پسر 20 - 21 ساله دارد که از 7 - 8 سالگی در شهر زندگی می کند و می گوید این زمین ها را بفروشیم و برای پدرم نماز و روزه بگیریم. حال می خواهم از امام عزیز، بگوئید که آیا برای ایشان - که شرح حال او در بالا گفته شد - احتیاج به گرفتن نماز و روزه است یا نه؟ و آیا این جانب که از طرف دادستانی، قیم ایشان بودم باز می توانم بعد از فوت ایشان - در صورت داشتن ورثه عاقل و بالغ - در اموال او دخالتی داشته باشم یا نه؟

از خداوند متعال، پیروزی اسلام و طول عمر رهبر عزیزمان را خواستارم.

بسمه تعالی، اگر مجنون نبوده، قضای نمازها و روزه های او بر پسر بزرگ او واجب است و می تواند برای انجام آن ها کسی را اجیر نماید و قیمومت

قیم بر قاصر، در حال حیات او است و بعد از موت خود قاصر، حق قیمومت بر فرزند او ندارد.

[سؤال 1657] 13

2. با توجه به مسأله 1390 رساله امام، اگر پدر یا مادری در تمام عمر نماز نخوانده و دلیلش بر فرزندانش معلوم نباشد، باز هم قضای نماز و روزه والدین به عهده فرزند پسر بزرگ است یا نه و پسر می تواند اجرا نکند یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور قضای نماز و روزه پدر بر عهده پسر بزرگ تر است و قضای نماز و روزه مادر بر عهده او نیست؛ اگر چه احوط است.

[سؤال 1658] 4156

3. در مورد نماز و روزه پدرم و البسه و ماشینش چگونه باید عمل کرد؟ یعنی آیا به پسر بزرگ تر تعلق می گیرد یا نه؟ چرا که کر و لال است.

بسمه تعالی، قضای نماز و روزه، بر پسر بزرگ است و لباس مخصوص پدر، به پسر بزرگ می رسد و ماشین، جزء ترکه به شمار می رود.

[سؤال 1659] 751

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی خمینی قدس سره

شنیدم نماز و روزه قضای پدر به گردن پسر بزرگ تر واجب است اگر خدای نکرده پدر فاسق باشد که در تمام عمر نماز نخوانده باشد و روزه نگرفته باشد پسر بزرگ چه باید بکند شاید قوه مال هم نداشته باشد تا کسی دیگر را اجیر بگیرد؟ شما امر بفرمایید.

بسمه تعالی، وجوب قضای نماز و روزه هایی که از روی طغیان از پدر فوت شده مبنی بر احتیاط است و در هر صورت تکلیف به مقداری است که پسر تمکن آن را داشته باشد.

ص: 248

محضر مبارک رهبر کبیر و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، روحی فداه

بعد از سلام و درود بی پایان، از این که با وجود مشکلات زیاد، مصدع اوقات شریفتان می شوم شرمندم؛ لکن چون يك وضع استثنایی و بحران روحی برایم پیش آمده، لذا بالا جبار مصدع شدم.

مقدمتاً به استحضار می رسانم که چون در یک خانواده مذهبی بزرگ شدم، همیشه اعتقاد به اصول اسلامی داشته ام و آرزو داشته ام که احکام اسلامی، پیاده و عدالت و اخلاق اسلامی بر جامعه، حکم فرما باشد؛ اما متأسفانه در اثر اهمال و بی توجهی ترك واجبات داشته ام و از آن جایی که فطرتاً گمراه نبودم، لطف خداوند شامل حالم شد و از خواب غفلت بیدار شدم و با استغفار به درگاه خدا و ندامت و پشیمانی نسبت به گذشته، تصمیم گرفتم که من بعد - در حد توان - به تکالیف شرعی و الهی خودم عمل کنم؛ اما يك اضطراب و نگرانی عمیق و بلا-تکلیفی ای نسبت به گذشته دارم؛ به طوری که تصمیم داشتم به جبهه بروم؛ اما به جهت این که مسائل گذشته برایم نگرانی ایجاد کرده بود، بر آن شدم که اگر خدا بخواهد قبل از عزیمت به جبهه حق بر علیه باطل، مسائل خودم را روشن کنم؛ لذا ضمن استدعای دعای خیر و آمرزش خطاهای گذشته، چند سؤال دارم:

1. از سن بلوغ تا حال - قبل از توبه - به مدت سی سال نماز نخوانده ام. چه تکلیفی دارم؟ چه در زمان حیات و یا بعد از مرگ.

بسمه تعالی، نماز و روزه فوت شده قضا دارد. هر مقدار که تا زمان فوت بر ذمه باقیمانده، اگر پسر بزرگ دارید باید انجام دهد و گرنه باید وصیت نمایید برای شما نایب بگیرند و انجام دهند.

2. به مدت سی سال نیز روزه نگرفته ام تکلیفم در این رابطه چه می باشد؟

بسمه تعالی، روزه هایی که عمداً افطار شده، علاوه بر قضا، کفاره هم دارد.

3. حدود 7 یا 8 سال پیش، خدمت یکی از روحانیون رسیدم و بدهی ام را بابت خمس حساب کردم و

مبلغی از آن بدهی را نیز پرداختم؛ لکن تتمه آن حساب (بدهی خمس) را نپرداختم. آیا همان حسابی که قبلاً نموده ام، مورد قبول است و باید بقیه را پرداخت کنم یا تکلیف دیگری است؟ «البته بعد از آن مدت، چنانچه بدهی دیگری داشته باشم باید بپردازم و لکن مورد سؤال، نسبت به حساب قبلی است».

بسمه تعالی، برای بررسی و تصفیه حساب، به یکی از وکلای مسلم الوکاله این جانب مراجعه نمایید.

4. با وجودی که سال های قبل، استطاعت زیارت حج را داشته ام و اهمال کرده ام، با توجه به این که تا چهار سال آینده عملاً برای بنده زیارت خانه خدا مقدور نمی باشد، اگر قبل از توفیق زیارت حج فوت شدم و برایم حج خریداری نمایند، باز هم شرعاً مسئول هستم یا نه؟

بسمه تعالی، باید از تأخیر عمدی حج واجب توبه کنید و حج را به جا آورید یا برای شما بعد از فوت، به جا آورند.

5. بدهی خمس را آیا می توان تماماً به حساب «100 امام» واریز نمود، یا این که باید 1/2 آن را به حساب امام و 1/2 بقیه را با اجازه، به سادات فقیر و مسکین داد؟

بسمه تعالی، به حضرت حجت الاسلام و المسلمین آقای پسندیده در قم بپردازید یا به شماره هزار مؤسسه تعاون اسلامی قم حواله نمایید. ان شاء الله موفق باشید.

در خاتمه، از درگاه خداوند متعال طول عمر برای آن حضرت و پیروزی نهایی اسلام بر کفر را مسئلت دارم و چون اگر توفیق یابم - ان شاء الله - قصد عزیمت به جبهه نبرد حق بر علیه باطل را دارم و باید تکلیف شرعی خود را روشن کنم.

والسلام علی عباد الله الصالحین

[سؤال 1661] 1594

3. پدری که روی بهانه گیری های غیرقبول شارع مقدس، تقریباً همه عمر، نمازش و احیاناً قضای روزه های سفری اش فوت شده است، آیا تکلیف فرزند بزرگ تر همان است که هست؟

ص: 250

بسمه تعالی، چنانچه فوت نماز از روی طغیان نباشد بر پسر بزرگ تر واجب است.

[سؤال 1662] 87

2. پدر و مادر من پسری بزرگ تر از من داشتند که در سنین طفولیت (دو سالگی) مرده است و بعد از مرگ او، اولاد ارشد پدر و مادر من هستم؛ آیا بعد از مرگ پدر و مادرم، طبق مسائل موجود در توضیح المسائل، نماز و روزه قضای آن ها بر من (که پسر دومشان هستم) واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، شما پسر بزرگ تر هستید.

[سؤال 1663] 674

2. شهیدی است مدت 4 سال نماز و روزه قضا دارد. آیا باید نماز قضای او را به جا آورد یا لازم نیست؟

بسمه تعالی، اگر مال ندارد یا وصیت نکرده، واجب نیست؛ مگر پسر بزرگ تر داشته باشد که بر او واجب است قضای نماز و روزه های فوت شده از پدر را به جا آورد.

[سؤال 1664] 2006

3. پدری مدت 50 یا 60 سال نماز نخوانده و روزه نگرفته، با این که می توانسته نمازهایش را بخواند و روزه ها را بگیرد ولی نافرمانی کرده؛ از طرفی برای نماز و روزه های خود هم وجهی معین نکرده؛ آیا بعد از مرگش همه نماز و روزه ها را باید پسر بزرگ تر به جا بیاورد، با این که این شخص اصلاً مدت تکلیف نماز نخوانده و روزه نگرفته است؟ یا این که شخصی نماز می خوانده و روزه می گرفته ولی احیاناً بعضی از نمازها و روزه ها ترک شده - سهواً یا عمداً - کدام صورت بر پسر بزرگ تر واجب است بعد از مرگ پدر به جا بیاورد؟

بسمه تعالی، نماز و روزه که بر گردن پدر است، بر پسر بزرگ تر واجب

ص: 251

است آن را قضا کند؛ مگر آن که پدر از روی طغیان و سرکشی ترک کرده باشد.

[سؤال 1665] 753

بسمه تعالی

حضور محترم دفتر حضرت امام «قم»، سلام علیکم

دفتر محترم؛ امیدوارم که به لطف خالق یکتا در امور محوله، موفق و مؤید باشید.

برادر گرامی؛ این جانب سربازی از راهی دور به شما روی آورده و از شما پاسخ سؤالی را درخواست می‌کنم و سؤال بدین شرح است:

برادری بزرگ تر از خود داشتم که به لطف باری تعالی در عملیات فتح المبین (2 / 1 / 61) به درجه رفیع شهادت نائل آمد و پدری ناتوان دارم که او مشغول کشاورزی است و برادری کوچک تر از خود دارم که پدرم را در امور کشاورزی یاری می‌دهد و کلاً سؤال بدین شرح است که برادرم شهید شده است (دارای زن و یک دختر يك ساله می‌باشد). و از نظر قضای نماز نمی‌دانم و از نظر روزه مطمئن هستم که روزه، کم گرفته است و حال از شما می‌خواهم که باید قضای نماز و کم و کسری روزه او را چه کسی باید رفع کند؟

بسمه تعالی، اگر مالی نداشته یا وصیت به نماز و روزه نکرده، قضای آن بر کسی واجب نیست؛ ولی اگر شما بخواهید تبرّعاً برای او قضای نماز و روزه او را انجام دهید مانع ندارد و کار خوبی است و باید به نیت قضای او به جا آورید.

[سؤال 1666] 754

بسمه تعالی

سلام علیکم، پدر بزرگوار! مسأله ای برای این فرزند کوچک شما پیش آمده که احتیاج به رهنمود شما می‌باشد.

ص: 252

پدرم پنج سال پیش در يك تصادف كشته شد و طبق فتوای شما نمازهای پدر، بر گردن فرزند بزرگ است و الآن من فرزند بزرگ خانواده ام (البته پسر بزرگ)؛ پدرم در طول حیات نماز نخوانده. حال تكلیف من چگونه است؟ لطفاً مرا راهنمایی بفرمایید.

خداوند طول عمر به شما و پیروزی به رزمندگان اسلام عطا بفرماید؛ آمین.

بسمه تعالی، اگر از روی عناد و طغیان، نماز را ترک کرده، چیزی بر شما نیست.

[سؤال 1667] 755

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی، نایب الامام، امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی، دامت افاضاته سلام عرض می کنم و پس از تقدیم عرض سلام، سلامتی شما را از خداوند متعال خواهانم و خواهشمندم به مسائل زیر جواب بفرمایید.

1. پدر من در 63 سالگی از دنیا رفته است و تمام 48 سال، تکلیف نماز و روزه اش را خوب ادا نکرده است؛ تمام عمر نمازش غلط بوده و چندین سال هم اوایل جوانی، همان نماز غلط را نخوانده و مقداری از روزه ها را هم در صحت بدن نگرفته است. حالا من باید چه کار کنم؟ برای نماز و روزه وصیت هم نکرده است.

بسمه تعالی، اگر احتمال بدهید که تقصیر در یادگرفتن نمازش نکرده، قضای نمازهایی که خوانده، بر شما واجب نیست.

2. من خودم هم اوایل جوانی، مقدار کمی از نمازهایم قضا شده و نمی دانم چه نمازی هست و چه

مقدار هم هست. بفرمایید چه کار کنم؟

بسمه تعالی، آنچه را یقین دارید نخوانده اید قضا نمایید.

[سؤال 1668] 7357

2. در رساله ها مسائلی هست که نماز قضای پدر، بر پسر بزرگ تر واجب است. پس اگر مادری خدای نکرده کوتاهی کرده و یا به دلایلی نماز قضا دارد، بعد از موت او

ص: 253

چه می شود؟ چون من در رساله جواب خود را پیدا نکردم، این سؤال را از شما می پرسم. و اگر نماز قضای زن به عهده هیچ کس نیست، فلسفه این چیست؟

بسمه تعالی، قضای نماز و روزه مادر، بر پسر بزرگ تر واجب نیست.

[سؤال 1669] 4267

2. در رساله توضیح المسائل در احکام نماز، پنجم از نمازهای واجب را «قضای نماز پدر و مادر که بر پسر بزرگ تر واجب است» شمرده اما در مسأله 1390 نوشته شده: «نماز قضای پدر که بر پسر بزرگ تر واجب است» و اسمی از نماز مادر برده نشده است؟

بسمه تعالی، نماز مادر بر عهده پسر نیست.

[سؤال 1670] 2098

3. شهیدی که به علت تغییر مکان در جبهه روزه اش مانده، آیا روزه اش باید گرفته شود یا خیر؟ یا اگر باید گرفته شود، از خانواده شهید، از کسان وی می توانند روزه اش را بگیرند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر پسر بزرگ تر دارد، بر عهده او است و در هر صورت، خانواده او می توانند روزه های او را بگیرند.

[سؤال 1671] 644

6. نماز و روزه قضای پدر و مادر، مخصوصاً پدر که بر پسر ارشد واجب می شود و باعث عسر و حرج بسیار است، باید حتماً پسر ارشد به جا بیاورد یا راه دیگری دارد؟

بسمه تعالی، باید پسر ارشد، خودش به جا آورد یا کسی را اجیر کند که به جا آورد.

[سؤال 1672] 3281

2. مقدار نماز و روزه واجب بر فرزند ارشد، در صورت نبود وصیت، و علم به

ص: 254

این که پدر بی نماز بوده، چه مقدار است؟

بسمه تعالی، هر مقدار از نماز و روزه که یقیناً از پدر فوت شده، باید قضا نماید.

[سؤال 1673] 756

بسمه تعالی

با درود بر رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی و سلامی گرم بر شما برادران عزیزی که اوقات گران بهای خود را صرف خدمت به امت شهیدپرور ایران می کنید.

این جانب برادر شهیدی می باشم که مدتی پیش در جبهه زبیدات در حالی که از مأموریت بازگشته و در کنار تانک خود نشسته مورد اصابت ترکش واقع شده و به درجه رفیع شهادت نایل می گردد (شرح نوع شهادت به این علت است که اگر در نوع فتوا اثری دارد ناگفته نمانده باشد) حال می خواستم بدانم کلاً تکلیف ما در مقابل نماز و روزه های قضا شده از طرف شهدا چیست؟ و اگر به گردن ما می باشد واجب است یا خیر؟ خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگهدار؛ آمین.

بسمه تعالی، اگر وصیتی نسبت به نماز و روزه دارد در ثلث ترکه اش نافذ است و اگر وصیت نکرده بر عهده پسر بزرگ تر است که نماز و روزه قضا شده از پدر را انجام دهد و اگر پسر بزرگ تر ندارد بر دیگران واجب نیست و چنانچه بخواهند از مال خودشان نماز و روزه شهید را بدهند می توانند.

[سؤال 1674] 1416

4. در صورتی که در تمام مدت عمر فرزند بزرگ تر، پدرش هم نماز و هم روزه خود را انجام داده، آیا انجام عبادات قبل از تولد، به عهده فرزند بزرگ تر واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، انجام نماز و روزه فوت شده پدر بر پسر بزرگ تر واجب است.

ص: 255

4. شخصی دو ماه قبل از مرگ، قادر به حرکت نبود و نتوانسته نمازهای واجب خود را به جا آورد و در این مورد هم وصیتی نکرده. تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، بر پسر بزرگ تر واجب است نمازهای قضا شده پدر را به جا آورد.

بسمه تعالی 16 / 4 / 1361

با آرزوی توفیق الهی برای شما برادران و آرزوی طول عمر برای امام امت سؤالی دارم که جواب آن را بنا بر فتوای امام خمینی از شما مسئلت دارم.

پدرم مردی بوده که به هیچ وجه نماز نمی خوانده و روزه نمی گرفته و هفته ای یک بار هم مشروب الکلی می خورده است. ایشان قبل از به دنیا آمدن من فوت کرده اند. آیا به جا آوردن نماز و روزه ایشان بر من که تنها پسر ایشان هستم، واجب است؟ والسلام

بسمه تعالی، اگر ترک نماز و روزه پدر از روی طغیان نباشد بر پسر بزرگ تر واجب است که بعد از فوت او قضا نمایند.

بسمه تعالی 6 / 10 / 1361

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

این جانب ساکن استان خوزستان به عرض امام عزیز می رساند که مدتی است در يك مسأله شرعی اشکالی دارم. از ساحت آن رهبر عزیز استدعا می شود که مرا راهنمایی نمایید.

در سال 48 پدرم فوت نمودند و آن موقع سن من ده سال بود. حال که به سن بلوغ رسیده ام، نماز قضای پدرم که حدوداً هجده سال می باشد بر من واجب است و حال

آن که در ستاد بسیج اقتصادی به کار مشغول می باشم و به علت تراکم کار نمی توانم شخصاً نماز قضای پدرم را به جا بیاورم. در ضمن استطاعت مالی نیز ندارم که آن را خریداری کنم. حال از آن پدر بزرگوار تمنا دارم مرا راهنمایی نمایند.

بسمه تعالی، اگر برای شما امکان ندارد، هر وقت ممکن شد، ولو تدریجاً، خودتان قضا نمایید و یا دیگری را برای آن اجیر نمایید.

[سؤال 1678] 919

2. پدرم حدود بیست سال پیش در سن 57 سالگی به رحمت خدا پیوست و آن طور که از مادرم سؤال نمودم که وضع نماز و روزه اش چگونه بوده و من که پسر بزرگ به حساب می آیم چگونه خواهد بود، گفت: از اواخر و یا اواسط عمر نماز و روزه را به جای می آورد، منتها نه به طور مرتب، و در حدود 40 الی 50 روز به فوتش سکتۀ مغزی نموده و قادر به انجام نماز و روزه نبوده و وصیت هم ننموده بود. تکلیف شرعی این جانب از نظر نماز و روزه چگونه خواهد بود؟

بسمه تعالی، هر مقدار یقین دارید که نماز و روزه بر او واجب بوده و ترک کرده را قضا کنید.

ص: 257

[سؤال 1679] 759

بسمه تعالی 1361 / 10 / 20

حضور محترم بنیان گذار انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی مدّ ظلّه

بنده می خواهم به مدت بیست سال نماز و روزه جهت خودم خریداری نمایم، در اصفهان از قرار هر سال به مبلغ يك صد هزار ریال نرخ آن را تعیین نموده اند و از برای حقیر مقدور نیست که به این نرخ خریداری کنم. از جناب عالی سؤال می کنم که راجع به آن چه کنم که تا ذمه این جانب ادا شود؟

بسمه تعالی، نایب گرفتن شخص در زمان حیات که برای او نماز و روزه به جا آورند صحیح نیست و اگر نماز و روزه بر ذمه شما است باید خودتان به جا آورید یا به آن وصیت نمایید.

[سؤال 1680] 2524

7. از فردی چندین سال روزه قضا شده و اکنون به علت بیماری قادر به گرفتن قضای آن ها نیست. تکلیف این فرد چیست؟

بسمه تعالی، هر وقت قدرت پیدا کرد به جا آورد و اگر مأیوس است که خودش بتواند قضا کند لازم است وصیت نماید.

ص: 258

بسمه تعالی

ریاست محترم دفتر امام، دام ظلّه

این جانب به جهت ناتوانی جسمی و احساس فوت شدن چندین سال نماز و روزه، آمادگی دارم که با توانایی مالی در زمان حیات خود، دین مذهبی خود را ادا نمایم. استدعا دارد راهنمایی فرمایید:

1. آیا در زمان حیات شخص، می توان نماز و روزه های فوت شده را به شخص دیگر واگذار نمود یا خیر؟

2. راهنمایی فرمایند به واحد مخصوصی باید مراجعه نمود و یا این که با مراجعه به مسجد محل، اقدام خواهد شد؟

بسمه تعالی، برای نماز و روزه قضا شده شخص زنده، اجیر و نایب گرفتن جایز نیست. باید شخص وصیت نماید تا هر مقدار که خود او نتوانست قضا نماید، بعد از فوت برای او نایب بگیرند.

2. چه مانعی دارد مرد و زن مسن و علیلی که نماز یومیه خود را به زحمت می خوانند و مطلقاً قادر به خواندن نماز و گرفتن روزه دوران جوانی نیستند، نماز و روزه گذشته را در زمان حیات به وسیله افراد با ایمانی شخصاً اجاره کنند تا بعد از فوت گرفتار وارث کاهل و بی بندوبار نشوند؟! آیا این کار شرعاً مجاز است؟ جناب عالی چنین اذنی را می دهید یا خیر؟

بسمه تعالی، تا زنده اند جایز نیست.

5. اگر بخواهیم نماز قضای شخص مرده را بخوانیم، آیا اشکالی ندارد که تسبیحات اربعه را يك بار بخوانیم؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

4. می خواهیم برای درگذشتگان، نماز، روزه و ختم قرآن ترتیب بدهیم. لطفاً در این راه ما را ارشاد فرمایید که هدیهٔ مربوطه را به چه مقدار و از کدام طریق ترتیب بدهیم؟

بسمه تعالی، به کسانی که اطمینان و اعتماد دارید مراجعه نمایید.

4. آدم معیوب از دست و پا و چشم و کمر ناقص باشد می تواند برای نماز میت اجیر شود یا نه؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر نمی تواند نماز را با تمام شرایط اختیاری آن انجام دهد نمی تواند اجیر شود.

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی خمینی مدّ ظلّه العالی

شخص نابینا می تواند برای میت اجیر شود نماز بخواند؟

بسمه تعالی، نابینا بودن مانع از صحت اجاره نیست.

بسمه تعالی

حضور رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دام عزّه، سلام علیکم، امید است که ایجاد مزاحمت برای عالی جناب نکرده باشم. حقیر حدود چند ماه نماز استیجاری که خود می باید بخوانم به ذمه ام می باشد، و به علت مشغول شدن به بعضی از مسائل انقلاب عظیم اسلامی و گرفتاری به مسائلی، از عهده انجام آن ناتوان می باشم، آیا اجازه می فرمایید به دیگری واگذار نمایم؟

از درگاه خداوند منان آرزوی سلامت و موفقیت کامل انقلاب اسلامی را خواهیم.

بسمه تعالی، اگر اجیر شده اید که خودتان بخوانید، نمی توانید به دیگری واگذار کنید و اگر نمی توانید بخوانید، به کسی که شما را اجیر کرده مراجعه کنید.

[سؤال 1688] 763

بسمه تعالی

حضور حضرت آیت الله العظمی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی، دام عزه

شخصی در اوایل دوران بلوغ، چند سال نماز و روزه استیجاری گرفته و بر اثر سهل انگاری و سایر معاذیر، بعضی از عبادات را به جا آورده و بعضی را نیمه کاره رها کرده. واسطه اجاره، از دنیا رفته و مستأجر (اجیر) نام هیچ يك از اموات را نمی داند و همچنین مقدار کسری و عدد سال های نماز و روزه را نمی داند و فعلاً مریض و پر مشغله و توان انجام این همه عبادت را ندارد. آیا راه برائت چنین شخصی از دیون و روسفیدی در پیشگاه باری تعالی چیست؟ از آن رهبر عالی قدر تقاضای راهنمایی دارد. والسلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، دانستن نام واسطه و اجیرکننده و شخصی که بنا بود برای او عمل انجام شود لازم نیست. اگر در اجاره، زمان خاص قید نشده و شرط نشده که خود اجیر عمل کند، واجب است از عهده بدهی برآید و مقداری که یقین دارد اجیر شده را باید از عهده آن برآید، ولو این که دیگری را اجیر کند تا عمل مورد نظر را انجام دهد.

[سؤال 1689] 764

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر عظیم الشان حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام عزه، سلام علیکم، از خداوند متعال می خواهیم که وجود شریف را از ناملايمات روزگار

ص: 261

محفوظ نگهدارد و عمر طولانی تا ظهور حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به شما عنایت بفرماید. سؤالات زیر را خدمتتان تقدیم می دارم:

1. من از شخصی وجوهی گرفتم برای شخصی دیگر که نماز بخواند و حالا آن ها قدرت ندارند نماز بخوانند و وجه را نمی توانند بدهند؛ آیا کافی است به مقداری که من وجه گرفتم، حالا برای میت ها نماز بدهم و یا به قیمت امروز تمام نماز را بدهم؟

بسمه تعالی، اگر شما در پول دادن به آن شخص مطابق وظیفه عمل کرده اید، ضامن نیستید.

2. استادی در حوزه تدریس می کند؛ ولی نسبت به انقلاب بدبین است و حتی جوسازی هم می نماید و چه قبل از انقلاب و یا بعدش نقشی ایفا ننموده، شرکت در درس او و یا ارتباط با او چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر چنین است، باید به مسئولین مربوطه معرفی شود تا اقدام مقتضی بنمایند.

3. خرید و فروش جنگل ها چه صورت دارد و شرط در فروش آن چیست؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

4. جنگلی از طریق ارث به ولد رسیده و آن ولد اختیار کرد. در چه حدود آن را مالک است و اگر صاحب دام نباشد می تواند اجاره بدهد؟ مالک شدن جنگل در چه محدوده ای است؟ بیان فرمایید.

بسمه تعالی، جنگل های طبیعی را کسی مالک نیست و به ارث نمی رسد.

5. روحانی ای در ارگان ها خدمت می کند و مدت زمانی درس را ترک کرده و یا در حوزه نیست. حقوق و شهریه او چه صورت دارد؟ اگر در حوزه باشد و در ارگان ها خدمت کند و مقداری به درس هم برسد حقوق و شهریه او چگونه است؟

بسمه تعالی، تابع دفتر شهریه است.

6. شخص روحانی که در ارگان ها کار می کند، آیا می تواند از وقت کارش دنبال درس برود؟ در صورت موافقت مسئولین و عدم آن، وظیفه چیست؟

بسمه تعالی، بستگی به مقررات ارگان دارد.

[سؤال 1690] 4832

2. وصیت کننده مطلق وصیت کرده، آیا می شود خلاصه خواند (بدون اذان و اقامه و مستحبات) و آیا نماز آیات هم لازم است؟

بسمه تعالی، باید به نحو متعارف بخوانند و نماز آیات جزو آن نیست.

[سؤال 1691] 4832

3. وصیت کننده مطلق وصیت کرده، آیا وقتش موسّع یا موقت است؟ در صورت موقت، چند سال شود؟

بسمه تعالی، موقت نیست، ولی نباید در عمل به وصیت تهاون و اهمال کنند.

[سؤال 1692] 4832

4. کسی که خود نماز و روزه قضایی دارد، آیا می تواند استیجاری قبول کند در صورت موافقت آیا برای دو نفر را می تواند قبول کند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 1693] 765

بسمه تعالی

إلى حضرت المحترم الإمام خمینی، دامت برکاته

1. کسی که نماز استیجاری بلا شرط گرفت، آیا اذان و اقامه خواندن لازم است یا خیر؟

بسمه تعالی، باید طبق متعارف در نماز استیجاری عمل نماید.

[سؤال 1694]

2. شخصی نماز استیجاری گرفت و شرط هم نبود که اذان و اقامه بخواند ولذا بدون اذان و اقامه نماز را تمام کرده است؛ آیا صحیح است

یا خیر؟

بسمه تعالی، نمازی که خوانده صحیح است؛ و از اجرت نسبت به آنچه متعارف بوده و انجام نداده، ذی حق نیست.

[سؤال 1695]

3. اجیر، فقط چند نماز صبح را به يك وقت خوانده است؛ آیا صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، نمازهای صبحی که خوانده صحیح است؛ و اگر در اجاره خلاف آن شرط نشده، تمام اجرت را مالک است.

ص: 263

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی خمینی مدّ ظلّه العالی

وکیل میت سی دینار به عالم می دهد که کسی را اجیر بگیرد برای يك ماه روزه گرفتن، عالم کسی را که اجیر کرده به او شانزده می دهد اجیر به غیر اجازه عالم يك بیچاره در مانده را پیدا می کند او را اجیر می گیرد به او هشت دینار می دهد این بیچاره یک ماه روزه را می گیرد کدام این ها مشغول ذمه است؟ شما امر بفرمایید.

بسمه تعالی، ذمه میت فارغ است و اگر بر اجیر اول شرط نشده که خودش نماز یا روزه را انجام دهد هر دو اجاره صحیح است.

بسمه تعالی 1361 / 10 / 5

حضور مبارک امام بزرگوار آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه الشریف

با عرض ادب و سلام، بنده دعاگو از افرادی هستم که دعایم به درگاه پروردگار عالم این است که خداوند متعال دعاها را شما را در حق مردم مستضعف ایران و جهان مستجاب نماید.

غرض از تصدیق اوقات گران بهای آن امام عزیز این که خواستم استفسار کنم: با توجه به وضع رقت بار جنگ زدگان میهن اسلامیمان و خرابی و ویرانی شهرهای متعدد، آیا این بنده می توانم و جوهی را که برای خواندن نماز قضا و گرفتن روزه برای همسر متوفایم در نظر گرفته، به حساب های مخصوص در بانک ها برای ترمیم ویرانی ها و کمک به جنگ زدگان بریزم و آیا این عمل صحیح و مأجور است؟ خداوند وجود پر برکت شما را از همه آفات و بلیات دور بدارد.

بسمه تعالی، مأجور است، ولی جای نماز و روزه قضای فوت شده از او را نمی گیرد.

[سؤال 1698] 768

بسمه تعالی 30 سوال 1399 ق

حضور محترم رهبر عالی قدر ملت ایران حضرت آیت الله العظمی امام خمینی متع الله المسلمین بطول بقائه تمنا دارم به سؤالات زیر پاسخ دهید.

1. آیا بدون هیچ گونه علل شرعی می توانند اهالی تهران به نماز جمعه ای که در شهرشان اقامه می شود حاضر نگردند؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است و افضل اختیار جمعه است.

2. با عده ای از دوستان به مسافرت رفته ایم آیا در روز جمعه این عده که بیش از هفت نفر و همه مسافر هستند می توانند اقامه نماز جمعه نمایند؟

بسمه تعالی، مسافرتی مستقلاً نمی توانند اقامه جمعه نمایند و در فرض مذکور نماز جمعه صحیح نیست.

[سؤال 1699] 3677

6. با این که حکومت اسلامی در ایران برقرار است، آیا شرکت در نمازهای جمعه که با برادران اهل سنت در امریکا اجرا می شود نیز واجب است؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است.

ص: 265

8. آیا روز جمعه که بعضی ها نمی توانند نماز جمعه بیایند باید نماز ظهر را بعد از نماز جمعه بخوانند یا قبل از آن؟
بسمه تعالی، لازم نیست بعد از نماز جمعه بخوانند.

2. وظیفه کسی که روز جمعه می خواهد نماز ظهر بخواند صبر کردن تا گذشتن وقت نماز جمعه است یا نه؟
بسمه تعالی، صبر کردن لازم نیست و نماز جمعه واجب تخییری است.

6. اهمیت نماز جمعه و اخبار که در مذمت ترك و توییح تارك آن وارد شده آیا مخصوص زمان حضور است یا زمان ما را نیز که به فتوای آن حضرت واجب تخییری است شامل می شود؟
بسمه تعالی، در حال حاضر نماز جمعه واجب تخییری است و آثار واجب تعیینی بر آن مترتب نیست.

5. برای نیت در مسائل نماز جمعه و ظهر در زمان غیبت امام معصوم علیه السلام چه باید کرد؟
بسمه تعالی، نماز جمعه در زمان غیبت واجب تخییری است و مجزی از نماز ظهر است.

بسم الله الرحمن الرحيم سوم محرم الحرام 1403 ق

و الصلاة والسلام على سيدنا و نبينا محمد و آله الطاهرين

سماحة الإمام آية الله العظمى المرجع الدينى الأعلى السيد روح الله الموسوى

الخميني دام ظلکم على رؤوس المسلمين. أرجو الإجابة على هذه المسائل:

1. هل يجب حضور صلاة الجمعة؟

بسم الله تعالى، صلاة الجمعة واجب تخيري في الوقت الحاضر.

2. ما هو رأيكم بالنسبة إلى السبوتو؟ وبالتالي بالنسبة إلى العطور من حيث الطهارة و النجاسة.

بسم الله تعالى، السبوتو محكوم بالطهارة إلا أن يعلم أنها مسكر و اتخذت من المانع بالأصالة و كذلك العطور محكوم بالطهارة.

3. هناك وسيلة صيد وهي البندقية فلو سمى الرامي قبل الرمي فهل تحلّ الطريدة علماً بأن الخردق ليس محدداً ولكن الموت يكون ناتجاً من الاختراق.

بسم الله تعالى، لا يحلّ المقتول بالبندقية ما لم تكن محدّدة تنفذ بحدّته.

4. الكتب التي يقتنيها طالب العلم و يمرّ عليها الحول قبل المطالعة و البحث فيها فهل يجب عليه إخراج خمسها.

بسم الله تعالى، إذا اقتناها لحاجته و تعدّ من مؤنّته لا يجب عليه إخراج خمسها.

5. من كان عنده مقدار من سهم الإمام وقد مضى عليه سنة فهل يجب إخراج خمسه.

بسم الله تعالى، نعم يجب عليه تخميسه إلا إذا كان أمانة من غيره لديه أو كان ممّا قد أخذه للصرف في حاجته و كان مجازاً في ذلك من قبل من يرجع إليه في أمر سهم الإمام.

6. من رخص له بالإفطار في شهر رمضان و المفطر لسفر أو لمرض فهل يجوز له التجاهر بالافطار.

بسم الله تعالى، ليس له هتك حرمة شهر رمضان.

7. امرأة حملت بالعقد المنقطع أو بالزنا و تخاف على نفسها القتل من أهلها أو الفضيحة بين الناس فهل يجوز لها الإجهاض.

بسم الله تعالى، لا يجوز لها الإجهاض.

8. امرأة حملت و تخاف على نفسها حين الولادة لولادتها غير الطبيعية و قد جرى لها عدّة عمليات و قد حذرها الطبيب من ذلك فهل يجوز لها الإجهاض.

بسم الله تعالى، إن كانت تخاف على نفسها جاز لها الإجهاض ما لم تولج الروح في الحمل.

9. عقد المنقطع هل يجوز على الباكر بدون إذن أبيها دون افتضاضها وعلى تقدير عدم الجواز فما حكم النكاح بمثل هذا العقد.

بسم الله تعالى، العقد على الباكر موقوف على إذن أبيها بلا فرق في ذلك بين الدوام و الانقطاع.

10. ما رأيكم في حلق اللحية، وعلى تقدير الحرمة فهل يعتبر حالقها فاسقاً.

بسم الله تعالى، حرام على الأحوط و حالقها محكوم بالفسق كذلك.

11. هل يجب على المرأة ستر وجهها وإذا لم يجب عليها ذلك فهل يجوز لها أن تضع الكحل في عينيها و تدقيق الحاجبين؟ و ما رأيكم في اللباس الملفت للنظر أو الزينة التي تلبسها المرأة فوق الثياب كالقلادة و الخاتم في اليد ونحوه، و هل يجوز لها لبس الجوراب التي تجسد الساقين.

بسم الله تعالى، لا يجب عليها ستر وجهها ما لم يكن هناك خوف الفتنة، ولكن لا يجوز لها على الأحوط إظهار الزينة و لا لبس ما يلفت النظر و يجسد البدن.

12. عادة سيئة في بلادنا أن الشاب يخطب الفتاة من أهلها فيرفض الأهل فتخرج الفتاة مع الشاب و يتزوجها بالعقد الدائم و يدخل بها ثم بعد مدة يصلح أهلها فهل يكون النكاح قبل الصلح شرعياً.

بسم الله تعالى، قد مرّ أن العقد على الباكر موقوف على إذن أبيها.

13. رجل أقرض آخر مالاً فامتنع المقترض في أداء الدين أو أخذ مالاً من دون حقّ فالمقرض أو المأخوذ منه المال جعلاً هذا المال وفقاً لأبي الفضل العباس عليه السلام أو لأحد الأئمة عليهم السلام فهل يكون هذا الوقف صحيحاً و يخرج المال من ملكية مالكة.

بسم الله تعالى، فيما يصحّ فيه الوقف يصحّ الوقف المزبور لو أمكنه الإقباض و قد أقبضه لجهة الوقف أو إلى متولّي الوقف و إلا فلا.

[سؤال 1705] 35

3. کسانی که در جماعت نماز جمعه شرکت می کنند، آیا نماز ظهر را کفایت می کند یا باید بعداً نماز ظهر را خودشان بخوانند؟

بسمه تعالى، کفایت می کند.

[سؤال 1706] 6990

4. آیا رفتن به نماز جمعه واجب کفای است یا واجب است بر همه؟

بسمه تعالى، واجب کفای است بنابر احتیاط.

[سؤال 1707] 770

بسمه تعالى

محضر حضرت مستطاب، حجت الاسلام و المسلمین، آیت الله امام حاج آقا روح

الله خمینی، دام ظلّه العالی، روحی فداک، همواره صحت و سلامتی و بقای وجود شریف را از درگاه حضرت احدیت درخواست نموده و می نمایم.

1. تقاضامندم راجع به نماز جمعه بفرمایید که آیا واجب است یا مستحب یا مخیر؟ در رساله شریف مخیر می دانید؛ عدول نموده اید یا خیر؟ و آیا شرط امام جمعه را عدالت می دانید یا خیر؟ و اگر در شهری نماز جمعه خوانده شد سایر مساجد تعطیل شود مثل زمان غیبت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری و در امام جمعه نیز عدالت معتبر است.

2. مساجدی که برق و آب آن را می دهند آیا به خارج بردن آن به جهت کسب جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر خلاف مقررات یا خلاف مصلحت مسجد باشد جایز نیست.

[سؤال 1708] 771

بسمه تعالی

محضر مبارک آیت الله العظمی رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی ایران حضرت امام خمینی، سلام علیکم، خواهشمند است سؤال های زیر را پاسخ مرقوم فرمایید.

1. آیا در شهری که نماز جمعه برقرار می شود کسی که روی جهتی در نماز جمعه حاضر نیست، می تواند در همان وقت برقراری نماز جمعه در منزل نماز ظهر و عصر خود را بخواند یا صبر کند نماز جمعه پایان برسد.

بسمه تعالی، می توانند نماز خود را بخوانند.

2. گویندگان اخبار تلویزیون و رادیو می گویند سلام بر شنوندگان و بینندگان آیا این سلام جوابش واجب و یا مستحب است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

3. زنان شوهردار و یا دخترانی که در خرج پدر خود هستند و شغل شخصی از قبیل بافندگی و یا

سلمانی و غیره دارند این خانم ها سال خمس باید بگیرند و یا از همان بهره ای که از شغل روزانه خود می برند باید خمسش را در همان روز بدهند؟

ص: 269

بسمه تعالی، می توانند برای خود سال قرار دهند.

4. اصناف بازار در سر سال خمس خود قسمتی از سرمایه شان جنسی است که به نسیه آورده اند که باید بعداً بفروشند تا این بدهی سرمایه را بدهند آیا این قسمت از سرمایه خمس دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، نسبت به مقدار بدهی خمس واجب نیست و بقیه باید حساب شود.

[سؤال 1709] 772

بسمه تعالی 1358/9/25

پیشگاه رهبر عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی حضرت آقای حاج روح الله موسوی خمینی، دامت برکاته . قربانت گردم، تندرستی و موفقیت شما را در ظلّ توجهات امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) از ساحت مقدس حق تعالی خواستارم . باری بنده مقلد حضرت عالی هستم خواهشمند است جواب این مسأله را دستور فرمایید.

1. فتوای حضرت عالی در خصوص نماز جمعه و عیدین در حال حاضر چیست؟ آیا شرکت در نماز جمعه واجب است؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است و نماز عید فعلاً واجب نیست.

2. بنده کارمند شرکت نفتم و ساعت کار بنده از هفت صبح تا دو بعد از ظهر است اما بنده مایلیم که نماز ظهر را در وقت شرعی در مسجد بخوانم آیا مجاز هستم که برای خواندن نماز از اداره خارج شوم.

بسمه تعالی، باید طبق مقررات اداره رفتار نمایید.

[سؤال 1710] 773

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی، أدام الله بقاؤه

در باب نماز جمعه، آیا فعلاً خواندنش افضل است و شرایطش چیست؟ و آیا اجتهاد هم لازم است؟

بسمه تعالی، واجب تخییری و افضل است و احکام آن در تحریر، مذکور است.

ص: 270

3. می گویند که در محل های دیگر یعنی غیر از دانشگاه تهران کسی در منزل به عللی برای نماز جمعه نرفته باشد باید صبر کند تا نماز جمعه دانشگاه تمام شود و نماز ظهر و عصر را بخواند؛ اگر قبل از نماز جمعه نماز بخواند نمازش باطل است، آیا این گفته درست است یا خیر؟

بسمه تعالی، نمازش صحیح است.

2. اگر کسی برایش مشکلی پیش آمد و یا کسالتی پیدا کرد که نتوانست در نماز جمعه شرکت کند و خواست در منزل نماز بخواند، آیا باید تا ساعت 1 یا 1/5 بعد از ظهر صبر کند تا امام، نماز جمعه را شروع کند و بعد ما نماز بخوانیم و یا می شود در اول وقت، نماز خود را بخوانیم؟

بسمه تعالی، نماز جمعه، واجب تخییری است و خواندن نماز ظهر در وقت نماز جمعه - در منزل یا جای دیگر - مانع ندارد.

2. آیا دو رکعت نماز جمعه، کفایت از نماز ظهر می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز جمعه در زمان حاضر، واجب تخییری و مجزی از ظهر است.

بسمه تعالی 1 / 3 / 1360

حضور محترم دفتر امام خمینی

این جانب دانشجوی دانشگاه برکلی در امریکا می باشم. خواهشمندم به سؤالات بنده در مسائل شرعی زیر پاسخ بفرمایید:

1. در دانشگاه ما نماز جمعه به امامت يك عرب سعودی که بسیار روشنفکر و

طرفدار انقلاب ایران می باشد، برگزار می شود. آیا شرکت در این نماز جمعه مستحب است یا واجب؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است.

2. آیا خرید اجناس از مغازه هایی که صاحبان آنان ایرانی و مانند سایر امریکاییان کافر می باشند، مجاز است یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد، مگر آن که ترك معامله با این گونه افراد موجب شود که از انحراف برگردند.

[سؤال 1715] 2343

2. نماز جمعه بر مکلفین شهری که نماز جمعه در آن خوانده می شود، واجب عینی است یا تخییری؟ آیا امام و مأمومین مسجد نماز جمعه می توانند نمازهای جماعات در مساجد دیگر آن شهر را قدغن، و نمازگزاران در آن مساجد را اجبار به حضور در نماز جمعه بنمایند یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است.

[سؤال 1716] 77

2. صلاة جمعه مسقط ظهر است یا خیر؟

بسمه تعالی، مسقط ظهر است؛ لکن احتیاط در خواندن ظهر است، اگر جمعه را به جا آورد.

[سؤال 1717] 775

بسمه تعالی 2 / 11 / 1361

حضور مبارک امام امت، رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، سلام علیکم، با آرزوی طول عمر و سلامت کامل، از آن رهبر عظیم الشان استدعا دارد به سؤال زیر پاسخ فرمایند:

1. مدتی است که به طور پراکنده شنیده می شود که در زمانی که نماز جمعه در

ص: 272

شهری برگزار می شود تا فاصله چند کیلومتری آن شهر (که فاصله دقیق آن نیز معلوم نیست) بقیه افرادی که در نماز جمعه شرکت نکرده اند، نمی توانند نماز ظهر و عصر را به طور جداگانه اقامه کنند؛ لطفاً در این مورد ما را راهنمایی فرمایید.

2. آیا در زمان برگزاری نماز جمعه صحیح است که باید بقیه نماز جماعت ها در سطح شهر تعطیل باشد؟

خداوند سایه آن رهبر گران قدر را بر سر مسلمین مستدام بدارد. والسلام

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است و خواندن نماز ظهر در وقت اقامه جمعه اشکال ندارد.

[سؤال 1718] 4674

7. در روز جمعه در تهران که صدای امام جمعه از رادیو پخش می شود، آیا شخص قبل از شروع نماز جمعه می تواند نماز ظهر و عصر بخواند یا باید صبر کند تا امام جمعه نماز جمعه را شروع کند یا همزمان با نماز ایشان می تواند نمازش را بخواند؟

بسمه تعالی، مختار است و نماز صحیح است.

[سؤال 1719] 4261

4. تا چه مقدار مسافت از محل اقامه نماز جمعه نمی توان نماز یومیه را به صورت جماعت یا فرادا خواند؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است و در انتخاب نماز ظهر به جای آن، فاصله معتبر نیست.

[سؤال 1720] 4962

2. در تحریر، فتوا به وجوب تخییری نماز جمعه داده اید و بعد از فتوا، نماز جمعه را افضل و نماز ظهر را احتیاط فرموده اید. این احتیاط وجوبی است یا مستحبی؟ نظریه مبارك را صریحاً مرقوم فرمایید؛ چون اخیراً نقل شده نسبت به نماز

ص: 273

جمعه تغییر فتوا داده اید.

بسمه تعالی، احتیاط مزبور استحبایی است و فتوا تغییر نکرده است.

[سؤال 1721] 2471

4. هنگامی که نماز جمعه منعقد است، نماز را فردا می توان خواند؟

بسمه تعالی، جایز است.

[سؤال 1722] 244

14. اقامه صلاة جمعه به نظر حضرت عالی واجب است یا مستحب؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است.

[سؤال 1723] 661

2. بفرمایید شرکت در نماز جمعه، در حال حاضر واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است.

[سؤال 1724] 776

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، الامام خمینی، دام ظلّه العالی

1. آیا نماز جمعه واجب عینی است و یا واجب کفایی؟

بسمه تعالی، نماز جمعه بر همه افراد واجب تخییری است.

[سؤال 1725]

2. در مثل بلاد بعیده، مانند مناطق آزاد شده افغانستان، اقامه نماز جمعه و تعیین امام جمعه، مربوط به اجازه مرجع است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور می توانند با مراعات شرایط دیگر اقامه نمایند.

ص: 274

3. مثل این که نظر امام در مورد نماز جمعه این است که: پس از خواندن نماز جمعه، احتیاطاً باید نماز ظهر را خواند؛ آیا اگر نماز ظهر را نخوانیم از نظر امام اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است و مجزی از ظهر است.

3. آیا نماز جمعه در زمان کنونی واجب عینی است یا بنا به فتوای سابقان واجب تخییری است؟

بسمه تعالی، واجب تخییری است.

3. اگر امام جمعه ای که از طرف امام تعیین شده اند، بنا به دلایلی، مورد قبول شخصی نباشد، عدم شرکت آن شخص در نماز جمعه اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد و نماز جمعه واجب تخییری است ولی خوب است مؤمنین هرچه بهتر آن را برپا کنند.

5. اگر احتمال بدهد که نماز جمعه تمام شده و یا این که تمام نشده ولی او به نماز نمی رسد و نرود چگونه است؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است و در فرض مسأله مانع ندارد.

In the name of Allah, the compassionate, the Merciful

Canada, July 2, 1983

:Dear Imam khomeini

During the absence of 12th Imam (A.S) is it obligatory for shia Ithna -asheri Muslims residing in a non-Islamic State to attend friday congregational prayers (Namaz- e- jumal) that are led by an Aadil Shia Aalim
?in town

Wasalam-u-alaikum

آیا در زمان غیبت حضرت ولی عصر - عجل الله تعالی فرجه الشریف - برای شیعیانی که در ممالک غیر اسلامی سکونت دارند، برپا کردن نماز جمعه واجب است؟

بسمه تعالی، حکم نماز جمعه در داخل ممالک اسلامی و غیر اسلامی یکسان است و به همان نحو که در رساله های عملیه ذکر شده، واجب تخییری است، به شرحی که در رساله ها ذکر شده.

[سؤال 1731] 2566

2. اقامه نماز جماعت یا فرادا، در مجاورت نماز جمعه جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد ولی بهتر است حرمت نماز جمعه را نگاه دارند.

[سؤال 1732] 1152

3. وضعیت اهالی ملاثانی که شش فرسنگی اهواز هستند، در رابطه با نماز جمعه چیست؟ (با توجه به این که خود ملاثانی امام جمعه ندارد). آیا برای ادای نماز جمعه باید به اهواز رفت یا خیر؟

بسمه تعالی، مختارند.

[سؤال 1733] 2733

3. آیا کسانی که فاصله آن ها از اطراف، تا محل برگزاری نماز جمعه، از چهار فرسخ شرعی به بالا باشد و نماز عصر آن ها شکسته می شود، شرکت آن ها در نماز جمعه، الزامی می باشد؟ و در صورت شرکت، نماز آن ها چه صورت دارد؟

ص: 276

بسمه تعالی، نمازشان صحیح است و نماز جمعه، واجب تخییری است.

[سؤال 1734] 804

5. مرجع بزرگوار بفرمایید برای يك فرد روحانی شرکت به همراه عده معدود در نماز جمعه بهتر است یا اقامه نمودن نماز جماعت ظهر و عصر در محل و شرکت جمعیت بسیار در صورتی که روحانی دیگر نیست؟

بسمه تعالی، برپایی هرچه با شکوه تر نماز جمعه اولی است.

[سؤال 1735] 3104

2. اگر امام جمعه چیزی از ارکان نماز جمعه را زیاد کند و مأموم در آن زیاده متابعت نکند از امام، باعث بطلان نماز مأموم هم می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، احتیاط در این مسأله مراعات شود.

[سؤال 1736] 1040

3. إذا دخل شخص في الصلاة بنية الجمعة، ثم تبين أنها ليست جمعة، فهل تصحّ صلاته لو غيّر النية أم لا و كذا العكس؟

بسم الله الرحمن الرحيم، في تصحيح الصلاة المذكورة بالعدول في النية إشكال، و الأحوط إتمامها، ثم إعادتها.

شرایط نماز جمعه

[سؤال 1737] 5308

2. نقل شده به نظر جناب عالی، امام برای نماز جمعه باید از طرف حاکم شرع منصوب باشد آیا این طور است یا اذن شرط نیست چنانچه در تحریر الوسیله ذکر این شرط نشده است، در صورت لزوم اذن، چند هفته است در قریه برزک اقامه نماز جمعه به وسیله این جانب سید احمد موسوی برزکی کاشانی شده و از جهاتی نافع

ص: 277

است، اجازه می فرمایید ادامه دهیم یا خیر؟

بسمه تعالی، اجازه و نصب شرط نیست ولی مزاحمت با امام منصوب جایز نیست و در حال حکومت اسلامی نصب از قبل حاکم است.

[سؤال 1738] 804

4. حضرت امام؛ چنانچه يك محل از هر طرف، شش کیلومتر به شهرهایی که نماز جمعه در آن جا برپا می شود فاصله دارد آیا می توان در همان محل، نماز جمعه اقامه نمود یا نمی توان؟

بسمه تعالی، در فاصله شش کیلومتری اقامه نماز جمعه دیگر مانع ندارد.

[سؤال 1739] 2908

2. با توجه به این که در تهران و شاه عبدالعظیم دو نماز جمعه اقامه می شود و فاصله بین آن ها از دوفرسنگ کمی بیشتر است (یا در حدود آن) حکم کسانی که از شاه عبدالعظیم در نماز جمعه تهران شرکت می کنند چیست؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1740] 389

2. ثنا که در خطبه جمعه واجب است، چگونه است؟ آیا حتماً «الثناء لله» و امثال این باید بگوید؟

بسمه تعالی، کلمه ثنا لازم نیست و آنچه دلالت کند بر ثنای حق تعالی، کافی است.

[سؤال 1741] 2733

2. اگر در دو خطبه نماز وحدت بخش جمعه، سوره آخر خطبه خوانده نشود چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر سهواً یا نسیاناً باشد، مانع ندارد و نماز صحیح است.

ص: 278

4. اگر بعضی از چیزهایی که در خطبه لازم است مثل حمد یا سوره فراموش شود، نماز جمعه باطل می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، باطل نمی شود.

4. خطیب در آخر خطبه دوم نماز جمعه، موعظه و بحث های لازم را به زبان مستمعین بیان می نماید؛ آیا وظیفه ادا می شود یا آن که لازم است در هر دو خطبه بحث به زبان مستمعین بشود؟

بسمه تعالی، احوط آن است که در هر دو خطبه مطالب راجع به شنوندگان را به زبان آن ها بیان کند.

بسمه تعالی

محضر شریف حضرت مستطاب آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً؛ پس از تقدیم بهترین تحیّات معروض می دارد: در خطبه نماز جمعه آیا حرف زدن و سر برگرداندن یا جواب کسی را دادن و همچنین قهقهه و دیگر مبطلات نماز، موجب بطلان نماز جمعه می گردد یا خیر؟ حکم الله بیان شود.

بسمه تعالی، موجب بطلان نیست؛ لکن گوش دادن به خطبه واجب است. و اگر تکلم موجب ترك گوش دادن و از بین رفتن فایده خطبه است، لازم است ترك شود.

2. در حال قرائت خطبه ها از طرف امام جمعه توجّه به جوانب و یا بعضاً مصاحبه و یا صرف سیگار از طرف مأمومین صحیح است یا نه؟

ص: 279

بسمه تعالی، از هر کار که موجب فوات فائده خطبه باشد باید اجتناب نمایند.

[سؤال 1746] 1546

2. در نماز جمعه حرف زدن و یا از قبله منحرف شدن ثواب نماز جمعه را دارد و نماز ظهر با این حالت ساقط است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر در خطبه بوده نماز جمعه صحیح است.

[سؤال 1747] 779

بسمه تعالی 1361 / 11 / 16

محضر مبارک حضرت امام خمینی سلام عرض می کنم ان شاء الله خداوند وجود شما را برای خدمت به اسلام همیشه سلامت بدارد.
حضرت امام سؤالاتی برای من پیش آمده:

1. در نماز جمعه وقتی امام جمعه خطبه می خواند نباید کسی حرف بزند اما متأسفانه مشاهده می شود افرادی هستند که در هنگام خواندن خطبه ها صحبت می کنند، سؤال من این است که نماز کسانی که صحبت می کنند اشکالی ندارد؟ و لازم نیست دوباره نماز ظهر را بخوانند؟ و دیگر این که صف ها نامرتب است، از این نظر هم نماز اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد و مجرد نامرتب بودن صف ها مانع ندارد.

2. مسأله دیگری هم برای من پیش آمده و به رساله هم رجوع کردم شما در این باره توضیحاتی فرموده بودید اما من متوجه نشدم، به همین خاطر وقت شریف شما را گرفتم و مسأله من این است که اگر دختری در عقد باشد امکان دارد آبی از او خارج شود که نجس باشد و غسل داشته باشد؟ و اگر امکان دارد در چه موقعی و چگونه است؟

بسمه تعالی، با شک در خروج منی، پاک است و موجب غسل نمی گردد.

[سؤال 1748] 1598

2. با این که لازمه صحت نماز جمعه سکوت مأمومین می باشد، دیده می شود در

ص: 280

اکثر نمازهای جمعه در مواقع تأیید سخنان امام جمعه شعار می دهند و یا موقع بردن نام امام زمان از جا بلند می شوند. در این صورت چنین نماز جمعه هایی چه حکمی پیدا می کند؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال نماز جمعه صحیح و مجزی از ظهر است.

[سؤال 1749] 7048

5. بدون وضو خطبه های نماز جمعه را گوش کنیم آیا باید نماز ظهر را بخوانیم یا لازم نیست؟

بسمه تعالی، احوط اولی آن است که در حال گوش کردن خطبه با طهارت باشند و در هر صورت اگر نماز جمعه را با وضو بخوانند مجزی و صحیح است.

[سؤال 1750] 780

بسمه تعالی 1361 / 3 / 13

با عرض سلام، اگر در موقع خواندن خطبه های نماز جمعه جا به جا شویم یا حواسمان به خطبه نباشد آیا نماز ظهر باطل است یا نه؟

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، نماز باطل نیست ولی باید به خطبه گوش دهند.

[سؤال 1751] 781

بسمه تعالی

وقتی که امام جمعه نام امام زمان علیه السلام را در خطبه ها می برد بلند شدن افراد نمازگزار چه صورت دارد؟ در ضمن، نام امام زمان «قائم» گفته نمی شود. منظورم این است که امام جمعه در اول خطبه نام امامان علیهم السلام را می برد و موقعی که اسم امام زمان علیه السلام را می گوید باید بلند شد یا نه؟ خواهشمند است به طور کامل توضیح دهید.

ص: 281

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

خدایا، خدایا، تو را به جان مهدی علیه السلام، تا انقلاب مهدی علیه السلام، خمینی را نگهدار

[سؤال 1752] 3593

2. در موقع خواندن خطبه نماز جمعه که مأمومین نشستن به حالت تشهد را مراعات نمی کنند به اطراف نگاه می کنند و با گفتن اسم امام زمان علیه السلام قیام می کنند. نمازشان چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1753] 782

بسمه تعالی

آیا در هنگام خطبه های نماز جمعه قطع اتصال صفوف یا شعارهایی که به زبان فارسی داده می شود یا ایستادن به خاطر نام امام زمان علیه السلام موجب بطلان نماز می شود؟

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی علیه السلام، خمینی را نگهدار

بسمه تعالی، موجب بطلان نماز نمی شود.

[سؤال 1754] 2885

2. در نمازهای جمعه دیده می شود که عده کثیری را با یک ردیف صف یا یک ستون صف به هم متصل می گردانند. آیا این نمازها صحیح است؟ این اتصال اغلب در موقع نماز می باشد و در موقع خطبه ها این اتصال هم نمی باشد.

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1755] 6984

5. آیا صحبت کردن یا برگرداندن صورت به اطراف، در هنگام خطبه های نماز

ص: 282

جمعه اشکالی در نماز ایجاد می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر موجب فوات فایده خطبه نباشد، اشکال ندارد.

[سؤال 1756] 1783

2. در نماز جمعه وقتی که امام مشغول خطبه است، برگشتن به چپ و راست یا حرف زدن در بین خطبه چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد، ولی نباید موجب فوات فایده خطبه شود.

[سؤال 1757] 783

بسمه تعالی 1362 / 1 / 19

با سپاس حضرت پروردگار و درود فراوان بر رسول کردگار و سلام به محضر شریف حضرت ماندگار، آقا امام زمان علیه السلام. و با آرزوی سلامتی وجود نازنین امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و نایب برحقش امام خمینی.

لطفاً به چند سؤال زیر پاسخ فرمایید:

1. اگر کسی به یکی یا هر دو خطبه نماز جمعه نرسد و یا در آن جا باشد ولی متوجه خطبه ها نباشد و یا در بین خطبه ها حرف بزند؛ آیا باید نماز ظهر را بخواند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر به نماز جمعه اقتدا کرده و آن را به جا آورده لازم نیست نماز ظهر را بخواند.

2. الآن در تمام مساجد عکس و پوستر نصب می شود که اکثر آن ها رویه روی نمازگزاران است و یا در مکان هایی که نماز جمعه برقرار می شود بعضی پوسترها و عکس ها رویه روی نمازگزاران است آیا نماز خواندن در آن مکان ها اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است، هرچند در مقابل نمازگزار بودن آن، کراهت دارد و کراهت رفع می شود به این که روی آن را به وسیله ای بپوشانند.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی علیه السلام، خمینی را نگهدار؛ از عمر ما بکاه و بر عمر او بیفزای.

ص: 283

بسمه تعالی

محضر مبارک آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی علی رؤوس المسلمین

با تقدیم سلام و اهدای تحیات و عرض دست بوسی متمنی است به سؤالات زیر پاسخ عنایت فرمایید:

1. چه بسا در بین خطبه های نماز جمعه، مردم با گفتن سه تکبیر و شعارهایی، سخن امام جمعه را تأیید می نمایند و نیز قیام کردن در هنگام نام امام عصر - ارواحنا له الفداء - و نیز فرستادن صلوات و یا آمین گفتن در پی دعاهایی که امام جمعه می کند، آیا این ها جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

2. اهل تسنن نماز مغرب را پیش از مغرب می خوانند. آیا ما می توانیم در هنگام حج یا غیر آن به آن ها اقتدا کرده و به همان نماز اکتفا نماییم.

بسمه تعالی، در مورد تقیه مانع ندارد.

3. از درآمد وسط سال خمسی، پولی را به صندوق قرض الحسنه می پردازد و صندوق قرض می دهد به افراد و صندوق قرض را گرفته و دوباره به دیگری قرض می دهد و این عمل تکرار می شود. چه وقت باید خمس آن را پردازد؟

بسمه تعالی، اگر سر سال، وصول آن امکان دارد باید سر سال خمس بدهد و در غیر این صورت هر وقت وصول کرد خمس بدهد.

4. از اسرای عراقی چیزهایی (از پول و غیره) گرفته می شود یا خود آن ها از روی ترس و یا غیر ترس می دهند و یا در سنگرها چیزها و اموالی پیدا می شود و یا از مقتولین لشکر عراق قاتلین آن ها یا غیر قاتلین پول یا غیره بر می دارند. آیا این برداشتن ها جایز است یا خیر؟ آیا مالک می شوند؟ آیا دادن خمس آن ها لازم است؟ و در صورت عدم جواز و عدم مالکیت چه بکنند؟

بسمه تعالی، از اسرا نباید چیزی بگیرند و آنچه از سنگرهای مقتولین به دست می آید در غیر مهمّات، رزمندگان می توانند برای خود بردارند.

5. صفوف زیاد و متعدد در نماز جماعت وجود دارد و شیب زمین اندک اندک است، به طوری که عرفاً

صف بعد با صف قبل شیب قابل ملاحظه ای ندارد؛ ولی در صف های بعدی و اخیر مکان مأمومین با

مکان امام نیم متر - کمتر یا بیشتر - پایین تر است این مقادارها با توجه به صفوف زیاد نماز اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور اشکال ندارد.

6. در حالی که شهر تهران از نظر بزرگی خارق العاده است و متصل، میزان در وحدت محله و یا تعدد آن چیست؟

بسمه تعالی، عرفی است.

7. در یک صف جماعت به واسطه مانعی (تیزی دیوار یا غیره) شخص کنار دستی خود را (که به واسطه او اتصال برقرار نموده) در حال رکوع و سجود نمی بیند؛ ولی در حال قیام و قعود یکدیگر را می بینند. (فرد سمت چپ از جلو اتصال دارد، ولی سمت راستی اتصال از جلو ندارد). آیا نماز شخص سمت راست و دیگران که به واسطه او متصل می شوند صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر علاوه بر اتصال، از صف متقدم ولو یک نفر را در بعض حالات ببیند جماعت صحیح است.

8. در طبقه دوم در داخل مسجد مأمومین زن یا مرد اقتدا می نمایند، در لبه این طبقه يك دیوار نیم متری یک آجره یا نیم آجره وجود دارد که در پشت آن ایستاده و اقتدا می نمایند. آیا وجود این دیوار ضرری به جماعت آن ها می زند یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

9. در مراجعت از سفر به شهر تهران - که وطن است - میزان در قطع سفر برای خواندن نماز به طور تمام و یا نیت روزه کردن منزل است یا ورود در محله ای که منزل در آن است؟

بسمه تعالی، منتهای مسافت منزل است؛ هر چند به رسیدن به محله، حکم سفر قطع می شود.

10. در دست مرتد اموالی است نمی دانیم شخص مرتد بعد از ارتداد به دست آورده و یا اموال قبل از ارتداد است؛ معامله با او صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، محکوم به ملکیت است برای او و معاملاتش صحیح است.

11. توجد أموال بید من یکون کافراً بالفعل ولكن لا نعلم أنه کان کافراً من الأصل - لانعقاد نطفته في حال کفر أبویه - أو لم یکن كذلك و أنه کان مسلماً و بحکم الإسلام ثم کفر بعد بلوغه؛ و نحتمل أن تكون هذه الأموال الموجودة بیده کانت مملوكة له قبل کفره و ارتداده. هل یجوز البیع و الشراء و سائر المعاملات معه - لکون یده أمانة علی مالکيته - أو لا؟

بسمه تعالی، یحکم بملکيته لما في یده و یترتب علیه الآثار.

12. شخصی از مرجعی تقلید می کرده که مالی را که گرفته به هرصورت (بهره یا غیر آن) جایز می دانسته و سپس عدول نموده به حضرت مستطاب عالی که جایز نمی دانید، آیا با آن اموال معامله مالکیت خود را بنماید یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر عین بهره موجود است حکم ربا را دارد.

[سؤال 1759] 3344

9. در بین خواندن خطبه نماز جمعه، اگر حرکتی مثل حرکت پاها انجام گیرد و حرفی زده شود، آیا باید نماز ظهر را ادا کرد؟

بسمه تعالی، عمل مزبور مضر به صحت نماز جمعه نیست.

[سؤال 1760] 2922

4. آیا به هنگام قرائت خطبه های نماز جمعه، سر را از قبله برگرداندن جایز است یا خیر؟ در این صورت از نماز ظهر کفایت می کند؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد و نماز جمعه صحیح و مجزی از ظهر است.

[سؤال 1761] 5498

5. آیا داشتن وضو در خطبه های نماز جمعه واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

کسی که نماز جمعه بر او واجب است

[سؤال 1762] 785

بسمه تعالی

آیا نماز جمعه واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز جمعه بر زن واجب نیست و بر مرد واجب تخییری است.

ص: 286

5. در برودت و یا حرارت هوا و احتمال زیان برای افراد بی بنیه جسمانی نماز جمعه چه حکمی دارد؟
بسمه تعالی، مانع ندارد، مگر آن که خوف ضرر برای شخص باشد.

6. خواندن نماز جمعه در محیط مشکوک در امن یا غیر امن چگونه است؟
بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است و احتمال ضعیف خطر، مانع نیست، مگر آن که به حد خوف برسد.

بسمه تعالی 10 / 6 / 1358

خدمت حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی

1. آیا کسی که مسافر است می تواند امام نماز جمعه شود؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

2. اگر نمی تواند و نماز جمعه را اقامه کرده است نماز خود و مأمومین چه می شود؟

بسمه تعالی، باطل است و اگر وقت آن گذشته و وقت ظهر باقی است، باید ظهراً اعاده کنند و بعد از وقت ظهر، ظهراً قضا نمایند.

3. نماز جمعه اذان و اقامه دارد یا نه؟

بسمه تعالی، اذان و اقامه دارد و محل اذان قبل از خطبه و محل اقامه بعد از آن است.

4. اگر بعضی از چیزهایی که در خطبه لازم است مثل حمد یا سوره فراموش شود، نماز جمعه باطل می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، باطل نمی شود.

[سؤال 1767] 768

2. با عده ای از دوستان به مسافرت رفته ایم آیا در روز جمعه این عده که بیش از هفت نفر و همه مسافر هستند می توانند اقامه نماز جمعه نمایند؟

بسمه تعالی، مسافرین مستقلاً نمی توانند اقامه جمعه نمایند و در فرض مذکور نماز جمعه صحیح نیست.

[سؤال 1768] 4796

4. نماز جمعه مسافر به جای نماز ظهر حساب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، محسوب است.

[سؤال 1769] 787

بسمه تعالی

مسافری که نمازش قصر است، می تواند در نماز جمعه شرکت کند (امام باشد یا مأموم) یا نماز ظهر مقصور بخواند.

بسمه تعالی، اقتدا به نماز جمعه برای مسافر مانع ندارد ولی امام نباید شود.

[سؤال 1770] 788

بسمه تعالی

با توجه به این که مکروه است مسافر به حاضر و حاضر به مسافر اقتدا کند شرکت مسافرین در جماعت ها در مراسم بزرگ و همچنین شرکت در نماز جمعه چگونه است؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ ولی امام در نماز جمعه باید مسافر نباشد.

[سؤال 1771] 2601

7. آیا کسی که در کرج است برای نماز جمعه به تهران بیاید اشکال دارد یا فقط لازم است محض احتیاط نماز ظهر و عصر را که شکسته شده بود، دوباره

ص: 288

در وطنش کامل بخواند؟

بسمه تعالی، می تواند به نماز جمعه حاضر شود، هر چند اگر به حد مسافت سیر کند، نمازش شکسته است.

[سؤال 1772] 804

3. با در نظر داشتن فرمان آن قائد معظم نسبت به حضور در نماز جمعه آیا مسافرینی که قصد ده روز نموده اند و محل اقامت تا محل نماز جمعه، یک الی دو فرسنگ فاصله دارد، می توانند در نماز جمعه شرکت کنند؟ و چنانچه شرکت نمودند، نماز عصر را هم می توانند در همان جا به جا آورند یا نمی توانند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد، ولی نسبت به قصد اقامت باید مسائل مربوط به آن را مراعات کنند.

[سؤال 1773] 789

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت مستطاب، مروج الأحكام مبین الحلال و الحرام، مرجع وزعیم عالی قدر عالم تشیع آیت الله العظمی الامام خمینی مدّ ظلّه العالی السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته، با احترامات فائقه اسلامی به شرف عرض عالی می رساند، حضرت آیت الله العظمی چه می فرمایند در این مسائل شرعی الهیه:

1. حضور زن و یا دختر بالغ و جوان به وضع فعلی در نماز جمعه که به حسب فرمایش آن حضرت واقعاً هم نماز سیاسی است، چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر با مراعات وظایف شرعی باشد، جایز است.

2. شخصی سه دختر کبیر 23 تا 25 ساله دارد و خود این شخص مرد متدین بی غرض و به وضع امروز هم آشنا است؛ ولی به دخترهای خود اجازه حضور در نماز جمعه را نمی دهد. در این صورت وظیفه شرعی دخترها چیست؟ آیا به حرف پدرشان که نسبت به آن ها واجب الاطاعه است امتثال نمایند و یا تمرد نموده و به جماعت نماز جمعه بروند.

بسمه تعالی، اگر موجب اذیت پدر نباشد، مانع ندارد.

ص: 289

3. تکلیف شرعی دخترها در مورد روابط متعارف و یا اختلاط آن‌ها با اجانب و یا تحصیل علوم عربی و غیره از معلم مرد، بدون اجازه پدر چیست؟ آیا در این موارد اجازه پدرشان که ولی شرعی آن‌ها است و شوهر هم ندارند شرط است و یا خودشان اختیار دارند؟ آن‌ها می‌گویند که ما به سن بلوغ قانونی رسیده ایم و به همه چیز مختاریم؛ آیا این درست است یا نه؟ و در صورت درست بودن پدر می‌تواند نفقه ندهد یا نه؟

بسمه تعالی، اذیت پدر حرام است و لازم است دختر مراعات وظایف شرعی خود را بکند؛ ولی اطاعت پدر در همه امور واجب نیست و بهتر است در مواردی که احسان به پدر است مراعات او را بکند و در هر صورت اگر احتیاج دارد، پدر باید نفقه او را بدهد.

4. مفاد پنج آیه مبارکه از اول سوره حجرات راجع به بزرگداشت و احترام مردم نسبت به حضرت

ختمی مرتبت، نبی اکرم صلی الله علیه و آله وسلم، بوده که حضرت باری تعالی فرض و واجب فرموده مراسم ادب و احترام را من جمیع الوجوه مردم در حق آن بزرگوار ارواحنا له الفداء اجراء و عمل نمایند. و حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم هم فرمود: «أنا و علی أبوا هذه الأمة»؛ و نیز فرمود: «حق علی بن ابی طالب علی اُمّتی کحق الوالد علی الولد». آیا احکام این آیات پنجگانه مذکور و فرموده حضرت رسول صلی الله علیه و آله در مورد پدر هم نسبت به فرزندان خود جاری می‌شود یا نه؟

آیا پسر و دختر در غیر از واجب و حرام مجبور و ملزم هستند به اطاعت پدران خودشان یا نه؟

بسمه تعالی، حکم این مسأله در مسأله قبل معلوم شد.

5. پدری است متدین به مناسبت نافرمانی فرزندان من حیث ما امر الله قصد دارد خانه و زندگی خودش را بفروشد هجرت نماید و اولادها که همه شان کبیر شرعی هستند به کلی ترک نموده در شهر دیگری به زندگی خود ادامه دهد، ولی احتمال قوی دارد در این صورت اولاد او اناثاً و ذکوراً بیچاره کرده و به فساد نزدیک تر شوند؛ تکلیف و وظیفه شرعی این پدر چیست؛ آیا صبر نماید اولادش بی بندوبار و بی ادب شوند.

بسمه تعالی، ترک اولاد و ارحام قطع رحم و حرام است.

[سؤال 1774] 790

بسمه تعالی

آیا شرکت بانوان در نمازهای جماعت یومیه و نماز جمعه کراهت دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، کراهت ندارد. بلکه در بعض موارد مطلوب است.

ص: 290

8. زن هایی که نماز جمعه می خوانند آیا نماز جمعه کفایت از نماز ظهر آن ها می کند یا نه؟

بسمه تعالی، کفایت می کند.

2. بعضی از علما فتوایشان این است که زن بهتر است در صندوق خانه عقب اتاق نماز بخواند و همچنین رفتن به نماز جمعه مستحب است و باید نماز ظهر را دوباره بخوانند. آیا رفتن به نماز جمعه با این شرایط صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز جمعه بر زن واجب نیست، اگر چه صحیح و کافی از ظهر است.

6. در نماز جمعه آیا باید زن ها، علاوه بر گوش دادن به خطبه، یک بار دیگر نماز ظهر را نیز بخوانند؟

بسمه تعالی، لازم نیست.

8. شرکت در نماز جمعه برای خواهان واجب است یا نه؟ اگر چنانچه احساس کنند ناراحتی جسمانی برای آن ها به وجود آید، واجب است در نماز جمعه شرکت نمایند؟

بسمه تعالی، نماز جمعه برای مردها واجب تخییری است و بر زن ها واجب نیست.

4. اگر زن در نماز جمعه به طور مداوم شرکت نکند گر چه بدون عذر هم باشد آیا

گناه به گردن او است؟ و آیا مشمول حدیث (که هر کس بدون عذر سه بار در نماز جمعه شرکت نکند منافق است) می باشد؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است.

وقت نماز جمعه

[سؤال 1780] 1579

3. در رساله گفته اید اگر نماز جمعه از ظهر شرعی بگذرد احتیاط واجب آن است که نماز ظهر بخواند آیا منظورتان از اول نماز است یا اول خطبه مثلاً اگر خطبه را از اول ظهر شروع کنند و بعد از ظهر تمام کنند آیا بعد از ظهر می شود نماز جمعه خواند؟

بسمه تعالی، اگر در اوایل عرفی ظهر نماز خوانده شود مانع ندارد هر چند خطبه را اول ظهر شروع کنند.

[سؤال 1781] 791

بسمه تعالی 24 جمادی الاولی 1403 ق

محضر مبارک آیت الله العظمی، رهبر کبیر، مفتی عصر، نایب الامام العام، حضرت آقای خمینی، ادام الله تعالی عمره الشریف

1. مسأله 734 توضیح المسائل: «احتیاط واجب آن است که نماز جمعه را از موقعی که عرفاً اول ظهر می گویند، تأخیر نیندازد و اگر از اوایل ظهر تأخیر افتاد، به جای نماز جمعه نماز ظهر بخواند».

مقدار عرفی آن، از اول ظهر شرعی چقدر است؟

بسمه تعالی، منظور اول ظهر شرعی تا مقدار زمانی که عرفاً اول ظهر نامیده می شود، می باشد.

2. در استفتای قبلی مرقوم فرموده اید: «دادن سهمین به جنگ زدگان و یا به مجاهدین فی سبیل الله

ص: 292

موقوف به اجازه خاصه از مرجع تقلید است. عده ای از مسلمین نزد حقیر آمده اند و از سهمین به جنگ زدگان و به مجاهدین فی سبیل الله داده اند و می دهند چه حرفی عرضه بدارم؟ آیا گفته شود این نحو سهمین دادن مجزی و مکفی نیست؟

بسمه تعالی، آنچه تا حال بابت سهمین پرداختند، قبول است و از این به بعد عجالاً اجازه نمی دهم.

3. برای پاک بودن گوشتی که از قصاب مسلمان گرفته می شود، آیا علم به طهارت شرط است؟ چون که در رساله عملیه دارد: علم به نجاست، علم به طهارت لازم دارد و چون موقع ذبح شدن حیوان، علم به نجاست ثابت است، لذا این سؤال مطرح شده است؟

بسمه تعالی، اگر قصاب فروشنده گوشت اظهار می کند گوشت را تطهیر کرده، قولش اعتبار دارد.

[سؤال 1782] 792

بسمه تعالی 1361 / 9 / 20

حضور محترم دفتر امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، سلام علیکم

احتراماً؛ معروض می دارد که نماز جمعه منطقه زرقان فارس، معمولاً سی دقیقه بعد از ظهر شرعی آغاز می شود؛ به طور مثال: جمعه مورخه 19 / 9 / 61 ساعت 12 و 30 دقیقه یعنی 30 دقیقه بعد از 12 خطبه ها خاتمه یافته، مقرر فرمایند که آیا به فتوای امام بزرگوار، نماز جمعه به این منوال کفایت از نماز ظهر می نماید یا خیر؟ در صورتی که نماز ظهر باید خوانده شود، آیا واجب است یا مستحب؟ من الله التوفیق

بسمه تعالی، در مفروض سؤال، نماز جمعه صحیح و کفایت از ظهر می کند.

[سؤال 1783] 793

بسمه تعالی

اگر کسی نتوانست خطبه های نماز جمعه را درک کند و فقط به نماز جمعه برسد و اقتدا کند، آیا از نماز ظهر کفایت می کند؟

بسمه تعالی، کفایت می کند.

ص: 293

2. بفرمایید در نماز جمعه اگر کسی خطبه های نماز را درک نکرد و یا یک خطبه را درک کرد و یا بلندگو در آن قسمت قطع بود استماع نکرد و یا به علت کر بودن گوش استماع نکرد تکلیف نماز جمعه این شخص چیست، صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز جمعه او صحیح است.

بسمه تعالی 17 / 3 / 1361

محضر مبارک امام خمینی رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران مدّ ظلّه العالی و روحی فدا، سلام علیکم و رحمة الله و برکاته

خجسته زادروز منجی عالم بشریت و پایان دهنده روزگار ستمگران حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) را و همچنین پیروزی رزمندگان اسلام و آزادی خرمشهر را به امام خمینی تبریک عرض می نمایم. حقیر از آن محضر مبارک چندین سؤال دارم.

1. نرسیدن به خطبه های نماز جمعه آیا اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، باید سعی کنند به خطبه ها برسند و اگر نرسیدند و به نماز برسند نماز صحیح است.

2. اگر شخصی بعد از خواندن نماز صبح بخوابد و در خواب جنب شود و سپس در روز غسل جنابت انجام دهد آیا می تواند با آن غسل نماز ظهر و عصر را به جای آورد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

3. نظر مبارک درباره الكل چیست؟ آیا نجس است یا پاك؟

بسمه تعالی، الكل صنعتی پاك است، مگر علم به نجاست آن حاصل شود.

4. آیا پرداختن مالیات در دولت جمهوری اسلامی واجب است و اگر توانایی پرداخت آن را نداشته باشد تکلیف چیست؟ بعضی اوقات مأمورین دریافت مالیات تهدید می کنند که در صورت عدم پرداخت مالیات، آب و برق و غیره از آن منزل قطع می شود.

بسمه تعالی، مراعات مقررات دولت اسلامی لازم است.

[سؤال 1786] 4796

5. اگر در رکوع اول نماز جمعه انسان به نماز برسد نماز جمعه درست است یا نه و نماز ظهر را باید اعاده نماید؟

بسمه تعالی، صحیح است.

[سؤال 1787] 4947

2. در نماز جمعه، البته خطبه های اول و دوم، به جای دو رکعت نماز ظهر می باشد. کسی بعد از پایان خطبه اول یا دوم رسیده و شرکت کرده؛ آیا می توان به همان اکتفا کرد یا بعد از پایان نماز جمعه دوباره نماز ظهر را بخواند یا تکلیف دیگری دارد؟

بسمه تعالی، اکتفا می شود و احتیاج به خواندن نماز ظهر نیست.

[سؤال 1788] 2452

6. اگر به یک رکعت نماز جمعه رسید وظیفه اش چیست؟

بسمه تعالی، اقتدا کند و رکعت دیگر را خودش فرادا به جا آورد.

[سؤال 1789] 559

2. اگر کسی نتوانست از اول، نماز جمعه را درک نماید و مثلاً در رکعت دوم درک نمود، تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، می تواند اقتدا کند و بعد از تمام شدن نماز امام، رکعت دوم را خودش به جا آورد.

چند فرع درباره نماز جمعه

[سؤال 1790] 795

بسمه تعالی 1360 / 6 / 4

محضر مبارک رهبر عالی قدر انقلاب، آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

ص: 295

این جانب امام جمعه اصطهبانات، گاه اقامتم در اصطهبانات به جهت کارهای ضروری و مسافرت به قم یا شهرهای دیگر، کمتر از ده روز است و احياناً روز جمعه، بين آن ایام قرار می گیرد. با این وضع آیا می توانم نماز جمعه را اقامه کنم؟

ضمناً شخص دیگری که بتواند در آن جمعه، این مسئولیت را بپذیرد وجود ندارد.

بسمه تعالی، مسافر نمی تواند در نماز جمعه امامت کند.

[سؤال 1791] 796

بسمه تعالی

1. در نماز جمعه اگر امام مسافر باشد، ولی یا خودش مجتهد است و جایز می داند که امام جمعه مسافر باشد و یا مقلد چنین مجتهدی است؛ آیا برای مأمومین که مقلد حضرت مستطاب عالی هستند، در نماز جمعه اقتدا به چنین امامی جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، اقتدا در نماز جمعه صحیح نیست.

2. از ربح سال پول می دهد که ماشین سواری بخرد؛ ولی ماشین را در سال بعد تحویل می دهند. آخر سال پولی که برای ماشین به شرکت داده خمس دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، ماشین اگر مورد حاجت شخصی است و از مؤونه محسوب است، مقدار پولی که باید قبلاً پرداخت شود جزو مصارف سال پرداخت محسوب می شود.

[سؤال 1792] 797

بسمه تعالی

حضرت آیت الله العظمی رهبر عالی قدر امام خمینی مدّ ظلّه العالی، السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

سقوط جمعه را که از مسافر از باب رخصت می دانید، آیا مسافر می تواند امامت برای حاضرین بنماید یا نه؟

بسمه تعالی، در نماز جمعه امامت مسافر جایز نیست چه برای مسافری و چه برای حاضرین.

ص: 296

محضر مبارک آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

پس از عرض سلام؛ مستدعی است درباره مسائل زیر نظر مبارکتان را مرقوم فرمایید:

1. آیا شخص مسافر که حاضر به نماز جمعه شد جایز است که امام جمعه شود با داشتن شرایط یا فقط می تواند مأموم باشد؟

بسمه تعالی، نمی تواند امام باشد.

[سؤال 1794]

2. در صورتی که مأمومین حاضر در محل، عدۀ زیادی باشند - به طوری که اگر واجد شرایط در آن ها باشد، جمعه منعقد می شود - در این صورت اگر شخص مسافر، امام شود (بر فرض جواز) آیا مکمل عدد است یا نه؟

بسمه تعالی، حکم آن گذشت.

[سؤال 1795]

3. اگر در مأمومین حاضر کثیر، واجد شرایط نباشد مسافر که امام است مکمل عدد است یا نه؟

بسمه تعالی، مسافر نمی تواند در نماز جمعه امامت کند چنان که ذکر شد.

4. شخصی که در حال ایستاده بول او متقاطر می شود و اگر بنشیند بند می شود آیا در حال ایستاده با انجام شرایط سلس البول نماز بخواند یا بنشیند؟ و در حال نشسته نماز با تمام شرایطش بخواند؟

بسمه تعالی، باید نشسته نماز بخواند.

5. زمینی که در زمان طاغوت به زور گرفته شده است و الآن اداره دولتی می باشد اقامه نماز جماعت در آن، چه حکمی دارد؟ البته صاحبش معلوم نیست.

بسمه تعالی، کسی که غصب بودن محل را نمی داند نمازش صحیح است.

6. کسانی هستند ریش را تمام نمی گذارند - به قول غربی ها پرفسوری است - آیا مقدار تراشیده شده

فعل حرام است یا خیر؟ و آیا مقدار باقیمانده صدق بر تمام ریش را دارد یا نه؟

بسمه تعالی، تراشیدن بعض ریش حکم تراشیدن تمام آن را دارد.

[سؤال 1796] 799

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرماید:

1. آیا اقامه نماز جمعه برای امام جماعت، اذن از حاکم شرع می خواهد یا نه؛ چه مجتهد باشد یا نه و قصد اقامه هم باید بکند اگر مسافر است؟ و اگر امام جماعت در خطبه آنچه واجب است انجام ندهد، می شود دیگران به او اقتدا کنند و کافی از ظهر است یا نه؟

بسمه تعالی، منصب امامت جمعه، بدون نصب ولیّ امر مسلمین ثابت نمی شود و امامت جمعه برای مسافر جایز نیست و تا احراز تعمد ترک واجب نشود اقتدا و اکتفا به نماز جمعه مانع ندارد.

2. وسواسی شرعی چه کسی است؟ با کثیر الشک چه فرقی دارد؟ و به چه مواردی نباید اعتنا کند؟

بسمه تعالی، وسواس شرعی نداریم و کسی که از متعارف خارج شود وسواسی است و حرام است.

3. در نماز قضا ترتیب می خواهد؟ آیا انسان می تواند قضای دیروز و امروز را پیش از قضای سال های گذشته یا ماه های گذشته به جا آورد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

4. گرفتن سرقفلی از مستأجر خانه یا دکان، شرعی است یا نه؟

بسمه تعالی، گرفتن سرقفلی برای مالک یا کسی که از جانب مالک حق سرقفلی به او داده شده مانع ندارد.

[سؤال 1797] 2797

2. امامت در نماز جمعه شرطی غیر از آنچه در امامت سایر نمازها هست، دارد یا خیر؟

ص: 298

بسمه تعالی، شرایط امام جمعه همان شرایط امام جماعت است، بلی امامت صبیان و زن ها و مسافر در جمعه جایز نیست.

[سؤال 1798] 800

بسمه تعالی بیست و پنجم محرم 1400 ق

دفتر حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی، ضمن تقدیم سلام

به عرض می رساند: مدتی است چندین نامه و استفتا به حضور مبارک آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی فرستاده شده است و جواب هیچ یک نرسیده است که خلاصه آن ها بدین شرح است:

1. موضوع تقاضای اهالی خرامه در برگزاری نماز جمعه.

بسمه تعالی، یکی از اهل علم که مورد قبول شما است مجاز است جمعه بخواند.

2. موضوع ساختن مسجد برای عشایر کفدهک خرامه از سهم مبارک امام علیه السلام.

بسمه تعالی، اگر از تبرعات و زکوات برای ساختن مسجد میسور نیست و مسجد مورد حاجت است، به مقدار ضرورت مجازید.

3. موضوع سفره های متعدد در خرامه در شهرین محرم و صفر؛ چنانچه امام اجازه فرماید به مصرف کمک به ضعفای محل برسد.

بسمه تعالی، مجازید.

[سؤال 1799] 801

بسمه تعالی

1. آیا ائمه جمعه می توانند برای خود جانشین (موقت) تعیین کنند یا این که باید با اطلاع و اجازه ولی امر (ولایت فقیه) باشد؟

بسمه تعالی، اطلاع دهند، هر چند موارد مختلف است.

2. اگر شخصی قبلاً در مورد انتخاب مرجع تقلید اعلم تحقیق کرده و بنا به شرایط زمانی اعلامیت

شخصی بر او ثابت گردیده است و بعداً متوجه شود که آن شخص اعلم نیست و اعلم از او نیز

ص: 299

وجود دارد، تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، باید از مجتهدی که فعلاً او را اعلم می داند تقلید کند، علی الاحوط.

[سؤال 1800] 802

بسمه تعالی 24 محرم الحرام 1400 ق

محضر مبارک آیت الله العظمی رهبر انقلاب امام خمینی، ادام الله ظلّه

کسی که از جانب حاکم شرع و نایب الامام منصوب شده برای امامت جمعه و این وظیفه شرعی را انجام می دهد اگر برای او عذری پیش آمد که نتواند اقامه جمعه نماید آیا می تواند که فرد مورد اطمینانی را به عنوان امامت جمعه اختیار کند موقتاً یا نه؟ و در این مسأله برای يك جمعه یا بیشتر مسأله فرق می کند یا نه؟ به هر حال در صورت پیش آمدن عذر نماز را تعطیل کند یا به فرد دیگری دستور دهد که اقامه نماز جمعه بنماید؟

بسمه تعالی، مانع ندارد. لکن حکم امام منصوب را پیدا نمی کند.

[سؤال 1801] 3548

2. در محلی مدتی است که نماز جمعه خوانده می شده، و به گفته امام آن، بهترین تبلیغ در ضمن دو خطبه آن انجام می گرفته است. آیا اجازه مخصوصی از جناب عالی می خواسته یا این که همان شرایط امام جماعت را باید دارا باشد؟ و آیا با این که مردم محل علاقه فراوان دارند و به پیشنهاد خودشان هم این نماز شروع شده - چون دسترسی به جای دیگر نداشته اند - باید تعطیل شود یا خیر؟

بسمه تعالی، لازم نیست تعطیل شود و چنانچه مورد علاقه مردم باشد می توانند ادامه دهند.

[سؤال 1802] 4620

2. در نماز جماعت اگر مأموم به خیال این که امام سر از رکوع برداشته، بلند شود و ببیند امام در رکوع است، باید به رکوع برگردد و زیادی رکوع هم در این صورت

ص: 300

اشکال ندارد. آیا در رکعت دوم نماز جمعه که قنوت بعد از رکوع است، اگر شخصی اشتبهاً بعد از قنوت به رکوع رود، این اضافه رکوع چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 1803] 1615

2. اگر امام جمعه به عللی (همچون شکسته بودن نمازش) نتواند نماز پرصلابت جمعه را به جا بیاورد، آیا می تواند که به نیابت خویش شخصی را به امام جمعه شدن بفرستد تا آن شخص نماز جمعه را بر پا بدارد یا نه؟

بسمه تعالی، نمی تواند بنا بر احتیاط.

[سؤال 1804] 803

بسمه تعالی

با سلام و درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی و سلام به روح و قلب پر خروش حوزه علمیه قم امید امت و امام فقیه عالی قدر حضرت آیت الله العظمی منتظری و با درود به امت شهیدپرور ایران و سلام و دعا بدرقه رزمندگان پرصلابت جبهه های حق علیه باطل که در هر یورش خونین بر خصم زبون، پیکر از درون پوسیده وی را درهم می شکنند و امید مستضعفان را قوت و نیرو می بخشند.

نظر به این که ما برادران مسلمان ایرانی مقیم شهر کلاستال واقع در آلمان غربی با برادران مسلمان اهل تسنن غیر ایرانی همه هفته نماز عبادی سیاسی جمعه را به پا می داریم؛ لذا به همین خاطر یکی از برادران ایرانی دانشجو امامت جماعت نماز جمعه را همه هفته به عهده می گیرد و با توجه به این که در ایران اسلامی کلیه ائمه جماعات از طرف حضرت امام - روحی فداه - باید حکم داشته باشند. این مسأله نسبت به موقعیت ما چگونه است؟ و آیا امامت این برادر به عنوان امام جمعه جایز است؟ و این مسأله به طور کلی چگونه می باشد؟ و من الله التوفیق

بسمه تعالی، به ترتیبی که نوشته اید، همچنان نماز جمعه را مانند گذشته به

ص: 301

امامت همان برادر مذکور اقامه نمایند و صحیح است، ان شاء الله موفق باشید.

[سؤال 1805] 2922

5. آیا هنگامی که امام جمعه مشغول خواندن خطبه می باشد، خرید و فروش - که معمولاً در اطراف محل برگزاری نماز، زیاد به چشم می خورد - جایز است یا خیر؟ اگر نه، آیا خریدار و فروشنده، صاحب آن کالا و پول آن می شوند؟

بسمه تعالی، اگر مزاحم استفاده از خطبه ها نباشد اشکال ندارد و در هر صورت، اصل معامله صحیح است.

[سؤال 1806] 786

3. نماز جمعه اذان و اقامه دارد یا نه؟

بسمه تعالی، اذان و اقامه دارد و محل اذان قبل از خطبه و محل اقامه بعد از آن است.

ص: 302

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. آن مرجع بزرگوار قبلاً خواندن نماز عیدین (فطر و قربان) را به جماعت جایز نمی دانستید. آیا هنوز هم جایز نمی دانید؟

بسمه تعالی، اگر فقیه جامع الشرایط یا منصوب از قبل او اقامه کند اشکال ندارد، وگرنه به قصد رجا بخوانند مانع ندارد.

2. با توجه به فتوای آن مفتی عظیم الشان در مورد کسانی که در مسافرت قصد ده روز می کنند، از حد ترخیص به مقدار چند ساعت می توانند خارج شوند و به قصدشان لطمه ای وارد نمی شود؟ بفرمایید که آیا می توانند در همان محلی که (به حد ترخیص است) رفته اند نماز بخوانند یا باید برگردند به محلی که قصد کرده اند و در آن جا نمازشان را تمام بخوانند؟

بسمه تعالی، می تواند در آن مقصد هم نماز بخواند و در فرض سؤال، باید تمام بخواند.

3. با در نظر داشتن فرمان آن قائد معظم نسبت به حضور در نماز جمعه آیا مسافرینی که قصد ده روز نموده اند و محل اقامت تا محل نماز جمعه، یک الی دو فرسنگ فاصله دارد، می توانند در نماز جمعه شرکت کنند؟ و چنانچه شرکت نمودند، نماز عصر را هم می توانند در همان جا به جا آورند یا نمی توانند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد، ولی نسبت به قصد اقامت باید مسائل مربوط به آن را مراعات کنند.

4. حضرت امام؛ چنانچه يك محل از هر طرف، شش کیلومتر به شهرهایی که نماز جمعه در آن جا برپا می شود فاصله دارد آیا می توان در همان محل، نماز جمعه اقامه نمود یا نمی توان؟

بسمه تعالی، در فاصله شش کیلومتری اقامه نماز جمعه دیگر مانع ندارد.

5. مرجع بزرگوار بفرمایید برای یک فرد روحانی شرکت به همراه عده معدود در نماز جمعه بهتر است یا اقامه نمودن نماز جماعت ظهر و عصر در محل و شرکت جمعیت بسیار در صورتی که روحانی دیگر نیست؟

بسمه تعالی، برپایی هرچه باشکوه تر نماز جمعه اولی است.

6. پیشوای محبوب و عزیز مؤمنین؛ بفرمایید حق تألیف گرفتن مشروعیت دارد یا ندارد؟

بسمه تعالی، مؤلف نسبت به تکثیر نسخه ای که دیگری پس از تملك آن، بنای تکثیر دارد حقی ندارد.

[سؤال 1808] 805

بسمه تعالی

به نظر حضرت عالی نماز عید فطر را در این موقعیت می شود به جماعت خواند بدون هیچ کراهتی یا خیر؟ در خاتمه نصرت و یاری شما را در به ثمر رساندن اهداف عالی این انقلاب جهانی عظیم از خداوند متان مسئلت دارم.

بسمه تعالی، با اجازه فقیه جامع شرایط مانع ندارد.

[سؤال 1809] 806

بسمه تعالی 1361/7/5

پس از عرض احترام، به حضور مبارک می رساند که آن جناب در رساله شریفه خود در قسمت نماز عید فطر و قربان، این دو نماز را در زمان ما که حضرت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) غایب هستند، فرموده اید که احتیاط واجب آن است که به جماعت خوانده نشود، در حالی که اکنون نمازهای عید به امامت امام های جمعه، به جماعت خوانده می شود. لذا از حضور محترم مرجع شیعیان خواهشمندم که در این باره توضیح داده و

ص: 304

جواب را به وسیله نامه برای این جانب بفرستند.

بسمه تعالی، کسی که از طرف ولیّ امر فقیه منصوب باشد، مانع ندارد نماز عیدین را به قصد ورود امامت کند.

[سؤال 1810] 7002

9. اخیراً شنیده شده است که فتوای آن محترم درباره نماز عیدین که احتیاط واجب و با جماعت نخواندن بود، تبدیل شده است؛ اگر تبدیلی شده است بیان بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر فقیه جامع الشرایط یا منصوب از طرف او اقامه کند، اشکال ندارد وگرنه به قصد رجاء جماعت مانع ندارد.

ص: 305

[سؤال 1811] 4083

3. اگر بعد از نماز یومیة نمازی شبیه به نماز یومیة به قصد مستحبی بخواند چه جور است؟

بسمه تعالی، نماز دو رکعتی به قصد استحباب مانع ندارد.

[سؤال 1812] 2161

3. در مورد نماز اول ماه اگر مسلمان نزدیک صبح خواب مانده و قریب طلوع آفتاب بیدار شود، نماز اول ماه را می تواند به جای نماز صبح هم محسوب بدارد یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز صبح و نماز اول ماه جای یکدیگر محسوب نمی شود.

[سؤال 1813] 3354

2. آیا اگر شخصی با زبان خویش - نه به قصد ریا - بگوید که نماز شب می خواند. آیا نماز شب او باطل خواهد بود یا خیر؟

بسمه تعالی، باطل نمی شود.

ص: 306

نماز مسافر

نماز مسافر

[سؤال 1814] 697

3. نمازهای صبحی را که انسان در مسافرت بوده و به نیت شکسته نخوانده و مانند نماز غیرمسافر خوانده، باید قضا نماید؟
بسمه تعالی، نماز صبح شکسته نیست و در فرض سؤال، قضا واجب نیست.

[سؤال 1815] 2894

32. نماز خواندن در حین درگیری جنگ باید تمام باشد یا شکسته؟
بسمه تعالی، برای مسافرت شکسته است.

شرایط شکسته شدن نماز:

اول: پیمودن مسافت شرعی

[سؤال 1816] 807

بسمه تعالی 1361 / 3 / 20

دفتر رهبر عظیم الشان و بنیان گذار جمهوری اسلامی، امام خمینی، دام عمره

پس از سلام و تحیات، کمیته های انقلاب و سایر نهادهای انقلابی که در بخش ها مستقر می باشند، مأموریت های پی در پی و بدون اراده در اطراف روستاها دارند. نماز

ص: 307

و روزه های آن ها چگونه باید باشد؟

ضمناً اکثر پاسداران بومی می باشند و بعضی هم غیر بومی؛ لطفاً تفصیل داده شود.

بسمه تعالی، کسانی که در آن جا از وطن به مقدار مسافت شرعی فاصله دارند، با قصد اقامت ده روز در يك محل، نمازشان تمام و روزه صحیح است. و اشخاصی که از اهالی همان جا هستند، بیرون رفتنشان به کمتر از چهار فرسخ، موجب شکسته شدن نماز و روزه نمی شود.

[سؤال 1817] 808

بسمه تعالی

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر انقلاب اسلامی

بعد از سلام، به عرض می رسد که محل شغل شخصی در هفت فرسخی منزل او است که هر روزه باید به آن جا برود و شب به منزل برگردد؛ در ماه رمضان روزه اش چه صورت دارد؟ و در غیر ماه رمضان نمازش را چگونه باید بخواند؟ لطفاً نظر مبارك را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، حکم مسافر را دارد.

[سؤال 1818] 809

بسمه تعالی

شخصی از وطن یا منزلش تا اول شهری که می خواهد برود به اندازه سفر شرعی نمی باشد، ولی تا محلی که فقط قصد دارد به همان محلّ برود و جزء همان شهر است بیش از سفر شرعی است، وظیفه اش نسبت به نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور نماز قصر، و روزه صحیح نیست.

[سؤال 1819] 810

بسمه تعالی 12 / 3 / 1361

با درود فراوان خدمت مرجع عالی قدر عالم تشیع و رهبر مستضعفین جهان

ص: 308

ما کارکنان انبارهای مرکز تهیه و توزیع کاغذ و چوب که محل کارمان در فاصله 24 کیلومتری تهران - قم (کهریزک) می باشد در مورد نحوه انجام تکالیف شرعی خود از نظر اقامه نماز و روزه داری با مشکلاتی برخورد نموده ایم که وقتی به رساله آن بزرگوار رجوع کردیم متأسفانه درک این مسأله برای ما مقدور نبود. لذا از حضرت عالی تقاضا نمودیم که ما را در این مهم راهنمایی فرمایید. مشکل ما این است که مجبوریم هر روز نماز صبح را در خانه اقامه کرده و بعداً به سر کار خود برویم و تا عصر به انجام وظیفه مشغول می باشیم و بعد عصر به خانه مراجعت نموده و نماز مغرب و عشا را در منزل به جا می آوریم. مشکل اساسی ما نحوه اقامه نماز ظهر و عصر می باشد. بعضی از برادران نماز خود را کامل به جا می آورند و در مورد کار خود دلایلی دارند و جمعی از برادران دیگر نماز خود را شکسته می خوانند با دلائلی دیگر. با توجه به این که گاهی اوقات که ما به خانه مراجعت می نماییم آفتاب هنوز غروب نکرده است، از آن بزرگوار تقاضا نمودیم فتوای خود را در دو مورد زیر بفرمایید.

1. نحوه اقامه نماز ظهر و عصر.

2. نحوه گرفتن روزه با توجه به بعد مسافت.

و در آخر دست و روی آن رهبر را غرق بوسه نموده و از خداوند بزرگ طول عمر برای حضرت عالی خواهانیم و امیدواریم که دعای خیر در حق ما فرزندان کوچکتان بنماید.

بسمه تعالی، در فرض سؤال در غیر وطن حکم مسافر را دارید، باید در محل کار نماز را شکسته به جا آورید و نمی توانید روزه بگیرید.

[سؤال 1820] 1544

[کسی که در کرج مثلاً ساکن است ولی کارش در تهران، آیا نماز و روزه ایشان چطور است؟]

- در خارج وطن، قصر است.

ص: 309

حضور محترم آیت الله العظمی امام خمینی

خواهشمند است که حقیر را در مسائل ذیل راهنمایی فرمایید:

1. ما ساکن تهران هستیم و در 35 کیلومتری منزل مسکونی مان در تهران دهی داریم که سه ماه تابستان به آن جا می رویم و مجبور هستیم که يك یا دو روز در هفته برای کلاس دینی مان به تهران بیاییم و نیز نمی توانیم عصر به تهران آمده و قبل از ظهر فردایش برگردیم، تکلیف نماز و روزه ما چه می شود؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید مگر این که تهران وطن شما باشد و به محله ای که وطن شما است بروید.

[سؤال 1822]

2. یک یا دو روزی که در هفته به تهران می آییم نماز مان شکسته است یا کامل؟ و روزه ما صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز شکسته است و روزه صحیح نیست مگر در فرض مذکور در مسأله قبل.

[سؤال 1823]

3. غیر از آن یک روز در هفته بقیه اوقاتی را که در ده هستیم نماز مان شکسته است یا کامل؟ و روزه مان صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر ده وطن شما است در آن جا نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 1824] 4209

2. در باب مسائل مربوط به نماز مسافر، به دو مسأله بر می خوریم: یکی این که باید رفت و برگشتمان از وطن، هشت فرسخ شود تا حکم مسافر پیدا کنیم و دیگر این که اگر آن مقدار از شهر دور شویم که دیگر دیوارهای شهر را نبینیم و صدای اذان شهر را

ص: 310

شنویم، حکم مسافر را پیدا می کنیم؛ مواقعی امکان دارد پیش بیاید که اگر از دید مسأله اولی بنگریم، هنوز حکم مسافر را نداریم؛ ولی اگر مسأله دوم را در نظر بگیریم، حکم مسافر را داریم؛ مثلاً به اندازه دوازده کیلومتر که از وطنمان خارج شویم، دیگر دیوارهای شهر را نمی بینیم و صدای اذان را نمی شنویم؛ وظیفه چیست؟

بسمه تعالی، نتیجه دو مسأله فوق این است که کسی که به قصد هشت فرسخ از وطن بیرون رود - که مبدأ هشت فرسخ آخر شهر است - وقتی به حدی رسید که دیوارها را نمی بیند و صدای اذان را نمی شنود، نمازش را شکسته بخواند و منافاتی در بین نیست.

[سؤال 1825] 6556

2. این جانب کارگر يك سازمان هستم. هر روز به استثنای روزهای تعطیلی از منزل تا محل کار بیست و سه کیلومتر و نهصد متر عرفی راه طی می کنم، به سر کار می روم و بعدازظهر هم از همان راه برمی گردم. اولاً: نماز و روزه این جانب شکسته می شود یا خیر؟ ثانیاً: اگر شکسته باشد نماز هر روز را در محل کار اول وقت به جا آورم بهتر است یا آخر وقت برمی گردم به منزل کامل به جا آورم بهتر است؟

بسمه تعالی، اگر فاصله بین محل کار و وطن مسافت شرعی است، در محل کار حکم مسافر دارید و نماز اول وقت افضل است.

[سؤال 1826] 6556

3. بنده کارگر هستم و برای معاش زندگی مجبورم از در منزل تا محیط کار هر روز بیست و دو و نیم کیلومتر راه بروم و همان قدر هم برگردم (یعنی جمعاً می شود 45 کیلومتر عرفی)، آیا نماز و روزه این جانب شکسته است، یا خیر؟

بسمه تعالی، حکم همان است که در بالا ذکر شد.

[سؤال 1827] 5592

4. کسی که هر روز چهار فرسخ راه و گاهی هشت فرسخ راه از محل اقامت خود

ص: 311

برای کار می رود، نماز و روزه این شخص محکوم به چه حکم است؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد.

[سؤال 1828] 2020

3. اگر کسی از حد ترخص خارج شود و دوباره به حد ترخص داخل شود (یعنی به سه فرسنگی منزلش برگردد)، آیا موقعی که به سه فرسنگی رسید، نمازش چطور است؟

بسمه تعالی، اگر از منزل به قصد مسافت حرکت نکرده و منزل، وطن یا محل اقامه او است، مسافر نشده و نمازش تمام است و اگر به قصد مسافت بوده و قصد دارد مسافت را تا منزل تکمیل کند شکسته بخواند.

[سؤال 1829] 1765

5. تکلیف رزمندگان اسلام - چه در خط مقدم جبهه ها یا در پشت جبهه ها - در مورد نماز و روزه ماه مبارك رمضان چیست؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل حکم مسافر دارید.

[سؤال 1830] 1099

3. کسانی که قصد ماندن ده روز در محل را دارند و می خواهند در نماز جمعه که فاصله آن از حد شرعی می گذرد شرکت کنند، نماز عصر آن ها چه حکم دارد؟ و همچنین اگر این افراد بخواهند چند ساعت آن جا بمانند؟

بسمه تعالی، اگر منظور از حد شرعی که بیان کرده اید، مسافت شرعی است، حکم مسافر دارد.

[سؤال 1831] 3587

2. از نظر مبارک امام، ملاک در قصر و اتمام چیست؟

بسمه تعالی، در سفر، نماز قصر است با شرایطی که در رساله ذکر شده است.

ص: 312

حضور محترم ریاست دفتر امام خمینی، دامت برکاته، پس از عرض سلام و ادب، محترماً معروض می دارم: این جانب به عنوان یک مسلمان متعهد و با ایمان به گفتار امام و مقلد امام، پاره ای سؤال دینی و سیاسی دارم؛ لطفاً پاسخ فرمایید.

1. مسافری که صبح بدون نیت ده روز از موطن خود حرکت نموده و پس از پیمودن مسافت هشت فرسنگ شرعی، بعد از ظهر همان روز به موطن خود مراجعت می نماید، در موطن خود نماز ظهر و عصر را باید شکسته بخواند یا کامل؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نماز را تمام بخواند.

2. دستور در مورد عمل نکاح با زن های غیرصاحب ادیان رسمی که دارای کتاب آسمانی نمی باشند

چگونه است؟ و آیا می شود در صورت تمایل زوج، بدون صیغه نکاح و تنها با رضایت طرفین، عمل مقاربت انجام داد یا نه؟

بسمه تعالی، مقاربت بدون عقد زناشویی زنا و حرام است و ازدواج با غیر اهل کتاب، ولو این که موقت باشد باطل است.

3. کندن میوه از باغ کشاورزی برای خوردن در همان محل بدون اجازه از صاحب باغ آیا حلال است یا خیر و این که می گویند به اندازه خوردن حلال است و برای بردن حلال نیست چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر درخت میوه در سر راه رهگذر قرار داشته باشد، می تواند در حال عبور از خیابان، از میوه آن درخت برای خوردن در همان جا استفاده کند. به شرط آن که از حد سیری و احتیاج تجاوز نکند.

بسم الله الرحمن الرحيم

حضرة زعيم الأمة الإسلامية، وقائد المستضعفين، وأمل محرومي الأرض، ومؤسس جمهوريتنا الإسلامية المباركة، آية الله العظمى الإمام السيد روح الله الموسوي الخميني، أدام الله بركاته، و متّع الأمة الإسلامية بطول بقائه.

سيدي و مولاي! أرسل إليكم من قلب جريح، و من نفس مشتاقة إليكم، و ذائبة في حبكم، أرسل إليكم تحياتي وسلامي؛ راجياً قبول تحية هذا الحقير.

و من أنا يا سيدي حتى أكتب إليكم رسالة و اقتطع دقائق من وقتكم الثمين الذي أوقتموه لله سبحانه. ولكن عذراً يا مولاي بأن ليس لي بد من بتّ حبي إليكم، و تقديم هذه الاستيضاحات إلى جنابكم، كما انتهز الفرصة لكي أدعو الله تعالى أن يحفظكم قائداً و زعيماً و ملاذاً و ذخراً، و أن ينصر بكم الإسلام في كلّ مكان، و أن يفتح على أيديكم عراقنا المظلوم الذي يستغيث بكم و الذي ينتظر قوات الإسلام المظفرة.

1. ما حكم صلاة و صوم العراقي الذي يقيم في الجمهورية الإسلامية في إيران، و الذي يتطلّع إلى العودة إلى العراق متى ما تمّ تحريره؟
بسمه تعالى، يكون بحكم المسافر.

2. إن الشخص المرتبط بوظيفة حكومية في طهران، و يقع محل سكنه في محلة و دائرته في محلة أخرى (المحلات في طهران متصلة) هل إن عليه أن ينوي الإقامة من أجل أن تكون صلاته تامة؟

بسمه تعالى، لا يجب عليه قصد الإقامة؛ نعم لو نوى الإقامة يجب عليه إتمام الصلاة.

3. إذا نوى الشخص السابق الإقامة في بيته لمدة عشرة أيام، فهل هذا يعني أن عليه أن لا يذهب إلى دائرته، إذا علمنا أن دائرته لا تبعد عن بيته (4 فراسخ)، بل أقل من ذلك؟

بسمه تعالى، إذا تحقّق الإقامة في بيته فالذهاب إلى ما دون المسافة لا مانع منه، و لا يضرّ بإقامته.

[سؤال 1834]

4. لو كان بيت الشخص يبعد أكثر من أربع فراسخ عن محلّ عمله، فماذا يعمل لكي تكون صلاته تامة في دائرته؟ ولكي يستطيع صيام شهر رمضان؟

بسمه تعالى، في فرض السؤال لا يتم في صلاته و صومه، بل تقصير.

[سؤال 1835] 1509

3. مهاجران جنگی که قصد اقامت کرده اند، آیا می توانند از حد هشت فرسخ بگذرند و قبل از نماز ظهر و عصر، به همان جایی که قصد کرده اند برگردند؟

ص: 314

بسمه تعالی، با حصول سفر شرعی، حکم اقامت سابق از بین می رود و بدون نیت اقامت جدید، نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 1836] 1737

2. کسی که مسافر است و قصد ده روز می کند که در جایی بماند، ولی بعد از چند روز مسأله ای برایش پیش می آید که مدت بیست و چهار ساعت از آن مکان خارج شود و این مسافت، از بیست و چهار کیلومتر بیشتر است، اگر به مکان سابق که قصد کرده برگردد؛ آیا قصدش صحیح است؟ یعنی می تواند نماز درست بخواند یا شکسته می شود؟

بسمه تعالی، در مورد سؤال، باید دو مرتبه قصد کند.

[سؤال 1837] 814

بسمه تعالی

با سلام به محضر امام امت و با آرزوی طول عمر آن حضرت از درگاه خداوند متعال، مقتضی است به سؤالات این جانب پاسخ دهید.

1. فردی که منزلش در شهر ری می باشد و به خانه یکی از اقوامش که مثلاً در خیابان تهران پارس است، می رود؛ در صورت چند روز ماندن، تکلیفش به چه صورت است؟

بسمه تعالی، اگر منزل فامیل تا شهر ری به مقدار چهار فرسخ شرعی باشد، بدون قصد ماندن ده روز؛ نماز قصر است.

2. اگر فردی با بودجه مملکت (بیت المال) در محل کارش برای خود خانه ای با وسایلیش فراهم کند؛ اولاً، بفرماید صحیح است یا خیر؟ در ثانی، نمازش به چه ترتیب است؟ و استفاده از امکانات، مثل:

محل و آب و غیره شرعاً چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، تابع مقررات دولت اسلامی است. اگر با اجازه قانونی مسئولین مربوطه باشد، اشکال ندارد.

ص: 315

بسمه تعالی

با تقدیم عرض سلام به رهبرم؛ سپاس خدا را که چنین رهبری به ما عطا فرموده است. مدتی است که مسأله ای برایم پیش آمده است و در رابطه با این مسأله به هر جا می روم جواب های متفاوتی می دهند. به رساله نیز رجوع کردم ولی متوجه نشدم. مسأله به این قرار است: محل تولدم با محل کار طوری است که نمازم شکسته می شود. من مسئول يك نهاد هستم و در چند کیلومتری محل کارم ازدواج کرده ام و در آن جا سکونت می کنم. از شما می خواهم که بفرمایید نمازم و روزه ام چگونه است؟ ضمناً در این شش ماه که مسئول شده ام، نمازم را گاهی به طور شکسته، و زمانی هم به صورت تمام خوانده ام. با توجه به مسائل بالا، نسبت به این شش ماهی که به آن صورت نماز خوانده ام، وظیفه ام چیست؟

بسمه تعالی، اگر محل سکونت شما، وطن شما نیست و از وطن شما به مقدار مسافت یا بیشتر فاصله دارد، بدون قصد ماندن ده روز در آن، نماز شما شکسته است. بلی، اگر قصد ده روز در آن جا بنمایید و بمانید و فاصله آن جا تا محل کار، کمتر از مسافت باشد، نماز شما در آن جا و محل کار تمام است و تا سفر شرعی نکرده اید به همین حکم باقی هستید.

بسمه تعالی

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه

1. در سفر به اربعه فراسخ و یا بیشتر، قبل از هشت فرسخ اگر بخواهد چند روز در شش فرسخی بماند و برگردد، نمازش در رفت و برگشت و مقصد چطور است؟

بسمه تعالی، اگر قصد ماندن ده روز ندارد، حکم مسافر دارد.

2. مورد صدقه مستحبه یا نذری آیا فقط فقیر است یا مطلق فی سبیل الله است؟

بسمه تعالی، احوط، اقتصار بر فقیر است.

3. اگر مجتهد مقلد از دنیا برود، تا زمانی که مقلد جدید مشخص شود، انسان چه کند؟

بسمه تعالی، می تواند باقی بماند یا احتیاط کند.

4. تعمیرکار چیزی را تعمیر کرده؛ آیا هرچه گفت، باید به او داد یا نه؟ در صورت مشخص نبودن اجرت المثل چه باید کرد؟

بسمه تعالی، باید اجرت المثل بدهد، و اگر مشخص نیست، مصالحه نمایند.

[سؤال 1840] 817

بسمه تعالی 1361 / 2 / 25

حضور شریف مرجع و قائد وزعیم اکبر، موسی زمان، درهم کوبنده ستمگران، بت شکن عصر، پس از ادای احترام و بوسه بر دست مبارک، سعادت و سلامتی و دوام عمر، پیروزی اسلام بر کفر را به حضور عالی قدر شما تبریک عرض می نمایم.

درباره شکسته خواندن و یا صحیح خواندن نماز در حین انجام مأموریت یعنی در سربازی برای ما توضیحاتی را مرقوم بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر از وطن خود به مقدار مسافت شرعی دور شده اند، بدون قصد اقامت ده روز حکم مسافر دارند.

[سؤال 1841] 1153

3. شخص که قصد سفر کرده، مسافت شرعی را برود با حد ترخص کار نداشته، جنب حد ترخص باغ دارد به آن باغ که رسید، دو یا سه روز آن جا توقف نماید، بعد بقیه راه را می خواست برود، آن دو یا سه روزی که آن جا مانده است، نماز و روزه چه حکم دارد؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد.

[سؤال 1842] 993

3. حضرت عالی فرموده اید: «فرد، در غیر محل تولد حکم مسافر دارد هر چند مسافت کمتر از چهار فرسخ باشد» آیا در فتوای فوق، مسافت اعتبار نداشته و فرد قبل

ص: 317

از آن که از چهار فرسخ شرعی خارج شود، مسافر محسوب می شود؟

بسمه تعالی، مراد فردی است که از وطن یا محل اقامت به مقدار مسافت شرعی دور شده باشد.

[سؤال 1843] 1003

3. فردی که در غیر محل تولد، حکم مسافر را دارد و مجبور است برای دیدار پدر و مادر، به محل تولد که کمتر از چهار فرسخ شرعی مسافت دارد برود، آیا به محض بازگشت به محل زندگی خود، نماز او قصر است یا بعد از پیمودن مسافت شرعی؟

بسمه تعالی، اگر محل تولد، وطن او است و از آن اعراض نکرده، بعد از برگشت از آن به محل سکونت، در صورتی نمازش قصر است که فاصله دو محل به مقدار مسافت باشد؛ وگرنه باید نماز را تمام بخواند؛ مگر این که از وقت حرکت از وطن، قصد سیر چهار فرسخ داشته باشد و محل سکونت در بین راه باشد.

[سؤال 1844] 818

بسمه تعالی

1. اگر کسی منزلش در تجریش است، ازدواج کرده به قلهک یا جماران آمده و منزلی اجاره نموده، آیا قلّهک یا جماران وطن او حساب می شود چون فاصله اش تا تجریش کم می باشد؟

بسمه تعالی، اگر وطنش تجریش است یا قصد اقامه ده روز در تجریش کرده است تا سفر شرعی نکند، نمازش تمام است و سفر شرعی 22/5 کیلومتر است.

2. اگر کسی در محلی منزلی اجاره کرده و نمی داند در آن چه مدت سکونت دارد آیا می تواند قصد وطن کند؟

بسمه تعالی، با این فرض قصد توطن حاصل نمی شود.

ص: 318

3. آیا دختر بعد از ازدواج از نظر معین کردن وطن برای نماز و روزه اش تابع شوهر می باشد، در صورتی که آن محل برای شوهر وطن می باشد؟

بسمه تعالی، زن مستقل است و تابع کسی نیست.

4. اگر دختر یا پسری بعد از ازدواج به منزل پدرشان به صورت مهمان بیایند، در صورتی که فاصله منزل خودشان با منزل پدرشان بیش از 22/5 کیلومتر است نمازشان چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر منزل پدرشان وطن آن ها است و اعراض نکرده اند در آن منزل نمازشان تمام است و بین راه قصر است.

5. آیا دوده نفت نجس استحاله و پاک است؟

بسمه تعالی، پاک است ولی اگر چربی دارد احتراز کنید.

6. از ظرف نقره اگر خوراکی برداریم به نیت خارج کردن، لازم است در ظرف دیگر گذاشته سپس میل کنیم؟

بسمه تعالی، در ظرف دیگر بریزید پس در آن استعمال کنید.

[سؤال 1845] 993

4. آیا کسی که حکم مسافر را دارد نمازش قصر است یا پس از تحقق مسافت نمازش قصر می شود؟ منظور کسی است که به صورت موقت در غیر محله تولدش در محله ای با فاصله کمتر از چهار فرسخ زندگی می کند.

بسمه تعالی، اگر از محل تولد به مقدار کمتر از چهار فرسخ برود حکم مسافر ندارد و نمازش تمام است.

[سؤال 1846] 819

بسمه تعالی

قم، دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

خواهشمند است جواب مسأله زیر را طبق فتوای حضرت امام مرقوم فرمایند:

با توجه به این که اکثر افراد ساکن در فولادشهر اصفهان - که در 15 کیلومتری کارخانه ذوب آهن اصفهان قرار دارد - از شهرستان های مختلف می باشند که به علت اشتغال در کارخانه ذوب آهن ناچارند که در خانه های سازمانی که مال دولت می باشد

ص: 319

زندگی نمایند و با توجه به این که بعضی از آنان هر هفته يك بار هم به وطن اصلی خودشان (شهری که در آن متولد شده اند) نزد پدر و مادرشان می روند و باز مراجعت می نمایند، نماز و روزه آنان طبق دستور امام چگونه است؟ این سؤال را از افراد مختلف نموده اند و جواب های متفاوت شنیده اند؛ از آن دفتر استدعا می شود که نسبت به توضیح آن محبت فرمایید. با عرض تشکر و به امید آزادی قدس عزیز

بسمه تعالی، کسانی که آن جا را وطن قرار نداده اند حکم مسافر دارند.

[سؤال 1847] 820

بسمه تعالی

1. اشخاصی که برای پیدا کردن مجرمین می روند به اطراف تا مجرمین را پیدا کنند و تحویل دادگاه اسلامی دهند، البته گاهی می گردند که مجرمین را پیدا کنند و گاهی هم مجرمین در محل معینی هستند، می روند آن ها را می آورند دادگاه و گاهی هم منتظر دستور هستند، این اشخاص در تمام این صور، نماز را باید تمام بخوانند یا قصر یا تفصیل در مسأله هست؟

بسمه تعالی، در صورتی که از وطن یا محل اقامه، کمتر از چهار فرسخ دور می شوند نمازشان تمام است و چنانچه مقصد معین چهار فرسخ یا زیادتر باشد نماز قصر است.

2. اشخاصی که شغل آن ها حفظ بعضی مقامات است؛ مثلاً از منزل خود می روند تا منزل قاضی دادگاه؛ گاهی مستقیم و گاهی هم به اطراف می روند تا رفقای خود را جمع کنند که با هم بیایند منزل قاضی دادگاه و از منزل آقای قاضی به اتفاق ایشان و برای محافظت او، حرکت می کنند به سوی دادگاه، که تمام آن ها به حد مسافت است، هم از منزل قاضی تا دادگاه و هم از منزل خودشان تا منزل قاضی دادگاه و گاهی هم از منزل خودشان تا منزل رفقا که می روند آن ها را هم خبر کنند و با خود بیاورند در منزل قاضی دادگاه به حد مسافت است، در تمام این صور نماز آن ها تمام است یا قصر؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله که طی مسافت شرعی می شود برای رسیدن به هر یک از مقاصد مذکوره، نماز شکسته است.

ص: 320

2. کسانی که در جبهه می جنگند نسبت به مسأله 1293 چه وظیفه ای پیدا می کنند.

بسمه تعالی، اگر جبهه به قدر مسافت شرعی از وطن دور است، نماز شکسته می شود؛ مگر این که قصد اقامت ده روز در یک محل کند یا سی روز متراً در یک محل بماند.

بسمه تعالی

با سلام و درود بر امام امت، خمینی بت شکن

در آغاز نامه، فرا رسیدن عید سعید غدیر خم بر امام مبارك باد. همچنین پیروزی رزمندگان اسلام در عملیات مسلم بن عقیل بر امام و شما برادران مبارك باد. من دو سؤال داشتم که امیدوارم شما جواب بدهید:

1. می خواستم بگویم که اگر شخصی در کرج زندگی می کند، وقتی که به تهران می رود باید نماز شکسته بخواند یا درست؟

بسمه تعالی، شکسته است.

2. راننده تاکسی چطور؟ آیا او هم باید شکسته بخواند یا درست؟ البته در تهران ملکی هم نداشته باشد.

بسمه تعالی، اگر شغلش رانندگی نیست حکم مسافر دارد.

2. من اهل روستایی از شهرستان بم هستم و مدت ده سال در معادن این جا کار می کنم و از محل سکونت تا محل کارم 12 کیلومتر است و در داخل تونل کار می کنم و می توانم این جا را وطن دوم یا سوم قرار بدهم. آیا نماز را درست بخوانم و روزه هم بگیرم یا نه؟

بسمه تعالی، اگر وطن اصلی شما تا محل سکونت فعلی و محل کار به قدر مسافت شرعی فاصله دارد، در محل سکونت و محل کار، بدون قصد

[سؤال 1851] 1971

6. بنده در طول خدمت در روستا گاهی يك هفته در روستا می مانم و آخر هفته به شهری که خودم در آن ساکن هستم - مثلاً باختران - بر می گردم، کیفیت خواندن نماز در این صورت در روستا و در شهر خودم به چه نحو است؟

بسمه تعالی، در وطن، نماز تمام است و در محل خدمت، اگر با وطن به قدر مسافت شرعی فاصله دارد، حکم مسافر دارید.

[سؤال 1852] 2835

4. اگر کسی از وطنش - مثلاً - برای دیدن تعلیمات نظامی به پنج فرسخی برود و نمی داند کی به وطن باز می گردد، در ضمن ده روز یا يك ماه و یا دو ماه، آیا نمازهای او شکسته است یا تمام؟

بسمه تعالی، نماز او شکسته است؛ مگر آن که سی روز مردّد در آن جا بماند، که در این صورت، باید بعد از آن تمام بخواند.

[سؤال 1853] 822

بسمه تعالی

محضر مبارک قائد اعظم آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی

بعد التّحیّة والسلام و عرض ادب، اجازه فرمایید مسائل زیر مطابق نظر مبارک جواب داده شود.

1. چه می فرمایید عده ای هستیم که در حدود بیست ماه می باشد از شش فرسخی به نماز جمعه در شبستر حاضر می شویم و تصمیم داریم که همه موقع شرکت کنیم و گاه بی گاه بعضاً یک هفته غیبت می باشد. آیا این عده با طیّ این مسافت که رفت و آمد

روی هم دوازده فرسخ می باشد نماز عصر را با این تصمیم فوق شکسته بخوانیم و یا تمام.

ص: 322

بسمه تعالی، باید شکسته بخوانند.

2. در حال قرائت خطبه ها از طرف امام جمعه توجه به جوانب و یا بعضاً مصاحبه و یا صرف سیگار از طرف مأمومین صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، از هر کار که موجب فوات فائده خطبه باشد باید اجتناب نمایند.

3. مطابق رأی مبارك که پرداخت سهم سادات باید با اجازه مجتهد باشد، در روستای ما سادات اصیل و فقیر از قدیم الایام می باشند، بفرمایید تحصیل اجازه به چه نحو باید باشد؟

بسمه تعالی، هر کس می تواند برای پرداخت به آنان اجازه بگیرد.

4. معمول است در روستاها اموات را در منازل مسکونی اش غسل میت می دهند و بعضاً بعضی از

اموات فاقد وصایت بوده و دارای اولاد صغیر بدون تعیین قیم می باشند. در این صورت برای تعیین قیم شرعی که با اجازه اش تغسیل و تکفین و مجلس تعزیت در همان منزل که ورثه صغار دارد به چه نحو اجازه می فرمایید تا عنداللزوم اقدام شود؟

بسمه تعالی، اجازه دادن بستگی به ملاحظه خصوصیات موارد و ملاحظه مصلحت دارد و کلی نمی توان اجازه داد.

5. پرداخت رد مظالم به فقرا در روستاها کم و بیش اتفاق می افتد، آیا محتاج به اجازه مجتهد می باشد یا نه؟

بسمه تعالی، خود مکلف مجاز است به فقرا بپردازد.

6. در روستاها گاه گاه مستضعفین با دست رنج خود خانه و حیاط درست می کنند برای سکونت خانواده اش، در سال، تخمیس این حیاط از مؤونه می باشد، یا باید خمسش را بدهد.

بسمه تعالی، اگر با پولی که سال بر آن گذشته خانه را تهیه نکرده باشد خمس ندارد.

7. در بعضی از روستاها پاره ای مستغلات بین مردم، شهرت وقف بودن را دارد ولی سند وقف نامه

ملحوظ نیست که کم و کیف آن روشن باشد تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، اگر معروف به وقف است احکام وقف را دارد.

حد مسافت شرعی

[سؤال 1854] 6556

14. آیا بیست و یک کیلومتر و ششصد متر محاسبه شده دقیق، چهار فرسخ شرعی

می باشد یا چهار فرسخ شرعی بیست و دو و نیم کیلومتر می باشد؟

بسمه تعالی، فرسخ شرعی دوازده هزار ذراع است و برای محاسبه با کیلومتر خودتان حساب کنید و تقریباً کمی بیشتر از بیست و دو کیلومتر معادل 4 فرسخ است.

[سؤال 1855] 1039

2. فتوای اخیر امام راجع به 22 کیلومتر از محل دور شدن، درباره نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، مقدار مسافت، 22/5 رفتن با برگشتن آن است و احکام آن در رساله عملیه ذکر شده است.

[سؤال 1856] 823

بسمه تعالی

محضر قائد عظیم الشان، امام خمینی، مرجع عالی قدر شیعیان

1. لطفاً بفرمایید فرسخ شرعی چند کیلومتر است؟

بسمه تعالی، مجموع چهار فرسخ، حدود 5/22 کیلومتر است.

2. شهرهای غیر کبیر مثل قم، کاشان، یزد و امثال آن، که توسعه پیدا کرده است، ابتدای حد ترخص آیا از خانه های ساخته شده جدید حساب می شود؟

بسمه تعالی، اگر ساختمان های جدید، جزء شهر محسوب است، ابتدای مسافت از همان ساختمان ها حساب می شود.

3. آیا تیمم بر شن و ماسه و موزاییک صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، بر شن و ماسه مانع ندارد و همچنین بر موزاییک؛ اگر چه احتیاط در موزاییک مراعات شود.

4. زنی که شوهرش از دنیا رفته است، آیا آن زن می تواند در خانه شوهر متوفی زندگی کند؟

بسمه تعالی، با رضایت وارثین خانه مانع ندارد.

5. آیا برای پرداخت زکات مال و زکات فطره، احتیاج به اذن مجتهد است یا نه؟

ص: 324

بسمه تعالی، اذن مجتهد لازم نیست.

6. کسی که در جایی چهارده و پانزده سال مانده و زندگی کرده و قصد ندارد که آن جا را ترک کند، آیا آن جا وطن او محسوب می شود یا نه؟ و اگر وطن برای او حساب نمی شود آیا برای این که آن جا وطن او حساب شود غیر از قصد دائمی راهی هست یا نه؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله که قصد دائمی ندارد ترتب احکام وطن در صورتی است که عرفاً وطن محسوب بشود.

7. آیا مهرهایی که مخطوط است و نقش و نگار دارد آیا بر طرف مخطوط آن می شود سجده کرد یا نه؟

بسمه تعالی، کفایت می کند لکن بهتر اجتناب است.

8. کسی که در جایی قصد اقامه ده روز می کند و از ابتدا هم قصد دارد که کمتر از چهار فرسخ برود و برگردد، بلکه قصد دارد که در عرض این ده روز چند مرتبه برود و برگردد، نماز او چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، اقامه محقق نمی شود.

9. ریش تراشیدن چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، بنا بر احتیاط واجب باید ترك شود.

10. کسی که در اطراف محل زندگی خودش تقریباً به صورت دایره مانند که کمتر از حد مسافت شرعی است می گردد برای منظوری نماز و روزه او چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، نماز تمام و روزه صحیح است.

11. کسی که بعد از خواندن يك نماز چهار رکعتی از ماندن ده روز منصرف شد، روزه او چه حکمی

دارد می تواند روزه بگیرد یا نه؟

بسمه تعالی، روزه او صحیح است.

[سؤال 1857] 985

2. فرسنگ شرعی 24 کیلومتر محسوب می شود یا 22 کیلومتر؟

بسمه تعالی، حدود 22/5 کیلومتر با چهار فرسخ شرعی مساوی است.

[سؤال 1858] 824

بسمه تعالی 1361 / 4 / 5

محترماً؛ در مورد مسأله اول نماز مسافر، خواهشمند است بیان فرمایند هدف از

ص: 325

هشت فرسخ شرعی به طور دقیق چند کیلومتر یا چند متر است؟

بسمه تعالی، فرسخ شرعی دوازده هزار ذراع دست انسان متوسط است و هشت فرسخ شرعی تقریباً چهل و پنج کیلومتر می شود.

[سؤال 1859] 1032

6. چهار فرسخ شرعی چند کیلومتر است؟

بسمه تعالی، چهار فرسخ، تقریباً 22/5 کیلومتر است.

[سؤال 1860] 927

2. اگر من به محل کارم رفتم که حدود ده کیلومتر تا منزل فاصله دارد و بعد، به محل اقوام خود که تا محل کار، هفت کیلومتر فاصله دارد، و آن جا نیز تا منزل خودم هفت کیلومتر فاصله دارد، بروم و برگردم و شب را در منزل اقوام و یا محل کار باشیم و چندین مرتبه این کار تکرار شود تا مسافت بیش از بیست و چهار کیلومتر طی شود و به منزل خودم نیز بروم، نماز به چه شکل است؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نماز قصر نمی شود و میزان در پیمودن مسافت، پیمودن چهار فرسخ در يك امتداد است و با پیمودن کمتر از مسافت در چند بار - که مجموعاً به مقدار مسافت می شود - حکم سفر مترتب نمی شود.

[سؤال 1861] 1004

4. کسی که از منزل خود خارج می شود (در داخل شهر تهران) و محل کارش در همان تهران می باشد (از نظر مسافت، کمتر از 22/5 کیلومتر)، چنانچه در پایان کار به منزل خود مراجعه نماید و به محل دیگری در داخل تهران برود و بیش از 22/5 کیلومتر رفته باشد، آیا حکم مسافر را پیدا می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، در خروج از منزل به محل کار اگر مقدار مسافت بین منزل و محل کار، کمتر از چهار فرسخ شرعی باشد، حکم سفر مترتب نیست ولو

ص: 326

این که مسافت برگشت، بیش از چهار فرسخ باشد؛ ولی اگر از اول بنا دارد بعد از انجام کار در بین راه، به نقطه دورتری برود که از منزل تا آن نقطه به مقدار چهار فرسخ یا بیشتر است، در این صورت حکم مسافر دارد.

[سؤال 1862] 905

22. کسی که دو محل کار دارد و چندین بار بین این دو محل در هر روز رفت و آمد می کند و صبح که از منزل حرکت می کند می داند که اول به مقصد اول می رود، بعد به مقصد دوم و چند بار رفت و آمد بین این دو محل کار را انجام می دهد که در مجموع، مسافت از خانه به محل اول و چند بار رفت و برگشت و بازگشت به خانه، بیش یا اقل هشت فرسخ می شود، حکم نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، مسافت محقق نیست.

[سؤال 1863] 825

بسمه تعالی

پس از سلام و آرزوی طول عمر برای امام عزیزمان تقاضا داریم در مورد روزه عده ای از پرسنل کلانتری نیاوران که به شرح زیر می باشد، ما را راهنمایی فرمایید.

عده ای از مأمورین کلانتری که در تهران زندگی می کنند، فاصله منزل آن ها تا محل کارشان که کلانتری نیاوران است، از چهار فرسخ بیشتر است، و صبح که می آیند کلانتری، تا فردا صبح در کلانتری می مانند. خواهشمند است در مورد نماز و روزه این عده راهنمایی فرمایید.

ضمناً ممکن است فاصله کسی از چهار فرسخ کمتر باشد، ولی از راه های مختلف به منزل برود که یکی از راه ها بیشتر فاصله داشته باشد و آن هم اجباری است؛ چون تا کسی با مسیر معین حرکت نمی کند. خواهشمند است در این مورد راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، میزان مسیر تا رسیدن به مقصد است و اگر رفت و برگشت به مقدار مسافت شرعی باشد، حکم مسافر دارند.

ص: 327

7. آیا برای حد ترخص در بلاد کبیره (تهران)، مقدار راهی که می رویم حساب است و یا نزدیک ترین راه ممکن؛ (با توجه به یک طرفه بودن بعضی از خیابان ها)؟

بسمه تعالی، مقدار راهی که در یک امتداد پیموده می شود میزان است.

3. این شش فرسخ که از مبدأ حساب می گردد آیا مسیر مستقیم (هوایی) یا آنچه را که راه می رود، خواهد بود؟ برای روشن شدن مثلاً روزی اگر بخواهم به محل کار خود بروم، اگر از یک مسیر بروم 18 کیلومتر می شود ولی اگر از مسیر دیگری بروم 27 کیلومتر، تکلیف در این جا چگونه است؟

بسمه تعالی، گذشت که مسافت شرعی هشت فرسخ است و میزان، راهی است که شخص می رود.

بسمه تعالی

با سلام؛ سلامتی و طول عمر آن حضرت را از درگاه حضرت احدیت مسئلت می نمایم و توفیقات بیش از پیش شما را از پیشگاه حضرتش آرزو می کنیم.

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. شخصی از وطن یا منزلش تا اول کارخانه یا شهری که در آن کار می کند به اندازه مسافت شرعی نمی باشد، ولی تا محلی که کار می کند و جزو همان کارخانه یا همان شهر است بیش از سفر شرعی می باشد؛ شخص مذکور وظیفه اش نسبت به نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، نماز تمام و روزه صحیح است.

2. در تیمم، منظور از کف دست که باید پشت دست دیگر کشیده شود، آیا روی انگشتان، جزو کف دست محسوب می شود یا نه؟ و تیمم کسی که تمام کف دست و روی تمام انگشتان را به تمام پشت

دست دیگر کشیده چه صورتی دارد؟ (منظور اینکه از روی انگشتان و کف دست، برای مسح پشت دست دیگر استفاده نموده).

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

3. مبلغی پول از حقوق ماهیانه افراد شاغل در کارخانه ای به عنوان بازنشستگی، هر ماهه کسر می گردد و از همین محل، افراد شاغل در کارخانه وام می گیرند ولی کارخانه قبل از دادن وام، مبلغی به عنوان بهره کسر می کند؛ از آن جا که اصل پول، سهم افراد شاغل در کارخانه است و کارخانه عایدی از این بهره نصیب سهام داران نمی کند و این پول به حساب کارخانه می ماند، از آن جا که کارخانه دولتی است و این پول، کمک به بیت المال است، آیا اجازه می فرمایید از این وام ها استفاده کنیم؟ و اگر اجازه نمی فرمایید، آیا راهی برای فرار از خلاف شرع برای گرفتن وام در این کارخانه هست یا نه؟

بسمه تعالی، گرفتن وام جایز است.

[سؤال 1867] 827

بسمه تعالی

با عرض سلام و با امید پیروزی رزمندگان اسلام بر کفار و جهانی شدن انقلاب اسلامی، تقاضا می شود به سؤالات زیر پاسخ داده و به این جانب اطلاع دهید یا از محضر مبارک امام امت استفتا شود تا این جانب در جریان پاسخ آن قرار گیرم و به تکلیفم عمل نمایم.

1. این جانب معلمی در حومه رشت به نام سراوان هستم. از محدوده شهر تا سراوان 22 کیلومتر است و به حد شرعی نمی رسد و از محدوده شهر تا درب مدرسه، از حد شرعی بیشتر می شود؛ یعنی با اتوبوس وقتی به سراوان می رسیم، باید حدود یک ربع پیاده برویم تا به مدرسه برسیم. آیا آن مقداری که پیاده می رویم، فاصله اش را به حساب آوریم یا این که وقتی به محل رسیدیم کفایت می کند؟ چون نماز ظهر و عصر را در مدرسه می خوانم، آیا نماز و روزه ام مانند نماز و روزه مسافر است؟

بسمه تعالی، اگر فاصله آخر شهر تا اول سراوان به مقدار 22/5 کیلومتر نیست حکم مسافر مترتب نمی شود، مگر آن که شهر وطن شما نباشد و در آن قصد ده روز نکرده باشید.

ص: 329

2. این جانب مستأجرم و خانه ندارم. از پولی که ماهانه خود و همسرم دریافت می کنیم، مقداری هر ماه در بانک مسکن پس انداز کرده ایم؛ فقط به منظور این که مسکنی به دست آوریم؛ پس از گذشت چندین سال، به تناسب مقدار پس انداز، به آن وام تعلق می گیرد، تا از آن وام، جهت خرید زمین یا خانه استفاده کنیم و بعد قسط آن را پردازیم. آیا اکنون که یک سال از مدت آن پس انداز گذشته است، باید خمس آن را بدهیم یا خیر؟

بسمه تعالی، پول پس انداز اگر از درآمد کسب و حقوق بوده خمس دارد.

3. کتاب های مذهبی و اسلامی را خریده ام به منظور این که خود یا دیگران از آن استفاده نمایم. اکنون که یک سال از مدت خرید گذشته، باید حساب خمس آن را بکنم یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر کتاب ها مورد نیاز او و به مقدار شئون او باشد خمس ندارد.

4. قبل از نیت وضو در حالی که صورت خیس است، می توان نیت کرد و وضو گرفت یا این که باید صورت را خشک کرد؟

بسمه تعالی، خشک کردن لازم نیست.

[سؤال 1868] 828

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، قلب پر تپش امت اسلام و رهبر گرام شیعیان، حضرت آیت الله العظمی روح الله الموسوی الخمینی

این جانب اگرچه هرگز خود را قابل نمی دانم تا به محضر مبارک آن حضرت نامه بنویسم، اما به واسطه چند اشکال و سؤال نوشتم و خواهشمندم جوابم را بدهید.

حضرت آیت الله! به واسطه این که من در تربیت معلم درس می خوانم و در نجف آباد ساکنم، نمی دانم حساب نمازهایم چه می شود؟ امام جمعه ما آیت الله ایزدی فرمودند: ما فاصله آخرین خانه تا اول اصفهان را سنجیدیم و به 22 کیلومتر نیز نرسیده و خودشان فرمودند: من هم نماز را درست و هم شکسته می خوانم. در حال حاضر ما نیز همین طور نماز می خوانیم.

اما مسأله، ماه مبارک رمضان است که روزه ها را چه کنیم؟ از طرف دیگر، آیا ما باید مسافت را از منزل خود بسنجیم تا مرکز، یا از آخرین دیوار تا اولین دیوار شهر

ص: 330

اصفهان؟ و روزه ها را چه کنیم؟ آیا قصد دهه کنیم و یا نه هر هفته (چون پنج شنبه و جمعه تعطیلیم) می توانیم برویم؟

بسمه تعالی، میزان، آخر نجف آباد و اول اصفهان است و اگر شک دارید که فاصله مذکور، به حد مسافت می رسد یا نه - که تقریباً 22/5 کیلومتر است - و نجف آباد، وطن شما است، حکم مسافر پیدا نمی کنید و می توانید روزه بگیرید و نماز را تمام بخوانید.

[سؤال 1869] 923

3. در مکان های وسیع، از قبیل پادگان و امثاله، به مجرد رسیدن به درب مکان مزبور، کفایت در قصد و یا در جهت محاسبه مبدأ مسافت را می کند یا ساختمان های محل مزبور، ملاک است؟

بسمه تعالی، اگر قصد اقامه در آن محل کرده است، ساختمان های مربوط به آن جا ملاک است.

[سؤال 1870] 829

بسمه تعالی 1361 / 5 / 26

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، متع الله المسلمین بطول بقائه الشریف، ضمن عرض ارادت و سلام

حضرت امام در مورد این مسأله چه می فرمایند؟

1. مسافری از بلدی کوچک به تبریز می رود؛ آیا اول شهر تبریز را آخر مسافتش حساب کند یا مقصدش را؟

بسمه تعالی، اول شهر را آخر مسافت حساب کند.

[سؤال 1871]

2. مسافری از تبریز خارج می شود، مبدأ مسافتش آخر شهر است یا محله و یا منزلش؟

ص: 331

محضر حضرت امام خمینی، رهبر انقلاب و پیشوای مسلمین جهان

پس از سلام و درود و طول عمر برای آن جناب، امید است وجود آن رهبر باعث نابودی ابرقدرت‌ها و چپاول گران شرق و غرب و حاکم شدن مستضعفین و در نهایت اتصال به قیام مهدی علیه السلام گردد. خواهشمند است مسائل مشروحه زیر را پاسخ فرمایید:

1. آیا مبدأ مسافت شرعی در اصفهان - مثل تهران - از منزل حساب می شود؟ در صورت منفی بودن، دیوار شهر کجا است؛ با توجه به این که با وجود 30 کیلومتر، مسافت خانه‌ها بین راه زیاد می شود، ولی به هم دید دارند؟

بسمه تعالی، در غیر شهرهای بزرگ خارق العاده، ابتدای مسافت، از آخر شهر حساب می شود و میزان در آخر شهر، نظر عرف است.

2. اگر کسی از پول خمس نداده سکنايي تهیه کند و قصد دادن خمس را هم داشته باشد، ولی فعلاً

نتواند بدهد، نماز او در چنین جایی چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر از درآمد کسب، پس از گذشتن سال بر آن، خانه خریده، معامله در مقدار خمس، محتاج به اجازه حاکم شرع است؛ باید به مرجع تقلید یا وکیل مجاز او مراجعه کند و پس از اجازه معامله، مقدار خمس را بپردازد و یا دست گردان نماید تا در تصرفات و نماز در آن خانه مجاز شود.

3. در اصفهان، وجوهات شرعی را به چه کسی بدهیم؟

بسمه تعالی، می توانید به وکیل مسلم الوکاله این جانب بپردازید و یا به شماره هزار مؤسسه تعاون اسلامی قم حواله نمایید.

4. آیا خمس را می شود به فردی که در اثر فقر به فساد می افتد داد؟

بسمه تعالی، با ذکر خصوصیات و تعیین مبلغ، استجازه نمایید.

بسمه تعالی

قم، دفتر محترم استفتائات امام، با ابلاغ سلام و تحیت

احتراماً؛ چندین سؤال از طریق کارکنان این مؤسسه تولیدی به انجمن رسیده که عین سؤالات، جهت اخذ جواب تقدیم می گردد.

1. ما در کارخانه ای هستیم که فاصله آن از دیوار آخر شهر 18 کیلومتر است؛ ولی گاهی از منازل تا کارخانه، از مرز 30 کیلومتر هم می گذرد. آیا ما حکم مسافر را داریم یا خیر؟

بسمه تعالی، در شهرهای متعارف، مسافت، از انتهای شهر تا مقصد حساب می شود و چنانچه دور راه باشد، هر یک از دوراه، حکم خود را دارد.

2. شرکت تعاونی مصرف این واحد تولیدی به اعضای خود، پودر و روغن نباتی و صابون می دهد؛ البته با توجه به مسأله بسیج اقتصادی و توزیع ارزاق، به صورت سهمیه بندی معین گرفتن این سهمیه، از تعاونی چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، تابع مقررات دولت اسلامی است.

3. این شرکت به کارکنان خود، وام ضروری پرداخت و مبلغی را به عنوان بهره، از افراد کسر می نماید. صورت شرعی آن چگونه است؟

بسمه تعالی، بهره پول، ربا و حرام است.

4. با توجه به این که این شرکت، ملی شده است، شورا و انجمن اسلامی و تعاونی مصرف و مسکن، به مأموریت هایی با هزینه شرکت می روند و همچنین نوشت افزار و هزینه های دیگری را خرج می نمایند. از نظر شرعی چه صورتی را پیدا می نماید؟

البته باید توجه داشت که شرکت تعاونی مصرف و مسکن، یک شرکت مستقل است.

بسمه تعالی، طبق مقررات شرکت مانع ندارد.

2. شهرهای غیر کبیر مثل قم، کاشان، یزد و امثال آن، که توسعه پیدا کرده است، ابتدای حد ترخص آیا از خانه های ساخته شده جدید حساب می شود؟

بسمه تعالی، اگر ساختمان های جدید، جزء شهر محسوب است، ابتدای مسافت از همان ساختمان ها حساب می شود.

[سؤال 1875] 2006

2. بین بعضی از شهرها تا شهر دیگر یا مثلاً بین یک شهر تا یک روستا، معروف بوده که هشت فرسخ شرعی می باشد و الآن که وسایل پیشرفته مثل کیلومتر ماشین و غیره هست اگر از آخر شهر یا روستای سابق حساب شود، مسافت شرعی است ولی اگر از آخر خانه های اطراف جاده حساب شود، مسافت شرعی نیست؛ با در نظر گرفتن این که اصولاً خانه ها را اطراف جاده، یکی پس از دیگری، قریب 2 تا 3 کیلومتر و یا بیشتر از این ساخته اند، آیا حد ترخص آخر این خانه ها است و یا آخر شهر، ولو خانه هایی یکی پس از دیگری اطراف جاده باشد که این خانه ها به حساب نیاید؟

بسمه تعالی، اگر خانه ها جزو شهر یا روستا محسوب است، مسافت از آخر خانه ها حساب می شود.

[سؤال 1876] 832

بسمه تعالی 1361 / 5 / 23

قم، دفتر امام، سلام علیکم

با عرض تشکر و با ارسال سلام به رهبری انقلاب امام خمینی

بدون مقدمه و برای جلوگیری از گذشت وقت شما تنها مسأله ای که مشکل این جانب و شاید افرادی مثل من باشد را عنوان می کنم. این جانب ساکن اصفهان می باشم، منطقه ای خارج از اصفهان به نام شاهین شهر وجود دارد که مسافت و حدود آن را من بیان می کنم و تنها حکم امام امت را مبنی بر اتمام و یا قصر نماز و روزه را خواستار می باشم. میدانی در اصفهان هست که معروف بوده و هست به نام دروازه تهران که از این میدان تا شاهین شهر به مقدار 30 کیلومتر فاصله می باشد در سابق مبدأ مسافرت از این میدان بوده، بعد به علت کثرت ساختمان منتهی شده به میدان

ص: 334

جمهوری اسلامی که تا شاهین شهر 15 کیلومتر از میدان جمهوری باقی هست مسأله این است که آیا مبدأ به علت ساختمان کردن تغییر می کند و وظیفه در مقابل این مسأله چیست؟ آیا مبدأ دروازه تهران است یا این که میدان جمهوری. لازم به تذکر است که عده ای از روحانیون مقید به اولی و عده ای مقید به دومی می باشند.

بسمه تعالی، مبدأ مسافت، آخر فعلی شهر است.

[سؤال 1877] 833

بسمه تعالی 12 / 12 / 1361

دفتر امام خمینی

کارکنان اداره مخابرات شاهین شهر، ساکن اصفهان می باشند. برای انجام کار حداقل مسافت سی کیلومتر راه می پیمایند. با توجه به این که حدود و اتصال شهر تا بیست کیلومتری اصفهان می باشد؛ نماز و روزه آن ها چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر اصفهان وطن شما است و از آخر آن به مقدار مسافت نمی روید، نماز شما شکسته نمی شود.

[سؤال 1878] 823

10. کسی که در اطراف محل زندگی خودش تقریباً به صورت دایره مانند - که کمتر از حد مسافت شرعی است - می گردد برای منظوری، نماز و روزه او چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 1879] 5429

6. آیا دور زدن که به مقدار 22/5 یا بیشتر از 45 کیلومتر شود، مثل گشت زدن که بیشتر حالت دور زدن است، آیا باز هم مسافر است یا نه؟ و گاه بعد از پایان گشت که حساب می کند می بیند که 60 کیلومتر راه رفته، یعنی تقریباً دور زده است؟

بسمه تعالی، مسافت دوری اگر به مقدار مسافت باشد حکم سفر شرعی دارد که نماز در آن شکسته و روزه صحیح نیست.

ص: 335

[سؤال 1880] 834

بسمه تعالی 1360 / 12 / 9

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، دامت برکاته

پس از عرض سلام خدمت آن حضرت؛ به عرض می رساند این جانب یکی از کارکنان دولت می باشم که محل کارم از چهار طرف در تهران حدود 6 فرسخ در 6 فرسخ می باشد، مثلاً یکی از کارکنان ما منزلش سه راه آذری است و محل کار در شمیران یا پادگان جی یا تهران پارس یا شادشهر؛ از حضرت عالی تقاضا دارم دستور بفرمایید که نماز و روزه این طور افراد و امثال خودم در چه وضع می باشد؟

بسمه تعالی، در داخل تهران از منزل تا محل کار رفت و برگشت اگر به مقدار هشت فرسخ شرعی است حکم مسافر دارند.

[سؤال 1881] 835

بسمه تعالی

حضور رهبر انقلاب امام خمینی، دامت برکاته

پس از سلام، سلامتی وجود آن جناب را از درگاه خداوند متعال خواهانم.

1. من يك سرباز هستم و متولد تهران می باشم؛ ولی فعلاً منزل ما اصفهان است ولی محل خدمت من تهران، پادگان 06، خیابان پاسداران می باشد و به منزل عموی خود که در سه راه آذری است روزهای تعطیل مانند پنج شنبه و جمعه رفت و آمد می کنم. آیا این راه، نماز من را شکسته می کند یا نه؟ و اگر نماز شکسته باشد نمازهای قبل من به چه صورت است؟ و تا به حال 9 تا روزه گرفته ام، آیا روزه ها باطل است؟ و قضای روزه هایم را چه موقع باید بگیرم؟ چون من دو سال از خدمتم مانده و

ص: 336

معلوم نیست کجا باشم.

بسمه تعالی، اگر تهران وطن شما بوده و از آن اعراض نکردید، در صورتی که منزل عمو در همان محله تولد و سکونت سابق شما قرار داشته باشد و فاصله آن با پادگان کمتر از چهار فرسخ شرعی باشد، حکم مسافر ندارید. در غیر صورت ذکر شده، حکم مسافر دارید.

2. اگر من شغلی نداشته باشم ولی مقداری پول داشته باشم، آیا خمس به آن تعلق می‌گیرد یا نه؟ البته گاهی روزی 50 تومان از مغازه خودمان برداشت داشتم.

بسمه تعالی، پول اگر از درآمد کسب باشد و از مصرف سال زیاد بماند، خمس دارد؛ ولی اگر از دخل مغازه بدون اجازه پدر برداشتید، حکم غصب دارد.

[سؤال 1882] 836

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی و امام امت، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی؛ سلام علیکم

با پوزش از تصدیق اوقات گران بهای آن امام عزیز، مسائل شرعی که برای این جانب تقریباً لاینحل مانده است، استدعای روشن شدن آن ها را دارم:

حدود 2/5 سال پیش به تهران آمده و قصد اقامت دائم نمودم (وطن دوم)، محل کارم در سپاه، در منطقه شمیران (البته بالاترین قسمت شمیران؛ یعنی سعیدآباد) می‌باشد، محل زندگی هم در آن زمان در حدود اواسط تهران و فاصله تا پادگان کمتر از 4 فرسخ بود. از چندی پیش مجبور به اقامت در کرج برای حداکثر مدت 4 الی 5 سال شدم، البته محل کارم همان محل کار قبلی (در شمیران) می‌باشد. هر روز صبح از کرج به محل کار خود می‌روم و عصر بر می‌گردم؛ با توجه به این که برای رسیدن به محل کار خود (در شمیران) از داخل شهر تهران هم عبور می‌کنم و همچنین برای برگشتن به منزل با توجه به این که فاصله تهران از حدود مرکز شهر (دانشگاه) تا کرج حدود 45 کیلومتر و فاصله تهران از حدود مرکز شهر (دانشگاه) تا محل کار حدود 17 کیلومتر و

ص: 337

فاصله منزل (در کرج) تا محل کار (در شمیران) حدود 60 کیلومتر می باشد و در فتوای حضرت امام «در تهران، مقدار ترخص از درب منزل حساب می شود» وضعیت نماز و روزه این جانب در تهران و شمیران و کرج چگونه است؟

بسمه تعالی، در غیر محله ای که آن جا را برای خود وطن انتخاب نمودید حکم مسافر دارید.

2. وضعیت نماز و روزه در قسمت های مختلف تهران با توجه به این که منزلی در تهران نداشته ولی قصد اقامه هست و انصراف هم نیست، چگونه است؟

بسمه تعالی، بدون تعیین محله ای برای سکونت دائم، حکم وطن مترتب نمی شود.

3. زمانی که در طول روز برای انجام کارهای مختلف اداری و غیر اداری به نقاط دور تهران رفته،

تکلیف نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، اگر رفت و برگشت به مقدار مسافت شرعی باشد در غیر وطن، حکم مسافر دارند.

4. اگر در ماه مبارک رمضان، بعد از اذان صبح از کرج به شمیران (محل کار) رفته و قبل از اذان ظهر به مرکز تهران برگشته (بدون انجام اعمالی که باعث افطار روزه شود) و بعد از اذان ظهر به کرج بروم، روزه آن روز صحیح است؟ البته هر روز این کار تکرار شود؟

5. تکلیف نماز و روزه های قبلی که به جا آورده ام چگونه است؟

بسمه تعالی، 4 و 5. اگر قبل از ظهر به محله ای که آن جا را وطن انتخاب نمودید، برسید روزه صحیح است و نماز و روزه ای که مخالف وظیفه مقرر شده قضا دارد.

6. خانمی که مشغول به تحصیل در دانشگاه می باشد و به جز ایشان، بقیه افراد کلاس، مرد هستند و کار تئوری و عملی هم به طور مشترک باید انجام دهند، آیا ادامه تحصیل با این وضعیت جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، با مراعات کامل حجاب شرعی اشکال ندارد.

7. بعد از اذان صبح در ماه مبارک رمضان اگر در اثر تماس با همسر، تحریکاتی صورت بگیرد که منجر به آمدن منی نشود، اشکالی دارد یا خیر؟ در صورت خوابیدن بعد از تماس، اگر جنب شود چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر منی خارج نشود ضرر به روزه ندارد و احتلام روزه دار ضرر به روزه ندارد.

4. در مقطعی از دوره دانشجویی دانشگاه از شمیران (محل زندگی) به تهران (محل دانشگاه) می آمدم. (حدود 6 ماه) در این مدت روزه گرفته، نماز را تمام می خواندم. فکر می کردم چون فاصله تهران - شمیران کمتر از چهار فرسخ است از این لحاظ اشکالی به وجود نمی آید و نماز شکسته نمی شود و روزه صحیح است. آیا نماز و روزه هایم درست نبوده، باید اعاده نمایم؟

بسمه تعالی، روزه ها و نمازهای چهار رکعتی قضا دارد.

بسمه تعالی 1361 / 2 / 21

دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با کمال احترام، به استحضار می رسانیم: انبار مرکزی شرکت اirtویا که خارج از شهر، در جادهٔ آبدلی است از محدودهٔ شهر تهران، سه کیلومتر خارج می شود. بعضی از کارکنان مسلمان این شرکت، در بعضی از نقاط شهر تهران می باشند که از منزل آن ها تا محل کار فوق الذکر، 33 کیلومتر می باشد و رفت و برگشت، 66 کیلومتر می شود. با توجه به این مورد که 12 کیلومتر آن، خارج از محدودهٔ شهر و بقیه، در محدوده شهر می باشد، تمنا داریم نظر مبارک حضرت امام، روحی فداه را در مورد تکلیف شرعی ما کارکنان، در مورد نماز و روزه، استفتا و کتباً اعلام فرمایید.

و مورد دیگر این که بعضی از کارکنان که رانندهٔ شرکت می باشند و یا مأموریت کاری پیدا می کنند، رفت و آمدهای بیشتری در شهر و محل کار دارند، لطفاً در این مورد نیز پاسخ مرحمت فرمایید.

و من الله التوفیق

بسمه تعالی، حکم مسافر را دارند؛ و در خصوص رانندهٔ شرکت، اگر در مقدار مسافت رانندگی می کند، حکم مسافر ندارد.

بسمه تعالی 1361 / 3 / 30

ضمن عرض سلام و درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب یک نفر از خویشان بنده شغلش صافکاری ماشین است، به مدت پنج سال مغازه صافکاری در سه راه ورامین دارد و منزلش در تهران پارس، فلکه سوم می باشد که به طور مداوم همه روز رفت و آمد می کند؛ سال به دوازده ماه و این طوری که می گویند، مسافت تهران پارس تا سه راه ورامین در حدود 29 کیلومتر است و در ضمن این حقیر و ایشان از امام تقلید می کنیم؛ حالیه تکلیف نماز و روزه ایشان چیست؟

ضمناً منزل این حقیر در خانی آباد نو می باشد، اگر چنانچه يك وقتی به دیدن ایشان بروم، تکلیف نماز این جانب چیست؟

در پایان، همسر این جانب به مدت چند سال است که درد معده دارد؛ اگر چنانچه سحری نخورده، آن روز را روزه بگیرد، از درد معده از فشار درد ناله می زند؛ اگر چنانچه سحری بخورد، از صبح تا غروب چند بار حالت استفراغ به او دست می دهد به طوری که بی حال می شود، تکلیف روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، حکم مسافر را دارند و نسبت به رفتن شما اگر به مقدار مسافت شرعی باشد حکم مسافر دارید و چنانچه روزه گرفتن خوف ضرر در او باشد، نباید بگیرد.

بسمه تعالی 1361 / 9 / 16

هیأت محترم استفتای دفتر امام خمینی

پس از تقدیم عرض سلام؛ محترماً توجه تان را به عرایض زیر معطوف می دارد:

1. نظر به این که این جانب ساکن تهران می باشم و تقلید از امام می کنم، مدتی است که همکاران خودم اظهار می کنند که امام جدیداً فتوا فرموده اند که از 22/5 کیلومتر

رفت و 22/5 کیلومتر برگشت؛ یعنی روی هم رفت و برگشت از 45 کیلومتر تجاوز نکند در صورتی که رفت و برگشت این جانب از محل کار تا خانه 60/5 کیلومتر راه است، استدعا می شود از حضور برادران سرپرست و هیأت محترم استفتای دفتر امام، وضع بنده را روشن بفرمایید.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، حکم مسافر دارید.

[سؤال 1887]

2. از طرفی در رساله مشخص فرموده اند که شهر یا باید حصار داشته باشد یا این که آخرین ساختمان شهر را در نظر بگیرند؛ آیا به مسأله رساله عمل کنم یا این که از فتوای جدید؟ خواهشمند است وضع بنده را روشن فرمایید؛ چون این جانب در شهر تهران زندگی می کنم.

بسمه تعالی، در تهران مبدأ مسافت منزل است و اگر تهران قبل از کبیره شدن وطن شما است، مسافت را از آخر حد آن حساب کنید.

[سؤال 1888] 840

بسمه تعالی

کسی که وطن او تهران است، در بازگشت از سفر، برای قطع شدن سفر آیا رسیدن به خانه لازم است یا رسیدن به محله کافی است؟

بسمه تعالی، میزان، رسیدن به محله ای است که منزل شخص در آن محله قرار دارد.

[سؤال 1889] 1376

3. در تهران محل کارم خارج از محله ای است که در آن سکونت دارم و در ضمن مستأجر هستم و تصمیم ندارم که دائماً در همان محله سکونت نمایم، آیا می توانم فعلاً در آن محله قصد اقامت نمایم یا خیر؟

بسمه تعالی، با وضعی که مرقوم داشته اید نمی توانید قصد توطن کنید و

ص: 341

بدون قصد توطن در یک محله یا قصد ماندن ده روز در یک محله حکم مسافر دارید.

[سؤال 1890] 841

بسمه تعالی 1361 / 1 / 30

دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً خواهشمند است پاسخ سؤال زیر را از امام دریافت نمایید.

بنده متولد تهران و پدر و مادرم هم تهران منزل دارند و اینک قصد دارم که منزلی در باقرآباد ورامین بخرم که از تهران تا آن جا 28 کیلومتر است و من هم محل کارم تهران می باشد واقع در سرچشمه و باید صبح از باقرآباد به تهران بیایم و شب برگردم، در این صورت وضع نماز و روزه ماه رمضان چه در تهران و چه در باقرآباد چگونه است، آیا شکسته و یا درست می باشد؟ و اگر در هر جا شکسته می باشد، راهی وجود دارد یا خیر؟ و آیا می شود در صورت شکسته بودن و یا باطل بودن روزه ماه رمضان يك ماه را به تهران منزل پدر و مادر آمده و روزه را درست بگیرم و نماز را تمام بخوانم یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر محله ای که محل کار شما در تهران است وطن شما نیست، در آن جا حکم مسافر دارید و در محله ای که وطن شما است یا قصد ماندن ده روز در آن کرده اید، نماز شما تمام است و می توانید در آن جا روزه بگیرید.

[سؤال 1891] 842

بسمه تعالی 1361 / 3 / 13

درود بر امام امت، خمینی بت شکن، حامی مستضعفان

ریاست محترم دفتر امام خمینی، رهبر انقلاب اسلامی ایران عزیز

محترماً معروض می دارد این جانب یکی از پرسنل ارتش جمهوری اسلامی ایران

ص: 342

هستم و محل خدمت من واقع در پادگان دپو تعمیراتی مخازن کیلومتر 18 تهران - کرج می باشد و منزل بنده نیز واقع در قلعهک است با توجه به این که خط مسیر شمارش کیلومتر شده در حدود 30 کیلومتر رفت و 30 کیلومتر برگشت راه می باشد و چون ماه مبارک رمضان نزدیک است، از این رو خواهشمندم دستور فرمایید مراتب زیر را پاسخ فرموده تا برابر دستور شرعی امام عمل نمایم. در ضمن بنده مقلد امام می باشم.

1. آیا می توانم روزه بگیرم؟

2. آیا با این وضع همیشه مسافر حساب می شویم یا خیر و وضع روزه ما چطور است؟

3. آیا شمارش کیلومتر از درب خانه است یا آخرین دیوار شهر است؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم حکم مسافر دارید و مبدأ مسافت در تهران از منزل است.

[سؤال 1892] 1686

2. این جانب پاسدار هستم و محل خدمت در تهران می باشد و حدود یک سال است که در آن جا به سر می برم و فعلاً قصد برگشتن به اراک را ندارم؛ آیا می توانم تهران را وطن دوم خود فرض کنم و در آن جا نماز و روزه خود را تماماً بگیرم؟

بسمه تعالی، می توانید یکی از محلات تهران را وطن دوم خود قرار دهید.

[سؤال 1893] 843

بسمه تعالی 15 / 4 / 1361

با درود به قلب تپنده مستضعفین جهان و بت شکن زمان، بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، سید العلماء و المجتهدین، رئیس الملة و الدین، حضرت آیت الله العظمی مولانا الاعظم، امام خمینی

نظر امام، روحی له الفداء را به سؤالات زیر معطوف می دارم:

1. آیا قصد اقامه در تهران، به طور نامحدود امکان دارد یا نه؟ اگر محدود است،

ص: 343

مسافتی که در طول ده روز اول و ده روز دوم قصد اقامه می توان از محل اقامه فاصله گرفت چقدر است؟

بسمه تعالی، قصد توطن در یگ محله از تهران مانع ندارد و با تحقق وطن یا تحقق قصد اقامه ده روز، رفت و آمد تا کمتر از چهار فرسخ ضرر ندارد و نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 1894]

2. دانشجویی که از شهرستان به تهران آمده و از خانه یکی از بستگانش برای خواب و استراحت استفاده می کند (فاصله خوابگاه تا محل تحصیل 10 کیلومتر باشد)، اگر ساعت 8 صبح به دانشکده برود و ساعت 5 عصر به خانه برگردد و در واقع، تابع مقررات اداری باشد، روزه و نمازش چگونه است؟ آیا قصد اقامه در محدوده دانشکده و خانه (خوابگاه) امکان دارد یا نه؟ در صورت امکان، فاصله بین خوابگاه و دانشکده تا چه مسافتی مجاز است؟

بسمه تعالی، قصد اقامه در دو محله کافی نیست و نماز شکسته است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 1895]

3. افرادی که از موضوع آگاه نبوده اند (در صورتی که فاصله بین دانشکده و خوابگاه - با فاصله 10 کیلومتر - برای روزه و نماز اشکال داشته باشد) و روزی که به تهران آمده اند، شب به خانه (خوابگاه) می رفته اند و روز به دانشکده جهت تحصیل برمی گشته اند و روزه می گرفتند، روزه شان چه صورتی دارد؟ آیا روزه، باطل است یا نه؟ اگر باطل است، کفاره دارد یا نه؟ و افرادی که بیست روز اول ماه مبارک رمضان را با پیمودن مسافت بین دانشکده و خوابگاه هر روز روزه می گرفته اند (در صورت باطل بودن روزه)، پس از قصد اقامه مجدد در یک محل چه وظیفه ای درباره ایام گذشته دارند؟

ص: 344

ضمناً بعضی مواقع، نماز ظهر و عصر را در دانشکده به جماعت به جا می آورند و نماز صبح و مغرب و عشا را در خانه یا خوابگاه و بعضی مواقع، تمام نماز یومیه را در خانه به جا می آورده اند حکم نماز آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارد و آنچه بر خلاف شده باید قضا شود.

[سؤال 1896]

4. کاسبی که از شهرستانی جهت خرید به تهران می آید و در تهران به مدت ده روز قصد اقامه می نماید، ولی هر روزه - در مدت این ده روز - صبح از خوابگاه جهت خرید خارج می شود و شاید فاصله نامحدودی را از خوابگاه دور بشود یا راه بپیماید و شب به خوابگاه برمی گردد و امکان دارد ده روز قصد اقامتش را بماند و اگر کارش تمام شد و بازگشتش به شهرستان ضرورت پیدا کرد، پس از پایان یافتن روز هفتم به شهرستان برگردد، روزه و نمازش چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارد.

[سؤال 1897] 844

بسمه تعالی 1361 / 10 / 14

سلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

این جانب بچه تهران و اهل تهران هستم، لکن به علت نداشتن منزل از این محل به محلی دیگر می رویم، به تازگی منزلی از طرف نیروی هوایی گرفته و زندگی می کنیم، امام جماعت پایگاه (پشتیبانی منطقه مهرآباد) می گوید نمازمان در صورتی تمام است که اطمینان 100% به ماندن در هر محلی که می نشینیم داشته باشیم، وگرنه نماز شکسته و روزه هم معلوم است و روزه ها نیز بعداً باید گرفته شود و به گردنمان است.

تکلیف چیست نماز تمام و روزه گرفته شود؟ چنانچه غیر از این است، پس از مردن چه کسی روزه ها را بگیرد؟ شاید تا 50 سال همین وضعمان باشد.

بسمه تعالی، اگر تهران قبل از کبیره شدن آن وطن شما بوده و فاصله بین آن

ص: 345

و محل سکونت فعلی شما کمتر از مسافت است، وقتی از تهران به آن جا بروید نماز شما تمام است و باید روزه واجب را بگیرید.

[سؤال 1898] 845

بسمه تعالی 1361/4/7

دفتر محترم حضرت امام امت رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، پس از عرض سلام تمنا دارم به مسائل زیر پاسخ فرمایید:

1. اگر شخصی که در یکی از شهرستان ها متولد شده و مدت 20 سال در تهران زندگی می کرده و دارای يك خانه مسکونی در تهران باشد و حالا به وطن اصلی خود مراجعت کرده در مسافت های کوتاه مدت که به تهران می کنند حکم مسافر را دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر بنای زندگی دائمی در تهران نداشته و یا آن که در مسافت به تهران در همان محله سکونت سابق اقامت نمی کند در تهران حکم مسافر دارد.

[سؤال 1899]

2. فرزندان تحت تکفل شخص مزبور که متولد تهران هستند و حالا به تبعیت پدر و مادر خود به شهرستان رفته اند تکلیف نماز و روزه آن ها در توقف های کوتاه مدت (کمتر از 10 روز) در تهران و شهرستان چه می باشد؟

با تشکر و امتنان

بسمه تعالی، اگر در تهران بنای زندگی دائمی داشته و در مسافت به همان محله سکونت سابق وارد می شوند حکم وطن درباره شان جاری است.

[سؤال 1900] 5410

2. شخصی وطنش تهران است؛ در محلی از تهران سکونت داشته؛ بعد رفته به محل دیگری که قبلاً نبوده و حال حادث شده و منزلی اجاره کرده و ممکن است دو

ص: 346

سال دیگر به محله دیگری برود و باز سه سال دیگر به محل دیگری؛ تکلیف نمازش چیست؟

بسمه تعالی، در محدوده تهران قبل از کبیره شدن، حکم وطن مترتب است؛ و اگر منزل های جدید، از وطن او کمتر از چهار فرسخ فاصله داشته باشد و از وطن به منزل بیاید، در منزل جدید هم نمازش تمام است و تا اعراض از وطن خود نکرده، این حکم باقی است.

[سؤال 1901] 846

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت مستطاب سیّد العلماء و المجتهدین، آیت الله العظمی امام خمینی، دامت توفیقاته و بقاء عمره الشریف الی قیام المهدی علیه السلام ان شاء الله تعالی بحق محمد و آله آمین یا رب العالمین.

1. بفرمایید تکلیف مسافر در بلاد کبیره مثل تهران از منزل محسوب می شود و یا از آخر دیوار شهر.

بسمه تعالی، از منزل محسوب است.

2. بفرمایید در نماز جمعه اگر کسی خطبه های نماز را درک نکرد و یا یک خطبه را درک کرد و یا بلندگو در آن قسمت قطع بود استماع نکرد و یا به علت کر بودن گوش استماع نکرد، تکلیف نماز جمعه این شخص چیست، صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز جمعه او صحیح است.

3. بفرمایید دختری که شوهر کرد آیا وقتی که برای زیارت پدر و مادر آمد نماز و روزه تمام است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر منزل پدر و مادر محل تولد دختر است و از آن اعراض نکرده نمازش در آن جا تمام است.

4. بفرمایید شخصی که معلم یا کارمند دولت و یا راننده می باشد، سال دوازده ماه تمام کار و شغل مشار الیه این است که از تهران به کرج برود و شب به تهران برگردد، آیا نماز تمام است و روزه می تواند بگیرد یا خیر و اگر روزه نمی تواند بگیرد به علت این که در سفر است و نه دائم السفر پس

ص: 347

تکلیف این شخص چیست؟

بسمه تعالی، کسانی که شغل آن‌ها سفر نیست مانند کارمند و معلم و به قدر مسافت شرعی رفت و آمد می‌کنند نمازشان شکسته و روزه آن‌ها صحیح نیست و باید قضای آن را تا رمضان بعد

به جا آورند و کسی که شغلش سفر است مانند راننده نمازش تمام و روزه اش صحیح است.

[سؤال 1902] 847

بسمه تعالی 1361 / 11 / 26

درود بر امام خمینی

من ساکن تهران هستم و منزلم در جنوب غربی تهران و محل کارم در شمال شرقی تهران است و فاصله بین دو محل فوق بیش از حد ترخص است و من همه روزه صبح به محل کارم می‌روم و بعد از ظهر برمی‌گردم، تکلیفم نسبت به نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، اگر تهران قبل از کبیره شدن آن وطن شما بوده و محل کار و منزل شما در محدوده تهران سابق است نماز شما تمام است و می‌توانید روزه بگیرید.

[سؤال 1903] 848

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر انقلاب و مرجع تقلید شیعیان، حضرت آیت الله خمینی، ادام الله بقاءه الشریف

این جانب از شهرستانی، از سال 1356 برای اشتغال به تحصیل، به تهران آمده و اینک بر حسب مقتضیاتی قصد توطن در این شهر را کرده‌ام. اما نخست چون تهرانی نبوده و در آن نشو و نما نداشته و ثانیاً در مکان استیجاری بوده و مطمئن هستم که در آینده، آن محله را ترک گفته و همچنین فکر نمی‌کنم بتوانم حتی در آینده ای دور، خانه ای را خریده و در يك محله - به صورت دائم - ساکن شوم، لذا تقاضا دارم که روشن بفرمایید:

ص: 348

1. نماز و روزه این حقیر آیا حکم مسافر را دارد؛ با توجه به این که مادام العمر در تهران اقامت خواهم داشت، ان شاء الله؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، حکم مسافر را دارید و تا در يك محلّه، قصد اقامت ده روز و خارج نشدن از آن را نکنید، نماز شکسته و روزه صحیح نیست.

[سؤال 1904]

2. به فتاوی آن جناب پیرامون احکام مسافر در بلاد کبیره، حدود يك سالی است که پی برده ام. در این صورت، آیا بایستی نماز و روزه های چندین سال گذشته اقامت در تهران - بدون قصد توطن - را به جا آورده و یا قضا کنم؟

بسمه تعالی، نمازهایی را که بر خلاف وظیفه به جا آورده اید، باید قضا نمایید.

[سؤال 1905]

3. اگر بایستی از این به بعد، نماز و روزه را قصر به جا آورم، برای - حداقل - روزه گرفتن در ماه مبارک چه راه حلی وجود دارد؛ با توجه به این که محل کار، چندین محلّه با محل سکونت فاصله دارد؟

بسمه تعالی، اگر در يك محلّه - خواه منزل باشد و یا محل کار - قصد اقامت ده روز، بدون خروج از آن محلّه نمایید، بعد از آن، رفت و آمد تا کمتر از چهار فرسخ مضر نیست و بدین ترتیب می توانید نماز را تمام و روزه را بگیرید، تا سفر جدیدی برای شما پیش نیامده.

[سؤال 1906]

4. فردی تهرانی که تا محل کارش بیش از 22/5 کیلومتر فاصله دارد، نماز و روزه اش در محل کار، به چه صورت خواهد بود؟

بسمه تعالی، فرد متولد در تهران اگر قبل از کبیره شدن آن متولد شده، تمام

ص: 349

محدوده قبل از کبیره شدن وطن او است و مسافت را از محدوده باید حساب نماید؛ ولی چنانچه بعد از کبیره شدن متولد شده، محله ای که تولد یافته وطن او است و مسافت، از منزل حساب می شود و علی کل حال اگر از مبدأ مسافت، با قصد چهار فرسخ یا بیشتر حرکت نماید، نماز شکسته می شود.

[سؤال 1907]

5. برای مسافری که در یکی از محلات، قصد اقامت کرده است برای 10 روز، حد خروج آیا 22/5 کیلومتر است و یا تنها حد محله کفایت می کند؟ و لطفاً روشن بفرمایید که حد محله، تا چه مقدار مسافت، از در منزل و یا حدود آن محله خواهد بود؟
بسمه تعالی، حد محله، عرفی است و مبدأ مسافت، منزل است.

[سؤال 1908]

6. اگر فردی شهرستانی که قصد توطن در تهران را کرده است، خانه ای اجاره کند و در قرارداد اجاره، ذکر از مدت نشده باشد و در ضمن، آن فرد نیز قصد ندارد که آن جا را ترک کند، تکلیف او چیست؟
بسمه تعالی، تا قصد توطن در یکی از محلات تهران ننماید، حکم مسافر را دارد؛ با قصد اقامت ده روز در یک محله، نماز تمام و الا شکسته است.

[سؤال 1909] 1490

3. اگر مسافری در یکی از محلات تهران که از بلاد کبیره است، قصد اقامت ده روزه نماید و در طول این ده روز به محله ای دیگر برود که فاصله آن تا محل اقامت، یک کیلومتر باشد و یک روز در آن جا بماند، آیا در طول این یک روز نماز وی شکسته است یا نه؟ و همچنین پس از بازگشت به محله اولی که قصد اقامت ده روزه داشته است لازم است قصد اقامت را تجدید کند یا خیر؟

ص: 350

بسمه تعالی، اگر از اول قصد خارج شدن يك روز از محله محل اقامت نداشت نماز تمام است و تا سفر شرعی جدید پیش نیامده حکم اقامت به قوت خود باقی است.

[سؤال 1910] 849

بسمه تعالی

برادر مسؤل محترم دفتر امام خمینی، با عرض سلام و آرزوی پیروزی لشکریان اسلام، خواهشمند است به دو سؤال دینی این جانب پاسخ بفرمایید:

1. این جانب محل کارم در تهران می باشد و به تازگی از طریق وام بانکی، بالا جبار منزلی در کرج خریداری نموده ام. چون محل زندگیم با محل کارم فاصله زیاد دارد، لذا در نظر دارم که در اولین فرصتی که به دست آید، منزل را فروخته و مجدداً به تهران نقل مکان نمایم؛ ولی زمان آن مشخص نمی باشد. خواهشمند است بفرمایید که با توجه به رفت و آمد روزانه این جانب از کرج به تهران و بالعکس، وضع نماز و روزه ام در تهران به چه صورت می باشد؟

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر را دارید و تا محل معینی از تهران را مسکن دائمی قرار نداده اید و مدتی با این قصد نمانده اید، نماز شکسته است.

2. این جانب اهل ابهر می باشم و چندین سال است که به تهران آمده ام و در این جا مشغول کار می باشم؛ ولی در نظر دارم که پس از بازنشستگی و یا هر مورد دیگری مجدداً به ابهر - یعنی زادگاهم - مراجعت نمایم و در آن به کار کشاورزی مشغول گردم. خواهشمند است وضع نماز و روزه ام را در مسافرت کمتر از 10 روز به ابهر بیان بفرمایید؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، ابهر به حکم وطن باقی است و نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 1911] 1129

2. آیا افراد نامبرده در بالا باید فاصله را از منزل خود حساب کنند یا از حد ترخص شهر خودشان؛ مثل شهر ری یا کرج؟

ص: 351

بسمه تعالی، در غیر شهر بزرگ خارق العاده - مثل تهران - مبدأ مسافت از آخر شهر حساب می شود.

[سؤال 1912] 850

بسمه تعالی 1361 / 3 / 19

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

پس از ابلاغ سلام و تحیات؛ به استحضار می رساند که تعدادی از کارکنان این مجتمع همه روزه از نقاط مختلف تهران به محل خدمتشان به این مجتمع (لویزان) مراجعه و شب به منزل بر می گردند، لذا با توجه به این که تعدادی از این برادران که مقلد آن حضرت نیز می باشند شهرستانی بوده و در نظر دارند در آینده به شهرهای خودشان منتقل شوند و موقتاً قصد اقامت چند سالی در تهران دارند، مراتب زیر را از محضر مبارک استفتا می نمایند:

1. چگونگی ادای نمازهای یومیه (ظهر و عصر که مجبورند در محل کار ادا نمایند) و نمازهایی که در منزل ادا می نمایند.

بسمه تعالی، با فرض این که به مقدار مسافت از منزل دور می شوند باید شکسته بخوانند.

[سؤال 1913]

2. چگونگی روزه واجب ماه مبارک رمضان؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور نمی توانند روزه بگیرند.

[سؤال 1914]

3. اصولاً حد ترخص در شهرهای بزرگ - مانند تهران - به چه صورتی بوده و حداقل فاصله آن چقدر است؟

بسمه تعالی، در تهران حد ترخص نیست و مبدأ مسافت، منزل است و اگر

ص: 352

چهار فرسخ شرعی که تقریباً 22/5 کیلومتر است از منزل دور شوند و برگردند حکم مسافر دارند.

[سؤال 1915] 2770

11. آیا کسانی که به قصد بیت الله الحرام مثلاً از تهران حرکت می کنند در فرودگاه تهران نماز خود را می بایستی قصر بخوانند و یا تمام؟

بسمه تعالی، اگر از حد ترخص منزل آن ها خارج است، قصر بخوانند.

[سؤال 1916] 851

بسمه تعالی 1361 / 2 / 2

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی

پس از عرض سلام و طلب طول عمر از خدای متعال، سؤالاتی برایم پیش آمده که مطرح می کنم. من مدت 5 سال است که در تهران درس می خوانم و بعد از هر دو یا سه ماه به شهرستان می روم و بعد از چند روز برمی گردم و قصد اقامت دائم را در تهران ندارم از همان موقع که در این جا بودم نماز را کامل می خواندم و روزه های ماه رمضان را می گرفتم. چندی پیش فهمیدم که تهران جزء بلاد کبیره می باشد و نماز را باید شکسته بخوانم. از موقعی که فهمیدم نماز را شکسته خوانده ام، حال سؤالم این است که آیا نمازهای گذشته را باید قضا بخوانم؟ و اگر جواب مثبت است آیا باید فقط نمازهای ظهر و عصر و عشاها را بخوانم یا تماماً باید خوانده شود؟ در مورد روزه می خواهم بدانم که آیا باید قضای روزه ها را به جا آورد و یا کفاره هم داد. و یا باید کار دیگری انجام داد؟ ماه مبارك رمضان امسال چگونه است و در چه صورتی می توانم روزه را بگیرم؟ و مقدار حد ترخص در این شهر چگونه است؟ از شما تقاضا دارم که جواب هر کدام از سؤال ها را به طور واضح بنویسید. بیش از این مزاحم وقت گران بهای شما نمی شوم، در ضمن دوستانم همگی سلام می رسانند. به امید پیروزی حق بر باطل

ص: 353

بسمه تعالی، فقط نمازهای ظهر و عصر و عشا که تمام خوانده اید به جای قصر و روزه ها را باید قضا کنید و شما وقتی می توانید در تهران نماز را تمام بخوانید و روزه بگیرید که در يك محله قصد ماندن ده روز نمایید و اگر قصد کردید و مانند تا به حد مسافت شرعی نرفته اید نماز شما تمام است و می توانید روزه بگیرید و روزه ها كفاره ندارد و در تهران حد ترخص نیست و مسافت تقریباً 45 کیلومتر است که اگر از منزل 22/5 کیلومتر بروید و 22/5 کیلومتر برگردید مسافت شرعی حاصل شده است ولی این حد برای وقتی است که شما در منزل قصد ده روز کرده باشید.

[سؤال 1917] 852

بسمه تعالی

حضور محترم امام امت حضرت آیت الله العظمی خمینی مدّ ظلّه العالی

در مورد این که آیا تهران از بلاد کبیره هست یا خیر، جناب عالی که نجف اشرف مشرف بودید قبل از انقلاب می فرمودید که از بلاد کبیره نشده، و از طرف دیگر نقل شده از کسانی که سؤال کرده اند از حکم کسی که پانزده سال پیش در تهران بوده و به خیال آن که آن وقت از بلاد کبیره نبوده در تمام محلات که می رفته نماز را تمام می خوانده، جواب گفته شده که باید نمازهایش را در غیر محله خود قضا کند، لطفاً نظر شریف به طور واضح تر بیان فرمایید که خیلی از افراد در این مسأله حیران هستند.

بسمه تعالی، تهران فعلاً از بلاد کبیره خارق العاده است و در این سال های اخیر به سرعت بزرگ شده و تعیین زمان آن با خود مکلفین است.

[سؤال 1918] 853

بسمه تعالی

دفتر استفتانات حضرت امام خمینی

این جانب مدت هجده سال در تهران زندگی می کردم و در این جا تحصیل می کردم

ص: 354

ولی بعد از این که به خدمت سربازی اعزام شدم و خدمتم تمام شد از تهران به محلات رفتم و عضو سپاه آن جا شدم و دیگر از تهران رفتم و پیش خودم گفتم که دیگر برای زندگی کردن به تهران نخواهم رفت و مدت یک سال هم آن جا بودم ولی بعد از يك سال به عنوان مأمور به تهران آمدم و در واحد حفاظت سپاه مشغول خدمت شدم و هم اکنون مدت بیست ماه است تهران هستم و محافظ یکی از شخصیت ها هستم و در رفت و آمدها به اختیار او هستیم، گاهی ممکن است بیشتر از بیست و دو کیلومتر و یا کمتر از آن در شهر رفت و آمد کنیم و یا به شهرستان ها برویم و وضعیت پرونده من هم طوری است که اگر آن را به تهران انتقال دهند، حاضریم برای همیشه در تهران بمانم وگرنه در تهران نخواهم ماند و بالا جبار به محلات و یا شهرستان دیگری خواهم رفت.

ضمناً با انتقالی من هم فعلاً موافقت نمی کنند و هم اکنون هم به حسب معمول روزانه کمتر از بیست و دو کیلومتر رفت و آمد می کنم. با این شرایط خواهشمندم در مورد خواندن نماز این جانب را راهنمایی فرمایید. لازم به تذکر است قبلاً يك مرتبه این مسأله را تلفنی از دفتر امام پرسیده ام و جواب این بود که باید نماز را شکسته بخوانی، ولی بعداً چند نفر به من گفتند باید نماز را درست بخوانی و هم اکنون من نمازم را شکسته می خوانم و نمازهای قبلی که درست خوانده بودم فضای آن را به جا می آورم.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و نماز شما شکسته است.

[سؤال 1919] 1663

2. آیا کسی که در تهران به دنیا آمده و پدر و مادرش نیز در تهران به دنیا آمده باشند حکم طی کردن چهار فرسخ مسافت (22/5 کیلومتر) در موردش صادق است؟ (نماز را شکسته بخواند و روزه اش را بخورد) لطفاً حکمش را بفرمایید.

بسمه تعالی، بلی در مورد سؤال حکم مسافر مترتب می شود.

ص: 355

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دامت برکاته، رهبر انقلاب اسلامی و بنیان گذار جمهوری اسلامی

پس از عرض سلام موفقیت و طول عمر آن رهبر و مرجع عظیم الشان را از خداوند متعال خواستارم. این حقیر مقلد حضرت عالی بوده و چند سؤال فقهی داشتم که تمنا می کنم پاسخ فرمایید و این خاطی را یاری نمایید.

1. این جانب موقتاً به تهران آمده و مشغول کار هستم و منزلم در میدان شهدا و محل کارم خیابان سپهبد قرنی، می باشد. وضعیت نماز موقعی که در محل کار هستم چگونه می باشد؟ ضمناً این جانب مشهدی هستم.

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در یکی از دو محل حکم مسافر دارید.

2. آیا جوانانی که در صدد ازدواج می باشند و ضمناً مشغول جمع کردن پول جهت تهیه منزل و لوازم ضروری تشکیل زندگی می باشند به پولی که جمع کرده اند و می کنند خمس تعلق می گیرد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از درآمد و حقوق جمع می کنند سر سال باید خمس بدهند.

3. آیا کار کردن زن ها در ادارات، با توجه به رسالتی که مادران در تربیت فرزندان خود دارند و حضرت عالی هم تأکید زیادی نموده اید جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و تشخیص اهمیت هر يك از کار یا تربیت فرزند با خود شخص است.

4. آیا استماع سرودهایی که از صدا و سیما جمهوری اسلامی که همراه با موسیقی پخش می شود

جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

5. آیا سودی که بانک ها (در شرایط فعلی) در حال حاضر از وام پرداختی می گیرند جایز است یا خیر؟ و باید این سود به بانک ها پرداخت شود یا خیر؟

بسمه تعالی، بهره پول ربا و حرام است.

2. از دیگر مسأله های مطرح شده برای تحقیق کنندگان این قسمت از سپاه (پذیرش تهران) مسأله رفت و آمدها در رابطه با کار است که ابتدا از محل زندگی - که بعضی مستأجر و بعضی نیز موطن شان می باشد - به محل پذیرش می آیند که بعضی از آن ها محل زندگی شان در فاصله کمتر از 22/5 کیلومتر و بعضی بیشتر از این تا پذیرش می باشد و سپس از آن جا به دنبال تحقیق به جاهای گوناگون مراجعه می کنند و گاهی اوقات هم پیش می آید که يك سره از محل زندگی دنبال تحقیق پرونده می روند و به لحاظ کاری مسافت هایی که طی می شود در خطی مستقیم نبوده و گاهی چندین بار رفت و برگشت از يك مسیر را دارند فرائض آنان به چه نحوی خواهد بود؟

بسمه تعالی، اگر کسی قسمتی از تهران وطن اوست، رفت و آمد تا کمتر از چهار فرسخ، حکم تمام بودن نماز را عوض نمی کند و کسی که متوطن نیست و نمی تواند در يك محله قصد اقامت ده روز نماید نماز او قصر است.

3. حال اگر فردی کارش به این نحو است که محل زندگیش تا پذیرش 22/5 کیلومتر فاصله دارد و کارش هم در پذیرش است نه بیرون؛ چون تحقیق است، در صورتی که مستأجر باشد فرائضش چگونه است؟ و اگر هم کارش در بیرون باشد آن وقت چگونه می باشد؟
بسمه تعالی، در فرض مسأله در غیر وطن حکم مسافر دارد.

4. خود این جانب مدت 11 سال است که ساکن تهران می باشم، البته مستأجر بوده و در جاهای مختلف تهران زندگی کرده ام. تا چندی پیش که مسأله قصد اقامت و توطن را متوجه شدم از طریق فتوهای جدید نماز و فرائض دیگرم را به طور کامل به جا می آوردم، حال که مشخص شده که نمی توانسته ام قصد اقامت دائم کرده و وطن

اختیار نمایم اعمال گذشته ام را چگونه باید به جا بیاورم؟ و اصلاً وظیفه ام در مورد اعمال گذشته ام چه نماز و چه روزه چیست؟ در محل فعلی نیز که قرار شده دو سال اقامت نمایم فرائض چگونه است؟ و شرطی را که در مورد اختیار نمودن وطن فرموده اید که اگر عرف و وطنان را محل اقامتی که در آن هستید بدانند، می توانید آن جا را وطن اختیار نمایید این «عرف» چگونه است؟ و آیا با این دو سال از نظر عرف، محل اقامت، وطنم شناخته می شود؟

بسمه تعالی، اگر در يك محله قصد توطن نکرده اید حکم مسافر دارید و در قصد توطن قصد سکونت دائم معتبر است و قصد سکونت چند سال کافی نیست.

[سؤال 1924] 855

بسمه تعالی

به نام خدا و با سلام و تحیت به رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم و ائمه اطهار، جانشینان بر حقش و با سلام به نایب بر حق آخرین ستاره درخشان آسمان ولایت، امام خمینی و با سلام به شهدای اسلام از صدر تا کنون و با سلام به کلیه خدمتگزاران اسلام و مسلمین.

محترماً به عرض حضرت عالی می رساند: ما حدود يك ماه است از اصفهان به تهران منتقل شده ایم و هنوز عرفاً تهران وطن ما محسوب نمی شود، مسکن ما میدان امام حسین است و محل کار ما میدان امام خمینی. تعدادی مسأله است که خواهشمندیم جواب آن را مرحمت فرمایید.

1. آیا ما می توانیم در محله میدان امام حسین قصد ده روز کنیم و حال آن که هر روز صبح تا عصر در محله میدان امام خمینی هستیم؟
2. حدی که ما می توانیم از محل قصد کردن دور شویم چقدر است؟
3. مدتی که ما می توانیم از محل قصد کردن دور شویم چقدر است؟
4. افسران گشت کلانتری که در يك محوطه بزرگ در حیطة کلانتری به گشت مشغولند و هر روز این مسأله تکرار می شود تکلیف ایشان در نماز و روزه چیست

ص: 358

(تهران هنوز موطن آن ها نیست)؟

بسمه تعالی، 1 و 2 و 3 و 4، در فرض مسأله که در يك محله تهران نمی توانید ده روز تماماً بمانید قصد ده روز صحیح نیست، ولی چنانچه بتوانید در یک محله قصد اقامت ده روز کنید بعد از تحقق قصد مذکور رفت و آمد در محلات دیگر تهران تا کمتر از چهار فرسخ ضرر به قصد اقامت او نمی زند و مدت رفت و آمد هم کم باشد یا زیاد ضرر ندارد.

[سؤال 1925]

5. آیا وقتی ما به مأموریت هایی که پیش می آید می رویم و از مقدار مشخص که نماز را می شکنند می گذریم در بازگشت می توانیم دوباره قصد ده روز کنیم و حال آن که احتمال تکرار مأموریت برای ما هست؟

بسمه تعالی، در صورت پیش آمدن سفر شرعی بدون قصد جدید به نحو مذکور نماز قصر می شود.

6. مرسوم است که روی حساب پس انداز بانک ها وام می گیرند و يك درصد مشخص مزید بر پول دریافتی باید بپردازند، این مقدار اضافی چه حکمی دارد آیا ربا نیست؟

بسمه تعالی، حکم ربا با تغییر اسم عوض نمی شود ولی گرفتن حق الزحمه مناسب در مقابل کار مانع ندارد.

7. بهتر است يك حساب عمومی برای خمس ها و يك حساب برای زکات ها مثل حساب 100 امام که برای سایر انفاقات است باز کنید و اگر هست شماره های آن را اعلام نمایید.

بسمه تعالی، حساب شماره یکهزار مؤسسه تعاون اسلامی قم مربوط به خمس و سهمین می باشد.

[سؤال 1926] 856

بسمه تعالی 14 / 11 / 1361

محضر مبارك حضرت امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی و چراغ هدایت امت مسلمان

ص: 359

با سلام و تحیات فراوان خواهشمند است این سؤال را پاسخ فرمایید. اگر شخصی از شهرستان به تهران بیاید و در محله ای که محدوده آن مشخص نیست (مثلاً نارمک) ساکن شود و بخواهد هر روز در محل کار خود که شش تا ده کیلومتر با منزل مسکونی مزبور فاصله دارد حاضر شود می تواند در آن منزل قصد ده روز نماید یا حکم مسافر دارد؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم حکم مسافر مترتب می شود.

[سؤال 1927] 857

بسمه تعالی

دفتر محترم حضرت آیت الله العظمی الامام خمینی دامت برکاته

مستدعی است پاسخ سؤالات زیر را طبق فتوای حضرت امام مرقوم فرمایید:

1. شخصی از شهرستان منتقل به تهران می شود و قصد توطن در تهران می نماید، لکن در محل کارش مسکن پیدا نمی کند و به ناچار در محله دیگری از تهران که 10 تا 20 کیلومتر با محل کارش فاصله دارد منزل موقت می گیرد و هر روز برای انجام کار در حدود هفت تا هشت ساعت به محل کارش می رود. آیا در این دو محل یا یکی از آن ها (منزل یا محل کار) نماز را تمام بخواند یا قصر؟

2. شخصی که حدود پانزده سال قبل به تهران منتقل شده و در این مدت نتوانسته است در محل کارش منزل پیدا کند و در محله های مختلف تهران منزل موقت داشته و چند سالی هم مأموریت اداری در خارج تهران داشته است، ولی در این مدت به اعتبار این که تهران را وطن خود فرض می کرده (مسأله بلاد کبیره مطرح نبوده یا اطلاع نداشته است) نماز را تمام می خوانده است اکنون که منزلش در شرق و محل کارش در غرب تهران می باشد و منزل مسکونی اش هم موقتی است و قصد اقامت دائم هم در آن محل را ندارد، تکلیفش از نظر قصر یا اتمام در منزل و محل کار چیست؟

بسمه تعالی، 1 و 2، اگر قبل از این که تهران از بلاد کبیره خارق العاده شود،

ص: 360

تهران را وطن قرار داده نمازهای سابق صحیح است و چنانچه دو محل سکونت و کار در همان تهران سابق باشد حکم مسافر پیدا نمی کند.

[سؤال 1928] 858

بسمه تعالی

حضور محترم امام امت حضرت آیت الله خمینی، با عرض سلام، سلامتی شما را از خداوند متعال خواستارم. باری عرض می شود:

اگر کسی از مشهد به تهران برای کاری موقت مسافرت کرده و قصد داشت در تهران در محدوده راه آهن بماند و به محض ورود به تهران قصد کرد و نماز را درست (تمام) خواند، ولی بعد از دو روز اعلام کردند در هفته یک روز باید بروید و نک (خارج از محدوده)، در این صورت نماز را تمام باید خواند یا شکسته؟ اگر نماز تمام خوانده در صورتی که نمی دانسته شکسته است باید نمازهایی که خوانده شکسته بخواند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر فاصله بین محلی که قصد کرده اید و محل دوم به مقدار مسافت شرعی نباشد نماز شکسته نمی شود و چنانچه به مقدار مسافت باشد تا مجدداً قصد نکرده اید باید شکسته بخوانید.

[سؤال 1929] 859

بسمه تعالی 1361 / 12 / 14

دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه، سلام علیکم

محترماً به عرض عالی می رساند: ما تعدادی از دانشجویان تربیت معلم شهید مفتاح، اقامت فعلی مان در شهر ری (حضرت عبدالعظیم) می باشد، و هر هفته جهت ادای نماز جمعه به دانشگاه تهران می رویم. حال خواهشمندیم با توجه به حکم مسافر بودنمان (ساکن خوزستان) وضعیت خواندن نمازهای یومیّه را برایمان روشن فرمایید (منظور قصر یا کامل). والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، در فرض مرقوم حکم مسافر دارد.

ص: 361

بسمه تعالی

محضر محترم رهبر عزیز و امام بزرگوار و امید محرومان و مستضعفین جهان و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران امام خمینی سلام عرض می کنم و سلامت و طول عمر آن وجود نازنین را از درگاه خداوند عزوجل خواستارم. محترماً به عرض می رسانم:

این جانب در یکی از پادگان های تهران سرباز می باشم و منزلم در ورامین می باشد. قبلاً مدت يك سال در دزفول خدمت می کردم که در آن جا نماز را به طور کامل می خواندم، ولی از وقتی به تهران آمده ام، من ده روز در پادگان نیستم و خدمت من هم طوری است که دو شب در پادگان هستم و يك شب خانه و الآن من در پادگان نماز را به طور کامل می خوانم، ولی درباره روزه خود دچار اشکال می باشم و در بیرون از پادگان یعنی در تهران، نمی دانم نماز را به طور کامل بخوانم یا به طور شکسته؟ لذا چون از مقلدین آن امام بزرگوار هستم، از محضر شما رهبر عزیز استدعا دارم مرا در رفع این مشکل راهنمایی کنید و با توجه به نزدیک بودن ماه مبارك رمضان خواهشمندم مرا یاری کنید. در پایان سلامت و طول عمر آن وجود نازنین را از درگاه خداوند بزرگ خواستارم.

خدایا، خدایا، تو را به جان مهدی علیه السلام، تا انقلاب مهدی علیه السلام، خمینی را نگهدار

بسمه تعالی، اگر در پادگان قصد ماندن ده روز دارید، نماز تمام و روزه صحیح است، وگرنه حکم مسافر دارید.

2. فردی که جهت تحصیل به شهر تهران آمده و هر هفته برای ادای نماز جمعه از محل اقامت خود خارج می شود، آیا می تواند قصد کند و نماز هایش را تمام بخواند. با توجه به این که محل اقامتش تا محل نماز جمعه از 22 کیلومتر کمتر باشد. (محل اقامت

ص: 362

بسمه تعالی، در فرض سؤال قصد اقامت صحیح نیست.

[سؤال 1932] 861

بسمه تعالی 1361/4/7

دفتر امام خمینی دام ظلّه، پس از ابلاغ تحیت و سلام

1. میزان و ملاک بلاد کبیره چیست و تشخیص آن با کیست؟ آیا تبریز، مشهد مقدس و اصفهان جزء بلاد کبیره هستند؟

بسمه تعالی، میزان، بزرگی خارج از حد متعارف شهرها در هر زمان است و تشخیص آن موکول به نظر عرف است.

[سؤال 1933]

2. این که فرموده اید: در تهران حد ترخص نیست، پس حد ترخص تهران از کجاست؟

بسمه تعالی، در مثل تهران با خروج از محله حکم سفر مترتب می شود.

3. آیا پدر و مادر ولایت بر اولاد کبار خود دارند؟ اگر دارند در چه موردهایی است و اگر اصلاً ندارند اطاعت آنان در چه مواردی لازم است؟ لطفاً توضیح دهید.

بسمه تعالی، ولایت بر اولاد کبار عاقل رشید ندارند، ولی فرزند باید از کاری که موجب اذیت والدین می شود اجتناب کند.

4. آیا مالکیت در اسلام از لحاظ کمّ و مقدار حدی دارد؟

بسمه تعالی، حد کمّی ندارد، ولی اسباب حصول آن محدود است.

5. آیا می توان اموال مشروع اشخاص را به عنوان این که سرمایه دار هستند بدون دلیل شرعی گرفت؟

بسمه تعالی، اموال مشروع کسی را فقط به عنوان این که زیاد است نمی گیرند.

6. حاکم و ولی فقیه ولایت تصرف در اموال و انفس به طور کلّ و مطلق دارد؟

بسمه تعالی، هر جا که مصلحت اسلام و نظام اقتضا کند حق اعمال ولایت دارد.

7. این که فرموده اید سرود استاد شهید مطهری اشکال ندارد آیا با آهنگ و آن سبک مخصوصی که رادیو

پخش می کند یا فقط سرود بدون آهنگ؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

8. آیا رانندگی برای بانوان و دختران جایز است؟

بسمه تعالی، اگر موجب فتنه و فساد نباشد با مراعات حجاب کامل اشکال ندارد.

9. طلای سفید یا پلاتین برای مرد چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

10. برادرانی که در جبهه ها هستند ایام ماه مبارك رمضان روزه نمی توانند بگیرند چون مسافرنند و اختیار در دست خودشان نیست. آیا باید بعداً قضای روزه را بگیرند؟

بسمه تعالی، قضای روزه فوت شده واجب است.

11. اگر کسی به انسان چیزی هبه کرد و بعد منصرف شد و خواست پس بگیرد، آیا می تواند پس بگیرد و اگر آن چیزی که هبه کرده به شخص دوم بخشیده، تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، اگر موهوب له از ارحام واهب نباشد و عین موهوبه نزد او به حال خود باقی باشد می تواند پس بگیرد.

12. گاهی در سپاه پاسداران مقداری غذا اضافه می آید. آیا می توان به فقرا داد؟

بسمه تعالی، منوط به اجازه مسئولین است.

13. آیا می توان از کاغذ نهادهای انقلابی یا ادارات دولتی به مقدار يك صفحه برداشت و استفاده شخصی نمود، همچنین خودکار و مداد و غیره؟

بسمه تعالی، تابع مقررات و اجازه مسئولین است.

14. گاهی شخص پاسدار يك نفر دوست خود را که همراه اوست به سپاه می آورد و از غذا می خورد چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر میهمان آوردن متعارف باشد اشکال ندارد.

15. راننده سپاه می رود در پی مأموریت، وسط راه يك نفر را سوار می کند چون به مسیرش می خورد، اشکال دارد؟

بسمه تعالی، بدون اجازه مسئولین جایز نیست.

16. راننده سپاه یا ادارات دولتی و غیره مأموریت می رود و در برگشت در بین راه به مدت پانزده دقیقه می رود منزل خود یا پدر و مادر سر

بزنند، آیا اشکال دارد؟

بسمه تعالی، تابع مقررات است و با اجازه مسئولین مربوطه بی اشکال است.

ص: 364

17. آیا در رادیو و تلویزیون که زن اخبار می گوید شنیدن صدای زن و دیدن او اشکال دارد؟

بسمه تعالی، بدون ریبه اشکال ندارد.

[سؤال 1934] 1363

3. اگر شخصی در تهران که وطن اوست به قصد مسافرت از منزل خارج شد، آیا اگر از حد ترخص خارج شد، نمازش قصر می شود؟ و موقع برگشتن اگر حوالی منزل رسید، نمازش تمام است یا قصر، یا حتماً باید داخل منزل برود؟

بسمه تعالی، در مثل تهران مبدأ مسافت از منزل است، ولی حکم سفر با خروج از محله مترتب می شود و در برگشت با رسیدن به محله حکم سفر قطع می شود.

[سؤال 1935] 1363

6. در جواب این سؤال که کسی که تهران وطن اوست و هر روز بدون آن که از شهر خارج شود چهار فرسنگ شرعی یا بیشتر راه می رود آیا چنین شخصی مسافر محسوب می شود؟ فرموده اید: با پیمودن مسافت شرعی ولو در داخل شهر حکم مسافر دارد. حالا آیا جواب، دور زدن یا پیچ و خم را هم شامل می شود یا فقط راه مستقیم را؟

بسمه تعالی، میزان راهی است که برای رسیدن به مقصد پیموده می شود، خواه مستقیم باشد یا با پیچ و خم.

[سؤال 1936] 1363

12. کسی که به قصد مسافرت از منزل خارج شد، اگر وقت نماز است هر کجا رسید می تواند نماز قصر بخواند، یا حد و حدودی دارد؟

بسمه تعالی، در مثل تهران بعد از خروج از محله و در سایر جاها بعد از خروج از حد ترخص نماز قصر می شود.

ص: 365

2. برای خواندن نماز مسافر باید مسافت را از در منزل حساب نمود یا از دیوارها و محدوده شهر؟

بسمه تعالی، در مثل تهران، مبدأ مسافت از منزل حساب می شود.

5. کارگرانی که جهت کار در گذشته به تهران می آمدند و حکم بلاد کبیره بودن تهران را هم نمی دانستند و به محض ورود قصد اقامه می کردند و برای کار از محدوده خارج می گشتند و شب بر می گشتند و گاهی بدون قصد اقامه مجدد ده روز در يك محل می ماندند و مدتی را بدین گونه در رفت و آمد بوده اند وظیفه شان چیست؟ و در صورت قضا آیا تنها نمازهای چهار رکعتی اگر قضا شود کفایت می کند یا خیر؟ توضیحاً این که تا زمان فوت مرحوم آیت الله شاهرودی رحمه الله مقلد ایشان بوده اند.

بسمه تعالی، اگر بعد از بزرگ [و] خارق العاده شدن تهران، روزه و نماز چهار رکعتی را بر خلاف وظیفه انجام داده قضا دارد.

بسمه تعالی 1 / 3 / 1361

محضر مقدس رهبر عالی قدر، آیت الله العظمی امام خمینی، ادام الله بقائه الشریف

پس از سلام و ارادت و بندگی، سلامتی آن وجود مقدس را از درگاه حضرت احدیت جلت عظمته مسئلت دارم. در ضمن مرحمت فرموده مسائل ذیل را جواب مرقوم فرمایید که مورد نیاز است. بقای عمر شما را از خداوند قادر منان خواهانم.

1. در شهرهای بزرگ یا تهران حد ترخص از در خانه است یا حدودی که برای شهر معین شده؟

بسمه تعالی، ترخص ندارد و مبدأ مسافت در آن منزل است.

2. پدر مبلغی به نام شیر بها از داماد می گیرد آیا مجاز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر با رضایت می دهد مانع ندارد.

[سؤال 1940] 863

بسمه تعالی

دفتر استفتائات حضرت امام خمینی

من منزلم در شهر ری و محل کارم در خیابان پاسداران است و از منزل تا محل کار روزانه رفت و برگشت حدود 50 الی 60 کیلومتر را طی می کنم، آیا نماز بنده در محل کار شکسته است یا خیر؟ و آیا در ماه رمضان روزه من درست است یا خیر؟ (توضیح این که این مسافت را از داخل شهر طی می کنیم)

البته حضرت آیت الله امام خمینی در توضیح المسائل در مورد معلمان شرح داده اند که اگر از منزل تا محل کار 22 کیلومتر می شود نماز شکسته و روزه هم باطل است، اما فرموده اند که این 22 کیلومتر در خارج از شهر باید طی شود یا اگر در داخل شهر هم باشد حکم همین است؟ لطفاً هرچه زودتر جواب مرقوم فرمایید چون ماه رمضان نزدیک است. خداوند شما را حفظ کند تا به این انقلاب و اسلام خدمت کنید.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

[سؤال 1941] 864

بسمه تعالی 1361 / 2 / 31

دفتر حضرت امام خمینی دامت برکاته

با سلام و تحیت به استحضار می رساند که چند ماه قبل جهت انجام مأموریتی همراه با چند تن از برادران پاسدار دیگر عازم تهران گردیدیم و مأموریت ما از اول مشخصاً چندین ماه طول می کشید. بنابراین جهت اقامه نماز و به جای آوردن روزه قصد عشره نمودیم.

محل خوابگاه ما انتهای کارگر (امیرآباد) خوابگاه دانشگاه تهران بوده و محل

ص: 367

کلاس های کارمان هم در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران است که نماز ظهر و عصرمان هم در همین محل برگزار می شده است. مسافت خوابگاه تا دانشکده را دقیقاً نمی دانم. مستدعی است روشن فرمایید آیا طبق یکی از آخرین استفتانات امام امت در رابطه با این که مبدأ مسافت در شهر تهران از کجا حساب می شود و نمازهایی که قبل از فهمیدن حکم خوانده شده چه صورت دارد؟ آیا باید نمازها و روزه ها قضا شود؟

بسمه تعالی، مبدأ مسافت منزل است و آنچه خلاف وظیفه عمل شده قضا دارد و اگر قصد اقامه در يك محله تهران نکرده اید حکم مسافر دارید.

[سؤال 1942] 865

بسمه تعالی 1361 / 12 / 20

محضر مبارك زعيم عالی قدر عالم تشيع حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

عده ای از اهالی شهرستان ها و روستاهای مختلف که برای کار کردن در طول سال به تهران مسافرت کرده و بعضاً چندین ماه متوالی در تهران اقامت نموده و منزل مسکونی اجاره می کنند و روزها برای کار کردن به نقاط مختلف تهران و حومه رفته و شب ها به منزل استیجاری باز می گردند، با توجه به فتوای حضرت عالی در مورد بلاد کبیره که شامل تهران هم می شود تقاضا می شود در مورد نماز و روزه این افراد نظرتان را بفرمایید.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

[سؤال 1943] 1652

2. راننده تاکسی در شهری مثل تهران آیا حکم دائم السفر را دارد یا خیر؟ (در رابطه با نماز و روزه)

بسمه تعالی، اگر در مقدار مسافت شرعی رانندگی می کند نماز تمام است.

[سؤال 1944] 1652

3. اگر دائم السفر باشد مثلاً از منزلش چهار فرسخ شرعی دور شود برای جلسه

ص: 368

بسمه تعالی، در غیر سفر شغلی با پیمودن مسافت شرعی حکم مسافر دارد.

[سؤال 1945] 866

بسمه تعالی 1361 / 3 / 22

با سلام و درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی

برادران عزیز! بخش آموزش فنی دانشکده صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران در ابتدای سال 61 نوگشایی شده و اقدام به گرفتن دانشجویان نمود. از بین دانشجویان این دانشکده حدوداً تعداد 30 الی 40 نفر از برادران شهرستانی هستند که در خوابگاه دانشکده واقع در خیابان شهید دکتر بهشتی (عباس آباد سابق) سکنا گزیده اند، اکثر روزهای هفته به طور معمول کلاس هایشان در محل ساختمان شماره 1 واقع در همان خیابان تشکیل می شود، ولی روزهای چهارشنبه به دلیل کمبود امکانات دانشکده، محل آموزش آن ها در خاک سفید تهران پارس که حدوداً 15 کیلومتری محل خوابگاه می باشد و روزهای پنج شنبه در خیابان بیژن بالاتر از میدان ونک در امتداد خیابان ولی عصر که محل آن بیش از 3 کیلومتر با خوابگاه فاصله ندارد می باشد و این برنامه هر هفته تکرار می شود. مسأله در مورد نماز و روزه دانشجویان شهرستانی است، این طور که گفته می شود گویا نماز آنان شکسته است و روزه هم نمی توانند بگیرند؛ زیرا برای آن که بتوانند نماز را کامل خوانده و روزه را نیز بگیرند، بایستی قصد اقامت 10 روز بکنند و در این مدت از حد ترخص خارج نشوند و این طور که گفته می شود حد ترخص در مورد شهرهای بزرگ همان محله عرفی است، هر چند که از محدوده شهر خارج نشود. و چون این دانشجویان هر هفته از این حد ترخص خارج می شوند بنابراین بایستی نمازشان شکسته باشد و روزه هم نمی توانند بگیرند؛ چون این مسأله ای است که در هر زمانی برای دانشجویان شهرستانی این دانشکده مطرح است

ص: 369

و با ورود دانشجویان شهرستانی جدید هر زمان بعد بیشتری پیدا خواهد کرد.

بسمه تعالی، در فرض سؤال بدون قصد اقامه ده روز در يك محله نماز و روزه شکسته است.

[سؤال 1946] 2504

3. برای ساکنین تهران مبدأ مسافت در مسافرت، منزل او است یا محل او یا بیرون تهران؟

بسمه تعالی، منزل است.

[سؤال 1947] 2504

4. شخصی که در حدود میدان خراسان تهران ساکن و در تمام سال هر روز به کارخانه ایران ناسیونال - که کارگر آن جا است - می رود و بر می گردد، صوم و صلاتش

چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر محله ای که در آن سکونت دارد وطن او است یا در آن قصد اقامه کرده و فاصله کمتر از مسافت باشد نماز او تمام و روزه او صحیح است و در غیر این صورت حکم مسافر دارد.

[سؤال 1948] 867

بسمه تعالی

من دانشجوی دانشگاه تهران و متولد تهران هستم و تا پنج ماه پیش مقیم تهران بودم، اما از ماه بهمن به دلیل ازدواج، در کرج ساکن شده ام که ممکن است موقتی باشد، حالا بعد از باز شدن دانشگاه هر روز از کرج رفت و آمد می کنم، شوهرم متولد طالقان است. آیا من چون متولد تهران بوده ام طبق فتوای حضرت امام نمازم تمام است یا نه؟ و در مورد روزه ام به همین ترتیب آیا حکم مسافر را دارم و نمی توانم روزه بگیرم؟

به امید پیروزی حق بر باطل و جهانی شدن حکومت حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

ص: 370

بسمه تعالی، اگر به مقدار مسافت رفت و آمد می کنید، حکم مسافر دارید و در تهران در محله ای که وطن شما است تا از آن اعراض نکرده اید به حکم وطن باقی است.

[سؤال 1949] 1043

2. جدیداً مسأله ای بیان داشته اید: کسانی که از شهرستان ها برای ادامه تحصیل یا کارهای دیگر برای مدت چند سال به تهران منتقل می شوند و محل سکونتشان با محل کار یا تحصیل آنان در دو محله مختلف تهران باشد و هر روز این فاصله را طی می کنند نمازهایشان شکسته است، آیا منظور دو محله مختلف حد ترخص است یا نه؟

بسمه تعالی، مقصود از دو محله، دو محله عرفی است.

[سؤال 1950] 1043

3. شخصی شغل او رانندگی است البته فقط در تهران، اگر در ماه مبارك رمضان به او گفتند مأموریت داری که صبح بروی کرج اگر رفت و هنوز ظهر نشده برگردد روزه اش اشکال دارد؟

بسمه تعالی، شغل رانندگی اگر در مسافت شرعی باشد ولو در داخل تهران و مأموریت مذکور هم به عنوان شغل رانندگی باشد روزه صحیح است ولو بعد از ظهر برگردد، ولی اگر رفتن به کرج به عنوان شغل نباشد در صورتی روزه صحیح است که برگشت به محله محل سکونت در تهران پیش از ظهر باشد.

[سؤال 1951] 1043

4. شخصی که تهران وطن او نیست هر روز از محل کار خود تا منزلش سه الی چهار کیلومتر باید مسیر طی کند، تکلیف نمازهایش چیست؟

بسمه تعالی، اگر محل سکونت با محل کار در يك محله قرار دارد نماز تمام است وگرنه قصد اقامت متحقق نمی شود و حکم مسافر دارد.

ص: 371

6. مستدعی است بفرمایید دو محله مختلف چقدر باید فاصله داشته باشند؟

بسمه تعالی، میزان در صدق دو محله، نظر عرف است.

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر و مرجع عالی قدر، حضرت امام خمینی

پس از سلام و آرزوی سلامتی و بقای عمر شما مرجع عزیز، اخیراً با مطالعه فتوای حضرت عالی در روزنامه‌ها برایم اشکالاتی پیش آمده است که عبارتند از:

1. از سال 50 تا کنون در تهران تحصیل می‌کردم و هر چند مدت يك بار به وطن خود بر می‌گشتم و در موقع برگشت به تهران چنانچه قصد اقامت 10 روز بیشتر را داشتم نماز و روزه خود را به طور کامل انجام می‌دادم ولیکن اخیراً متوجه شدم که باید شکسته بخوانم، آیا باید نمازها را شکسته قضا به جا آورم یا خیر؟ با توجه به این که تا کنون محل کار و سکونت من در دو محل بوده است در تهران.

بسمه تعالی، اگر قصد ماندن ده روز در یک محله را نداشته‌اید نماز شما شکسته بوده و اگر تمام خوانده‌اید باید قضا کنید.

2. از دو سال پیش تا کنون به استخدام دولت درآمده‌ام و تا موقع بازنشستگی باید در تهران باشم؛ یعنی حدود 30 سال ولیکن قصد دارم که بعد از بازنشستگی به وطن اصلی خودم برگردم، حال با توجه به این که ممر درآمد من در تهران است آیا تهران وطن من می‌شود یا خیر؟ و باید نماز را در طی این سال‌ها با توجه به سؤال اول کامل انجام دهم یا شکسته. چگونه می‌توانم اگر تهران وطنم حساب نشود نماز و روزه را کامل انجام دهم با توجه به این که محل کارم و سکونت من در دو محل مختلف است؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، تهران وطن شما محسوب نمی شود و بدون قصد ده روز در یک محله آن نماز شما قصر است.

[سؤال 1955] 93

2. کسی که از یک طرف تهران به طرف دیگر می رود و این کار هر روز تکرار می شود و این مسافت بیش از مسافت شرعی است روزه و نماز این شخص چگونه می باشد؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال حکم مسافر مترتب است.

[سؤال 1956] 869

بسمه تعالی 1361 / 2 / 9

خدمت مبارک امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب

حضرت امام این جانب دارای شرایط ذیل می باشم، لطفاً تکلیفم را از لحاظ شرعی روشن بفرمایید.

1. از شهرستان به تهران آمده ام و هنوز تهران را وطن خود انتخاب نکرده ام و به صورت متوالی نزدیک دو سال و نیم از مهر ماه سال 57 جهت تحصیل و کار و خدمت در سپاه در تهران بوده ام.

2. به علت عدم اطلاع از فتوای شما در مورد بلاد کبیره در خصوص تکلیف خود (خروج از محل) همیشه در صورت امکان قصد ده روزه نموده ام.

3. هنوز هم به علت عدم روشن شدنم در مورد فوق، خصوصاً از لحاظ مقدار، حوزه محل تکلیف خود را نمی دانم. مثلاً نمی دانم از مرکز منطقه ده سپاه تا کجا بروم نماز و روزه ام قصر می باشد.

4. از فتوای شما فقط در مورد ساکنین بلاد کبیره، یعنی کسانی که آن جا را وطن اصلی خود انتخاب کرده اند خبر داشتم و لاغیر.

حالا با شرایط فوق تکلیف این جانب بعد از این و در مورد نماز و روزه مدت

ص: 373

اقامت در تهران که قبلاً انجام داده ام چه می شود. انزل الله عليك خير رحمة و وفقك الله لما يرضاه

بسمه تعالی، اگر در يك محله تهران قصد ماندن ده روز کنید که از آن جا خارج نشوید نماز شما تمام است و بدون قصد ده روز حکم مسافر دارید.

[سؤال 1957] 870

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب حضرت امام خمینی

چند سؤال شرعی در ارتباط با مسأله نماز مسافر و روزه مسافر در مورد خودم که ساکن گوهردشت کرج هستم مطرح می سازم. ضمناً محل کارم در تهران است و هیچ کدام از دو محل تهران و گوهردشت را به عنوان وطن انتخاب نکرده ام.

1. قصد دارم برای ماه رمضان سال جاری به تهران آمده و در عباس آباد تهران نزدیک خیابان جردن منزل یکی از دوستان سکنا گزینم (با قصد بیش از 10 روز)، لیکن مجبور هستم هر روز به محل کارم که در خیابان دکتر فاطمی تهران است بیایم. فاصله محل کار و منزل دوستم کمتر از چهار فرسخ است، لذا با این ترتیب آیا نمازم درست است و می توانم روزه بگیرم؟

بسمه تعالی، در مثل فرض سؤال قصد اقامت به نحو مذکور صحیح نیست و حکم مسافر دارید.

[سؤال 1958]

2. قبل از آمدن به گوهردشت، در ابتدای کار در آریا شهر تهران زندگی می کردم (حدود 4 ماه) و محل کارم در خیابان سپهبد قرنی تهران بود. فاصله بین آریا شهر و تهران کمتر از چهار فرسخ است. آیا نمازهایم را که درست خوانده ام صحیح بوده و اگر نه، آیا باید اعاده شود؟

ص: 374

بسمه تعالی، در فرض سؤال اگر محل سکونت وطن شما نبوده نمازهایی که خوانده اید باید به صورت شکسته قضا نمایید.

[سؤال 1959]

3. سال گذشته ماه رمضان در تهران، حدود میدان خراسان منزل یکی از اقوام سکنا گزیدم (با قصد بیش از 10 روز) تمام مدت هر روز از آن جا به محل کارم که در خیابان سپهبد قرنی بود می آمدم، فاصله بین میدان خراسان و سپهبد قرنی کمتر از چهار فرسخ است. نمازها را درست خوانده و روزه را نیز گرفتم. آیا نماز و روزه ام صحیح بوده است؟ آیا در صورتی که صحیح نبوده باید تکرار نمایم؟

بسمه تعالی، قصد اقامت به نحو مزبور صحیح نیست و نماز و روزه را باید قضا نمایید.

4. در مقطعی از دوره دانشجویی دانشگاه از شمیران (محل زندگی) به تهران (محل دانشگاه) می آمدم. (حدود 6 ماه) در این مدت روزه گرفته، نماز را تمام می خواندم. فکر می کردم چون فاصله تهران - شمیران کمتر از چهار فرسخ است از این لحاظ اشکالی به وجود نمی آید و نماز شکسته نمی شود و روزه صحیح است. آیا نماز و روزه هایم درست نبوده، باید اعاده نمایم؟

بسمه تعالی، روزه ها و نمازهای چهار رکعتی قضا دارد.

5. در مقطعی از دوره دانشجویی در خارج از کشور، بعضی مواقع از شهر تحصیلی دانشگاهی (محل کار و محل تحصیل) به شهرهای دیگر (با بیش از چهار فرسخ راه) به قصد تظاهرات بر ضد رژیم سابق یا سخنرانی مذهبی مسافرت می کردم. بعد از مراجعه به شهر تحصیلی بدون قصد قبلی بعضاً اتفاق می افتاد که مجدداً به فاصله کمتر از 10 روز مسافرت از شهر تحصیلی به شهرهای مذکور تکرار می شد. در تمام این احوال در فواصل مراجعه به شهر تحصیلی، در شهر تحصیلی نمازهای خود را درست می خواندم، به اعتبار این که در شهر تحصیلی بیش از یک سال خواهم ماند (در ابتدای هر سال ثبت نام مجدد در دانشگاه می شد) آیا این نمازها صحیح بوده یا خیر؟ و آیا باید نمازها را اعاده نمایم؟ (نمازهایی که در فواصل خوانده شده است؟)

بسمه تعالی، در شهر تحصیلی اگر بدون قصد اقامت ده روز در یک محل نماز تمام خوانده شده، نماز و روزه قضا دارد.

ص: 375

2. در صورتی که شخصی در شهری نظیر تهران از محل کارش یا منزل باید فاصله ای بیش از نیم فرسنگ را طی کند آیا روزه اش قبول است یا باید از آخرین نقطه که فاصله بیش از رسیدن صدای يك خروس است تا 4 فرسنگ محاسبه شود که در شهری نظیر تهران ممکن است حتی به فاصله از منزل تا محل کارش به بیش از هفتاد کیلومتر هم برسد.

بسمه تعالی، در تهران مبدأ مسافت از منزل حساب می شود و در شهرهای عادی از آخر شهر.

بسمه تعالی

در بلاد کبیره، مبدأ و منتهای سفر درب خانه است؛ در صورتی که مسافر به بلاد کبیره باز گردد و وارد محدوده محله (برای ساکنین بعد از کبیره شدن) یا محدوده تهران قدیم (برای ساکنین قبل از کبیره شدن) شود، ولی به درب خانه نرود و مجدداً به سفر جدیدی عازم شود، تکلیف شرعی او چیست؟

بسمه تعالی، مبدأ را از همان نقطه ای که شروع به سفر جدید کرده قرار دهد.

2. از فردای روزی که به این منزل آمدیم، در محل کار خود حاضر شدیم و قهراً این مورد هر روز ادامه داشته و دارد. جهت استحضار اضافه می نماید که مسافت محل کار هر يك از اهل خانواده تا منزل، حدود 17 الی 20 کیلومتر می باشد. از طرفی هر جمعه جهت اقامه نماز جمعه به دانشگاه عزیمت نموده ایم که مسافت آن تا منزل، حدود 21/5 کیلومتر است. اخیراً که فتاوی حضرت عالی در رابطه با بلاد کبیره - در روزنامه ها و مجلات - انتشار یافت، موضوع را با بعضی علما مطرح نمودیم. عده ای فرمودند که می بایست ده روز قصد کرده و در منزل بمانید و به محل کار و نماز جمعه

حاضر نشوید؛ و عده ای دیگر فرمودند که چون از حد ترخص خارج نشده اید اشکال ندارد. وظیفه چیست؟

بسمه تعالی، اگر تهران وطن شما نیست، بدون قصد اقامت ده روز در يك محله، حکم مسافر دارید و پس از تحقق قصد اقامت ده روز، تا سفر شرعی پیش نیامده، حکم اقامت به قوت خود باقی است.

[سؤال 1963] 4045

3. اگر کسی منزلش در شرق تهران باشد و مجبور است که هر روز، حدود 8 کیلومتر از شرق به غرب و 8 کیلومتر از غرب به جنوب و 8 کیلومتر از جنوب به منزلش برود، نماز و روزه اش چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر مسیر ذکر شده را بدون عبور در اثنا به منزل می پیماید در فرض مرقوم، در مسیر راه حکم مسافر دارد.

[سؤال 1964] 4045

4. افراد غیر ساکن تهران که می خواهند مدتی در تهران باشند، چه باید بکنند که نماز را تمام خوانده و روزه هم بگیرند؟

بسمه تعالی، می توانند با قصد اقامت ده روز در يك محله، نماز را تمام بخوانند و روزه بگیرند.

[سؤال 1965] 4045

5. افراد غیر تهرانی که می خواهند چند سالی موقتاً در تهران باشند و هر روزه برای کارشان بدون قصد مسافت، حدود 7 - 8 کیلومتر از منزل خارج و برمی گردند، وضع نماز و روزه آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محله، نماز و روزه شان قصر است.

ص: 377

6. افراد غیر ساکن تهران که چند سالی در تهران می خواهند بمانند، اگر در محله خود قصد عشره کرده و همان جا بمانند بعد از اتمام ده روز، اگر کمتر از 22 کیلومتر در تهران در روز ایاب و ذهاب کنند، نماز و روزه آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، تا سفر شرعی جدید پیش نیامده، نماز و روزه شان تمام است.

بسمه تعالی

مبدأ مسافت در شهر تهران از کجا حساب می شود و نمازهایی که قبل از فهمیدن حکم خوانده شده چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، مبدأ مسافت در بلاد کبیره مثل تهران منزل است، و کسی که تهران وطن او نیست و هر روز از محل سکونت و حدود آن خارج می شود برای کار، نمی تواند قصد اقامت نماید و حکم مسافر را دارد و چنانچه بر خلاف وظیفه عمل کرده، باید قضا نماید.

5. بلاد کبیره در ایران کدام شهر است، شایع است که حد ترخص را در آن از درب خانه معین فرموده اید، صحیح است یا نه؟ متمنی است فتوای مبارک را مرقوم و به مهر شریف ممهور فرمایید.

بسمه تعالی، تهران از بلاد کبیره است و مبدأ مسافت در آن منزل است و حد ترخص ندارد، ولی در محله باید احتیاط مراعات شود.

2. با توجه به نظر امام در عروة الوثقی مبنی بر این که تقلید در استنباطات عرفیه جایز نیست، آیا تقلید از امام در این مسأله که تهران، بلاد کبیره است

ص: 378

واجب است یا جایز است؟

بسمه تعالی، تهران، از بلاد کبیره است و تشخیص با عرف است.

[سؤال 1970] 5498

3. با توجه به این که بلاد کبیره تعریف مشخصی ندارند، لذا دانستن نظر عرف در مورد کبیره بودن يك شهر، بسیار مشکل است و عرف تنها می تواند بزرگ و کوچک بودن آن را و آن هم به صورت نسبی مشخص کند و نه کبیره بودن آن را. تکلیف در این گونه موارد چیست؟ (برای مثال، در مورد شهرهای مشهد و تبریز و غیره).

بسمه تعالی، میزان نظر عرف است.

[سؤال 1971] 3165

8. اگر کسی از حد ترخص گذشت و به محل کار خود رسید و کار را انجام داد و بعد به شهر بازگشت و فاصله اش تا منزل از حد ترخص کمتر بود، حکم چیست؟ حکم نمازهای قبلی که خوانده چیست؟

بسمه تعالی، در مثل تهران، از منزل تا محل کار اگر در مجموع رفت و برگشت، به مقدار مسافت شرعی باشد، حکم مسافر دارد.

[سؤال 1972] 873

بسمه تعالی

کسی که تهران - که از بلاد کبیره است - وطن او نیست و محل کار و اقامت او در دو محله تهران است، با چه شرایطی می تواند قصد اقامت ده روزه نماید و نماز را تمام بخواند و روزه بگیرد؟

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در یکی از دو محل، حکم مسافر دارد و چنانچه فاصله دو محل، کمتر از 22/5 کیلومتر است و در یکی از دو محل قصد اقامت کند و بماند، تا زمانی که مسافرت جدید نکرده است، رفت و آمد بین آن دو محل اشکال ندارد و نماز او تمام و روزه صحیح است.

ص: 379

سلام علیکم، ما جمعی از پرسنل استخدامی ارتش جمهوری اسلامی ایران جهت انجام فرائض دینی (نماز و روزه) دچار اشکالاتی شده ایم که لازم شد به عرض امام برسانیم و کسب تکلیف کنیم.

ما به یکی از قسمت های ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران منتقل شده ایم، که حد فاصل منزل تا محل کارمان کمتر از 22 کیلومتر می باشد، ولی هر روز و یا اکثر روزها از محل کار به مأموریت در سطح شهر تهران می رویم و بنا به ضرورت شغلی برایمان مشخص نیست که چند کیلومتر در شهر راه می رویم. با توجه به این که ما بنا به تشخیص مسئولین بالاتر از خود، به این قسمت آمده ایم و نمی دانیم تا چند وقت در این قسمت انجام وظیفه می کنیم (شاید تا آخرین سال خدمت در این قسمت باشیم و شاید هم به جای دیگری منتقل شویم) بر فرض این که تهران محل سکونت دائمی ما باشد، نماز ما شکسته است یا تمام؟

بسمه تعالی، با فرض این که می دانید از منزلتان به مقدار مسافت می روید و در خارج محدوده ای که وطن شما است، خواهید رفت در خارج وطن باید شکسته بخوانید.

3. کسانی که داخل تهران هستند و مجبورند هر روز در محل کار خود، که فاصله اش از منزلشان بیش از چهار فرسنگ شرعی است، حاضر شوند با در نظر داشتن اجبار برای کار، آیا باید نمازشان را تمام بخوانند و روزه بگیرند یا خیر؟

بسمه تعالی، در محل کار، در فرض سؤال، روزه صحیح نیست و نماز شکسته است.

محضر مبارک زعیم عالی قدر، حضرت امام خمینی، دام ظلّه

محترماً؛ بدین وسیله مسأله ذیل از نظر نماز و روزه برای این جانب مطرح است:

این جانب ساکن تهران، میدان شوش و محل کارم کیلومتر 10 جاده ساوه، چهار دانگه است و مدت 6/5 سال است که در آن محل، کار می‌کنم و هر روز صبح ساعت 6/5 صبح به کار می‌روم و ساعت 3/5 بعد از ظهر برمی‌گردم؛ منتها صبح‌ها هنگامی که از درب منزل سوار بر سرویس کارخانه می‌شوم، چون سرویس برای سوار کردن سایر کارگران در شهر مسافت بیشتری را طی می‌کند، مسافت رفت 22/5 کیلومتر می‌باشد (خیابان‌های میدان شوش، میدان خراسان، خیابان خراسان، میدان قیام، میدان امام خمینی، چهارراه حسن آباد، دروازه قزوین، سرپل امامزاده معصوم علیه السلام، قلعه مرغی، زهتابی، جاده ساوه، چهاردانگه) لیکن بعد از ظهرها هنگام برگشت، چون از مسیر دیگری برمی‌گردم (خیابان‌های جاده ساوه، فلاح، سرپل امامزاده معصوم، میدان راه آهن، خیابان شوش، میدان شوش) 18/5 کیلومتر می‌باشد، خواهشمند است بفرمایید نسبت به نمازهایی که تا کنون خوانده و روزه‌هایی که گرفته‌ام و نماز و روزه‌هایی را که از این به بعد باید انجام دهم چه وضعیتی دارم؟

بسمه تعالی، اگر مجموع رفت و برگشت به مقدار هشت فرسخ شرعی نیست حکم مسافر مترتب نیست.

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر عالی قدر

محترماً معروض می‌دارم: فاصله محل کار ما تا منزل 29 کیلومتر است؛ ولی فاصله محل کارمان تا ابتدای شهر 15 کیلومتر می‌باشد و شغل ما پلیس است که 24 ساعت در

منزل هستیم و 24 ساعت در محل کار می باشیم؛ تکلیف نماز و روزه هایی که در محل کار می باشیم را بفرمایند.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی علیه السلام، خمینی را نگهدار؛ از عمر ما بکاه و بر عمر او بیفزای.

بسمه تعالی، در غیر تهران، اگر از آخر شهر تا محل کار به مقدار مسافت شرعی نباشد، حکم سفر مترتب نیست.

[سؤال 1977] 877

بسمه تعالی

بنده از فتوای آن حضرت مبنی بر این که «بایستی حتماً در بلاد کبیره، یک محله را وطن قرار داد» خبر نداشتیم، لذا نماز و روزه ام را در این جا (تهران) درست می خواندم (البته مبدأ را خانه ای قرار دادم که در آن زندگی می کردم؛ یعنی اگر 22 کیلومتر از این خانه دور می شدم نمازم را شکسته می خواندم) تا اخیراً که از فتوای آن حضرت مبنی بر این که «بایستی حتماً محله ای را مشخص نمود، با شرط این که مطمئن باشم که می توانم تا آخر عمر در این محل بمانم»، چون این شرط را دارا نمی باشم، چون ممکن است بعد از اتمام اجاره این خانه، از این محله بروم، لذا مردد مانده ام که چه کار بکنم؟

در ضمن، شغلم پاسداری است و فاصله بین خانه و محل کارم بیش از 22 کیلومتر است و مجبورم هر روز این مسافت را بروم و به خاطر موقعیت کاری ام برایم مقدور نیست ده روز مرخصی بگیرم و در خانه بمانم یا ده روز را در محل کارم بمانم تا بتوانم جهت گرفتن روزه قصد کنم (یعنی این که به من چنین مرخصی داده نمی شود) لذا سؤال می کنم: اولاً در محل اول؛ یعنی شهرک پارچین (البته هنوز از آن جا اعراض نکرده ام و گاه گاهی، یعنی هر دو هفته یک بار، به آن جا می روم) وضع من چگونه است؟ و در این خانه که در تهران زندگی می کنم وضع چگونه است؟ و به علت این که ماه رمضان امسال مأموریت بودم و نتوانستم روزه بگیرم وضع روزه های قضایم چطور می شود؟

ص: 382

ضمناً در شهرک پارچین نماز را کامل و در خانه فعلی شکسته می خوانم، اگر اشتباه بوده، نمازهای خوانده شده را چه کار کنم؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، حکم مسافر دارید و روزه ها را بین سال بنا بر احتیاط، باید قضا کنید و برای این کار لازم است در محلی قصد ده روز کنید.

[سؤال 1978] 878

بسمه تعالی 1361/4/5

حضور مبارک مسئولان دفتر امام سلام عرض می کنم.

بعد از سلام خدمت شما، عرض می کنم که این جانب کارگر ماشین سازی ایران ناسیونال هستم؛ من در ماه مبارک رمضان 15 روز صبح کار و 15 روز بعد از ظهر کار هستم؛ ساعت کار صبح، ساعت 4 الی 12 ظهر و ظهر نمی توانم در کارخانه نماز بخوانم ولی کار بعد از ظهر ساعت 12 الی 19/5 می باشد؛ وضع نماز و روزه من به چه صورت است؟ لطفاً توضیح فرمایید.

من از یکی از روحانیون سؤال کردم، گفت: بعد از ظهر روزه شما درست است ولی نمازت باید شکسته شود.

مساحت به کیلومتر از در خانه تا کارخانه، رفت و برگشت 70 کیلومتر است.

بسمه تعالی، در مسیر و محل کار حکم مسافر دارید و نماز در سفر شکسته می شود و اگر قبل از ظهر به وطن برسید و یا آن که بعد از ظهر از وطن خارج شوید روزه آن روز صحیح است.

[سؤال 1979] 879

بسمه تعالی 1361/4/1

محضر مبارک حضرت امام خمینی، رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، نظر به فتوای حضرت عالی مبنی بر انجام نماز و سایر فرائض دینی در تهران،

ص: 383

اینک سؤال ذیل از نظر این جانب مطرح و لازم شرعی می باشد:

1. آیا شخصی که در یک نقطه از تهران بزرگ، مثلاً در شهر ری، سکونت دارد تا چه حد مسافت می تواند از منطقه محل سکونت خویش خارج گردد تا نماز و روزه وی درست محسوب شود و شکسته نباشد؟

2. با توجه به این که مناطق مختلف تهران به همدیگر پیوسته می باشد، برای رفت و آمد در داخل شهر - مثلاً نماز جمعه و سایر امور شخصی و اجتماعی - چه تکلیف شرعی لازم الاجرا می باشد؟

بسمه تعالی، شهر ری جزو تهران محسوب نیست. اگر از آخر شهر تا محل کار در داخل تهران به قدر مسافت شرعی باشد و یا آن که در صورت سکونت در تهران، اگر از منزل تا محل کار به قدر مسافت شرعی باشد، حکم مسافر دارد.

[سؤال 1980] 880

بسمه تعالی 14 / 9 / 1360

پس از سلام و آرزوی سلامت و طول عمر آن حضرت از ایزد متعال و سپاس به درگاه باری تعالی؛ غرض از مزاحمت، درخواست پاسخ یک مسأله شرعی بود که ما پس از تماس های مکرر با دفتر امام (تهران) و دفتر پاسخ به مسائل شرعی در قم و تماس حضوری با بعضی از اهل علم، به علت جواب های مختلف، نتوانستیم صحیح این مطلب را دریابیم.

کسی که در تهران برای چند سال، موقت ساکن است و قصد اقامت دائم ندارد و هر روز برای انجام کارهای اجرایی از محدوده محل منزل خویش خارج می شود، حکم نماز و روزه اش به چه شکل است؛ یعنی چه مقدار (دقیقاً) فاصله گرفتن از منزل، نماز وی را شکسته و روزه اش را ساقط می سازد؟ تقاضا نمودیم برای رفع شبهه شدید در این باب، مسأله را به مرحمت و لطفتان مرتفع سازید.

ص: 384

بسمه تعالی، اگر قصد ماندن ده روز در محله ای که منزلش در آن است، ندارد و می خواهد هر روز از آن جا خارج شود باید نماز خود را شکسته بخواند. بلی اگر به قصد ده روز در محله مزبور بماند، تا به حد مسافت شرعی نرفته نمازش تمام است.

[سؤال 1981] 881

بسمه تعالی 1361 / 3 / 30

مرجع عالی قدر، امام خمینی، دام ظلّه العالی

ما عده ای از کارکنان پارس الکترونیک در زمان رسیدن ماه مبارک رمضان، مسائل و مشکلاتی راجع به روزه برایمان پیش آمده که خدمتتان عرض می شود:

وضع کارخانه طوری است که کارگران و کارکنان مجبورند از صبح ساعت شش تا سه بعد از ظهر در کارخانه باشند و با احتساب وقت آمد و شد، حدود ساعت پنج صبح از خانه بیرون آمده و ساعت چهار بعد از ظهر به محل اقامت خود برگشت می نمایند. بعضی از کارگران، خانه هایشان در تهران و شاید فواصل خانه آن ها تا محل کارخانه، بیش از 24 کیلومتر می شود، آیا نماز و روزه آن ها شکسته است یا خیر؟ (با توجه به این که اذان صبح در منزل خود و اذان ظهر در کارخانه و اذان مغرب در خانه هستند).

بسمه تعالی، کسانی که در تهران هستند و برای رفتن به محل کار، هر روز مسافت شرعی را طی می کنند، در بین راه و محل کار، حکم مسافر دارند.

[سؤال 1982] 882

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

بنده وطن اصلی ام شهرستان بوده است و هم اکنون مدت چهار ماهی است که

ص: 385

در تهران شاغل می باشم و نمی دانم که آیا به وطنم باز می گردم یا نه؛ ولی میل دارم که برگردم. روزها که در این جا هستم صبح بر سرکارم می روم و بعد از ظهر ساعت 2/30 به خانه برمی گردم. خانه ام در حوالی شوش (ارج) است و محل کارم توپ خانه است.

1. آیا می توانم قصد ده روز بکنم؟ و به این ترتیب که صبح بروم سر کارم و بعد از ظهر برگردم، نماز و روزه ام درست است یا شکسته؟

2. تا چند یا چه مدتی باید در تهران بمانم تا وطنم محسوب شود؟

3. آیا بعد از این که ده روز قصد کردم، می توانم بعد از ظهر، یعنی نماز ظهر که به جا آوردم، به مسافرت بروم؟ و آیا روزه ام درست است؟

بقای عمرتان را از خداوند متعال تا انقلاب مهدی علیه السلام خواهانم.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در تهران حکم مسافر دارید و اگر قصد جدی نمایید، بدون خارج شدن از محله محل سکونت ده روز در آن جا بمانید و با چنین قصدی لااقل یک نماز چهار رکعتی خوانده باشید، تا سفر جدید پیش نیامده نماز و روزه تمام است و در غیر وطن اصلی تا قصد ماندن دائمی نداشته باشید وطن شما حساب نمی شود.

[سؤال 1983] 883

بسمه تعالی

کسی که در سال های اخیر که تهران از بلاد کبیره شده است به تهران آمده و قصد دارد در این شهر زندگی کند، با چه شرایطی تهران وطن او محسوب می شود؟ و آیا داشتن خانه ملک یا استیجاری، دخالتی در این جهت دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، چنانچه در یکی از محله های تهران قصد سکونت دائم کند، همان محله وطن او محسوب می شود و فرقی بین داشتن خانه ملک و یا استیجاری نیست.

ص: 386

بسمه تعالی

کسی که از سال های قبل تهران وطن او بوده است، اکنون که تهران از بلاد کبیره شده، چه محدوده ای وطن او محسوب می شود؟

بسمه تعالی، محدوده قبل از کبیره شدن، وطن او محسوب می شود.

بسمه تعالی 18 / 2 / 1362

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی

پس از عرض سلام و تقدیم احترامات بی حد به حضور آن امام بزرگوار، سؤالاتی داشتم که با کسب اجازه از محضر مبارک به عرض می رسانم.

1. دانشجویی که برای ادامه تحصیل به تهران می آید و قصد دارد که بیش از ده روز در این شهر بماند، تکلیف نماز و روزه اش چه می شود؟

بسمه تعالی، بدون قصد ده روز در خصوص يك محله تهران، حکم مسافر دارد.

2. در صورتی که بر خلاف آن دستور عمل کند و نداند که حکم شرعی در مورد تهران و غیر آن فرق

می کند، آیا آن اعمال گذشته باطل هستند؟ چگونه باید آن ها را جبران کرد؟

بسمه تعالی، اعمالی که بر خلاف وظیفه انجام داده را، باید قضا کند.

بسمه تعالی

کسانی که از شهرستان ها برای ادامه تحصیل یا کارهای دیگر به مدت چند سال به تهران منتقل می شوند و محل سکونتشان با محل کار یا تحصیل آنان در دو منطقه مختلف تهران باشد و هر روز این فاصله را طی می کنند، آیا نمازهایشان شکسته است یا تمام؟

ص: 387

بسمه تعالی، اگر وطن آن ها نیست و وقتی به تهران رسیدند قصد دارند هر روز این فاصله را بروند، نماز ایشان شکسته است.

[سؤال 1987] 887

بسمه تعالی

1. در تهران اگر کسی قصد ماندن ده روز یا بیشتر دارد ولی این مدت را در یک محله نمی ماند بلکه هر روز می خواهد از این محله به محله دیگری از تهران برود که به حد مسافت فاصله دارد با این وضع اقامه محقق می شود یا خیر و آیا فرقی بین فاصله به اندازه حد مسافت و بین کمتر از مسافت هست یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله قصد اقامه محقق نیست.

2. اشخاصی که کارگر بوده اند و از مزد کارگری زمینی برای زراعت خریده اند و به تدریج پول او را داده اند ولی تا حال حساب خمس نداشته و نداده اند، فعلاً زمین مذکور را به قیمت خرید باید تخمیس کنند یا قیمت فعلی؟

بسمه تعالی، قیمت فعلی.

[سؤال 1988] 1577

3. در تهران اگر کسی مسافر بود و وارد تهران شد - که تهران وطن او است - وارد منزل که شد نمازش تمام است یا وارد محله که شد - ولو اول محله - کافی است که نماز را تمام بخواند؟

و نیز اگر از اهل تهران، منزلش آخر محله واقع شده که از منزل که خارج شد - به قصد رفتن مسافت شرعی - محله هم تمام شد، این شخص همین که از منزل خارج شد، نمازش را باید قصر بخواند یا مقداری که از محله دور شد، نمازش قصر می شود؟

بسمه تعالی، با ورود به محله، حکم سفر قطع می شود و با خروج از محله، حکم سفر مترتب می شود.

ص: 388

بسمه تعالی

به چه شهرهایی بلاد کبیره گفته می شود؟ و آیا در ایران به جز تهران، شهری از بلاد کبیره محسوب می شود؟

بسمه تعالی، به شهرهایی که از نظر عرف بسیار بزرگ و خارق العاده هستند مانند تهران فعلی، بلاد کبیره گفته می شود؛ و در حال حاضر در ایران، فقط تهران از بلاد کبیره محسوب می شود.

[سؤال 1990] 2147

3. شما در فتوا فرموده بودید که در بلاد کبیره - مانند تهران - میزان مسافت شرعی (رفت و برگشت، هشت فرسخ شرعی)، از درب منزل حساب می شود و در فتوای دیگری فرموده اید: از موقعی که این بلاد، صغیره بوده اند، از آن محدوده حساب می شود. خواهشمند است که فتوای صحیح را بفرمایید؟

بسمه تعالی، مسافت، از منزل حساب می شود؛ ولی کسانی که تهران قبل از کبیره شدن وطنشان بوده، در صورتی نمازشان شکسته می شود که از محدوده بیرون روند و از مبدأ مسافت - که منزل است - طی مسافت شرعی نمایند.

[سؤال 1991] 889

بسمه تعالی 10 / 9 / 1360

حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

شخصی قصد می کند که بیش از ده روز در شهر خارق العاده ای مانند تهران اقامت نماید. لطفاً توضیح بفرمایید: برای انجام کارهای روزمره تا چه حدی از منزل محل قصد، مجاز به رفت و آمد می باشد و وضعیت نماز او به چه صورت خواهد بود؟

بسمه تعالی، در صورتی نماز او تمام است که قصد کند از محله ای که منزل در آن است تا ده روز خارج نشود و اگر قصد دارد از آن جا خارج شود و

ص: 389

رفت و آمد داشته باشد، قصد او محقق نمی شود.

[سؤال 1992] 890

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

مسائل ذیل برای دانشجویان این مؤسسه کمال ضرورت را دارد. متمنی است پاسخ مرقوم فرمایند:

1. اگر مسافری وارد تهران شود و از اول قصد داشته باشد که در محلات مختلف داخل شهر - مثلاً بازار و دانشگاه - رفت و آمد کند، آیا با این فرض اصولاً قصد اقامت متمسّی است یا نه؟

بسمه تعالی، قصد اقامت به نحو مزبور صحیح نیست.

[سؤال 1993]

2. در صورتی که تعدد محلات و مناطق، منحل به قصد اقامت باشد، ملاک در تشخیص تعدد چیست؟ آیا صرف اسامی عرفی خیابان ها و کوچه ها موجب تعدد است یا مثلاً مناطق و نواحی شهرداری ملاک است؟

بسمه تعالی، میزان، نظر عرف است.

[سؤال 1994]

3. خروج از محل اقامت - مثلاً از دانشگاه به بیمارستان شهدای تجریش به منظور خدمت به مصدومین - در صورتی که حدود 12 ساعت طول بکشد، آیا ناسخ حکم اقامت است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر از اول، قصد خروج از محل اقامت به مدت مذکوره را نداشته و بعد از قصد اقامت و خواندن حد اقل يك نماز چهار رکعتی پیش آمده، مضر به حکم قصد اقامت نیست، در صورتی که به مقدار مسافت نباشد.

ص: 390

بسمه تعالی

دفتر استفتای امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

به خدا قسم فکر می‌کنم در بیابانی ظلمانی حرکت می‌کنم و البته سرگردان و ره گم کرده‌ام و هر کسی مرا به راهی که به نظر خودش صراط مستقیم است می‌خواند و همه این راه‌ها با هم تناقض دارد؛ از شما خواهش‌مندم تو را به فاطمه زهرا علیهاالسلام همان طور که همه کارهایتان برای خداست، این مشکلات و مسائل مرا هم طبق فتاوی‌ای امام امت حل نمایند و این مخلوق خداوند را از این سرگردانی نجات دهید. خداوند توفیق‌تان دهد. مشکلات من در رابطه با بلاد کبیره بودن تهران است؛ لطفاً هرچه زودتر توجه کافی مبذول دارید.

تهران از چه سالی جزو بلاد کبیره شده؟ لازم به تذکر است که من سال 1340 در تهران متولد شدم؛ آیا شامل زمان تولد من می‌شود؟

بسمه تعالی، از اهل اطلاع تحقیق کنید.

3. فاصله چهار فرسنگ شرعی برای شهرهایی که به علت توسعه نزدیک شده‌اند، ابتدای مسافرت، از منزل محسوب می‌شود یا آخرین دیوار شهر؟ و انتها، اولین دیوار شهر مقصد می‌باشد یا محلی که کار دارد؟

بسمه تعالی، در غیر شهرهای بزرگ خارق العاده، از انتهای شهر تا ابتدای شهر حساب می‌شود.

بسمه تعالی دهم ذی القعدة 1402 ق

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه الوارف

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته، و أمّا بعد:

شخصی از ده خود به قصد کاری در یکی از شهرها حرکت می کند، مسافت فی ما بین ده و اولین ساختمان های شهر از 20 کیلومتر تجاوز نمی کند ولی مقصد اصلی او اواسط شهر است و کل مسافت تا محل مقصد 23 یا 24 کیلومتر می باشد؛ حکم نماز او از نظر قصر و اتمام چیست؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، حکم سفر مترتب نیست؛ مگر آن که مقصد محل کار، از شهرهای بزرگ خارق العاده مانند تهران باشد.

[سؤال 1998] 1049

2. در مکان های وسیع، همان طور که ساختمان های آن جا ملاک برای قصد اقامه و ملاک در مبدأ مسافت است، آیا در انتهای سفر هم ملاک مسافت شرعی را همان جا قرار دهد یا درب ورودی محل را؟

بسمه تعالی، در صورتی که مثل شهرهای بزرگ خارق العاده نباشد، ملاک، رسیدن به محل اقامت است نه منزل.

[سؤال 1999] 893

بسمه تعالی 1361 / 5 / 2

پیشگاه مبارک زعیم عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

اماما! ما عده ای از اهالی شهرستان گناباد، روستای سنو در تهران سکونت داریم و همگی از جناب عالی تقلید می نماییم. تا این تاریخ نماز و روزه مان را طبق مسأله شماره 1332 به جا آورده ایم، ولی در تاریخ اسفند ماه 1360 مسأله ای در مجله پاسدار اسلام شماره سه به چاپ رسیده است مبنی بر این که کسانی که از شهرستان ها به تهران می آیند و محل کارشان در تهران می باشد نمازشان را باید شکسته بخوانند و ما در حدود 10 تا 15 سال است که در تهران سکونت داریم، ولی اگر فردا دولت جمهوری اسلامی به ما در شهرستان که وطنمان است کار بدهد، ما به شهرستان می رویم؛ چون تصمیم نداریم برای همیشه در تهران بمانیم. ولی از مجبوری که کاری در شهرستان

ص: 392

نداریم، به تهران آمده ایم. حال از محضر زعیم عالی قدر، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران تقاضا داریم برای ما اهالی شهرستان اعلام فرمایند که آیا نماز و روزه مان شکسته است و روزه مان باطل است یا خیر؟ اگر چنین است، دستور فرمایید مسأله را طی نامه ای برای این انجمن اسلامی اعلام نمایند.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، حکم مسافر دارید و بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، نماز قصر است و روزه صحیح نیست و اعمال گذشته چنانچه مخالف وظیفه انجام گرفته باشد قضا دارد.

[سؤال 2000] 894

بسمه تعالی 1361 / 11 / 9

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، سلام علیکم

ضمن سلام، چند سؤالی پیش آمده؛ از محضر مبارک تقاضای راهنمایی داریم، امیدواریم ان شاء الله ما را یاری فرمایید.

1. پارسال این جانب سؤالی را به این عنوان از محضر مبارک مطرح نموده بودم که ما عده ای از کارکنان صنایع نظامی دفاع مهمات سازی، صبح ها با سرویس ماشین تقریباً در حدود بیست و چهار کیلومتر عرفی راه می رویم به سر کار، و بعد از ظهر به منزل باز می گردیم. نماز و روزه ما آیا شکسته است یا باید درست به جا آوریم؟ یعنی مسافت از پادگان جی تا خیابان پاسداران شمیران است. حضرت امام جواب فرموده بودند: نماز شکسته و روزه افطار شود و قضای روزه بعداً به جا آورده شود. اخیراً شخصی از همکاران می گوید: بنا به قول شخصی از دفتر امام در جماران، مسأله بالا شامل حال کسانی که 10 سال قبل در تهران بوده و تهران را وطن دائمی قرار داده اند نمی شود؛ چون بعد از آن، تهران از طرف امام بلاد کبیره اعلام شده؛ یعنی کسانی که قبل از 10 سال در تهران بودند، این مسافت 24 کیلومتر عرفی به نماز و روزه آنان لطمه نمی زند؛ آیا این نقل قول صحت دارد؟

ص: 393

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، حکم مسافر پیدا می کنید و چنانچه تهران، قبل از کبیره شدن آن وطن شما بوده، در محدوده تهران سابق نماز شما تمام است.

2. سؤال دیگر درباره خود سازمان صنایع دفاع ملی می باشد. از زمان رژیم سلطنت ملعون پهلوی در این سازمان رسم بود - البته با رضایت کارکنان - از روز پیشنهاد تا آخر خدمت سی سال، هر ماه از حقوق کسانی که داوطلب بودند مبلغ صد تومان به عنوان پس انداز کم می کردند و بعد از سی سال، آخر خدمت، به هر صد تومان پس انداز صد تومان هم دولت اضافه می کرد و به صاحب پول بر می گرداند؛ البته با سود چند درصد. در زمان دولت موقت - بعد از انقلاب - هم همین عمل تکرار می شد و اکنون هم ادامه دارد. پارسال حضرت امام در جواب این سؤال فرموده بودند: حرام است؛ ولی سیاسی ایدئولوژیک سازمان اکنون می گوید که آقای صفایی با امام در میان گذاشته و حضرت امام فرموده: حرام نیست و اشکال ندارد. خواهشمندیم ما را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، اگر از حقوق و مزایا می دهند اشکال ندارد؛ ولی بهره پول ربا و حرام است و نباید بگیرند.

3. اخیراً این جانب به طور تکرار - یعنی از افراد مردم - می بینم و می شنوم که بعضی از مردم پول های سکه پنج تومانی را جمع آوری می کنند. حتی از زبان خود مردم شنیدم که بعضی صد سکه، بعضی ها دویست سکه و بعضی ها سیصد تا الی هزار سکه پنج تومانی جمع آوری کرده در خانه نگه می دارند و این عمل افراد، لطمه به وضع اقتصاد پولی و بانکی می زند. البته سکه ها مربوط به الآن می باشد - بعد انقلاب - آیا این عمل حرام است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر موجب لطمه به اقتصاد دولت اسلامی است جایز نیست.

[سؤال 2001] 895

بسمه تعالی 10 / 3 / 1361

حضور محترم رهبر عالی قدر و مرجع عظیم الشان شیعیان جهان

این جانب پس از تقدیم عرض سلام به حضور مبارکتان، پیروزی و سرفرازی اسلام را خواستارم. بنده در مورد روزه و نماز شبهه ای برایم ایجاد شده است و نمی دانم که آیا این نماز و روزه ای که می گیرم درست است یا نه؛ چون کار دائمی من

ص: 394

در جاده ساوه و منزل در مجیدیه می باشد و این مسافت، در حدود 25 کیلومتر می باشد و مدت 12 سال است که مشغول کار می باشم و از ساعت 6/5 صبح تا ساعت 3/5 بعدازظهر در سر کار حضور دارم و من تا به حال از چند روحانی پرسیده ام و هر کدام جواب متفاوتی به من داده اند؛ لذا از حضور محترم آن جناب می خواهم که جواب صحیح را عرضه دارید.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در بین راه و محل کار، حکم مسافر دارید و همچنین در منزل اگر وطن شما نباشد و قصد اقامت ده روز در آن نکرده باشید.

[سؤال 2002] 896

بسمه تعالی

کسی که تهران وطن او است و هر روز بدون آن که از شهر خارج شود چهار فرسنگ شرعی یا بیشتر راه می رود؛ آیا چنین شخصی مسافر محسوب می شود؟

بسمه تعالی، با پیمودن مسافت شرعی ولو در داخل شهر، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2003] 897

بسمه تعالی

حضور مبارک رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی، سلام علیکم

حقیر مدت سیزده سال است که کارمند دولت می باشم و مدت ماندن این جانب در تهران معین نیست و در جنوب شهر تهران مستأجر می باشم؛ فاصله منزل من تا محل کارم که در شمیران است، در حدود 24 کیلومتر است. نماز من در محل کارم و در منزل چه کیفیتی دارد؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، در غیر وطن حکم مسافر دارید و فرقی بین منزل و محل کار نیست.

ص: 395

بسمه تعالی

حضور محترم آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

وطن شخصی تهران است، منزل مسکونی اش میدان آذری و محل کارش نارمک است. مسافت بین منزل و محل کارش، چهار فرسخ شرعی است، شایع است که فتوای جناب عالی جمع بین ادا و قضا است زیرا از شهر خارج نشده؛ آیا صحیح است؟

از طرفی منزل مذکور اجاره ای است، امکان تغییر منزل نیز به منطقه دیگر شهر هست. تکلیف چیست؟ والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته

بسمه تعالی، جمع احوط است؛ اگر چه حکم مسافر دارد.

بسمه تعالی پانزدهم ذی الحجه 1401 ق

قبلاً اشخاصی که مقیم یا اهل تهران هستند اگر از منزل خود در تهران به محله دیگری که به حد مسافت بود می رفتند مرقوم شده بود که در غیر منزل خودشان باید نماز را جمع بخوانند اخیراً در جواب یکی از استفتا کنندگان مرقوم شده که قصر است. آیا اشخاصی که از خارج تهران وارد تهران می شوند تا به منزل خودشان نرسیده اند در داخل تهران باید نماز را قصر بخوانند یا این که در این صورت مثل سابق که فرموده شده بود جمع بخوانند باید جمع بخوانند و همچنین اشخاصی که به قصد مسافرت خارج تهران از منزل خود حرکت می کنند تا از تهران خارج نشده اند اگر در خارج منزل نماز بخوانند قصر است یا جمع؟

بسمه تعالی، اقوا قصر و احوط جمع است.

بسمه تعالی 1361 / 2 / 2

محضر امام امت و رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران

ص: 396

سلام علیکم، سلام بر تو ای مرد خدا، سلام بر تو که با قیام خدایت سی و پنج میلیون مرده را زنده کردی، سلام بر تو ای نایب امام زمان، امیدوارم که سلام گرم مرا از راه دور پذیرا شوی.

اما بعد، مشکلی پیش آمد کرده بود که باعث شد من در بسیاری از اعمال عبادی خود شك کنم من متولد آبادان هستم بعد از این که دوره تحصیل خود را در این شهر سپری کردم برای ادامه تحصیلات عالی در دانشگاه به تهران آمدم، و از مسأله بلاد کبیره و احکام آن اطلاعی نداشتم و در تهران قصد اقامت ده روز می کردم و نماز را کامل می خواندم، محل تحصیل من دانشگاه پلی تکنیک از محل زندگی ام در نظام آباد دور بود و هر روز این مسافت را طی می کردم و روزه را هم می گرفتم، تا این که مدتی بعد یکی از برادران به من گفتند فتوای جناب عالی در مورد بلاد عظیم این است که حد ترخص از منزل شروع می شود و در چهار فرسخی شرعی (5/22 کیلومتر) مسافر محسوب می شوید، مشکل و سؤال من این است که: تکلیف نمازها و روزه های من (یک سال و نیم نماز و دو ماه روزه) که از این حکم اطلاعی نداشتم چه می شود، آیا باید دو ماه مبارک را روزه بگیرم، باید قضای آن را تا رمضان سال دیگر بگیرم، به این ترتیب حکم من در این مورد چیست؟

از امام امت تقاضا دارم که به عنوان هدیه به این حقیر با دست خط مبارک چند سفارش و نصیحت بفرمایید تا در دستورالعمل خود قرار دهم.

بسمه تعالی، شما بدون قصد اقامت ده روز در يك محله تهران حکم مسافر دارید.

[سؤال 2007] 901

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، دام مجده العالی

با عرض سلام احتراماً، با توجه به این که حضرت عالی حومه های شهرستان را

ص: 397

همانند شمیران، جماران، شهر ری و... جزء تهران نمی دانید آیا قصد توطن در حومه تهران همانند شهر تهران باید در محله مسکونی انجام بگیرد، یا این که قصد توطن در مطلق شمیران، جماران، شهر ری و یا دیگر جاهای حومه کفایت می کند؟

بسمه تعالی، در شهر و محل و روستایی که جزء تهران محسوب نیست، حکم بلاد متعارفه را دارد.

[سؤال 2008] 902

بسمه تعالی

کسی که تهران وطن او است، ولی محل کار و منزل او در دو محله تهران می باشد، تکلیف نماز و روزه او چیست؟

بسمه تعالی، چنانچه تهران، قبل از کبیره شدن وطن او بوده، اگر از منزل تا محل کار به حد مسافت شرعی است، در خارج محدوده قبل از کبیره شدن حکم سفر مترتب می شود؛ و چنانچه بعد از کبیره شدن تهران، یکی از محلات را وطن قرار داده، اگر از منزل تا محل کار به حد مسافت شرعی است، وقتی که از محله خارج شد حکم سفر مترتب می شود؛ و در هر دو صورت، اگر از منزل تا محل کار در حد مسافت نیست، حکم سفر مترتب نمی شود.

[سؤال 2009] 903

بسمه تعالی 1361 / 11 / 13

رهبر عالی قدر و مرجع معظم، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت افاضاته، سلام علیکم

بر حسب حکم بلاد کبیره بودن تهران و تبیین های مختلف این حکم از طرف علمای محترم، در مورد وضعیت برپایی نماز و روزه هایم مشکلاتی پیش آمده که نمی دانم تکلیفم چیست؛ ولی فعلاً مدتی است نمازها را شکسته می خوانم، لذا

ص: 398

خواهشمند است با توجه به شرایطی که ذیلاً خواهد آمد، پاسخ لازم را مرقوم فرمایید تا در علم به حکم و انجام تکلیف در آن، ايقان حاصل آید.

الف. از شهرستان خلخال به تهران آمده و متوالیاً 9 سال و با محاسبه سال های قبل مجموعاً 12 سال است که در این شهر بزرگ زندگی می نمایم.

ب. از زادگاه خودم که در یکی از روستاهای آن شهرستان می باشد اعراض نموده ام.

ج. در تهران ازدواج کرده و به خاطر مسائل خانوادگی، تهران فعلی را محل سکونت انتخاب کرده ام.

د. در تهران مشغول به کار هستم و به این علت، تهران فعلی را محل کار و محل سکونت خودم انتخاب کرده ام. فعلاً نیز مستأجر هستم؛ اگر جای بهتری سراغ داشته باشم که متناسب با وضعیت اقتصادیم باشد، یا می خرم و یا باز اجاره می کنم و ترجیح می دهم این اجاره و یا خرید، در همین محله و یا نزدیک به این محله ای باشد که فعلاً هستم و یا نزدیک به محل کارم بوده و در غیر این صورت، خانه ای که پیدا شده، اگر تفاوت قیمت زیادی داشته و در محله های دیگری باشد، مسأله ای نخواهد بود.

ه. اگر زمین بدهند - که یقیناً در اطراف تهران و غیر از محله فعلی خواهد بود - گرفته و خواهم ساخت.

و. محل کارم با محل سکونت، در دو ناحیه مختلف تهران قرار گرفته، ولی فاصله اش در یک بار رفتن، 22/5 کیلومتر نمی شود.

ز. ان شاء الله به طور حتم محل کارم همین تهران بوده و فعلاً جایی منتقل نخواهم شد.

بنا بر شرایط یاد شده، سؤالات ذیل مطرح می شود:

1. آیا می توانم تهران فعلی را وطن خودم بدانم؟

بسمه تعالی، با وضع مرقوم، تهران وطن شما نیست.

[سؤال 2010]

2. آیا می توانم فعلاً با توجه به نیت یاد شده، در آن جا که سکونت دارم، توطن اتخاذ کنم؟

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن همیشه در آن محل، وطن نمی شود.

[سؤال 2011]

3. آیا نیت توطن مثل نیت نماز می ماند که همراه با ایقان قلبی باشد؟ اگر همین که بگویم می خواهم وطن باشد، کافی است؟ (بدون ایقان قلبی)

بسمه تعالی، کافی نیست و بدون یقین به ماندن همیشه، قصد توطن ممکن نیست.

[سؤال 2012]

4. حکم نماز و روزه ام چگونه می شود؟

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در يك محله، حکم مسافر دارید.

5. اگر نماز شکسته است، در مدتی که تمام خوانده ام تکلیفم چیست؟

6. اگر نماز را باید تمام بخوانم، در مدتی که شکسته خوانده ام تکلیفم چیست؟

بسمه تعالی، 5 و 6، نمازهایی که برخلاف وظیفه عمل کرده اید را باید قضا نمایید.

[سؤال 2013] 836

2. وضعیت نماز و روزه در قسمت های مختلف تهران با توجه به این که منزلی در تهران نداشته ولی قصد اقامه هست و انصراف هم نیست، چگونه است؟

بسمه تعالی، بدون تعیین محله ای برای سکونت دائم، حکم وطن مترتب نمی شود.

[سؤال 2014] 836

3. زمانی که در طول روز برای انجام کارهای مختلف اداری و غیر اداری به نقاط دور تهران رفته، تکلیف نماز و روزه چیست؟

ص: 400

بسمه تعالی، اگر رفت و برگشت به مقدار مسافت شرعی باشد در غیر وطن، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2015] 1380

3. اگر کسی تمام شرایط مرا داشته باشد، با این تفاوت که در تهران متولد شده و حدود 11 سال در این جا بوده، ولی حالا پدر و مادرش در شهرستان هستند و فقط خودش مثل من در تهران است، سؤالات اول و دوم در مورد ایشان چگونه است؟

بسمه تعالی، کسانی که قبل از خارق العاده شدن تهران، در تهران متولد شده اند، تمام محدوده تهران در زمان تولد، وطن آن ها محسوب است و اگر بعد از کبیره شدن تهران متولد شده، تنها همان محله وطن حساب می شود بنا بر احتیاط و نماز تمام و روزه صحیح است؛ مگر سفر شرعی بنماید.

[سؤال 2016] 904

بسمه تعالی

به نام الله، پاسدار حرمت خون شهیدان، دفتر استفتانات حضرت امام خمینی، روحی فداه
ضمن عرض سلام و آرزوی نصرت اسلام و مسلمین، مسائل زیر را از آن دفتر محترم استفتا می نمایم.

1. تهران چند سال است که از بلاد کبیره شده است؟

بسمه تعالی، تعیین آن، موکول به نظر عرف و اهل اطلاع از تاریخ گسترش خارق العاده شهر است.

[سؤال 2017]

2. کسی که تهران، قبل از این که از بلاد کبیره شود وطن او بوده، اکنون فقط محله ای که در آن بزرگ شده وطن او است یا آن قسمت تهران کوچک که قبل از بلاد کبیره شدن، تهران نامیده می شده، تمامش وطن او حساب می شود؟

ص: 401

در صورت دوم، حدود تهران را قبل از بلاد کبیره شدن مشخص بفرمایید که از کجا تا کجا را شامل می‌گردد؟
بسمه تعالی، تمام محدوده سابق شهر که در آن زمان از بلاد کبیره خارق العاده شمرده نمی‌شده، وطن او محسوب است.

[سؤال 2018] 905

بسمه تعالی

1. در شهرهای بزرگ، وطن کل شهر است یا محله ای که انسان برای توطن انتخاب کرده است؟

بسمه تعالی، محله است.

[سؤال 2019]

2. کسی که در محله ای از تهران، متولد و یا بزرگ شده و وطن اصلی او است، چنانچه به محله دیگری برود، آیا آن محله نیز وطن او محسوب می‌شود؟ و اگر کسی از بدو تولد در تهران تا کنون چندین محله عوض کرده باشد، آیا تمام آن محلات، وطن او حساب می‌شود.
(1. مشروط بر این که در تمام آن محلات، قصد توطن کرده باشد) (2. نکرده باشد)

بسمه تعالی، غیر محله ای که در آن متولد شده بدون قصد توطن وطن نمی‌شود؛ بلی اگر قبل از این که تهران از بلاد کبیره شود تهران وطن او بوده، همان قسمتی که وطن او بوده، به حکم وطن باقی است.

[سؤال 2020]

3. کسی که منزل اجاره ای دارد، آیا می‌تواند قصد توطن کند؟ (تهرانی و غیر تهرانی)

بسمه تعالی، مانع ندارد.

ص: 402

[سؤال 2021]

4. کسی که منزل اجاره ای دارد و با توجه به امکانات خود و شرایط خانه اجاره ای، امکان توطن در محله ای را نمی دهد یعنی احتمال این را می دهد که هر چند سالی را در محله ای باشد، تکلیف نماز و روزه اش چیست (افراد تهرانی؛ افراد غیر تهرانی) بسمه تعالی، در غیر محله ای که در آن متولد و بزرگ شده، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2022]

5. در شهرهای بزرگ مثل تهران آیا حومه آن نیز جزو شهر محسوب می شود یا حومه شهر، حکم شهر کوچک را دارد؟ مثلاً در مورد شهر ری، شمیران، جماران و... آیا مبدأ سفر، آخر شهر ری و شمیران و جماران است یا منزل؟ بسمه تعالی، حومه تهران، جزو تهران نیست و حکم جاهای دیگر را دارد و مبدأ مسافت در آن، آخر حومه است.

[سؤال 2023]

6. در شهرهای بزرگ حد ترخص، منزل است یا محله؟ (با توجه به این که مبدأ مسافت، منزل می باشد) بسمه تعالی، مبدأ مسافت در شهرهای بزرگ، منزل است و تا از محله خارج نشده، حکم سفر مترتب نمی شود.

[سؤال 2024]

7. در شهرهای بزرگ، حدود محله چه مقدار است؟

بسمه تعالی، عرفی است.

[سؤال 2025]

8. در شهرهای بزرگ گاهی چند محله، جزو محله دیگری محسوب می شوند؛ آیا

ص: 403

محلّه کوچک یا محلّه بزرگ را می توان برای خود وطن قرار داد؟

بسمه تعالی، اگر چند محلّه است به نظر عرف، حکم محلّه های متعدد را دارد.

[سؤال 2026]

9. کسی که منزل اجاره ای دارد و در نظر دارد که در صورت امکان از آن محلّه خارج نشود. آیا می تواند در آن محلّه، قصد توطن نماید؟

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن همیشه، وطن محسوب نمی شود.

[سؤال 2027]

10. شرط توطن در شهرهای بزرگ چیست؟ و آیا ممکن است در يك شهر بزرگ، انسان چند وطن برای خود اختیار کند؟ (مثلاً یکی خانه پدری؛ دیگری خانه ای که مثلاً پنج سال در آن بوده؛ دیگری خانه ای که الآن در آن است)

بسمه تعالی، درباره اتخاذ وطن در شهرهای بزرگ، هر محلّه، حکم شهرهای متعارف را دارد.

[سؤال 2028]

11. آیا بلاد کبیره در ایران، فقط تهران است؟ و معیار اصلی در این زمینه چیست، حدود جمعیت یا حدود وسعت؟

بسمه تعالی، عجالاً تهران از بلاد کبیره است و میزان، نظر عرف است.

[سؤال 2029]

12. آیا کسی که در تهران متولد شده و در آن زندگی می کند، تمام تهران وطن او است، یا تمام تهران، قبل از این که این قدر بزرگ شود وطن او است، یا محلاتی که در آن زندگی کرده و می کند وطن او است؟

بسمه تعالی، حکم این مسأله گذشت.

ص: 404

13. آیا کسی که تهرانی نیست و قصد توطن در تهران می کند، باید قصد توطن در محله خاصی بکند یا در کل تهران؟

بسمه تعالی، گذشت که در محله باید قصد کند.

14. آیا کسی که گشت، شغلش است، مصداق کسی که شغلش سفر است می باشد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر در مسافت شرعی می گردد، حکم کسی که شغلش سفر است را دارد.

15. آیا کسی که شغلش تعقیب و مراقبت است، مصداق کسی که شغلش سفر است می باشد یا نه؟

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارد.

16. کسی که بخشی از کارش، گشت یا تعقیب و مراقبت است، و بخشی از کارش کار دیگری است چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، در حین اشتغال در هر بخش، حکم مخصوص آن را دارد.

17. برای این که کسی مسافرتش را در شهرهای بزرگ تمام کند، باید داخل محله اش شود یا داخل منزل یا درب منزل؟

بسمه تعالی، وقتی به محله رسید حکم سفر قطع می شود؛ هر چند آخر حد سفر منزل است.

18. حرکت های مارپیچی اگر به 8 فرسخ رفت و برگشت در شهرهای بزرگ برسد، سفر محسوب می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، سفر محسوب است.

19. حرکت های رفت و برگشتی در مسیر خاص یا تا نیمه مسیر، جزو مسافت مسافرت محسوب است یا خیر؟ (در شهرهای بزرگ)

توضیح این که از منزل، هم

مقصد اول و هم مقصد دوم، مدّ نظر است؛ مانند کروکی مقابل:

مجموع حرکت مثلاً 8/5 فرسخ است

بسمه تعالی، اگر مطابق شکل حرکت می کند و از اول قصد آن را داشته، حکم مسافر دارد؛ ولی اگر روی همان خط که به مقصد اول رفته برگردد، در فرض سؤال، مسافت شرعیّه محقق نیست.

[سؤال 2034]

20. کسی که در تهران متولد شده و قبل از این که تهران جزو شهرهای بزرگ شود (مثلاً حدود ده سال قبل) چندین محله عوض کرده و در هر کدام، چندین سال زندگی کرده، آیا تمام آن محله ها وطن او محسوب می شوند؟ و آیا در تمام آن محله ها الآن می تواند اگر اجاره نشین به طور موقت هم باشد، نماز را تمام بخواند و روزه بگیرد؟

بسمه تعالی، گذشت که همه تهران سابق، وطن او محسوب است.

[سؤال 2035]

21. کسی که در تهران متولد شده و در محله ای زندگی کرده (با پدر و مادرش) ولی حالا که تشکیل خانواده داده در محله ای دیگر، نزدیک محله پدری خود خانه ای اجاره کرده و قصد ماندن در آن محله را نیز ندارد، وضعیت نماز و روزه اش چیست؟ در ضمن، محله پدری و محله ما فاصله اش کمتر از 4 فرسخ است.

بسمه تعالی، در غیر محل تولد، حکم مسافر دارد.

22. کسی که دو محل کار دارد و چندین بار بین این دو محل در هر روز رفت و آمد می کند و صبح که از منزل حرکت می کند می داند که اول به مقصد اول می رود، بعد به مقصد دوم و چند بار رفت و آمد بین

ص: 406

این دو محل کار را انجام می دهد که در مجموع، مسافت از خانه به محل اول و چند بار رفت و برگشت و بازگشت به خانه، بیش یا اقلًا هشت فرسخ می شود، حکم نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، مسافت محقق نیست.

23. آیا مطلق خانه پدری انسان، وطن انسان حساب می شود یا آن خانه ای که در آن زندگی کرده؟ و اگر مدت زندگی کردن او در آن خانه کوتاه باشد (مثلاً یکی دو سال) آیا باز هم وطنش محسوب می شود؟

بسمه تعالی، اگر محل تولد خود او باشد و در آن جا رشد کرده، وطن اصلی محسوب می شود.

[سؤال 2036]

24. اگر قصد کند در محله ای از بلاد کبیره انسان بماند، ولی مثلاً پس از یکی دو سال، از آن محله به محله ای دیگر برود (اعم از کسی که خانه اجاره ای دارد یا خانه ملکی) آیا آن محله ای که قصد ماندن در آن را کرده بود، برای همیشه وطن او محسوب می شود؟

بسمه تعالی، اگر از محله ای که وطن او شده اعراض نکرده است، حکم وطن در آن باقی است.

25. کسی که در جایی قصد توطن می کند، آیا از بدو ورود، نماز و روزه اش تمام و صحیح است یا مدتی باید در آن جا اقامت نماید؟ این مدت، چند ماه یا چند سال است؟

بسمه تعالی، به مقداری باید در آن جا بماند که عرف بگوید آن جا را وطن اتخاذ کرده است.

26. کسی که قصد اعراض از وطنش را دارد (مثلاً قصد دارد سال دیگر از وطنش خارج شود و دیگر آن جا نیاید)، آیا از لحظه ای که قصد اعراض کرده، نمازش شکسته می شود و روزه نمی تواند بگیرد؟ (به فرض این که قصد ده روز اقامت در آن نکند).

بسمه تعالی، تا از آن خارج نشده، حکم وطن باقی است.

[سؤال 2037]

27. اگر کسی 30 روز در محله ای بدون قصد اقامت بماند، باید از آن به بعد نمازش را تمام بخواند. حکم روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، نماز تمام و روزه صحیح است.

28. آیا زن در توطن یا مسافرت، تابع مرد است؟ در چه شرایطی و تا چه حدی؟

بسمه تعالی، میزان، قصد خود زن است.

[سؤال 2038]

29. کسی که تهران وطن او است (در محله ای زندگی می کند که وطن او است)، بعد به محله ای که کمتر از 4 فرسخ است می رود و منزل اجاره می کند و قصد وطن در این منزل اجاره ای نمی کند، در صورتی که بخواهد مسافرت رود، مبدأ مسافرتش محل زندگی قبلی او است یا خانه اجاره ای فعلی او؟ و در بازگشت از سفر، در کدام خانه سفرش تمام می شود؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، مبدأ و منتها، منزل جدید است، ولی اگر در بین راه به وطن اصلی برخورد می کند، سفر قطع می شود و بعد از آن، از همان جا مسافت شروع می شود.

[سؤال 2039]

30. کسی که تهران وطنش نیست و قصد ماندن دائمی در تهران را ندارد و برای گرفتن روزه، قصد دهه در محله ای را می کند، آیا می تواند از آن محله تا مسافت کمتر از 4 فرسخ خارج شود و برگردد؟ (مسأله، برای موارد زیر جداگانه جواب داده شود. 1. در صبح برود و صبح برگردد. 2. در صبح برود و بعد از ظهر برگردد. 3. در صبح برود و فقط به مدت یکی دو ساعت و برگردد)

بسمه تعالی، اگر از اول، قصد خروج داشته و بیش از یکی دو ساعت در مجموع ده روز مقصود بوده، حکم مسافر دارد و اگر از اول، قصد نداشته و بعد از خواندن نماز چهار رکعتی خارج شده، در همه صور، روزه صحیح و نماز تمام است.

[سؤال 2040]

31. کسی که در تهران به دنیا آمده و در آن ده ها سال زندگی می کرده، بعد به دهات

ص: 408

یا شهر دیگری که اجدادش در آن بوده اند برود و اقامت کند و از تهران هم اعراض نکرده باشد، وقتی به طور موقت به تهران می آید، آیا همان محله ای که زندگی می کرده، وطن او است یا هر نقطه ای که قبل از بلاد کبیره شدن تهران جزو تهران بوده وطن او است؟
بسمه تعالی، هر جایی که قبلاً وطن او بوده، تا از آن اعراض نکرده، به حکم وطن باقی است.

[سؤال 2041]

32. شخص مذکور در مسأله فوق اگر برای اقامت کوتاه به تهران بیاید، برای این که روزه بگیرد یا نمازش را تمام بخواند، آیا لازم است به محله ای که قبلاً زندگی می کرده برود و از آن جا تا شعاع کمتر از چهار فرسخ، در جایی اقامت کند تا بتواند نماز و روزه اش را صحیح و کامل انجام دهد یا به محله قدیمی رفتن لازم نیست و مستقیماً می تواند در جایی که کمتر از 4 فرسخ از محل سکونت قبلی او است اقامت کرده و نماز و روزه اش را صحیح و کامل انجام دهد؟

بسمه تعالی، باید به جایی که وطن او است وارد شود.

[سؤال 2042] 906

بسمه تعالی

حضور محترم شورای افتاء فتاوی امام خمینی، سلام علیکم

محترماً معروض می دارد پیرو آنچه به عنوان استفتا در مورد نماز و روزه مسافر و مستأجر در بلاد کبیره (همچون تهران) در مجله پاسدار اسلام و روزنامه ها منتشر شد سؤالاتی طرح شده است که با استمداد از شما پاسخ آن ها را طالبم تا با دریافت وظیفه و انجام آن بتوانم رضایت خدای بزرگ را کسب کنم. قبلاً از قبول زحمت جهت پاسخ به سؤالاتم تشکر می کنم:

بنده متولد اصفهان بوده و در سال 1350 برای رفتن به دانشگاه و ادامه تحصیل به

ص: 409

تهران آمدم تا سال 55 به عنوان مسافر عمل کردم، ولی همزمان با ازدواج کردن قصد اقامت در تهران نمودم، و از سال 55 تا به حال نماز را کامل و روزه را گرفته ام، ولی تا به حال همیشه اجاره نشین بوده و هستم. حال با توجه به استفتا و پاسخ آن در مورد وضعیت اجاره نشین ها در بلاد کبیره (که تا موقعی که اجاره نشین است، مسافر محسوب می شود)، به سؤالات زیر پاسخ عنایت فرمایید. متذکر می شوم که بنده از ابتدای بلوغ مقلد امام امت بوده و هستم و مقلد فرد دیگری نبوده ام.

1. آیا بنده که قبلاً قصد اقامت کرده ام، و هنوز اجاره نشین هستم، در تهران مسافر محسوب می شوم؟

بسمه تعالی، مطلب مزبور به صورتی که ذکر شده بی اساس است، در قصد توطن در يك شهری داشتن خانه ملکی شرط نیست و اجاره نشینی مضر نیست، اگر قصد زندگی دائم در یکی از محلات تهران نمودید و مدتی در آن محله اقامت نمودید آن محله وطن شما محسوب است و گرنه با قصد اقامت در يك محله نماز و روزه را می توانید تمام به جا آورید.

[سؤال 2043]

2. اگر به عنوان مسافر محسوب می شوم، وضعیت نماز و روزه گذشته ام چه می شود؟ آیا باید اعاده کنم؟

بسمه تعالی، آنچه بدون قصد ماندن ده روز در يك محله تمام خوانده اید یا روزه گرفته اید را باید قضا کنید.

[سؤال 2044]

3. از حدود سه ماه پیش که استفتا فوق را دیده ام، تا به حال به احتیاط عمل می کنم. (نماز کامل و شکسته را با هم می خوانم) آیا به وظیفه ام عمل کرده ام؟

بسمه تعالی، احتیاط بسیار خوب است و ان شاء الله به وظیفه عمل کرده اید.

ص: 410

4. اگر در تهران به عنوان مسافر محسوب شوم قضای روزه های ماه مبارک را چه موقعی به جا آورم؟ با توجه به این که از اصفهان هم ترک وطن کرده ام و نمی توانم نماز را کامل بخوانم و روزه بگیرم، و ضمن این که در صورتی که اصفهان هم وطن بنده به حساب آید، در طول سال حداکثر هفت یا هشت روز به اصفهان می روم، آن هم در سه یا چهار نوبت و هر نوبت یک یا دو روز.

بسمه تعالی، اگر از اصفهان اعراض نکرده اید یعنی به قصد این که دیگر برای سکونت به آن جا نروید آن را ترك نکرده اید در اصفهان نماز شما تمام است و می توانید روزه بگیرید و در هر صورت قضای روزه ها را از رمضان بعد نباید تأخیر بیندازید هر چند به این نحو که در محلی قصد ده روز کنید و در آن روزه بگیرید.

امید است با پاسخ کامل به سؤالات فوق بتوانم وظیفه ام را شناخته و با انجام آن رضایت خدای متعال را کسب کنم.

[سؤال 2045] 907

بسمه تعالی 19 / 4 / 1361

محضر مبارک رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، امام خمینی، متع الله المسلمین بطول بقاء وجوده الشریف

پس از درود به آن رهبر کبیر، تقاضای پاسخ گویی به مسائلی به شرح زیر را دارم:

شخصی است که متولد محلی غیر از تهران و ساکن تهران می باشد، در ضمن نسبت به آن محل اظهار علاقه می کند.

1. وضعیت نماز و روزه ایشان چگونه است؟

2. وضعیت نماز و روزه همسر ایشان چگونه می باشد؟

3. این شخص فرزندان دارد که به سن شرعی رسیده اند، ولی متولد تهران می باشند و کاملاً هم تابع وی هستند. وضعیت نماز و روزه ایشان، در صورتی که نسبت به زادگاه پدر اظهار بی علاقگی کنند، چگونه است؟

بسمه تعالی، در تهران اگر قصد زندگی دائمی ندارد، بدون قصد اقامت ده روز در يك محله، نماز قصر است و روزه صحیح نیست و در وطن اصلی

ص: 411

تا اعراض نکرده، نماز و روزه تمام است و همسر و فرزندان حکمشان از جواب فوق معلوم می شود.

[سؤال 2046] 908

بسمه تعالی 1361 / 2 / 21

حضور محترم برادران مسئول دفتر امام خمینی

احتراماً؛ به عرض می رساند که این جانب متولد مشهد بوده و از شهریور ماه سال 1348 جهت ادامه تحصیل به تهران آمده ام و تا به حال نیز به طور مداوم در این جا اقامت داشته ام (به جز سه ماه قبل از پیروزی انقلاب و دو ماه در تابستان سال 1358 که مداوماً در مشهد بوده ام) و بیش از یک سال می باشد که در تهران ازدواج نموده ام. در ابتدای آمدن به تهران قصد داشتم که پس از اتمام تحصیلات به مشهد برگردم و لذا نماز و روزه خود را با توجه به رساله آیت الله خویی که آن موقع از ایشان تقلید می کردم، به جا می آوردم.

از زمان پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی که حدود ده سال از اقامت مداوم من در تهران می گذشت و با توجه به این که تغییر مرجع داده و از امام خمینی تقلید می کنم، بر اساس رساله ایشان عمل کرده و نیز با توجه به این که مدت طولانی از اقامت من در تهران می گذشت و با تغییر لهجه ای که برایم حاصل شده و با توجه به برخورد دیگران که تا وقتی خود نمی گفتم، فکر می کردند من تهرانی هستم، فکر کردم که بومی تهران هستم و این جا نیز مثل مشهد وطن من است و لذا نماز و روزه خود را تا به حال بر این اساس به جا آورده ام و حتی در طول دو سال گذشته، دفعات خیلی زیادی در محیط کار با برادران و خواهران، نماز جماعت به جا آورده ایم که آن ها به من اقتدا کرده اند و از طرفی، از عقیده سابق خود مبنی بر بازگشت حتمی به مشهد برگشته و معتقد شده ام که بایستی به هر جا که نیاز مملکت است و می توان خدمت کرد رفت و البته از مشهد نیز دل نبریده ام و حتی اگر امکانات فراهم شود

ص: 412

و لازم باشد به آن جا خواهیم رفت.

اکنون با توجه به فتاویٰ اخیر امام بزرگوار در مورد نماز و روزه دانشجویان، چند سؤال برایم پیش آمده که استدعای پاسخ گویی آن ها را دارم و خواهشمندم نظر امام عزیز را در این موارد برایم بنویسید:

1. آیا نمازها و روزه های 13 سال گذشته من به شرحی که گذشت، درست بوده و یا نه؟ و در هر حال، تکلیف آن ها چه می شود؟

بسمه تعالی، بدون قصد سکونت دائم در تهران، حکم وطن برای شما ندارد و اگر با قصد اقامت ده روز در يك محله، نماز را تمام خواندید و روزه گرفتید صحیح است و گرنه قضا دارد.

2. نماز کسانی که به من اقتدا کرده اند (با توجه به اینکه من قصد ماندن دائمی و توطن در تهران نکرده ام) چگونه بوده است؟ و در صورت وجود اشکال، آن ها چه باید بکنند؟

بسمه تعالی، نماز آنان محکوم به صحت است و شما تکلیفی نسبت به آنان ندارید.

3. آیا تهران یا مشهد یا هر دو، وطن من به حساب می آیند؟

بسمه تعالی، از مشهد مقدس تا اعراض نکردید، به حکم وطن باقی است و در تهران، بدون قصد توطن دائم، وطن محسوب نمی شود.

[سؤال 2047]

4. از این به بعد که من هنوز حداقل تا پایان تحصیلات باید در تهران بمانم، نماز و روزه ام چه می شود؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محله، نماز قصر است.

[سؤال 2048]

5. آیا شهر مشهد جزء بلاد کبیره است؟

بسمه تعالی، از بلاد بزرگ خارق العاده محسوب نیست و مرجع تشخیص در این باره عرف است.

ص: 413

بسمه تعالی

در رابطه با فتوای امام امت راجع به مسأله کبیره بودن تهران سؤالی دارم که مطرح می نمایم:

مدت ده سال است که در تهران زندگی می کنم و متولد تهران نیز هستم. محل کارم در دانشگاه صنعتی واقع در خیابان آزادی است و منزلمان هم در طرف دیگر خیابان آزادی است. محل کار و منزلم با این که در یک خیابان است، اما از نظر منطقه شهرداری و محله عرفی با هم فرق دارد. عیال این جانب نیز محل کارش در 7 کیلومتری منزلمان است. لطفاً فتوای صریح امام را در این مورد که نماز و روزه ما به چه صورت است مرقوم فرمایید. قبلاً از لطف شما بی نهایت سپاس گزارم.

بسمه تعالی، اگر محل تولد شما تهران است و آن جا بزرگ شده اید، تمام محدوده تهران، قبل از کبیره شدن آن وطن شما است؛ و اگر هر دو محله در آن جا است، در هر دو محله نماز شما تمام است و اگر همسر شما نیز تهرانی است و محل کار او هم در تهران قبل از کبیره شدن است، حکم شما را دارد.

بسمه تعالی 1361 / 2 / 18

ضمن درود فراوان به شما خدمتگزاران به اسلام، من گروهیانی یکم جمعی یگان پدافند هوایی مستقر در جماران به استحضار می رسانم: با توجه به این که تهران، وطن دوم من می باشد و جماران که محل خدمت من است و جدا از تهران است، طبق دستور امام نماز من شکسته است و لذا در منزل هم شکسته می باشد، برای این که بتوانم روزه بگیرم لطفاً بفرمایید که آیا می توانم تهران را وطن خود کنم؟ و اگر می شود چه شرایطی دارد، با توجه به این که من نظامی هستم و احتمال زیاد دارد تا سه سال

ص: 414

آینده مرا به شهرستان دیگری منتقل کنند؟ ضمناً فاصله از منزل تا محل کار تقریباً 21 کیلومتر می باشد. والسلام علی عباد الله الصالحین

بسمه تعالی، اگر محل سکونت، وطن اصلی شما است یا قصد دارید مادام العمر در آن جا سکونت داشته باشید، در فاصله مذکور حکم مسافر مترتب نیست و نماز شما شکسته نمی شود و می توانید روزه بگیرید. و نیز اگر محل سکونت، وطن شما نباشد و قصد کنید ده روز در آن جا بمانید، چنانچه بعد از ماندن ده روز بخواهید مسافت ذکر شده را طی کنید، حکم مسافر ندارید.

[سؤال 2051] 911

بسمه تعالی

محضر مقدس رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. فردی که در استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران درآمده است، چون انتقالش از شهری به شهر دیگر با تصمیم فرماندهان صورت می پذیرد و لذا خود، نقشی در انتقالش ندارد، اکنون هم در تهران سکونت دارد، آیا می تواند تهران را وطن همیشگی خود قرار دهد؟ با توجه به این که شاید اصلاً از تهران به شهرستان های دیگر منتقل نگردد یا این که قبل از بازنشستگی، چندین مرتبه به شهرستان ها انتقال یابد. در صورت دوم، تصمیمش این است که اگر به شهرستانی منتقل گردد، بعد از بازنشستگی، برای ادامه زندگی به تهران برگردد.

بسمه تعالی، اگر قصد زندگی دائمی در يك محله تهران دارد، آن جا وطن او محسوب می شود و انتقال موقت، مضر به قصد توطن نیست.

[سؤال 2052]

2. فردی که تهران را وطن خود قرار داده است، آیا تمام شهر تهران جزء وطنش

ص: 415

محسوب می گردد یا فقط محدوده ای که سکونت دارد وطنش است؟

بسمه تعالی، میزان، محله ای است که در آن محل، قصد زندگی دائمی دارد.

[سؤال 2053]

3. اگر محدوده خاصی از تهران برای مالک خانه که سکونت دارد وطنش محسوب شود، افرادی که شغلشان تهران است، لذا مجبورند از منزل استیجاری استفاده نمایند، با عنایت به این که مدت سکونتشان در منزل استیجاری بستگی به رضایت صاحب خانه دارد، آیا می توانند در آن محدوده، قصد توطن نمایند؟ و اگر مدت اجاره به پایان رسیده باشد و تهیه منزل استیجاری برایش در آن محدوده مقدور نشود تکلیفش در قصد چیست؟

بسمه تعالی، اگر قصد دارد در همان محله، ولو با انتقال از منزلی به منزل دیگر، همیشه زندگی کند، آن محله وطن او محسوب است و در غیر این صورت، وطن محسوب نیست.

[سؤال 2054]

4. افرادی که قصد دارند دو سال و یا بیشتر در تهران بمانند، محل کار و محل سکونتشان دو منطقه جداگانه باشد، به فتوای حضرت امام باید نماز قصر بخوانند؛ اولاً حداکثر فاصله بین دو منطقه که دلیل قصر در نماز می گردد چه حد می تواند باشد؟ ثانیاً شرط کمتر از چهار فرسخ فاصله بین دو منطقه محل کار و محل سکونت، می توانند قصد ده روز نمایند و نماز را هم در محل کار و هم در محل سکونت تمام بخوانند؟ و همچنین برای افرادی که تهران وطن آنان است، در صورتی که اگر وطن در تهران، محدوده سکونت محسوب گردد، محل کار و محل سکونتشان دو محل جداگانه باشد، در چه صورت نماز آنان قصر است؟

بسمه تعالی، محل سکونت و کار اگر در يك محله است، می تواند قصد اقامت کند و روزه بگیرد و نماز تمام بخواند ولی اگر دو محل باشد، قصد

ص: 416

اقامت صحیح نیست؛ مگر آن که از اول، قصد اقامت در یک محله نماید و نماز تمام بخواند، بعداً تا سفر جدید پیش نیامده حکم اقامت باقی است.

5. نماز و روزه گذشته کسانی که از فتوای جدید حضرت امام اطلاعی نداشتند، احتیاج به اعاده دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر برخلاف وظیفه مقررّه انجام گرفته قضا دارد.

[سؤال 2055]

6. حد ترخص در تهران برای کسانی که وطنشان باشد آخرین منازل شهر محسوب می گردد یا از منزل خود که در یکی از مناطق تهران می باشد باید حساب نمایند؟

بسمه تعالی، از منزل است.

[سؤال 2056]

7. فردی که محلی را به قصد توطن برای سکونت خود برگزیده است آیا از لحظه قصد می تواند نماز را تمام بخواند و دو روز بعد یا یک هفته بعد از قصد توطن، مسافرت نماید؟ و در این جا به قصد او لطمه وارد نمی شود؟ و یا این که باید قصد ده روز کند؛ هر وقت از مسافرت ها مراجعت کرد باز هم قصد ده روز داشته باشد، تا بعد از انقضای مدت شش ماه از ابتدای قصد، آن مکان حکم وطن پیدا می کند؟

بسمه تعالی، بعد از آن که مدتی ماند که در نظر عرف صدق موطن در آن محله نمود، حکم وطن بار می شود و مجرد قصد توطن کافی نیست.

[سؤال 2057]

8. اغلب جمعیت شهر تهران مستأجر و مستخدم سازمان های دولتی هستند، اگر مستأجر با عنایت به این که اقامتش در منزلی بستگی به رضایت صاحب خانه دارد، با این شرط نمی تواند در یک منطقه خاصی از تهران قصد توطن نماید، از طرفی هم قصد اقامت برایش مقدور نیست، چون منزل و مکان خدمتش دو منطقه جداگانه

ص: 417

می باشد، لذا تکلیفش چیست در نماز و خصوصاً روزه که امکان ندارد در سال يك ماه به طور مستمر مرخصی استحقاقی از سازمان مربوطه داشته باشد تا در مکان سکونت خود، قصد اقامه نماید و روزه يك ماه خود را به اتمام برساند؟

بسمه تعالی، اگر قصد توطن یا اقامت ده روز متحقق نشد حکم مسافر دارند ولی قضای روزه را نباید تا ماه رمضان سال بعد به تأخیر اندازند؛ مگر آن که معذور باشند.

[سؤال 2058] 912

بسمه تعالی 18 / 12 / 1361

محضر مقدس رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی، دامت برکاته

شخصی 20 سال است در تهران زندگی کرده و بزرگ شده است و بعد از ازدواج، در محله دیگری - غیر از خانه پدری خود - خانه اجاره کرده و این احتمال است که صاحب خانه او را جواب نماید.

1. وضعیت نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، چنانچه در تهران متولد و بزرگ شده و یا به تبع پدر، تهران وطن او شده، محدوده آن محله و یا محدوده تهران قبل از کبیره شدن وطن او است. در آن محدوده و خارج از آن، در صورت کمتر بودن فاصله از مسافت شرعی و رفت و آمد در همان محدوده، نماز تمام و روزه صحیح است. و اگر تهران وطن او نیست و یا فاصله به مقدار مسافت شرعی باشد، حکم مسافر را دارد.

[سؤال 2059]

2. آیا می تواند در آن محلی که فعلاً زندگی می کند قصد توطن نماید؟

بسمه تعالی، قصد توطن موقوف است به امکان قصد سکونت در يك محله تهران.

ص: 418

3. نماز و روزه هایی که قبل از این استفتا به جا آورده چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر خلاف وظیفه عمل کرده باید قضا نماید.

[سؤال 2060] 913

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر عالی قدر امام خمینی، دامت برکاته، سلام علیکم

با آرزوی سلامتی آن حضرت، کارمندی هستم در ثبت کل، واقع در میدان امام خمینی، و منزل مسکونی ام در نظام آباد واقع است که حد فاصل بین منزل و اداره در حدود دوازده کیلومتر است، در حالی که مستأجر هستم و معلوم نیست که تا آخر در نظام آباد و همچنین در اداره بمانم؛ وضع نماز و روزه ام در منزل و اداره چگونه است؟ توضیح این که تصمیم ماندن همیشگی در تهران را دارم، اما معلوم نیست کدام محله؟

ان شاء الله سایه آن امام بزرگوار بر سر مسلمین مستدام باد.

بسمه تعالی، اگر تهران وطن اصلی شما نباشد و قصد اقامه ده روز در يك محله نکرده اید، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2061] 914

بسمه تعالی

دفتر استفتائات امام خمینی، مدّ ظلّه، پس از عرض سلام خدمت ولی عصر حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و رهبر کبیر انقلاب و افرادی که در آن دفتر مشغول خدمت می باشند. لطفاً به دو سؤال زیر جواب مرحمت فرمایید.

1. این جانب در محله صفی علیشاه تهران حدود 23 سال پیش متولد شده ام. از آن روز تا کنون چند خانه عوض کردیم، ولی تا حدود 12 سالگی از آن محله خارج نشدیم، تا این که از 11 سال پیش به محله ای در نزدیکی آن محل نقل مکان کردیم که فاصله این دو محله با پای پیاده، حدود 15 دقیقه می باشد. لازم به تذکر است که تمامی منازلمان اجاره ای بوده است. در حال حاضر من در جایی در نارمک مشغول کار

ص: 419

هستم که فاصله آن جا تا منزلمان حدود 10 - 8 کیلومتر می باشد.

الف. آیا 23 سال پیش که من متولد شدم، تهران بلاد کبیره بوده یا نه؟

ب. اگر بلاد کبیره بوده، تکلیف نماز و روزه من چگونه است و اگر باید نماز را شکسته بخوانم، آیا نماز و روزه های گذشته را بایستی قضا کنم یا نه؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، محدوده تهران قبل از کبیره شدن، وطن شما محسوب است و با فرض این که محل سکونت فعلی شما در همان تهران سابق است، وظیفه شما در محل سکونت و محل کار تمام است.

2. من تا قبل از انقلاب به وظایف شرعی خود عمل نمی کردم و اصولاً مرجع تقلیدی اختیار نکرده

بودم، تا این که به لطف خدا انقلاب اسلامی به وقوع پیوست و به برکت آن من هم به وظایف خود تا اندازه ای آشنا شده و مشغول به جا آوردن آن ها شدم. حال می خواهم بدانم تکلیف نماز و روزه هایی که به جا نیاوردم چگونه است؟

بسمه تعالی، مقداری که یقین به فوت نماز و روزه دارید را باید قضا نمایید.

[سؤال 2062] 915

بسمه تعالی 1361 / 10 / 22

دفتر امام خمینی، دام ظلّه العالی، سلام علیکم، امید است که همیشه موفق باشید.

1. شخصی 15 سال پیش به تهران آمده و قصد توطن نموده؛ ولی در محلی می باشد که منزل اجاره کرده و این احتمال است که دو سال دیگر، او را جواب کنند. آیا اصلاً می تواند قصد توطن کند یا مسافر است تا وقتی که منزل خرید؟

بسمه تعالی، اگر از اول که قصد توطن نموده، تهران از بلاد کبیره نبوده، در محدوده قبل از کبیره شدن، حکم وطن بار است.

[سؤال 2063]

2. شخصی که در تهران متولد شد و بزرگ شده، اگر خواست مسافرت کند، مبدأ از منزلش است یا نه؟ و اگر تهران، قبل از آن که از بلاد کبیره شود وطنش بوده، اگر از منزلش، 22/5 کیلومتر در وطنش طی کند مسافر است؟

ص: 420

بسمه تعالی، مبدأ، منزل است و در فرض مزبور، حکم مسافر پیدا می کند. بلی اگر تمام سیر، در محدوده قبل از کبیره شدن باشد - که وطن او است - حکم مسافر ندارد.

3. شخصی هر روز از کرج به محل کارش که در تهران است می آید و باید نمازش را در تهران قصر

بخواند؛ ولی در تهران، شغلش گشت زدن است. آیا باز هم نمازش قصر است یا چون شغلش گشت زدن است، باید نماز را تمام بخواند؟

بسمه تعالی، اگر شغلش گشت زدن در حد مسافت است، در تهران که مشغول است، نمازش تمام است.

[سؤال 2064] 916

بسمه تعالی 1361 / 8 / 1

محضر مقدس رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و مرجع عظیم الشان، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، با تقدیم سلام

ضمن آرزوی سلامت و طول عمر برای آن مرجع بزرگوار، این جانب، مقلد ناچیز و کوچک شما سؤالی دارم که خواهشمند است جواب آن را مرقوم فرمایید.

این جانب و همسرم و یک فرزندمان حدوداً مدت 8 ماه است که به تهران آمده ایم و معلم دینی در آموزش و پرورش می باشیم؛ محل اقامت و سکونت ما سمنگان، پشت مسجد جامع نارمک می باشد و مستأجر هستیم؛ محل کار ما میدان منیریه، اداره آموزش و پرورش منطقه 11 می باشد؛ مسافت منزل تا محل کار ما حدوداً 12 کیلومتر هست و من هر روز این راه را می روم و باز می گردم. ما فعلاً به امید خداوند، قصد سکونت در تهران را برای همیشه داریم؛ ولی فقط ممکن است - به خاطر مسکن - از محلی به محل دیگر برویم و الآن هم قرارداد اجاره خانه ما یک ساله هست که حدود 4 ماه دیگر باقی است. وضع نماز خواندن (درست یا قصر) ما را مشخص فرمایید.

بسمه تعالی، اگر یک محله را محل سکونت دائم قرار داده اید، آن محله، حکم وطن را دارد؛ و الاً حکم مسافر دارید.

ص: 421

بسمه تعالی

عرض سلام خدمت امام امت که جانم به فدایت

راجع به مستأجری که نمازش شکسته است: بنده يك مسجدي که رفته بودم به نماز، بعد از نماز امام جماعت سخنانی ایراد نمودند؛ بعد از سخنرانی فرمودند - راجع به مستأجر - که هر کس در تهران خانه ندارد و مستأجر است و محل کارش دور است، نمازش شکسته است و باید مثل نماز مسافر بخواند. بعداً بنده مجدداً سؤال نمودم؛ ایشان فرمودند: هر کسی که از محل، دور باشد؛ مثلاً در مجیدیه باشد و محل کارش در میدان امام حسین باشد و مستأجر هم باشد، نمازش شکسته است. آیا این فرموده این آقای امام جماعت صحت دارد و اشکالی درباره نماز ما دارد یا ندارد؟

بسمه تعالی، اگر تهران وطن شما نیست و در یک محله آن، قصد ماندن ده روز نداشته باشید، حکم مسافر دارید؛ و خانه ملکی داشتن یا مستأجر بودن، در این جهت اثری ندارد.

بسمه تعالی 17 / 12 / 1361

با درود فراوان به تمام شهدای راه اسلام و آرزوی طول عمر برای رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی، بعد از عرض سلام، خسته نباشید. ان شاء الله که با نصرت خداوند آماده جواب به مسائل شرعیه هستید. خواهشمندم که به سؤال این جانب پاسخ بفرمایید.

کارمندی هستم که سمت مأمور خرید است و هر روز از در خانه مان تا محل کار و برای تهیه اجناس باید حدود چهل الی پنجاه کیلومتر را طی کنم و همیشه هم قبل از ظهر به محل کارم نمی توانم برگردم و چون دو ماه مبارک رمضان را در جبهه بودم و روزه ام را خوردم و حال بر قضای آن برآمده ام، با توجه به فتوای امام که فرموده بودند:

ص: 422

اگر حدود 22/5 کیلومتر از محل سکونت دور شوید نماز و روزه شکسته است، من چه کار کنم؟ و آیا نماز و روزه ام درست است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر در تهران متولد شده اید و در وقت تولد، تهران از بلاد کبیره نشده بوده، تمام محدوده آن روز وطن شما است و در آن محدوده نماز شما تمام و روزه صحیح است؛ ولی اگر از محدوده خارج می شوید، در صورتی که از منزل تا مقصد 22/5 کیلومتر باشد، در خارج محدوده حکم مسافر دارید و چنانچه تهران وطن شما نیست حکم مسافر دارید که اگر نتوانید در یک محله قصد ماندن ده روز نمایید، باید نماز را شکسته بخوانید و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2067] 919

بسمه تعالی

پس از سلام و آرزوی سلامتی برای آن عزیز و بزرگوار، به عرض می رساند که:

1. از چندین سال پیش که در تهران زندگی می کردم، قصد وطن در تهران را نمودم. با توجه به این که شهر تهران منطقه ای شده و جزو بلاد کبیره قرار گرفته و من هم چون یک نقطه معینی از تهران را در نظر نداشته بودم، بلکه بنا بود در یکی از نقاط تهران یا منزل بخرم و یا به صورت مستأجر باشم، حال تکلیف شرعی این جانب که فعلاً کارمند نیروی هوایی بوده و در شهرستان خدمت می کنم و هنوز هم قصدم این است که در تهران باشم ولی منطقه آن مشخص نمی باشد، آیا باز هم مانند سابق که به تهران به منزل پدری می روم، نماز و روزه ام درست است و یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر قصد توطن در تهران، بعد از کبیره شدن آن بوده، وطن نشده و حکم مسافر دارید.

2. پدرم حدود بیست سال پیش در سن 57 سالگی به رحمت خدا پیوست و آن طور که از مادرم سؤال نمودم که وضع نماز و روزه اش چگونه بوده و من که پسر بزرگ به حساب می آیم چگونه خواهد بود،

ص: 423

گفت: از اواخر و یا اواسط عمر نماز و روزه را به جای می آورد، منتها نه به طور مرتب، و در حدود 40 الی 50 روز به فوتش سکنه مغزی نموده و قادر به انجام نماز و روزه نبوده و وصیت هم ننموده بود. تکلیف شرعی این جانب از نظر نماز و روزه چگونه خواهد بود؟
بسمه تعالی، هر مقدار یقین دارید که نماز و روزه بر او واجب بوده و ترک کرده را قضا کنید.

3. اگر در وصیت نامه ام که تنها خودم امضا نموده ام چیزی - مثلاً دو دانگ خانه ای که دارم - به مادرم بخواهم ببخشم، از نظر قانونی و شرعی آیا قابل اجرا خواهد بود و یا خیر راه دیگر دارد؟ و آن راه چگونه است؟

بسمه تعالی، بخشش نسبت به بعد از مردن صحیح نیست و می توانید در حیات خود به او ببخشید و تحویل او دهید.

[سؤال 2068] 920

بسمه تعالی 1361 / 7 / 24

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً این جانب منزل مسکونی در شهرستان دارم که همسر و فرزندم در شهرستان می باشند و اکنون در تهران مشغول به کار شدم و تمامی هفته را در تهران منزل مادرم هستم؛ فقط شب های جمعه و روز جمعه را به شهرستان می روم. اکنون مستدعی است تکلیف انجام فرائض نمازهای یومیه ام را بفرمایید چگونه می بایست ادا کنم؟ آیا نمازها در کجا شکسته می باشد در صورتی که در تهران کارم دائمی خواهد بود؟ و من الله التوفیق

بسمه تعالی، اگر تهران محل تولد شما است و در آن بزرگ شده اید، محدوده تهران قبل از کبیره شدن آن، وطن شما محسوب است و در محل سکونت چنانچه محل تولد شما نباشد و قصد ماندن همیشه هم در آن ندارید، حکم مسافر دارید؛ و صور دیگری هم در مسأله هست که با مراجعه به رساله عملیه معلوم می شود.

ص: 424

دفتر امام، مدّ ظلّه العالی - بخش استفتا

با درود به رهبر و مرجع عالی قدر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی

این جانب قصد توطن دائمی در تهران را نموده و یک سال است که در محله چیندر شمیران ساکن می باشم. محل کار این جانب، در لویزان است که محله دیگری شمرده می شود؛ ولی فاصله بین دو محل، کمتر از مسافت شرعی است. لطفاً پاسخ - مبنی بر این که نماز این جانب در لویزان، قصر است یا تمام - ممههور به مهر امام عنایت فرمایید.

بسمه تعالی، اگر در خصوص یک محله، قصد توطن نکرده اید، حکم مسافر دارید.

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی

این جانب 25 ساله و متولد تهران هستم، در محله های مختلف تهران بزرگ شده ام؛ حتی مدت سه سال نیز در خارج از تهران زندگی کرده ام. در حال حاضر مستأجر هستم و احتمال نیز نمی دهم که تا آخر عمر در این محله زندگی کنم. با در نظر گرفتن این که فاصله محل تولدم تا محل مسکونی فعلی، کمتر از حد ترخص است، لطفاً بفرمایید: تکلیف نماز و روزه من چگونه است؟ (کامل است یا حکم مسافر را دارم؟)

خداوند - ان شاء الله - توفیقتان بدهد و شما را برای ما حفظ کند. والسلام

بسمه تعالی، در تمام محدوده تهران، قبل از کبیره شدن آن، نماز شما تمام است و می توانید روزه بگیرید.

بسمه تعالی

1. آیا کسی که تهران وطنش بوده، محلی که در آن زندگی می کند، وطن او محسوب می شود یا هر کجا که صدق تهران می کند؟

بسمه تعالی، آنچه قبل از توسعه خارق العاده بوده است، وطن او است.

[سؤال 2072]

2. بر فرض محله بودن وطن، آیا کسی که قصد عبور از محله را دارد، حکم قصد عبور از وطن را دارد؟

بسمه تعالی، آری.

3. در مکان های وسیع، از قبیل پادگان و امثاله، به مجرد رسیدن به درب مکان مزبور، کفایت در قصد و یا در جهت محاسبه مبدأ مسافت را می کند یا ساختمان های محل مزبور، ملاک است؟

بسمه تعالی، اگر قصد اقامه در آن محل کرده است، ساختمان های مربوط به آن جا ملاک است.

[سؤال 2073]

4. اگر شخصی در تهران، از محلی به محل دیگر منتقل شد و قصد توطن در آن را دارد، به مجرد انتقال، صدق وطن می کند یا باید مدتی بماند که صدق وطن جدید بکند؟

بسمه تعالی، به مقداری که صدق کند میزان است.

5. کسی که در نصف روز، شغلش گشت یا رانندگی است، کفایت در اتمام نماز و گرفتن روزه می کند؟

بسمه تعالی، اگر نصف اول روز است، کفایت می کند.

[سؤال 2074] 924

بسمه تعالی 1362 / 1 / 27

شورای استفتای امام خمینی، با سلام

خواهشمند است ضوابط و مشخصات عرف محله که در مورد بلاد کبیره مطرح

است را بفرمایید. آیا آنچه مردم محل بگویند کافی است؟ یعنی اگر بین دو محله، یک خیابان وجود دارد و مردم محل معتقدند که این طرف خیابان، يك محله و آن طرف، محله دیگری است، آیا فرد مسافر یا غیر متوطن، در صورتی که قصد ده روز کرده باشد، نمی تواند بین این دو محل تردد کند؟ آیا برای فردی که چندین سال، بدون قصد توطن، بین دو محل در حال تردد است، حکم به چه نحو است؟

بسمه تعالی، میزان در حدود محله، تشخیص عرف است و بدون قصد ده روز در يك محله، حکم مسافر مترتب است.

[سؤال 2075] 1797

7. شخصی 10 سال است که به تهران آمده؛ کارش و شغلش تهران است. آیا وطن او حساب می شود یا باید قصد وطن نماید؟

بسمه تعالی، بدون قصد توطن، وطن محسوب نمی شود.

[سؤال 2076] 90

6. شخصی متولد شهری است که از آن شهر در حدود 25 سال است به همراه خانواده خویش به تهران عزیمت کرده است و هیچ گونه ملک و منزل مسکونی در آن شهر ندارد و در این چند سال نیز منزل شخصی در تهران نداشته است و هر چند مدت را در يك نقطه از شهر تهران بوده است و در حال حاضر با توجه به این که کار او در نقطه خارج از محله منزل مسکونی فعلی او - که در آن جا به طور موقت زندگی می کند - واقع می باشد (حدوداً 10 کیلومتر یا بیشتر فاصله دارد) تکلیف نماز و روزه او چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر تهران قبل از کبیره شدن را وطن خود قرار داده، در فرض مذکور، در تهران و محل کار نمازش تمام است و در غیر این صورت، حکم مسافر دارد و در وطن اصلی اگر اعراض نکرده نیز نمازش تمام است و در صورت اعراض، حکم مسافر دارد.

ص: 427

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه، پس از سلام و دعا، خواهشمند است نظر مبارک خود را در مورد کیفیت روزه و نماز این جنبه بیان فرمایید.

این جنبه در سال 1334 در تهران به دنیا آمدم و در چندین نقطه تهران مستأجر بودیم و در سال 52 به آبادان رفته و پس از يك سال به تهران بازگشتم و حالیه ازدواج نموده و در خانه استیجاری زندگی می کنیم و معلوم نیست که در این محله چه مدت باشیم؟ به امید پیروزی اسلام بر کفر به رهبری و هدایت حضرت عالی

بسمه تعالی، محدوده تهران قدیم وطن شما محسوب است و تا اعراض نکرده اید، حکم وطن باقی است.

حضور مستطاب زعیم عالی قدر، رهبر مسلمانان و مرجع شیعیان جهان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

با تقدیم سلام و دست بوسی، مستدعی است جواب مسأله ذیل را مرقوم فرمایند:

شخصی چند سال پیش از شهرستان مهاجرت نموده و اکنون در تهران به استخدام دولت در آمده و زندگی می نماید؛ شخص مذکور فاقد مسکن و سایر مستغلات در تهران می باشد ولیکن این شخص قصد دارد در صورت تأمین آسایش و بالاخص با داشتن خانه مسکونی، ابدالعمر در تهران سکونت نماید؛ اگر چنانچه نتوانست خانه شخصی در تهران تهیه نماید، در این صورت قصد دارد موافقت اولیای امر را فراهم نموده، به مسقط الرأس خود منتقل و شهر خود را جهت سکنا و ادامه زندگی اختیار نماید؛ یادآور می شود شخص مزبور، علاقه جزئی ای نیز در زادگاه خود دارد و در

مدت سال، چندین بار نیز به شهر خویش مراده داشته و تا حال، به هیچ وجه با زادگاه خویش قطع رابطه ننموده است. مع الوصف، آیا تهران برای وی موطن اصلی محسوب می شود، یا مسقط الرأس؟ شخص مورد بحث، از نظر صوم و صلاة چه وضعیتی دارد و به چه نحو بایستی فریضه را انجام دهد؟ متذکر می شود خانه ای که برای سکونت فعلی اجاره نموده، با محل کارش در یک منطقه و یا محل قرار نگرفته است و حدوداً دو کیلومتر فاصله دارند.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در تهران حکم مسافر دارد و در وطن اصلی حکم وطن باقی است.

[سؤال 2079] 927

بسمه تعالی

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. اگر من مقصدم محل کارم باشد و فاصله محل کار تا منزل - مثلاً - حدود ده کیلومتر است؛ ولی بعداً کار پیش آید و یا قصد کنم به مکان های دیگر بروم، در مسأله اول - که کار پیش آمده - و در مرحله دوم - که قصد کرده ام - نماز به چه شکل است؟ (بلاد کبیره)

بسمه تعالی، منزل اگر وطن یا محل اقامت است، با خارج شدن از منزل، تا کمتر از چهار فرسخ، نماز قصر نمی شود؛ ولی اگر از اول قصد دارید که از منزل به محل کار و از آن جا به مقصدی بروید که تا منزل، چهار فرسخ یا بیشتر است و یا از محل کار قصد کنید به مقصدی بروید که تا محل کار چهار فرسخ یا بیشتر است، نماز قصر می شود.

2. اگر من به محل کارم رفتم که حدود ده کیلومتر تا منزل فاصله دارد و بعد، به محل اقوام خود که تا محل کار، هفت کیلومتر فاصله دارد، و آن جا نیز تا منزل خودم هفت کیلومتر فاصله دارد، بروم و برگردم و شب را در منزل اقوام و یا محل کار باشیم و چندین مرتبه این کار تکرار شود تا مسافت بیش از بیست و چهار کیلومتر طی شود و به منزل خودم نیز نروم، نماز به چه شکل است؟

ص: 429

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نماز قصر نمی شود و میزان در پیمودن مسافت، پیمودن چهار فرسخ در یک امتداد است و با پیمودن کمتر از مسافت در چند بار - که مجموعاً به مقدار مسافت می شود - حکم سفر مترتب نمی شود.

3. آیا از مال پدری که پدر، خمس آن را نداده و نمی دهد، می شود استفاده کرد؟ (پدر در قید حیات است).

بسمه تعالی، اگر یقین ندارید مالی که مورد استفاده شما واقع می شود، در آن خمس وجود دارد، چیزی بر شما نیست.

4. آیا با وجود حدود ده هزار تومان قرض، به پول پس انداز - حدود دو یا سه هزار تومان - خمس تعلق می گیرد؟

بسمه تعالی، اگر پس انداز و قرض، مربوط به یک سال باشد و قرض، بابت مؤونه باشد، پس انداز آن سال، خمس ندارد.

[سؤال 2080] 928

بسمه تعالی

با عرض سلام به حضور امام خمینی، رهبر عالی قدر انقلاب اسلامی

این جانب متولد مشهد مقدس در سال 1336 هستم و خانه پدری و پدر و مادرم در مشهد هستند و از مشهد اعراض نکرده ام. اکنون در محله عباس آباد تهران، در منزل همسرم که متولد تهران است ساکن می باشم که البته قصد توطن و ماندن در این محله به طور دائم را ندارم. (لازم به تذکر است که همسرم نیز قصد توطن و ماندن در این محله را ندارد).

خواهشمند است راهنمایی بفرمایید: آیا نماز را شکسته باید به جا آورم یا کامل؟ و حکم روزه ام چگونه خواهد بود؟ خداوند بزرگ، سایه امام عزیز را بر سر مسلمین جهان پایدار بدارد. والسلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، در مشهد نماز شما تمام است و می توانید روزه بگیرید؛ ولی در تهران بدون قصد ماندن ده روز در یک محله، حکم مسافر دارید.

ص: 430

دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً؛ به عرض می‌رساند: این جانب از دوران نوجوانی در تهران زندگی می‌کرده و تهران را به عنوان وطن خویش برگزیده‌ام. اکنون چند سالی می‌باشد که در اثر نداشتن مسکن در تهران، مجبور شده‌ام که زندگی خود را به ورامین انتقال بدهم و در ورامین زندگی کنم. جهت کار همه روزه صبح‌ها به تهران آمده و بعد از ظهرها به ورامین بر می‌گردم و هر زمانی هم که امکانات برایم فراهم شود زندگی خود را به تهران انتقال می‌دهم و ورامین را به عنوان وطن انتخاب نکرده‌ام. لطفاً جواب بفرمایید که نماز این جانب در کجا قصر می‌باشد، در تهران یا ورامین؟

بسمه تعالی، در تهران محلی که سکونت داشته و وطن خود قرار داده‌اید نماز تمام است و در غیر آن محل حکم مسافر دارید.

دفتر معظم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، دام ظلّه العالی، پس از عرض سلام و تحیت به پیشگاه حضرت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و نایب بزرگوارش امام خمینی، خواهشمند است به این مسأله شرعی پاسخ فرمایید:

قبلاً اهل و ساکن دماوند بودم، ولی مدت دو سال است در تهران (تهران نو) منزلی خریدم و با خانواده ام ساکن شدیم و بچه‌هایم نیز در مدارس تهران مشغول تحصیل هستند. من چون شغل معلمی دارم، محل کارم در رودهن است که در حدود پنجاه کیلومتر با تهران فاصله دارد. بنده ناچارم این فاصله را هر روز بروم و برگردم و صبح می‌روم و عصر به تهران بر می‌گردم و تعطیلات تابستان را نیز در منزل و باغی که در دماوند دارم می‌گذرانم؛ نماز و روزه ام در تهران به چه صورت است؟ اگر چنانچه

شکسته است چه کار کنم تا درست شود؟

از دور، دست مرجع و رهبرم امام خمینی را می بوسم.

بسمه تعالی، در تهران حکم مسافر دارید که نماز شما شکسته است و روزه نمی توانید بگیرید، مگر آن که قصد ماندن همیشه در تهران داشته باشید که در این صورت در محلی که قصد کرده اید، نماز تمام و روزه صحیح است، ولی در بین راه و محل کار باید نماز را شکسته بخوانید و نمی توانید روزه بگیرید.

[سؤال 2083] 2105

4. این جانب مدت تقریباً یک سالی است که از سپاه اراک به تهران رفته ام و هر هفته روزهای پنجشنبه و جمعه را در اراک به سر می برم و در ضمن، قصد برگشت نیز به اراک ندارم؛ آیا تهران وطن دوم من محسوب می شود و می توانم نماز و روزه را در آن جا درست بخوانم یا نه؟

بسمه تعالی، وطن محسوب نیست؛ مگر این که یک محله از محلات تهران را محل سکونت دائم قرار داده باشید.

[سؤال 2084] 1359

2. شخصی که قبلاً متولد و ساکن تهران نبوده و شهر تهران را به عنوان وطن انتخاب می نماید، تکلیف او برای نماز و روزه در دو صورت ذیل چیست؟

الف. مسکنی را خریداری کرده و در آن جا ساکن می باشد.

ب. به صورت اجاره نشینی زندگی می کند که طبیعتاً مطمئن از زندگی دائم و مستمر در یک محل نمی باشد و بنا به شرایط اجاره ها، ممکن است یک سال یا بیشتر در یک محل بماند.

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن همیشه در یک محله خاص در تهران، حکم وطن مترتب نمی شود و فرقی بین داشتن خانه ملکی و اجاری در این

ص: 432

جهت نیست و با قصد ماندن همیشه در یک محله، خصوص آن محله وطن محسوب می شود؛ چه خانه ملکی باشد یا اجاری.

[سؤال 2085] 1359

3. با توجه به این که تهران از بلاد کبیره می باشد: در چه محدوده ای از محل زندگی می توان نماز را بدون قصد ده روزه، کامل خواند، و ملاک تشخیص این محدوده چیست؟

بسمه تعالی، تعیین حدود محله موکول به نظر عرف است.

[سؤال 2086] 1359

4. تکلیف شخصی که محل کارش در تهران ولی خارج از محدوده محل زندگی می باشد، در مورد نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، اگر محل زندگی، وطن او شده و فاصله بین منزل و محل کار به مقدار مسافت 22/5 کیلومتر نباشد، مسافر محسوب نیست و نمازش شکسته نمی شود.

[سؤال 2087] 931

بسمه تعالی

پس از عرض سلام؛ به عرض می رسانم: محل کار من در تهران و منزلی که در آن زندگی می کنم در فاصله 35 کیلومتری تهران است، زمانی که در تهران هستم تکلیف نماز و روزه من چیست؟ آیا شکسته است یا خیر؟ در صورت شکسته بودن، جبران روزه را چگونه به جای آورم؟

ضمناً اگر متولد تهران بوده و خیال برگشتن به تهران را هم بعد از چند سال داشته باشم، در این صورت تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، در غیر وطن، حکم مسافر دارید و در فرض تولد در تهران

ص: 433

قبل از کبیره شدن آن، تمام محدوده تهران سابق وطن شما است و تا از آن اعراض نکرده اید حکم وطن باقی است.

[سؤال 2088] 932

بسمه تعالی

اکنون با سپری شدن دوره قرارداد يك سال، اجاره نامه برای یک سال دیگر تمدید شده است. یادآوری می شود که هنگام مسافرت به تهران (سال 50)، مقلد آیت الله خوئی بوده و با مراجعه به یکی از علمای ورامین بعد از انتخاب تهران به عنوان وطن دوم خود جهت زندگی آینده (که هنوز نیز به این تصمیم باقی ام) از وظیفه سؤال کردم ایشان فرمودند که نمازم، هم در تهران و هم در ورامین کامل می باشد.

یک سال و اندی از مسافرت به تهران گذشته بود که تغییر مرجع داده و از حضرت عالی تقلید نمودم. از آن پس به خاطر ندارم که جهت پرسش مجدد مسأله و عرض حال خود، به عالمی مراجعه کرده باشم تا ماه مبارک رمضان گذشته (1402)، که به دوتا از علمای تهران مراجعه کرده و به آنان عرض شد که اصلاً ورامینی هستم و در تهران - امیرآباد سابق - سکونت داشته و محل کارم انتهای تهران پارس می باشد. فرمودند که اگر مسافت رفت و برگشت بین منزل تا کار از هشت فرسخ شرعی کمتر باشد، نمازتان کامل و روزه تان صحیح است (که این فاصله کمتر می باشد). متذکر می گردد که در مواقعی که در تهران زندگی می کردم، معمولاً هفته ای یک بار به ورامین و همچنین در مواقعی که کار و زندگی هر دو در ورامین بوده است، روزهای زیادی را به تهران می آمده ام.

با توجه به عرایض بالا و داشتن منزل اجاره ای و مشخص نبودن تمدید اجاره پس از یک سال آینده، خواهشمند است پاسخ سؤالات زیر را مرقوم فرمایید:

1. وضع نماز و روزه ام در منزل و محل کار چگونه است؟ (فاصله، کمتر از چهار فرسخ شرعی؛ ولی خارج از حد ترخص محله امیرآباد است).

ص: 434

2. در صورت قصر بودن نماز و باطل بودن روزه، چگونه و در چه صورت می توانم در تهران، نماز کامل بخوانم؟ و اگر تا پایان عمر در تهران بوده و اجاره نشین باشم، آیا همیشه نماز قصر است و روزه ام باطل؟

3. قضای روزه های خورده شده را چگونه باید گرفت؟ و آیا کفاره هم دارد؟

4. وضع نماز و روزه های کاملی را که در این مدت - حدود 10 ساله - در تهران انجام داده ام چگونه است؟

بسمه تعالی، در ورامین که وطن شما است، بدون اعراض، نماز شما تمام است. و در تهران، بدون قصد توطن در يك محله یا قصد ده روز در آن، حکم مسافر دارید. و آنچه بر خلاف وظیفه عمل کرده اید، باید قضا شوند.

[سؤال 2089] 933

بسمه تعالی 1361 / 3 / 22

محضر مبارک زعیم عالی قدر و مرجع بزرگ جهان اسلام، حضرت آیت الله امام خمینی، رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، دامت برکاته، سلام علیکم

پس از اهدای سلام و آرزوی سلامتی و موفقیت کامل برای آن مرجع و رهبر عظیم الشان و نایب بر حق حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) از حضور محترمانه استدعا دارم که راجع به مسأله زیر نظرتان را مرقوم بفرمایید:

فردی ارتشی هستم که مدت ده سال در تهران خدمت می کنم و از بهمن ماه 60 محل سکونت خود را در تهران قرار داده ام و خانه ای که محل سکونت من باشد، خانه سازمانی و استیجاری می باشد؛ ولی از وطن اصلی خود که ورامین می باشد اعراض ننموده ام و اکثر تعطیلات را به ورامین می روم؛ مانند پنج شنبه و جمعه ها و روزهای تعطیل؛ و محل کارم تا محل سکونت در تهران که در بلوار افسریه است، از حد ترخص بیشتر می باشد و باید بگویم که تا موقعی که در ارتش خدمت می کنم - حداقل تا ده سال دیگر - می توانم در این خانه سکونت کنم. لذا خواهشمندم دستور بفرمایید

ص: 435

که من باید به چه صورت نماز بخوانم و روزه بگیرم؟ و آیا می توانم تهران را وطن دوم خود قرار دهم؛ با این که می دانم حداقل تا ده سال آینده نمی توانم جای دیگر خانه تهیه کنم و سکونت پیدا کنم و با این که در ورامین، خانه از خود ندارم؟ در ضمن، اگر که بتوانم تهران را وطن دوم خود قرار دهم، آیا برای ده روز اول نباید از حد ترخص خارج شوم؟ و آیا می توانم که از حد ترخص خارج شوم و قبل از اذان، به محل سکونت بروم و اذان را بشنوم و دوباره به محل کار برگردم؟

باید اضافه کنم که از بهمن ماه 60 به این طرف، در تهران نمازم را شکسته خوانده ام و در ورامین کامل می خوانم. خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی علیه السلام، خمینی را نگهدار

بسمه تعالی، وطن اصلی تا از آن اعراض نکردید، به حکم وطن باقی است. و در تهران اگر در یک محله، قصد زندگی دائم داشته باشید، آن جا وطن شما محسوب می شود؛ در غیر این صورت، فقط با قصد اقامت ده روز در یک محله می توانید نماز را تمام بخوانید؛ و خروج از محله اقامت به محل کار اگر محل کار در همان محله اقامت باشد، مضر به قصد اقامت نیست.

[سؤال 2090] 934

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی

پس از سلام، به طور اختصار سؤالاتی به شرح زیر عرضه می گردد:

1. اگر کسی در تهران، از وطن قبلی قصد اعراض نماید و در محلی که ساکن است نیز قصد توطن نکرده باشد، وطن او کجا است؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2091]

2. چند سال است که تهران به بلد کبیره تبدیل گشته؟

ص: 436

بسمه تعالی، در این سال های اخیر به سرعت بزرگ شده و از اهل خبره تحقیق کنید.

3. اگر شخصی که خمس خود را می داده خانه ای بخرد که مبلغ زیادی مقروض گردد و به واسطه آن

قرض، خمس از او ساقط گردد و پس از دو یا سه سال خانه ای را که خریده، به صاحبش بازگرداند و قرض او نیز مرتفع گردد، این شخص چگونه باید خمس دهد؟

الف. آیا مالی را که قبلاً (قبل از معامله) داشته و خمس آن را داده، باید کسر کند و بعد، باقیمانده را خمس دهد؟

ب. کلیه اموال را - چه آن که خمس آن را قبلاً داده یا نداده - حساب نماید و خمس دهد؟

بسمه تعالی، مقداری که خمس آن داده شده و ترقی قیمت نسبت به آن مقدار استثنا می شود.

4. اگر فردی که درآمد او حلال نیست به انسان هدیه ای بدهد:

الف. آیا این هدیه، حلال است یا خیر؟ ضمناً نمی دانیم که او درآمد حلال دیگری داشته یا نه؟

ب. اگر حلال بودن هدیه مشروط به این است که درآمد حلال دیگری داشته باشد، آیا لازم است برای این که بفهمیم وی درآمد دیگری داشته یا نه، در زندگی وی تفحص و جست و جو کنیم؟

بسمه تعالی، تحقیق لازم نیست و خمس ندارد. و محکوم به حلیت است.

5. فردی می میرد و از خود مقداری زمین و پول باقی می گذارد، همسر این شخص، با پول باقیمانده

خانه ای می سازد و قصد می کند که این خانه برای دخترانش باشد، تا وقتی بزرگ شدند از آن ها جهیزیه تهیه نماید. در صورتی که این فرد خمس نمی داده، آیا جهیزیه دختر خمس دارد یا نه؟ اگر خمس دارد، باید خمس پول مانده بعد از مرگ شخص را بدهند یا قیمت فروش خانه را؟

بسمه تعالی، اگر یقین دارند که در مالی که به آن ها رسیده خمس هست باید ادا کنند و در صورت تبدیل به چیز دیگر، با مراجعه به حاکم شرع، به قیمت فعلی خمس بدهند.

[سؤال 2092] 935

بسمه تعالی 15 / 8 / 1361

محضر مبارک امام امت، دامت برکاته

در سال 50 از سبزواری به تهران آمدم و استخدام دولت شدم و درس خواندم و الآن هم که درسم تمام شده، در کارخانه مشغول کار هستم؛ ازدواج کرده ام و دو تا بچه دارم و در صورتی که مشکلی برایم پیش نیاید، قصد برگشت به وطن اصلی را ندارم،

مگر این که بازنشسته شوم؛ و آن موقع هم شاید برگردم؛ و در این مسأله هم مردّد هستم که اگر خانه و زندگی در این جا داشته باشم، بر می گردم یا نه؛ از نظر سکونت هم در این دوازده سال، هر چند سال در محلی بوده ام؛ حتی سه سال در کرج سکونت داشته ام؛ از یک سال پیش تا حالا هم در خیابان دامپزشکی خانه ای اجاره کرده ام و محل کارم هم در سه راه آذری است. تقاضا دارم بفرمایید: تکلیف من از نظر نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، تا از وطن اصلی اعراض نکرده اید، حکم وطن باقی است و در تهران حکم مسافر دارید مگر در یک محله قصد توطن و سکونت دائم بنمایید و مدتی هم در آن بمانید که عرفاً گفته شود ساکن هستید.

[سؤال 2093] 936

بسمه تعالی 1361 / 9 / 29

امام عزیز، روحی فداک

این جانب اهل دامغان و محل کارم هم دامغان است. شش سال است در تهران تجدید فراش نمودم و دارای خانه و زن و سه بچه می باشم. گاهی یک ماه تهرانم، ده روز دامغان و بیشتر اوقات یک ماه دامغانم، ده روز یا کمتر تهران هستم. خلاصه تهران را به عنوان وطن دوم انتخاب کردم و تا حال هم نماز را تمام خواندم و روزه هم گرفته ام. بفرمایید نماز و روزه ام درست است؟ اگر درست نیست نسبت به گذشته چه کار کنم؟

بسمه تعالی، اگر بنا گذاشتید برای همیشه مدتی از سال را در محله معینی از تهران زندگی نمایید، آن محله وطن شما محسوب می شود و نماز و روزه شما در آن جا تمام است، در غیر این صورت در تهران حکم مسافر دارید و نماز و روزه گذشته، اگر بر خلاف وظیفه مقررّه انجام گرفته قضا دارد.

ص: 438

3. کسی که تهران وطن او محسوب می شود و بدون اعراض وطن دیگری اختیار کرده و در تهران هیچ گونه ملکی و یا وابستگی - به جز علاقه به وطن - ندارد. در مواقعی که در تهران کار اداری دارد و در نقاط مختلف تهران رفت و آمد می کند و یا برای مهمانی به منزل یکی از اقوام می رود؛ حکم او در مورد نماز، از نظر قصر بودن یا نبودن، چگونه است؟ این شخص حد ترخص را از کجا می تواند حساب کند، آیا تهران را کلاً وطن خود محسوب نماید یا خیر؟ (با در نظر گرفتن فتوای امام در مورد شهرهای بزرگ، مثل تهران از نظر حد شرعی)

بسمه تعالی، همان قسمت از تهران که وطن او بوده تا از آن اعراض نکرده، به حکم وطن باقی است.

بسمه تعالی 1361 / 4 / 20

محضر مبارک حضرت امام خمینی، رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، با توجه به فتوای حضرت عالی مبنی بر وضعیت انجام فرائض دینی افراد ساکن تهران، سؤالات ذیل برای این جانب مطروح است:

1. وضعیت کسی که به مدت بیش از دو سال است که در تهران ساکن می باشد و در آینده معلوم نیست تا چه زمانی در این شهر سکونت داشته باشد چیست؟ مثلاً دانشجویی که جهت تحصیل در تهران به سر می برد.

بسمه تعالی، بدون نیت اقامت ده روز در یک محل، حکم مسافر دارد.

2. وضعیت شخص فوق نسبت به انجام فرائض دینی در محدوده تهران بزرگ چگونه است؟ و تا چه حدی از مسافت می تواند در تهران رفت و آمد نماید؟

بسمه تعالی، در نیت اقامت ده روز، نمی تواند قصد خارج از آن محله به

بیش از یکی دو ساعت داشته باشد؛ ولی اگر از اول، قصد خارج شدن نداشت و بعداً پیش آمد، اگر بعد از خواندن یک نماز چهار رکعتی باشد، تا کمتر از چهار فرسخ، ضرر به حکم اقامت نمی رساند.

[سؤال 2097]

3. با توجه به پیوستگی مناطق تهران، وضعیت چنین فردی در قبال شرکت در فرائض دینی - مانند نماز جمعه و یا تظاهرات - چگونه می باشد؟

بسمه تعالی، حکم مسأله، از جواب سؤال فوق معلوم می شود.

4. وطن چیست؟ ساکن و منطقه از نظر شرعی را توضیح دهید.

بسمه تعالی، مراد از وطن، محل تولد یا محلی است که انسان بنادارد همیشه در آن جا زندگی کند.

[سؤال 2098] 938

بسمه تعالی 10 / 3 / 1361

حضرت مستطاب، آیت الله العظمی و رهبر عالی قدر، جناب سید روح الله خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از درود فراوان بر آن رهبر عزیز و گرامی و درود بر تمامی شهدای راه حق و حقیقت - از صدر اسلام تا کنون - خواهشمند است در مسائل ذیل، نظریه مبارک را مرقوم فرمایید.

1. کسی که در تهران اقامت داشته و وطن او بوده و از تهران هم اعراض ننموده، مدت چهار سال است که به کرج رفته و در آن جا سکنا دارد و چنانچه برای او هم وسایل برگشت به تهران فراهم شود، مایل است به تهران مراجعت نماید. آیا روزه و نماز او به چه نحوی می باشد؟

بسمه تعالی، محلی که در تهران وطن او بوده و از آن اعراض نکرده، حکم وطن دارد؛ ولی در کرج حکم مسافر دارد.

ص: 440

2. تکلیف خانواده او که تابع او می باشند، در این مسأله چیست؟ بیان فرمایید.

بسمه تعالی، خانواده در اعراض از وطن و اتخاذ وطن مستقل است.

[سؤال 2099] 939

بسمه تعالی

با درود به رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی و سلام به رزمندگان جبهه حق علیه باطل و سلام به تمام شهیدان اسلام

محترماً این جانب به عرض می رساند که مدتی است ساکن تهران می باشم و در تهران قصد وطن نموده ام؛ منتها وطن اصلی ام شهرستان دیگر است. مسأله طوری است که خدمتم در تهران می باشد؛ یعنی در تهران در ارتش جمهوری اسلامی ایران خدمت می کنم و سؤالم در مورد نمازهای یومیه می باشد که چگونه بایستی به جای آورم؟ همچنین وقتی که برای دیدن خانواده ام به شهرستان می روم، در آن جا نمازهای یومیه را چگونه باید به جای آورم؟ لازم به تذکر است که فعلاً دوره شبانه روزی را طی می کنم؛ فقط روزهای تعطیل از پادگان خارج می شوم و فعلاً خانه اصلی ام پادگان می باشد. خواهشمند است بنده را در مورد این سؤالات راهنمایی بفرمایید.

ضمناً متذکر می شوم که بنده، مقلد رهبر کبیر انقلاب می باشم. خواهشمند است به طور ساده و کلی در مورد ادای فرائض یومیه راهنمایی کامل مبذول دارید.

بسمه تعالی، قصد توطن در مجموع تهران کافی نیست و اگر در پادگان یا یکی از محله های تهران، قصد ماندن ده روز کنید باید نماز را تمام بخوانید و در وطن اصلی تا اعراض از آن نکرده اید حکم وطن دارید.

[سؤال 2100] 940

بسمه تعالی 3 / 3 / 1361

دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از عرض سلام و آرزوی طول عمر برای امام عزیز و پیروزی رزمندگان اسلام و پیروزی حق بر کفر

ص: 441

این جانب مدت بیست و هشت سال ساکن تهران بودم و حدود دو سال است که منزلی در کرج خریداری نموده و در کرج سکونت دارم و این جانب در نماز و روزه، شك هستم و نمی دانم آیا باید نماز و روزه ام را که در تهران هستم و محل کارم هست، درست بخوانم و روزه را درست بگیرم یا نه؟

بسمه تعالی، اگر تهران، وطن اصلی شما است یا قصد ماندن دائم در يك محله آن کرده اید، تا اعراض نکرده اید، در خصوص آن محله، حکم وطن مترتب است؛ ولی اگر وطن نیست یا از کرج به غیر آن محله رفت و آمد می کنید، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2101] 941

بسمه تعالی

دفتر حضرت آیت الله امام خمینی

ضمن عرض سلام و با درود به زعیم عالی قدر، حضرت آیت الله خمینی، رهبر شیعیان جهان و نایب بر حق امام زمان علیه السلام

این جانب سن: 35 سال، محل تولد: تهران و از این مدت، 30 سال در تهران بوده ام و پنج سال است که در گل شهر کرج ساکن می باشم و چون کارمند دولت می باشم، ناچاراً باید حدود 100 کیلومتر هر روز آمد و رفت کنم و چون مرجع تقلیدم حضرت امام می باشد، خواهشمند است برایم روشن فرمایید وضع نماز و روزه من چگونه است، با توجه به این که من از تهران اعراض نکرده ام؟

و اما وضع نماز من: مدتی من نماز را در تهران شکسته می خواندم و از آقایی سؤال کردم که من نماز را در تهران شکسته می خوانم؛ گفتند: اعراض کرده ای از تهران؟ گفتم: نه؛ گفتند: باید نماز را درست بخوانی و مدتی است که نماز را در تهران درست می خوانم. وضع من چگونه می شود؟ آیا این مدت بر ذمه ام است یا نه؟

بسمه تعالی، محل کار اگر داخل محدوده تهران پیش از بزرگ خارق العاده

ص: 442

شدن قرار دارد، با فرض این که وطن اصلی شما بوده و اعراض نکردید، حکم مسافر ندارید و اعمال گذشته اگر بر خلاف وظیفه انجام گرفته قضا دارد.

[سؤال 2102] 1338

2. آیا از نظر مبارک شما این ها همیشه مسافرنند؟ چون صبح ها همیشه سر کارند و شب ها در منزل؛ منهای روزهای تعطیل.

بسمه تعالی، کسی که برای مقصدی که مسافت بین منزل تا مقصد 22/5 کیلومتر یا بیشتر است حکم مسافر را دارد.

[سؤال 2103] 1316

5. آیا اصفهان از شهرهای بزرگ می باشد یا نه؟ و اگر نیست ابتدای مسافت را از خانه های 20 سال قبل اصفهان حساب کنیم یا از خانه های آخر شهر در سال 61 حساب کنیم؟

بسمه تعالی، از شهرهای بزرگ خارق العاده محسوب نیست؛ و مبدأ مسافت در آن جا، آخر شهر است.

[سؤال 2104] 942

بسمه تعالی 1361 / 1 / 19

دفتر مبارک استفتائیه حضرت امام، مدّ ظلّه

لطفاً مرقوم بفرمایید که نظر حضرت عالی در مورد حد ترخص در تهران - که امام می فرمایند از بلاد کبیره است - چگونه است؟ مثلاً اگر از راه اتومبیل رو باشد، چهار کیلومتر است و از راه هوایی سه کیلومتر می باشد. آیا این مقدار، از حد ترخص خارج می باشد یا خیر؟

خواهشمند است پاسخ به این مسأله را به طور مشروح و روشن بیان فرمایید تا هیچ نقطه ابهامی برای مقلدین امام باقی نماند.

ص: 443

بسمه تعالی، در تهران، حد ترخص نیست و مبدأ مسافت، منزل است و میزان، راهی است که سیر می کند.

[سؤال 2105] 943

بسمه تعالی

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

با عرض سلام و دعا برای طول عمر امام عزیز امت، خمینی کبیر، مستدعی است فتاوی جدید امام را در مورد حد ترخص افراد غیر بومی که به بلدة کبیره، وارد و قصد اقامت دارند - در خصوص قصر یا اتمام نماز و روزه - پاسخ فرموده تا شاید ان شاء الله از طریق مقتضی به اطلاع مقلدین ایشان رسانده شود.

خداوند تبارک و تعالی شما امام عزیز را برای مسلمانان جهان تا ظهور حضرت مهدی علیه السلام نگهدارد.

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در یک محله، حکم مسافر دارند و با قصد ماندن ده روز، تا در آن محله هستند نمازشان تمام است و چنانچه از آن محله خارج شوند، تفصیلی دارد که در رساله ذکر شده است.

[سؤال 2106] 944

بسمه تعالی

دفتر امام در جماران، سلام علیکم

این جانب زادگاهم شهر بابل است و فعلاً در تهران سکونت دارم، هم اکنون در حین مأموریت، کیلومتر 23 جاده خاوران می باشم، مسافت از خانه تا محل کارگاه بیش از 35 کیلومتر می باشد. تا به حال مدت 8 ماه که از شروع مأموریت می گذرد، نماز را کامل به جای آورده و هنوز هم به جای می آوریم. می خواستم یقین پیدا کنم که فتوای امام کبیرمان، خمینی بت شکن - که خود مقلد آن هستم - در این مورد چیست؟ آیا

ص: 444

می شود نماز و روزه را کامل بخوانیم یا نه؟

در ضمن من تهران را سکونت موقتی برای خود می دانم؛ استدعا می شود قبل از رسیدن ماه مبارک رمضان دستورات لازم را اقدام فرمایید. اضافه‌تاً به عرض می رسانم: جهت مشکلات، در صورت شکستن نماز و باطل بودن روزه، آیا می شود در این مسأله از مجتهد دیگر تقلید کرد یا نه؟ والسلام

خدایا، خدایا، تو را به جان مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، تا انقلاب مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، خمینی را نگهدار. بسمه تعالی، در فرض مرقوم که تهران وطن شما نیست؛ بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، نماز قصر است و روزه صحیح نیست و نماز و روزه گذشته، اگر مخالف وظیفه مقررّه انجام گرفته، قضا دارد و مسأله، از موارد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 2107] 945

بسمه تعالی 1361 / 9 / 15

خدمت ولایت فقیه، آیت الله العظمی امام خمینی

با سلام و عرض ارادتمندی یک مقلد و معذرت از وقت گیری شما، خواهشمند است تکلیف شرعی حقیر را در ارتباط با مسأله زیر مشخص فرمایید.

این جانب متولد کاظمین عراق، و اصلاً اصفهانی، در سال 1351 وارد ایران و دو سال در اصفهان بوده ام. سپس برای ادامه تحصیل در سال 1353 به تهران آمدم و تا به حال که مشغول خدمت در دانشگاه تهران هستم، خانه ای خریداری و ماندگار شده ام؛ ولی قصد توطن نداشته ام و ندارم و قصد بازگشت به اصفهان را دارم؛ ولی نمی دانم کی و به چه نحو صورت خواهد پذیرفت. و فاصله منزل تا محل کار، حدود چهار کیلومتر است و در طول این مدت، نمازم را کامل و روزه ام را گرفته ام. خواهشمند است بفرمایید آیا نماز و روزه ام صحیح بوده است؟ در غیر این صورت، تکلیف حقیر چیست؟ با تشکر و آرزوی توفیق الهی

ص: 445

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در یکی از دو محل، نماز شما شکسته است؛ ولی اگر در یکی از دو محل، قصد ماندن ده روز کردید و ماندید، بعد از آن تا سفر شرعی نرفته اید، در هر دو محل، نماز شما تمام است؛ و آنچه تا کنون برخلاف وظیفه عمل کرده اید را باید قضا نمایید.

[سؤال 2108] 946

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی

پس از عرض سلام و طلب طول عمر از خداوند متعال، سؤالاتی برایمان پیش آمده که مطرح می کنیم:

ما عده ای از دانشجویان تربیت معلم هستیم که حدود شش ماه است در تهران ساکن هستیم و در میان این سکونت، هر چند وقت یک بار، به شهرستان رفته ایم. روزی که ما به این جا آمدیم، قصد ده روز ماندن را داشتیم؛ لیکن ما که در منطقه خزانه بودیم، به مسافت هایی کمتر از حد شرعی از آموزشگاه خود رفتیم؛ بعضی از اساتید ما گفتند که نماز شما صحیح است، ولیکن بعضی می گفتند که قصد شما باطل است؛ و همین گونه بود که هر چند وقت یک بار يك سخن می گفتند و خلاصه ما که اعتماد به سخنان ایشان داشتیم، نمازهایمان را در این مدت، شکسته خواندیم. اما حال که ماه مبارک فرا رسیده است، ایشان مسأله را به گونه ای دیگر تفسیر می نمایند و می گویند که شما حق خروج از منطقه خزانه را به مدت ده روز ندارید (اگر قصد کنید) و بعد از آن ده روز، فقط دو ساعت می توانید تا حد ترخص بروید؛ لذا می خواستیم شما ما را از این گمراهی نجات داده و وضعیت نمازهای گذشته و آینده و روزه هایمان را روشن فرمایید و علاوه بر این، خواستیم بدانیم حد ترخص، از خانه حساب می شود یا از منطقه؟ و ضمناً وظیفه ما در قبال چنین استادانی چیست؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، بدون قصد اقامت ده روز در یک محل، حکم

ص: 446

مسافر دارید و قصد اقامت، الزامی نیست؛ ولی اگر کسی خواست قصد کند، باید بنا بگذارد ده روز را در يك محل بماند، و گرنه قصد صحیح نمی شود و هر گاه قصد صحیح نمود و حداقل یک نماز چهار رکعتی خواند، بعداً اگر پیش آمد تا کمتر از چهار فرسخ از محل اقامت خارج شد، حکم اقامت به هم نمی خورد.

[سؤال 2109] 947

بسمه تعالی

ریاست محترم دفتر حضرت امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی

محترماً؛ به استحضار می رساند که این جانب متولد شهرستان قزوین و بزرگ شده تهران هستم که در حال حاضر، محل سکونت این جانب در شهرستان کرج می باشد؛ ولی محل کار بنده در تهران است. جهت حاضر شدن در سرکار خود - که یک مؤسسه دولتی می باشد - همه روزه به جز روزهای تعطیل باید بین کرج و تهران، رفت و آمد داشته باشم که مسافت این دو شهر 47 کیلومتر می باشد. تا کنون مدت شش سال است که این جانب، فرائض دینی - اعم از نماز و روزه خود - را تمام گرفته ام؛ ولی در حال حاضر تردید دارم. خواهشمند است جهت انجام فرائض دینی - اعم از نماز و روزه - این جانب را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، در غیر وطن، بدون نیت اقامت ده روز در يك محل، نماز قصر می شود و روزه صحیح نیست؛ بنابراین اگر تهران و کرج را وطن انتخاب نکردید، در آن جا حکم مسافر دارید و نماز و روزه گذشته اگر برخلاف وظیفه مقررّه انجام گرفته قضا دارد.

[سؤال 2110] 948

بسمه تعالی 1361 / 4 / 26

محضر مبارک رهبر عظیم الشان و مرجع تقلید، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

ص: 447

این جانب ساکن شیراز بوده و بنابر مقتضیات شغلی به تهران آمده ام و به دلایلی نمی توانم تهران را وطن اختیار کنم. وضعیت نماز و روزه این جانب چگونه خواهد بود - در حالی که فاصله بین خانه و محل کارم در حدود چهار کیلومتر می باشد -؟

همچنین وضعیت نماز و روزه همسر که خانه دار است چگونه خواهد بود؟

بسمه تعالی، بدون یت اقامت ده روز در یک محله، نماز و روزه شما قصر است؛ و همسر شما نیز اگر قصد کند ده روز در یک محل بماند، نماز و روزه اش تمام است؛ و گرنه قصر است.

[سؤال 2111] 949

بسمه تعالی سوم شعبان 1402 ق

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی

حضرت عالی در تحریر الوسیله، مبدأ حساب مسافت را در مورد بلاد کبیره خارق العاده، منزل مسافر ذکر فرموده اید.

1. آیا تشخیص خارق العاده بودن بلاد کبیره، از مستنبطات عرفیه است یا شرعیه؟

2. آیا تعریف «خارق العاده» آن چنان که از جانب بعضی از مراجع عظام مطرح گردیده، مورد قبول حضرت عالی نیز می باشد؟ «إذا كانت في الكبر بحيث عدّ الخروج من محلّة إلى أخرى مسافرة عند العرف».

3. آیا حضرت عالی تبعیت مقلد را در مستنبطات عرفیه که توسط مرجع تقلیدش استنباط گردیده واجب می دانید؟

4. حضرت عالی در پاسخ سؤالی فرموده اید که برای کسانی که تهران وطن آن ها نیست و محل کار و منزل آن ها در دو محله مختلف است، نمازشان قصر است. آیا دو محله ای که فاصله شان کمتر از چهار فرسخ است نیز شامل این حکم می شوند؟

طول عمر آن حضرت و بقای وجود شریف را از درگاه ایزد متّان خواستار است.

اسألکم الدعاء

بسمه تعالی، بلد کبیر خارق العاده، موضوعی عرفی است و کسی که تهران

ص: 448

وطن او نیست، بدون قصد ماندن در یک محله آن، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2112] 950

بسمه تعالی 1361 / 6 / 19

با درود و سلام خدمت شهدای راه حق و رزمندگان سلحشور و سلام خدمت امام

من در سال 1359 از شهرستان اراک به تهران آمده و در آموزشگاه افسری ژاندارمری استخدام شدم. پس از گذراندن یک سال آموزش، در سال 1361 تقسیم شده و من سهمیه تهران شدم و فعلاً در اداره سیاسی - ایدئولوژیک ژاندارمری مشغول خدمت می باشم. از شما خواهش می کنم وضعیت نماز و روزه مرا روشن نمایید.

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در یک محله در تهران، نماز و روزه شما قصر است.

[سؤال 2113] 951

بسمه تعالی

کسانی که در تهران مستأجرند (تهرانی و غیر تهرانی) و وضعیت سکونتشان در خانه اجاره ای طوری است که مانند اکثریت قریب به اتفاق مستأجرین احتمال این را می دهند که هر چند سالی را در محله ای ساکن باشند، تکلیف نماز و روزه شان چیست؟ و در صورتی که حکم مسافر را دارند، لطفاً با شرح و تفصیل مرقوم بفرمایید: آیا می تواند قصد اقامت ده روز در محل را کرده و نمازشان را تمام بخوانند؟ و اگر قصد کردند، در چه صورت مجدداً نمازشان قصر خواهد بود؟ و اگر خواسته باشند همیشه نمازشان را کامل بخوانند و روزه بگیرند، در چه صورت می توانند؟ مثلاً اگر مدت یکی - دو یا سه ماه پس از قصد اقامت، از محل خارج نگردند، آیا پس از این مدت، با یک مسافرت نمازشان باز هم پس از بازگشت از مسافرت، قصر خواهد بود؟ و در ایامی که قصد اقامت کرده اند، آیا باید در مدت قصد، از خانه یا از محل خارج نشوند و یا این که از محدوده 22/5 کیلومتر از خانه مسکونی نباید خارج شوند؟

ص: 449

بسمه تعالی، اگر تهران، وطن آن ها نیست، بدون قصد ماندن ده روز در یک محله آن، حکم مسافر دارند. بلی اگر قصد ده روز کنند و بمانند و بعد از ده روز، به کمتر از مسافت بروند، نمازشان تمام است.

[سؤال 2114] 952

بسمه تعالی 1361 / 2 / 13

ضمن عرض سلام؛ خواهشمند است در صورت امکان به این سؤال شرعی جواب کتبی داده شود؛ زیرا مطلبی که در این رابطه در مطبوعات نوشته شده است، روشن و واضح نمی باشد. و این خود می تواند مشکل تعداد زیادی از دانشجویان را حل کند:

بنده اهل و ساکن یکی از شهرستان ها می باشم که به دلیل تحصیل در دانشگاه تهران به این جا آمده ام. ضمناً بنا به وضع رشته تحصیلی ام، لااقل سه سال دیگر در تهران هستم. البته در خلال این مدت نیز به شهرستان محل سکونتت مراجعت خواهم کرد. از آن جا که مدت اقامت من در تهران بیش از 10 روز است، به این نیت نمازها را به طور کامل می خواندم. با توجه به این که امام طبق گفته ها، شهر تهران را جزء بلاد کبیره به حساب آورده اند و نیز با توجه به این که محل سکونت و کار این جانب در تهران در يك نقطه واقع نیست، آیا بنده نمازها را باید کامل بخوانم یا خیر؟

والسلام، به امید پیروزی اسلام و مسلمین؛ خداوند یار و نگهدار امام باشد.

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در یکی از محلات تهران، نماز شما قصر است.

[سؤال 2115] 953

بسمه تعالی

با تقدیم تحیات خالصانه و ابراز ارادت مطلق

خدای را سپاس گزاریم که منّ علینا بوجودك الشریف فی زماننا هذا

ص: 450

اماما این جانبان عده ای از نمایندگان مجلس شورای اسلامی هر روز ناچار به ایاب و ذهاب از قصر فیروزه به مجلس در حدود 12 کیلومتر و بالعکس می باشیم و قصد توطن هم نداریم. متمنی است نظر مبارك را در مورد قصر و اتمام نماز و روزه این جانبان در گذشته و آینده امر به ابلاغ فرمایند.

متشکریم، اللهم احفظ امام الثورة الاسلامية و انصره نصراً عزيزاً

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در یکی از دو محل، حکم مسافر دارید. بلی، اگر در یکی از دو محل قصد ده روز کنید و بمانید، بعد از آن هر روز هم که بین دو محل رفت و آمد کنید تا سفر شرعی نکرده اید، نماز شما تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2116] 954

بسمه تعالی 1361 / 4 / 10

با عرض سلام خدمت سروران مکرم، نظر امام را درباره مسائل زیر خواستارم:

1. گفته می شود که اگر مسافری وارد تهران شود باید ده روز در محله ای قصد کند و جایی نرود و پس از ده روز می تواند تا چهار فرسخ برود تا نمازش شکسته نشود، آیا این فتوا از طرف امام بوده یا نه؟

بسمه تعالی، الزام در اقامت ده روز در یک محل ندارد ولی اگر خواست نماز را تمام بخواند باید قصد کند ده روز در يك محل بماند و بعد از چنین قصدی و خواندن يك نماز چهار رکعتی، تا به مقدار مسافت شرعی سفر نکرده حکم اقامت باقی است.

[سؤال 2117]

2. آیا در تهران حد ترخیصی دارد یا آن که دو محله بودن صدق می کند؟

بسمه تعالی، در مثل تهران، مبدأ مسافت از منزل است ولی حکم سفر از آخر محله مترتب می گردد.

ص: 451

3. اگر دو محله بودن صدق می کند آیا شهر دیگری هم مانند تهران در ایران وجود دارد که دو محله بودن آن صادق باشد؟

بسمه تعالی، میزان در بلد بزرگ خارق العاده بودن، نظر عرف است.

4. استفاده کردن از تلفن ادارات برای کار شخصی چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، تابع مقررات دولت اسلامی است.

5. در مسأله 319 فرموده اید که: «کسی که وضو ندارد حرام است اسم خداوند متعال را به هر زبانی نوشته شده باشد، مسّ نماید...» آیا این مسأله در مورد آرم جمهوری اسلامی ایران هم صدق می کند یا نه؟ چون این آرم هم روی اسکناس ها زده شده، هم روی هر اعلامیه و اطلاعیه ای وجود دارد.

بسمه تعالی، به احتیاط واجب، بدون طهارت مسّ ننمایند.

6. ورزشی که در آن برد و باخت مطرح است - مثل مسابقات فوتبال، والیبال، کشتی و ... - چه صورتی دارد؛ آیا حلال است یا حرام؟

بسمه تعالی، اگر برای برنده چیزی مقرر کنند حرام است.

7. دانش شعبده و تردستی و برخی از آرا و مکاتب فلسفی، فراگرفتن یا دیدن آن چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، تعلیم و تعلّم شعبده و اِعمال آن حرام است.

8. اشخاصی هستند که محل گم شده یا دزدی را در آینه به ما نشان می دهند، کمک گرفتن از آن ها چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، این عمل جایز نیست.

مسئول محترم دفتر امام در قم، بخش مسائل شرعی

محترماً؛ این جانب چون دانشجو هستم و کار هم می کنم از مهر سال 58 در تهران به سر می برم ولی تهران به عنوان وطنم نیست. در این مدت تقریباً هر روز از منطقه ای که در آن زندگی می کرده ام به منطقه دیگر (بنابر ضروریات) می رفتم. مدتی است که پی برده ام که امام خمینی تهران را جزء بلاد کبیره می شمارد و آن را منطقه منطقه نموده

و کسی که تهران، وطن اصلی اش نیست اگر از منطقه ای که در آن زندگی می کند خارج شود، نمازش شکسته است و روزه نیز نمی تواند بگیرد؛ خواهشمند است این امر را برایم کاملاً روشن نمایید؛ اگر می بایست نماز شکسته بخوانم، آیا حالا باید نمازهایی را که قبلاً در تهران کامل خوانده ام، قضا کنم؟ و اگر باید قضا کنم، آیا تمام نمازها را (یعنی حتی نمازهایی که شکسته نیست؛ مثل نماز صبح و مغرب) را باید قضا کنم؟ روزه هایی که در تهران گرفته ام به چه صورت است؟ آیا منطقه ای نمودن تهران از طرف امام، مطابق با منطقه ای نمودن شهرداری تهران است (امیرآباد و میدان انقلاب و میدان قزوین، امامزاده حسن و...)? در چه صورت این جانب می توانم نماز را در تهران کامل بخوانم و روزه نیز بگیرم؟ ضمناً تاریخ دقیق این فتوای امام از کی بوده است؟

بسمه تعالی، مسافر در تهران اگر در یک محله قصد اقامت ده روز نماید، نماز تمام و روزه صحیح است و تا از محل اقامت به مقدار هشت فرسخ شرعی - ولو در مجموع رفت و برگشت - سفر نکرده، حکم اقامت باقی است و میزان در محله، نظر عرف است و نمازهای چهار رکعتی که برخلاف وظیفه، تمام خوانده، باید شکسته قضا کند.

[سؤال 2120] 956

بسمه تعالی

با درود و سلام بر رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی و با درود و سلام بر شهیدان راه حق و با درود بر امت شهیدپرور، سلام علیکم

به استحضار می رسانم این جانب مدت دو ماه است که از شهرستان به تهران آمده ام و در تهران مشغول کار می باشم و تصمیم قطعی هم نمی توانم بگیرم که حتماً در تهران می مانم ولی امکان دارد بعد از مدتی، دوباره به شهرستان برگردم و یا مدت زیادی این جا بمانم، در هر حال تهران وطن این جانب محسوب نمی گردد؛ خواهشمند است

ص: 453

فتوای آن حضرت را در مورد نماز این جانب بفرمایید.

بسمه تعالی، نماز شما شکسته است؛ مگر بتوانید در يك محله قصد اقامت ده روز بدون خروج از آن بنمایید که اتمام نماز واجب می شود
ورفت و آمد تا کمتر از چهار فرسخ، ضرر ندارد.

[سؤال 2121] 957

بسمه تعالی

پس از سلام؛ خواهشمندم فتوای امام خمینی را در مورد نماز و روزه و وضعیت وطن و مسافر بودن شخصی با مشخصات ذیل را در پایین
ورقه مرقوم بفرمایید:

1. اهل شهر همدان است.

2. مدت ده سال است که در تهران سکونت دارد، شش سال در خوابگاه دانشگاه تهران و چهار سال اخیر پس از تأهل، در منزل
استیجاری.

3. هیچ وقت بیش از دو ماه به طور متوالی هر روز در تهران نبوده است.

4. در حال حاضر دوره تحصیل دانشگاهی وی به اتمام رسیده است و خدمت سربازی را در تهران می گذراند.

5. هیچ گونه قصدی برای برگشت به همدان یا ماندن در تهران یا کار در هر شهر دیگر کشور ندارد و ممکن است پس از خاتمه خدمت، در
هر جای مملکت مشغول کار و زندگی شود. و من الله التوفیق و علیه التکلان

بسمه تعالی، در فرض سؤال، شخص مشار الیه در تهران حکم مسافر دارد و بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، نماز و روزه قصر
است.

[سؤال 2122] 7060

3. شخصی منزلش در ساوه است و محل کارش تهران؛ حال برای ماه رمضان می خواهد بیاید نزدیک محل کارش، که از منزلی که کرایه
می کند برای يك ماه، تا محل کارش 4 الی 6 کیلومتر فاصله دارد. آیا می تواند قصد اقامه کند که روزه بگیرد و هر روز

ص: 454

سرکارش هم برود و عصر برگردد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر منزل و محل کارش در یک محله باشد مانع ندارد؛ ولی اگر در دو محله است، در صورتی می تواند روزه بگیرد که ده روز در یکی از دو محل قصد ده روز کند، که در این صورت بعد از ده روز می تواند هر روز فاصله مزبور را طی کند.

[سؤال 2123] 1380

2. نماز و روزه من در محل کار، در صورتی که کمتر از 22/5 و یا بیشتر از 22/5 باشد چگونه است در هر دو صورت؟ نماز و روزه من در منزل تهران چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر نتوانید قصد اقامت ده روز در یک محله تهران بنمایید، نماز در محل کار و محل سکونت شکسته است؛ و در صورت تحقق قصد اقامت در يك محله، رفت و آمد تا کمتر از 22/5 مضر نیست.

[سؤال 2124] 958

بسمه تعالی 14 / 4 / 1361

با سلام به رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و رهبر مستضعفان جهان و با درود به مسئولان پاسخ به سؤالات دفتر امام، مشکل شرعی خود را که واقعاً برایم مسأله ای شده برایتان مطرح کرده و استدعای راهنمایی کامل دارم.

این جانب متولد و بزرگ شده بابل، حدود نه ماه است که به تهران آمده و به قصد کار کردن و ماندگار شدن در این جا ماندم، ولی قصد ده روز نکردم؛ فقط قصد ماندن به مدت نامعلوم و دراز و شاید تا ابد را کرده و نمازم را کامل می خواندم و اکنون که نیمی از ماه مبارک رمضان هم می گذرد، روزه ام را می گیرم؛ دو - سه روزی است که دو تا از برادران سپاه پاسداران که از دوستان نزدیک و همشهری بوده و در این جا به سر می برند مطلبی را به من گفتند که باعث تشتت خاطر شد؛ ایشان گفتند: حتماً باید برای یک بار قصد ده روز کرده و در این مدت، در يك محل بمانی؛ یعنی یا در محل کارت

ص: 455

ده روز می مانی و یا ده روز مرخصی گرفته و در محل سکونت می مانی؛ در صورتی که هیچ یک از این دو کار برایم مقدور نیست؛ زیرا مدت هفت ماه است که مشغول به کار شده و از مرخصی ها استفاده کردم و دیگر هیچ مرخصی ندارم که ده روز در خانه بمانم و از طرفی، ده روز در محل کار ماندن هم برای کسی مقدور نیست که برای من باشد، جز ادارات و جاهایی که محل خواب و استراحت داشته و اجازه ماندن نیز به او بدهند.

در ضمن برادران پاسدار ما نیز قبلاً دچار همین مشکل شده و نامه ای به دفتر امام نوشته و سؤال را مطرح کرده و جواب کتبی برایشان آمده و بنده نیز آن را خواندم و مسأله ای برایم مبهم مانده که منظور از ده روز در يك محل ماندن، به چه طریق است؟ یعنی تا چه شعاعی از نظر شرعی مجاز است و می توان رفت؟ آیا من که محل کارم حدود سه یا چهار کیلومتر با منزلمان فاصله دارد، در این مدت می توانم صبح سر کار رفته و بعد از ظهر به منزل برگردم یا نه؟ لطفاً راه های موجود را توضیح داده و برایم ارسال دارید.

بسمه تعالی، میزان در وحدت محله، نظر عرف است و کسی که قصد دارد هر روزه از محل اقامت تا خارج از حد ترخص آن محله، خارج شود، نیت اقامت او صحیح نیست و حکم مسافر دارد.

[سؤال 2125] 959

بسمه تعالی

با سلام به خدمت رهبر کبیر انقلاب، امام امت، خمینی کبیر و شهدا و خانواده شهدا.

معروض می دارم که این جانب سؤالی درباره مسأله مسافر و وطن اختیار کردن داشتم که تا حالا هرچه تلاش کرده ام، به نتیجه نرسیده ام. برای این که بهتر مفهوم شود، شرح زندگی خود را از وقتی که به تهران آمده ام شروع می کنم:

ص: 456

این جانب در سال 49 - 50 به تهران آمدم؛ اما خانه و خانواده و وطنم در روستا بود. من در آن سال به مدت 6 ماه در تهران کار کردم، دوباره رفتم دهات؛ چند روزی در روستا ماندم، دوباره برگشتم تهران. به همین ترتیب ادامه داشت تا سال 56. البته بعضی مواقع دو ماه، سه ماه در روستا می ماندم و ازدواج هم در روستا کردم.

ولی در سال 59 - 60 به خاطر علاقه ای که به سپاه پاسداران داشتم به عضویت سپاه درآمدم و چون دیگر نمی توانستم به روستا بروم، زن و مادرم که در روستا بودند آن ها را هم تهران آوردم و خانه ای اجاره کردم؛ ولی قصد همیشه ماندن در تهران نکرده بودم.

به خاطر این که دیگر خانواده ام را به تهران آورده ام، تهران را در نظر خود، وطن محسوب می کردم و نماز تمام می خواندم؛ ولی چندی است متوجه شده ام تا قصد نکنم که تهران وطنم باشد، وطن محسوب نمی شود و این را یادآور شوم که چون هیچ وقت در يك جا نیستم، نمی توانم حتی قصد ده روز کنم، 24 ساعت مثلاً به 18 کیلومتری یا 20 کیلومتری می روم و 24 ساعت خانه هستم و من يك مدتی نماز را جمع خواندم و بعد از مدتی فقط شکسته خواندم، باز دوباره درست می خوانم و روزه را هم سال پیش - چون جبهه بودم - نگرفتم و امسال هم گرفتم، ولی نمی دانم درست است یا نه؟ و تا حالا چندین دفعه از دفتر امام سؤال کرده ام، از روحانی های متعدد سؤال کرده ام، ولی به نتیجه نرسیده ام.

ای امام عزیز، رهبر عزیز و مرجع تقلید شیعیان جهان، من مدتی است در بلا تکلیفی مانده ام، خواهش می کنم جواب نامه ما را با مُهر خودتان بفرستید که من خاطر جمع شوم.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، حکم مسافر دارید؛ مگر این که در یک محله قصد زندگی دائمی نمایید و یا این که قصد اقامت ده روز نمایید که در این صورت، تا سفر شرعی پیش نیامده نماز و روزه تمام است.

بسمه تعالی 1361 / 6 / 15

محضر مقدس رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی، مرجع عالی قدر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه

این جانب را برای انجام خدمت سربازی به تهران آوردند و در پادگان قصد ده روز ماندن نمودم و ماه رمضان را روزه گرفتم و نماز را درست خواندم؛ ولی دو - سه روز یک مرتبه به منزل بستگانم می رفتم که حدود 15 - 16 کیلومتر تا پادگان فاصله داشت و روز بعد بر می گشتم و از فتوای جدید امام که تهران بلد کبیره است اطلاع نداشتم و به همان فتوای قبلی نماز را درست خواندم و روزه هم گرفتم. تقاضا دارم تعیین فرمایید: تکلیف روزه و نمازهای خوانده شده چیست؟

بسمه تعالی، اگر از اول قصد داشتید در دو محله ده روز بمانید قصد اقامت صحیح نیست و حکم مسافر دارید.

بسمه تعالی 1360 / 10 / 21

حضور مبارک حضرت مستطاب آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه الشریف

با تقدیم سلام و تحیات وافر؛ مسائل ذیل را جواب مرقوم فرمایید، جزاکم الله عن الاسلام و اهله خیراً.

1. اشخاصی مانند نمایندگان مجلس که موقتاً در تهران هستند، اگر مسکن آن ها جنب دانشگاه تهران باشد و محل کار آن ها مجلس در صورت قصد عشره نماز ایشان قصر است یا تمام؟

بسمه تعالی، اگر محل سکونت و محل کار در يك محله است، قصد اقامت عشره متحقق می شود وگرنه محقق نیست.

2. شخصی که حساب سال جهت تخمیس دارد و سرمایه اش مخمس است، اگر چند سال قبل منزلی دو طبقه ساخته که يك طبقه اش مورد احتیاج او است و يك طبقه هم زیادی است و اجاره داده و سر

سال قسمت زیادی را تخمیس ننموده، فعلاً فقط خمس قیمت خرج شده جهت احداث طبقه مزبور به عهده او است یا خمس قیمت روز را باید بدهد؟

بسمه تعالی، خمس قیمت روز را باید پردازد.

3. شخصی اتومبیل سواری تخمیس شده خود را می فروشد و اتومبیل جدیدی با قیمت بیشتر در بین سال می خرد و بعد هم به قیمت آن افزوده می شود؛ سر سال چه مقدار باید خمس آن را بدهد؟ قیمت خریده شده یا قیمت روز؟

بسمه تعالی، به نسبت پول غیر مخمس که برای آن داده، به قیمت روز خمس دارد.

[سؤال 2128] 962

بسمه تعالی

دفتر محترم رهبر جهان اسلام، امید مستضعفان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، روحی له الفداء

بنده دانشجویی هستم شهرستانی و فعلاً ساکن تهران، که در تهران قصد توطن ندارم و فاصله محل سکونت با محل کار، حدوداً ده کیلومتر است؛ همه روزه این فاصله را طی می کنم و چند سال باید به این نحو زندگی کنم؛ طبق فتوای مبارک اخیرتان نماز شکسته است. آیا تکلیف روزه قضایی که دارم و روزه ماه مبارک رمضان که ان شاء الله می آید چه می شود؟ ضمناً حتی ده روز، در یک محل ساکن نیستم. خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی علیه السلام، خمینی را نگهدار

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نماز شما شکسته است و نمی توانید روزه بگیرید؛ ولی اگر در یکی از دو محل با قصد ده روز بمانید، بعد از آن مدت، هر روز هم که در دو محل مذکور رفت و آمد کنید، نماز شما تمام است و می توانید روزه بگیرید؛ مگر آن که سفر جدیدی بنمایید.

[سؤال 2129] 963

بسمه تعالی 1361 / 8 / 30

حضور مرجع و رهبر عظیم الشأن انقلاب اسلامی

ص: 459

ضمن عرض سلام و قدردانی از زحمات بی دریغتان برای اسلام و انقلاب، در صورت امکان، به مسأله شرعی زیر پاسخ بفرمایید:

وطن اصلی من تبریز می باشد و برای گذراندن خدمت سربازی در تهران به سر می برم. خانه ای که در آن به سر می برم تا محل کارم - که از ساعت 7 صبح تا 2 بعدازظهر آن جا هستم - زیاد دور نیست (15 دقیقه با تاکسی). تکلیف نماز و روزه من چگونه است؟

و آیا این درست است که چون تهران را وطن خود اختیار ننموده ام، برای کامل خواندن نماز و یا گرفتن روزه باید ده روز در همان خانه بنشینم تا آن ده روز را بتوانم

نماز کامل خوانده و یا روزه بگیرم؟ خداوند متعال شما را طول عمر و رزمندگان اسلام را توانایی و پیروزی عطا فرماید. ان شاء الله

بسمه تعالی، اگر منزل و محل کار شما در دو محله است، بدون قصد ده روز در یکی از دو محله، حکم مسافر دارید؛ و اگر در یکی از دو محله قصد کردید و بعد از ماندن ده روز به محله دیگر بروید، در صورتی که فاصله کمتر از 22/5 کیلومتر باشد؛ نماز شما شکسته نمی شود.

[سؤال 2130] 964

بسمه تعالی 1361 / 3 / 29

محضر محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

محترماً به عرض می رساند که در سال گذشته گفته شد که امام فرموده اند: کسانی که در حومه تهران در کارخانجات کار می کنند، باید طوری مراجعت کنند که برای اذان ظهر در منزل شخصی خود باشند؛ در غیر این صورت، روزه شان صحیح نیست؛ در صورتی که ما کلیه مایحتاج زندگی مان از همان کارخانه اداره می شود و در طول سال، به طور مداوم در آن جا هستیم، به غیر از ایام تعطیلات، و از میدان آزادی تا محل کارمان 17 کیلومتر می باشد.

ص: 460

بسمه تعالی، اگر در همان محل کار سکونت دارید، با قصد اقامت ده روز، نماز و روزه تمام است.

و در ضمن؛ ترخص آیا از دیوار شهری که ساکن هستیم درست است یا از منزل شخصی؟

بسمه تعالی، در مثل تهران، ابتدای مسافت، از منزل؛ و در سایر جاها از آخر شهر حساب می شود.

[سؤال 2131] 965

بسمه تعالی 1361 / 4 / 3

محضر رهبر کبیر انقلاب امام خمینی

پس از عرض سلام و آرزوی سلامتی و طول عمر امید مستضعفان، سؤالی را که برای جمعی از دانشجویان شهرستانی که جهت شرکت در اردویی به تهران آمده اند و قصد ماندن دائم نیز ندارند، در رابطه با مسأله نماز و روزه مطرح می نمایم که با توجه به فتوای جناب عالی در مورد بلاد کبیره، برداشت های گوناگون و ابهاماتی پیش آمده است که تقاضامندیم به طور وضوح پاسخ فرمایید:

1. جناب عالی فرموده بودید: «وقتی در تهران می شود نماز تمام خواند که در یک محله قصد ده روز ماندن بکنید و تا به حد مسافت شرعی نرفته اید، نماز تمام است.» و در ادامه فرموده اید که: «اگر از منزل، 22/5 کیلومتر بروید و 22/5 کیلومتر برگردید،

مسافت شرعی حاصل شده است و این حد، برای وقتی است که در منزل قصد ده روز کرده باشید.»

حال این سؤال مطرح است که آیا در طی مدت ده روز باید در یک مکان (مثلاً صرفاً محوطه خوابگاه دانشگاه) ماند یا تا شعاع 5/22 کیلومتر را می شود رفت و آمد کرد و بیش از آن خیر؟ بعضی می گویند: باید فقط در همان محل ماند و حتی رفتن به خیابان بعدی را باعث شکستن قصد می دانند؛ حال، جناب عالی بفرمایید کدام یک

ص: 461

صحیح است و منظور شما از «محلّه» چه مسافتی می باشد؟

بسمه تعالی، بعد از نیت اقامت و خواندن حداقل یک نماز چهار رکعتی، خارج شدن به کمتر از چهار فرسخ شرعی مضر نیست و میزان در محلّه نظر عرف است.

2. بعد از ده روز ماندن آیا می توان به بیش از مسافت شرعی رفت؟ در چه شرایطی؟

بسمه تعالی، اگر هنگام قصد اقامت بنا دارد بیش از یکی دو ساعت از محلّه محل اقامت خارج شود، نیت اقامت صحیح نیست ولی اگر بعداً چنین بنایی پیدا شود تا چهار فرسخ شرعی خارج نشده حکم اقامت باقی است.

[سؤال 2132] 966

بسمه تعالی

محضر مبارک مرجع عالی قدر جهان تشیع حضرت امام خمینی، دامت برکاته

احتراماً؛ به عرض مبارک می رساند: عده ای از کارکنان وزارت نیرو (شرکت توانیر) که در شهر تهران سکونت دارند، از منزل تا محل کار، در حدود 22 کیلومتر طی مسافت می کنند و 22 کیلومتر برگشتن آن ها است که جمعاً 44 کیلومتر می باشد؛ و با توجه به این که در اکثر اوقات سال بدین منوال می باشد، در مورد نماز و روزه ماه مبارک رمضان چه تکلیفی دارند؟ آیا باید به وظیفه مسافر عمل کنند یا خیر؟

بسمه تعالی، چنانچه محل سکونت، وطن باشد و یا آن که در آن جا قصد اقامت ده روز کرده باشند و پس از ده روز یا لااقل خواندن یک نماز چهار رکعتی خواستند از منزل خارج شوند، در صورتی که منزل تا محل کار، کمتر از چهار فرسخ شرعی باشد، نماز و روزه شان تمام است.

[سؤال 2133] 967

بسمه تعالی

دفتر محترم امام خمینی، محترماً؛ سؤال شرعی در رابطه با این جانب و دیگران پیش آمده، خواهشمند است پاسخ صحیح را بفرمایید:

ص: 462

بنده برای ادامه تحصیل خود - که ان شاء الله حداکثر تا یکی دو سال دیگر طول خواهد کشید - به تهران آمده و در این جا مشغول کار نیز گشته ام؛ محل اقامت این جانب در میدان امام حسین و محل کار، در خیابان شهید مظلوم دکتر بهشتی (عباس آباد سابق) می باشد. با توجه به این که بنده به عنوان مأمور بازدید محل، در شهرداری منطقه 7، محدوده ای به وسعت شمالاً خیابان رسالت (سید خندان)، شرقاً خیابان مجیدیه و سیلان، جنوباً خیابان تهران نو تا انقلاب و غرباً خیابان شهید دکتر مفتاح را مجبور به بازدید هستم، اخیراً از دوستان و آشنایان مؤمن و عادل شنیدم که حکم امام در مورد کسانی که قصد اقامت دائم در تهران را ندارند (مثل بنده) این است که اگر به اندازه ای از محل اقامت خود دور شوم که صدای اذان به گوشم نرسد، قصد ده روز باطل و نماز و روزه قصر خواهد شد؛ آیا این مطلب صحیح است یا خیر؟ و اگر صحیح نیست، بنده که در رابطه با این حرف چند روز روزه را خورده و نماز را شکسته خوانده ام چه حکمی درباره من باید اجرا بشود؟

استدعا می کنم به امام عزیز بفرمایید اگر ممکن است یکی از عباهای خود را با يك عباى ديگر به همان قيمت که خریده خواهد شد به این جانب حقیر مرحمت نماید.

بسمه تعالی، اگر در ابتدای قصد اقامت بنا داشتید روزانه مسافتی از محل اقامت دور شوید، نیت اقامت صحیح نیست و نماز و روزه قصر است ولی اگر بعد از نیت اقامت و خواندن حداقل یک نماز چهار رکعتی چنین بنایی پیدا شد، تا سفر شرعی جدید پیش نیامده حکم اقامت باقی است و نماز و روزه تمام است.

[سؤال 2134] 968

بسمه تعالی 1361/4/1

دفتر محترم امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با سلام، به استحضار می رساند: تعدادی از دانشجویان شاغل تحصیل در دانشکده

ص: 463

صدا و سیمای جمهوری اسلامی، شهرستانی می باشند. از آن جا که آموزش کارگاهی (عملی) و فنون نظامی کل دانشجویان در محلی خارج از محل دانشکده برگزار می شود، لذا این دسته از دانشجویان اظهار می دارند به دلیل آن که از يك محله به محله دیگر می روند روزه آن ها باطل می شود و بر همین اساس اصرار می ورزند که برای انجام عبادت و روزه ماه مبارک رمضان به شهرستان های خود بروند که این امر از نظر دانشکده منجر به تعطیلی يك ماهه کلاس های درسی شده و نهایتاً موجب وقفه در امر آموزش می گردد.

متمنی است: با توجه به مراتب بالا رهنمود امام امت را در مورد وضعیت روزه این قبیل دانشجویان در تهران سؤال و به این دانشکده اعلام فرمایند.

پیروزی اسلام و سلامتی امام عزیزمان و سرافرازی امت شهیدپرور را از خداوند متعال مسئلت داریم.

بسمه تعالی، اگر در محلی از تهران، قصد اقامت ده روز نمایند، بعد از خواندن یک نماز چهار رکعتی، رفت و آمد تا کمتر از چهار فرسخ ضرر به قصد اقامه نمی زند.

[سؤال 2135] 969

بسمه تعالی

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، سلام علیکم

این حقیر اهل شیراز می باشم که برای خواندن دروس طلبگی به مدرسه علمیه قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) چیدر شمیران واقع در تهران آمده ام و قصد اقامت همیشگی در تهران را ندارم و احیاناً پس از چند سال تحصیل، به قم برای ادامه تحصیل خواهم رفت و از فتوای جدید امام در مورد نماز و روزه در تهران اطلاع دقیقی ندارم، تقاضا دارم که بنابر فتوای امام بفرمایید که آیا تهران را می توانم وطن خود قرار دهم یا نه؟ و آیا باید هر ده روز، قصد ماندن نمایم؟ و آیا به نماز جمعه می توانم بروم یا خیر؟ و آیا اگر قصد

ص: 464

ده روز نمایم از حد ترخص یا بیشتر می توانم دور شوم یا خیر؟ خواهشمند است مفصلاً در مورد مسائلی از این قبیل که امکان دارد مواجه به آن شوم، توضیح بفرمایید.

بسمه تعالی، در تهران حکم مسافر دارید و چنانچه نیت اقامت ده روز در یک محله نمایید پس از خواندن حداقل یک نماز چهار رکعتی اگر خارج شدن از محل اقامت پیشامد کند تا کمتر از چهار فرسخ شرعی اگر بروید و برگردید حکم اقامت به قوت خود باقی است.

[سؤال 2136] 970

بسمه تعالی

وقتی شخصی قصد اقامت ده روزه در محل کار یا منزل می کند که بعد بتواند نمازش را کامل بخواند، تا چه حد می تواند از آن محدوده خارج شود در محلی که اطرافش را همه آپارتمان فرا گرفته است؟ و اگر شنیدن صدای اذان ملاک است، با بلندگو یا بدون بلندگو؟

بسمه تعالی، خروج تا کمتر از چهار فرسخ به يك یا دو ساعت و خروج تا اطراف عرفی محل اقامت مانع ندارد.

[سؤال 2137] 971

بسمه تعالی 1361 / 4 / 2

به حضور شما عرض می شود که ما چند سؤال فقهی از شما داریم که جواب آن را لطف بفرمایید:

1. من الآن در تهران سرباز هستم و اگر قصد ده روز کنم و نماز را تمام بخوانم، آیا بعد از قصد ده روز با توجه به این که تهران بلاد کبیره است، من تا چه حدودی می توانم از محل خدمتم دور بشوم؟

بسمه تعالی، تا کمتر از چهار فرسخ دور شدن مانع ندارد.

2. یکی از دوستانم در تهران درس می خواند، دو روز مانده به آخر ماه رمضان آن ها تعطیل می شوند.

ص: 465

وی می خواهد به محلشان در شهرستان برود؛ البته چون آن جایی که ایشان می خواهند بروند وطن اصلی شان نیست، چطور باید در آن شهر دو یا سه روز روزه قضا شده را به جا آورد؟ آیا باید در آن شهر قصد ده روزه کرد و قضای روزه را گرفت یا طوری دیگر است؟ لطفاً روشن نمایید.

بسمه تعالی، در غیر وطن، در صورتی می تواند قضای روزه را بگیرد که قصد اقامت ده روز نماید.

3. رژیم منفور پهلوی باعث شده بود که ما از دین خبری نداشته باشیم، ما الآن بر اثر نادانی پنج سال متوالی روزه نگرفته، نماز هم نخوانده ایم، باید چطور قضای آن را به جا آوریم؟ و این که ما چون عشایر بودیم، در شهر درس می خواندیم، بنابراین آن پنج سال ما در شهر بودیم و درس می خواندیم، وطن اصلی ما آن شهر نبود، قضای نماز را چطوری باید به جا آورد؟

بسمه تعالی، قضای نمازهای روزهایی که در وطن یا محل اقامه فوت شده تمام، و قضای نمازهایی که در سفر بدون قصد ماندن ده روز فوت شده، شکسته است.

4. دوستی دارم که مسافت بین کار و محل سکونتشان بیش از 48 کیلومتر است و دوست ما چون شغلش دائم است و باید بیش از 48 کیلومتر را بپیماید و باز به خانه برگردد، آیا ایشان باید در محل کارش نمازش را شکسته بخواند، با وجود این که شغلش دائمی است و وطنش تهران است؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، در غیر وطن، نماز شکسته است.

[سؤال 2138] 972

بسمه تعالی

فرموده اید در تهران اگر کسی قصد اقامه کرد بعد از تحقق اقامه به یکی از محلات دیگر تهران که به حد مسافت است برود در خارج منزل یعنی در بین راه یا در آن محل بخواهد نماز بخواند احتیاط در جمع است، بنابراین اگر بعد از مراجعت به محل اقامه دیگر قصد ماندن ده روز را ندارد، یا این که قصد مسافرت به خارج تهران را دارد، یا این که قصد دارد به همان محل یا محل دیگری از تهران که به اندازه مسافت است برود، در محل اقامه تکلیف او قصر است یا تمام یا جمع؟

بسمه تعالی، احتیاط استحبابی است و وظیفه قصر است.

ص: 466

دفتر استفتائات حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً من متولد شهرستان تبریز می باشم؛ حدود سه سالگی به اتفاق پدر و مادرم به تهران آمده و تا وقت ازدواج در منزل پدر بزرگم که به مادرم به ارث رسیده بود زندگی می کردم؛ حدود 27 سالگی ازدواج نمودم و از آن منزل به اتفاق همسر، به منزل استیجاری که در محله دیگری بود نقل مکان کردم؛ بعد از حدود یک سال دوباره منزل را عوض کردم و به محل دیگری که باز اجاره ای بود رفتم؛ حدود یک سال نیز در آن محل بودم که در محل دیگری خانه ای به مدت دو سال اجاره کردیم و به آن جا منتقل شدیم؛ فاصله خانه فعلی با منزل پدرم کمتر از چهار فرسخ است و فعلاً در این خانه سکونت دارم؛ ضمناً از زمان مجردی تا کنون در خارج از تهران مشغول به کارم، که فاصله محل کار تا منزل فعلی بیش از چهار فرسخ شرعی می باشد؛ با توجه به این که قبل از انتقال به خانه فعلی، تقلید من از یکی دیگر از مراجع بوده و در خانه جدید، تقلیدم را به حضرت امام برگردانده ام و تقریباً همه روزه به استثنای ایام تعطیل به محل کار می رویم؛ اولاً: مشخص نمایید نماز و روزه ام الآن چگونه می شود؟ آیا کامل بخوانم و روزه بگیرم یا خیر؟ ثانیاً: با در نظر گرفتن این که چند وقتی است به فکر خرید خانه افتاده ایم، اگر خانه خریدیم، وضع نماز و روزه چه می شود؟

بسمه تعالی، اگر وقتی به همراه پدر و مادر به تهران آمده اید، پدر شما تهران را وطن خود قرار داده یا شما بعد از بلوغ قصد ماندن همیشه در آن کرده اید، محدوده تهران قبل از کبیره شدن، وطن شما محسوب است و در آن محدوده، نماز شما تمام و روزه شما صحیح است؛ و اگر محل کار شما تا آن محدوده به مقدار مسافت نباشد، نماز شما شکسته نمی شود و اگر مسافت باشد، در محل کار و بین راه حکم مسافر دارید؛ و اگر نه به تبع پدر

و نه با قصد خودتان تهران را وطن قرار نداده اید، بدون قصد ماندن ده روز در خصوص یک محله آن حکم مسافر دارید.

[سؤال 2140] 974

بسمه تعالی 1361 / 10 / 19

جماران، دفتر امام، سلام علیکم

این جانب ساکن دزفولم و چون دانشجوی دانشگاه علم و صنعت تهرانم، جهت تحصیل به تهران آمده ام و محلی را نیز برای زندگی تهیه کرده ام (در نزدیکی پل سید خندان) که فاصله محل زندگی و دانشگاه، حدود 7 الی 8 کیلومتر است که هر روز در این مسیر در رفت و آمد، حال با این شرایط به سؤالات زیر پاسخ دهید:

1. وضعیت نماز و روزه در حالت فوق؟

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در يك محله، حکم مسافر دارید.

2. وضعیت نماز و روزه - در فرض مسأله - اگر بخوایم سفری به دزفول بکنم و برگردم؟

بسمه تعالی، تا از وطن اعراض نکرده اید، حکم آن را دارید.

[سؤال 2141]

3. اگر در حال فوق نماز شکسته است، شرایط کامل خواندن نماز؟

بسمه تعالی، اگر در یکی از دو محله مزبور قصد ده روز کنید و بعد از ده روز به محله دیگر بروید، تا سفر شرعی نکرده اید نماز شما تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2142]

4. اگر نماز شکسته است، نمازهایی را که سال های پیش در تهران با همین شرایط خوانده ام چگونه است؟

بسمه تعالی، چنانچه بر خلاف وظیفه عمل کرده اید، قضا لازم است.

ص: 468

ضمن عرض سلام و درود و تبریک به امام امت، خمینی بت شکن، بنیان گذار و رهبر انقلاب اسلامی ایران به مناسبت پیروزی های اخیر رزمندگان اسلام در جبهه های جنگ حق علیه باطل و آرزوی سلامتی و تندرستی و توفیق خدمت بیشتر به اسلام و مسلمین برای آن امام بزرگوار، چند سؤال شرعی که برای این حقیر پیش آمده است را مطرح می نمایم:

1. این جانب دانشجوی دانشگاه تهران می باشم که خانواده من در شهرستان مشهد به سر می برند و من مدت سه سال و نیم است که جهت تحصیل در تهران زندگی می نمایم و در ضمن، در آینده هم به هیچ وجه معلوم نیست پس از اتمام تحصیل، به کدام شهرستان منتقل گردم. تکلیف من در مورد نماز و روزه چیست؟ و نیز تکلیف نمازهای کامل و روزه های گرفته شده این مدت چه می باشد؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محله از محله های تهران، نماز و روزه شما قصر است؛ و نماز و روزه گذشته اگر مخالف با وظیفه شرعیه انجام گرفته قضا دارد.

2. زمان پیروزی انقلاب و فتح پادگان ها توسط مردم، خطایی از حقیر سر زد و مقداری از وسایل داخل پادگان از جمله سه جفت پوتین و دو عدد چراغ قوه را خارج نمودم که مقداری از این وسایل را مجاناً به دیگری داده و وی از آن ها استفاده نموده و از بین رفته است و یا در حال استفاده می باشد که به استفاده کننده گفتم: تو مسئولی و باید ثمن آن را به بیت المال پرداخت نمایی که احتمال پرداخت ثمن آن از طرف وی کم است و در این زمینه چند مسأله پیش می آید:

الف. تکلیف وسایلی که شخصاً استفاده نموده و یا در حال استفاده هستم چیست؟ آیا باید ثمن آن را پرداخت نمایم و در صورتی که این طور است، قیمت آن موقع را پرداخت نمایم یا قیمت کنونی را؟

ب. تکلیف وسایلی که به دیگری دادم که استفاده کرده و یا در حال استفاده می باشد چیست؟ و در صورتی که طرف، حاضر به دادن ثمن آن نباشد، تکلیف من چیست؟ و تکلیف آن شخص چیست؟

بسمه تعالی، وسایل مزبوره را ضامن هستید. اگر موجود است باید برگردانید و اگر تلف شده یا

ناقص شده، قیمت زمان تلف یا ارزش نقص را باید پردازید. و کسی که وسایل مزبوره به دست او رسیده، او نیز ضامن است.

ج. مقداری از آن وسایل - بدون استفاده - در اختیار خودم می باشد که شامل چند ملحفه و غیره است. آیا می توانم آن ها را نزد خود نگه داشته و بهای آن را پردازم؟ و در این صورت، قیمت چه زمانی را؟

بسمه تعالی، گذشت که ضامن هستید. باید به مسئولین مربوطه برگردانید.

3. این جانب مدتی قبل از طریق بسیج به جبهه اعزام شدم و طی حمله ای که نمودیم اورکتی که همراه داشتم و بسیج سپاه آن را در اختیار من گذاشته بود، مفقود گردید و پس از پایان مدت مأموریت، یکی از برادران آن را پیدا نموده و به این جانب تحویل داد و در حال حاضر این اورکت در اختیار من است. آیا می شود آن را برای خودم نگه داشته و ثمن آن را به بیت المال پردازم؟ و در صورت مثبت بودن، بهای آن موقع را یا بهای کنونی را؟

بسمه تعالی، تابع مقررات بسیج است.

4. تکلیف بهره ای که بر روی پول های سپرده شده به بانک می آید چیست؟

بسمه تعالی، بهره پول ربا و حرام است؛ گرفتن آن جایز نیست.

در خاتمه، طول عمر و سلامتی کامل رهبر کبیر انقلاب، خمینی کبیر را از درگاه خداوند بزرگ خواهانم.

[سؤال 2144] 976

بسمه تعالی 1361 / 9 / 30

دفتر رهبر و مرجع امت اسلام، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظله

ضمن ابلاغ تحیات وافره، این جانب دانشجو بوده و از سال 1353 تا 1356 تقریباً به مدت سه سال در تهران اقامت داشته ام. اما با توجه به عدم آگاهی از فتوای حضرت امام، مبنی بر قصر نماز مسافر در شهرهای کبیره؛ این جانب با قصد ده روز اقامت، کلیه نمازهای خود را درست خوانده ام؛ لذا خواهشمند است تکلیف شخصی این جانب را روشن فرمایید.

بسمه تعالی، نمازهایی که بر خلاف وظیفه عمل کرده اید باید قضا شوند. بلی اگر در وقتی نماز خوانده اید که تهران کبیره نبوده یا شك دارید، قضا لازم نیست.

ص: 470

بسمه تعالی

دفتر محترم امام امت، دام ظلّه العالی

با سلام و درود بر امام خمینی و آرزوی سلامتی و طول عمر ایشان

بنده که اهل اصفهان هستم، به مدت 2 سال یعنی از آبان 59 تا آبان 61 در تهران به خدمت سربازی مشغول بودم و به علت عدم اطلاع از فتوای امام امت مبنی بر این که تهران را جزو بلاد کبیره اعلام فرموده اند، با این که از محله ای به محله دیگری رفته و در هیچ کدام به مدت ده روز متوالی نمازهای خود را کامل خوانده و روزه هایم را نیز گرفته ام. ضمناً در مدت 2 سال، چندین بار به عنوان مرخصی نیز به شهر خود رفته و دوباره مراجعت کرده ام. با توجه به توضیحات فوق، به دو سؤال پاسخ بفرمایید.

1. فتوای امام مبنی بر این که تهران جزو بلاد کبیره است، از چه تاریخی صادر شده است؟ (ظاهراً قبل از ماه مبارک رمضان سال 61 در مجله پاسدار اسلام در قسمت فتوای جدید امام چنین مطلبی چاپ شده بود. آیا فتوای امام از آن تاریخ بوده یا خیر؟)

بسمه تعالی، چنانچه وقتی تهران از بلاد کبیره خارق العاده شده بر خلاف وظیفه عمل شده، باید قضا نمایید، هر چند جاهل بوده اید.

[سؤال 2146]

2. این جانب باید نماز و روزه های هر دو سال را قضا کنم یا فقط نماز و روزه هایی را که بعد از فتوای امام خوانده و یا گرفته ام؟

بسمه تعالی، آنچه بر خلاف عمل شده، باید قضا شود.

[سؤال 2147] 978

بسمه تعالی

محضر مقدس رهبر عالی قدر، حضرت امام خمینی، دام ظلّه العالی

ص: 471

سلام علیکم، این جانب که متولد و مقیم اصفهان بوده ام، حدود پنج سال پیش برای ادامه تحصیل به تهران آمدم و تا پیروزی انقلاب - در ایام تحصیلی - در تهران بودم. پس از پیروزی انقلاب کبیر اسلامی بنا بر ضرورت های انقلاب، متناوباً در تهران، اصفهان و شهرهای جنوبی کشور زندگی را گذرانده ام. در طول این مدت، هرگاه که در شهر دیگری غیر از اصفهان بوده ام، در صورت امکان با قصد ده روز، نماز خود را کامل (تمام) می خوانده ام. حدود بیستم رمضان سال پیش (رمضان 1401) مطلع شدم که حضرت امام در مورد بلاد کبیره (که مصداق مشخص آن شهر تهران است) فتوای دیگری دارند که بر مبنای آن فتوا احتمالاً قصد اقامت ده روز کردن در تهران برای این جانب به سادگی ممکن نبوده است، اخیراً فتوایی از حضرت امام - در روزنامه - به نظر رسیده که بر مبنای آن حضرت امام افرادی مانند من را به قضای نماز و روزه (در مورد ندانستن حکم) مکلف فرموده اند، لذا از محضر مقدس امام تقاضا دارد که اعلام بفرمایند:

اولاً: مبدأ زمانی این فتوا چیست؟ از چه هنگامی به بعد باید نماز و روزه را قضا کرد؟

ثانیاً: با توجه به این که برای این جانب دقیقاً مشخص نیست که در طول این 5 سال، چه مدت آن را در تهران بوده ام، در این مورد چه باید کرد؟

ثالثاً: در چه صورتی من با این شرایط می توانم در تهران، نماز کامل و روزه به جا بیاورم؟

رابعاً: تکلیف روزه های قضا چه خواهد بود، با توجه به این که غالباً در تهران یا مسافرت به سر می برم؟

بسمه تعالی، اگر قبل از سال های اخیر که تهران به سرعت بزرگ شده، نمازها را تمام خوانده اید یا شك دارید که چه وقت بوده قضا ندارد؛ و الا آنچه بر خلاف وظیفه شده، باید قضا شود و شما که تهران و طنتان نیست

وقتی می توانید در آن جا نماز را تمام بخوانید که در یکی از محله های آن، قصد ماندن ده روز نمایید.

[سؤال 2148] 1475

3. ما هو الحكم الشرعي في خصوص البلاد الكبيرة جداً التي ربما تزيد المحلّة فيها على ثمانية فراسخ و في خصوص الطلاب و العمّال الساكنين فيها ليلاً و نهاراً ما عدى الساعات التي يذهبون فيها للدراسة أو العمل إلى محلّة أخرى منها مع العلم أنّ ذلك في عرف هذه البلاد لا يضرّ بالإقامة؟

بسم الله الرحمن الرحيم، في البلدان الكبار الخارق للعادة مثل طهران في الحال مبدأ المسافة يعتبر من منزل المسافر و من سافر من منزله إلى المسافة الشرعية ولو ملقاً من الذهاب و الإياب ترتّب عليه حكم المسافر بلا فرق بين الطالب و العامل و غيرهما إلا من كان السفر عملاً له.

[سؤال 2149] 979

بسمه تعالی

ضمن عرض سلام و آرزوی سلامتی وجود حضرت امام از درگاه خداوند منان؛ به عرض می رساند:

بنده به اتفاق مادرم در تهران اقامت دائم داریم. مادرم خانه دار و این جانب کارمند دولت می باشم. مادرم برای حفظ سلامتی در تابستان در 70 - 80 کیلومتری تهران اقامت چهار ماهه می نماید. در محل بیلاق هیچ گونه آب و خاک نداریم و تابستان مستأجر می باشیم و این جانب به خاطر مادرم هر روز عصر به بیلاق مسافرت می کنم و صبح هر روز به محل کارم در تهران مراجعت می نمایم. اکنون سؤالات بنده به شرح زیر است:

1. نماز چهار ماهه (اقامت بلاانقطاع) مادرم باید کامل باشد یا شکسته؟

2. نماز چهار ماهه بنده باید کامل باشد یا شکسته؟

ص: 473

3. در سه سال گذشته و تا حال حاضر در ایام تابستان نماز به صورت کامل خوانده شده است. آیا درست بوده یا نادرست و قضا دارد یا خیر؟

4. در ماه رمضان سه سال گذشته این جانب به طور کامل روزه گرفتم، درست بوده یا خیر؟

5. مادرم قادر به گرفتن روزه نبوده و نیست. آیا وی در قید حیات می تواند گرفتن روزه خود را به دیگران واگذار نماید یا خیر؟ والسلام

بسمه تعالی، مسافر اگر در یک محل قصد اقامت ده روز نماید نماز و روزه اش تمام است وگرنه نماز قصر است و روزه از او صحیح نیست. و در تهران اگر قصد زندگی دائم دارید و محل سکونت شما تا محل کار به قدر هشت فرسخ در رفت و برگشت نیست، نماز و روزه شما تمام است، وگرنه در محل کار و مسیر راه تا رسیدن به محله محل سکونت حکم مسافر دارید، و نماز و روزه گذشته، اگر مخالف وظیفه مقرر انجام گرفته، قضا دارد.

[سؤال 2150] 980

بسمه تعالی

کسی که از اول، تهران وطن او بوده است، بعد از آن که تهران در اثر توسعه خارق العاده از بلاد کبیره محسوب شده، محدوده ای که وطن او به شمار می رود کدام است؟

بسمه تعالی، آنچه قبل از توسعه خارق العاده بوده است، وطن او است.

[سؤال 2151] 981

بسمه تعالی 1361 / 10 / 27

سلام علیکم، با عرض ارادت و آرزوی سلامتی امام امت و پیروزی رزمندگان اسلام در جنگ حق علیه باطل، ان شاء الله

بدین وسیله به استحضار می رساند که این جانب بعد از پانزده خرداد، مقلد امام

ص: 474

امت می باشم و قبلاً از مرحوم آقای حکیم تقلید می نمودم و منزل فعلی ام میدان شهدا و محل کارم زیر پالایشگاه می باشد و محل تولدم بازار مولوی است؛ نظر به این که از منزل تا محل کارم در حدود 26 کیلومتر رفت و در حدود 24 کیلومتر برگشت می باشد، لذا مرقوم فرماید: نماز و روزه بنده شکسته است یا تمام؟ با این که بنده شنیده ام کسانی که متولد تهران یا در تهران قدیمی می باشند، باید دروازه های قدیم را در مدّ نظر داشته باشند، مثلاً میدان شوش؛ لذا برای این جانب شک پیش آمده و در حال حاضر نمازم را جمع می خوانم. خواهشمندم تکلیف بنده را روشن فرمایید.

بسمه تعالی، جمع خواندن احوط است، اگر چه در صورتی که از منزل شما تا محل کار به مقدار مسافت باشد و محل کار خارج از تهران قبل از کبیره شدن آن باشد، حکم مسافر مترتب می شود.

[سؤال 2152] 982

بسمه تعالی

با سلام و درود به رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی، دفتر محترم امام خمینی

بنده منزلم در تهران است، کارم هم در تهران، اما فاصله منزل تا کارم - که همیشگی است - بیش از 27 کیلومتر می باشد و داخل شهر هم هست. آیا روزه و نماز من شکسته است یا نه؟ خواهشمندم راهنمایی بفرمایید.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، در مسیر و محل کار حکم مسافر دارید، و نماز و روزه مسافر شکسته است.

[سؤال 2153] 1152

2. برای مدتی تهران (چندماه) هستم؛ آیا نماز تمام و روزه باید بگیرم؟ زادگاه و وطن من اهواز است.

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در يك محله در تهران حکم مسافر دارید.

ص: 475

بسمه تعالی

محضر مبارک امید مستضعفان جهان و کعبهٔ آمال محرومان و امام عزیز، امام خمینی، متع الله المسلمین بطول بقاء وجوده الشریف

1. به عرض می‌رساند که این جانب در حدود پنج سال است که جهت تحصیل در دانشگاه به تهران آمده‌ام و همسرم نیز شهرستانی است و البته فعلاً در تهران به صورت کرایه نشین ساکن هستم و در آینده مصمم هستم که در تهران بمانم، ولو به عنوان یکی از منازل؛ یعنی تصمیم دارم برای تحصیل علوم دینی به قم بروم، ولی در تهران نیز دارای منزل باشم. با توجه به این که این جانب بیشتر اوقات شهرستان رفته و یا امکان دارد در خود تهران بیشتر از چهار فرسخ شرعی بروم، آیا عنوان مسافر بر ما اطلاق می‌شود یا خیر؟

بسمه تعالی، با فرض این که بیش از چهار فرسخ می‌روید، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2155]

2. تا به حال که ما نماز خوانده و یا روزه گرفته ایم و به صورت کامل بوده است، چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر خلاف وظیفه کرده اید، باید قضا کنید.

3. اگر کسی در شهری دارای منزلی باشد ولی اکثر اوقات در آن جا نیست، هنگامی که به آن جا می‌رود متوطن محسوب می‌شود یا مسافر؟ (آن شهر زادگاهش نیست).

بسمه تعالی، بدون قصد توطن، وطن محسوب نمی‌شود.

[سؤال 2156] 984

بسمه تعالی 3 / 3 / 1361

محضر مبارک پیشوای عظیم الشان مسلمین جهان، دام ظلّه، سلام علیکم

با توجه به پاسخ نامهٔ قبل که فرموده بودید: «اگر قصد ماندن ده روز در محله ای که

ص: 476

منزلش در آن است ندارد و می خواهد هر روز از آنجا خارج شود باید نماز خود را شکسته بخواند»، لطفاً بفرمایید حد محله شرعی چه مقدار است؟ یعنی از در خانه تا چه فاصله ای جزو محله محسوب می شود، و در صورت خارج شدن از محله تا چند ساعت دور بودن از محل، خالی از اشکال است؟ و برای مشمولین این حکم، نماز جمعه و ادعیه کمیل و ندبه و راهپیمایی روز قدس در ماه مبارک چه صورتی پیدا می کند؟ و اگر فرد، ده روز از محله خارج نشود آیا برای روزهای بعد از این دهه این محدودیت از او ساقط می گردد یا خیر؟ جسارتاً برای تبیین موضوع هر قسم را دقیقاً پاسخ بفرمایید.

بسمه تعالی، حکم همان است که نوشته شده و در تعیین حدود محله، رجوع به عرف شود و با فرض تحقق قصد اقامت، مسافت به کمتر از مسافت شرعی اشکال ندارد ولو این که شب هم در آن جا بماند.

[سؤال 2157] 985

بسمه تعالی 10 / 3 / 1361

محضر مبارک رهبر عظیم الشان و گران مایه، حضرت امام خمینی، دام طول بقائه

پس از حمد و سپاس پروردگار و درود بر آن رهبر عزیز و شهدای اسلام؛ مستدعی است استفتانات ذیل را پاسخ فرمایید:

1. راجع به استفتای روزنامه کیهان، مورخه 9 / 3 / 60 «کسی که تهران، وطن او است و هر روز بدون آن که از شهر خارج شود چهار فرسنگ شرعی یا بیشتر راه می رود، آیا چنین شخصی مسافر محسوب می شود، لطفاً توضیح بفرمایید»، آیا منظور از این پاسخ، یک مسیر مستقیم است یا کل راهی را که در مسافت های کوتاه، شخص در روز طی می کند؟

بسمه تعالی، منظور مقدار راهی است که از منزل دور می شود.

2. فرسنگ شرعی 24 کیلومتر محسوب می شود یا 22 کیلومتر؟

ص: 477

بسمه تعالی، حدود 22/5 کیلومتر با چهار فرسخ شرعی مساوی است.

3. حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای رفسنجانی در خطبه نماز جمعه طبق فتوای آن رهبر در مورد حجاب فرمودند که «گردی صورت و دست‌ها اشکال ندارد»، لطفاً بفرمایید این گردی صورت، برای خانم‌هایی است که مقید به حجاب نیستند، یا برای خانم‌هایی هم که مقید به حجاب و مؤمنه می‌باشند همین مسأله صدق می‌کند، یا خیر افراد مؤمنه بایستی چهره‌شان پوشیده باشد؛ چون چهره زن، بیان‌کننده شکل او است؟

بسمه تعالی، حد واجب در حجاب، پوشیده شدن تمام بدن به غیر از وجه و کفین است.

4. افرادی که در نماز جمعه تهران شرکت می‌کنند و عده‌ای از آن‌ها که مسافتشان بیش از حد شرعی و نماز عصر را تمام (درست) می‌خوانند، چه صورت دارد؟ چون در نماز جمعه هم این مسأله برای اشخاص گفته نشده.

بسمه تعالی، در صورتی که با طی مسافت شرعی و قصد مسافت، نماز را تمام بخواند، صحیح نیست.

5. چنانچه دکتر، مریضی را از روزه گرفتن منع کند و چون اکثر دکتورها مؤمن نمی‌باشند و نسبت به مسائل واقعی شرعی اطلاع ندارند، آیا نظریه دکتر در این مورد قابل اجرا می‌باشد و بایستی عمل کرد؟

بسمه تعالی، اگر موجب خوف ضرر باشد، نباید روزه بگیرد.

[سؤال 2158] 986

بسمه تعالی

1. کسی که در محل‌های مختلف تهران سکونت کرده و یک محله خاصی را وطن خود قرار نداده است، ولی تصمیم دارد مادام العمر در تهران ساکن باشد، آیا حکم مسافر را دارد؟

بسمه تعالی، حکم مسافر را دارد.

[سؤال 2159]

2. اگر کسی در بلد کبیر، از مسکن تا محل کارش 16 کیلومتر مسافت است و چون پاس بخش است، محوطه کارش چهار کیلومتر است که معمولاً هر روز، سه بار دور می‌زند، آیا نمازش شکسته است یا خیر؟

ص: 478

بسمه تعالی، باید شکسته بخواند؛ مگر این که مسکن، وطن او باشد که در هر دو محل باید تمام بخواند.

3. شخصی کار دائمی او چنین است که 24 ساعت به طور مستمر در محلی که به مقدار مسافت شرعی با محل سکونتش فاصله دارد کار می کند و 48 ساعت در محل سکونت خود می ماند. تکلیف نماز و روزه او چیست؟

بسمه تعالی، اگر محل سکونت، وطن او نیست، در هر دو محل، حکم مسافر دارد و اگر وطن او است، در آن جا حکم وطن و در محل کار، حکم مسافر مترتب می شود.

4. منزلی که به ارث رسیده و قبل از تقسیم ارث قیمت آن چند برابر شده آیا همه آن خمس دارد یا ما به التفاوت قیمت امروز با قیمت سابق، یا اصلاً خمس ندارد؟

بسمه تعالی، چیزی که به ارث رسیده خمس ندارد هر چند قیمت آن ترقی کرده باشد.

[سؤال 2160] 483

5. منزل ما شمیران است و در تهران به دنیا آمده ام و پدر و مادرم نیز اهل تهران هستند. اگر به بهشت زهرا بروم، نمازم را چگونه باید بخوانم؟

بسمه تعالی، اگر تهران، قبل از کبیره شدن آن، وطن شما بوده و از آن جا تا بهشت زهرا به مقدار مسافت نباشد، حکم مسافر پیدا نمی کنید؛ و در غیر این صورت، نماز را باید شکسته بخوانید.

[سؤال 2161] 987

بسمه تعالی

سلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

به امید آن که بتوانیم به حول و قوه الهی و تحت توجّهات حضرت بقیة الله الاعظم و رهبری حضرت امام، مدّ ظلّه العالی راه اسلام فقاهتی را دنبال کنیم.

سؤالات زیر را جواب بفرمایید:

1. بیش از سه سال است که در تهران ساکن هستیم (یک سال تهران پارس - دو سال تهران نو)؛ در صورت تهیه خانه، قصد ماندن همیشگی را در تهران داریم. با توجه به

ص: 479

این که خرید خانه مجوز می خواهد و شامل ما نمی شود، لذا مجبوریم هر سال محل زندگی را عوض کنیم. مسأله نماز و روزه ما چگونه خواهد بود؟ در ضمن، خانه حوالی نارمک و مناطق فوق الذکر می باشد.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

2. با توجه به فتوای حضرت امام در مورد بلاد کبیره (تهران) آیا نمازهای گذشته که به جهت ندانستن حکم بوده، باید دوباره خوانده شود؟

بسمه تعالی، اعمالی که برخلاف وظیفه انجام شده، باید قضا شوند.

3. کسانی که نماز نمی خوانند اکثراً جاهلند. آیا مسأله کافر که در رساله عملیه بدان اشاره شده است به عنوان منکر ضروریات دین، آیا این افراد را شامل می شود؟

بسمه تعالی، مجرد نماز نخواندن، انکار ضروری نیست.

4. امروز تسبیح دست گرفتن و چرخاندن، همه گیر شده است (حتی دست بی نمازها) که یک بی احترامی بدان هست. آیا بدون گفتن ذکر و صلوات می تواند امر صحیحی باشد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

5. آیا این رهنمودهای 16 گانه منتشره، از امام امت است (نماز را در پنج وقت بخوانید؛ کم بخوابید...).

بسمه تعالی، اگر مهر یا امضای معتبر ندارد، نباید اسناد بدهند؛ و آنچه نسبت داده شده است

که نمازها را در پنج وقت بخوانید، دروغ و افترا است.

خدایا! خدایا! تا انقلاب مهدی علیه السلام، خمینی را نگه دار.

[سؤال 2162] 988

بسمه تعالی

با درود و سلام به رهبر عزیز

محترماً معروض می دارم که این جانب که از روستا هستم و در شهر، مشغول تحصیل هستم از روستا تا شهر 24 کیلومتر است و با رجوعی که به توضیح المسائل کردم، نفهمیدم که نماز را شکسته بخوانم یا تمام، و ضمناً در این باره هم سؤالاتی کردم و عقیده ها مختلف است. از شما می خواهم در این باره برای من توضیح دهید و ضمناً در مورد روزه هم اگر شکسته است توضیح دهید که اگر بخوام از روستا به

شهر بیایم چگونه باید بیایم که روزه درست باشد.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، اگر روستا وطن شما است، در غیر روستا نماز شما شکسته است و اگر بعد از ظهر از روستا خارج شوید، روزه آن روز صحیح است و همچنین اگر قبل از ظهر به آن جا برسید و مفطری به جا نیاورده باشید.

[سؤال 2163] 989

بسمه تعالی 1361 / 5 / 2

دفتر محترم امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

استدعا دارد فتوای امام امت را درباره مسائل زیر اعلام فرماید:

1. تصفیه خانه شماره 2 سازمان آب در شهرزیا، کوی کن، واقع می باشد؛ تعدادی از کارکنان، فاصله بین منزل و محل کارشان بیش از 24 کیلومتر می باشد؛ نماز و روزه این گونه افراد چگونه است؟

بسمه تعالی، در بین راه و محل کار حکم مسافر دارند.

2. در صورت شکسته بودن نماز تکلیف روزه ها چه می شود؟

بسمه تعالی، روزه از مسافر صحیح نیست و قضا دارد.

3. در صورتی که شخص یقین داشته باشد قبل از غروب آفتاب به منزل می رسد بایستی نماز را به طور شکسته در اداره به جا آورد یا در منزل به طور کامل؟

بسمه تعالی، می تواند قبل از برگشت به وطن شکسته بخواند.

4. در صورتی که شك نماید یا یقین بداند که بعد از غروب آفتاب به منزل می رسد، بدین جهت نماز خود را شکسته به جا آورد، ولی وقتی به منزل رسید هنوز نماز قضا نشده، آیا بایستی مجدداً نماز را به طور کامل به جا آورد یا همان نماز شکسته درست است؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است و اعاده ندارد.

5. آیا اسم هایی مانند کوروش، داریوش، هوشنگ، بابک و غیره از نظر شرعی برای افرادی که در حال حاضر سن آن ها 30، 40، 50 و... می باشد اشکالی دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

2. بلاد کبیره غیر از تهران، کدام یک از شهرهای ایران است و تهران دقیقاً از چند سال قبل جزو بلاد کبیره حساب می شود؟
بسمه تعالی، تشخیص بلاد کبیره خارق العاده و تعیین تاریخ آن موکول به نظر عرف است.

السلام علیکم، محضر مبارک دفتر استفتای امام خمینی

با درود و سلام به امام امت، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و با درود و سلام به شهیدان راه حق و حقیقت و امت شهیدپرور ایران

این جانب در حدود سال 50 - 51 به تهران برای کارگری آمدم مدتی است مستأجر هستم الآن زمینی تهیه کرده ام و می خواهم در آن خانه بسازم، موقعی که این خانه را ساختم نمی دانم تا چه حدی می خواهم زندگی بکنم؛ یک سال و یا ده سال و یا بیشتر. از شما برادران می خواهم درباره نماز و روزه این جانب و خانواده، دستورات شرعی لازمه را توضیح فرمایید.

آیا من باید در همین مدت که مستأجر هستم، نماز را شکسته بخوانم یا درست؟ و بعد از این مدت که مستأجر نباشم، یعنی خانه مال خودم باشد، نماز و روزه خود و خانواده ام به چه شکل است؟ شرح دهید.

قابل ذکر است که من در بسیج انجام وظیفه می کنم و هر لحظه، تغییر مکان می دهم و در یک محل انجام وظیفه می نمایم و من دارای زن و یک فرزند می باشم و وطن اصلی من بخش بویین زهرای قزوین، دهکده سکزآباد می باشد و من از آن جا اعراض نکرده ام و پدر و مادر و برادر و خواهران و فامیلان، همه در آن جا هستند. و هر چند وقت، به دیدار آن ها می روم. والسلام؛ و من الله التوفیق

بسمه تعالی، در وطن اصلی نماز شما تمام است و در تهران، بدون قصد توطن در يك محله، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2166] 991

بسمه تعالی 1361 / 2 / 6

محضر شریف رهبر عظیم الشان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، ارواحنا له الفداء، پس از تقدیم عرض سلام، سلامتی و موفقیت و طول عمر آن قائد بزرگوار را از خداوند متعال خواهانم و استدعا دارم به جواب مسائل زیر مفتخرم فرمایید:

1. ملاک در شناسایی شهرهای بزرگ خارق العاده چیست و آیا اصفهان و تبریز - مثلاً - از این گونه شهرها محسوبند یا خیر؟

بسمه تعالی، میزان نظر عرف است و تا محرز نشود که بزرگی شهر، خارق العاده است حکم شهرهای متعارف را دارد.

2. اگر پدری یک دانگ خانه مسکونی خود را صدق عروسی کرد و پسرش قبل از عروسی فوت کرد. آیا نیم دانگ خانه از مهریه عروس - چون عین آن باقی است - به پدر برمی گردد یا به پسر، که در این صورت پدر در ارث شریک می گردد؟

بسمه تعالی، در فوت شوهر قبل از دخول، نصف مهر به شوهر بر می گردد و جزو ترکه او محسوب است.

3. تقریباً هشت دقیقه طول می کشد تا نور خورشید به زمین برسد، آیا ملاک در قضا شدن نماز صبح، طلوع خورشید است یا رسیدن نور آن به زمین؟

بسمه تعالی، میزان دیده شدن جرم آفتاب در افق نمازگزار است.

4. از زنی بچه ای سقط شد و تا یک ماه از آلودگی پاک نشد، سپس او را کورتاژ کردند و بقیه ای - مثلاً انگشتی - را از بقایای بچه درآوردند؛ چون بچه در حقیقت الآن به تمامه منفصل شده، آیا آلودگی این مدت، به ضمیمه ایام نفاس تماماً نفاس است یا خیر؟ و تکلیف نماز و روزه های او چیست؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، تمام محکوم به نفاس است.

5. آیا بین این دو استفتا که منسوب به حضرت عالی است، تناقضی وجود دارد یا خیر؟

الف. یکی از محرمات احرام ازاله مو است، شخص محرم که حج او ضروره است و نمی تواند در منی

ص: 483

سر خود را بتراشد، چنانچه مُحَلّی هم یافت نشود و یا مشکل باشد پیدا کردن او، برای حلق تکلیف او چیست؟ و آیا فرقی بین یافت نشدن و مشکل بودن هست یا خیر؟

جواب: بسمه تعالی، باید صبر کند تا شخص مُحَلّی پیدا شود.

ب. در صورت لزوم حلق، محرم می تواند برای خروج از احرام سر خود را بتراشد یا خیر؟ و نیز سر دیگری را، قبل از خروج از احرام می تواند بتراشد یا خیر؟

جواب: بسمه تعالی، در هر دو صورت اشکالی ندارد.

بسمه تعالی، حلق یا تقصیری که در مقام احلال است، از حرمت ازاله شعر خارج است و محرم می تواند خودش انجام دهد. ولی نسبت به دیگری جایز نیست، هر چند اگر انجام داد دیگری از احرام خارج می شود.

6. اگر زنی طلای زینتی خود را که بدان نیز احتیاج دارد برای رفع نیازمندی های مؤونه زندگی بفروشد و در سال مصرف کند آیا متعلق خمس است یا نه؟

چنانچه پولش تا اتمام سال به مصرف نرسید و ماند برای سال دیگر آیا خمس دارد یا خیر؟

و در هر صورت، سال های بعد چون نیاز به زینت دارد اگر بخواهد دو مرتبه از درآمد کار، طلایی بخرد باید خمس آن را بدهد یا نه؟

بسمه تعالی، طلا اگر از درآمد کسب پیش از پرداخت خمس تهیه شده و در سال بعد به فروش رسیده، پول فروش آن خمس دارد و بعد اگر خواست از درآمد کسب به مقدار شئون خود، زینت آلات تهیه کند، از مؤونه محسوب است و خمس ندارد.

7. در تحریر الوسیله دنباله مسأله ساقط بودن غسل از شهید، فرموده اید: «ویلحق به المقتول في حفظ بیضة الإسلام» چه افرادی مشمول این الحاق هستند؟ آیا مروّجین دین یا پاسداران و یا افرادی که برای جهاد سازندگی در دهات و شهرها شهید می شوند، ملحق به شهیدند یا خیر؟

بسمه تعالی، مقصود شهدای معركة در دفاع از اسلام و مسلمین هستند؛ مانند شهدای در معركة جنگ تحمیلی؛ و اشخاص نامبرده در احکام اموات، ملحق به شهید نیستند.

8. افرادی که از درآمد همان سال برای سفر حج ثبت نام می کنند و مبلغی به بانک می پردازند و سال های بعد آن ها را به حج می برند، آیا پس از اتمام سال به آن پول خمس تعلق می گیرد یا نه؟ در صورتی که اگر بخواهد از بانک مطالبه کند نامش را از لیست حجّاج محو می کنند؛ پس معذور است از مطالبه کردن.

بسمه تعالی، اگر از قبل مستطیع بوده و حج رفتن بر او واجب شده، پول ذکر شده خمس ندارد

و اگر سال اول استطاعت است خمس دارد.

9. فرموده اید کسی که نیت اقامه در جایی دارد، اگر در ضمن، قصد داشته باشد که در بین ده روز، يك ساعت یا دو ساعت به مادون مسافت برود و مراجعت کند، مضر به قصد اقامه او نیست؛ آیا این عدم ضرر به قصد، فقط برای يك مرتبه در بین ده روز است یا اگر در هر ده روز، روزی یکی - دو ساعت باشد نیز ضرری به قصد اقامه ندارد؟

بسمه تعالی، قصد خروج یک مرتبه به یکی دو ساعت اشکال ندارد.

10. دفع و فتور بدن را در جنابت زن شرط نمی دانید و فقط حصول شهوت را در خروج رطوبت منی شرط جنابت فرموده اید؛ پس با رطوبتی که به نام مذی - آن هم در موقع شهوت - از مرد وزن خارج می شود چه تفاوتی دارد؟

بسمه تعالی، میزان شهوتی است که مقارن با آن منی خارج می شود و با سایر حالات روحی فرق دارد.

[سؤال 2167] 2566

3. آیا شهرستان مشهد جزو بلاد کبیره شمرده می شود؟

بسمه تعالی، تشخیص آن موکول به نظر عرف است و مشهد مقدس، از بلاد کبیره خارق العاده محسوب نیست.

[سؤال 2168] 3985

2. با توجه به این که امام می فرمایند که وقتی شما 22/5 کیلومتر در تهران راه بروید، نماز یا روزه شکسته می شود، پیشنهاد مسجدمان این طور مطرح کردند و برایم سؤالی پیش آمد. ایشان می گویند: شما که از اول تهرانی بوده اید، در محدوده تهران قدیم، هر چند از 22/5 کیلومتر هم اگر در يك روز بیشتر راه بروید مانع ندارد. حدود تهران قدیم را ایشان تقریباً میدان خراسان، دروازه قزوین و دروازه شمیران و شوش قرار دادند. آیا با توجه به این مسأله امام، این چنین فرضی درست است؟

بسمه تعالی، حکم مذکور صحیح است و حدود تهران قدیم را قبل از کبیره شدن، باید از اهل اطلاع مورد اعتماد تحقیق نمود.

ص: 485

9. در رابطه با سؤال يك نفر پیرامون نماز و روزه شخصی که برای تحصیل به تهران می آید این گونه جواب فرموده اید: «حکم مسافر دارید ولی اگر قصد اقامت ده روز در يك محل نمایید و بخواهید بعد از ده روز به کمتر از مسافت بروید، قصد اقامت محقق شده و تا سفر جدید نکرده اید حکم اقامت باقی است و نمازهای گذشته اگر معلوم است که بعد از چند سال نیز که تهران به سرعت بزرگ شده، خوانده اید، قضا دارد.» منظور از «محل» چیست؟ لطفاً دقیقاً مشخص فرمایید.

بسمه تعالی، منظور محله ای از محله های تهران است و تشخیص محدوده آن موکول به نظر عرف است.

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله آقای سید روح الله موسوی خمینی، دامت برکاته

محترماً به عرض می رساند سؤال راجع به حد ترخص تهران است. مردم برای دفن اموات مجبورند به بهشت زهرا بروند. شیخی در مسجد فرمود حد ترخص از محل حرکت می باشد از ایشان سؤال شد مرده باید به خاک سپرده شود، جواب گفت پیش از ظهر بروند و برگردند، عرض شد نمی رسند نوبه نمی دهد، جواب گفت بعد از ظهر، عرض شد نمی رسد، جواب گفت روزه اش را قصر کند یا از عوض بگیرد، از ایشان جواب درست نگرفتیم در ثانی خدمت پیشنهاد مسجد گفتیم ایشان جواب دادند من نمی دانم از هر نقطه باید کیلومتر حساب کنید این هم معلوم نشد، تشکر می نمایم حد ترخص تهران را معین فرمایید نظر به این که تهران شهر قدیم نیست فوتی همیشه هست و جمعه و دوشنبه و ایام هفته برای فاتحه جمعیت می روند بهشت زهرا، تکلیف نماز و روزه ماه رمضان این جمعیت تهران با این دستورات چه وضعی دارد، جواب روشن فرمایید تشکر می نمایم.

بسمه تعالی، تهران از شهرهای بزرگ خارق العاده است و چون محلات آن

متصل است مبدأ مسافت را باید از منزل حساب کنند و چنانچه از منزل تا بهشت زهرا چهار فرسخ باشد حکم مسافر مترتب است.

[سؤال 2171] 993

بسمه تعالی

حضور رهبر عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی خمینی، دام ظلّه العالی

1. به نظر حضرت عالی تهران از چه تاریخی جزء بلاد کبیره شده است؟ نظر افرادی که متولد تهران می باشند در خصوص سؤال فوق، مختلف بوده و هر کس به مقتضای سنّش تاریخی را تعیین می کند.

بسمه تعالی، این سؤال موضوعی است و از اهل اطلاع سؤال کند.

[سؤال 2172]

2. فردی که قبل از آن که تهران از بلاد کبیره شود، تهران وطن او بوده، در حال حاضر مسافرت او در چه محدوده ای قطع می شود؟

الف. محدوده تهران قبل از آن که از بلاد کبیره شود.

ب. درب منزل (محدوده منزل).

بسمه تعالی، محدوده الف.

3. حضرت عالی فرموده اید: «فرد، در غیر محل تولد حکم مسافر دارد هر چند مسافت کمتر از چهار فرسخ باشد» آیا در فتوای فوق، مسافت اعتبار نداشته و فرد قبل از آن که از چهار فرسخ شرعی خارج شود مسافر محسوب می شود؟

بسمه تعالی، مراد فردی است که از وطن یا محل اقامت به مقدار مسافت شرعی دور شده باشد.

4. آیا کسی که حکم مسافر را دارد نمازش قصر است یا پس از تحقق مسافت نمازش قصر می شود؟ منظور کسی است که به صورت موقت در غیر محله تولدش در محله ای با فاصله کمتر از چهار فرسخ زندگی می کند.

بسمه تعالی، اگر از محل تولد به مقدار کمتر از چهار فرسخ برود حکم مسافر ندارد و نمازش تمام است.

ص: 487

[سؤال 2173]

5. کسی که متولد و بزرگ شده تهران است و پس از ازدواج، منزلی در محله دیگر به فاصله کمتر از چهار فرسخ اجاره کرده است بنا به فتوای حضرت عالی:

الف. نمازش قصر و روزه اش شکسته است.

بسمه تعالی، حکم این مسأله از سؤال قبل ظاهر شد و در صورتی که از وطن به آن محل برود نمازش شکسته نمی شود.

[سؤال 2174]

ب. اگر این فرد حداقل دو ماه مبارک پیاپی را در همان محل زندگی کند، تکلیف روزه های قضایش چه می شود؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، باید نماز را تمام بخواند و می تواند روزه ها را قضا کند. بلی اگر بخواهد از آن جا به جایی برود که حکم مسافر پیدا می کند، در برگشت تا قصد ده روز نکند حکم مسافر دارد.

[سؤال 2175]

6. خانمی که ازدواج کرده و منزل اجاره ای شوهرش در فاصله حدود دو فرسخی منزل پدری او قرار دارد و هر روز از حد ترخص منزل شوهر خارج نشود و تا مراجعت بعدی به منزل پدری، مسافتی کمتر از هشت فرسخ را طی کند، نماز و روزه اش در منزل شوهر چگونه است؟

بسمه تعالی، تمام است.

[سؤال 2176]

7. فردی که متولد و بزرگ شده تهران است و پس از ازدواج و تغییر محل زندگی به تصور آن که تمام تهران، حکم وطن او را دارد، در محل جدید نمازها را تمام و روزه های ماه مبارك را نیز به جا آورده باشد، حالا با توجه به حکم اخیر جناب عالی که حکم مسافر را دارد، روزه ها و نمازهای گذشته اش چه حکمی دارد؟

ص: 488

بسمه تعالی، اگر در محدوده تهران قبل از کبیره شدن یا در فاصله کمتر از مسافت از آن، تمام خواننده صحیح است و قضا ندارد و در غیر این صورت آنچه برخلاف وظیفه عمل کرده را باید قضا نماید.

[سؤال 2177] 994

بسمه تعالی 1361 / 2 / 6

استفتایی از محضر مبارک حضرت آیت اللهی شد که اگر در تهران شخصی بخواهد در یکی از محلات قصد اقامه کند و بخواهد به سایر محلات هم برود مرقوم فرموده شد که اگر فاصله زیاد باشد احتیاط در جمع است، بنابراین اشخاصی که اهل تهران یا مقیم تهران هم هستند اگر بخواهند از منزل خودشان بروند به یکی از محلات دیگر تهران که داخل تهران هم است و فاصله بین منزل و آن محله چهار فرسخ یا بیشتر است نماز را اگر در آن محله یا بین راه بخوانند قصر است یا تمام و همچنین روزه.

بسمه تعالی، احتیاط در جمع است.

[سؤال 2178] 995

بسمه تعالی

پس از عرض سلام بیکران بر امام امت و درود بر رزمندگان جبهه های حق علیه باطل و شما از خود گذشتگان در راه خدا؛ با پوزش از مزاحمتی که ایجاد کرده ام، می خواستم در مورد فتوای بلاد کبیره امام سؤالاتی بکنم؛ چون برای ما اشکالاتی پیش آمده و از چندین نفر سؤال کردیم، هر کدام چیزی گفتند؛ کسانی گفتند: باید تا جایی بروید که صدای اذان را می شنوید، اگر بیشتر بروید نمازتان درست نیست و قصدتان (اگر بکنید) به هم می خورد و کسانی هم گفتند: نباید توابع تهران مثل تجریش و شاه عبدالعظیم بروید، اشکال دارد و اگر دانشگاه و مثل این ها - که مال خود تهران است - بروید اشکال ندارد و یا این که قصد کنید تا آخر عمر و برای همیشه تهران بمانید، و ما

ص: 489

فکر می‌کنیم که مثلاً شاید دلایلی پیش آید (کار و مسائل دیگر) که بخواهیم از تهران برویم، نمی‌خواهیم قصد کنیم. در هر صورت یک سری مسائل در آستانه ماه مبارک رمضان برای ما مطرح است که امیدواریم - ان شاء الله - با جواب‌های کامل شما این چراها برایمان حل گردد تا بتوانیم وظیفه عبادی خود را به نحو احسن انجام دهیم:

1. کلاً این فتوا به چه شکل است؟

2. برای ماه مبارک رمضان چه باید بکنیم؟ و تا چه حدودی (چند فرسنگ) اگر قصد کنیم حق رفت و آمد داریم؟

3. این چند فرسنگ که می‌گویید، اگر محل کار از این چند فرسنگ بیشتر باشد اشکال دارد یا نه؟

بسمه تعالی، در تهران اگر از منزل تا مقصد به حد مسافت باشد، نماز قصر است و روزه صحیح نیست و ترخص ندارد و همچنین اگر وطن انسان نباشد و محل سکونت و مقصد در دو محله باشند، بدون قصد ده روز در یک محله، نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2179] 996

بسمه تعالی 1361 / 4 / 26

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی آقا سید روح الله موسوی خمینی

با سلام و آرزوی صحت و طول عمر شریفتان، مسائل زیر استفتا می‌گردد:

1. در تحریر الوسیله صحبت از بلاد بسیار بزرگ و متصل بودن یا منفصل بودن محلات آن شده است؟ منظور از متصل و منفصل بودن محله‌های تهران چیست؟ آیا محله‌هایی نظیر درکه، اوین، ونک و فرحزاد متصل هستند یا منفصل؟ بقیه محله‌های شهر تهران (مناطق بیست گانه شهرداری تهران) متصل هستند یا منفصل؟

البته محله‌های درکه، اوین و ... در حال حاضر به هم چسبیده نیستند و هر کدام حدود سه چهار کیلومتر با دیگری فاصله دارد.

ص: 490

با توجه به مسأله فوق کسی که می خواهد چند روز در تهران بماند، محل اقامت، حد ترخص، ابتدای هشت فرسخ برای او کجاست؟ خانه یا محله یا منطقه شهرداری یا تمام شهر تهران؟

2. با توجه به مسأله شماره یک، کسی که از شهر دیگری آمده و تهران را وطن خود قرار داده است، وطن، حد ترخص و ابتدای هشت فرسخ برای او کجاست؟

3. با توجه به مسأله شماره یک، کسی که در تهران متولد شده است، وطن، حد ترخص و ابتدای هشت فرسخ برای او کجاست؟ محل تولد یا محل سکونت یا...؟

بسمه تعالی، میزان در اتصال و انفصال نظر عرف است، و در بلاد بزرگ خارق العاده مانند تهران فعلی مبدأ مسافت از منزل حساب می شود. در نیت اقامت ده روز یا در قصد توطن باید محله به خصوصی را منظور نماید و حد ترخص برای ترتب احکام سفر از آخر محله حساب می شود.

[سؤال 2180] 1796

2. آیا طی نمودن مسافت هشت فرسخ در داخل شهر یا مثلاً طی نمودن فاصله بین شوش و شمیران، باعث شکستن نماز و یا باطل شدن روزه می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، در تهران، مبدأ مسافت، منزل است.

[سؤال 2181] 1341

2. در بلاد کبیره - نظیر تهران - حد ترخص چه مسافتی است؟ مثلاً اگر محل سکونت، اطراف دانشگاه تهران باشد و محل کار، بازار، آیا این خارج از حد ترخص است یا نه؟

بسمه تعالی، در مثل تهران، ابتدای مسافت از منزل است؛ ولی حکم سفر، از آخر محله بار می شود.

[سؤال 2182] 1049

3. در یکی از استفتائات مرقوم فرمودید برای اشخاصی که تهران پس از توسعه

ص: 491

خارق العاده وطن محسوب می شده، فعلاً هم ملاک وطن برای آن ها همان است. برای این اشخاص باز مبدأ مسافت در تهران، درب منزل است یا محلی است که آن وقت، آخر تهران محسوب می شده؟ و آیا اگر در همان محدوده، به حد مسافت شرعی برود، مسافر محسوب می شود؟

بسمه تعالی، ملاک مسافت، از منزل است، رفتن و برگشتن اگر به مقدار مسافت شرعی باشد مسافر است؛ ولی احتیاط در آن محدوده، بسیار مطلوب است و حتی الامکان ترك نشود.

[سؤال 2183] 997

بسم الله الرحمن الرحيم

آية الله العظمى وزعيم الأمة الإسلامية، الإمام الخميني، روجي له الفداء

في البداية أدعو الله عزّ وجلّ أن يأخذ من عمري وعمر أطفالي ويضيفها إلى عمركم الشريف، إن شاء الله.

و أمّا بعد: أنا معاود عراقي أقلد سماحتكم؛ كنت أسكن مدينة إيلام حوالي سنتين و منذ خمسة أشهر انتقلت إلى طهران وأسكن الآن في منصور آباد، الواقعة بين شوش وشاه عبدالعظيم؛ في كلّ يوم أذهب إلى عملي في مدرسة المعاودين، الواقعة في خیابان فردوسی، کوچه اتابک، مقابل جريدة كيهان. كنت في البداية أصلي صلاةً تامةً إلى أن أخبرني مدير المدرسة عن فتوى سماحتكم حول المعاودين، وقال إنّ صلاتنا حسب فتوى الإمام، هي أن تكون صلاة قصر حتى عند ما أعود إلى البيت. لذلك أنا الآن حائر و قرأت الفتاوى باللغة الفارسية و باللغة العربية؛ إلاّ أنّي لم أفهم جيّداً ولا أدري الآن كيف تكون صلاتي و كيف أصوم؟!

علماً: كنت في أوّل يوم في رمضان المبارك الماضي نائماً في المستشفى بسبب إجراء عملية جراحية في الحنجرة و لم أصم رمضان و قد صمت الآن في أيام الجمع - و هي يوم عطلتي - صمت أربعة أيّام و الآن بعد أن أخبرني مدير المدرسة بمضمون

ص: 492

فتویٰ سماحتکم حول المعاودین، أسأل سماحتکم کیف أصوم طلب شهر رمضان - و هو شهر تقریباً - و صلاتی هی القصر حتی تلك التي أصلیها فی بیتی - حسب فتواکم - و ما هو حکم الأيام الأربعة التي صمتها سابقاً؟

أرجو أن يكون الجواب سريعاً، حتى أتمكن من صيام شهر رمضان الذي لم أصمه بسبب المرض.

أكرّر يا إمام الأمة دعائي إلى الله سبحانه و تعالی أن یمنّ علیكم بالصحة و العافية و طول العمر، بجاه محمد و علي و الأئمة المعصومین علیهم السلام.

ملاحظه: علماً إذا فتح طریق العراق و أصبح الحكم هناك إسلامياً فسأعود فوراً إلى العراق. والسلام علیكم ورحمة الله و بركاته

بسمه تعالی، فی الفرض المذكور، بدون قصد الإقامة فی المحلّة الواحدة، یحکم بحکم المسافر؛ و مع التمكن من قضاء الصیام، تجب الإقامة و القصد و الإتيان بالقضاء علی الأحوط.

[سؤال 2184] 998

بسمه تعالی

برادران مسئول دفتر حضرت امام، سلام علیکم

در مورد افرادی که در تهران متوطن نیستند مسائلی غیر مستقیم به نقل از امام بیان شده که با توجه به مورد مصرف و اهمیت زیاد آن، ضرورت بسیار برای فتوای مستقیم حضرت امام دارد؛ لذا خواهشمند است به هرگونه که صلاح می دانید سؤالات زیر را خدمت امام عرضه فرمایید که منظور ما در سؤالات بیاید و مشکل کثیری از مسلمین حل و چون در گذشته به این مسائل عمل شده، وظیفه مشخص گردد:

1. حاج آقا مجتبی تهرانی در ماه رمضان در محل درس خود از قول امام گفتند که امام فرموده اند: مسافری می توانند ده روز در محل مسکونی خود قصد کرده و در این ده روز از محل اصلاً خارج نشوند، به غیر از دو ساعت مجاز، و بعد از ده روز

ص: 493

می توانند تا کمتر از مسافت شرعی (22/5 کیلومتر) رفت و آمد کنند و این قصد، ثابت است تا زمانی که شخص از مسافت شرعی تجاوز کند که در صورت لازم باید مجدداً طبق برنامه فوق عمل نماید.

2. جناب حجت الاسلام صانعی در سخنرانی های قبل از اذان ظهر ماه رمضان اخیر گفتند که حد ترخص در تهران تقریباً بین چهار الی پنج کیلومتر از منزل می باشد؛ فتوای صریح چیست؟

3. کسانی که از محل خود که در آن محل متوطن هستند و بنا به عللی - مثلاً شوهر کردن زنان - از محل خود به محل دیگری نقل مکان می کنند اگر فاصله بین این محل با محل اصلی (که وطن است) کمتر از مسافت شرعی (22/5 کیلومتر) باشد مسافر محسوب می شوند یا نه؛ با این فرض که محل فعلی دائمی نیست؟

با آرزوی طول عمر و سلامتی حضرت امام و پیروزی نهایی رزمندگان از درگاه خداوند متعال

بسمه تعالی، اگر در يك محله تهران با قصد ماندن ده روز بمانند و بعد از آن به کمتر از مسافت بروند نماز شکسته نمی شود و در تهران حد ترخص نیست ولی تا از محله ای که وطن او است یا قصد ده روز در آن کرده خارج نشود، نمازش تمام است و اگر از وطن اصلی به محل سکونت بیاید و فاصله کمتر از مسافت باشد نماز شکسته نمی شود.

[سؤال 2185] 999

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

خواهشمند است پاسخ استفتائات زیر را مرقوم فرمایید.

الف: افرادی که متولد و ساکن تهران می باشند و به علت اجاره نشینی، هر چند سال منزل خویش را تعویض می کنند، با توجه به این که منزل پدریشان در تهران است، مبدأ

ص: 494

حرکتشان از کجا می باید محاسبه گردد؟

ب: آیا فتوای فوق در مورد متولدین تهرانی که منزل ملکی خویش را به تناسب نیاز تعویض می کنند صدق می نماید؟

بسمه تعالی، اگر تولد، قبل از کبیره شدن تهران بوده، مبدأ مسافت، محدوده آن وقت است.

[سؤال 2186] 1000

بسمه تعالی 1 / 4 / 1361

دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

چند نفر هستیم که کارمان بیرون شهر می باشد؛ هر روز صبح باید از درب خانه مان که در شهر می باشد 30 کیلومتر به محل کارمان برویم و بالعکس در همان روز بعد از ظهر مجدداً برگردیم، محل کار ما هم هرگاه از میدان آزادی حساب بشود 14 کیلومتری جاده ساوه و کرج می باشد؛ خواهشمندم اعلام فرمایید چهار فرسخ، از درب خانه تا محل کار محسوب می شود یا این که از میدان آزادی؟

بسمه تعالی، در مثل تهران، از منزل، مبدأ مسافت حساب می شود و در فرض سؤال، در مسیر و محل کار، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2187] 1001

بسمه تعالی 26 / 3 / 1361

سماحة الحجّة المرجع الأعلى، الإمام خمینی، متّع الله المسلمین بطول بقائه الشریف، با تقدیم تحیات وافره

اشخاصی که تهران، وطنشان نیست و هر روز جهت کار دائمی، از منزل مسکونی شان به محل دیگری می روند، می فرمایید: اگر از حدود منزل مسکونی بیرون بروند مسافر هستند، حالا اشکال در حدود منزل مسکونی است که آیا مثل شهرهای کوچک، حد ترخص است و میزان، خفای بیوت و نرسیدن صدای اذان است و یا

ص: 495

معنای دیگری دارد؟ تقضلاً روشن بفرمایید که مورد ابتلا می باشد. لازتتم ملجأ و ملاذاً للعلم و الدین و الأمة جمعاً.

بسمه تعالی، ابتدای مسافت در مثل تهران، از منزل حساب می شود؛ ولی حکم سفر، از آخر محله مترتب می گردد.

[سؤال 2188] 1002

بسمه تعالی 18 / 4 / 1362

خدمت امام امت، مدّ ظلّه العالی و روحی له الفداء

پس از عرض سلام و آرزوی سلامت آن وجود گرامی در زیر سایه حضرت بقیة الله (عجل الله تعالی فرجه الشریف) برای خدمت به اسلام و مسلمین، معروض می دارم که این جانب در سال 1360 به تهران آمده ام. انگیزه آمدنم اولاً تحصیلات عالی و در کنار آن امرار معاش بوده است؛ لذا بدین منظور پس از اجاره نمودن ساختمانی در یکی از محله های تهران برای خود وطن دومی اختیار نمودم؛ بدین جهت ظرف این دو سال تمامی مسائل عملیه را انجام داده، تا این که جناب آقای صانعی در ماه مبارک رمضان، مسأله تقسیم بندی تهران را مطرح نموده و در نظر این جانب شبهاتی خطور نموده است و گویا ایشان متذکر شده بودند که کسانی که بعد از سال 1351 به تهران عزیمت کرده اند نمی توانند وطن دومی اختیار نمایند و همیشه مسافر محسوب می گردند، مگر آن که قصد ده روز نمایند.

لطفاً عنایتی فرموده و مسأله را کلی و مشروح بیان فرمایید تا اعمال این بنده خاطی مورد مقبول حضرت احدیت - ان شاء الله تعالی - واقع گردد.

بسمه تعالی، اگر همان محله که در آن سکونت دارید وطن دوم خود قرار دادید، یعنی قصد سکونت دائم در آن کرده اید، وطن شما محسوب می شود و نماز و روزه شما در آن جا تمام است؛ و الاً حکم مسافر دارید.

ص: 496

بسمه تعالی

دفتر محترم استفتای امام خمینی

خواهشمند است نسبت به پاسخ سؤالات مطرح شده در زیر، اقدام لازم را مبذول دارید.

1. کسی که زادگاهش تهران است و یا کسی که حدوداً پانزده سال در یکی از محله های تهران سکونت داشته است، با توجه به شرایط آن زمان و فتوای اخیر امام در مورد بلاد کبیره، آیا مبدأ مسافت این شخص، درب منزل است یا آخرین دیواری که پانزده سال قبل بوده؟

بسمه تعالی، از منزل حساب می شود.

2. فردی که در تهران زندگی می کند و در غیر محل تولد، حکم مسافر را دارد، تکلیف نماز و روزه هایی که قبل از فهمیدن فتوای جدید امام خوانده چیست؟

بسمه تعالی، آنچه را بر خلاف وظیفه عمل کرده باید قضا نماید.

3. فردی که در غیر محل تولد، حکم مسافر را دارد و مجبور است برای دیدار پدر و مادر، به محل تولد که کمتر از چهار فرسنگ شرعی مسافت دارد برود، آیا به محض بازگشت به محل زندگی خود، نماز او قصر است یا بعد از پیمودن مسافت شرعی؟

بسمه تعالی، اگر محل تولد، وطن او است و از آن اعراض نکرده، بعد از برگشت از آن به محل سکونت، در صورتی نمازش قصر است که فاصله دو محل به مقدار مسافت باشد؛ وگرنه باید نماز را تمام بخواند؛ مگر این که از وقت حرکت از وطن، قصد سیر چهار فرسخ داشته باشد و محل سکونت در بین راه باشد.

بسمه تعالی 2 / 4 / 1361

دفتر امام خمینی مدّ ظلّه العالی مستقر در قم

محترماً به اطلاع می رساند: به دلیل این که اکثر کارکنان پالایشگاه تهران از مقلدین حضرت امام خمینی می باشند و چون به دلیل دوری پالایشگاه از شهر تهران، اکثر

قریب به اتفاق کارکنان، طبق فتوای امام امت حالت مسافر را دارند، لذا خواهشمند است به سؤالات ذیل، کتباً که ممهور به مهر امام امت باشد پاسخ دهید.

1. برای در نظر گرفتن مبدأ، آیا منزل مسکونی، مورد نظر است یا طبق عرف، آخرین حد محله؟

بسمه تعالی، در مثل تهران که از شهرهای بزرگ خارق العاده است، مبدأ مسافت، از منزل حساب می شود.

[سؤال 2191]

2. کسانی که قبل از ظهر به تهران می روند، آیا قبل از اذان ظهر بایستی نزدیک منزل یا محله خویش باشند و یا هر کجای تهران که از 22/5 کیلومتر کمتر از منزل مسکونی آن ها فاصله داشته باشد؟

بسمه تعالی، میزان، رسیدن به محله ای است که منزل شخص در آن محله قرار دارد.

3. اگر عده ای از کارکنان پالایشگاه تهران - استثنائاً - در ماه مبارک رمضان، در شهر ری قصد اقامت ده روز نمایند و روزه بگیرند، با توجه به این که شهر ری تا منزل مسکونی آن ها کمتر از 22/5 کیلومتر می باشد، آیا روزه آن ها صحیح می باشد؟

بسمه تعالی، با فرض این که روزانه بنا دارند به پالایشگاه - که خارج از شهر ری است - بروند، قصد اقامت ده روز در یک محل متحقق نیست و حکم مقیم مترتب نمی شود.

4. کسی که از منزل خود خارج می شود (در داخل شهر تهران) و محل کارش در همان تهران می باشد (از نظر مسافت، کمتر از 22/5 کیلومتر)، چنانچه در پایان کار به منزل خود مراجعه نماید و به محل دیگری در داخل تهران برود و بیش از 22/5 کیلومتر رفته باشد، آیا حکم مسافر را پیدا می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، در خروج از منزل به محل کار اگر مقدار مسافت بین منزل و محل کار، کمتر از چهار فرسخ شرعی باشد، حکم سفر مترتب نیست ولو این که مسافت برگشت، بیش از چهار فرسخ باشد؛ ولی اگر از اول بنا دارد بعد از انجام کار در بین راه، به نقطه دورتری برود که از منزل تا آن نقطه به مقدار چهار فرسخ یا بیشتر است، در این صورت حکم مسافر دارد.

ص: 498

حضور محترم آیت الله العظمی امام خمینی

خواهشمند است توضیح فرمایید که در حالی که امروزه شهرها توسعه یافته، ملاک شکسته نماز خواندن چیست؟ آیا آخرین دیوار شهر ملاک است یا آن محلی که از آن جا حرکت می کنیم؟

بسمه تعالی، اگر از بلاد کبیره خارق العاده مثل تهران نیست، آخر شهر، مبدأ مسافت است.

2. افرادی که وطن آن ها تهران است؛ اگر از محل دولت آباد شهر ری به جماران بیایند وضع نماز و روزه آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، شکسته است.

خدمت سرور بزرگووارم، حضرت امام خمینی، دامت برکاته، السلام علیکم

محترماً به عرض می رسانم: این جانب اشکالی در مسأله بلاد کبیره دارم که باعث شده شکی در به جای آوردن نمازم داشته باشم؛ لذا مستدعی است با در نظر گرفتن وضعیتم که در ذیل به عرض می رسانم، جواب آن را مرقوم بفرمایید.

حدود چهارده سال پیش از محل تولدم - قوچان - به مشهد و بعد از يك سال به تهران آمدم و در این جا استخدام شدم؛ بعد از هشت سال خدمت جهت نیاز کاری ام به بندرعباس منتقل شده و دوباره بعد از سه سال به تهران آمدم و اکنون در تهران در خانه های سازمانی نیروی هوایی در سه راه آذری ساکن هستم؛ از خانه تا محل کارم - مهرآباد، پایگاه یکم شکاری - حدود دو کیلومتر می باشد؛ با توجه به این مطلب که

من در گذشته، تهران را وطن خود قرار داده بودم و از زادگاه خود چشم پوشی کرده و در فکر این هستم که خانه ای در این حوالی، یعنی به شعاع شش کیلومتری پایگاه یکم شکاری تهیه نمایم و در آن ساکن شوم، بفرمایید: هم اکنون در این خانه سازمانی حکم مسافر را دارم یا نه؟ در صورتی که جواب مثبت است، آیا برای قصد کردن در آن ده روز از خانه تا محل کارم که هر روز صبح باید بروم و بعد از ظهر برگردم، قصدم به هم می خورد یا خیر؟ نماز و روزه ای که در گذشته به جای آورده ام چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، در محل فعلی در فرض مرقوم، حکم مسافر دارید؛ و چنانچه محل سکونت با محل کار در يك محله محسوب باشد، قصد ده روز در يك محله صحیح است و نماز و روزه تمام است؛ ولی اگر دو محله محسوب باشد، با فرض خروج روزانه از منزل به محل کار، قصد اقامت صحیح نیست و نماز و روزه قصر است؛ و نمازهای گذشته اگر مخالف وظیفه مقرر شده قضا دارد.

[سؤال 2195] 1007

بسمه تعالی

ضمن عرض سلام به امام عزیز و آرزوی سلامتی و طول عمر برای آن رهبر گرامی و همچنین آرزوی توفیق برای خدمتگزاران دفتر امام، سؤالی داشتم که به عرض مبارک می رسانم:

من در تهران به دنیا آمده ام و 23 سال در تهران زندگی می کردم؛ اخیراً به کرج نقل مکان کرده ام و فعلاً با پدر و مادرم زندگی می کنم؛ با توجه به این که هنوز از تهران قطع علاقه نکرده ام و امید به برگشتن به آن جا را دارم. در ضمن سه روز در هفته برای کلاس هایی که دارم به تهران می آیم؛ منزلی هم در تهران ندارم و به خانه دوستانم می روم. سؤالم این است که وضع نماز و روزه من با این وضع چگونه است؟

سؤال دیگر این است: در صورتی که تهران هنوز وطن من محسوب شود، من مبدأ

ص: 500

را باید منزلی که قبلاً در آن زندگی می‌کردم قرار دهم یا نه؛ با توجه به این که در آن خانه مستأجر بودیم؟ این سؤال به خاطر فتوهای جدید امام در مورد بلاد کبیره است.

امام عزیز! التماس دعای عاجزانه دارم؛ این نامه را در روز ولادت امام موسی بن جعفر سلام الله علیه می‌نویسم؛ از شما می‌خواهم به خاطر این روز عزیز توجه و عنایتی بفرمایید و تصرفی در وضع ما نکنید.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، تمام محدوده‌ی زمان تولد شما در تهران، وطن شما محسوب است و تا از آن جا اعراض نکردید، به حکم وطن باقی است. ان شاء الله موفق باشید.

[سؤال 2196] 784

6. در حالی که شهر تهران از نظر بزرگی خارق العاده است و متصل، میزان در وحدت محله و یا تعدد آن چیست؟

بسمه تعالی، عرفی است.

[سؤال 2197] 784

9. در مراجعت از سفر به شهر تهران - که وطن است - میزان در قطع سفر - برای خواندن نماز به طور تمام و یا نیت روزه کردن - منزل است یا ورود در محله ای که منزل در آن است؟

بسمه تعالی، منتهای مسافت منزل است؛ هر چند به رسیدن به محله، حکم سفر قطع می‌شود.

[سؤال 2198] 1008

بسمه تعالی 1360 / 11 / 29

محضر مقدس حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، پس از سلام

1. در خصوص مسائل جدیدی که در تحریر و رساله نوشته نشده است، مثلاً در مورد نماز مسافر در بلاد کبار خارق العاده، حضرت عالی در استفتائات جدیدی که از

ص: 501

محضرتان شده، فرموده اید: «اگر کسی بخواهد در تهران قصد اقامهٔ عشره کند، در صورتی نمازش تمام است که در یک محل خاص، ده روز بماند نه در تمام تهران. بنابراین اگر بخواهد به سایر محل هایی که از چهار فرسخ کمتر است برود، قصد محقق نمی شود». این مسأله نه در تحریر است و نه در رسالهٔ شریفه. حال اگر کسی از استفتای جدید اطلاع نداشته و در خود تهران قصد کرده و نماز را تمام خوانده، روزه هم گرفته، تکلیف او چیست؟ با توجه به این که اکثریت مقلدین آن حضرت و حتی طلاب، از این مسأله جدید اطلاع ندارند.

بسمه تعالی، اگر قبل از چند سال اخیر که تهران به سرعت بزرگ شده، نماز را تمام خوانده، قضا ندارد؛ و همچنین در صورت شك؛ وگرنه باید قضا شود.

2. در مورد کافر و نجس بودنش فرموده اید: «بچه ای که پدر یا مادر و یا یکی از جدّ و جدّه اش مسلمان باشند پاک است.» آیا صرف مسلمان بودن یکی از این ها حین انعقاد نطفه کفایت می کند. بنابراین اگر بعد از انعقاد نطفه همگی کافر شدند، بچه پاک است یا نجس؟ اگر حین انعقاد نطفه همگی آن ها کافر بودند، بعد از انعقاد، یکی از آن ها اسلام آورد بچه پاک است یا نجس؟

بسمه تعالی، اگر در حین انعقاد نطفه مسلم بوده اند، میزان، حین انعقاد نطفه است، و کافر شدن پدر و مادر بعد از آن موجب حکم به کفر بچه نمی شود؛ ولی اگر در حین انعقاد نطفه کافر بوده اند و بعد یکی از آن ها یا هر دو مسلمان شوند، بچه محکوم به اسلام است.

[سؤال 2199] 1009

بسمه تعالی

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

به تازگی به این مسأله برخورد کرده ام: «مسافرینی که از راه های دور به تهران می آیند؛ ولو قصد ده روزه نمایند، اگر از محل اقامت خود به فاصله دو کیلومتر دور شوند نماز و روزه آنان قصر است.»

اولاً: می خواهم بدانم که حد ترخص برای چنین مسافران چند کیلومتر است؟

ص: 502

ثانیاً: آیا کسانی که چنین مسأله ای را نمی دانسته اند (زیرا در رساله هم نبوده) و نماز و روزه را قصر نکرده اند و نماز را سالم خوانده و روزه را چه در امسال و چه در سال های گذشته گرفته اند تکلیفشان چه می شود؟ آیا اگر مسافری يك سال هم در تهران بماند و از محل خود دور شود، نماز و روزه اش قصر است یا نه؟ مدتی که می ماند نماز و روزه اش کامل است؟

بسمه تعالی، شهرهای بزرگ خارق العاده مثل تهران حد ترخص ندارد و نمازهایی که تمام خواننده، اگر قبل از چند سال اخیر بوده که تهران به سرعت بزرگ شده یا شك دارد، صحیح است و در غیر این صورت باید قضا کند و تا در محل واحد، قصد اقامه ده روز نکند نماز شکسته است.

[سؤال 2200] 697

2. دانشجویی که از شهرستان آمده و مثلاً در نظام آباد زندگی می کند و دانشگاهش نزدیکی های میدان آزادی است و هر صبح از خانه بیرون می آید برای تحصیل و عصر به خانه بر می گردد، اگر مسیر رفت و برگشتش به هشت فرسخ نرسد، یا مسیر رفتش به چهار فرسخ نرسد، حکم نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، اگر هیچ يك از منزل و محل تحصیل، وطن او نیست و قصد ماندن ده روز در خصوص یکی از آن دو را ندارد، نمازش شکسته است و نمی تواند روزه بگیرد و حکم مسافر دارد.

[سؤال 2201] 697

4. در سؤال دو، آیا شخص می تواند روزه ماه رمضان را در تهران (امسال) بگیرد یا اگر روزه اش قضا شده، می تواند قضای آن را در تهران به جا آورد؟

بسمه تعالی، جواب این سؤال، از مسأله دو معلوم شد.

ص: 503

3. آیا حرکت از هر نقطه تهران از نظر مسافت برای نماز و روزه به حساب می آید یا نه؟

بسمه تعالی، در مثل تهران که از شهرهای بزرگ خارق العاده است، مبدأ مسافت، از منزل حساب می شود.

بسمه تعالی

نظر مبارک را در مورد مسأله ذیل بیان فرمایید:

1. کسی که قبل از وسعت خارق العاده فعلی در تهران به دنیا آمده و فعلاً هم در یکی از همان محله های قبل از وسعت زندگی می کند، آیا مبدأ مسافت در وقت مسافرت، منزل او است یا انتهای تهران قبل از وسعت خارق العاده؟

بسمه تعالی، مبدأ مسافت، منزل است؛ لکن تا در تهران سابق هست باید تمام بخواند.

2. کسی که در تهران قبل از وسعت متولد شده و فعلاً در تهران بعد از وسعت خارق العاده (مثلاً تهران پارس) مستأجر است و قصد وطن هم در این محله نکرده، چه مقدار مسافت که از تهران قبل از وسعت دور باشد، موجب قصر صلاة می شود؟

بسمه تعالی، اگر در تهران سابق متولد شده و در آن جا بزرگ شده، تمام محدوده تهران سابق وطن او محسوب است و حکم آن، در مسأله قبل ذکر شد.

2. آیا مسأله شهرهای کبیره و حد ترخص از منزل، شامل شهرک هایی که در اطراف تهران است می شود؟

بسمه تعالی، شامل آن ها نیست.

محضر مبارک زعیم نستوه و قائد عظیم الشان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، ادام الله ظلّه العالی

با سلام و تبریک عید میلاد حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به حضور آن مرجع و رهبر کبیر امت اسلام، استدعا دارم نظر شریف را در موارد زیر بیان نمایید:

1. آیا شهر مشهد مقدس، جزو بلاد کبیره محسوب می گردد؟

2. چنانچه مشهد مقدس، جزو بلاد کبیره می باشد و فاصله محل سکونت (منزل) تا محل کار (اداره دولتی) در خارج شهر، 24 کیلومتر باشد، نماز و روزه چه حکمی دارد؟ با توجه به این که جهت کار، شش روز هفته را به طور مرتب از 7/5 تا 2/5 عصر در محل اداره می باشم و هر روز بعد از پایان ساعت کار به مشهد باز می گردم.

خداوند وجود مبارکتان را تا قیام حضرت مهدی موعود (عجل الله تعالی فرجه الشریف) برای مسلمین جهان و مستضعفین دنیا حفظ نماید. به امید دیدار در حرم حضرت رضا علیه السلام

بسمه تعالی، شهر مشهد مقدس، از بلاد بزرگ خارق العاده محسوب نیست و مبدأ مسافت در آن جا از آخر شهر حساب می شود.

دفتر امام خمینی، دام ظلّه العالی، پس از ابلاغ تحیت و سلام، لطفاً بفرمایید:

1. شخصی در بلاد کبیره مثل تهران از مسافرت برگشته و هنوز به منزلش نرسیده و چهار الی ده کیلومتر تا منزلش مانده. اگر خواست نماز بخواند، تکلیف نماز او چیست؟ شکسته یا تمام؟

بسمه تعالی، تا پیش از رسیدن به محله، حکم سفر باقی است.

2. شخصی مبلغ 50 هزار تومان به صاحب خانه ای داده که دو اتاق را رهن کند و دیگر اجاره ندهد. چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، محکوم به حکم ربا است و اگر در اتاق تصرف کند، اجرت المثل را ضامن است.

3. مبلغی که به عنوان رهن می دهیم، اگر سر سال رسید، خمس دارد یا نه؟

بسمه تعالی، تا وصول نشده، پرداخت خمس آن واجب نیست.

4. شخصی سر سالش رسیده؛ ولی 20 هزار تومان به صندوق قرض الحسنه بدهکار است که ماهی هزار تومان می دهد. آیا این 20 هزار تومان را کم کند از منفعت خود یا نه؟

بسمه تعالی، اگر قرض برای مؤونه بوده، مبلغی که قسط همان سال است کسر می شود.

5. شخصی مقداری کتاب خریده و هنوز همه کتاب ها را مطالعه نکرده است و به مرور زمان مطالعه می کند. اگر سر سال رسید، خمس تعلق می گیرد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر تهیه آن، جزء احتیاجات او محسوب می شود و مورد حاجت است، خمس ندارد.

6. مسافری که می خواهد ده روز در محلی بماند و از اول قصد دارد به اطراف آن جا برود - البته به حد مسافت شرعی (22/5 کیلومتر) - آیا می تواند در مدت ده روز، هر روز روزی دو ساعت برود و برگردد یا نه؟

بسمه تعالی، قصد اقامت به نحو مزبور، صحیح نیست.

[سؤال 2208]

7. امام که می فرمایند مبدأ، منزل است، اگر کسی از منزل به نیت مسافرت بیرون آمد و هنوز به مقدار 22/5 کیلومتر شرعی نرسیده، آیا می تواند نماز شکسته بخواند و آیا می تواند روزه خود را افطار کند؟

بسمه تعالی، بعد از خارج شدن از محله - در مثل تهران - حکم سفر مترتب می شود.

[سؤال 2209] 1013

بسمه تعالی

مسأله اول این که از شما برادران درخواست می کنم که سلام مرا به محضر امام برسانید شاید خدا توفیقی به ما عطا کند و ما هم موفق به دیدار اماممان از نزدیک شویم.

ص: 506

مسأله دوم این است که ما سربازان مشتاق هستیم که به جبهه ها برویم و این اشتیاق، نه بر اساس حس خودگرایی، بلکه بر این اساس است که ما هم مشتاق شهادت می باشیم که شاید خدا به ما هم توفیقی عطا فرماید تا در راه او کار کوچکی انجام دهیم؛ ولی نیروی هوایی به هیچ عنوان ما را به جبهه نمی فرستد؛ فقط سربازان را تعلیم می دهند که از پادگان ها مراقبت به عمل آورند؛ درست است. اما وقتی عده بسیاری اشتیاق جبهه را دارند، درخواست آن ها مورد موافقت قرار نمی گیرد؛ اما درخواست من از شما این است که اقدامی در این راه نموده و شاید ما هم بتوانیم به جبهه ها رفته و با برادران خود با باطل بستیزیم؛ ان شاء الله تعالی

و اما مسأله سوم این است که چون من از شهرستان به تهران برای سربازی آمده ام، در نتیجه حکم مسافر را پیدا می کنم؛ ولی اگر من ده روز در این جا بمانم، نمازم شکسته نمی گردد؛ از طرف دیگر امکان بسیاری وجود دارد که من حتی یک ماه هم در تهران بمانم و چون که ما پنج شنبه و جمعه های هر هفته تعطیل هستیم و امکان بسیاری وجود دارد که من از تهران نو تا آزادی رفته و شب را در آن جا بمانم و یا جمعه برای نماز به دانشگاه بروم، در نتیجه از محله ای که باید در آن باشم دور شده ام، آیا حکم مسافر را پیدا می کنم؟

بسمه تعالی، شما به مقررات نیروی هوایی عمل کنید و بدون قصد ماندن ده روز در یک محله از تهران، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2210] 1797

3. شخصی از منزلش که مبدأ، حساب می شود قصد مسافرت نمود. آیا اگر یک کیلومتر یا کمتر آمد و هنوز داخل محدوده منزلش می باشد، باید نمازش را شکسته بخواند یا باید از حد ترخص خارج شود که نمازش را شکسته بخواند؟

بسمه تعالی، در شهرهای بزرگ خارق العاده گرچه مبدأ مسافت، منزل است ولی حکم سفر از هر محله مترتب می شود.

ص: 507

3. آیا به نظر مبارک شما راجع به شهر تهران و امثالهم، حد ترخص از درب منزل است یا از آخر شهر؟

بسمه تعالی، مبدأ مسافت در مثل تهران، منزل است.

[سؤال 2212] 47

2. منزل مادر بزرگم در نزدیکی بازار در سه راه سیروس است. آیا می توانم در آن جا بمانم و قصد ده روزه بکنم یا نه؟ اگر می توانم این کار را بکنم، آیا می شود مسافتی تا قبل از آن که از حد ترخص خارج شوم را بیمایم؟ و اگر این طور باشد، پس می توانم فقط قصد کنم و از آن جا تا منزل خودمان که کمتر از حد ترخص است بیایم و بروم؟

بسمه تعالی، اگر محلی که می خواهید قصد کنید با محلی که می خواهید بروید، در دو محله است و قصد دارید هر روز به آن جا بروید نمی توانید قصد کنید و حکم مسافر دارید.

[سؤال 2213] 90

5. بلاد کبیره به چه شهرهایی گفته می شود؟

بسمه تعالی، شهرهایی که عرفاً بسیار بزرگ و خارق العاده باشد - مانند تهران فعلی - را بلاد کبیره خارق العاده می گویند.

[سؤال 2214] 20

4. آیا طبق فتوای جدید شما این موضوع درست است که کسی که شغل او غیر مسافرت است، مثل سپاهی، بازاری و ... اگر جهت مراجعه به محل کار خود از منزل حرکت کند، و مسیر رفت و برگشت او بیشتر از 5/22 کیلومتر باشد، اگر چه این حرکت داخل شهر باشد می تواند روزه خود را بشکند و نمازهایش را شکسته بخواند؟ و در صورت انتخاب محل کار به عنوان موطن موقت جهت روزه گرفتن و

تمام خواندن نمازهای یومیه، حق ندارد محل موطن خود را ترك کند، حتی محله به محله؟

و اگر کسی به شهری مثلاً مشهد مسافرت نماید و در آن جا قصد اقامت ده روز یا بیشتر را نماید، آیا با رفتن او به حرم، به صرف این که از محله ای به محله دیگر می رود، روزه و نمازش می شکند و قصد اقامت او به هم می خورد یا نه؟

بسمه تعالی، حکم مذکور مربوط به شهر بزرگ خارق العاده، مثل تهران است و مشهد حکم سایر شهرها را دارد.

[سؤال 2215] 2009

3. از اوایل سال 58 که از شهرستان به تهران آمدم، اولاً در نظر داشتم تا موقعی که انقلاب نیاز دارد در تهران بمانم و اصولاً خیال برگشت نداشتم و تا مدتی که حدوداً یک سال شد، طبق فتوای قبلی امام امت، نماز تمام می خوانده و روزه می گرفتم؛ یعنی اگر ده روز قصد ماندن داشتم، نماز کامل و روزه می گرفتم تا پس از یک سال - تقریباً - که فتوای امام را راجع به بلاد کبیره متوجه شدم؛ با توجه به این که در تهران ازدواج کرده ام و قصد زندگی در تهران را داشتم تا آن جا که مقدر باشد، قصد ماندن در تهران را کرده و نماز خود را کامل می خواندم و البته نمازهای قبلی را تا شش ماه، به صورت شکسته خواندم، با سؤالی که از بیت امام امت در تهران پرسیدم، گفتند که اگر مطمئن نیستی، می بایستی که نمازت را شکسته بخوانی. با توجه به صحبت های زیادی که در این مورد شده است، خواهشمند است که نظر امام امت را اعلام دارید؛ چه در مورد نمازهای گذشته با توجه به این که در مورد انتخاب وطن، بیت امام در تهران، چیزی در مورد اجاره بودن خانه نگفتند و گفتند که اشکال ندارد؛ اگر قصد ماندن در تهران را کنی، نمازت کامل است.

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن دائم در یک محله تهران، حکم وطن مترتب نمی شود و در فرض مسأله، بدون قصد ماندن ده روز در یک محله، نماز شما شکسته است.

ص: 509

حضور محترم شورای استفتای امام، سلام علیکم

پس از تقدیم سلام و دعای خیر و سلامتی و طول عمر برای رهبر کبیر انقلاب امام خمینی - مدّ ظلّه العالی - و پیروزی نهایی برای رزمندگان عزیز در جبهه های نبرد حق علیه باطل و تعجیل در ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف.

احتراماً معروض می دارد که این جانب کارمند بانک صادرات می باشم که حدود یک سال و نیم است بالاجبار در قرچک ورامین منزلی مسکونی خریدم و در آن ساکن شدم. همان طور که قبلاً متذکر گشتم به علت کارمند بودن مجبورم که هر روز صبح به تهران آمده و بعد از ظهر به قرچک بازگردم و ضمناً به طور دائم و پشت سر هم نیز یک ماه به طور کامل - که اصلاً به تهران نیایم - در آن جا نمانده ام و از تهران هم اعراض نکرده ام و هر وقت فرصتی شود و بتوانم در تهران منزلی بخرم به تهران باز می گردم. حال شما بفرمایید نظر و فتوای امام در این باره چیست؟ بنده برای خواندن نماز یومیه و گرفتن روزه در تهران و قرچک ورامین تکلیفم چیست؟ با در نظر گرفتن این که بنده ممکن است تا چند سالی دیگر در تهران نتوانم خانه تهیه کرده و در همان جا ساکن باشم. ضمناً نظر امام را در این مورد از چند روحانی و از دفتر امام جویا شدم و هر کدام نظراتی دادند. بنده و امثال ما که تعدادشان هم نیز کم نیستند دچار مشکلاتی هستیم، خواهشمند است هر چه زودتر نتیجه را به این جانب ابلاغ فرمایید.

بسمه تعالی، اگر تهران وطن شما است و از آن اعراض نکرده اید، در محلی که وطن شما بوده نماز شما تمام است، ولی در قرچک بدون قصد ماندن ده روز حکم مسافر دارید.

بسمه تعالی

محضر محترم رهبر کبیر انقلاب و مرجع عالی قدر جهان شیعه، حضرت آیت الله

ص: 510

امام خمینی، تقاضا می شود برای روشن شدن اذهان خودم و گروهی از خواهران و برادران به سؤال زیر پاسخ فرمایید:

آیا در بلاد کبیره دو وطنی وجود دارد؟

مثال: یک نفر منزل پدرش در میدان امام حسین علیه السلام می باشد و هنوز هم در منزل پدری يك اطاق دارد؛ یعنی از منزل پدر هنوز اعراض نکرده است. ولی بعد از ازدواج به علتی در نزدیکی های میدان آزادی منزلی اجاره کرده است. چون این شخص برادرش شهید شده است شب های جمعه به بهشت زهرا می رود؛ یعنی قصد دارد که همیشه شب های جمعه به بهشت زهرا برود. این شخص مثلاً روز سه شنبه از آزادی به منزل پدر در میدان امام حسین علیه السلام می آید، از 22/5 کیلومتر کمتر است و مسافر نمی باشد؛ ولی پنج شنبه که به بهشت زهرا می رود مسافر می شود؛ آیا ایشان باید به منزل استیجاری برود تا حد ترخصش درست شود و از حکم مسافر بیرون بیاید؟ یا این که به منزل پدر هم بیاید؛ چون در آن جا هنوز اتاقی دارد و حکم وطن اصلی اش را می نماید، مسافر حساب نمی شود؟ منظور از این سؤال این است که در بلاد کبیره دو محل یعنی میدان امام حسین علیه السلام و یکی نزدیکی های میدان آزادی حکم دو وطن را می کند یا خیر؟ و آیا حکم دو وطن که در دو بلاد صغیره جاری است، در بلاد کبیره نیز جاری می باشد؟ البته این سؤال برای خیلی از خواهران و برادران مطرح می باشد که از نمایندگان حضرت عالی سؤال شد و از علمای دیگر که بعضی قائلند بر این که در بلاد کبیره دو محل، دو وطن حساب می شود و بعضی می گویند خیر.

مستدعی است سؤال فوق را کاملاً شکافته و جواب فرمایید. والسلام

بسمه تعالی، اگر از محله ای که وطن اصلی شما است، اعراض نکرده اید در آن جا نماز شما تمام است و اگر از آن جا به منزل جدید بروید تا به مقدار مسافت نروید، حکم مسافر پیدا نمی کنید؛ ولی منزل جدید بدون قصد ماندن همیشه در آن، حکم وطن ندارد.

ص: 511

بسمه تعالی

محترماً؛ در فتوای اخیر حضرت امام در رابطه با نماز، این طور برداشت نمودم: افرادی که از شهرستان به تهران آمده باشند و مخصوصاً مستأجر هم باشند و ده روز کامل در یک منطقه، سکونت نداشته باشند، نمازشان شکسته است. در این رابطه، چند اشکال پیش آمده که از چند روحانی محلمان سؤال کردم؛ چند نوع جواب دادند که قانع نشدم.

1. محل کارم، مخابرات پل سیدخندان و منزلم در محدوده نارمک - غرب نارمک - می باشد. از منزل تا محل کارم، هفت کیلومتر است؛ آیا نمازم شکسته است یا کامل؟ با توجه به این که از سال 47 به تهران آمدم و در چند نقطه تهران سکونت داشته ام و هم اکنون هم مستأجر هستم، در چه صورتی می توانم کامل و یا شکسته بخوانم؟

2. وضعیت نمازهای قضای من به چه صورت خواهد بود؟ با توجه به شرح بالا، از سال 56 مقلد حضرت امام شدم.

3. در چه صورت در تهران نمازم شکسته می شود؟

4. تا چه زمانی می شود نماز را شکسته خواند؟

با توجه به این که به عللی نمی شود از تهران به شهرستان رفت، آیا شکسته خواندن نماز در مدت نسبتاً طولانی اشکال ندارد؟ والسلام

بسمه تعالی، در فرض مرقوم که قصد توطن نداشته اید، بدون قصد ماندن ده روز در یک محله از محلات تهران، حکم مسافر دارید؛ و آنچه برخلاف وظیفه انجام داده اید را باید قضا نمایید و خانه ملک و اجاره ای در این جهت فرقی ندارد.

بسمه تعالی 1361 / 12 / 6

پیشگاه شورای محترم استفتای حضرت امام خمینی

ص: 512

ضمن سلام به محضر مبارکتان، سؤالی برای بنده در رابطه با انجام فرائض دینی (نماز و روزه) پیش آمده است؛ لذا خواهشمند است در این مورد، بنده را راهنمایی بفرمایید.

قضیه بدین قرار است که در ایامی که بنده کودک بودم، پدر و مادرم از هم جدا شده اند، پدرم در تهران ازدواج کرده و به زندگی خود ادامه می دهد و مادرم مرا با خودش به شهرمان ساوه می برد و او هم در آن جا به زندگی ادامه داده و بعد هم ازدواج کرده است و بنده تا نه سالگی در نزد مادرم، در ساوه زندگی می کردم. از نه سالگی به بعد، پدرم مرا پیش خودش به تهران آورد و تا دیپلم پیش پدرم بودم؛ اما بعد از دیپلم و دوران دانشکده - به علت ناراحتی هایی که وجود داشت - اتاقی اجاره کرده ام و دیگر در نزد پدرم زندگی نمی کنم. در طی این مدت، یعنی از نه سالگی تا به حال که دانشجوی می باشم، همیشه هدفم این بوده است که پس از پایان تحصیلات به شهرمان ساوه، پیش مادرم بروم و با او زندگی کنم و در این مدت هم همیشه زود به زود، به دیدنش رفته ام. حال با توجه به شرح بالا و این که بنده از امام خمینی تقلید می نمایم، بفرمایید که مسأله نماز و روزه بنده به چه شکل می باشد؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، در تهران حکم مسافر دارید که بدون قصد اقامه ده روز در محله واحده، نماز شکسته و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2220] 1018

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی

ضمن عرض سلام و درود فراوان

احتراماً؛ معروض می دارد که جدیداً مسأله ای در مورد مسافت، منسوب به آن حضرت انتشار یافته و چون آن مسأله مبهم است، ما را بر آن داشت که اصل مطلب را مستقیماً از حضرت عالی سؤال نمایم که مسأله مزبور بدین شرح است: ساکنین تهران

ص: 513

که محل کارشان تا منزل 22 کیلومتر (چهار فرسخ شرعی) باشد، بایستی روزه و نمازشان شکسته باشد؛ و لذا خواهشمند است صحت این مسأله را تأیید فرمایید. ضمناً این سؤال نیز پیش می آید که آیا این گونه افراد، دائم السفر نیستند؟ زیرا در روز، حداقل دو سفر (رفت و برگشت) انجام می دهند. دلیلی که از حضرت عالی بر این مسأله نقل شده است، مترتب بودن (پی در پی بودن) سفر می باشد که باعث گردیده نماز و روزه قصر شود که باز هم خواهشمند است تفاوت دائم السفر و مترتب بودن سفر را مرقوم فرمایید؛ زیرا آن طور که از مسأله ای در رساله عملیه بر می آید، سفر کسی مترتب است که حداقل بین هر سفرش، یک روز فاصله باشد؛ مثلاً کسی که کاسب است و از شهر جنس می خرد و برای فروش به دهات چهار فرسخی می برد و جنس او که تمام شد مجدداً برای خرید بر می گردد، این شخص خواه ناخواه بین سفرهایش فاصله ای خواهد بود؛ در صورتی که دائم السفر، هر روز مسافرت می کند و روزانه سفرش قطع نمی شود؛ مثلاً رانندگان اتوبوس شهر ما، امروز به تهران می روند و شب می مانند و فردا بر می گردند؛ و یا در مسأله ای که از رادیو توسط آقای صانعی نقل شد، رانندگان اتوبوسرانی شرکت واحد و پستی ها دائم السفرند، زیرا هر روزه چند سفر انجام می دهند؛ ساکنین تهران هم که در 22 کیلومتری منزلشان کار می کنند نیز صبح می روند و بعد از ظهر بر می گردند (که جمعاً می شود هشت فرسخ) که این کار را هر روز انجام می دهند؛ آیا آن ها نیز مانند آن راننده که روزی يك سفر به تهران انجام می دهد و دائم السفر است، دائم السفر محسوب می شوند؟

بسمه تعالی، در شهرهای بزرگ خارق العاده مانند تهران فعلی، ابتدای مسافت از منزل حساب می شود و با پیمودن هشت فرسخ شرعی، ولو در مجموع رفت و برگشت، اگر سفر شغل محسوب نباشد، حکم مسافر دارند؛ و کثرت سفر موجب سقوط حکم مسافر نیست.

محضر مبارک امام امت، حضرت آیت الله العظمی خمینی، مدّ ظلّه العالی

تقاضای پاسخ به مسأله ای در مورد بلاد کبیره را دارم:

تشخیص این که فلان شهر، بلاد کبیره است یا نه، یک امر عرفی است؛ و از طرفی در عرف، اجازه تقلید داده نشده و تشخیصی است. بنابراین آیا جایز است انسان بنا به تشخیص خود - به دلایل مختلف - شهر تهران را بلاد کبیره تلقی نکند؟

البته متذکر شوم که نسبت به مسأله فوق، از زبان یکی از آقایان اهل علم که در سطح اجتهاد است شنیدم که جایز است؛ اما چون می خواهم اطمینان قلبی برایم حاصل شود، از آن مقام بزرگوار و دفتر محترم امام امت تقاضای پاسخ می نمایم.

بسمه تعالی، تهران از بلاد کبیره خارق العاده است؛ ولی اگر خود شخص اعتقاد دارد که از بلاد کبیره نیست، به اعتقاد خودش عمل کند.

6. از چه راه می توان فهمید که آیا شهری جزو بلاد کبیره است یا نه؟ و تکلیف دانشجویانی که در این شهرها زندگی می کنند و درس می خوانند در مورد نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، میزان، نظر عرف است و با فرض شك، حکم بلاد کبیره مترتب نیست.

دفتر محترم امام خمینی، سلام علیکم

ان شاء الله که در راه پیشبرد اهداف عالیّه اسلام، همواره موفق و مؤید بوده باشید.

بدین وسیله ما، انجمن اسلامی دانشجویان ایرانی هند شهر مدراس به عرض

می‌رسانیم که لطف کرده فتوای حضرت امام در مورد بلاد کبیره را مفصلاً و با ذکر جزئیات کامل برایمان بیان نمایید.

به امید پیروزی عاجل رزمندگان اسلام بر قوای کفر صدامی و آرزوی سلامت و طول عمر رهبر مستضعفان جهان، امام عزیزمان و موفقیت شما برادران گرامی.

بسمه تعالی، در شهرهای بزرگ خارق العاده که تشخیص آن موکول به نظر عرف است، میزان در مبدأ و منتهی مسافت، منزل است و در قصد اقامت ده روز باید نیت اقامت ده روز در یک محله را داشته باشد.

[سؤال 2224] 1021

بسمه تعالی

با درود به روان پاک شهیدان و با آرزوی طول عمر برای امام خمینی

کسی که مدت پانزده سال پیش به تهران آمده و این جا را به عنوان وطن اختیار کرده و در این مدت هم مستأجر بوده و هر چند سال یک بار خانه خود را تعویض کرده و هنوز هم مستأجر می‌باشد و امکان تعویض خانه را هم دارد و هر روز برای کار از محل خود خارج می‌شود.

اولاً بفرمایید: تکلیف نماز و روزه او چگونه است؟

ثانیاً: اگر در تهران خانه شخصی بخرد نماز و روزه او چگونه است؟

بسمه تعالی، در تاریخ ورود به تهران و قصد توطن، اگر تهران آن روز از شهرهای بزرگ خارق العاده نبوده تمام محدوده آن روز تهران وطن محسوب است و گرنه فقط همان محله ای که در آن جا قصد توطن نموده وطن محسوب است و داشتن خانه اجاره ای یا ملکی میزان نیست.

[سؤال 2225] 1022

بسمه تعالی 1361 / 4 / 28

محضر مقدس حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ص: 516

احتراماً؛ سلامتی وجود نازنین را از درگاه حضرت احدیت خواستارم. پس از عرض ارادت و تحیت به حضور مقدس آن رهبر عظیم الشان؛

1. این جانب کارمند وزارت کار و امور اجتماعی هستم. محل کارم دائمی و ثابت و واقع در کیلومتر 18 جاده اتوبان تهران - کرج است و محل مسکونی ام واقع در انتهای تهران پارس می باشد. فاصله محل سکونت تا محل کارم 84 کیلومتر رفت و برگشت است. تکلیف این جانب راجع به انجام عباداتم چگونه است؟

2. اکنون که ماه رمضان می باشد، ساعت 5/11 از محل کار که تعطیل می شود به طرف محل سکونت حرکت می کنم و اذان ظهر را در بین میدان فردوسی و میدان امام حسین علیه السلام می شنوم، در صورتی که باز هم در موقع شنیدن اذان تا محل سکونت حدود 12 تا 15 کیلومتر دیگر فاصله باقیمانده است، البته نمازها را تا کنون تمام خوانده ام و روزه ام را نیز گرفته ام. فتوا و راهنمایی حضرت امام خمینی در این موارد چیست؟

بسمه تعالی، 1 و 2، حکم مسافر دارید و چنانچه بر خلاف این وظیفه عمل کرده اید باید قضا نمایید.

[سؤال 2226] 1023

بسمه تعالی 11 / 10 / 1361

دفتر محترم رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

محترماً به عرض می رساند که در پی فتوای امام در مورد بلد کبیره بودن تهران، من و چند نفر از برادران هم طبق آن فتوا، مبدأ و مقصد مسافت و سفر خود را از درب منزل حساب نموده و لذا هر روز، نماز خود را در محل کار به صورت شکسته به جا می آوردیم؛ اما چند روز پیش طی تماسی که با این دفتر حاصل شد، دفتر در مورد بلاد کبیره متذکر شد که کسانی که زادگاهشان در تهران بوده و از اول هم وطن خود را در تهران برگزیده اند، حال نیز باید مبدأ و مقصد سفر خود را از محدوده 10 - 15 سال پیش تهران حساب کنند؛ (آن موقع تهران، جزء بلاد کبیره نبوده است).

ص: 517

سؤال این است که آیا نمازهایی را که از زمان فتوای امام، به صورت شکسته خوانده ایم (مسافت را از درب منزل حساب کرده ایم) قضا دارد یا خیر؟ و آیا برای روزه هایی که به همین علت گرفته نشده و به جای آن قضایش را به جا آورده ایم، باید کفاره بدهیم یا خیر؟

بسمه تعالی، در تهران، مبدأ مسافت، منزل است؛ هر چند در مفروض سؤال، تا در محدوده تهران، قبل از کبیره شدن آن هستید و از آن خارج نشده اید، باید نماز را تمام بخوانید.

[سؤال 2227] 1024

بسمه تعالی 3 / 4 / 1361

محضر مقدس رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و مرجع عالی قدر عالم، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، ارواحنا له الفداء

با عرض سلام، استدعا داریم فتوای آن جناب را در رابطه با مسائل زیر مرقوم فرمایید:

1. حد ترخص در شهرهای بزرگ چگونه است؟ و ملاک بزرگی و کوچکی شهرها چیست؟

بسمه تعالی، در شهرهای بزرگ خارق العاده، مسافت، از منزل حساب می شود و میزان در بزرگی خارق العاده، نظر عرف است.

[سؤال 2228]

2. شخصی محل کارش تهران است (که وطن او نیست) و محلی را برای سکونت موقت در تهران برگزیده است و در طول ده روزی که قصد کرده است، از محل سکونت تا مسافت کمتر از هشت فرسخ شرعی رفت و آمد می نماید. نماز و روزه او چگونه است؟ اگر اشکال دارد، چگونه عمل کند تا نماز و روزه او صحیح شود؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، قصد اقامت به نحو مزبور صحیح نیست و

ص: 518

اگر خواست نماز تمام بخواند و روزه بگیرد، باید قصد اقامت ده روز در یک محل بنماید.

[سؤال 2229] 1025

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر عظیم الشان انقلاب و زعیم عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی

پس از تقدیم سلام، محترماً معروض می دارد: دانشجویانی به قصد ادامه تحصیل و یا تکمیل دوره، در یکی از دانشگاه های شبانه روز تهران - که بلد کبیره است - قصد عشره نمودند. چنانچه در داخل تهران و خارج از محله اقامت، به قصد دیدن اقوام و غیره، به مسافت کمتر از 22 کیلومتر بروند، آیا پس از بازگشت، قصد آنان به هم می خورد یا خیر؟ و آیا منظور از محله، محله ای است که اخیراً شهرداری تقسیم بندی نموده؟ و اگر چنین است، حد ترخص محله اقامت این افراد از کجا شروع می شود و تکلیف آن ها نسبت به نماز و روزه چیست؟ در تمام شقوق مسأله اول، ابتدا قصد دارد در داخل تهران بروند. دوم بعد از اقامه يك چهار رکعت تصمیم به رفتن گرفت که از محله خارج شود 1. قصد دارد هر روز برود و چند ساعت بیشتر طول نمی کشد 2. شب فاصله شود. 3. پس از ماندن ده روز می رود و يك شب می ماند يك مرتبه و یا هر هفته این برنامه را دارد که جمعه ها می ماند فتوای آن مرجع در تمامی فروض نهایت مورد لزوم می باشد. عمرکم طویل و عدوکم ذلیل

بسمه تعالی، در مثل تهران، مبدأ مسافت، از منزل حساب می شود؛ لیکن حکم سفر از آخر محله مترتب است. و میزان در محله، نظر عرف است. و چنانچه هنگام نیت اقامت، قصد خروج به بیش از یکی - دو ساعت در تمام ده روز داشته باشد، قصد اقامت صحیح نمی شود؛ ولی اگر بعد از خواندن حداقل یک نماز چهار رکعتی تصمیم بر خروج عارض شود، ضرر به قصد اقامت نمی رساند، اگر مادون مسافت شرعی است.

ص: 519

پیشگاه مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، حضرت آیت الله امام خمینی

احتراماً؛ پس از تقدیم عرض سلام، سلامتی آن وجود شریف را از درگاه ایزد منان خواستارم. استدعا دارم دربارهٔ مسأله ذیل - نماز و روزه مسافر - پاسخ مقتضی را مرقوم فرمایید:

بعضی افراد، محل کارشان دائماً در يك شرکت دولتی می باشد که 24 کیلومتر از محل سکونت ایشان فاصله دارد که صبح ها به سر کار می روند و بعد از ظهرها به شهر خود باز می گردند و روزه نمی گیرند و نماز را شکسته می خوانند حال اگر گفته شود که می توانند نماز را در بعضی از فصل سال که به شهر خود می روند تمام به جا آورند، اما روزه را چه کنند؟ وظیفهٔ این افراد چیست؟ همچنین آیا جایز است که در مدتی از سال، نماز تا آخر وقت به تعویق بیفتد؟ سواد چشم خود حل کردم نامه بنوشتم که شاید در وقت خواندن نامه ببینم روی رهبر خود

بسمه تعالی، در شهرهای بزرگ خارق العاده - مثل تهران - میزان در مسافت، فاصلهٔ منزل تا محل کار، و در غیر شهرهای بزرگ خارق العاده، میزان، فاصلهٔ بین شهر و محل کار است؛ و با فرض پیمودن مسافت شرعی در بین راه و محل کار، حکم مسافر دارند؛ و قضای روزه را باید در وطن یا با قصد اقامت ده روز، در سفر انجام دهند تا از ماه رمضان سال بعد تأخیر نیفتد.

حضور مسئولین محترم دفتر حضرت امام، دام ظلّه، پس از عرض سلام، بدین وسیله مسأله شرعی داشتم که تقاضا دارم جواب فرمایید:

بنده دانشجویی هستم که از سال 56 برای خواندن درس در دانشگاه از شهرستان یزد به تهران آمدم؛ البته به علت تعطیلی دانشگاه فعلاً در یکی از نهادهای انقلابی در تهران مشغول فعالیت هستم؛ ضمناً متأهل شده و منزلی را نیز اجاره کرده ام. قبلاً قصد اقامت در تهران را نداشتم؛ ولی چند ماهی است که قصد اقامت در تهران کرده ام؛ در شروع ماه رمضان گذشته، وضعیت نماز و روزه خود را تلفنی از آن دفتر محترم و نیز دفتر حضرت آیت الله منتظری - در قم - سؤال نمودم؛ هر دو جواب این بود:

با توجه به این که قصد اقامت کرده اید، حتی اگر بدانید از منزلی که اجاره کرده اید، قرار است در آینده به جای دیگری بروید، مبنای تهران برای شما همان منزل اجاره ای است (یعنی نماز را درست بخوانید و روزه بگیرید)؛ ولی حکم بلاد کبیره جاری است.

چند روز پیش در مجله پیام انقلاب ارگان سپاه پاسداران به تاریخ حدود 61/7/24، از جمله استفتائات جدید از امام به این مضمون بود که اگر کسی (تهرانی یا غیرتهرانی) احتمال این را بدهد که از خانه ای که به صورت اجاره ای سکونت دارد (و در آن جا متولد و بزرگ نشده باشد)، در آینده به جای دیگری خواهد رفت، نمی تواند در آن منزل قصد توطن کند و نمازش در این خانه شکسته می شود. پس این طور بر می آید که اگر در شهر، در حال رفت و آمد روزمره باشد، دائم نمازش شکسته و روزه نمی تواند بگیرد و حتی در خانه نیز باید نماز را شکسته بخواند.

این جانب از اول ورودم به تهران که قصد اقامت نداشتم (از سال 56)؛ و تا چند ماه پیش که قصد اقامت در تهران کرده ام، کلاً نمازها را درست خوانده و روزه نیز گرفته ام. البته از چند روز پیش که حکم جدید امام را دیدم، نمازم را شکسته می خوانم. بدین وسیله تقاضا مندم تکلیف مرا نسبت به نماز و روزه های گذشته و آینده روشن فرمایید.

بسمه تعالی، بعد از کبیره شدن تهران، قصد توطن - که قصد سکونت دائم است - باید در یک محله باشد. چنانچه این قصد در یک محله برای شما

تحقق پیدا کرده و مدتی با این قصد در آن جا زندگی کرده اید، نماز و روزه تمام است. و در رفت و آمد، تا به حد مسافت شرعی نرسیده، حکم تمام باقی است.

[سؤال 2232] 1028

بسمه تعالی 14 / 1 / 1362

دفتر استفتائات امام امت، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

ضمن عرض سلام و آرزوی موفقیت برای آن برادران ارجمند، در راستای خط امام عزیز در حراست از دستاوردهای انقلاب خونبار اسلامی ایران، این جانب از نظر مسأله شرعی در رابطه با نماز و روزه ام، سؤالی دارم. امید است - ان شاء الله - حقیر را راهنمایی فرمایید.

1. مقلد حضرت امام امت، مدّ ظلّه هستم.

2. دانشجوی فارغ التحصیل هستم که الآن مدت 14 ماه است که در غیر از محل تولدم - در تهران - در نهادها به تحصیل و کار مشغولم.

3. خانه استیجاری ندارم و در خانه پدر زرم زندگی می کنم؛ و او مرا از خانه بیرون نکرده و نمی کند. ضمناً فاصله محل کارم تا همین خانه 24 کیلومتر نیست.

4. تعهد با وزارت آموزش و پرورش جمهوری اسلامی نموده ام که به مدت 5 سال هر جا گفت بروم و چون تکلیف گزینش و وضعیت استخدام مشخص نیست، هم اکنون در تهران، در وزارت آموزش و پرورش مشغول به کار هستم.

5. محل تولدم روستای 3 فرسخی شهرستان اردستان است. و دوست ندارم و نیت ندارم در دراز مدت، در تهران بمانم. دوست دارم و نیت دارم - ان شاء الله - پس از استخدام، با جلب رضایت دولت اسلامی در وطن و زادگاه خود خدمت نمایم.

6. گاهی در صورت ضرورت، به شهر خودم و یا به شهرهای دیگر سفر می کنم.

استدعا دارم با توجه به تقلید از حضرت امام، مدّ ظلّه و بلاد کبیره بودن تهران و

ص: 522

عدم نیت توطن دوم در تهران، بفرمایید: تکلیف بنده از نظر نماز و روزه در تهران - فعلاً - چیست؟ شکسته است یا درست؟

بسمه تعالی، در تهران، بدون قصد ماندن ده روز در یک محله، حکم مسافر دارید و در وطن اصلی، نماز شما تمام است و می توانید در آن جا روزه بگیرید.

[سؤال 2233] 1029

بسمه تعالی

سلام علیکم ورحمة الله وبرکاته، پس از عرض سلام و ادعیه خالصانه؛ مستدعی است پاسخ مسائل ذیل را مرقوم فرمایید:

1. روی مبنای حضرت عالی که تهران را جزو شهرهای بزرگ، و مبدأ مسافت را از منزل می دانید، چنانچه کسی در خود شهر تهران به مقدار مسافت شرعی طی کند و از شهر خارج نشود، آیا نماز او قصر است یا تمام؟

بسمه تعالی، قصر است.

2. کسی که مثلاً در کرج سکونت دارد و هر روز از کرج به تهران می آید و در مؤسسه ای کار می کند و شغل او در آن مؤسسه رانندگی است که در تهران و حومه رفت و آمد می کند؛ نماز او در خود آن مؤسسه و خارج آن چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، در خود مؤسسه تا اشتغال به رانندگی ندارد، شکسته است و در راهی که مشغول رانندگی است؛ چنانچه شغل او رانندگی به حد مسافت است، تمام بخواند.

3. کسی که غسل مس میت به عهده اش بوده و فراموش کرده و طواف نموده؛ آیا طواف و حج او چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، حج او صحیح است؛ ولی طواف اعاده دارد.

[سؤال 2234] 1030

بسمه تعالی

1. کسی که منزلش تهران است اگر به قصد طی مسافت شرعی از منزل خارج شود،

ص: 523

وقتی از محل خود خارج می شود، نمازش شکسته است یا وقتی از محل های آخر تهران در مسیر حرکت عبور می کند؟

بسمه تعالی، مبدأ مسافت در تهران منزل است. ولی وقتی نماز شکسته می شود که از محله ای که منزل در آن است خارج شود.

[سؤال 2235]

2. کسی که تهران وطن او است، اگر يك سال در تهران در فلان محل زندگی کند و سال بعد در یک محل دیگر و سال بعد در محل دیگر وطن او کدام محل می باشد؟

بسمه تعالی، حکم وطن فقط در آن محله ای مترتب است که بنا دارد همیشه در آن محله زندگی کند.

3. برادرانی هستند که در سپاه کارشان گشت زنی می باشد. یعنی این که با اتومبیل در یک محدوده می گردند تا امنیت برقرار باشد و یا اگر به ضد انقلابی برخورد کردند دستگیر نمایند. حکم نماز و روزه شان به چه صورتی است؟ در فرض مسأله، تهران وطن ایشان است.

بسمه تعالی، اگر شغلشان گشت در مقدار مسافت شرعی است، نمازشان تمام و روزه صحیح است.

4. کسانی که در تعقیب افراد مشکوک روزانه به حد مسافت شرعی می روند و کارشان همین است، حکم نماز و روزه ایشان به چه صورتی می باشد؟

بسمه تعالی، اگر شغلشان گشت در مقدار مسافت شرعی برای تعقیب افراد مشکوک است، حکم همان است که در بالا ذکر شد؛ ولی اگر در يك امتداد کسی را تعقیب می کند، در صورتی که از اول کسی را قصد دارد در مقدار مسافت تعقیب کند، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2236]

5. کسی که منزلش تهران است و قصد رفتن به قم را دارد، امروز به محل کار خود می رود با علم به این که فردا راهی قم می شود و شب را در محل کار خود می ماند، در محل کار حکم نماز و روزه چنین فردی چیست؟

بسمه تعالی، محل کار اگر وطن نیست و از منزل فاصله دارد در فرض

ص: 524

سؤال در محل کار حکم مسافر دارد.

6. کسانی که در سپاه جهت کامل نمودن گزارشات رسیده، روزانه به محل های مختلف تردد می نمایند و از حد مسافت شرعی گاه بیشتر و گاه کمتر می روند حکم نماز و روزه شان به چه صورت می باشد؟

بسمه تعالی، اگر کار او در مسافت شرعی به نحو دوره گردی است، نه در یکی دو محل معین؛ نمازش تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2237] 1031

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی، دام ظلّه العالی

پس از تقدیم عرض سلام و آرزوی سلامتی و طول عمر برای امام عزیزمان، امید است همواره در زیر سایه حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و تحت رهبری های امام امت موفق و پیروز باشید.

خواهشمند است در مورد سؤال های زیر ما را راهنمایی فرمایید.

1. امام در فتوایی که در ماهنامه پاسدار اسلام، خرداد 61، صفحه 5 چاپ شده بود، در جواب این سؤال که «کسی که تهران وطن او است و هر روز بدون آن که از شهر خارج شود، چهار فرسنگ شرعی یا بیشتر راه می رود، آیا چنین شخصی مسافر محسوب می شود یا خیر؟» فرموده اند: «با پیمودن مسافت شرعی، ولو در داخل شهر حکم مسافر دارد». حال سؤال ما این گونه مطرح می شود: ما که ساکن اصفهان هستیم، ولی در شهرستان فلاورجان - 18 کیلومتری اصفهان - کار می کنیم، آیا مسافر محسوب می شویم یا خیر؛ با توجه به این که از منزلمان تا پایان شهر، ده کیلومتر فاصله هست و مجموعاً از منزلمان تا محل کار 28 کیلومتر فاصله هست؟ و به طور کلی، آیا در مسافرت به بیرون شهر، مبدأ، منزل انسان است یا بیرون شهر؟

2. در همین مجله (با توجه به سؤال 1) چاپ شده که با پیمودن مسافت شرعی ولو در داخل شهر، انسان حکم مسافر دارد؛ لطفاً بفرمایید: این فتوا مربوط به قبل از ظهر است یا بعد از ظهر؟ و اگر کسی این مسافت را پیمود، تا کی مسافر محسوب می شود؟

ص: 525

3. وطن دوم برای یک نفر در چه صورت و تحت چه شرایطی محسوب می شود؟

بسمه تعالی، حکم مزبور، مخصوص شهرهای بزرگ خارق العاده مثل تهران است؛ و در مثل اصفهان، مبدأ مسافت از آخر شهر حساب می شود که اگر تا محل کار به مقدار چهار فرسخ شرعی نباشد حکم سفر ندارد؛ و در ترتب حکم سفر فرقی بین قبل از ظهر و بعد از ظهر نیست؛ ولی اگر بعد از ظهر از وطن یا محل اقامت در حال روزه بودن سفر کند روزه صحیح است؛ و در اتخاذ وطن دوم، خریدن ملک یا ماندن شش ماه شرط نیست؛ ولی علاوه بر قصد ماندن دائمی باید مدتی در آن جا بماند که عرفاً صدق کند اهل آن جا شده است.

[سؤال 2238] 813

2. إن الشخص المرتبط بوظيفة حكومية في طهران، ويقع محل سكنه في محلة و دائرته في محلة أخرى (المحلات في طهران متصلة) هل إن عليه أن ينوي الإقامة من أجل أن تكون صلاته تامة؟

بسمه تعالی، لا يجب عليه قصد الإقامة؛ نعم لو نوى الإقامة يجب عليه إتمام الصلاة.

[سؤال 2239] 1032

بسمه تعالی 1361 / 4 / 18

دفتر امام خمینی، جماران

نظر به این که اخیراً مسأله ای به فتوای امام خمینی در جامعه پخش شده است که کمی مبهم است، لذا خواهشمند است که این فتواری را شرح دهید:

1. اگر شخصی از منزل خود حرکت کند و بخواهد به جایی برود، این شش فرسخ، از منزل حساب می شود یا از دیوار شهر یا از محل کار؟ به عبارت دیگر: مبدأ را ذکر کنید؟ (البته در بلاد کبیره)

ص: 526

بسمه تعالی، مبدأ مسافت در بلاد کبیره، منزل است و مسافت شرعی، هشت فرسخ است ولو به این نحو که چهار فرسخ برود و چهار فرسخ برگردد.

[سؤال 2240]

2. آیا تهران جزو بلاد کبیره است یا نه؟

بسمه تعالی، تهران از بلاد کبیره است.

3. این شش فرسخ که از مبدأ حساب می گردد آیا مسیر مستقیم است (هوایی) یا آنچه را که راه می رود، خواهد بود؟ برای روشن شدن: مثلاً روزی اگر بخواهم به محل کار خود بروم، اگر از يك مسیر بروم 18 کیلومتر می شود ولی اگر از مسیر دیگری بروم 27 کیلومتر، تکلیف در این جا چگونه است؟

بسمه تعالی، گذشت که مسافت شرعی هشت فرسخ است و میزان، راهی است که شخص می رود.

4. حال اگر محل کار شخصی از منزل وی مثلاً 15 کیلومتر باشد و بعد از این که به محل کار خود آمد از همین جا - یعنی محل کار خود - به مأموریتی برود و مثلاً از محل کار خود 15 کیلومتر دور شود (نه به طرف منزل خود) و دوباره به محل کار خود برگردد یا بخواهد در همان جایی که به مأموریت رفته نماز بخواند، آیا نماز وی شکسته است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، نماز شکسته نمی شود.

5. اگر محل کار شخصی از منزل وی شش فرسخ بیشتر باشد و کار وی همیشه همین باشد، به طوری که نتواند کار خود را تعطیل کند، این شخص چگونه می بایست در طول سال، روزه خود را بگیرد؟

بسمه تعالی، مسافت شرعی هشت فرسخ است و چنین شخصی حکم مسافر دارد و قضای روزه ها را نباید از سال بعد عقب بیندازد.

6. چهار فرسخ شرعی چند کیلومتر است؟

بسمه تعالی، چهار فرسخ، تقریباً 22/5 کیلومتر است.

[سؤال 2241] 1033

بسمه تعالی 1361 / 3 / 2

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب، متع الله المسلمین بطول بقائه

ص: 527

حضرت عالی در پاسخ یکی از مسائل فرموده اید:

«مبدأ مسافت در بلاد کبیره مثل تهران، منزل است و کسی که تهران وطن او نیست و هر روز از محل سکونت و حدود آن خارج می شود برای کار، نمی تواند قصد اقامه نماید و حکم مسافر را دارد و چنانچه بر خلاف عمل کرده باید قضا نماید».

خواهشمند است میزان حدود را مشخص فرمایید.

بسمه تعالی، تشخیص حدود با عرف است.

[سؤال 2242] 7416

2. بلاد کبیره چگونه بلادی است؟ یعنی بلاد کبیره با دیگر بلاد، چگونه و تحت چه شرایطی قابل تمییز از یکدیگر می باشند؟

بسمه تعالی، تشخیص آن با عرف است.

[سؤال 2243] 1034

بسمه تعالی

ضمن عرض تبریک پیروزی های اخیر و موفقیت در کارهایتان؛ چند سؤال داشتم:

1. کسانی که در تهران زندگی می کنند و محل کارشان از منزل بیش از 4 فرسخ است، نماز و روزه آنان چگونه است؟ و اگر کامل خوانده باشند یا شکسته، آیا باید قضای آن را به جا آورند یا خیر؟

بسمه تعالی، در محل کار، شکسته است و آنچه برخلاف شده باید قضا شوند و اگر محل زندگی، وطن او است، در آن جا تمام بخواند.

[سؤال 2244]

2. کسانی که اهل شهری دیگر هستند و محل خدمتشان این جا است (تهران) آیا وقتی قصد ده روز کردند و بعد از آن در تهران خواستند گردش کنند و دوباره به محل خدمتشان برگردند (که البته محل خدمت، حوالی و اطراف تهران باشد؛ مثل لویزان و اوین) آیا باید درست بخوانند نماز را یا شکسته؟ و اگر دوباره قصد ده روز کنند با

ص: 528

این که می دانند ده روز در آن محل که بوده اند، نمی مانند و به تهران برای گردش خواهند آمد، نماز را چگونه باید بخوانند؟

بسمه تعالی، اگر نمی دانند که ده روز می مانند یا می دانند که نمی مانند، نمی توانند قصد کنند و اگر بعد از قصد و ماندن ده روز، باز به مسافت بروند مجدداً باید قصد کنند یا قصر بخوانند.

3. آیا پدری که به جمهوری اسلامی عقیده ای ندارد و اصلاً به اسلام مؤمن نیست، رابطه با او باید چگونه باشد؟ آیا می توان در خانه او بود و با او هم صحبت شد یا خیر و چرا؟

بسمه تعالی، با احترام ارشادش کنند.

[سؤال 2245] 1035

بسمه تعالی 1361/7/5

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً خواهشمند است به مسأله شرعی ذیل پاسخ بفرمایید:

1. زادگاه این جانب شهر اصفهان می باشد که دو سال است جهت کار به تهران آمده و در حوالی پُل ستارخان (تاج سابق) سکونت دارم و محل کارم واقع در میدان امام خمینی (توپ خانه سابق) می باشد؛ با توجه به این که قصد دارم در تهران بمانم و همچنین با توجه به این که فاصله دو مکان مذکور کمتر از 22 کیلومتر می باشد آیا نماز بنده بایستی تمام یا قصر خوانده شود؟

بسمه تعالی، اگر در محله سکونت، قصد زندگی دائمی دارید، در فرض مرقوم، نماز تمام است.

2. در آخر سال شرعی 1361/6/31 که باید خمس را حساب کرد، من 5000 تومان داشتم که در 1361/7/1، 3000 تومان از بدهکاری ام را پرداخت کردم، آیا به ما ترکه خمس تعلق می گیرد یا خیر؟

بسمه تعالی، مقصود از سؤال روشن نیست.

3. اگر نماز شکسته از انسان قضا شود بعد از رسیدن به وطن قضای نماز بایستی کامل یا شکسته خوانده شود؟

بسمه تعالی، نمازی که در سفر فوت شده باید شکسته قضا شود.

ص: 529

2. من يك شخص كاسبي هستم ودر بازار مغازه دارم. منزلم در شمیرانات تهران می باشد؛ برای رسیدن به محل کارم می بایست مسافت 22 کیلومتر را در شهر طی کنم. آیا روزه و نماز بنده کامل است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر محلی که منزل شما در آن است وطن شما است، در فرض سؤال، نماز تمام و روزه صحیح است.

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی علی رؤوس المسلمین

با سلام به روح خدا، خمینی کبیر، نایب بر حق مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریغ)

خواهشمندم سؤالات زیر را به برادر خود پاسخ بفرمایید.

فرض این است که این جانب در تهران به دنیا آمده ام و 25 سال در يك محله زندگی کرده ام. پس از ازدواج از خانواده و پدر و مادرم جدا شدم و در همان تهران زندگی می کنم و فاصله ام نیز با خانه پدرم کمتر از 22/5 کیلومتر است ولی در محل جدید و به طور کلی تهران هم، قصد ماندن تا آخر عمر ندارم؛ یعنی به علل شغلی و این که محل جدید هم ملک خودم نیست و موقتی است نخواهم توانست. موضوع مهم دیگر این که در تمام مدتی که در محل جدید هستیم، نتوانسته ام ده روز متوالی اقامت داشته باشم و حاضر شدن به کار و درس و غیره فعلاً قصد اقامت ده روزه را غیر ممکن می سازد و حتماً رفت و آمد طولانی (حدود نصف روز و بیشتر) لازم می شود.

1. وضع نمازهای چهار رکعتی بنده چه می شود، قصر یا تمام؟

2. نذر دارم که روزه هایی در طول ماه بگیرم، این ها چه می شود؟ آن ها که گرفته ام و نذر کرده ام چه می شود؟

3. روزه های ماه رمضان این جانب چگونه بوده و اعاده (قضا) لازم دارد یا ندارد؟

بسمه تعالی، 1 و 2 و 3، در فرض مسأله محدوده تهران در زمان تولد، وطن محسوب است و رفت و آمد در خارج تا کمتر از 22/5 کیلومتر سبب قصر نماز نمی شود.

4. اگر انگور و آب انگوری که برای سرکه انداختن در ظرفی انباشته شده، به جوش بیاید و بعد هم ثابت نشود که مست کننده بوده و سپس تبدیل به سرکه بشود، معمولاً (مستفاد از مسائل 113 و 202 و 211 رساله امام مدّ ظلّه) پاک می شود و حتی ظرفش و چیزی که روی آن انداختند نیز پاک می شود. ولی اگر انگور با ساقه اش (اسکلت خوشه انگور که دانه ها به آن متصلند) با هم مصرف شده باشد و چنانچه ثابت شود که مست کننده بوده و نجس شده، پس از سرکه شدن آیا چوب ها و ساقه های انگور هم پاک می شود یا نه؟

بسمه تعالی، پاک می شود.

[سؤال 2248]

5. آیا صحیح است که اگر کسی از شهرستان به تهران که وطن اوست برگشت یا از سفری که نماز چهار رکعتی را قصر می کند برگشت به تهران باید به محله اش بیاید تا بعد بتواند نمازش را تمام کند یا بتواند روزه بگیرد (قبل از ظهر بیاید)؟ و اگر به محله اش برنگردد وضع نماز و روزه اش چه می شود؟

بسمه تعالی، اگر به محلی که وطن اوست برنگردد، در فرض مسأله حکم مسافر را دارد.

[سؤال 2249]

6. از نقطه ای به نقطه دیگر تهران که بیش از 22/5 کیلومتر می شود آیا باعث می شود که اگر نقطه شروع وطن باشد در نقطه ثانی نماز شکسته شود؟

بسمه تعالی، نماز شکسته می شود.

ص: 531

محضر مبارک رهبر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی

سلام علیکم؛ با التماس دعای خیر، سؤالی به شرح زیر دارم:

ما سربازان آموزشی هستیم که در حدود دو ماه قبل، از اصفهان به تهران اعزام شده ایم و وطن اصلی ما اصفهان است و هفته ای یکی دو بار هم به مرخصی داخل شهر تهران می رویم و معمولاً هم معلوم نیست که چه مقدار از پادگان و برای چند ساعت دور می شویم و ممکن است ماهی یک بار هم به اصفهان برویم؛ ضمناً خدمت دو ساله ما نیز - ان شاء الله - در همین پادگان است. لطفاً توضیح بفرمایید که نمازهای ما در این پادگان، در اصفهان، در بین راه تهران - اصفهان و در داخل تهران وقتی به اندازه مسافت شرعی از پادگان دور می شویم به چه صورت است؛ یعنی تمام باید خوانده شود یا قصر؟ و چون تا به حال چندین جواب متفاوت به ما داده اند و ما را گیج کرده اند

خواهشمند است در این مورد دقیقاً پاسخ بدهید.

بسمه تعالی، در اصفهان نماز شما تمام است و در بین راه باید شکسته بخوانید و همچنین در تهران، بدون قصد اقامه ده روز در یک محله، حکم مسافر دارید.

بسمه تعالی

پس از سلام؛ به عرض می رسانم: محل کار من در تهران و منزلی که در آن زندگی می کنم در فاصله 35 کیلومتری تهران است، زمانی که در تهران هستم تکلیف نماز و روزه من چیست؟ آیا شکسته است یا خیر؟ در صورت شکسته بودن، جبران روزه را چگونه به جای آورم؟

ضمناً اگر متولد تهران بوده و خیال برگشتن به تهران را هم بعد از چند سال داشته

باشم، در این صورت تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، در غیر وطن، حکم مسافر دارید و در فرض تولد در تهران قبل از کبیره شدن آن، تمام محدوده تهران سابق وطن شما است و تا از آن اعراض نکرده اید حکم وطن باقی است.

[سؤال 2252] 1039

بسمه تعالی

با درود بر امام خمینی و شهیدان راه حق و حقیقت

1. کسی که در محلی متولد شده باشد و آن محل را ترك کند و به محل دیگر برود و خانه اش هم اجاره ای باشد، آیا نمازش را باید شکسته بخواند یا نه؟ لطفاً تا حدودی شرح دهید. مثلاً محل تولد، خیابان خراسان بوده و محل فعلی، نارمک که در آن هستیم و خانه هم اجاره ای است، آیا در این حالت، نماز شکسته است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر قبل از کبیره شدن تهران، متولد شده و محله جدید در آن وقت بوده و اعراض از وطن هم نکرده، نمازش تمام است.

2. فتوای اخیر امام راجع به 22 کیلومتر از محل دور شدن، درباره نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، مقدار مسافت، 22/5 رفتن با برگشتن آن است و احکام آن در رساله عملیه ذکر شده است.

3. مسلمانی که نماز نمی خواند آیا نجس است یا نه؟ (مسلمان شناسنامه ای) اگر بله، چرا؟

بسمه تعالی، اگر منکر خدا یا رسول یا یکی از ضروریات دین نیست، پاک است.

[سؤال 2253] 1040

بسم الله الرحمن الرحيم

و الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على أشرف الخلق محمد و على آله الطاهرين.

حضرة الإمام العظيم و القائد الملهم و المرجع الديني الأعلى، سيدنا و مولانا، آية الله العظمى روح الله الموسوي الخميني أرواحنا له الفداء. بعد أسمى التحيات و أحرّ

ص: 533

الأشواق للشم ידיكم المباركتين و التشرف بخدمة أعتابكم المقدسة، نرفع إليكم هذه الاستفتاءات، راجين التفضل علينا بالإجابة و دمتم سالمين للأمة و المستضعفين.

1. إذا انتقل شخص من مكان إلى آخر بينهما مسافة في مدينة واحدة كطهران، فهل يقصر أو يتم؟

بسم الله الرحمن الرحيم، في البلدان الكبار الخارق للعادة يقصر إذا توفر فيه شروط السفر.

2. صلاة ما في الذمة رجاء المطلوبة، هل تصح مع الجماعة أم لا؟

بسم الله الرحمن الرحيم، تصح مأموماً لا إماماً؛ فلا يصح للغير أن يقتدي به في مثل تلك الصلاة.

3. إذا دخل شخص في الصلاة بنية الجمعة، ثم تبين أنها ليست جمعة، فهل تصح صلاته لو غير النية أم لا و كذا العكس؟

بسم الله الرحمن الرحيم، في تصحيح الصلاة المذكورة بالعدول في النية إشكال، و الأحوط إتمامها، ثم إعادتها.

4. ما هي حدود طاعة الوالدين، و هل يجب طاعتهما في تطليق زوجته؟

بسم الله الرحمن الرحيم، لا تجب طاعتهما في تطليق الزوجة.

5. هل يجب استئذان الوالدين في الذهاب إلى الجبهة فيما لو لم يكن الذهاب إليها واجباً عينياً؟ و إذا احتمل أنهما لا يقبلان فما حكمه؟ ولوقيل أحدهما - الأم أو الأب، - فما حكمه؟

بسم الله الرحمن الرحيم، ما دامت جهات الدفاع بحاجة إلى المقاتلين والمعاونين، تجب المشاركة فيها و إن لم يأذن له الأبوان.

6. هل يجب تنبيه النائم للصلاة أم لا؟

بسمه تعالى، لا يجب؛ إلا إذا كان المكلف مسؤولاً في حث الغير على إقامة الصلاة، كالوالدين بالنسبة لأولاده الذين تحت تكفله.

7. إذا ماتت حامل و غسّلت، ثم أسقطت بعد الغسل، فهل يجب تغسيلها غسل النفاس؟ و هل يجب تغسيل السقط المتجاوز أربعة أشهر غسل الأموات؟

بسم الله الرحمن الرحيم، لا يجب تجديد غسلها ولكن يجب تغسيل السقط إن تم له أربعة أشهر.

8. ما حكم ماء الشعير الذي يباع في أسواق الجمهورية الإسلامية؟

بسم الله الرحمن الرحيم، إذا كان من مصاديق ما يسمّى بالفقّاع، يحرم بيعه و شربه.

9. ما حكم من نوى الإقامة في بلدٍ خرج منها إلى ما دون المسافة بعد صلاة رابعة واحدة، ثم عاد، فهل يحتاج إلى نية جديدة في صورة بقائه خارج البلد أكثر من ساعتين ولم يكن في نيته بداية الخروج؟

بسم الله الرحمن الرحيم، لا تبطل الإقامة بعد ما تحققت على الوجه الصحيح إلا بالسفر الشرعي.

10. إذا قطعت اليد اليسرى، فهل يسقط مسح الرجل اليسرى في الوضوء؟

بسم الله تعالى، يجب في مفروض السؤال، مسح الرجلين باليد الباقية.

11. إذا تبين بطلان صلاة الإمام، فهل تبطل صلاة المأمومين؟ وإذا كانت باطلة، فهل يجب عليه أن يخبرهم؟

بسم الله الرحمن الرحيم، صلاتهم محكومة بالصحة؛ ولا يجب على الإمام أن يخبرهم ببطلان صلاة نفسه.

[سؤال 2254] 1041

بسمه تعالى 18 / 10 / 1361

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی روح الله الموسوی الخمينی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، متع الله المسلمين بطول بقائه الشريف

لطفاً بذل عنایت فرموده، جواب سؤال ذیل را مرقوم فرماید:

این جانب از سال 1357 جهت ادامه تحصیل به تهران آمده ام و از همان ابتدا، تهران را به عنوان موطن دوم اختیار نموده ام ولیکن در این شهر اجاره نشین هستم و از خود مسکنی ندارم و هر موقعی که موجد بگویند بایستی منزل فعلی را تخلیه کنم.

اولاً، با توجه به مشخصات فوق الذکر آیا نمازهای بنده قصر است و یا خیر؟

ثانیاً، اگر نمازهای بنده قصر بوده ولیکن تا کنون تمام خوانده باشم، آیا نمازهای قبلی را بایستی قضا کنم یا خیر؟

بسمه تعالى، قصد توطن در مجموع تهران صحیح نیست و در مفروض

ص: 535

سؤال، بدون قصد اقامه ده روز در يك محله، حکم مسافر داريد و آنچه برخلاف عمل کرده ايد را بايد قضا نماييد.

[سؤال 2255] 6871

3. کسی که وطنش تهران است و فعلاً به ضرورت شغلی در قم ساکن شده است از نظر نماز چه تکلیفی دارد؟

بسمه تعالی، در غير محدوده وطن او در تهران و در قم حکم مسافر دارد.

[سؤال 2256] 1042

بسمه تعالی

السلام عليكم، لطفاً به امام بدهيد تا پاسخ فرمايند و اگر ندهيد مديون هستيد.

اگر کسی که برای تحصیل به تهران آمده و قصد ماندن در تهران را ندارد، برای روزه و نماز تمام، قصد ده روز می کند، در این مدت ده روز چه مسافتی از محل سکونتش می تواند خارج شود؟ لطفاً این مسافت را بر حسب کیلومتر بیان فرمایید.

بسمه تعالی، باید قصد کند که در یک محله بماند و از حدود عرفی آن خارج نشود.

دوم: قصد پیمودن مسافت شرعی از اول سفر

[سؤال 2257] 1043

بسمه تعالی 10 / 2 / 1361

حضرت امام خمینی دام ظلّه، پس از ابلاغ تحیت و سلام

1. شخصی از منزل تا محل کارش 15 کیلومتر است، اکثراً باید از محل کار خود 15 کیلومتر برود وقتی که برگشت به محل کار خود، نمازش چه صورتی پیدا می کند؟

بسمه تعالی، اگر حین حرکت از منزل قصد رفتن به محل کار و از آن جا تا 15 کیلومتری را دارد در مسیر و محل کار حکم مسافر دارد.

ص: 536

2. جدیداً مسأله ای بیان داشته اید: کسانی که از شهرستان ها برای ادامه تحصیل یا کارهای دیگر برای مدت چند سال به تهران منتقل می شوند و محل سکونتشان با محل کار یا تحصیل آنان در دو محله مختلف تهران باشد و هر روز این فاصله را طی می کنند نمازهایشان شکسته است، آیا منظور دو محله مختلف حد ترخص است یا نه؟

بسمه تعالی، مقصود از دو محله، دو محله عرفی است.

3. شخصی شغل او رانندگی است البته فقط در تهران، اگر در ماه مبارک رمضان به او گفتند مأموریت داری که صبح بروی کرج اگر رفت و هنوز ظهر نشده برگردد روزه اش اشکال دارد؟

بسمه تعالی، شغل رانندگی اگر در مسافت شرعی باشد ولو در داخل تهران و مأموریت مذکور هم به عنوان شغل رانندگی باشد روزه صحیح است ولو بعد از ظهر برگردد، ولی اگر رفتن به کرج به عنوان شغل نباشد در صورتی روزه صحیح است که برگشت به محله محل سکونت در تهران پیش از ظهر باشد.

4. شخصی که تهران وطن او نیست هر روز از محل کار خود تا منزلش سه الی چهار کیلومتر باید مسیر طی کند تکلیف نمازهایش چیست؟

بسمه تعالی، اگر محل سکونت با محل کار در یک محله قرار دارد نماز تمام است وگرنه قصد اقامت متحقق نمی شود و حکم مسافر دارد.

5. شخصی در تهران که وطن او نیست آمده برای کار و هر روز از محل کار تا منزلش مسیری را طی می کرده و طبق فتوای حضرت امام در بلاد کبیره باید نماز شکسته می خوانده و روزه نمی گرفته و مسأله را نمی دانسته یا سؤال کرده به او جواب درستی نداده اند، حالا که مسأله برای او روشن شده تکلیف نمازهایی که تمام خوانده و روزه هایی که گرفته چیست؟

بسمه تعالی، روزه و نمازی که پس از بزرگ [و] خارق العاده شدن تهران بر خلاف وظیفه لازم الرعایه انجام داده قضا دارد.

6. مستدعی است بفرمایید دو محله مختلف چقدر باید فاصله داشته باشند؟

بسمه تعالی، میزان در صدق دو محله، نظر عرف است.

[سؤال 2258] 4920

2. کسی که دنبال ضاله خود می رود، بعد از این که ضاله را پیدا کرد اگر از آن محل تا وطن خود به اندازه مسافت باشد می فرماید در مراجعت باید نماز را قصر بخواند.

ص: 537

چنانچه می خواهد که سه روزی در آن محل بماند نمازش تمام است یا قصر؟

بسمه تعالی، تا شروع به مراجعت نکرده تمام است.

[سؤال 2259] 1044

بسمه تعالی

این جانب در شهرک آیت الله منتظری که در جنوب دزفول واقع است، سکونت دارم و محل کارم در دزفول است که هر روز صبح به دزفول رفته و حدود ساعت سه بعد از ظهر به منزلم در همان شهرک مراجعت می نمایم، فاصله منزلم تا محل کارم حدود 20 کیلومتر است. صبح که به محل کارم می روم به علت ضرورت شغلی اکثر روزها برای نظارت و بازرسی مسافتی بین 10 تا 20 کیلومتر را به مأموریت رفته و با طی همین مسافت به محل اداره مراجعت می نمایم که بعضی روزها قبل از نماز ظهر و عصر و برخی ایام بعد از نماز ظهر و عصر به محل اداره مراجعت می نمایم، ناگفته نماند که در نزدیک اداره مسجدی واقع است که در آن همیشه نماز ظهر و عصر به جماعت برگزار می شود.

حال با عطف توجه به مراتب فوق و ذیل، تکلیف نماز و روزه این جانب را مطابق فتوای حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی مشخص فرمایید:

1. برخی از روزها قصدم رفتن از منزل تا اداره؛ یعنی طی مسافت 20 کیلومتر است که یا تا آخر وقت در اداره می مانم و یا این که بنا به ضرورت به مأموریت نیز می روم.

2. بعضی از ایام قصدم رفتن از منزل به اداره؛ یعنی طی 20 کیلومتر، و بعد، از اداره عزیمت جهت بازرسی است که ممکن است طی مسافتی نظیر 10 - 20 کیلومتر باشد.

3. بعضی روزها که از منزل خارج می شوم نمی دانم آیا فقط تا آخر وقت در اداره خواهم ماند یا جهت بازرسی به صحرا خواهم رفت؛ یعنی قصد مشخصی ندارم.

بسمه تعالی، محل سکونت اگر وطن شما نیست در فرض سؤال قصد اقامه محقق نیست و حکم مسافر دارید در همه صور، و هرگاه محل سکونت

ص: 538

وطن شما باشد روزهایی که از وطن تا محل کار و از آن جا تا محل مأموریت قصد مسافت شرعی دارید، حکم سفر مترتب است و اگر از اول قصد مسافت ندارید حکم سفر مترتب نیست و نمازی که در سفر خوانده شده در وطن اعاده ندارد.

[سؤال 2260] 5429

4. صبح از منزل که خارج شدم به قصد محل کار، از محل کارم قصد کردم به شهر مذهبی قم بروم، رفتم و وقت برگشتن آمدم محل کارم؛ آیا نماز را باید شکسته بخوانم؛ چون از اول (از منزل) قصد قم رفتن نداشتم و این قصد در محل کارم پیدا شد؟

بسمه تعالی، اگر مقدار مسافت شرعی با قصد طی شده، حکم سفر مترتب بوده است.

[سؤال 2261] 1045

بسمه تعالی

1. با توجه به این که حضرت امام، مدّ ظلّه، در بلاد کبیره مسافرت بیش از بیست و دو کیلومتر را باعث قصر نماز و روزه می داند؛ تکلیف شخصی که تا محل کارش این مقدار طی نکرده، ولی بعد از محل کار همه روزه یک روز بیشتر از بیست و دو کیلومتر و یک روز کمتر از بیست و دو کیلومتر مسافرت می کند؛ چیست؟ ضمناً، هنگام برگشتن از این مسافرت که نماز قصر بوده و هنوز به خانه مراجعت نکرده حکمش چیست؟

بسمه تعالی، اگر در وقت حرکت از محل سکونت، قصد دارد که بعد از محل کارش هم مقداری طی کند که مجموع 22/5 کیلومتر یا بیشتر است؛ حکم مسافر دارد.

2. اگر کسی بیشتر از بیست و دو کیلومتر در بلاد کبیره مسافرت کرده و آن جا قطعاً نمازش قصر است آیا به سبب نماز جماعت - هماهنگی با دیگران - می تواند نماز قضای چهار رکعتی بخواند یا خیر؟ با توجه

ص: 539

به این که مسائل را از اعلم به غیر اعلم نمی توان عدول کرد آیا راه چاره دیگری هست؟

بسمه تعالی، می تواند نماز قضای چهار رکعتی به جا آورد. و مسأله مورد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 2262] 1032

4. اگر محل کار شخصی از منزل وی مثلاً 15 کیلومتر باشد و بعد از این که به محل کار خود آمد از همین جا - یعنی محل کار خود - به مأموریتی برود و مثلاً از محل کار خود 15 کیلومتر دور شود (نه به طرف منزل خود) و دوباره به محل کار خود برگردد یا بخواهد در همان جایی که به مأموریت رفته نماز بخواند، آیا نماز وی شکسته است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، نماز شکسته نمی شود.

[سؤال 2263] 1046

بسمه تعالی 1361 / 6 / 10

محضر مبارک امام امت، خمینی بت شکن، سلام علیکم

پس از تقدیم سلام به محضر آن امام بزرگوار و دعا برای رزمندگان جبهه ها

به عرض می رسد که این جانب تا کنون بر اساس فتوای آن امام، نمازم را شکسته به جا می آوردم. به این ترتیب که هر صبح از روستایم به ساری (به فاصله بیست و شش کیلومتر) می آمدم و عصر بر می گشتم. بر این اساس نماز و روزه ام شکسته بود. قابل توضیح این که قبلاً در محل تولدم و منزل پدرم سکونت داشتم و برای من محل زندگی بود. هم اکنون هم در رفت و آمد هستم. اما شخصاً منزلی در قائم شهر ساخته ام که فاصله اش تا ساری بیست کیلومتر می باشد و نمازم شکسته نیست. خواستم سؤال کنم وضعیت من چگونه است؛ آیا نمازم شکسته است یا نه؟

ضمناً جمعه ها، اکثراً در روستای خودم می باشم و بعضی اوقات صبح ها از روستا به شهر و از آن جا به ساری می آیم. با تشکر فراوان

بسمه تعالی، وطن اصلی تا از آن اعراض نشده، به حکم وطن باقی است و محل فعلی را، اگر وطن قرار دادید حکم وطن دارد، در غیر این صورت

ص: 540

حکم وطن ندارد. ولی در فرض سؤال در تردد بین ساری و قائم شهر نماز قصر نمی شود.

[سؤال 2264] 1796

3. اگر کسی به نیت رفتن به مقصدی که باعث شکستن نماز او نمی شود برود، اگر بر حسب اتفاق کاری پیش بیاید که باید از حد مسافت شرعی خارج شود، آیا نماز او قصر و روزه او باطل می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از جایی که قصد جدید کرده تا مقصد، چهار فرسخ باشد نماز شکسته می شود.

[سؤال 2265] 1047

بسمه تعالی

محضر مبارک امام عظیم الشان و امید مستضعفان جهان، با عرض سلام

1. برادری در شغل شریف پاسداری، هر روز از محل خود به 5 کیلومتری که مقر فرماندهی سپاه است می رود و از آن جا مأموریت به مناطق دیگر پیدا می کند و البته گاه ممکن است مأموریتی هم نرود؛ ولی از منزل خود که می آید، به خاطر انجام دستورات فرماندهی است. تکلیف نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، تا قصد مسافت شرعی نکند، حکم مسافر بر وی بار نمی شود.

2. در ضمن شخصی شغلش چوبداری است؛ لکن پیوسته و برای تمام وقت، به این شغل اشتغال ندارد و گاه می شود که دو - سه ماه طول می کشد و هر بار، چند روزی هم بیش نیست. اگر این چند روز، در ماه رمضان اتفاق بیفتد، تکلیف روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، اگر ده روز در یک محل بماند، در سفر اول باید شکسته بخواند.

[سؤال 2266] 1048

بسمه تعالی

کسی که از منزل تا محل کارش کمتر از چهار فرسخ شرعی است، ولی هنگام

ص: 541

خارج شدن از منزل قصد دارد که از محل کارش به جای دیگری هم برود که از منزل تا آن جا به حد مسافت شرعی - که حدود 22/5 کیلومتر است - می رسد، آیا در چنین صورتی از اول مسافر محسوب می شود؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور از اول مسافر است.

[سؤال 2267] 1049

بسمه تعالی 1362 / 4 / 21

1. شخصی از منزلش قصد رفتن به محل کار خود را دارد که مادون مسافت شرعی است؛ ولی از اول، قصد این را دارد که بعد از چند ساعت که کارش تمام شد، به مکان دیگر برود که به حد مسافت شرعی است. آیا از اول، مسافر محسوب می شود؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، از اول، مسافر است.

2. در مکان های وسیع، همان طور که ساختمان های آن جا ملاک برای قصد اقامه و ملاک در مبدأ مسافت است، آیا در انتهای سفر هم ملاک مسافت شرعی را همان جا قرار دهد یا درب ورودی محل را؟

بسمه تعالی، در صورتی که مثل شهرهای بزرگ خارق العاده نباشد، ملاک، رسیدن به محل اقامت است نه منزل.

3. در یکی از استفتانات مرقوم فرمودید برای اشخاصی که تهران پس از توسعه خارق العاده وطن محسوب می شده، فعلاً هم ملاک وطن برای آن ها همان است. برای این اشخاص باز مبدأ مسافت در تهران، درب منزل است یا محلی است که آن وقت، آخر تهران محسوب می شده؟ و آیا اگر در همان

محدوده، به حد مسافت شرعی برود، مسافر محسوب می شود؟

بسمه تعالی، ملاک مسافت، از منزل است، رفتن و برگشتن اگر به مقدار مسافت شرعی باشد مسافر است؛ ولی احتیاط در آن محدوده، بسیار مطلوب است و حتی الامکان ترک نشود.

[سؤال 2268] 1050

بسمه تعالی

خدمت رهبر کبیر انقلاب اسلامی، استاد معظم و مرجع عالی قدر، سلام علیکم

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، خواهشمند است به سؤالات شرعی

ص: 542

این جانب پاسخ فرمایید:

1. آیا فرد، در بلاد کبیره اگر بدون قصد هم مسافت شرعیّه حدود 22 کیلومتر را بپیماید، حکم مسافر را دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، بدون قصد مسافت، حکم سفر مترتب نمی شود.

2. آیا اگر مسلمانی به جهت حمایت از بانک های ایران، در این زمان در جامعه اسلامی، پول خود را در بانک بگذارد و سود به آن تعلق بگیرد، این پول ربا محسوب می شود یا خیر؟ و اگر ربا محسوب شود، با خروج پول ها از بانک آیا اقتصاد ما ضربه نمی بیند؟

بسمه تعالی، بهره پول ربا است و نباید بگیرد هر چند گذاشتن پول در بانک مانع ندارد.

3. آیا مسلمان می تواند به جهت مرض، وسیله ای درمانی را که مثلاً در کشوری مانند امریکا وجود دارد، خریداری کند یا خیر؟ و در صورت خرید، آیا معصیت کرده؟

بسمه تعالی، بستگی به مقررات جمهوری اسلامی دارد.

4. آیا اگر انسان در بعض قسمت های نماز، حضور قلب نداشته باشد و قبل از رسیدن به رکن (رکوع مثلاً) متوجه شود از «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ...» به بعد، حضور خود را از دست داده، می تواند بازگردد و دوباره از همان جا نماز را ادامه دهد؟

بسمه تعالی، اگر به قصد جزئیت اعاده کرده احتیاطاً نماز را اعاده کند، گرچه لازم نیست.

5. آیا خوردن پنیر از نظر شما مکروه است یا خیر؟

بسمه تعالی، کراهت آن ثابت نیست.

6. اگر مرد با زن خود قبل از جماع بازی کند ولی جماع انجام نشود، در چه صورت غسل جنابت بر زن واجب می شود؟

بسمه تعالی، تا یقین به خارج شدن منی از خودش ندارد غسل واجب نمی شود.

7. آیا در جامعه اسلامی اگر از فردی در ملاء عام حرکات غیر عادی صادر شود و دهانش بوی شراب دهد، مسلمانان می توانند وی را به محاکم قضایی و یا اجرایی ببرند؟ و یا باید حتماً با اذن قاضی باشد؟ و یا قاضی نیز حق جلب ندارد؟

بسمه تعالی، بدون مطالبه حاکم شرع از او جایز نیست؛ مگر با موافقت مقررات کشور اسلامی.

[سؤال 2269] 1656

2. اشخاصی که از وطنشان برای مأموریت، به محلی کمتر از حد شرعی می روند و

می دانند از محل دوم به محل دورتر که از حد شرعی می گذرد مأموریت خواهند رفت، آیا از بدو حرکت از وطن، مسافر حساب می شوند یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، قصد طی مسافت از اول محقق است و از اول حکم مسافر را دارد.

سوم: حرام نبودن سفر

[سؤال 2270] 1051

بسمه تعالی

دفتر حضرت امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران

با سلام و دعای پیروزی جهت رزمندگان سلحشور اسلام و طول عمر برای امام امت، بدین وسیله به استحضار می رساند که بنده در مسأله ای احتیاج به راهنمایی بیشتر دارم. لطف فرموده منت گذاشته، بنده را راهنمایی فرمایید.

مسأله بدین ترتیب است که در رساله امام بزرگوار در مسأله 1301 آمده است که کسی که برای لهُو و خوش گذرانی به شکار رود و یا به قصد ازدیاد مال، نماز ایشان تمام و عمل ایشان معصیت است. بنده شرایط خود را مختصراً شرح می دهم و منتظر کسب دستور و راهنمایی هستم که می توانم به صید ماهی بروم یا خیر؟

اول این که بنده با شش سر عائله، ماهیانه به طور مقطوع، مبلغ دو هزار و پانصد تومان حقوق دریافت می کنم و در اوقات فراغت به صید ماهی می روم؛ البته با مجوز دولت جمهوری اسلامی و با پرداخت سالیانه مبلغ دو هزار و پانصد ریال بابت حق صید با قلاب به دولت جمهوری اسلامی. و با این حقوق کم نمی توانم جهت احتیاج خود، ماهی با قیمت بالا را خریداری نمایم و در صورتی که مازاد بر احتیاج صید نمایم، به فقرا و همسایه هایی که نمی توانند ماهی تهیه نمایند می دهم و اخیراً شنیده شده است که به فرموده امام، این عمل معصیت است. با این مختصر توضیح،

ص: 544

خواهشمند است دستور فرمایید بنده می توانم به صید ماهی با قلاب بروم یا خیر؟ در هر دو صورت، راهنمایی لازم را بفرمایید.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، اشکال ندارد.

[سؤال 2271] 2975

3. با توجه به شرط نبودن رضایت والدین در رفتن به جبهه، مسأله 1295 چه وضعی پیدا می کند؟

بسمه تعالی، مسأله مذکور مربوط به سفری است که واجب نباشد.

[سؤال 2272] 1678

4. آیا کسانی که برای تفریح و تنوع به ماهی گیری می روند و ماهی هایی را که صید کرده اند به مصرف می رسانند. سفر آن ها سفر معصیت است و گناه دارد؟

بسمه تعالی، سفر معصیت نیست.

چهارم: شغل نبودن سفر

حکم نماز و روزه افراد راننده

[سؤال 2273] 1052

بسمه تعالی 1 / 2 / 1361

حضور مبارک آیت الله العظمی و رهبر عظیم الشان انقلاب امام خمینی

محترماً به استحضار می رساند کسانی که شغلشان راننده است و از محل سکونتشان تا محل کار به مقدار مسافت شرعی فاصله است و همه روزه با وسیله نقلیه ای که راننده آن شخص دیگری می باشد به محل کار خود رفت و آمد می کنند و فقط در محل کارشان رانندگی می کنند تکلیف نماز و روزه آن ها چیست و اگر باید نماز را تمام بخوانند تکلیف کسی که مسأله را سؤال کرده و به او گفته اند مطابق فتوای

ص: 545

رهبر عالی قدر نماز شکسته است او هم به همین دستور عمل کرده آیا باید نمازهای گذشته را قضا کند یا خیر؟

راننده ای که از محل سکونتش تا محل کار به مقدار مسافت شرعی فاصله دارد و همه روز به محل کار خود رفت و آمد می کند با اتوبوسی که راننده آن دیگری است و در محل کار راننده است ولی گاهی از طرف اداره به او مأموریت داده می شود تا چهار فرسخ و بیشتر رفت و آمد کند تکلیف نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، اگر در محل کار شغلتان رانندگی در مقدار مسافت شرعیه نیست نمازتان شکسته است و اگر در مقدار مسافت رانندگی می کنید یا گاهی در مسافت و گاهی در کمتر از آن، در محل کار و بین راهی که مشغول هستید نماز شما تمام است.

[سؤال 2274] 1249

5. اگر دائم السفر هستم، آیا خارج از محدوده کار خود، مثلاً در مسافرت به مشهد هم دائم السفر هستم یا مسافر؟

ضمناً در فرصتی خدمت حضرت آیت الله شیرازی، امام جمعه محترم مشهد رسیدم و از ایشان سؤال نمودم؛ ایشان فرمودند: چون در شهرستان گناباد، به دلیل کارت ساکن شده ای و چون در هفته ای، سه - چهار روز به مسافرت روستاهای اطراف می روی و مسافرت، کثرت دارد و چون کارت در رابطه با راه و راه سازی می باشد، دائم السفر هستی. اکنون بنا بر احتیاط تمنا دارم در صورت کفایت، توضیحات پاسخ سؤالات را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، در سفرهای غیر شغل، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2275] 1282

4. تعدادی از پرسنل کارمند به عنوان راننده همه روزه صبح سرویس را به همدان برده عصر باز می گردند تکلیف آن ها چیست.

ص: 546

بسمه تعالی، در فرض مذکور نماز او تمام است مگر در صورتی که همدان وطن او نیست و مقداری که رانندگی می کند کمتر از مسافت شرعی باشد.

[سؤال 2276] 1053

بسمه تعالی 1361 / 4 / 29

قم، دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ضمن آرزوی پیروزی اسلام و شما خدمتگزاران صدیق، مستدعی است مرقوم فرمایید: رانندگانی که در استخدام دولت می باشند، از نظر نماز و روزه، جزو دائم المسافرین می باشند یا جزو اجیران؟

بسمه تعالی، اگر در مقدار مسافت شرعی اشتغال به رانندگی دارند، نماز آن ها تمام و روزه ایشان صحیح است.

[سؤال 2277] 1054

بسمه تعالی

ضمن عرض سلام و توفیق بندگی خداوند متعال و با آرزوی طول عمر حضرت امام خمینی، دامت برکاته، سؤالی داشتم که به صورت زیر می باشد:

بنده یک نفر ارتشی کادر می باشم که شغلم رانندگی می باشد و از هفت صبح تا غروب یا ساعت شش و نیم یا کمتر یا بیشتر مشغول رانندگی می باشم و اساتید را می آورم و دو مرتبه می برم؛ از خانه تا محل کار حدود پنج کیلومتر می باشد و اهل اصفهان می باشم و تهران را هم وطن اختیار نکرده ام و هر چند ماه هم چند روزی به اصفهان می روم؛ خواهشمند است در مورد این که این جانب نماز و روزه ام در خانه و محل کار و در اصفهان به چه صورت باید عمل کنم را ابلاغ فرمایید.

از زحمات شما تشکر می نمایم و از خداوند متّان سلامتی شما را خواستارم.

بسمه تعالی، تا از وطن اصلی اعراض نکرده اید، نمازتان در آن جا تمام و

ص: 547

روزه صحیح است؛ و همچنین از وقت اشتغال به شغل رانندگی در صورتی که به مقدار مسافت شرعی باشد که در غیر سفر اول، نماز تمام و روزه صحیح است؛ و تا ده روز در یک محل توقف نکرده اید، حکم تمام باقی است، ولو در اثنای اشتغال شغل رانندگی در کمتر از مسافت هم باشد؛ ولی در سفر به وطن و برگشت و نظایر آن که شغل شما نیست، نماز شکسته و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2278] 335

4. شخصی که در جهاد سازندگی جهت رانندگی با کامیون های سنگین استخدام شده و معمولاً کمتر از مسافت شرعی یعنی 24 کیلومتر رفت و آمد می کند و گاه نیز به عنوان مأموریت به مسافرت می رود؛ آیا جزو کسانی است که شغل آن ها سفر است؟ همچنین اگر در هر روز بیش از مسافت شرعی برود چطور؟

بسمه تعالی، در سفر شرعی که به عنوان شغل او است، نماز تمام است.

[سؤال 2279] 1890

8. افرادی که شغل آن ها سفر است مانند راننده ها گاهی چند روز ماشین را در محل گذاشته با وسیله دیگر برای تهیه لوازم ماشین می رود به شهر دیگر در این چند روز تکلیف او از لحاظ روزه و نماز چیست آیا شغل با چنین سفری قطع می شود یا نه؟

بسمه تعالی، سفر مزبور سفر در شغل نیست و وظیفه او در این سفر قصر است ولی احتیاط به جمع مطلوب است.

[سؤال 2280] 261

3. افرادی که در جبهه ها مسئولیت رانندگی خودروها را دارند چه آن افرادی که شغلشان در موطنشان رانندگی است و چه آن افرادی که شغلشان رانندگی نیست و به حکم وظیفه شرعی در جبهه خودرو تحویل گرفته اند، نماز خواندنشان چه صورتی دارد؟ آیا بایستی شکسته بخوانند یا کامل؟

ص: 548

بسمه تعالی، اگر کارشان در جبهه رانندگی در مقدار مسافت یا اعم از آن است نمازشان تمام است، هر چند در محل خود راننده نباشند.

[سؤال 2281] 1055

بسمه تعالی

پس از سلام و تحیات

1. رانندگان خودروهای جهاد سازندگی نماز را تمام بخوانند یا قصر؟

بسمه تعالی، اگر شغلشان رانندگی در مسافت شرعی است باید تمام بخوانند.

[سؤال 2282]

2. رانندگان لودر و بولدوزر و وسایل مشابه که معمولاً در يك جا کار می کنند که از محل زندگی راننده هایش بیش از حد سفر است و هر روز رفت و آمد می کنند، نماز را تمام بخوانند یا قصر؟

بسمه تعالی، با فرض این که يك جا رانندگی می کنند و در مسافت شرعی رانندگی نمی کنند نمازشان قصر است.

[سؤال 2283] 1056

بسمه تعالی

حضور محترم برادران دفتر حضرت امام دام ظلّه العالی، با ابلاغ سلام و تحیت:

1. افرادی که به طور موقت به مدت چند ماه در جبهه و یا جای دیگری به رانندگی اشتغال دارند، ولی شغل اصلی شان چیز دیگری است تکلیف شان نسبت به نماز و روزه در این ایام موقت رانندگی چیست؟ بیان فرمایید.

2. اگر افرادی راننده دائمی باشند ولی مثلاً در جبهه بوده و از خط سیر همیشگی سفر نکنند، بلکه در خط سیر جاده های جبهه چند ماهی رانندگی کنند تکلیف شان نسبت به نماز و روزه چیست؟

ص: 549

بسمه تعالی، کسانی که در مقدار هشت فرسخ شرعی ولو در مجموع رفت و برگشت شغل رانندگی دارند خواه موقت باشد یا دائمی در یک جاده باشد یا در جاده های مختلف در غیر سفر اول نمازشان تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2284] 1057

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

نماز و روزه راننده ای که در محل خود، راننده و شغلش مسافرت است و برای همین منظور اعزام شده و یا به جهت کمک آمده، ولی در جبهه او را به عنوان راننده انتخاب کرده اند و یا در وطن راننده شهری است و یا در وطن راننده است و گاهی به حد مسافت و یا کمتر از مسافت می رود و یا سابقاً راننده بوده و تغییر شغل داده و اکنون در جبهه راننده است و یا به طور موقت به رانندگی مشغول است و یا راننده وسایل سنگین بوده و به شغل راهسازی مشغول است و یا راننده تراکتور می باشد و هر کجا لازم باشد می رود به طور رایگان، و یا در مقابل گرفتن دستمزد، به طور موقت یا غیر موقت، و در جبهه طبق مقررات مربوطه رانندگی می کند چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر رانندگی در مقدار مسافت شرعی شغل باشد، نماز تمام و روزه صحیح است و فرقی بین صور ذکر شده نیست.

[سؤال 2285] 1058

بسمه تعالی 1361 / 4 / 9

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

پس از عرض سلام، رانندگانی هستیم در جهاد که شغل ما رانندگی است، ولی مسیر ما یک جا نیست، بلکه هر روز مسیر دیگری که هشت فرسخ می باشد می رویم. نماز و روزه ما چگونه می باشد؟

ص: 550

بسمه تعالی، وحدت مسیر شرط نیست. اگر رانندگی در مقدار مسافت شرعی شغل باشد نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2286] 1059

بسمه تعالی

1. کسی که شغلش رانندگی بوده است و از طریق بسیج و سپاه داوطلبانه عازم جبهه شده است و همان رانندگی را انتخاب کرده است، با توجه به این که مدتی بدون مزد، کار کرده است، نمازش قصر است یا تمام؟

بسمه تعالی، اگر به مقدار مسافت شرعی رانندگی می کند در آن سفر نماز شما تمام است.

2. کسی مسأله ای را از فردی پرسیده و آن فرد مسأله را اشتباه گفته و سائل بعد از مدتی فهمیده است که عملش اشتباه بوده است. مثلاً نماز را مدتی تمام خوانده در حالی که باید شکسته می خوانده، آیا باید اشتباه خود را جبران کند و نمازهای گذشته را قضا کند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر به جای این که نماز را شکسته بخواند تمام خوانده و می دانسته نماز مسافر شکسته است باید قضا کند.

3. کسی که آب برای غسل پیدا نمی کند و چند روز نماز می خواند، آیا برای هر نماز یک تیمم بگیرد و یک وضو، یا این که فقط یک تیمم بدل از غسل بگیرد و برای نمازهای بعدی فقط یک وضو بگیرد؟

بسمه تعالی، یک تیمم بدل از غسل کافی است ولی بعد از حدث اصغر برای نماز باید وضو بگیرد.

4. پول و ساعت و مواد غذایی که سربازان اسلام از کفار به غنیمت می گیرند آیا متعلق به سربازی است که خودش گرفته است یا متعلق به همه سربازان است؟ حکم را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر پول زیاد نیست و ساعت و مواد غذایی، مربوط به رزمنده ای است که آن را گرفته و در غیر آن مربوط به مقررات دولت اسلامی است.

5. به سربازانی که مزایا و حقوق می دهند آیا این مزایا خمس دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر در مقابل کار به آن ها داده نمی شود، خمس ندارد.

6. به ائمه جماعت اهل سنت اقتدا کردن چه صورت دارد، آیا نماز صحیح است یا خیر؟

ص: 551

بسمه تعالی، در مورد تقیه صحیح است.

7. طلائی که به اردوگاه سپاه و ارتش و یا جای ناشناس می روند و آن ها اصرار می کنند که نماز جماعت بخوان، بر چه اساسی آن ها اقتدا بکنند - در صورتی که شناسایی ندارند و نماز می خوانند - نمازشان صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، تحقیق کنند تا عدالت امام جماعت را احراز کنند.

8. دو نفر گزارش دهنده سرقت مالی بوده اند. با سه نفر دیگر رفته اند و مال را دزدیده اند. گزارش دهنده از مال چیزی نصیب نشده. با توجه به این که خود گزارش دهنده ها در حمل بار شرکت داشته و حالا یک نفر از آن ها به اشتباه خود پی برده و به صاحب مال رجوع کرده تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، منوط است به رضایت صاحب مال و اگر ید بر تمام مال پیدا کرده ضامن تمام آن است.

[سؤال 2287] 4833

2. شخصی ماشین باربری دارد و دائم در حرکت و مسافرت است؛ لیکن شب به خانه بر می گردد؛ یا دو سه روز می گذرد و به خانه می آید. آیا این شخص، دائم السفر محسوب می شود یا خیر؟ حکم الله را مرقوم بفرمایید.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نماز او تمام است.

[سؤال 2288] 6185

2. کسانی که تمام سال، شغلشان مسافرت با ماشین می باشد؛ البته صبح می روند و غروب به خانه خویش بر می گردند و مسافت راه هم از ده فرسنگ تجاوز می کند، آیا دائم السفر محسوب می شوند یا خیر؟ نماز و روزه شان چه حالت دارد؟ آیا باید نماز را تمام بخوانند و روزه را تمام بکنند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر شغلشان رانندگی یا به نحو دوره گردی است، نمازشان تمام است و در غیر این صورت، باید شکسته بخوانند.

[سؤال 2289] 2064

2. شخص کثیرالسفر مثل معلمی که هر روز از وطنش مسافت شرعی و بیشتر

ص: 552

را طی کرده و برمی گردد نماز و روزه اش چطور است؟ نقل شده که فرموده اید: «شکسته است».

بسمه تعالی، قصر و افطار است.

[سؤال 2290] 1060

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت امام، آیت الله العظمی الخمینی، دامت برکاته

پس از عرض سلام و تحیات، لطفاً استفتای ذیل را جواب مرقوم بفرمایید.

1. راننده ای برای تهیه بنزین یا کوپن یا لوازم ماشین، با ماشین دیگری به مسافرت می رود. آیا حکم «من شغله السفر» را دارد یا نمازش قصر است؟

بسمه تعالی، نمازش قصر است و احتیاط در فرض مذکور ترك نشود.

2. شخصی در ماه رمضان همه اش در مسافرت بوده. در ماه رمضان یا بعد از ماه رمضان فوت می کند یا شهید می شود، در حالی که به وطن باز نگشته یا جایی اقامت ده روز نکرده است. آیا قضای رمضان بر ولی او واجب است یا عمل به وصیت قضای روزه او لازم است؟ و یا مثلاً تبرعاً انجام قضای رمضان، صحیح است یا نه؟ والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، بدون وصیت، بر ولی چیزی نیست و انجام عمل تبرعاً مانع ندارد. بلی اگر پسر بزرگ تر دارد، روزه هایی که در سفر از او فوت شده را باید قضا کند.

[سؤال 2291] 1061

بسمه تعالی 14 / 1 / 1361

خدمت برادران مسئول در دفتر امام

چون اشکالی از نظر نماز و روزه برایم پیش آمده، از شما برادران تقاضا دارم مرا راهنمایی فرمایید.

فردی هستم که به عنوان راننده، به صورت هفتگی در جهاد سازندگی اردستان کار می کنم و فاصله محل سکونت من تا اردستان حدود 45 کیلومتر است و فاصله هایی که در

ص: 553

روز طی می کنم، از پنج تا یک صد کیلومتر در روستاهای اطراف اردستان است؛ در عرض ماه، یکی دو بار هم به اصفهان جهت کار جهاد مسافرت می کنم و احتمالاً بعضی از روزها به غیر از رانندگی کار دیگری هم می کنم؛ خواهشمند است در این مورد مرا راهنمایی فرمایید. والسلام

بسمه تعالی، در سفر از محل سکونت تا محل کار و برگشت و خود محل کار، نماز شکسته است، مگر این که قصد اقامه ده روز بشود؛ و در سفرهای شرعی که به عنوان شغل استخدامی می روید، نماز تمام است در صورتی که شغل سفر باشد.

[سؤال 2292] 1062

بسمه تعالی 14 / 7 / 1361

خدمت رهبر کبیر انقلاب، امید مستضعفان

سلام گرم و صمیمانه ام را که از کربلای خوزستان می آید، بپذیرید.

هدف از نوشتن نامه، چند سؤال است که این حقیر را بر آن داشت تا به وسیله نامه، آن را بازگو بنمایم.

1. کسی که در محلش رانندگی می کند، مانند راننده تاکسی - و بالاخره راننده ای که داخل شهر رانندگی می کند - الآن که در جبهه، رانندگی می کند، نماز و روزه اش چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر در جبهه، در مقدار مسافت رانندگی می کند، نمازش تمام و روزه او صحیح است.

[سؤال 2293]

2. کسی که در محلش رانندگی می کند، مانند راننده کامیون که همیشه در بیابان است و الآن در جبهه رانندگی می کند، نماز و روزه اش چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارد.

ص: 554

3. کسی که حکم مأموریتش به جبهه، در بهداری یا رزمنده و یا غیره... باشد، اگر با توجه به نیازمند بودن به راننده، اعضای بهداری یا رزمنده، به رانندگی بروند، نماز و روزه شان چگونه است؟ با تشکر، از طرف این حقیر و سایر رزمندگان، در خاتمه، از آن معظم له خواستارم که دعا کنید تا خداوند، گناهان مرا ببخشد.

بسمه تعالی، اگر شغلشان در جبهه، رانندگی و به مقدار مسافت باشد، حکم مسأله قبل را دارد.

دفتر حضرت امام خمینی، روحی فداه

پس از حمد و ثنای آفریدگار یکتا که خالق هستی و آفریننده عالم وجود می باشد و با سلام و درود بر پیامبر خاتم و جانشینان برحقش حضرت علی بن ابی طالب و یازده فرزندش علیهم السلام و با درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و شما مسئولین دفتر حضرت امام خمینی دو سؤال داشتم، لطفاً جواب فرمایید.

1. این جانب با شغل کامیون داری امرار معاش می نمایم و چون دائم السفر هستم نماز و روزه خودم را طبق رساله حضرت امام انجام می دهم لذا يك مسأله تازه ای برایم پیش آمده، از این قرار که کامیون این جانب گاهی اوقات که خراب می شود و احتیاج به تعمیر دارد، این جانب برای به دست آوردن لوازم یدکی آن مجبور می شوم با ماشین کرایه به تهران یا شهرستان های دیگر بروم و لوازم مورد لزوم کامیون خودم را تهیه نمایم و آیا این کار جزء شغل من حساب می شود یا خیر، چون قبلاً در مشهد مقدس از بسیاری از علمای محترم سؤال نمودم و گفتند آن هم جزء شغل شما محسوب می شود و این جانب هم تا به حال در مسافرت این نحوه ای روزه و نماز خودم را کامل انجام داده ام لذا اخیراً از روحانی محترم شهرستان آبیك سؤال نمودم

ایشان فرمودند روزه بنده با این شکل درست نیست. با توجه به مراتب فوق خواهشمندم بفرمایید آیا روزه بنده با نحوی که عرض نمودم صحیح است یا خیر و اگر صحیح نیست تکلیف بنده چیست و روزه های قبل و نمازهای پیش از این چطور می شود؟ قبلاً از لطف شما تشکر می نمایم.

بسمه تعالی، شغل محسوب نمی شود و احکام مسافر دارد و روزه هایی که گرفته باید اعاده و نمازهایی که تمام خوانده قصرأ قضا شود.

2. ضمناً برادری هم يك مسأله دارد که از این قرار است در وقتی که نمی دانسته و متوجه نبوده مال کسی را که گویا بهایی هم بوده خورده و یا سرقت نموده و او هم اکنون در خارج از کشور است و مقداری از اموالش را دولت در اختیار گرفته این برادر که می خواهد خود را تطهیر کند چگونه ممکن است؟

بسمه تعالی، به ورثه مسلمان او رد کند و اگر ندارد به حاکم شرع مراجعه نماید.

در خاتمه از خداوند قادر متعال خواستارم که انقلاب اسلامی ایران را به رهبری امام عزیز به پیروزی نهایی برساند و دشمنان اسلام را به دست مسلمانان خوار و ذلیل بگرداند و امام خمینی را تا انقلاب حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه برای ما حفظ فرماید. والسلام

[سؤال 2296] 1029

2. کسی که مثلاً در کرج سکونت دارد و هر روز از کرج به تهران می آید و در مؤسسه ای کار می کند و شغل او در آن مؤسسه رانندگی است که در تهران و حومه رفت و آمد می کند؛ نماز او در خود آن مؤسسه و خارج آن چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، در خود مؤسسه تا اشتغال به رانندگی ندارد، شکسته است و در راهی که مشغول رانندگی است؛ چنانچه شغل او رانندگی به حد مسافت است، تمام بخواند.

[سؤال 2297] 1064

بسمه تعالی

محضر مقدس رهبر عالی قدر، آیت الله العظمی حاج سید روح الله الموسوی

ص: 556

الخمینی، دام عزه، اولاً سلام عرض می نمایم. بعد از عرض سلام، سلامتی و طول عمر آن رهبر عظیم الشان را از خدای بزرگ طالبیم.

بنده ساکن شهر بابل و محل کارم در شهرساری می باشد و در یک اداره ای شغلم رانندگی است؛ به این معنا که راننده اداره هستم و هر روز ممکن است از حد ترخص خارج شوم و مأموریتم معلوم نیست که به کجاها می روم؛ ممکن است ده فرسخ یا بیشتر و کمتر؛ و امکان هم ندارد قصد عشره کنم؛ چون اولاً امکانات، برای خودم و خانواده ام نیست و ثانیاً این شغلم در تمام ایام سال ادامه دارد. در این صورت، نماز و روزه ام به چه صورت خواهد بود؟ و تا کنون تکلیفم را کامل انجام می دادم. جواب آن را محبت فرمایید که مزید تشکر است.

بسمه تعالی، در غیر وطن، حکم مسافر دارید؛ ولی در ایامی که به رانندگی، به عنوان شغل اشتغال دارید، در صورتی که رانندگی در مقدار مسافت شرعی باشد و ده روز در یک محل اقامت نداشته باشید، نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2298] 1065

بسمه تعالی

سلام علیکم، این جانب در اکیپ وسایل سنگین لشکر 77 خراسان در جبهه خرمشهر خدمت می کنم؛ من در حدود چند ماه است که راننده بولدوزر هستم؛ سؤال من این است: آیا ما هم مانند رانندگان دیگر که رانندگی شغلشان است، باید نماز را تمام بخوانیم یا نه؟ البته الآن تمام راننده های اکیپ وسایل سنگین، نمازشان را شکسته می خوانند و من هم می خواندم؛ از روحانی ای که در گروهان مهندسی بود سؤال کردم که نماز را درست بخوانم یا شکسته؟ ایشان فرمودند: اصلاً نمی شود به شما راننده گفت؛ چون در اختیار فرمانده گروهان هستید و هرچه او دستور داد باید شما انجام بدهید و خودتان اختیاری ندارید؛ چون امکان دارد فرمانده، شما را از رانندگی

ص: 557

بولدوزر بردارد و به کار دیگری غیر از رانندگی بگمارد؛ برای همین نماز را باید شکسته بخوانید. خواهش می‌کنم برای حضرت امام خمینی سؤال مرا مطرح کنید و پاسخ مسأله را بفرستید.

بسمه تعالی، اگر شما را به شغل رانندگی بولدوزر، ولو به طور موقت موظف نموده اند و در طول مسافت شرعی اشتغال به عمل دارید، نماز تمام است؛ ولی چنانچه برای انجام عمل به محل معینی می‌روید و در آن جا انجام وظیفه نموده بر می‌گردید، حکم مسافر را دارید.

[سؤال 2299] 1172

3. راننده از محل خودش به مناطق جنگی برای کمک رسانی می‌رود و به همان شغل رانندگی خودش ادامه می‌دهد؛ قبلاً هم به مسافت شرعی رانندگی می‌کرد. آیا نماز را تمام و روزه بگیرد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر به مقدار مسافت شرعی رانندگی می‌کند، نماز او تمام است و باید روزه بگیرد.

[سؤال 2300] 1172

4. راننده تاکسی که عرفاً راننده است و نیز کسی که گواهی رانندگی را گرفته استخدام شده در مناطق جنگی در مسافت شرعی و یا تبرعاً فی سبیل الله رانندگی می‌کند، آیا نماز را تمام و روزه را بگیرد یا نه؟

بسمه تعالی، با فرض این که مشغول رانندگی در مسافت شرعی هستند نمازشان تمام است.

[سؤال 2301] 1066

بسمه تعالی

1. سربازی در جبهه که وارد شده است شغل رانندگی را در فاصله مثلاً دزفول (که وطن او نیست) تا جبهه که بیش از چهار فرسخ است به عهده او گذارده اند و در روز

ص: 558

رفت و آمد دارد و نه ماه است که مشغول است و در وطن خودش کارش رانندگی بیرون شهری نبوده است. در این فرض در تمام مدت هم نمازش را به خیال دائم السفر بودن تمام خوانده وظیفه اش از نظر گذشته و حال چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور وظیفه تمام است.

2. سربازی که در فاصله بیش از چهار فرسخ در کمتر از ده روز اقامت در جبهه مدتی است رفت و آمد دارد، وظیفه اش از نظر قصر و اتمام چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2302] 1246

2. افرادی که به عنوان راننده استخدام شده اند و برنامه مسافرت آن ها مطابق مأمورین و سرنشین می باشد وظیفه آن ها چیست؟

بسمه تعالی، راننده حکم مسافر را ندارد.

[سؤال 2303] 1067

بسمه تعالی

پیشگاه مبارک مرجع عظیم الشان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه

اشخاصی که در بعضی ادارات دولتی به عنوان راننده استخدام می شوند و در بعضی اوقات، از طرف اداره مربوطه به مأموریت فرستاده می شوند، آیا این اشخاص، حکم دائم السفر پیدا می کنند - که در هنگام مأموریت روزه بگیرند و نماز را تمام بخوانند - یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر مأموریت آن ها رانندگی در حد مسافت شرعی است، نماز آن ها تمام است و می توانند روزه بگیرند.

[سؤال 2304] 1068

بسمه تعالی

سلام بر رهبر کبیر انقلاب، بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

درود بر شهیدان گلگون کفن، از کربلای امام حسین علیه السلام تا هفتاد و دوتن کربلای

ص: 559

به درخواست عده کثیری از کارمندان فنی ترابری ارتش جمهوری اسلامی خواستیم مسأله ای را که هنوز کسی نتوانسته برایش حل نماید، شما محبت بفرمایید آن را حلاجی نموده و از رسانه های گروهی، در اختیار امت حزب الله قرار دهید تا برای همگان روشن گردد.

مسأله از این قرار می باشد: ما به عنوان فنی در ارتش استخدام شدیم؛ ولی چون شغل ما راننده می باشد، کارمان روی برنامه معینی پیش نمی رود؛ مثلاً 18 کیلومتری تهران کرج که اداره می باشد، محل کار ما هست. ما را از آن جا به مقصد آبیگ قزوین می فرستند برای مأموریت - به مدت یک ماه - که خودروی خود را در آن جا می بریم برای بردن بار درون آن اداره، و خودمان با سرویس اداری ایاب و ذهاب داریم، و یا این که به مقصد منظره قم و یا به منطقه جنگ می رویم. ما نمی دانیم که آیا دائم السفر حساب می شویم تا طبق مسأله 1311 که در رساله امام ذکر شده و یا مسائل دیگر که گفته شده: کسی که شغلش رانندگی است نماز او درست می باشد، نمازمان را درست بخوانیم، یا این که دائم السفر حساب نمی شویم و نمازمان شکسته است؟ در صورتی که ما نه دائم السفر هستیم، و نه این که دائم در وطن؛ و لذا مسأله خود را نمی دانیم و از هر روحانی هم که سؤال می کنیم می گویند: باید از دفتر امام سؤال شود. از این رو مزاحم شما برادران شدیم و نظر خواستیم. ضمناً از شما کمال سپاسگزاری را داریم.

در ضمن منزل ما در کرج، شهرک فردیس می باشد و تا وطن اصلی ما... کیلومتر می باشد. وطن ما شمیران می باشد و ما می خواهیم به تهران برویم و قصد زندگی در کرج را نداریم. نماز ما چگونه است؟ شکسته یا درست؟

بسمه تعالی، اگر شغل شما در مدت مذکور، رانندگی در مقدار مسافت شرعی است، در آن مدت، وظیفه شما تمام است.

محضر مبارک مرجع تقلید شیعیان جهان و رهبر مسلمین، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی، محترماً؛ تقاضامند است نظر مبارک را در زمینه مسائل مشروحه ذیل بیان فرمایید که ضروری است:

1. شخصی راننده ارتش است و برنامه کارش از نظر دستور اداری کاملاً مشخص نیست که در چه مواقعی می باشد، هر لحظه احتمال مسافرت برای انجام کار اداری هست. شاید ده روز به تهران برود یا بیست روز به جایی نرود. بر طبق نیاز و ضرورت اداری برنامه کارش را تنظیم می کنند و به دست خودش نیست. در موقعی که برای انجام مأموریت می رود، حکم نماز و روزه اش چگونه است؟ هنگامی که در محل سکونت خانواده اش می باشد چگونه است؟ البته محل سکونت هم وطنش نیست و احتمال دارد مدت دو سال باشد و بعد منتقل شود به شهر دیگری.

بسمه تعالی، در وقت انجام مأموریت که به مقدار مسافت یا بیشتر رانندگی می کند، تمام بخواند و در محل سکونت که وطن او نیست، بدون قصد اقامت ده روز، شکسته بخواند.

2. درباره مسأله شماره 1490 رساله عملیه امام در مورد مکروهیت نماز جماعت با مسافر توضیح دهید که باتوجه به ضرورت وحدت و نتیجه مؤثر آن منظور از این مکروهیت و تأثیر آن در مقبولیت نماز چگونه است؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است، و کراهت به معنی این است که ثواب آن از جماعت های دیگر کمتر است.

3. افرادی از پرسنل ارتش هستند که فاصله محل کارشان با منزل مسکونی شان که در پایگاه می باشد بیست و چهار کیلومتر است و یک روز کار و دو روز استراحت می کنند. با توجه به آن که حداقل مدت مأموریت آن ها در پایگاه دو سال و یا احتمالاً بیشتر می باشد و بعد از آن منتقل می شوند و آن جا برای آن ها جنبه وطنی ندارد، تکلیف آنان از نظر نماز و روزه در محل کار و در محل مسکونی چگونه است و تکلیف خانواده هایشان که به صورت ثابت در محل مسکونی هستند چگونه است؟

بسمه تعالی، در محل کار نمازشان شکسته است و در محل سکونت نیز اگر وطن آن‌ها نباشد، بدون قصد اقامت ده روز، باید شکسته بخوانند.

4. داشتن منزل مسکونی از احتیاجات و ضروریات اولیه هر کس می‌باشد و از طرفی برای افراد تمکن خرید یک مرتبه نیست و باید از طریقی برای خرید خانه پس انداز کنند و یا به صورت حساب سپرده ثابت در بانک بگذارند تا پس از یک سال دو برابر آن را وام بگیرند، حال این پول خمس دارد یا نه؟ در صورت مثبت بودن جواب، آیا طریقه ای وجود دارد که بتوان ضمن نگهداری سرمایه و حفظ آن برای خرید خانه، از خمس دادن معذور باشد؟

بسمه تعالی، پس انداز اگر از حقوق است خمس دارد.

[سؤال 2306] 1070

بسمه تعالی یکم ربیع الاول 1402 ق

پس از درود فراوان به پیشگاه اقدس قائد عظیم الشان و رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، نایب بر حق امام زمان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، روحی فداه

به عرض می‌رساند: راننده ای در ماشین دیگران - که راننده اش دیگری است - مسافرت می‌کند و در محل کارش که مسافت آن حدود هشت فرسخ است، ماشین صاحب کار را برمی‌دارد و مشغول رانندگی می‌شود. رانندگی او گاهی در محیط کار و گاهی در مسافت زیادی می‌باشد که بیش از چهار فرسخ است. مستدعی است، بیان فرمایید: آیا این گونه اشخاص حکم راننده را دارند که شغلش مسافرت است و یا حکم شخصی که شغلش در سفر است؟ با درخواست سلامت و طول عمر آن جناب از پروردگار متعال

بسمه تعالی، در فرض مذکور تمام بخوانید.

[سؤال 2307] 1071

بسمه تعالی

در رانندگان جبهه و مانند آن، آیا بین رانندگان وسایل سنگین با دیگران فرقی

ص: 562

هست؟ مثلاً رانندگان غلتک یا بولدوزر و امثال آن که مسافت کمی در روز می پیمایند، با این که در اصل مسافرنده و معلوم نیست ده روز در آن جا بمانند؛ تکلیف نماز و روزه آن ها چیست؟

بسمه تعالی، کسانی که شغلشان رانندگی در حد مسافت شرعی نیست، حکم سایر راننده ها را ندارند و باید نماز را شکسته بخوانند.

[سؤال 2308] 1072

بسمه تعالی 1362 / 2 / 26

محضر رهبر کبیر انقلاب، آیت الله خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از ابلاغ سلام؛ ما رزمندگان مستقر در جبهه ها استدعا داریم حکم مسائل زیر را ابلاغ فرمایید.

افرادی که به طور موقت چند ماهی در جبهه به رانندگی اشتغال دارند و شغل اصلی شان چیز دیگری است و هر چند روز یک بار چند کیلومتر رانندگی می کنند، تکلیفشان را نسبت به نماز و روزه معین کنید؛ این فرد، هر دو ماه یا سه ماه، با ماشین مسافربری به عنوان مسافر به شهر خود می رود و بر می گردد؛ تکلیف او نسبت به نماز و روزه اش چیست؟ آیا باید تمام بخواند، یا تا دوباره کار رانندگی اش شروع شود باید شکسته بخواند؟ در ضمن، تکلیف نمازهای گذشته که نمی دانسته و شکسته خوانده چیست؟ آیا باید دوباره بخواند یا لازم نیست؟ از شما خواهش می کنیم که مسأله را بشکافید؛ چون ما در حال سردرگمی هستیم. والسلام

بسمه تعالی، اگر کار او در جبهه رانندگی است که به حد مسافت هم (45 کیلومتر) می رود، وظیفه او در آن جا تا وقتی مشغول به کار مزبور هست تمام است؛ و چنانچه در محلی ده روز بماند، بعد از آن در سفر اولی که در شغلش می کند، نمازش قصر است.

ص: 563

حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی

محترماً معروض می دارد: افرادی هستند در ادارات و سپاه و ژاندارمری که شغل رسمی آن ها رانندگی است؛ لکن خیلی اوقات، محل تردد و انجام مأموریت آن ها مادون مسافت است، و خیلی اوقات بیشتر از مسافت، یک برنامه منظمی ندارند؛ بلکه تابع جریانات واقعه هستند - ممکن است بعضی اوقات مثلاً 20 روز به حد مسافت نروند، و ممکن است بعضی اوقات 20 روز دنبال هم، بیشتر از مسافت بروند - آیا نماز این افراد، قصر است یا تمام؟ والسلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، تمام است.

محضر رهبر عالی قدر جمهوری اسلامی ایران، امام خمینی

پس از تقدیم ابلاغ سلام و جویای احوال پرسى، سلامتی شما را از خداوند تعالی و بخشنده مهربان خواستارم؛ و عملیات پیروزمندانه دلیران اسلام و سال نورا به پدر بزرگوارم و خانواده محترم گرامی از صمیم قلب تبریک عرض می نمایم. امیدوارم که هرچه زودتر این جنگ در تمام دنیا به نفع اسلام به پایان برسد و مستضعفین جهان پیروز گردند.

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. من راننده دستگاه های سنگین هستم که در حدود 5 سال است در کارخانه آجر آریا شید کار می کنم. از منزل تا سر کارم - که در جاده ساوه می باشد - 27 کیلومتر است که رفت و برگشت، 54 کیلومتر است. می خواهم بدانم نماز و روزه من چگونه است؟ کامل بخوانم یا شکسته؟

بسمه تعالی، اگر در مقدار مسافت شرعی، شغل رانندگی دارید، نماز تمام و روزه صحیح است.

2. بگوئید زن شوهردار مسلمان چگونه باید تقلید کند؟ و می تواند عقیده دیگری به جز اسلام داشته باشد و در این صورت سزایش چیست؟

بسمه تعالی، زن در تقلید، مستقل است؛ ولی در امور زناشویی باید از شوهر اطاعت کند و بدون اجازه شوهر نمی تواند از منزل خارج شود.

[سؤال 2311] 3628

3. آن هایی که با حکم رانندگی در ادارات استخدام می شوند: اگر عموماً مسافتشان کمتر از چهار فرسخ باشد و استثنائاً از چهار فرسخ بیشتر بروند، آیا حکم راننده بر آن ها جاری است؟

بسمه تعالی، اگر شغل آن ها رانندگی - در اعم از مسافت و غیر مسافت - است، باید در سفر شغل، تمام بخوانند.

[سؤال 2312] 3628

4. اگر کارشان طوری باشد (مانند مأموران آمار) که مثلاً سه ماه یا بیشتر یا کمتر، در اداره می مانند و بقیه اوقات سال را به مأموریت می روند، آیا آن ها نیز حکم راننده را دارند؟

بسمه تعالی، در مدتی که مشغول به سفر و رانندگی هستند، تمام بخوانند و مدتی که در اداره هستند، شکسته بخوانند.

[سؤال 2313] 1075

بسمه تعالی 1361 / 9 / 12

حضور محترم سروران گرامی، مسئولین دفتر امام خمینی، روحی له الفداء

محترماً به عرض می رسانم که این جانب راننده کامیون کمپرسی می باشم و در شهر انجام وظیفه می نمایم. در روز، به شعاع 60 کیلومتر یا بیشتر رفته و بر می گردم؛ اغلب

ص: 565

اوقات هم، شب‌ها در خانه هستم و گاهی اتفاق می‌افتد که به شهرهای دور دست بروم؛ مثلاً ماهی دوبار. ماشین کمپرسی، متعلق به خودم است. آیا نماز این جانب، شکسته است یا تمام؟

بسمه تعالی، در سفری که در شغل خودتان که رانندگی است می‌کنید، نماز شما تمام است و در شهر اگر وطن شما نیست، احتیاط کنید.

[سؤال 2314] 1076

بسمه تعالی 1361/7/8

جماران، دفتر امام

1. کلیه رزمندگان مردمی و نظامی که بیش از یک ماه در جبهه‌های حق بر علیه باطل، در خط مقدم، خط پشتیبانی و خط تدارکاتی، در منطقه و محورهای اطراف آن هستند، به چه نحوی باید نمازهای چهار رکعتی خود را به جا آورند؟

2. کسانی که در جبهه مانند محل سکونت و خدمتی خود، شغل و کارشان اعم از رانندگی و تدارکات است که تا خاتمه خدمت شغلشان به همین نحو می‌باشد و بیش از یک ماه در مأموریت هستند نمازشان قصر است یا تمام؟

بسمه تعالی، کسانی که شغلشان رانندگی در مقدار هشت فرسخ شرعی یا بیشتر است و نیز کسانی که کارشان به نحو دوره گردی در مقدار هشت فرسخ شرعی است و نیز کسانی که می‌دانند ده روز در یک محل می‌مانند، نمازشان تمام است و کسانی که نمی‌دانند چند روز در یک محل می‌مانند، تا سی روز، نمازشان قصر است و اگر تا سی روز در آن محل ماندند، از روز سی و یکم نمازشان تمام است در آن محل.

[سؤال 2315] 1077

بسمه تعالی

1. شخصی در سپاه پاسداران استخدام می‌شود به عنوان راننده و در آن جایی که

ص: 566

استخدام شده، متجاوز از مسافت شرعی است نسبت به وطنش؛ و هر پانزده روز، یک مرتبه به وطن و خانه اش مراجعت می نماید و مدت پنج روز یا بیشتر - به عنوان مرخصی - در وطن می ماند. نظر مبارك را در رابطه با نماز و روزه اش بیان فرمایید.

بسمه تعالی، در وطن و در سفری که به رانندگی اشتغال دارند، نمازشان تمام است.

[سؤال 2316]

2. شخص مذکور، زمانی که در محل خدمت است، همه روزه به مأموریت نمی رود؛ مثلاً ضمن ده روز یا پانزده روز، دو یا سه سفر یا کمتر به مأموریت می رود، به حد مسافت شرعی یا بیشتر. آیا حکم نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، در مدتی که در محل خدمت است و اشتغال به رانندگی ندارد، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2317]

3. همان شخص راننده مستخدم در سپاه، پانزده روز مرتب به مأموریت می رود و بسا می شود که ده روز در محل خدمت می ماند، بدون آن که بدانند مأموریت دارد یا نه. نماز و روزه اش چگونه باید باشد؟

بسمه تعالی، مدتی که مشغول رانندگی است، تمام بخوانند و مدتی که در محل خدمت است، حکم مسافر دارد.

4. نظر مبارک امام راجع به نوعی ماهی که در این منطقه، مشهور است به قباد و حلوا سفید و خاری که غالباً و به تحقیق، بیشتر آن ها در دام صیاد در آب می میرند، چیست؟ آیا خوردن آن جایز است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر در آب بمیرد، حرام است.

[سؤال 2318] 1078

بسمه تعالی 1361 / 12 / 7

محضر مبارک رهبر عالی قدر، بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، آیت الله العظمی

ص: 567

امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

احتراماً؛ معروض می دارد: به سؤال های ذیل، پاسخ عنایت فرمایید.

در بین افرادی که به جبهه می روند، رانندگانی هستند که شغل آن ها در وطن، رانندگی نیست و یا اگر راننده هستند، در شهر با تاکسی و مانند آن مشغول کار می باشند و در مادون مسافت، در نقل و انتقالند؛ ولی وقتی به جبهه می روند، یک ماه یا دو ماه یا کمتر یا بیشتر - به طور موقت - ماشینی در اختیار آن ها گذاشته می شود که افراد و یا بارهایی را جابه جا کنند و تقریباً همه روز در جبهه، کارشان همین است و مسافت هایی را طولانی و یا کوتاه می پیمایند. در این جا چند سؤال مطرح است:

1. آیا این گونه افراد، در این مدت که در جبهه هستند، باید نماز را تمام بخوانند و یا شکسته؟

2. در صورتی که باید نماز را تمام بخوانند، آیا سفر اول استثنا است یا خیر؟

بسمه تعالی، در سفرهایی که به عنوان راننده، در جبهه رفت و آمد می کند - غیر از سفر اول - نماز تمام است.

[سؤال 2319]

3. در صورتی که استثنا باشد سفر اول، مبدأ و انتهایش کجا است؟ آیا از وقتی که از وطن - مثلاً قم - در آمده، تا به وطن بر می گردد، سفر اول است (البته فرض این است که قصد اقامه، در هیچ جای سفر ندارد) و یا این که همین که این شخص، مثلاً وارد دزفول شد و یک سفر از دزفول به اهواز رفت و برگشت به دزفول، سفر اول تمام می شود؟

بسمه تعالی، با برگشت به دزفول در فرض مسأله، سفر اول پایان می پذیرد.

[سؤال 2320]

4. آیا در فرض مسأله، فرقی هست بین کسی که از قم ماشین را در اختیار بگیرد و بین کسی که وقتی به جبهه رسید، ماشین در اختیارش قرار داده می شود؟

ص: 568

بسمه تعالی، در حکم مسأله، فرقی نمی آورد؛ مگر این که از قم، شغل رانندگی برای او تعیین شود که سفر اول، تا اهواز است.

5. با ملاحظه این که نظر مبارک حضرت امام این است که شهید معرکه، غسل ندارد و مس بدن او نیز موجب غسل نمی شود، چند سؤال پیش آمده است: حدود معرکه در جبهه ها چقدر است؟

بسمه تعالی، تمام محیطی که رزمندگان، در شئون مختلف، با فواصل مخصوص، در مقابل دشمن، مشغول وظیفه خاص خود می باشند.

6. اگر مثلاً رزمنده ای پشت توپ دوربرد، مشغول شلیک به طرف دشمن است و یا با ضدهوایی کار

می کند، ولی در فاصله زیادی (ده ها کیلومتر دورتر از خط اول جبهه)، اگر این گونه افراد، مورد هجوم هوایی دشمن قرار گرفتند و کشته شدند، چه حکمی دارند؟

بسمه تعالی، در موارد مذکوره، حکم شهید دارند.

7. افرادی که نمی جنگند، ولی برای تبلیغ و یا درست کردن راه و یا رساندن غذا و کمک های پزشکی مشغول شده اند، اگر کشته شوند، چه حکمی دارند؟ (با ملاحظه این که بعضی از این ها در فاصله ای زیاد از خط اول جبهه هستند و ممکن است در اثر حمله هوایی دشمن کشته شوند).

بسمه تعالی، در صورتی که جزء نیروی جبهه محسوب شوند، حکم شهید دارند.

8. افرادی که در حین رزم و یا موقع پیشروی، به واسطه افتادن در آب و یا حادثه ای دیگر، مثل تصادف ماشین و پرت شدن از کوه و یا موتور کشته می شوند، چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، ثواب شهید دارند؛ ولی غسل و کفن ساقط نیست.

9. افرادی که مجروح، به اورژانس نزدیک به جبهه می رسند و در آن جا می میرند، چه حکمی دارند؟

بسمه تعالی، حکم مسأله سابق را دارند.

10. با ملاحظه آن که روزه مندور، در سفر جایز است - با شرایطی که در تحریر بیان فرموده اید - آیا مراد، این است که روز معینی را نذر کند - مثلاً اول ماه - و یا این که اگر نذر کند روزی را روزه بگیرد - چه در سفر و چه در حضر را نیز شامل می شود؟

و آیا این حکم، مخصوص کسی است که در حضر باشد و نذر کند و یا این که در سفر هم می تواند نذر کند؟

بسمه تعالی، مراد، فرض دوم است و یا روزه در سفر را نذر نماید و فرقی بین این که خواندن صیغه، در حضر باشد یا سفر نیست.

11. نظر به وجه و کفین زن اجنبی، بدون قصد لذت و بدون ریبه، چه حکمی دارد؟ و آیا نظر کردن به

زن هایی که در صفحه تلویزیون ظاهر می شوند، جایز است یا خیر و یا این که فرق است بین فیلم مستقیم و غیر مستقیم؟

بسمه تعالی، در فرض عدم مفسده، مانع ندارد و فیلم، حکم عکس را دارد.

12. در موسیقی مطرب که استماع آن حرام است، آیا طرب شخصی مناط است و یا نوعی؟

بسمه تعالی، میزان، مطرب در نظر عرف است.

13. کسانی در جبهه هستند که مقررشان يك جا است و به طور مردد تا يك ماه، يك جا می مانند که باید از روز سی و یکم نمازشان را

تمام بخوانند. سؤال این است که حتی آنان که هر روز به مادون مسافت می روند و به آن جا بر می گردند، همین حکم را دارند یا خیر؟

بسمه تعالی، باید در محل واحد متردداً بمانند؛ ولی بیرون رفتن تا کمتر از مسافت، به مقدار چند ساعت در طول مدت، مضر نیست.

[سؤال 2321] 1079

بسمه تعالی

1. شخصی که از وطن خود حرکت می کند به قصد مسافت با شغل رانندگی و به مقصد که رسید از مقصد به مقصد دیگری که به حد مسافت است می رود و از آن جا به جای دیگر و گاهی به همان مقصد اول یا دوم بر می گردد و گاهی هم به آن جا بر نمی گردد بلکه همین طور از محلی به محلی و بعداً بر می گردد به وطن، تمام این مسافرت ها يك سفر است و نماز این شخص قصر است یا این که تفصیلی در این مسأله هست، هر چه وظیفه است امر بفرمایید جواب مرقوم فرمایند.

بسمه تعالی، سفر اول سفری است که به مقصد اول می کند و رفتن به هر مقصد سفرهای جداگانه است و سفرهایی که به غیر مقصد اول می کند حکم سفر اول را ندارد.

[سؤال 2322]

2. شخصی که از وطن می رود به محلی و در آن محل شروع می کند به رانندگی به جاهای مختلفی می رود و بر می گردد به همان محل که ممکن است چند ماهی این

ص: 570

شغل را داشته باشند در چه وقت نماز این گونه اشخاص تمام است.

بسمه تعالی، در غیر سفری که به مقصد اول می کند حکم من شغله السفر را پیدا می کند.

[سؤال 2323] 1080

بسمه تعالی

محضر محترم رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی

مستدعی است مسأله زیر را جواب صریح مبذول فرمایید.

1. افرادی که شغل آن ها رانندگی می باشد که همه روزه به طور دائم چندین بار از شهرستان ورامین به تهران رفت و آمد می نمایند - که 42 کیلومتر تا منزلشان فاصله دارد - آیا نماز و روزه آن ها چه صورتی دارد؟ ضمناً امور زندگی آن ها از رانندگی می گذرد.

بسمه تعالی، نمازشان تمام و روزه آن ها صحیح است.

2. افرادی که شغل آن ها کارمند اداری می باشد، که روزانه یک مرتبه رفت و یک مرتبه برگشت به منزل که فاصله آن ها 42 کیلومتر می باشد دارند، آیا نماز و روزه آن ها چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

3. آیا مسائل بالا را می توانند از مرجع دیگر تقلید نمایند؟

بسمه تعالی، در مسائل مورد فتوا عدول جایز نیست.

[سؤال 2324] 1213

2. عده ای از برادران که در جهاد سازندگی به عنوان راننده جهاد استخدام می شوند و به محل هایی رفت و آمد می کنند که از هشت فرسخ زیادت است، البته این ها در اختیار جهادند که روی تراکتور، لودر و غیره هستند، آیا نماز در این صورت قصر است و روزه به هم خورده یا نه؟

بسمه تعالی، در سفر شغلی اگر به مقدار مسافت شرعی باشد، نماز تمام و روزه صحیح است.

ص: 571

آیا راننده نمازش تمام است؟ تکلیف برادرانی که شغلشان رانندگی نیست و در جبهه رانندگی می کنند چیست؟

بسمه تعالی، کسی که شغلش - ولو موقت - رانندگی در مقدار مسافت شرعی باشد، نمازش در سفر شغلی تمام است.

محضر مقدس رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی نایب الامام، امام خمینی، دام ظلّه الوارف

بعد از عرض دعا و سلام، طول عمر آن رهبر را از درگاه احدیت خواستارم.

مشهور است که فتوای آن حضرت در مورد سفر بالنسبة ب- «من شغله السفر» تمام است و بالنسبة ب- «من شغله في السفر» قصر؛ خواستم بفرمایید که آیا کسانی که در جهاد سازندگی به عنوان راننده جهاد کار می کنند و به همین عنوان هم استخدام می شوند و لکن در اختیار جهادند، آیا نمازشان قصر است یا تمام؟ و آیا روزه شان به هم خورده یا صحیح می باشد؟

بسمه تعالی، کسی که شغل او رانندگی در مسافت شرعی است - خواه در استخدام اداره یا نهادی باشد و خواه آزاد کار کند - نماز او در سفر شغلی تمام است.

5. اگر شخصی که شغل وی رانندگی باشد، با ماشین دیگری که راننده آن، شخص دیگری است مسافرت کند، آیا حکم مسافرت دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، در سفری که شغل او نیست، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2328] 1083

بسمه تعالی

آقایانی که در اداره، برای رانندگی استخدام شدند و همیشه، مقدار هشت فرسخ شرعی را رفت و آمد دارند و ماشین، مال اداره هست، آیا کثیر السفر هستند و باید نماز را تمام بخوانند و روزه را نیز بگیرند یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2329] 1084

بسمه تعالی

با سلام و درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی، دامت برکاته

اگر چه سعادت دیدار شما را نداشتم و هنوز شما را ندیدم، ولی امیدوارم خداوند بزرگ آرزوی دیدار شما را برآورده کند؛ ان شاء الله

1. در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، در مشهد مقدس، در قسمت موتوری به عنوان راننده، مشغول به کار هستم؛ گاهی از وقت ها مأموریت خارج از شهر می روم که بیش از هشت فرسخ شرعی می باشد و بعضی از مأموریت ها را صبح می روم و شب بر می گردم. بفرمایید: نماز من چگونه است؟ آیا شکسته است یا صحیح؟ و اگر در ماه مبارک رمضان اتفاق افتاد، روزه من صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر اشتغال به رانندگی دارید، نماز شما تمام و روزه شما صحیح است.

[سؤال 2330]

2. به عنوان راننده به جبهه رفتم؛ ولی چند روزی به من ماشین تحویل ندادند و در این مدت، بلا تکلیف ماندم و با ماشین دیگران - که رانندگی را خود به عهده داشتم، برای استحمام و کارهای شخصی - بیش از هشت فرسخ را طی کردم. بفرمایید: در این

ص: 573

مدت، نماز من چگونه است؟ و اگر ماشین تحویلیم دادند، بعد از مأموریت اول، نماز و روزه من چگونه است؟

بسمه تعالی، تا مشغول به شغل خودتان که رانندگی است نشوید، حکم مسافر دارید؛ ولو با ماشین خودتان به جایی بروید.

[سؤال 2331] 1085

بسمه تعالی 1361 / 9 / 30

محضر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، با سلام به امام عزیز و درود به رزمندگان عزیز

این جانب قبل از این که به خدمت سربازی احضار شوم، شغلم درس خواندن بوده است و گاهی در وقت بیکاری، رانندگی می نمودم؛ ولی الآن که در خدمت سربازی هستم، در هفته چند روز از همدان به قزوین می روم و گاهی اوقات هم به منطقه عملیاتی جنگی می روم و گاهی مدتی هم در آن جا می مانم. در هر دو صورت، نمازم را باید چگونه بخوانم؟ عمر امام مستدام باد

بسمه تعالی، اگر به کار رانندگی اشتغال دارید، تا مشغول رانندگی هستید، نماز شما تمام است؛ و در غیر این صورت، باید شکسته بخوانید.

[سؤال 2332] 1086

بسمه تعالی 1361 / 3 / 4

محضر محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

لازم به توضیح است که شغل این جانب، راننده اداری است. در رابطه با شغلم، با مسأله زیر، رویه رو هستم:

این جانب در طی سال، به مأموریت های بین یک روز تا بیش از ده روز به خارج از شهر می روم؛ در فصل های بهار، تابستان و پاییز، در طی یک ماه ممکن است دو و یا سه مرتبه به مأموریت بروم و در فصل زمستان طی سه ماه، یک یا دو مرتبه.

باتوجه به متن بالا خواهشمند است حکم شرعی این جانب را در مورد شکسته یا

ص: 574

کامل خواندن نماز و همچنین در مورد روزه گرفتن بیان فرمایند.

بسمه تعالی، اگر شغل شما رانندگی در حد مسافت شرعی است، در سفری که در شغل خود می کنید، نماز شما تمام است و در مدت ماندن در محل، اگر آن جا وطن شما نیست، حکم مسافر دارید و اگر ده روز در جایی ماندید، در سفر اولی که بعد از آن در شغل خود می کنید، باید شکسته بخوانید.

[سؤال 2333] 1087

بسمه تعالی دوم جمادی الثانی 1400 ق

شخصی هفته ای يك روز یا بیشتر یا کمتر شغلش مسافرت است. آیا وظیفه وی در تمام فروض، تمام خواندن است یا تفصیلی در بین است؟ در فرض تمام، آیا تنها در وقت شغل، وظیفه تمام می باشد و یا در تمام هفته؟

سید موسی شبیری زنجانی

بسمه تعالی، با فرض این که شغل او سفر است، در خصوص سفرِ شغل، نماز او تمام است و در فرض مسأله تفصیلی نیست.

[سؤال 2334] 1088

بسمه تعالی

محضر محترم حضرت امام خمینی، روحی له الفداء

شخصی گواهینامه رانندگی گرفته است و قصد دارد از طریق رانندگی امرار معاش کند. وی می آید در اداره و یا نهادی مثل سپاه در رابطه با رانندگی مشغول به کار می شود. البته این شخص ممکن است به صورت رسمی یا قراردادی و موقت استخدام آن اداره یا نهاد گردد.

شخص فوق ممکن است در طول هفته و یا ماه، بر اساس مأموریت هایی که به وی داده می شود، همیشه در مسافرت باشد. احتمال هم دارد در طول هفته و ماه اصلاً مأموریت خارج شهر به وی نخورد. نماز و روزه چنین فردی در طول مأموریت چه

ص: 575

صورتی دارد؟ لازم به تذکر است که این شخص راننده آن اداره یا نهاد می باشد و مأموریت هایی که به وی می خورد در رابطه با رانندگی می باشد. والسلام

بسمه تعالی، اگر شغل او رانندگی است به طوری که گاهی به حد مسافت هم می رود، نماز او در وقتی که به شغل مزبور اشتغال دارد تمام است و همچنین در مدتی که در شهر به انتظار مأموریت می ماند به طوری که از شؤن کار او است، باید تمام بخواند.

[سؤال 2335] 1089

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی

این جانب در بروجرد اقامت دارم و شغلم پیمانکاری است، من در هر ماه یا هر برج، یک الی 15 روز در مسافرت هستم؛ ولی شب به منزل خود بر می گردم. این مسافرت من بیست فرسخ تا پنج فرسخ یا بیشتر یا کمتر است و تاکنون نماز تمام خوانده و روزه خود را گرفته ام و متوجه نبودم به فتوای امام که در توضیح المسائل فرموده اند: فقط راننده می تواند نماز تمام خوانده و روزه خود را بگیرد، من تکیه بر این کلمات کردم؛ چون واقعاً میل ندارم که روزه را افطار کنم و یا نماز را شکسته بخوانم. امام در توضیح المسائل فرموده اند که این روزه و نماز تمام از غیر راننده صحیح نیست و همچنین گفته اند نباید روزه را بگیری و باید نماز را شکسته بخوانی. امام! می توانم این دو مسأله را از رساله دیگری بخوانم و از مجتهد دیگری این دو را تقلید کنم؟ خواهشمندم مرا یاری کنید و جواب این مسأله را به من بدهید.

بسمه تعالی، کسی که سفر، شغل او نیست نماز و روزه اش در سفر، قصر است؛ و مسأله از موارد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 2336] 1316

2. سربازانی هستند که از استان اصفهان نمی باشند و فعلاً در پاسگاه پلیس راه

ص: 576

سگزی مشغول خدمت هستند. بعضی رانندگی می کنند - گاهی کمتر از چهار فرسخ و گاهی بیشتر از چهار فرسخ - خلاصه، فعلاً راننده پلیس راه سگزی می باشند و در ضمن، کارشان طوری می باشد که قصد ده روز نمی توانند بکنند. نماز و روزه این ها چگونه است؟

و دسته دوم سربازانی هستند که فعلاً در پلیس راه سگزی مشغول کارند، اما شغلشان رانندگی نیست و این ها هم نمی توانند قصد ده روز بکنند. نماز و روزه این ها چگونه است؟ و اگر این دسته، نمازشان قصر و روزه را نباید بگیرند، سؤال می کنند که مرخصی ما در سال 20 روز است؛ بقیه روزه ها را کی قضا کنیم؟

بسمه تعالی، در غیر وطن اگر نتوانند قصد اقامت ده روز نمایند، نماز قصر است و روزه صحیح نیست؛ مگر کسانی که شغل رانندگی دارند در مسافت شرعی. و قضای روزه باید تا قبل ماه رمضان سال بعد انجام شود.

[سؤال 2337] 2032

5. در سپاه، بعضی از برادران راننده از اداره های مختلف، به عنوان مأمور به خدمت - دو یا سه یا چهار ماه - مشغولند که جمعاً کمتر از شش ماه راننده سپاه است. آیا در سفر بیشتر از هشت فرسخ، نماز و روزه اش چه صورت پیدا می کند؟

بسمه تعالی، اگر در مسافت شرعی رانندگی نماید، نمازش تمام است.

[سؤال 2338] 1090

بسمه تعالی 1361 / 3 / 4

پیشگاه مبارک رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، دام ظلّه العالی، سلام علیکم

1. تقاضا می شود بفرمایید: «تکلیف نماز و روزه خلبانان هواپیماهای شکاری که اغلب روزها از پایگاه پرواز می نمایند و مسافتی خیلی بیشتر از حد شرعی را طی نموده و مجدداً مراجعت می نمایند چیست»؟

ص: 577

بسمه تعالی، حکم راننده را دارند.

2. ضمناً با توجه به این که اغلب پرواز می کنند؛ آیا می توانند در پایگاه قصد اقامت ده روز بنمایند یا خیر؟

بسمه تعالی، نمی توانند قصد ده روز کنند؛ مگر بدانند که ده روز در آن جا می مانند.

3. خلبانان مذکور گاهی اوقات ساعت های متمادی در پرواز هستند و احتمال دارد در بعضی از پروازها نمازشان قضا شود؛ آیا می توانند در پرواز نماز بخوانند یا خیر؟ در صورت امکان ادای نماز در پرواز، کیفیت آن را بیان بفرمایید.

بسمه تعالی، مانع ندارد. ولی باید رو به قبله بایستند.

[سؤال 2339] 1230

3. رانندگانی که در استخدام ژاندارمری هستند و همیشه به اطراف مأموریت دارند وظیفه نماز و روزه آن ها چیست؟

بسمه تعالی، با فرض این که در مقدار مسافت شرعی رانندگی می کنند، نمازشان تمام است.

[سؤال 2340] 1091

بسمه تعالی 16 / 3 / 1361

پیشگاه حضرت آیت الله العظمی رهبر کبیر، نایب الامام خمینی، زید عمره

عرض می شود: پس از سلام؛ سلامتی وجودتان را از درگاه خداوند متعال خواستارم. من یک نفر کاسب صاحب مغازه در تبریز هستم که هر روز صبح از قریه باویل سفلی برای کسب روزی می روم تبریز که چهار فرسخ است و غروب بر می گردم. چون ماه مبارک رمضان در پیش است روزه من صحیح است یا نه؟ کسب همیشگی بنده همین است و مجبور هستم بیایم و بروم، و در محل کسب جایی ندارم و ممکن نمی شود که ماه رمضان را بمانم. اگر روزه بنده صحیح است، امر فرمایید، و اگر صحیح نیست و باید بخورم پس من که تا آخر سال مجبورم بروم تبریز و غروب برگردم محل خودم، قضایش چطور می شود و کی قضای روزه ها را بگیرم؟ این مسأله

ص: 578

مورد ابتلای جمعی از مردم است. جوابش را به طور صریح امر فرمایید، تا آسوده خاطر شده حضرت عالی را یک عمر دعاگو شویم.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2341] 1092

بسمه تعالی

کسی که راننده اتومبیل شخص دیگری است، اگر در برخی از موارد، خود آن شخص رانندگی را عهده دار شود، تکلیف راننده اصلی در مورد نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، اگر به عنوان راننده، مالک اتومبیل را در سفر همراهی کند، حکم سفر شغلی مترتب است.

[سؤال 2342] 1093

بسمه تعالی

دفتر رهبر کبیر انقلاب اسلامی، سلام علیکم

بدین وسیله به استحضار می رساند برای تعدادی از پرسنل هوانیروز سؤالاتی مطرح است که جهت استفتا از امام خمینی، به آن دفتر فرستاده می شود؛ مقرر فرمایید پاسخ آن ها به این دایره اعلام، تا به پرسنل مربوطه ابلاغ گردد.

1. نماز پرسنلی که شغلشان خلبانی است و پرواز می نمایند چگونه است؟

بسمه تعالی، تمام است.

2. پرسنلی که شغلشان خلبانی است ولی در حال حاضر به عنوان فرمانده، انجام وظیفه می کنند و امکان دارد در سال، یک بار پرواز نمایند، نمازشان چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

3. خلبان ها در هنگام پرواز به منظور ایمنی، از کلاه و دستکش مخصوص پرواز و همچنین پوتین که همگی ساخت کشورهای خارج می باشد - به طوری که در داخل کلاه، مقداری چرم، ولی پوتین و

ص: 579

دستکش، تمامی از چرم می باشد - استفاده می کنند، آیا در اثر عرق کردن، سر و دست و پا نجس می شود؟

بسمه تعالی، اگر از بلاد کفر وارد می شود، در صورتی محکوم به طهارت است که احتمال بدهند واردکننده مسلمان، احراز تذکیه حیوان را کرده و آن را در دسترس مسلمین قرار داده است.

4. میز بیلیارد گران قیمت ساخته شده از قبل (حدوداً به قیمت 2000000 ریال) را آیا می توان به سازنده اش فروخت؟ در غیر این صورت چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، تابع مقررات دولت است.

5. آیا نصب مجسمه سمبل پرواز (یک آدم بال دار) در محوطه پایگاه هوایی اشکالی دارد؟

بسمه تعالی، نصب آن اشکال ندارد.

6. تعدادی از پرسنل، ناآگاهانه در زمان طاغوت به مأموریت ظفار (عمان) رفته اند و مقداری فوق العاده دریافت کرده اند؛ وجه دریافتی چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، به حاکم شرع مراجعه و از او اجازه بگیرند.

7. پرسنل نظامی که اجباراً به شهرستان ها منتقل می شوند، مسافت محل سکونت آن ها در آن شهرستان تا محل کار، بیش از حد شرعی است، نماز آن ها چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، حکم مسافر را دارند.

8. شرکت تعاونی مسکن، جهت تهیه خانه، از پرسنل پول جمع آوری کرده است و به حساب بانگ گذاشته و به وجه موجود، سود تعلق گرفته است، آیا می توان سود مذکور را به منظور تسهیلات شهری آن شهرک استفاده نمود؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

[سؤال 2343] 1094

بسمه تعالی

کسانی که در جبهه و مانند آن مأموریت رانندگی دارند از چه وقت نماز آن ها تمام و روزه بر آن ها واجب است؟ منظور این است که آیا برای صدق سفر دوم و سوم باید ده روز در محلی توقف کنند و سپس به رانندگی ادامه دهند؟ زیرا بعضی از آنان، از روزی که از منزل به محل مأموریت می روند، بدون ده روز توقف، مشغول رانندگی می شوند، تا آن وقت که به محل سکونت برگردند؛ آیا در این صورت باید از سفر

سوم که از منزل به قصد انجام مأموریتِ رانندگی به جبهه می روند نماز را تمام بخوانند؟

بسمه تعالی، برای صدق سفر دوم و سوم، توقف ده روز در یک محل لازم نیست و سفری که به مقصد اول می کند، سفر اول محسوب می شود.

[سؤال 2344] 1095

بسمه تعالی 1361 / 3 / 8

محضر مبارک امام خمینی، دامت افاضاته

ضمن عرض سلام؛ پیروزی مداوم سربازان بر حق امام زمان - ارواحنا فداه - را به آن رهبر عزیز و بنیان گذار جمهوری اسلامی تبریک و تهنیت عرض نموده و بقای عمر شریف آن حضرت را از خداوند بزرگ مسئلت می داریم.

پس از عرض تبریک و تهنیت پیروزی سربازان اسلام، سؤالی مطرح می شود که جواب را لطف بفرمایید تا از نگرانی رهایی یابم. سؤال از این قرار می باشد:

بندۀ حقیر شغل رانندگی دارم در شرکت آردکوبی که یکی از احتیاجات جامعه می باشد، و نیز در جاده ساوه، 18 کیلومتری تهران ساکن هستم و از محل سکونت تا محل کار سه فرسنگ می باشد و چون مسئولیت توزیع آرد بین نانوایان تهران - که در تمام نقاط شهر هست - را عهده دار می باشم، نماز را به چه صورت انجام دهم؟ و همچنین در ماه مبارک رمضان روزه من به چه صورت است؟ و هر روز هم (به غیر ایام تعطیل) سر کارم می باشم؛ خواهشمندم جواب را لطف بفرمایید.

بسمه تعالی، در فرض مذکور، نماز را تمام بخواند و روزه را بگیرد.

[سؤال 2345] 923

5. کسی که در نصف روز، شغلش گشت یا رانندگی است، کفایت در اتمام نماز و گرفتن روزه می کند؟

بسمه تعالی، اگر نصف اول روز است، کفایت می کند.

ص: 581

بسمه تعالی

شخصی در محلّ خدمت است و هر روز به مأموریت نمی رود مثلاً ضمن ده یا پانزده روز، دو یا سه مأموریت - به حد مسافت شرعی یا بیشتر - به او محوّل می شود. حکم نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، اگر در محلّ خدمت مسافر است در مدّتی که در محلّ خدمت است تا اشتغال به رانندگی پیدا نکرده حکم مسافر دارد.

بسمه تعالی

شخصی از منزل می رود در محلی که به اندازه مسافت است و از آن محل چون استخدام شده برای رانندگی یا برای نامه رسانی برای خارج از آن محل که به حد مسافت است، این شخص از منزل تا محل استخدام باید نماز را قصر کند یا تمام؟ و از محل استخدام که برای شغل خود می رود برای نامه رسانی یا رانندگی تمام است یا قصر؟ و بر فرض تمام بودن بعد از مراجعت از شغل خود به محل استخدام در محل استخدام حکم او چیست قصر است یا تمام؟ و آیا فرقی بین این که قصد مراجعت به منزل را داشته باشد یا قصد دارد که یکی دو روز در محل استخدام بماند و مجدداً دنبال شغل خود برود هست یا خیر؟

بسمه تعالی، از منزل تا محل کار حکم مسافر دارد و از محل کار که در مقدار مسافت شرعی شغل رانندگی دارد نماز تمام و روزه صحیح است و همچنین در برگشت و فرقی بین صور مذکوره نیست.

بسمه تعالی

با تقدیم عرض سلام به حضور مسئولین دفتر امام، دو سؤال شرعی دارم که با

توجه به این که مقلد امام می باشم، جواب بفرمایید:

1. من سربازی هستم که در یکی از پاسگاه های اطراف هشتر طولش خدمت می کنم و شغل من رانندگی پاسگاه می باشد، و بدین منظور باید هفته ای چندین بار از پاسگاه به هشتر رفته بازگردم که طول مسیر رفت و برگشت تقریباً بیش از هشتاد کیلومتر می باشد، البته تمام این مسافرت ها به عنوان مأموریت می باشد. در این صورت آیا نماز من حکم نماز مسافر را دارد و یا نه؟ باید اضافه کنم که از چند روحانی محلی این پرسش شده است و آن ها گفته اند که چون شغل اصلی شما رانندگی نیست و نان از این راه در نمی آورید و بعد از دو سال سربازی شغل دیگری دارید، لذا نماز شما حکم نماز مسافر را دارد. و نیز این هم ناگفته نماند که امکان دارد هر هفته یک بار نه به عنوان مأموریت، بلکه برای کار شخصی به هشتر بروم و همین مسافت هشتاد کیلومتر پیموده شود، البته این مسافرت ها را صبح می روم و بعد از اذان ظهر برمی گردم. از شما برادران عزیز تقاضا مندم که طبق رساله امام و حکم وی در حل این مسأله مرا یاری دهید.

بسمه تعالی، چنانچه شغل شما رانندگی است در سفر شغلی نماز تمام است، ولی در سفر غیر شغلی حکم مسافر دارید.

2. راه رفتن بر روی قبر مرده چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، مکروه است.

[سؤال 2349] 2684

3. شخصی 15 روز مسافرت می کند و 15 روز در وطن خود توقف دارد و شغل آن رانندگی است. حکم نماز و روزه آن 15 روز که در سفر است بیان فرمایید.

بسمه تعالی، باید نماز را تمام بخواند و روزه بگیرد. بلی در سفر اولی که بعد از ماندن 15 روز می کند حکم سایر مسافرین را دارد که نمازش قصر است و باید روزه را افطار کند.

ص: 583

3. کسی که روی کشتی کار می کند و چهارده روز کار و چهارده روز مرخصی دارد، در مدت کار نماز و روزه او چگونه باید انجام شود؟
بسمه تعالی، اگر چهارده روز که روی کشتی کار می کند، سفر واحد محسوب است، نماز او شکسته است و چنانچه سفرهای متعدد باشد در سفر اول شکسته، و در سایر سفرها تمام است.

2. نماز پرستلی که شغلشان خلبانی است ولی در حال حاضر به عنوان فرمانده، انجام وظیفه می کنند و امکان دارد در سال، یک بار پرواز نمایند، نمازشان چگونه است؟
بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

4. گروهی برای خرید بین شهر و محل کار که از حد مسافت بیشتر است مأموریت دارند؟
5. گروهی نیز به عنوان راننده، مکانیک و غیره وسایل شرکت را از منطقه گاز به مناطق دیگر ایران (از شرق به غرب کشور) حمل می کنند و معمولاً در این مسیر در حرکتند، ولی گاهی اتفاق می افتد که بر اثر مهیا نبودن وسایل چند روز در محل کار توقف می کنند؟ در هر دو صورت وظیفه چیست؟

بسمه تعالی، 4 و 5، حکم مسافر را دارند ولی کسانی که شغل آن ها سفر است مانند راننده باید نماز را تمام به جا آورند و روزه آن ها صحیح است و توقف در محلی کمتر از ده روز حکم مذکور را تغییر نمی دهد.

2. شخصی ماشین می خرد که با آن کرایه کشی کند. بعد از این که دو یا سه سفر

مسافرت کرد و نمازش را تمام خواند، دو سه ماهی را به کمتر از مسافت شرعی کرایه کشی و رفت و آمد می کند. در این صورت اگر بعد از دو سه ماه مجدداً برای همان شغل سابق به حد مسافت شرعی مسافرت کند، آیا باید نماز را تمام بخواند یا این که به هم خورده و باید در سفر اول قصر و در سفر دوم تمام بخواند؟ حکمش را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، با فرض دوام شغل، ولو در کمتر از مقدار مسافت، حکم عملیت سفر به حال خود باقی است.

[سؤال 2354] 1099

بسمه تعالی 12 / 9 / 1361

محضر مبارک رهبر و قائد عظیم الشان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته، نسبت به بعضی از مسائل فقهی و شرعی، نظر آن مرجع را خواهانیم.

1. کسانی که شغلشان خلبانی می باشد، در مأموریت های یک ماهه، در صورتی که امکان 30 روز ماندن در یک محل و امکان پرواز هم می باشد، حکم نماز و روزه آن ها را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، در مدتی که اشتغال به خلبانی دارد، وظیفه او تمام است. بلی اگر ده روز یا بیشتر - ولو بدون قصد - در یک محل بماند، در سفر اولی که بعد از آن می کند باید شکسته بخواند؛ و در هر مورد که نماز او تمام است، روزه هم می تواند بگیرد و اگر نماز، شکسته است، روزه صحیح نیست.

2. در مورد افرادی که مأمور به خدمت می باشند و محل سکونت تا محل کار آن ها، از حد فاصله شرعی می گذرد، نماز آن ها قصر و روزه نمی توانند بگیرند. در صورتی که مدت مأموریت 4 الی 10 سال می باشد، چگونه می توانند قضای روزه را بگیرند؟

بسمه تعالی، قضای روزه هر سال را نباید از سال بعد، به تأخیر اندازد و برای این کار باید یا در وطن، روزه ها را قضا کند یا در محلی قصد ماندن ده روز کند و روزه های قضا را بگیرد.

3. کسانی که قصد ماندن ده روز در محل را دارند و می خواهند در نماز جمعه که فاصله آن از حد

ص: 585

شرعی می‌گذرد شرکت کنند، نماز عصر آن‌ها چه حکم دارد؟ و همچنین اگر این افراد بخواهند چند ساعت آن‌جا بمانند؟

بسمه تعالی، اگر منظور از حد شرعی که بیان کرده‌اید، مسافت شرعی است، حکم مسافر دارد.

4. نشستن زن‌ها و مردها در تاکسی و یا اتوبوس‌ها (در صورت تماس بدن)، و روسری و چادر به سر کردن، اما موهای سر از زیر چادر و روسری معلوم شدن و بیرون گذاشتن، چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، زن‌ها باید موی خود را بپوشانند و مردها نباید به آن نظر کنند؛ و در تاکسی یا اتوبوس پهلوی هم بودن زن و مرد اگر فساد نداشته باشد، مانع ندارد.

5. معمولاً اجناس که دولت (کمیته‌ها) می‌دهند، نسبت به قیمت بازار آزاد تفاوت دارد. آیا اگر کسی بخواهد این جنس را به قیمت بازار آزاد به فروش برساند، جایز است؟ و در صورتی که با این پول، نیازمندی‌هایی را برطرف سازد، چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، میزان، مقررات دولت اسلامی است.

از خداوند، پیروزی نهایی برای لشکریان اسلام و طول عمر و سلامتی برای آن رهبر خواهیم.

[سؤال 2355] 1444

4. پرسنلی که شغل سازمانی آن‌ها راننده است ولی اکثراً بنا به دلایل سازمانی، رانندگی نمی‌کنند؛ یعنی عملاً نمی‌شود گفت دائم السفر، آیا گاهی اوقات - ندرتاً - اگر مأموریتی به آن‌ها واگذار شود، در این موقع، دائم السفر بودن، شامل آنان می‌شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر حداقل در خلال ده روز، یک بار در مقدار مسافت شرعی، شغل رانندگی دارند، نماز تمام و روزه صحیح است؛ و گرنه حکم مسافر دارند.

[سؤال 2356] 1483

2. بعضی از افراد پرسنل فقط کارشان در نیروی هوایی رانندگی است. و گاهی به مقدار چهار فرسخ و گاهی کمتر از چهار فرسخ رانندگی می‌کنند، و در هیچ کار دیگری دخالت ندارند. به طوری که اگر از جزیره کیش به جای دیگر منتقل شوند، باز کار رانندگی را به عهده آن‌ها می‌گذارند. آیا در این صورت می‌توان گفت که شغل این

ص: 586

شخص رانندگی است و اشکال مسأله قبل برای او نیست یا این شخص هم با بقیه فرق نمی کند؟
بسمه تعالی، اگر در مقدار هشت فرسخ شرعی شغل رانندگی دارند، نمازشان تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2357] 1100

بسمه تعالی

محضر مبارک دفتر استفتای حضرت امام خمینی، دام بقاؤه

خواهشمند است دستور فرمایید به سؤالات زیر پاسخ لازم مرحمت فرمایند.

راننده وزارت پست و تلگراف و تلفن محل خدمت اداره کل پست اصفهان

خدمت کل پست از اصفهان به تهران و مراجعت در روز بعد 2 روز

پست از اصفهان به آباده شیراز و مراجعت در همان روز 1 روز

پست از اصفهان به شهرکرد و مراجعت در همان روز 1 روز

پست از اصفهان به گلپایگان و مراجعت در همان روز 1 روز

پس از پایان مسافرت ها دو الی سه روز استراحت در اصفهان سپس ادامه برنامه های فوق الذکر است، در صورت نیاز ممکن است در طول استراحت یکی از مسافرت های یک روزه یا دو روزه انجام شود، در این صورت نماز و روزه چه صورتی دارد؟ صحیح است یا شکسته؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2358] 1047

2. در ضمن شخصی شغلش چوبداری است؛ لکن پیوسته و برای تمام وقت، به این شغل اشتغال ندارد و گاه می شود که دو - سه ماه طول می کشد و هر بار، چند روزی هم بیش نیست. اگر این چند روز، در ماه رمضان اتفاق بیفتد، تکلیف روزه اش چیست؟

ص: 587

بسمه تعالی، اگر ده روز در یک محل بماند، در سفر اول باید شکسته بخواند.

[سؤال 2359] 1135

2. اگر تصمیم بر این گرفته شود که یک روز در میان که در محل کارم هستم، به مأموریت های خارج از مسافت بروم و سپاه در زمان خدمتم، چند روزی مأموریت داشته و چند روزی نداشته باشد، در این صورت حکم الله چیست؟

بسمه تعالی، اگر بین سفر شغلی تا سفر شغلی دیگر ده روز فاصله شود، در اولین سفر شغلی بعد از ده روز، نماز قصر است.

حکم نماز و روزه کسانی که شغلشان در سفر است

[سؤال 2360] 1101

بسمه تعالی 17 شعبان المعظم 1400 ق

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر انقلاب اسلامی ایران

پس از عرض سلام و آرزوی موفقیت چه می فرمایید درباره شخصی که در روستایی در 10 فرسنگی شیراز سکونت دارد و محلش و زادگاهش نیز می باشد ولی محل کارش در شیراز است و در کارخانه سیمان استخدام شده است و تا مدت سی سال تعهد داده که در آنجا بماند و کار کند، این شخص گاهی 3 یا 4 روز در شیراز می ماند و گاهی یک هفته و گاهی یک روز می رود و برمی گردد، نماز و روزه او چه صورت دارد، با توجه به اینکه نامبرده هم در شیراز منزل خرید کرده که يك وقتی که بتواند به شیراز منتقل شود ولی تاکنون در شیراز توقف به عنوان محل دوم و وطن نکرده است و هنوز در آن ده سکونت دارد.

بسمه تعالی، در محل کار که وطن او نیست در فرض سؤال حکم مسافر را دارد.

ص: 588

بسمه تعالی

خدمت رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله العظمی حاج روح الله الموسوی الخمینی، دامت افاضاته

احتراماً بدین وسیله تقاضا می شود نظر مبارک را در مسأله زیر اعلام فرمایید تا رعایت موازین شرع مقدس بتمامه گردد:

بنده کارگر شرکتی در تهران هستم و محل سکونت در شهرستان کرج می باشد با توجه به فاصله کرج - تهران که هر روزه این مسافت را به اجبار طی می نمایم، وضع نماز و روزه این جانب با توجه به نزدیکی ماه مبارک رمضان چگونه است؟ آیا نماز تمام و روزه واجب است، یا صورت دیگری دارد؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید. بلی، اگر محل سکونت وطن شما است در آن جا نماز شما تمام است ولی بین راه و در محل کار شکسته است.

بسمه تعالی 1361 / 2 / 29

خاضعانه از مرجع عالی قدر مسلمین و ملجأ و مأمن مستضعفین و پشتیبان توانا و مقتدر مظلومین و درهم کوبنده بساط ستمگران و ظالمین و قهرمان بت شکن تاریخ معاصر، ابراهیم زمان، حسین مکرر، وارث شجاعت علوی، محسن و متقی، امام امت خمینی کبیر، روحی له الفداء استفتا می نماید.

جان نثار که در مرکز تربیت معلم در شهرستان زنجان انجام وظیفه می کنم به علت نداشتن مسکن در محل خدمت اعم از اختصاصی یا استیجاری ناچار در قریه سنبل آباد واقع در 42 کیلومتری زنجان در خانه پدری سکنا گزیده ام و در نتیجه هر روز صبح به محل خدمت عزیمت و حوالی سه بعدازظهر مراجعت می نمایم. اینک استدعا دارم تکلیف جان نثار را درباره نحوه انجام فرائض صوم و صلاة، تقصیر نماز یا اقامه

ص: 589

آن به طور کامل، گرفتن یا نگرفتن روزه اعلام فرمایید. تا به گناه غفلت از اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم آلوده نشوم.

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر دارید.

[سؤال 2363] 1104

بسمه تعالی 13 جمادی الاولی 1402 ق

محضر مقدّس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه

پس از ابلاغ سلام؛ حقیر مدت پنج سال در زمان مرحوم آیت الله بروجردی قدس سره شب های جمعه به تهران رفت و آمد می کردم و به فتوای ایشان نماز را تمام می خواندم. و عدول از مسأله هم ننموده ام و اکنون از طرف حضرت مستطاب عالی در چادگان - در هشت فرسخی محل - نماز جمعه می خوانم. آیا می توانم به دستور سابق عمل نمایم یا قصد عشره نمایم؟

بسمه تعالی، اگر مأمومین نماز شما را صحیح نمی دانند نمی توانند اقتدا کنند و باید قصد اقامه کنید.

[سؤال 2364] 846

4. بفرمایید شخصی که معلم یا کارمند دولت و یا راننده می باشد، سال دوازده ماه تمام کار و شغل مشار الیه این است که از تهران به کرج برود و شب به تهران برگردد، آیا نماز تمام است و روزه می تواند بگیرد یا خیر و اگر روزه نمی تواند بگیرد به علّت این که در سفر است و نه دائم السفر پس تکلیف این شخص چیست؟

بسمه تعالی، کسانی که شغل آن ها سفر نیست مانند کارمند و معلم و به قدر مسافت شرعی رفت و آمد می کنند نمازشان شکسته و روزه آن ها صحیح نیست و باید قضای آن را تا رمضان بعد به جا آورند و کسی که شغلش سفر است مانند راننده، نمازش تمام و روزه اش صحیح است.

ص: 590

[سؤال 2365] 1360

2. در صورتی که موقعیت شغلی ایجاب کند که هر روز برای اشتغال به محلی ما بین دو مکان مسکونی فوق الذکر با شرایط بالا سفر کنند، در محل اشتغال، نحوه به جا آوردن نماز و روزه آن ها چگونه خواهد بود؟

بسمه تعالی، اگر برای رفتن به محل کار و رفتن از آن جا به وطن به مقدار مسافت می روند حکم مسافر دارند.

[سؤال 2366] 1346

5. آیا حکم کسی که شغلش رانندگی است شامل حال می شود، یا حکم مسافر؟

بسمه تعالی، اگر اشتغال به رانندگی ندارید، حکم آن را هم ندارید.

[سؤال 2367] 1890

15. گاهی افرادی در مریض خانه استخدام می شوند برای رانندگی و آوردن مریض از اطراف، گاهی چند روز متوالی تا سه مسافت برای آوردن مریض مسافرت می کنند و گاهی هم چند روز در محل می مانند، آیا این فرد جزء کسانی است که شغلشان سفر است یا نه؟

بسمه تعالی، حکم کسی که شغلش سفر است را ندارد.

[سؤال 2368] 4128

2. عده ای از برادران و خواهران متعهد همکار، محل کارشان در تهران ولی محل اقامتشان در خانه های سازمانی بالای شهرستان کرج می باشد که فقط جمعه ها در کرج هستند و یا عده ای از برادران و خواهران محل کارشان در کرج و محل سکونتشان در تهران می باشد، سؤال این است که نماز و روزه آن ها چگونه باید انجام شود؟

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر دارند.

ص: 591

محضر مبارک حضرت مستطاب آیت الله العظمی امام خمینی، ادام الله عمره

مستدعی است مرقوم فرماید نظر حضرت عالی درباره نماز و روزه آموزگاران که در استخدام آموزش و پرورش می باشند و در روستاها مشغول انجام وظیفه هستند و چند ماه و یا چند سال در یک روستا می مانند و بعد به محل دیگری منتقل می شوند و در این چند سال هفته ای یک بار جهت تهیه مایحتاج زندگی به شهرشان عزیمت می کنند چیست؟ و اگر نماز تمام و یا قصر باشد تکلیف نمازهای گذشته چیست؟

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در محل خدمت حکم مسافر دارند.

2. بعضی از برادران در جهاد سازندگی کارشان سرپرستی است، مثل مسئول عمران و قنوت و راه سازی که باید هر روز از مسافت شرعی خارج شوند و برای این امور به جهاد می آیند. آیا حکم دائم السفر را دارند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر کارش در نقطه معینی است نه به نحو دوره گردی و نه به نحو بازرسی از نقطه حرکت تا مقصد، با پیمودن مسافت حکم مسافر دارد.

2. این جانب در ذوب آهن اصفهان کار می کنم و قبل از شما از آیت الله العظمی بروجردی رحمه الله تقلید می کرده ام. مدت کمی هم از آیت الله شیرازی رحمه الله که در نجف بوده تقلید می کردم، سپس از آن موقع تا حال از جناب عالی تقلید می نمایم و در مدت پنج سال که ذوب آهن کار می کنم - از خمینی شهر فاصله اش 95 کیلومتر می باشد - نمازم را تمام خوانده و روزه را گرفته ام و اول هم که ذوب آهن رفتم از يك روحانی پرسیدم ایشان گفتند می توانی نماز و روزه را از مجتهد دیگری تقلید نمایی. از آن جناب

تقاضامندم این حقیر را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، در ذوب آهن حکم مسافر دارید.

[سؤال 2372] 1106

بسمه تعالی

قم، دفتر حضرت امام خمینی، دامت برکاته

ضمن عرض سلام و با آرزوی پیروزی لشکر اسلام بر کفر، طول عمر امام را از خداوند متعال خواستارم

احتراماً به عرض می‌رساند: شخصی از یک محل به محل دیگر می‌رود که 23 کیلومتر راه است و از آن جا تا محل کارش شش کیلومتر می‌باشد، جمع مسافت از محلی که حرکت می‌کند و تا محلی که در آن جا کار می‌کند 29 کیلومتر می‌شود و هر روز باید این مقدار راه را طی نماید، ایشان باید نمازش را شکسته بخواند و یا تمام؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2373] 1363

11. کسی که کارش تحقیق است و باید هر روز بیش از 22/5 کیلومتر برود و 22/5 کیلومتر برگردد، تکلیف نماز و روزه او چیست؟

بسمه تعالی، اگر تحقیق در مرکز معین در مقصد است با پیمودن مسافت شرعی حکم مسافر دارد.

[سؤال 2374] 1363

2. شخصی در واحد عملیات است و هر روز یا هر وقت که مأموریت به او دادند باید 22/5 کیلومتر برود و 22/5 کیلومتر برگردد. تکلیف نماز و روزه او چیست؟

بسمه تعالی، در سفر عملیات و همچنین در مقر واحد عملیات اگر وطن او نیست حکم مسافر دارد.

ص: 593

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

پس از سلام فرزندان شما همیشه در روستاها به طور سیار مشغول جهاد سازندگی می باشند، به طوری که هیچ وقت ده روز در یگ جا نمی مانند. نماز و روزه آن ها چگونه است؟ جواب مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2376] 1108

بسمه تعالی 1361 / 3 / 1

حضور مبارک آیت الله العظمی الامام خمینی

پس از عرض سلام و درود فراوان، سلامتی و تندرستی برای آن جناب از خداوند یکتا خواستارم. عرض می کنم ما چهار نفر کارگر جهاد هستیم (بنا، نجار، جوشکار و راننده) که از روز شنبه هر هفته 140 کیلومتر راه با ماشین طی می کنیم. بعد می رسیم به جایی که کار می کنیم در آن جا، بعد روز پنج شنبه هم برمی گردیم به خانه دائمی مان و این کار حدود شش ماه است که شروع شده، ممکن است تا دو سال هم طول بکشد. بفرمایید نماز و روزه ما در این زمان چگونه می شود؟ آیا ما هم مثل مسافر باید عمل کنیم یا نه؟ این جانب دست شما را می بوسم.

بسمه تعالی، بر غیر راننده حکم مسافر مترتب است و راننده چنانچه در مقدار مسافت شرعی رانندگی می کند در سفر شغلش نماز را تمام بخواند.

[سؤال 2377] 1109

بسمه تعالی 1361 / 11 / 26

دفتر محترم حضرت امام خمینی

این جانب هر روز جهت رسیدن به محل کارم مسافتی بیش از ده فرسخ مجموعاً

ایاب و ذهاب می نمایم، حدوداً در یک سیر همیشگی. گاهی اوقات با راننده می روم و گاهی اوقات اگر او نباشد خودم رانندگی می نمایم. خواهشمندم تکلیف روزه و نماز را مرقوم فرمایید و تا کنون نماز را قصر و روزه ام را افطار نموده ام. تکلیف آن ها چیست؟
بسمه تعالی، در فرض سؤال نماز شکسته و روزه صحیح نیست و باید روزه خود را قضا نمایید و لازم است از سال بعد تأخیر نیندازید علی الاحوط.

[سؤال 2378] 1110

بسمه تعالی 15 / 12 / 1361

با عرض سلام به حضور رهبر کبیر انقلاب امام خمینی

شخصی هستم که در نهضت سوادآموزی به عنوان راهنما انتخاب شده ام و هر روز برای سرکشی به روستاها می روم و مسافت بیش از حد شرعی پیموده می شود و این شهرستان هم وطنم نیست. وضعیت نماز و روزه بنده چگونه است؟
آرزوی سلامت و طول عمر جناب عالی را از درگاه خداوند متعال خواهانم.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2379] 2504

2. مناظ دائم السفر بودن را چه می دانید؟

بسمه تعالی، دوام سفر میزان نیست و میزان شغل بودن سفر است.

[سؤال 2380] 1111

بسمه تعالی

دفتر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

سؤالی برای این جانبان پیش آمده که خواهشمندیم هرچه زودتر مسأله را برای ما روشن بفرمایید.

ما پرسنل پاسگاه ژاندارمری قهاوند جزء هنگ ژاندارمری همدان در

ص: 595

شهرستان های دیگر سکونت داریم و در هنگ همدان پاسگاه ژاندارمری قهاوند انجام وظیفه می نمایم و در هر هفته ای یک شب جهت سرکشی به خانه خودمان می رویم البته به نوبت، و یادآوری می کنم ما در هفته ای که در پاسگاه هستیم وقتی از دهات حوزه استحفاظی آن پاسگاه شکایت به پاسگاه می کنند، ما جهت رسیدگی به شکایت طرفین به محل های مورد اختلاف می رویم و بعضی از دهات تا پاسگاه از هشت فرسخ بیشتر فاصله دارد. خواهشمندیم در این مورد ما را راهنمایی بفرمایید که نماز را تمام بخوانیم یا شکسته و یا روزه ما صحیح است یا باطل؟ امیدوارم زودتر ما را راهنمایی بفرمایید.

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر دارید.

[سؤال 2381] 1112

بسمه تعالی 17 / 3 / 1361

با سلام و درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب و بت شکن زمان، حضرت امام خمینی

شخصی هستم در روستایی بیست فرسخی وطن اصلیم در دفتر پست و تلگراف مشغول انجام وظیفه می باشم و غیر از جمعه تعطیلی ندارم و همه جمعه به وطن اصلیم مسافرت می کنم، البته در این جا قصد می کنم که ده روز بمانم، ولی امکان بیشتر دارد که جمعه ها بروم و برگردم، بنابراین تکلیف نماز و روزه این حقیر چگونه است.

بسمه تعالی، در فرض سؤال حکم مسافر درباره شما مترتب است.

[سؤال 2382] 1113

بسمه تعالی 22 / 3 / 1361

محضر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر شیعیان جهان، سلام علیکم

احتراماً به شرف عرض حضرت امام می رساند: محل تولد و سکونت این بنده شهر تهران و محل کارم آموزش و پرورش منطقه آبیگ قزوین واقع در 90 کیلومتری تهران می باشد.

ص: 596

نظر به این که این جانب موظف می باشم همه روزه مسافت 180 کیلومتر بین تهران و آبیگ و بالعکس را طی و ساعت چهار بعد از ظهر به خانه ام وارد گردم، مستدعی است احکام روزه شرعی این جانب و دیگر همکاران هم شرایط این بنده را اعلام و ارشاد فرمایید.

بسمه تعالی، در فرض سؤال حکم مسافر درباره شما مترتب است.

[سؤال 2383] 1114

بسمه تعالی

مسئول دفتر امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی

بعد از تبریک به مناسبت نیمه ماه شعبان و تبریک پیروزی های رزمندگان اسلام در تمامی خاک کشورمان و در جهان، بنده مدتی قبل با وام گرفتن از دولت جمهوری اسلامی اقدام به تأسیس شرکت تعاونی کشاورزی کرده ام، لذا راه روزانه ما 46 کیلومتر از محل سکونت تا محل کار می باشد و شغل مان نیز کشاورزی است؛ البته مسأله در رساله امام ذکر شده است، ولی باز برای اطمینان زیاد خواستم پیروسم که آیا اگر ما روزانه صبح 46 کیلومتر رفته و عصر 46 کیلومتر برگردیم روزه ما باطل خواهد شد یا نه؟

در ضمن به امام عرض کنید تا در موقع سخنرانی های مبارکشان سفارش گروه تعاونی تولیدی را به ملت و مسئولین بکنند دیگر عرضی ندارم.

بسمه تعالی، در فرض سؤال نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2384] 4477

10. سربازی که در مدت یک سال به محیط مختلف اعزام می شود، نماز و روزه او چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، نماز و روزه شان قصر است.

ص: 597

4. اشخاصی که دارای شغل معلمی بوده و باید یک هفته در روستا باشند و فقط روز جمعه را به منزل خود، به شهر باز می گردند، همچنین افراد شاغل در شهر و ساکن روستا، که روزانه جهت کار به شهر رفته و عصر به منزل برمی گردند، وضع نماز و روزه ایشان به چه صورت می باشد؟

بسمه تعالی، اگر محل کار تا وطن به مقدار مسافت شرعی ولو در مجموع رفت و برگشت باشد، در محل کار و بین راه حکم مسافر دارند.

2. فردی در فاصله ده فرسخ از محل سکونت خود کارگر می باشد و هفته ای کار می کند و هفته ای به مرخصی می آید، تکلیف نماز و روزه او چگونه است؟

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر را دارد.

3. جمعی از معلمان هر روز از وطنشان جمعاً 50 کیلومتر رفت و آمد می کنند، شب بعد از غروب آفتاب بر می گردند. نماز ظهر و عصر آن ها را چه می فرمایید؟ قصر است یا تمام؟ در ضمن دو یا سه سال به همین ترتیب هست.

بسمه تعالی، حکم مسافر را دارند.

بسمه تعالی

حضور با سعادت حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه، احتراماً؛ به عرض مبارک می رسد که فتوای آن حضرت در رساله توضیح المسائل چنین است:

«اشخاصی که شغلشان سفر نیست بلکه مثلاً در محلی آموزگارند و از محل سکونتشان تا محل مزبور به مقدار مسافت شرعی فاصله است و همه روزه و یا بدون توقف ده روز در آن محل، به آن جا رفت و آمد می کنند، وظیفه شان نسبت به نماز و

روزه چیست؟ و آیا میان نماز و روزه فرق است؟

جواب. نمازشان قصر و روزه نمی توانند بگیرند و فرقی بین نماز و روزه نیست لکن قضای روزه سال را نباید از ماه رمضان سال بعد تأخیر بیندازند.»

چون ما عده ای هستیم و شغلیمان در شهرداری بجنورد می باشد و استخدام شهرداری هستیم، از 30 یا 40 کیلومتری بجنورد هر روز و بدون وقفه، که مدت دو سال یا بیشتر می باشد که صبح ها جهت انجام وظیفه به بجنورد رفته و بعد از ظهرها مراجعت می نماییم؛ آیا مسأله فوق شامل حال ما هم می شود یا نه؟
بسمه تعالی، شامل است.

2. اگر مسأله فوق شامل حال ما می شود، ما باید قضای روزه ماه رمضان را در چه وقت سال بگیریم؛ چون بدون وقفه به سر کار می رویم؛ برای این که استخدام شهرداری می باشیم؟

بسمه تعالی، باید در طول سال در وطن یا در محلی که قصد اقامه می نماید، قضا نماید و از رمضان سال آینده تأخیر نیندازد.

3. آیا قضای روزه ماه رمضان را در سفر می شود به جا آورد یا خیر؟

بسمه تعالی، صحیح نیست.

[سؤال 2389] 1116

بسمه تعالی 1361 / 2 / 29

دفتر حضرت امام خمینی، مرجع عالی قدر و رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران

لطفاً پاسخ دو سؤال ذیل را مرقوم فرمایید:

1. این حقیر مدت پنج سال می باشد که به استخدام رسمی شرکت نفت ایران منطقه آغاچاری درآمده ام و فاصله منزل شخصی بنده تا محل کارم - که آغاچاری می باشد - 76 کیلومتر است که رفت و برگشت آن 152 کیلومتر می باشد. از روز استخدام تا کنون، ایام هفته، شش روز در محل کار و یک روز در منزل بودم و حال به جای دیگر منتقل شده ام که فاصله آن تا منزل این حقیر 34 کیلومتر که رفت و برگشت 68 کیلومتر می باشد و هشت روز در محل کار، شبانه روزی و چهار روز در

ص: 599

منزل و گاهی هم در بین این هشت روز، يك روز مرخصی دارم به منزل می روم؛ تکلیف بنده برای نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

2. مسأله دیگر: بنده ثبت نام کرده ام برای حج و در قرعه کشی، نام بنده برای سال 1365 درآمده است و پولم - ان شاء الله - تا سال 1365 در اختیار دولت جمهوری اسلامی می باشد، اگر فوت کردم که خداوند - ان شاء الله - از من راضی شد و به خانه ابدیت رفتم، مسأله حج من چه می شود؟

بسمه تعالی، اگر قبلاً استطاعت نداشته اید، با مردن قبل از تمکّن، کشف می شود که حج واجب

نشده است.

[سؤال 2390] 1785

2. کارگران شرکت نفت در اداره بهره برداری کار می کنند، مدت هشت روز سر کار هستند و چهار روز استراحت در منزل، و محل کار تا منزل 10 فرسنگ و 12 ماه سال بدین صورت کار می کنند؛ نماز و روزه این ها قصر است یا تمام؟

بسمه تعالی، در مسیر و محل کار، حکم مسافر دارند و قضای روزه را ایام استراحت در وطن انجام دهند.

[سؤال 2391] 1785

3. کارگران شرکت نفت هر روز باید بروند سر چاه های نفتی و بهره برداری و بعد از ظهر بر می گردند و این رفت و آمد، 15 فرسنگ یا بیشتر می باشد؛ نماز و روزه آن ها قصر است یا تمام، بدون توقف ده روز در منزل؟

بسمه تعالی، در مسیر و محل کار، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2392] 1117

بسمه تعالی 1361 / 2 / 9

حضور مبارک رهبر عالی قدر، امام امت خمینی، مدّ ظلّه العالی

1. شخصی از منزلش تا محل کارش 24 کیلومتر است که به وسیله ماشین شرکت

ص: 600

همه روزه این مسافت را طی می کند - مسیر نزدیک تر هم دارد - ولی برای کارکنان شرکت با اتوبوس می روند، رفت و آمد همه روزه 48 کیلومتر می شود دقیقاً، حال تکلیف نمازش قصر است یا اتمام و روزه باید بگیرد یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله نماز شکسته و روزه صحیح نیست.

2. لباسی که پارچه آن با پشم مخلوط است و در صورتی که پارچه از ممالک غیر اسلامی خریداری شود، نماز خواندن با آن جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

3. کارمند دولت جمهوری اسلامی، گاهی از محل خدمت بدون اجازه مسئول آن سازمان برای تشییع جنازه یا مجلس ختم شرکت می کند، حقوقش چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر از وظیفه کوتاهی نموده به مقداری که کوتاهی کرده مدیون است.

[سؤال 2393] 1118

بسمه تعالی 1361 / 3 / 31

دفتر محترم مرجع و رهبر عالی قدر، امام خمینی، دام ظلّه

محترماً؛ عده ای از کارکنان اداره دامپزشکی بخش زرند ساوه (قریه پرنده) در رابطه با ماه مبارک رمضان سؤالاتی دارند که به علت وضع متمایز آنان با کارکنان سایر ادارات، در ذیل ذکر می شود:

این جانبان همه روزه مسافتی در حدود 60 کیلومتر بین اداره و منزل مسکونی را با وسیله نقلیه عمومی طی طریق می نماییم و رأس ساعت هفت صبح در اداره حاضر و از اداره بعد از برداشت وسایل کار و ماشین اداری به گاوداری ها و روستاها عزیمت کرده و برگشت این کارکنان، منوط به اتمام کار در روستاها می باشد که ساعتی را نمی شود برای آن قائل شد ولی اکثر اوقات بعد از ساعت 15 - 14 می باشد و از آن جا راهی منزل می شوند؛ که مراتب بالا در مورد افراد متأهل صادق است، لکن عده ای دیگر که مجرد می باشند در هفته، شش روز در اداره بیتوته می نمایند و روز تعطیل را به تهران عزیمت کرده یا در بین هفته یک روز بعد از وقت اداری به منزلشان در

ص: 601

تهران عزیمت می نمایند، لذا مستدعی است فتوای امام درباره نماز و روزه این دو عده افراد را مشروحاً ذکر بفرمایید. قبلاً از مراجع آن دفتر معظم و محترم، کمال تشکر را داریم.

بسمه تعالی، هر دو دسته حکم مسافر دارند.

[سؤال 2394] 1119

بسمه تعالی 1361 / 11 / 2

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب، نایب الامام، حضرت امام خمینی

ما اعضای جهاد سازندگی که هر روز برای انجام وظیفه بایستی از قصبه یا شهرکی که وطنمان است به روستاهای اطراف برویم، تکلیف نماز و روزه مان چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2395] 1120

بسمه تعالی

خدمت امام امت و نایب برحق امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و بنیان گذار انقلاب اسلامی ایران، سلام عرض می نمایم و پس از عرض سلام، سلامتی و طول عمر شما رهبر عزیز و پیروزی نهایی رزمندگان اسلام و خوشحالی امام زمان - عجل الله تعالی فرجه الشریف - و خوشحالی شما رهبر عزیز را از خداوند متعال خواستارم.

منظور از نوشتن نامه و گرفتن وقت شریف شما این بود که می خواستم مسأله ای را از شما سؤال نمایم:

بنده عضو سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گیلان، آستانه اشرفیه می باشم که خانه ما در روستایی دوردست است که 34 کیلومتر با قرارگاه ما (یعنی سپاه) فاصله دارد. بنده می خواهم مدت پنج سال یا بیشتر در آن جا بمانم؛ آیا در این مدتی که در سپاه هستیم، با این فاصله، نماز را تمام بخوانم و روزه بگیرم صحیح است؟ بنده در طول هفته (یعنی هفت روز) یک بار یا بیشتر به خانه برمی گردم، نمازی را که در خانه می خوانم باید

ص: 602

تمام باشد و روزه ای که در خانه خود می گیرم نیز صحیح می باشد یا نه؟

بسمه تعالی، در محل سپاه حکم مسافر دارید و در ده اگر وطن شما است و اعراض نکرده اید نماز شما تمام و روزه شما صحیح است.

[سؤال 2396] 1121

بسمه تعالی 1361 / 9 / 13

حضور محترم رهبر عظیم الشان، نایب الامام، امام خمینی، سلام علیکم

سلامتی و تندرستی شما را از خداوند تبارک و تعالی خواهانم؛ در ضمن این که وقت عزیز و گران بهای شما را می گیرم، سؤالی شرعی دارم و می خواهم خودتان شخصاً جواب دهید:

من یک آموزگار هستم و از شهرستان خودم به شهرستان دیگر می روم که فاصله این دو شهر در حدود تقریباً 7 فرسخ رفتن و 7 فرسخ آمدن می باشد که جمعاً 14 فرسخ می گردد و این جانب هر هفته، یک یا دو روز به شهرستان خودم می آیم، البته در آن شهرستان که محل کارم می باشد در خانه برادرم سکونت دارم؛ حالا شما بفرمایید نماز و روزه من چگونه است؟

به امید حق تعالی، با تقدیم احترامات

بسمه تعالی، در محل کار حکم مسافر دارید و در شهر خودتان اگر وطن شما است و از آن اعراض نکرده اید، نماز شما تمام و روزه شما صحیح است.

[سؤال 2397] 1988

2. اشخاصی که کارشان ایجاب می کند که همه روزه مسافرت کنند، تکلیف نمازشان چیست؟

بسمه تعالی، اگر مقدار مسافت شرعی را طی می کنند و سفر شغلشان نیست، نماز قصر است.

ص: 603

7. پرسنل نظامی که اجباراً به شهرستان‌ها منتقل می‌شوند، مسافت محل سکونت آن‌ها در آن شهرستان تا محل کار، بیش از حد شرعی است، نماز آن‌ها چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، حکم مسافر را دارند.

4. دوستی دارم که مسافت بین کار و محل سکونتشان بیش از 48 کیلومتر است و دوست ما چون شغلش دائم است و باید بیش از 48 کیلومتر را بپیماید و باز به خانه برگردد، آیا ایشان باید در محل کارش نمازش را شکسته بخواند، با وجود این که شغلش دائمی است و وطنش تهران است؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، در غیر وطن، نماز شکسته است.

بسمه تعالی 12 / 3 / 1361

حضور محترم حضرت امام خمینی، با عرض سلام و پوزش از اتلاف وقت شریفتان؛ نظر مبارک، در مورد دو سؤال زیر چیست:

1. حقیر در نگهداری دستگاه‌های رادار کار می‌کنم. دستگاه‌های رادار عموماً در ارتفاعات کوه‌ها و تپه‌ها مستقر می‌گردد و در اکثر ایستگاه‌های رادار، محل مسکونی با محل کار فاصله بیش از چهار فرسنگ را دارد. با توجه به این که مدت خدمت مقرر ما در نیروی هوایی در همین شرایط می‌گذرد و دور از موطن اصلی است، نحوه‌ی ادای نماز و روزه به چه صورت خواهد بود؟ در صورتی که حالت مسافر را داشته باشیم، با توجه به این که سالیانه حداکثر 30 یا 45 روز مرخصی داریم و معمولاً در دو سه نوبت داده می‌شود، نحوه‌ی ادای روزه به چه صورت است؟

2. در حال حاضر در 5 کیلومتری شرق شهر بندرعباس محل سکونت ما است و

محل کارمان در غرب شهر می باشد که فاصله محل کار و محل زیست، 22 کیلومتر است و به علت وجود شهرک ها، شرکت ها و ساختمان های موجود اطراف شهر، تشخیص حدود شهر مشکل است و نظرات روحانیون موجود، متفاوت است، نظر جناب عالی در مورد نماز و روزه ما چیست؟

بسمه تعالی، محل کار و محل سکونت اگر وطن شما نیست، بدون قصد اقامت ده روز در یک محل، نماز قصر است و روزه صحیح نیست و قضای روزه ماه رمضان نباید از ماه رمضان سال بعد به تأخیر افتد.

[سؤال 2401] 2323

2. پدر و عمویم مشترکاً در ساری خانه ای خریدند و من در این خانه مستأجر هستم، آن ها حداقل هفته ای یک بار گاهی دو تا سه بار به ساری می آیند. فاصله تا ده ما 33 کیلومتر می باشد. نماز و روزه آن ها به چه صورت است؟ البته فرزندان آن ها برای تحصیل در آن خانه سکونت دارند؛ وضع نماز و روزه فرزندان آن ها هم چه حکمی دارد؟ لطفاً راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2402] 1123

بسمه تعالی 1361 / 10 / 12

حضور محترم دفتر آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

در شهری مثل مشهد، کارمندی که از منزل تا مسیر کار خود بیش از چهار فرسنگ راه می پیماید و همین مسافت را برمی گردد، تکلیف نماز و روزه او چیست؟ چنانچه قصر است، پس ماه مبارک رمضان که در اواخر مدارس شروع می شود تکلیف این افراد چیست؟ آیا چنانچه روزه قصر باشد، خوردن آن در صورتی که بعداً - یعنی قبل از رسیدن ماه مبارک رمضان در سال بعد - گرفته شود مسئولیت شرعی ندارد؟

ص: 605

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد و روزه ها را در بین سال تا رمضان بعد باید قضا نماید علی الاحوط.

[سؤال 2403] 1124

بسمه تعالی

خدمت مسئول محترم دفتر امام خمینی

این جانب شخصی هستم که از محل کارم تا منزل، در مسیر رفتن 23/5 کیلومتر می باشد و در مسیر برگشتن از محل کار تا منزل 23 کیلومتر می باشد؛ تکلیف نماز و روزه ام چیست؟ و در صورتی که روزه ام باطل می شود و مسافر محسوب می شوم، آیا می توانم در روزه های غیر از ماه رمضان که در محل کارم هستم و نمازم شکسته است، روزه های قضا شده را بگیرم یا نه؟ و همچنین تا به حال نمازم را درست خوانده ام و روزه ام را نیز طبق کسی که نماز و روزه اش درست است رفتار نموده ام.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و قضای روزه را در محل کار، بدون قصد ماندن ده روز در آن جا، نمی توانید بگیرید.

[سؤال 2404] 1125

بسمه تعالی 1361 / 10 / 18

جماران، دفتر امام خمینی، سلام علیکم

محترماً؛ عده ای از برادران کارگر شما، شغلشان مسافرت نیست و هر روز مسافت 50 کیلومتر از محل سکونت تا محل کار را با وسیله کارخانه طی می نمایند و در مدت يك هفته، پنج روز بیشتر در کارخانه نمی باشند و پیش از ظهر به محل سکونت خود برگشت نمی نمایند، لذا تکلیف شرعی آنان را نسبت به نماز و روزه، که حدود آن در رساله تذکر داده شده و موجب تردید می باشد، چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند؛ بلی محل سکونت اگر وطن او است نمازش در آن جا تمام است.

ص: 606

[سؤال 2405] 1126

بسمه تعالی 1361 / 11 / 7

محضر مقدس زعیم عالی قدر و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

نظر به این که منزل این جانب واقع در جاده ساوه، خیابان اسلام شهر و محل کارم سازمان آب تهران، واقع در بلوار کشاورز می باشد و فاصله بین منزل مسکونی و محل کارم حدود 24 کیلومتر راه است، از آن زعیم عالی قدر استدعا می شود دستور فرمایند تکلیف این جانب از نظر انجام فرائض نماز و روزه چگونه باید انجام شود؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2406] 1127

بسمه تعالی

دفتر رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

این جانب ساکن لواسان کوچک می باشم ولی محل کارم در خیابان فردوسی تهران است که هر روز مجبورم صبح از لواسان خارج و سر کارم در تهران حاضر باشم و بعد از ظهر نیز به خانه برگردم و مسافتی که طی می شود از لواسان تا خیابان فردوسی بیش از چهار فرسخ می شود، لذا در این مورد بذل توجه فرموده و وضع نماز و روزه این جانب را تشریح فرمایید.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2407] 1128

بسمه تعالی 1361 / 12 / 11

محضر محترم رهبر عزیز انقلاب، امام خمینی

با آرزوی پیروزی برای رزمندگان اسلام و آرزوی طول عمر و سلامت برای آن امام بزرگ، امیدواریم که ما را عفو نمایید که چند لحظه از وقت شریفتان را می گیریم و

ص: 607

چون چند مسأله شرعی داشتیم باعث شد که وقتتان را بگیریم و اما مسأله:

کسی که محل سکونت و وطن او در روستا است که فاصله آن از شهر شش فرسخ بیشتر است و در شهر دارای شغل و دکان سرفقلی می باشد که تمام هفته در شهر به کار برای امر معاش مشغول است و روزهای جمعه به روستا - که وطن و محل سکونت او است - بر می گردد، لطفاً در مورد این که نماز و روزه او شکسته است یا درست ما را راهنمایی نمایید.

بسمه تعالی، در وطن نماز را تمام بخوانید و در محل کار در فرض مسأله حکم مسافر دارید.

[سؤال 2408] 1129

بسمه تعالی

دفتر حضرت امام خمینی

1. کسانی که در شهرک های اطراف تهران زندگی و در کارخانجات تهران کار می کنند و فاصله محل سکونتشان تا محل کارشان بیش از چهار فرسنگ شرعی است با توجه به آن که مجبورند هر روز در کارخانه حاضر شوند، آیا نمازشان را باید تمام بخوانند و روزه بگیرند یا خیر؟ دائم السفر محسوب می شوند یا خیر؟

بسمه تعالی، در غیر وطن، حکم مسافر دارند و نماز و روزه مسافر قصر است.

2. آیا افراد نامبرده در بالا باید فاصله را از منزل خود حساب کنند یا از حد ترخص شهر خودشان؛ مثل شهر ری یا کرج؟

بسمه تعالی، در غیر شهر بزرگ خارق العاده - مثل تهران - مبدأ مسافت از آخر شهر حساب می شود.

3. کسانی که داخل تهران هستند و مجبورند هر روز در محل کار خود، که فاصله اش از منزلشان بیش از چهار فرسنگ شرعی است، حاضر شوند با در نظر داشتن اجبار برای کار، آیا باید نمازشان را تمام بخوانند و روزه بگیرند یا خیر؟

ص: 608

بسمه تعالی، در محل کار، در فرض سؤال، روزه صحیح نیست و نماز شکسته است.

4. کسانی که کارشان رفتن به جاهای مختلف شهر برای انجام کار کارخانه است با پیمودن بیش از چهار فرسنگ شرعی و داشتن اجبار کاری به نحوی که نمی توانند کار خود را از دست بدهند، آیا باید نمازشان را تمام بخوانند و روزه بگیرند یا خیر؟

بسمه تعالی، چنانچه کارشان در محل های معینی باشد، در فرض سؤال، حکم مسافر دارند ولی اگر کارشان به نحو دوره گردی باشد نمازشان تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2409]

5. آیا دائم السفر شامل کارگرانی که فاصله محل کارشان تا منزلشان بیش از چهار فرسنگ است، می شود یا خیر؟ و این کارگران باید روزه بگیرند یا خیر؟

در تمام موارد فوق چون نمی توانند کارشان را از دست بدهند، این کار، اجباری حساب می شود.

بسمه تعالی، دائم السفر یا کثرت سفر میزان نیست؛ اگر سفر، شغل آنان نیست، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2410] 1130

بسمه تعالی 1361 / 11 / 25

دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظله

پس از عرض سلام و تبریک سال روز چهارمین سال پیروزی انقلاب اسلامی ایران به رهبری پربرکت حضرت امام خمینی

مستدعی است به چند سؤال شرعی که ذیلاً به عرض می رسد جواب مرحمت فرمایند.

1. چون این جانب محل سکونتم در رجایی شهر کرج و محل کارم در تهران است و مجبورم همه روزه به تهران به سر کار خود بیایم و بعد از ظهر، مراجعت نمایم، نماز و روزه این جانب چگونه باید انجام گردد؟

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر دارید.

ص: 609

2. همچنین بنده زاده چون درجه دار ارتش می باشد و محل خدمتش در تهران است و او هم همه روزه صبح زود به تهران آمده و بعد از ظهر مراجعت می نماید، وضع فریضه ایشان را هم روشن بفرمایید.

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارند.

بسمه تعالی

پس از تقدیم سلام خدمت امام بزرگوار و بوسیدن دست مبارك ایشان؛ آرزوی تندرستی ایشان را از درگاه خداوند بزرگ خواستارم. خواهشمندم ای کسی که این نامه بی قابل مرا می خوانی، این مسأله را خود امام من جواب بدهد.

امام جان! خدمت شما عرض می نمایم که من گروهبان دوم ژاندارمری هستم و در پاسگاه ژاندارمری کوهپایه اصفهان که در حدود 73 کیلومتر راه است تا اصفهان، خدمت می کنم و هر روز 73 کیلومتر را می روم و بعد از ظهر 73 کیلومتر بازمی گردم؛ ساعت خروج از اصفهان ساعت 5/5 صبح می باشد و ساعت خروج از کوهپایه ساعت 5/1 ظهر می باشد؛ آیا با این وضع، من می توانم روزه را تمامی بگیرم؟ در ضمن کار من دائمی است و دیگر وقت نمی کنم که قضای روزه را بگیرم؛ چون هر لحظه امکان دارد که از این جا منتقل شوم. تمنا دارم به این مسأله من جواب بدهید؛ چون یکی می گوید: شما باید روزه را تمام بگیرید و یکی دیگر می گوید: نباید بگیرید.

در ضمن، ما روزهایی که در هفته، 24 ساعت در کوهپایه می باشیم نماز را شکسته می خوانیم؛ آیا درست است یا نه؟

بسمه تعالی، در مسیر و محل کار، حکم مسافر دارید که نماز شما شکسته است و روزه صحیح نیست.

2. اگر یک نفر در شهرستانی مستأجر بوده و درس می خواند چنان که هر هفته به خانه خود در روستا برگردد و فاصله رفت و برگشت بین روستا و شهر، 50 کیلومتر است، وظیفه او در ادای نماز، به صورت شکسته است یا کامل؟

بسمه تعالی، در محل کار و بین راه حکم مسافر دارید و اگر در شهرستان، قصد توطن کرده اید در آن، حکم وطن ثابت است.

2. راننده تاکسی چطور؛ آیا او هم باید شکسته بخواند یا درست؟ البته در تهران ملکی هم نداشته باشد.

بسمه تعالی، اگر شغلش رانندگی نیست حکم مسافر دارد.

حضور مبارک زعیم عالی قدر، حضرت آیت الله خمینی، مدّ ظلّه

شکر خدای را که با لطف خداوندی به رهبری آن زعیم عالی قدر، بر طاغوت زمان پیروز و به شکوفایی انقلاب رسیدیم؛ امیدواریم خداوند متعال پیروزی کامل تری نصیب کند.

برای موضوعی که اهمیت دارد، ناچار شدیم از حضور مبارک سؤال نماییم. در ضمن چون جواب هیچ کس برای ما مقبول نیست، از عالی مقام تقاضا داریم خودشان جواب مرقوم نمایند. بقای عمر مبارک را از خداوند خواهانیم.

مسأله راجع به اشخاصی است که از کرج به طور مرتب همه روزه با سرویس شرکتی به نام شرکت سبلان که در آن مشغول کار هستند رفت و آمد می کنند؛ کارخانه در هشت کیلومتری میدان انقلاب واقع است؛ عده ای از کارگران نماز را شکسته می خوانند و روزه ماه رمضان را نمی گیرند. تقاضا داریم در ذیل همین نامه جواب را

مرقوم فرماید. بقای عمر مبارک را از خداوند متعال مسئلت می نمایم.

بسمه تعالی، در صورتی که فاصله بین وطن و محل کار، چهار فرسخ یا بیشتر باشد، در فرض مزبور حکم مسافر مترتب است.

[سؤال 2416] 1133

بسمه تعالی 1361/2/8

تهران، جماران، دفتر امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب ملت ایران

از آن محضر بزرگ تقاضا دارد به سؤالات زیر جواب داده شود:

1. تعدادی از کارکنان سد دز، در دزفول سکونت دارند که باید 25 کیلومتر تا محل کار و 25 کیلومتر برگشتن تا منزل، هر روز به طور مستمر طی نمایند.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2417]

2. بعضی مدت بیست سال در این وضعیت قرار دارند، تکلیف نماز و روزه آنان به چه صورت باید انجام گیرد؟

بسمه تعالی، با این حال، نماز آن ها قصر است و نمی توانند روزه بگیرند و قضای رمضان هر سال از سال بعد نباید تأخیر بیفتد.

3. بعضی از مشاغل دولتی مثل انبارداری، حسابداری، جمع داری، دولت مبلغی سپرده به ضمانت از شاغل می گیرد و در قبال آن، هر ماه مبلغی به شاغل پرداخت می شود و این در گذشته و حال اجرا می شود، اشکال آن چیست؟ ربا است یا خیر؟ اگر ربا است امر فرماید تا از گرفتن آن خودداری شود.

بسمه تعالی، اگر بهره می دهند ربا است و اگر در مقابل کار می دهند اجرت و حلال است.

[سؤال 2418] 1134

بسم الله الرحمن الرحيم دهم جمادی الثانی 1403 ق

مرجع الأمة و إمام المسلمین و أمل المستضعفین، الإمام الخميني، أدام الله ظله الوارف علی رؤوس المسلمین

ص: 612

إني طبيب بيطري، مهجرٌ من العراق، أسكن في قزوين ولست مستوطناً؛ بل ناو الرجوع إلى أهلي وبلدي في العاجل القريب إن شاء الله تعالى؛ وإن عملي يستوجب الخروج إلى المسافة الشرعية أحياناً في كلِّ يومٍ وأحياناً بين يومٍ ويومٍ؛ ومن المعلوم أن عملي في هذه السفرات الطباية البيطرية، وعلى هذا لا يتم لي الإقامة في البلد الذي أسكن فيه. فهل صلاتي في البلد وفي أثناء السفر تامّة أم أقصر في صلاتي؟

أطال الله بقاءكم ونصركم ونصر بكم الإسلام والمسلمين؛ آمين رب العالمين.

بسمه تعالى، يجب القصر في مفروض السؤال.

[سؤال 2419] 1135

بسمه تعالى

دفتر محترم امام خميني، مدّ ظله العالی

ضمن آرزوی سلامت برای رهبر عزیز جهان اسلام، به عرض می رساند:

1. این جانب در سپاه شاهرود، مشغول به خدمت رانندگی هستم و محل زندگی و وطنم در 50 کیلومتری شهر واقع است و برنامه خدمتم بدین صورت است که یک شبانه روز در محل خدمت و یک شبانه روز در روستایم به سر می برم و در طول خدمت يك شبانه روزی ام، گاهی در مقدار مسافت شرعی رانندگی می کنم و گاهی هم نمی کنم و به طور کلی، در مدت ده روز (یک روز در میان) احتمالاً سه یا چهار مأموریت خارج از مسافت شرعی می روم و گاهی هم نمی روم. تقاضا می شود حکم الله را در مورد عباداتم بیان فرمایید.

بسمه تعالی، از وطن تا محل کار، در رفت و برگشت، حکم مسافر دارید؛ و در هنگام کار اگر شغل رانندگی، در مقدار مسافت شرعی یا بیشتر است، نماز تمام است و چنانچه بین سفر شغلی - در مسافت شرعی - تا سفر شغلی دیگر ده روز فاصله نشود، حکم تمام در سفر شغلی به قوت خود باقی است.

ص: 613

2. اگر تصمیم بر این گرفته شود که یک روز در میان که در محل کارم هستم، به مأموریت های خارج از مسافت بروم و سپاه در زمان خدمتم، چند روزی مأموریت داشته و چند روزی نداشته باشد، در این صورت حکم الله چیست؟

بسمه تعالی، اگر بین سفر شغلی تا سفر شغلی دیگر ده روز فاصله شود، در اولین سفر شغلی بعد از ده روز، نماز قصر است.

[سؤال 2420] 1136

بسمه تعالی

محضر انور زعیم عالی شأن، مرجع عالی قدر، حضرت مستطاب، آیت الله العظمی حاج آقا روح الله موسوی، امام خمینی، متع الله المسلمین بطول بقائه الشریف

1. کسبه در وطن (از فاکهی، بقال، عطار، بزاز، غیرهم) جهت خریدن و آوردن اجناس مورد کسبشان، در هر ده روزی، گاه یک و گاه دو و گاه سه بار، در هر باری به مدت بیست الی سی ساعت - ملّفق در روز و یک شب - به شهر دورتر از مسافت، مسافرت و باقی از ده روز را در وطن، به فروختن آن اجناس، اشتغال و ندرتاً ده روز یا بیشتر، در وطن اقامت می نمایند. بفرمایید که حکم نماز و روزه این کسبه، در این مسافرت ها چه می باشد؟

بسمه تعالی، سفر اگر به مقدار مسافت شرعی باشد، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2421]

2. صنعتگران (سفیدگر، تراشکار، صافکار ماشین و موتور و چرخ ساز و غیرهم) تمام سال را به اختلاط در وطن و گردش در فرای صنعت، گاه، کمتر و گاه، بیشتر از ده روز در وطن می باشند. بفرمایید که حکم نماز و روزه این صنعتگران در این مسافرت ها چه می باشد؟

بسمه تعالی، کار اگر در محل معینی در سفر باشد، در محل کار و بین راه حکم مسافر دارند؛ ولی اگر کار را در اطراف وطن، به نحو دوره گردی

ص: 614

انجام می دهند، حکم سفر شغلی دارند؛ مگر آن که ده روز در وطن یا غیر وطن بمانند که در این صورت، در سفر اول بعد از ده روز در یک جا ماندن، حکم مسافر دارند.

3. زنانی که بدون التفات (از اعراض و عدم اعراض) از وطن اصلیشان، به شهر شوهر می روند، و پس از التفات هم لابد قصد دارند که اگر زناشویی شان تا آخر عمر برقرار و باقیماند، در شهر شوهر اقامت، و الاً به وطن اصلیشان برگشت بنمایند، بفرمایید که حکم نماز و روزه این زن ها در ورود به وطن اصلیشان چه می باشد؟

بسمه تعالی، وطن اصلی تا از آن اعراض نشده، به حکم وطن باقی است.

4. زیدی با اجازه مجتهدین جامع الشرائطی از اشخاص متعددی، - از پول ملك طلق آن اشخاص، و از وجوه برّ مطلق و زکات و مظالم و سهمین خمس آنان - سیصد هزار تومان اخذ و مخلوط نموده تا حمام عمومی بسازد، و یک صد هزار تومان از آن را با سیصد هزار تومان از پولی که جهاد سازندگی داده، صرف در بنای حمام نموده و به اتمام رسانیده است. آیا زید می تواند آن دو بیست هزار تومان مختلط باقیمانده مأخوذه از اشخاص را (با اجازه مجتهد) قرض بردارد و صرف در مصارف شخصی خود بنماید و بعدها از مال خود، در موارد لازمه پیش آمده آن حمام، خرج بنماید یا خیر؟

بسمه تعالی، وجوه شرعیه را باید به مصارف مقررّه آن برساند و نسبت به پول دریافتی از اشخاص که ملك آنان است، باید از صاحبان پول استجازه کند.

[سؤال 2422] 1137

بسمه تعالی 3 / 5 / 1361

دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

به امید پیروزی و موفقیت کامل در امور مذهبی و به این امید که رزمندگان اسلام در جبهه های حق علیه باطل به پیروزی نهایی برسند، به عرض می رساند: این جانب دو سؤال مطرح می نمایم. لطفاً آن ها را جواب دهید.

1. شخصی که محل کارش تا منزل بیش از 24 کیلومتر (4 فرسنگ) می باشد، به این معنا که صبح زود از منزل خارج و عصر، به منزل بر می گردد، آیا نمازش کامل است یا مسافر؟ و آیا می تواند ماه مبارك رمضان را روزه بگیرد؟ توضیح دهید.

ص: 615

بسمه تعالی، در مثل تهران که مبدأ مسافت منزل است، در محل کار و مسیر حکم مسافر دارد و در غیر تهران اگر فاصله بین شهر محل سکونت و شهر محل کار، به قدر مسافت شرعی باشد حکم مسافر دارد.

2. محلی که روحانی موجود نیست آیا می شود یک شخص غیر روحانی، امام جماعت شود؟ خواه در مسجد باشد یا غیر مسجد.

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند مانع ندارد.

[سؤال 2423] 1138

بسمه تعالی 1361/8/8

حضور مبارك کلیه برادران دفتر امام، سلام علیکم

ضمن آرزوی موفقیت برای کلیه شما در راه خدمت به اسلام و مسلمین، باری چند سؤال داشتم؛ از حضور شما مستدعی است محبت فرموده مرا راهنمایی نمایید.

1. این جانب و خیلی افراد دیگر، قبل از جنگ تحمیلی ساکن شوش دانیال بودیم و شاغل در هفت تپه - حدود . . . کیلومتری شوش؛ به علت جنگ از شوش به اطراف رفتیم و اکنون نیز ساکن شهرک امام خمینی از توابع دزفول هستیم؛ به علت نبودن مسکن در شوش و در مورد نماز دچار اشکال هستیم. فاصله کار ما تا محل سکونت، حدود هفتاد کیلومتر است و به صورت شیفت و یا روز کار، انجام وظیفه می کنیم. آیا نماز ما تمام است یا شکسته؟ در شرکت باید نماز تمام بخوانیم یا شکسته؟ در حالی که مسکن اصلی ما شهرک امام خمینی نیست و امکان دارد به شوش برگردیم.

مورد دیگر این که گاهی مواقع ما به شوش می رویم که قبلاً مسکن اصلی ما بوده و فعلاً در آن جا نیستیم، آیا موقعی که به شوش می رویم باید نماز تمام بخوانیم یا شکسته؟ خواهشمندم در این مورد، کاملاً مرا راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، در محل سکونت که وطن شما نیست و در محل کار، بدون قصد ماندن ده روز در یکی از آن دو، حکم مسافر دارید.

2. در ماه محرم الحرام - روز تاسوعا و عاشورای حسینی - در شوش و چند جای دیگر - به قول

ص: 616

اصطلاح محلی - شبیه در می آوردند، یعنی واقعه کربلا را در این دو روز به صورت نمایش اجرا می کنند. افرادی که مثلاً در نقش امام حسین علیه السلام و فرزندان و یارانش ظاهر می شوند، در حالی که صد درصد معصوم نیستند، آیا شرعاً اشکال ندارد؟

این افراد ممکن است که حتی در حد یاران امام حسین علیه السلام هم نباشند. البته زنده نگهداشتن واقعه عاشورا امری واجب است و شکی در این نیست و لیکن چه بسا افرادی که در این نقش ها ظاهر می شوند، پاک و منزّه نباشند. ما شاهدیم که حتی در فیلم ها و نمایشنامه هایی که در صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران اجرا می شوند، اصلاً کسی در نقش پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم و یا امامان ما ظاهر نمی شود و حتی سخن نمی گوید.

با عرض معذرت از این که وقت شما را گرفتم؛ خواهشمند است در این مورد نیز راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، شبیه خوانی اگر مشتمل بر محرّمات نباشد و موجب وهن مذهب نشود اشکال ندارد و بهتر است به جای آن، روضه بخوانند.

[سؤال 2424] 1139

بسمه تعالی 30 / 11 / 1361

دفتر امام خمینی، سلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

این جانب در ایستگاه راه آهن دورود لرستان - که از ایستگاه دورود تا ایستگاه چمنگر، به مقدار 68 کیلومتر می باشد - مسئولیت کاری دارم و هر لحظه که اتفاقی رخ دهد، باید حاضر باشم؛ ولی دفتر اصلی کارم در ایستگاه دورود می باشد؛ در حالات عادی، بعضی مواقع هفته ای دو - سه روز باید این مسافت را جهت رسیدگی به کارها طی نمایم؛ بعضی اوقات، مسافت 68 کیلومتر را تماماً می روم و بعضی مواقع، کمتر. خواهشمند است از حضرت امام مدّ ظلّه سؤال فرمایید: وضعیت نماز و روزه ام چطور می شود؟ آیا باید نماز را شکسته بخوانم یا تمام؟ البته تا کنون نماز را کامل خوانده ام.

به امید سلامتی رهبر عزیز و پیروزی رزمندگان در جبهه های حق علیه باطل و به امید روزی که پرچم اسلام در تمام نقاط دنیا برافراشته شود. والسلام

بسمه تعالی، در صورتی که با قصد طی مسافت شرعی حرکت می کنید، در

ص: 617

بین راه و مقصد، نماز شکسته است؛ و در محل سکونت اگر وطن شما است، نماز تمام است والا حکم مسافر دارید.

[سؤال 2425] 1140

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی مرجع تقلید شیعیان جهان، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

مجتمع کشت و صنعت و دامپروری مغان، ما بین چهار شهر واقع است و ضمناً روستاهای زیادی ما بین این شهرها و اطراف مجتمع است و اکثراً از این شهرها و روستاها - که در مجتمع، کارگر یا کارمند یا کارفرما هستند - می آیند و می روند و عده دیگری هم از کارکنان و کارمندان و مهندسان، در شهرک خود مجتمع ساکن هستند؛ یعنی شغل همه آنان در مجتمع می باشد و همیشه در رفت و آمد، از چهار فرسخ بیشتر می روند و می آیند؛ یا با سرویس مجتمع و یا با وسایل دیگر؛ و ساکنین شهرک هر هفته یک یا دو روز برای خرید مایحتاج به پارس آباد می روند؛ یعنی ده روز نمی توانند در آن جا باشند. ضمن این که با خانواده در خانه های سازمانی ساکن هستند، در تمام 12 ماه، هر روز زندگی شان این طور است؛ حتی اکثر وقت، جمعه ها هم می روند و می آیند. نماز و روزه این ها چگونه است؟

ضمناً محوطه کشت و صنعت، خیلی بزرگ است. شاید یک نفر، دو دفعه، هشت فرسخ برود و بیاید. استدعا داریم جواب مسأله را توضیحاً بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر به مقدار مسافت می روند، در غیر وطن، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2426] 1141

بسمه تعالی

سلام علیکم، ان شاء الله که در خدمت به اسلام و مسلمین، تحت توجّهات باری

ص: 618

تعالی موفق و مؤید و منصور بوده و خواهید بود.

لطفاً باتوجه به مطالب زیر، تکلیف ما در مورد نماز چگونه خواهد بود؟

پادگان نزدیک شهر قرار دارد؛ ولی در مورد حد ترخص، عده ای می گویند: عرفاً پادگان خارج از اهواز است؛ با این که نه اذان شنیده می شود و نه دیوار شهر رؤیت می گردد؛ از روحانیون اعزامی هم سؤال شد، دقیق جواب نگفتند و این مسأله خیلی مهم است.

1. مسأله نماز چگونه خواهد بود؟

2. برادران سیاسی - ایدئولوژیک که مدت دو سال در محل معینی مشغول هستند و کارهایشان محدود به رفتن سپاه، جهاد و دیگر ارگان ها، می گردد چه تکلیفی دارند؟

3. نماز دیگر پرسنل پادگان که مشخص نیست مأموریت بروند یا نه، به چه صورت است؟

بسمه تعالی، کسانی که از وطن خود به مقدار مسافت شرعی دور شده اند، حکم مسافر دارند و اگر کمتر از مسافت دور می شوند، مسافر نیستند، مگر در صورتی که به سفر شرعی بروند و در برگشتن بدون عبور از وطن، به پادگان برسند.

[سؤال 2427] 1142

بسمه تعالی 1361 / 10 / 5

فردی که در وطن ثانی قصد اقامت کرده است، اما هر دو - سه روز يك بار برای انجام کاری مجبور به طی مسافتی کمتر از هشت فرسخ می باشد؛ آیا نماز و روزه اش کامل است یا نه؟ والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، اگر از وطن به کمتر از مسافت می رود نمازش تمام است، ولی اگر فاصله به چهار فرسخ شرعی برسد و بخواهد این راه را برود و برگردد حکم مسافر پیدا می کند.

ص: 619

بسمه تعالی

بعد از سلام و درود به رهبر انقلاب و مبلغان راه خدا لطفاً به دو سؤال زیر جواب مرحمت فرمایید.

1. همسرم جهادگر است؛ یعنی شغل او برابر است با رفتن به دهات و اطراف شهرستان. وطن و منزل پدریمان تبریز است و ما هم اکنون در گاوغان که از تبریز، یک ساعت فاصله دارد اقامت داریم و نسبت به آینده - از نظر ماندن همیشه - تصمیمی نداریم و نمی توانیم داشته باشیم؛ چرا که دست خودمان نیست و جهاد هر جا که لازم بدانند می فرستند. تکلیف نماز و روزه ما چگونه است؟

آیا شرایط همسرم با من فرق دارد؟ چرا که همسرم بیشتر هفته را با توجه به این که در قسمت بهداشت فعالیت دارد، به دهات و اطراف می روند.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید؛ مگر این که سفر، شغل شما باشد؛ مانند راننده و غیره که در رساله ذکر شده است و حکم، نسبت به همسر شما هم همین است.

[سؤال 2429]

2. من و همسرم به مدت 45 روز به گیلان غرب رفته بودیم و شرایط من طوری بود که صبح را در گیلان غرب بودم و ظهر را به دهات اطراف می رفتم. با این حال، قصد اقامه کرده بودم و نماز را تمام می خواندم و روزه هم گرفته بودم. آیا نماز و روزه من درست بود یا این که باید تمام آن 45 روز را قضا بخوانم؟ با توجه به این که فاصله ده تا گیلان غرب، یک ربع یا بیست دقیقه بود.

بسمه تعالی، اگر به حد مسافت می رفته اید، حکم مسافر داشته اید؛ مگر در صورتی که سفر، شغل شما بوده یا گیلان غرب، وطن شما باشد و در ماه رمضان، بعد از ظهر از آن جا خارج شده باشید که در این صورت، روزه شما صحیح است.

ص: 620

بسمه تعالی 1361 / 4 / 21

خدمت حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

پس از ابلاغ سلام، با احترام به عرض می رساند که موطن اصلی این جانب، تهران بوده و مدت پانزده سال است در اصفهان ساکن و در ذوب آهن - به فاصله 45 کیلومتری اصفهان - شاغل می باشم و از ساعت شش صبح به محل کار رفته و در ساعت پنج بعد از ظهر به اصفهان مراجعت می نمایم و در ماه رمضان، چهار صبح سرکار رفته و قبل از ظهر به اصفهان مراجعت می نمایم؛ و امکان دارد پس از یک یا چند سال دیگر به تهران منتقل یا باز خرید یا بازنشسته گشته و به موطن اصلیم برگردم. به هر حال، به طور دائم در اصفهان ماندگار نخواهم بود. لذا استدعا داشته وضع نماز و روزه این جانب را با این وضعیت کاری که مقلد حضرت عالی نیز می باشم مشخص فرمایید.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

بسمه تعالی 1360 / 12 / 15

زعیم عظیم الشان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

اما بعد؛ خاطر مبارك را به عرایض ذیل مصدّم بر این که:

1. چه می فرمایید درباره کارمندی که محل کارشان بیش از چهار فرسخ است؟ تکلیف آنان درباره نماز و روزه در محل خدمتشان و فواصل آن چیست؟

بسمه تعالی، در بین راه و محل کار حکم مسافر دارند.

2. تکلیف نماز و روزه رزمندگان جبهه های نبرد چیست؟

بسمه تعالی، اگر مسافرنند، بدون قصد ده روز در يك محل باید شکسته بخوانند و نمی توانند روزه بگیرند. بلی، اگر سی روز مردد در یک محل بمانند. بعد از آن نمازشان تمام است و روزه ایشان صحیح است.

3. موقوفات یا نذوراتی، قید شده: «جهت استماع مصائب و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام اطعام شود»، حال، مدعوینی که موفق به استماع نشده اند می توانند از آن غذا میل نمایند یا خیر؟ و نیز بعضی اوقات غذا زیاد طبخ می نمایند که به خانه دوستان و آشنایان بفرستند؛ آیا صورت شرعی دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، باید مطابق نذر و وقف عمل شود.

4. جهت تعلیم و تعلّم، آیات قرآن را با گچ به تخته می نویسند و پاک می کنند، آیا ذرات آن حرمت دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، حکم قرآن ندارد.

[سؤال 2432] 1146

بسمه تعالی 1360 / 10 / 8

محضر معظم رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، دام ظلّه العالی، سلام علیکم ورحمة الله

احتراماً؛ مستدعی است فتوای شریف را درباره افرادی که مسافت محل کارشان بیش از 24 کیلومتر (رفت و برگشت 48 کیلومتر) می باشد، مرقوم فرمایید. آیا حکم مسافر بر این دسته از افراد جاری است و به طوری که شایع شده است آیا می توان در این مسأله از مرجع دیگری تقلید کرد؟ والسلام

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند و مورد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 2433] 1147

بسمه تعالی 1361 / 4 / 10

قم، دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً معروض می دارم: این جانب یکی از کارگران کارخانه تولیدی پارس توشیپای رشت هستم؛ از محل سکونت تا محل کار حدود چهل کیلومتر می باشد؛ با توجه به این که شغل من هر روزه، به جز جمعه رفت و آمد می باشد آیا نماز قصر می باشد؟ والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته

بسمه تعالی، در مسیر و محل کار حکم مسافر دارید.

ص: 622

بسمه تعالی هفتم ذوالقعدة 1402 ق

به پیشگاه رهبر مسلمانان جهان، امید مستضعفان، بنیان گذار جمهوری اسلامی، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی

استفتا می شود: این جانب در حومه شهر واشنگتن زندگی می کنم و تا محل کارم (دفتر حفاظت منافع جمهوری اسلامی ایران) 25 کیلومتر فاصله دارم؛ اقامت بنده در امریکا دائمی نبوده و به خواست خداوند، ان شاء الله در عرض یکی دو سال آینده به ایران عزیز باز می گردم؛ بنابراین فتوای حضرت امام این جانب در محل کار حکم مسافر را دارم؛ چون مسافرت از منزل به محل کار تقریباً هر روز انجام می شود. حال آیا در منزل هم باید نماز را شکسته بخوانم و یا آن که نمازم کامل است؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، در منزل هم نماز شکسته است.

بسمه تعالی

دفتر محترم رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

به عرض می رساند: ما کارکنان شرکت تولیدی و صنعتی ایران فایلا شیراز چون فاصله عده ای از جان نثاران تا به کارخانه، بیش از 24 کیلومتر می باشد و تقلید از رهبر عزیز می نمایم، تمنا دارد در مورد نماز و روزه، جان نثاران را ارشاد فرمایید.

بسمه تعالی، کسانی که رفت و برگشتشان به محل کار، به قدر مسافت شرعی است، در محل کار و بین راه حکم مسافر دارند.

بسمه تعالی 1361 / 6 / 30

متصدی دفتر امام خمینی

احتراماً؛ به عرض عالی تان می رسانم که این جانب کارگر ماشین سازی ایران

ناسیونال، هر روز مقدار 70 کیلومتر رفت و برگشتم به منزل می شود چون که در دو شیفت کار می کنم، بعد از ظهر نمی توانم در خانه نماز بخوانم، اگر در خانه نماز بخوانم از سرویس جا می مانم، به سر کار نمی رسم، نمازم را در کارخانه می خوانم. لطفاً به من بگویید که نماز من باید شکسته یا درست باشد؟ چون مسأله 1283 در رساله امام می گوید هم شکسته و هم درست، کدام يك را به جا آورم؟ هرچه زودتر جوابش را برای بنده ارسال دارید.

بسمه تعالی، باید شکسته بخوانید و ربطی به مسأله ای که نوشته اید، ندارد.

[سؤال 2437] 1151

بسمه تعالی

محضر رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام عزّه

شهرک قیام دشت در هفده - هجده کیلومتری آخر شهر تهران واقع است؛ عده ای از اهالی، به تهران رفت و آمد دارند؛ این مسائل، مبتلابه است:

1. عده ای برای انجام کار و شغل، به تهران و بیش از حد شرعی، رفت و آمد دارند؛ چه موقع و چه کسانی، نمازشان شکسته است؟ و وضع نماز کارمندان دولتی چگونه است؟

2. تعدادی، وطنشان قبلاً تهران بوده و فعلاً در این شهرک ساکنند با قصد توطن و از تهران نیز اعراض نکرده اند؛ در چه موارد، نمازشان سالم و در چه موارد، نمازشان شکسته است؟

بسمه تعالی، از آخر شهرک محل سکونت، تا محل کار در تهران اگر به مقدار مسافت شرعی - ولو در مجموع رفت و برگشت - باشد، در بین راه و محل کار، حکم مسافر دارند؛ مگر آن که محل کار، در همان محله وطن سابق که اعراض نکردند باشد که در این صورت در محل کار، حکم وطن باقی است و فرقی در مسأله، بین کارمندان و غیر کارمند نیست.

ص: 624

4. کسی که محل کارش در سر چهار فرسخی یا بیشتر است که هر روز باید صبح برود و عصر برگردد، یا در هفته، چند روزی می رود و بر می گردد و شب را گاهی در محل کار می ماند، در صورتی که چندین سال طول می کشد، تکلیف نماز و روزه اش چیست؟ بر فرض باطل بودن روزه، برای قضای روزه وقتی ندارد چه باید کرد؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، حکم مسافر دارد.

بسمه تعالی 12 / 2 / 1361

با عرض سلام، سلامتی و طول عمر شما را از درگاه خداوند باری تعالی و دوازدهمین پیشوای مسلمین حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) آرزومندم.

حضرت امام: برای این جانب که جوان 18 ساله ای هستم، چند سؤال شرعی پیش آمده است که با جواب دادن به آن ها به صراط مستقیم بیشتر آشنا می شوم.

1. ماه رمضان سال 60 من اهواز بودم؛ (زادگاه و وطن من اهواز است) و به علت موقعیت جنگی در ماه رمضان درس می خواندم؛ پدر و مادر من به علت موقعیت جنگ، در روستایی به نام ملاثانی که در 36 کیلومتری اهواز است رفته بودند. (محل کار پدرم از سال های قبل در آن جا بوده است) من صبح از روستای ملاثانی به اهواز می آمدم و گاهی قبل از ظهر و گاهی بعد از ظهر به ملاثانی می رفتم. به خاطر تکلیف نماز و روزه ام، به مدرسه آیت الله بهبهانی در اهواز - که طلاب در آن جا درس می خوانند - رفتم و از چند روحانی در مورد وضعیت نماز و روزه ام سؤال کردم؛ بین چند روحانی که آن جا بود و درس می دادند اختلاف نظر بود؛ یکی یا دوتا از آن ها می گفت نماز، کامل و روزه باید در ملاثانی بگیری و چند نفر دیگر، خلاف این را می گفتند؛ که من در سردرگمی بودم. ولی روزی که تماماً اهواز بودم، روزه می گرفتم و نماز تمام می خواندم و گاهی در روستای ملاثانی نماز تمام و گاهی نماز شکسته

ص: 625

می خواندم. حال خواستم وضعیتم را که دو یا سه ماه از پارسال را در ملائانی بودم از نظر نماز و روزه پیرسم در ضمن در ملائانی به طور کامل، دو یا سه ماه ماندم؛ یعنی چند روزی ملائانی بودم و بعد به اهواز می آمدم و به همین نحو ادامه یافت، غیر از ماه رمضان که هر روز می رفتم.

بسمه تعالی، نماز شما در روستای مذکور شکسته و در اهواز تمام است و روزه هایی که بعد از ظهر از اهواز خارج شده اید، صحیح است و اگر قبل از ظهر خارج شده اید، صحیح نیست.

2. برای مدتی تهران (چند ماه) هستم؛ آیا نماز تمام و روزه باید بگیرم؟ زادگاه و وطن من اهواز است.

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در یک محله در تهران حکم مسافر دارید.

3. وضعیت اهالی ملائانی که 6 فرسنگی اهواز هستند، در رابطه با نماز جمعه چیست؟ (با توجه به این که خود ملائانی امام جمعه ندارد). آیا برای ادای نماز جمعه باید به اهواز رفت یا خیر؟

بسمه تعالی، مختارند.

4. پدر و مادر من سال گذشته مشرف شده بودند به مکه معظمه؛ به علت نداشتن تمامی پول خمس،

مقداری از خمس را پرداختند و رئیس کاروان آن ها که شخصی روحانی و سید می باشد گفته است

اشکال ندارد. از پارسال تا به حال، مقدار پول خمس، تهیه شده ولی پدر من تمام باقیمانده خمس مکه خودش و مادرم را نمی دهد و به صورت ماهانه، مقداری پول می پردازد. سؤال این جا است که آیا مادر من برای پدرم و درآمدی که پدرم دارد حلال است یا خیر؟ و در این جا تکلیف مادرم که حاضر است تمامی باقیمانده خمس را پردازد چیست؟

بسمه تعالی، بر یکدیگر حلال هستند و مادران خمس مال خود را اگر از درآمد کسب او است پردازد و نسبت به مال متعلق به پدرتان اگر مادر یقین ندارد که خمس آن داده نشده، تصرف او مانع ندارد.

5. ازدواج موقت با دختری که باکره است و صیغه خوانده اند و غرض فقط صرف دوست بودن و از تنهایی درآمدن است - بدون شهوت و بدون استفاده از امیال جنسی - آیا اجازه والدین طرفین ضروری است یا خیر؟

بسمه تعالی، بدون اجازه پدر دختر صحیح نیست.

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی، رهبر عظیم، کشف الفقراء، متّع الله المسلمین بطول وجوده الشریف، امام خمینی، السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

1. چه می فرماید در این مسأله: اشخاصی که استخدام شده، محل مشخص سکونتشان در تهران، محل کارشان کارخانه ایران ناسیونال یا زنجان، کارخانه مینو است و همه روزه رفت و آمد کرده، نماز و روزه آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر تهران وطن آن ها نیست و قصد ده روز در یک محله آن نکرده اند یا به مقدار مسافت بروند، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2441]

2. کارگر موقتی که هر روز، مسافت شرعی را رفت و آمد می کند، دستور نماز و روزه را تمام عمل نماید یا نه؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد.

3. شخص که قصد سفر کرده، مسافت شرعی را برود با حد ترخص کار نداشته، جنب حد ترخص باغ دارد به آن باغ که رسید، دو یا سه روز آن جا توقف نماید، بعد بقیه راه را می خواست برود، آن دو یا سه روزی که آن جا مانده است، نماز و روزه چه حکم دارد؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2442] 1154

بسمه تعالی 1361 / 10 / 16

پیشگاه مبارک رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

کسی که در یک شهر عضو سپاه است و هر هفته بدون توقف، فاصله هشت فرسخ

ص: 627

رارفت و آمد می کند و به وطن خود می رود، نماز و روزه وی چگونه خواهد بود؟

بسمه تعالی، در غیر وطن، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2443] 1155

بسمه تعالی 1361 / 12 / 12

دفتر امام خمینی مستقر در تهران، سلام علیکم

با درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب اسلامی، این حامی مستضعفان جهان و با سلام به رزمندگانی که با خون خود جبهه ها را عطرآگین کردند؛ این جانب کارگر شرکت نفت آبادان می باشم و مدتی است (حدود يك سال) به دلیل جنگ تحمیلی به طور موقت از آبادان به اهواز منتقل شده ام و موقتاً در اهواز مشغول به کارم و ان شاء الله به زودی، با پیروزی رزمندگان اسلام که با شکست بعثیون کافر همراه می باشد، قصد دارم که عازم دیارم شوم. سؤال مورد نظر این است که این جانب به طور موقت با خانواده در اهواز سکونت داریم و محل کار من خارج از شهر اهواز است که در یک صد کیلومتری این شهر قرار دارد و کارگر نوبت کار می باشم به طوری که سه روز اول عصرکار از ساعت دو بعد از ظهر الی ده شب و سه روز دوم صبح کار از ساعت شش بامداد تا ساعت دو بعد از ظهر و سه روز سوم شب کار که از ساعت ده شب الی شش صبح روز بعد می باشد و سپس سه روز استراحت دارم که در منزل می باشم؛ حال با توجه به این که مهاجر می باشم و همه روزه مجبورم مقدار یک صد کیلومتر راه را طی کنم و بعد از هشت ساعت به منزل مراجعت کنم:

1. مشخص کنید که نماز من در محل کار با توجه به ساعات و مسیر راه، کامل است یا خیر؟ 2. مشخص کنید که نماز من در منزل کامل است یا خیر؟ 3. آیا می توانم در ماه مبارک رمضان روزه بگیرم؟ والسلام

بسمه تعالی، در منزل و محل کار حکم مسافر دارید و در فرض سؤال، نمی توانید روزه بگیرید.

ص: 628

بسمه تعالی

شخصی شغلش پارچه فروشی است و هر روز برای فروش بیرون از وطن می رود. گاهی یک فرسخ و دو فرسخ و گاهی هم ده بیست فرسخ می رود و در آن محل ثانی تا عصر می ماند و شب به وطن بر می گردد. گاهی هم اگر زیاد دور باشد ده روز یا کمتر یا بیشتر در محل ثانی می ماند و بعد به وطن بر می گردد و تمام سال هم کارش همین است. آیا نمازش تمام است یا شکسته.

بسمه تعالی، با فرض این که شغل او به نحو دوره گردی نیست و از وطن به مقدار مسافت شرعیه و برای محلی می رود، حکم مسافر را دارد.

بسمه تعالی 1360 / 10 / 1

محضر مبارک رهبر انقلاب اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

1- شخصی شغل اداری دارد و هر هفته پنج روز در محل کارش اقامت دارد و دو روز در وطن خود زندگی می کند. بین محل شغل و سکونت بیش از مسافت شرعی می باشد. آیا در محل شغل نماز قصر است یا تمام؟

بسمه تعالی، در محل شغل و بین راه، حکم مسافر دارد.

2. کارکنان اداری که حد فاصل مسکن با محل خدمت آن ها بیش از چهار فرسخ است و هر روز رفت و آمد می نمایند؛ آیا نماز آنان قصر است یا تمام؟

بسمه تعالی، در شهرهای متعارف، اگر آخر شهر تا محل کار به مقدار مسافت شرعی و لو در مجموع رفت و برگشت، فاصله دارد، در محل کار حکم مسافر دارند و در مثل تهران میزان مسافت، فاصله بین منزل تا محل کار است.

3. در مواردی که دادگاه، زندگی زوجین را غیر ممکن تشخیص می دهد؛ بدون رضایت زوج حکم طلاق را صادر می کند. آیا طلاق رجعی است یا خلعی؟

بسمه تعالی، تابع این است که چه شرایطی موجود باشد و چه قسم طلاق واقع شود.

4. زوج عیال خود را، با این که چندین سال با هم زندگی کرده اند، بدون عذر شرعی و قانونی طلاق می دهد. همسر در طول این چند سال، کارهای داخلی خانه را انجام داده است. آیا شوهر مکلف است در مقابل این کار و کوشش مزدی به زوجه بپردازد یا خیر؟

بسمه تعالی، کار زن در منزل شوهر، اگر به قصد تبرع یا بدون امر شوهر انجام گرفته استحقاق اجرت ندارد.

[سؤال 2447] 1158

بسمه تعالی 1358 / 10 / 9

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، ادام الله ظلک العالی علی رؤوس المسلمین، پس از عرض سلام و ابراز ادب و احترام، مصدع اوقات شریف می شوم با یک مسأله دینی، لطفاً جواب مرقوم فرمایید.

عده ای کارمند ارتش اعم از افسر و درجه دار هستند که خانه مسکونی آن ها تا پادگان نظامی به حد مسافت شرعی فاصله است و برای آمدن به خدمت مجبورند که دائماً این مسافت را طی نمایند؛ وضع نماز و روزه این ها چگونه است؟ قصر بخوانند یا تمام؟

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر را دارند.

[سؤال 2448] 1159

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی الإمام الخمینی، مدّ ظلّه العالی

1. شخصی از اصفهان مثلاً حرکت می کند برای کارخانه سیمان کرج که مدتی در آن جا کار کند، ابتدائاً وارد کرج می شود، منزلی اجاره می کند بدون توقف ده روز، کاری در کارخانه سیمان گرفته، یا کمتر از مسافت است نسبت به کرج یا زیادتر، یک سال یا

ص: 630

بیشتر یا کمتر بنا دارد در آن جا رفت و آمد کند، آیا تکلیفش از نظر عبادت چیست مخصوصاً برای روزه چه کند؟

بسمه تعالی، نماز او قصر است و روزه او صحیح نیست، لکن قضای آن را از ماه رمضان بعد نباید تأخیر بیندازد و برای این کار یا باید قصد اقامه کند یا در وطن خود قضا نماید.

2. در ماه مبارک رمضان قبل از ظهر اگر کسی به سفر برود چیزی نخورد و قبل از ظهر هم به وطن برگردد آیا بعد از مراجعت به وطن نیت روزه کند صحیح است یا این مسأله مربوط به مسافری است که از سفر قبل از ظهر به وطن می رسد؟

بسمه تعالی، حکم هر دو مسأله یکی است و واجب است روزه بگیرد.

3. حمله دارانی که در سال های قبل متصدی امور حج بودند و اخیراً به حکم اجبار اوقاف آن ها را تحت شرایطی قرار داده آیا سفر حج برای این گونه مباشرین چگونه است و افرادی را که حمله داران با اجازه سازمان اوقاف به اختیار خود انتخاب می کنند - از روحانی و کارگر - حکمش چیست؟

بسمه تعالی، اگر سازمان در امور مربوطه به تکلیف دخالتی ندارد و نیز از آن ها ترویج باطل را نخواهد مانع ندارد.

4. دختر بعد از رفتن به خانه شوهر اگر به شهری که وطن اصلی پدر یا وطن اتخاذه پدر بوده مراجعت کند و قصد ده روز ماندن نداشته باشد نماز تمام است یا قصر؟ متع الله المسلمین بطول بقائکم

بسمه تعالی، تا اعراض از وطن اصلی یا اتخاذه حاصل نشده نماز در آن تمام است.

[سؤال 2449] 1160

بسمه تعالی 1361 / 4 / 14

دفتر محترم امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ضمن عرض سلام و درود فراوان به رهبر مستضعفان جهان و قلب تپنده امت اسلام؛ محترماً تقاضا می شود به سؤالات شرعی زیر پاسخ فرمایید:

1. شخصی از موطن خود به یک شرکت آمده و به کار اشتغال دارد و در شهرکی که متعلق به آن شرکت است زندگی می نماید (اجاره نشین شرکت است) و هر روز به مقتضای کارش حدود 26 کیلومتر یا بیشتر از محل زندگی اش دور می شود و به

ص: 631

کارخانه می رود و بعد از اتمام کارش این فاصله را دوباره طی می کند و برمی گردد؛ اگر قصد شخص این باشد که تا موقعی که از کارش و از وضعیت زندگی اش در این شرکت راضی باشد و همچنین تا هنگامی که شرکت به او احتیاج داشته باشد، در این شرکت بماند و در محل مذکور زندگی کند، با همین قصد حدود سه تا پنج سال است زندگی می کند و با توجه به این که سرتاسر سال را به جز ایام مرخصی سالانه (حدود چند روز) در همین محل به سر می برد، وضع نماز و روزه اش در شهرک مذکور چگونه است؟

بسمه تعالی، شهرک محل سکونت اگر از وطن فاصله دارد، در آن جا و در محل کار حکم مسافر دارد.

2. کسی که در یک محل زندگی می کند (قصد عشره کرده یا قصد توطن یا...) تا چه فاصله ای از محل زندگی اش می تواند دور شود، به طوری که نماز و روزه اش قصر و باطل نشود (بر حسب کیلومتر چقدر حد ترخص است؟ اذان با وسیله است یا بی وسیله؟ دیوار شهر در زمان فعلی به چه فاصله ای گفته می شود و...؟) و آیا این فاصله، از درب منزل تا محل کار در نظر گرفته می شود یا فاصله حد ترخص های دو محل می باشد؟

بسمه تعالی، میزان، اذان عادی متعارف است و دیوارهای معمولی ساختمان های آخر شهر میزان است و رفتن به اطراف محل اقامت در داخل محدوده حد ترخص مضر به اقامت عشره نیست و در شهرهای بزرگ خارق العاده، مثل تهران، مبدأ مسافت، منزل است.

[سؤال 2450] 6536

2. شخصی که منزلش در زنجان است و محل کارش در سرچشمه، 60 کیلومتری زنجان و خانه ای برای سکونت در سرچشمه به او داده اند اما ایشان همه روزه با سرویس به سرچشمه می رود و عصر بر می گردد، آیا روزه نامبرده درست است یا نه؟ و نماز او شکسته است یا کامل؟

بسمه تعالی، در بین راه و محل کار در فرض مرقوم، حکم مسافر دارد.

ص: 632

2. کسانی هستند که محل کار آن ها از 24 کیلومتر تجاوز کرده، تکلیف نماز و روزه آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

بسمه تعالی 1361 / 4 / 10

دفتر محترم حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه

با توجه به این که این مرکز دارای دو پادگان - شاهرود و چهل دختر - با فاصله 50 کیلومتر از یکدیگر است و بعضی از پرسنل اهل شاهرود هستند و بسیاری دیگر مسافر هستند و برخی در خانه های سازمانی شاهرود ساکنند و محل خدمتشان در پادگان چهل دختر و برخی برعکس؛ و با توجه به این که حتی احياناً در تفسیر فتاوا گاه اختلاف نظر است، جهت روشن شدن وضعیت پرسنل خواهشمند است به مسائل ذیل صریحاً و به طور روشن و واضح پاسخ عنایت فرموده تا پرسنل این مرکز با اطمینان خاطر بیشتری به انجام وظیفه شرعی خویش قیام کنند.

1. پرسنلی که هر روزه جهت انجام خدمت بین این دو پادگان رفت و آمد می کنند، تکلیف روزه شان چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند و نماز و روزه شان قصر است.

2. آیا کسانی که قبلاً از مرجع دیگری تقلید می کرده اند می توانند در این مسأله به فتوای آن مرجع گذشته حی یا میت عمل کنند؟

بسمه تعالی، چنانچه تا حال، عدول از مرجع تقلید سابق نکرده باشند، با مراعات شرایط مقررّه می توانند باقی بمانند.

3. پرسنلی که از ابتدا مقلد حضرت امام - مدّ ظلّه العالی - بوده اند و در این مسأله به فتوای ایشان یا عمل کرده و یا هنوز عمل نکرده اند،

آیا می توانند برای گرفتن روزه در این مسأله به طور خاص از مجتهد دیگری تقلید نمایند؟

بسمه تعالی، مسأله از موارد رجوع به غیر نیست.

3. بنده گاهی به مرخصی هم می روم، همواره در فاصله بین محل سکونت و شهرستان باختران (حدود 18 کیلومتر) در حال تردد هستم، تکلیف نماز و روزه چه می شود؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

2. اشخاصی که شغل آن ها حفظ بعضی مقامات است؛ مثلاً از منزل خود می روند تا منزل قاضی دادگاه؛ گاهی مستقیم و گاهی هم به اطراف می روند تا رفقای خود را جمع کنند که با هم بیایند منزل قاضی دادگاه و از منزل آقای قاضی به اتفاق ایشان و برای محافظت او، حرکت می کنند به سوی دادگاه، که تمام آن ها به حد مسافت است، هم از منزل قاضی تا دادگاه و هم از منزل خودشان تا منزل قاضی دادگاه و گاهی هم از منزل خودشان تا منزل رفقا که می روند آن ها را هم خبر کنند و با خود بیاورند در منزل قاضی دادگاه به حد مسافت است، در تمام این صور نماز آن ها تمام است یا قصر؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله که طی مسافت شرعی می شود برای رسیدن به هر يك از مقاصد مذکوره، نماز شکسته است.

بسمه تعالی

مرجع عالی قدر، حضرت امام خمینی

معروض می دارد: این جانب منزلم در کرج، محل کارم تهران، سه راه آذری است، طبق دستور توضیح المسائل حضرت عالی، که راجع به آموزگار می فرمایند «باید نماز را قصر، روزه را بخورد، بعد در ایام دیگر سال بگیرد» آیا این مسأله درباره این جانب هم که کارگر هستم صدق می کند؟ اگر صدق می کند، من کارگرم، تمام ایام سال را رفت و آمد می کنم، باید همه عمر، نماز قصر بخوانم، روزه را هم بخورم؛ چراکه اگر یک روز

کار نکنم، در مضیقه معیشت قرار می گیرم، مقدار مرخصی را هم که دارم برای سایر گرفتاری ها لازم دارم؛ نمی توانم مرخصی بگیرم تا روزه های فوت شده را در مرخصی بگیرم، تکلیفم چیست؟ خواهشمند است مرا راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، کسی که محل کارش تا وطن به قدر مسافت شرعی فاصله دارد، در مسیر و محل کار، هر چند مدت طول بکشد، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2456] 1163

بسمه تعالی 16 / 4 / 1361

دفتر رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی

با سلام و درود؛ مسأله ای مدت ها است ذهن این جانب و سایر همکاران در سراسر کشور را به خود مشغول داشته است و جواب و راه حل قاطع و منطقی و محکمی دریافت نداشته ایم که ذیلاً به عرض می رسد؛ به امید ارشاد و عمل به دستورات الهی به طور شایسته.

افراد همکار شامل این مسأله کلاً مهندسین راه و ساختمان (به خصوص راه سازی) می باشند که هر چند صبحی - که معمولاً از دو سال تجاوز نمی کند - در شهری یا منطقه ای جهت اجرای کارهای عمرانی، سکونت اختیار کرده و چنانچه محل اقامتی، در شهری نزدیک کار اختیار کنند هیچ گاه قصد ده روز ماندن در آن شهر را به علت رجوع به محل کار یا کارها که معمولاً بیش از 50 کیلومتر است، نمی توانند بکنند و جهت رفت و آمد به محل کار، از وسیله نقلیه اداری یا سازمانی که رانندگی آن به عهده شخص دیگری است، استفاده می کنند و توضیح این که در ساعت غیر کار، نزد خانواده و در محل استقرار و سکونت که برای مدتی نامعلوم (شش ماه، یک سال، دو سال یا بیشتر) اختیار کرده اند، می باشند. خواهشمند است طریقه ادای فریضه نماز را به طور کامل یا شکسته توضیح فرمایند.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، حکم مسافر دارند و نمازشان شکسته است.

ص: 635

بسمه تعالی

حضور مبارک رئیس دفتر امام خمینی، دام توفیقاته، سلام عرض می کنم.

امیدوارم که ان شاء الله خداوند بزرگ توفیق مزید به امام کبیرمان و به جناب عالی عنایت بفرماید. يك مسأله ای به وجود آمده است و آن مسأله این است که یک شخصی مقلد امام است، شغلش هم کارگری است و از شهری به شهر دیگر می رود و از حد ترخص هم می گذرد و در دوازده ماه فقط روز جمعه ها کار نمی رود، صوم و صلاتش چگونه است؟ و اگر دائم السفر باشد حکمش معلوم است و اگر دائم السفر حساب نشود در این دوازده ماه چه کند؟ جواب فرمایید.

بسمه تعالی، اگر به مقدار مسافت می رود حکم مسافر را دارد و در غیر وطن نماز او قصر است.

بسمه تعالی 1361/7/3

سرپرست دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، امید مستضعفین جهان

با تقدیم سلام به عرض می رساند: کارمندی خانه مسکونی اش در شهر کرج و محل خدمتش در تهران می باشد که از ساعت هفت صبح تا ساعت چهار بعد از ظهر در تهران مشغول کار است و بعد از ساعت چهار مجدداً به کرج بر می گردد، با این وضع همان شخص نمازش را تمام بخواند پاشکسته؟ و روزه اش صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر محل کار، وطن او نیست در محل کار و بین راه حکم مسافر دارد و نماز و روزه مسافر قصر است.

بسمه تعالی 1361/5/5

اگر کسی در جایی کار بکند و در ماه رمضان بیاید در وطن اصلی که ترک وطن

نکرده باشد و کمتر از ده روز بماند، روزه و نمازش چطور است؟ و کسی در جایی کار می کند که تا آن جایی که محل سکونتش می باشد چهار فرسخ می باشد و جایی که سکونت دارد 15 سال است ماندگار است و هر روز صبح می رود و عصر بر می گردد؛ نمازش تمام است یا نه؟ در محل کارش و در محل سکونتش و در وطن اصلی اش که ترك وطن نکرده باشد بفرمایید حکمش چیست؟

بسمه تعالی، در وطن اصلی که هنوز از آن اعراض نکرده، نماز تمام و روزه صحیح است و در محل کار و محل سکونت که وطن او نیست، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2460] 1167

بسمه تعالی 1362 / 2 / 6

محضر انور حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

احتراماً؛ ضمن درود و سلام و تحیات وافره و آرزوی صحت مدام و مستدام برای امام امت و با عرض تهنیت و تبریک ولادت با سعادت مولای متقیان حضرت علی علیه السلام به عرض مبارک می رسد بر این که این جانب به اقتضای شغل موظفی خودم که بهداشت یار بهداری هستم، صبح ها بعد از نماز از وطن خارج و تا حدودی دورتر از شهر باید بروم که شرعاً حد ترخص می باشد و بعد از ظهر شرعی مجدداً به وطنم بر می گردم که تقریباً قرارداد شده سال های سال بدین نحو به خدمت ادامه دهم؛ استدعا دارم حکم شارع مقدس اسلام را در این خصوص که آیا نماز را باید قصر و روزه را افطار کنم و یا بالعکس، ذیلاً مرقوم فرمایند. عظم الله اجورنا و اجورکم.

بسمه تعالی، اگر از وطن شما تا محل کارتان 22/5 کیلومتر یا بیشتر باشد حکم مسافر پیدا می کنید که در غیر وطن باید نماز را شکسته بخوانید و نمی توانید روزه بگیرید؛ مگر قبل از ظهر به وطن برسید و افطار نکرده باشید.

ص: 637

محضر مبارک زعیم عالی قدر، افتخار عالم تشیع، آیت الله العظمی امام خمینی

محترماً؛ افرادی هستند ارتشی که ساکن میاندوآب و کارشان در مراغه است و هر روز با سرویس ارتش، صبح به مراغه حرکت می کنند و بعد از ظهرها به منزلشان که در میاندوآب است برمی گردند و مسافت میاندوآب تا مراغه 65 کیلومتر می باشد، تکلیف نماز و روزه شان چیست؟ و اگر به حکم مسافر باشند، چطور ایشان تا سال آینده روزه شان را بگیرند در صورتی که هر روز باید در سر کار باشند؟

بسمه تعالی، در مسیر و محل کار، حکم مسافر دارند و قضای روزه را در ایام تعطیل در وطن می توانند به جا آورند.

2. اگر شخصی در محلی که دور از شهر خودش است بخواهد یک سال کار کند و قصد هم داشته باشد هر پنجشنبه به شهر خودش برگردد - یعنی هفته ای شش روز دور از محل وطن خود که بیشتر از مسافت شرعی است کار کند - نماز و روزه این شخص چطور است؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در محل کار و بین راه حکم مسافر دارید.

مقام محترم مسئول دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

ضمن آرزوی طول عمر برای امام عزیز و پیروزی برای رزمندگان اسلام و شفا برای مجروحین جنگ و انقلاب و موفقیت برای دست اندرکاران جمهوری اسلامی؛ به استحضار می رسانم که مسافت راه از محل زندگی اصلی به محل کارم حدود 30 کیلومتر می باشد. هرگاه جهت انجام مأموریت به مکانی که مسافت آن مکان با محل

زندگی اصلی ام هشت فرسنگ و یا بیشتر باشد، بروم در پایان انجام مأموریت آیا لازم است که جهت درست و تمام خواندن نماز حتماً به محل زندگی بروم بعد به محل کار - که در آن جا هم محلی برای سکونت دارم - برگردم؟

در هر صورت من تا کنون بعد از انجام مأموریت به محل زندگی اصلی نرفته، در محل کار مانده و نمازم را تمام حتی روزه ام را هم گرفته ام. در صورت تعطیلی بدون آن که در محل کار قصد ده روز کنم به محل زندگی اصلی ام رفته ام. در صورت غلط عمل کردن مسأله، تکلیف نماز و روزه ای را که بدین ترتیب گرفته ام مشخص فرمایید.

بسمه تعالی، با فرض این که بین وطن و محل کار بیش از 22/5 کیلومتر است، در محل کار حکم مسافر دارید و آنچه برخلاف، عمل کرده اید را باید قضا نمایید.

[سؤال 2464] 2552

3. اگر کسی از وطن خود سه روز یک بار به مدت یک روز به محلی بیشتر از 60 کیلومتر می رود و می ماند، تکلیف روزه و نماز این فرد در 24 ساعتی که در غیر از وطن خود و در محل کارش می باشد چگونه می شود؟

بسمه تعالی، در بین راه و محل کار، حکم مسافر دارد که نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2465] 1170

بسمه تعالی 17 / 2 / 1362

خدمت پدر مستضعفان جهان، امام خمینی، آدام الله بقاءه، سلام علیکم

ما کارکنان بخشداری بستان هستیم، با توجه به وضع خاص منطقه و این که خالی از سکنه است، حال در اهواز سکونت داریم و فاصله اهواز تا بستان، رفت و آمد، به 200 کیلومتر می رسد و هر روز این فاصله را طی می کنیم به حکم وظیفه، و انتظار برگشتن به بستان را داریم، خواهشمند است بفرمایید وضع نماز و روزه ما در ماه مبارک

ص: 639

رمضان به چه صورت است؟ با احترامات و اجرکم عند الله

بسمه تعالی، در فرض مزبور حکم مسافر دارید.

[سؤال 2466] 1171

بسمه تعالی 3 / 11 / 1361

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، روحی فداه

امیدوارم خداوند متعال وجود مبارک را از جمیع آلام محفوظ و سایه حضرت عالی را بر سر تمام مسلمین جهان بالا خص ایرانیان مستدام دارد و توفیق انجام وظایف دینی و خدمت به جمهوری اسلامی به رهبری حضرت معظم له به ما مرحمت فرماید.

محترماً؛ به عرض عالی می رساند به جواب مسائل ذیل نیاز مندیم:

1. افرادی در جهاد سازندگی مشغول به خدمت می باشند، وضع کارشان چنان است که روز شنبه به روستاها و اطراف به حد مسافت شرعی مسافرت نموده، پس از انجام کار، در پایان هفته (پنج شنبه) به وطن بر می گردند، مجدداً روز شنبه به اطراف مسافرت می کنند؛ کماکان، قریب دو سال است که کارشان بر این قرار است و هنوز هم ادامه دارد؛ بفرمایید وظیفه آنان نسبت به نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

2. اشخاصی منزل مسکونی خود را به علت کوچکی یا جهات دیگر می فروشند که منزل دیگری خریداری کنند؛ ممکن است پول منزل تا خرید منزل ثانی چند ماه بلکه تا یک سال طول بکشد، آیا در هر دو صورت باید مخمس شود یا در صورت دوم؟ و آیا فرقی بین عاجز (کسی که خمس را بدهد نمی تواند منزل مناسبی بخرد) و قادر هست یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر خانه فروخته شده از درآمد کسب و حقوق تهیه شده باشد، پول فروش آن خمس دارد و اگر نمی تواند با دادن خمس، خانه تهیه کند بعداً بپردازد.

3. بعضی از کسبه، محل کار خود (مغازه) را به عنوان سرقفلی خریداری نموده؛ مثلاً در ده سال قبل

ص: 640

مغازه ای به مبلغ 50000 تومان خریداری نموده و الآن بیشتر از 200000 تومان می خرند؛ البته نظر فروش ندارد لکن می خواهد وضع خمسش را روشن کند؛ اولاً بفرمایید سرقتی خمس دارد یا خیر؟ بر فرض وجوب خمس، آیا قیمت خرید باید مخمس شود در صورت عدم فروش، یا قیمت فعلی بر تقدیر سابق؟

بسمه تعالی، به قیمت فعلی خمس دارد.

4. حسب دستور دادگاه اسلامی در روستاها، شورای محل پس از تراشیدن گندم، زکات گندم را از صاحب زراعت می گیرد؛ نظر به این که شوراها چیزی به زارعین واگذار نمی کنند و آنان هم (یعنی زارعین) از بستگان و غیره افرادی مستحق دارند که سابقاً زکاتشان را به آن ها می داده اند و الآن آن ها محروم شده اند، لذا مستدعی است امر فرمایید شوراها نصف و یا ثلث زکات را به زارعین واگذار کنند که به افراد مستحق از اقوام و غیره بپردازند.

بسمه تعالی، اختیار زکات با مالک است و دیگران حق ندارند او را اجبار کنند.

5. اشخاصی مبلغی پول در بانک می گذارند؛ پس از شش ماه یا یک سال، دو برابر اصل پول به آنان وام می دهند، به همین نیت هم گذاشته می شود، آیا ربا است؟ اگر ربا است چنانچه راهی برای فرار از این معصیت کبیره باشد، مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، ربا نیست.

6. شهیدی که در معركة جنگ به فیض شهادت نایل شده - که به فتوای حضرت معظم له غسل و کفن واجب نیست - چنانچه این شهید جنب باشد، آیا غسل جنابت واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

[سؤال 2467] 1172

بسمه تعالی

آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظله

1. شخصی در تمام سال، هر روز از وطن خود به مسافت شرعی در شهر دیگر می رود. آیا در محل کار، نماز تمام و روزه واجب است یا نه؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد.

2. رزمندگانی در خانه و یا سنگری استراحت می کنند - چه در مناطق جنگی باشند یا نه - و آمادگی برای مقابله با دشمن را ندارند. توپ یا نارنجک و راکت منفجر شد و عده ای مردند؛ آیا احکام شهید بر

آنان جاری است، یا باید غسل داد و کفن نمود؟

بسمه تعالی، اگر از رزمندگان است و در جبهه به شهادت رسیده، غسل و کفن ندارد؛ هرچند در حال استراحت باشد.

3. راننده از محل خودش به مناطق جنگی برای کمک رسانی می رود و به همان شغل رانندگی خودش ادامه می دهد؛ قبلاً هم به مسافت شرعی رانندگی می کرد. آیا نماز را تمام و روزه بگیرد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر به مقدار مسافت شرعی رانندگی می کند، نماز او تمام است و باید روزه بگیرد.

4. راننده تاکسی که عرفاً راننده است و نیز کسی که گواهی رانندگی را گرفته استخدام شده در مناطق جنگی در مسافت شرعی و یا تبرعاً فی سبیل الله رانندگی می کند، آیا نماز را تمام و روزه را بگیرد یا نه؟

بسمه تعالی، با فرض این که مشغول رانندگی در مسافت شرعی هستند نمازشان تمام است.

5. مسلمانی قسم خورد به لفظ والله که عیالش هر ساعت که اذیت کند و بدون اجازه از منزل خارج شود او را طلاق دهد، آیا واجب می شود طلاق یا نه؟

بسمه تعالی، واجب است.

6. مسلمانی در صورت ناشزه بودن زنش قسم خورد بر ازدواج مجدد، آیا ازدواج واجب است یا نه و آیا متعه هم کافی خواهد بود در صورت وجوب یا نه؟

بسمه تعالی، واجب است و اگر قصد او مطلق ازدواج بوده از دواج موقت کافی است.

[سؤال 2468] 1069

3. افرادی از پرسنل ارتش هستند که فاصله محل کارشان با منزل مسکونی شان که در پایگاه می باشد بیست و چهار کیلومتر است و یک روز کار و دو روز استراحت می کنند. با توجه به آن که حداقل مدت مأموریت آن ها در پایگاه دو سال و یا احتمالاً بیشتر می باشد و بعد از آن منتقل می شوند و آن جا برای آن ها جنبه وطنی ندارد، تکلیف آنان از نظر نماز و روزه در محل کار و در محل مسکونی چگونه است و تکلیف خانواده هایشان که به صورت ثابت در محل مسکونی هستند چگونه است؟

بسمه تعالی، در محل کار نمازشان شکسته است و در محل سکونت نیز اگر وطن آن ها نباشد، بدون قصد اقامت ده روز، باید شکسته بخوانند.

ص: 642

ریاست محترم دفتر حضرت امام خمینی، با درود و سلام بر شما و تمام رزمندگان

احتراماً؛ با کمال عرض ادب از راه دور، دعا و ثنا بر حضرت امام خمینی قلب مستضعفان جهان، این جانب کارمند بانک کشاورزی شعبه زاغه در استان لرستان، مقلد حضرت امام خمینی هستم. مدت 20 ماه است از جای دیگر استان به بخش زاغه انتقال یافته ام. چون معلوم نیست چند سال باید در بخش زاغه بمانم اجبار دولتی است از طرف دیگر به واسطه عدم امکانات مسکونی رفاهی، خانواده ام در شهر خرم آباد سکونت دارند. مسافت خرم آباد تا محل کارم، درست چهل کیلومتر است که جمع رفت و برگشت هشتاد کیلومتر است. این مسافت هر روز باید پیموده شود. در سال گذشته به واسطه نبودن روحانی در زاغه 28 روز روزه خود را گرفتم که مورد اشکال این و آن قرار گرفت، لذا از امام جمعه آن بخش سؤال نمودم، فرمودند: نماز شما شکسته است و روزه هم نباید بگیرید. از جایی که ماه پر برکت و مبارک رمضان نزدیک است؛ این جانب هم مانند مسلمانان دیگر علاقه شدیدی به ادای فرائض الهی، مانند روزه و نماز دارم؛ قدری افسرده و خیالاتی گشته ام. استدعا دارم از روی عطف توجه و ترحم به این درمانده حقیر و فدوی را ارشاد و راهنمایی فرمایید تا به دعاگویی امام امت و تمام ارشادکنندگان مذهب مشغول گردم.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

بسمه تعالی

خدمت مسئول محترم دفتر امام خمینی

این جانب شخصی هستم که از محل کارم تا منزل در مسیر رفتن بیست و سه و نیم کیلومتر می باشد و در مسیر برگشتن از محل کار تا منزلم بیست و سه کیلومتر می باشد.

ص: 643

تکلیف نماز و روزه ام چیست و در صورتی که روزه ام باطل می شود و مسافر محسوب می شوم آیا می توانم در روزهای غیر از ماه رمضان که در محل کارم هستم و نمازم شکسته است روزه های قضا شده را بگیرم یا نه؟

و همچنین تا به حال نمازم را درست خوانده ام و روزه ام را نیز طبق کسی که نماز و روزه اش درست است رفتار نموده ام.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و قضای روزه را در محل کار بدون قصد ماندن ده روز در آن جا نمی توانید بگیرید.

[سؤال 2471] 1175

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر انقلاب اسلامی حضرت آیت الله امام خمینی، لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. بعضی از سربازها هر هفته از محل سربازی مسافرت به شهر خود می نمایند وظیفه آن ها در قصر و اتمام چیست؟

بسمه تعالی، در محل سربازی و بین راه وظیفه ایشان قصر است و امثال این اشخاص که تمام سال را سفر می کنند نسبت به روزه باید یک ماه قصد اقامه کنند تا ماه مبارک یا قضای آن را روزه بگیرند.

2. نظر مبارک در تطهیر آب ها امتزاج است نه صرف اتصال، آیا منظور امتزاج جمیع اجزا است یا مختصر امتزاج عرفی کافی است.

بسمه تعالی، مختصر امتزاج کافی نیست بلکه باید امتزاج به نحوی باشد که به نظر عرف تمام آب با هم ممزوج شده باشد.

3. اخیراً حجاجی که از مکه معظمه مراجعت نموده اند اظهار می دارند جمرات ثلاث را برداشته اند و به جای آن ها ستون های مرتفع تری ساخته اند که از طبقه بالا و پایین هر دور می می شود، نظر مبارک در رمی با این حال چیست؟ رمی از پایین چه صورت دارد؟ آیا از طبقه بالا هم می توان رمی نمود یا نه؟

بسمه تعالی، رمی از طبقه بالا و پایین اشکال ندارد.

ص: 644

4. شخصی خانه مسکونی دارد لکن برای توسعه بیشتر و استراحت بهتر در بین سال از ارباب مکاسب مشغول تهیه خانه دیگری می شود، آیا خمس این خانه که می خواهد تهیه کند باید پردازد یا خیر؟

بسمه تعالی، خمس خانه ای که برای توسعه تهیه نموده است باید پردازد.

5. در مسأله رؤیت هلال نظر مبارک این است که هرگاه علم به توافق افق باشد اگر در جایی رؤیت شد برای جای دیگر که هم افق است ثابت است، استدعا آن که مرقوم فرمایید منظور از توافق افق چیست، مثلاً تا چه مقدار از زمان و اندازه از نظر طلوع و غروب اگر متفاوت باشد توافق است یا تخالف، مثلاً در ایران از شرق تا غرب آن شاید قریب سه ربع ساعت فرق کند آیا ایران دارای یک افق است یا خیر چون این مسأله محل بحث و گفت و گو و احتیاج شدید است استدعا می شود توضیح بیشتری مرقوم فرمایید که موجب مزید تشکر و دعاگویی است.

بسمه تعالی، اختلاف افق و مقدار آن را باید از اهل نجوم و ریاضیون پرسید ولی بدون اشکال نیم ساعت و زیاده اختلاف است و در موارد اختلاف اگر در شرق بلد دیده شود در غرب نیز ثابت است و اگر در غرب دیده شود در شرق ثابت نمی شود.

[سؤال 2472] 1282

3. تعدادی از پرسنل به علت نداشتن خانه سازمانی در پایگاه همه روزه با سرویس به همدان رفته و صبح به خدمت باز می گردند وظیفه آنان چیست؟

بسمه تعالی، اگر همدان وطن آن ها نباشد حکم مسافر را دارند.

[سؤال 2473] 1176

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر و مرجع عالی قدر حضرت آیت الله امام خمینی

محترماً به عرض مبارک می رساند این جانب کارمند گمرک می باشم که به مرز ایران و افغانستان مدت دو سال است که منتقل شده ام، البته من شهر مشهد را برای خودم وطن اختیار نموده ام اکنون در مرز دوغارون که فاصله آن تا مشهد 240 کیلومتر و فاصله آن تا شهرستان تایباد 20 کیلومتر می باشد سکونت دارم البته در این جا به جز چند خانه مسکونی چیز دیگری وجود ندارد نه مغازه و نه نانوائی و نه چیز دیگر است

ص: 645

و من به ناچار هر روز یا این که حداقل دو روز یک مرتبه و گاهی هر روز چند مرتبه و هر مرتبه بیش از دو ساعت برای خرید و کارهای ضروری باید این فاصله را رفته و برگردم یعنی همین 20 کیلومتر که از حد ترخص بیشتر می باشد لطفاً بفرمایید نماز در دوغارون که خانه فعلی من آن جا می باشد و هنوز آن جا را وطن اختیار نکرده ام چگونه می باشد؟ از آن رهبر عالی قدر استدعا دارم این جانب را کاملاً راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم حکم مسافر دارید و نماز شما قصر است و نمی توانید روزه بگیرید.

[سؤال 2474] 3314

3. بر حسب شغلی که داریم هر چند سال در یکی از شهرهای نفت خیز هستیم و وطن ما هم نیست و خیال نداریم در این شهرهای نفت خیز موطن اختیار کنیم، بنا به اقتضای کار در بین ده روز ممکن است بیش از چند بار از صبح یا عصر بیشتر از هشت فرسخ از خانه دور شویم، استدعا داریم بفرمایید وضعیت نماز و روزه ما چه می شود و اگر نماز شکسته باشد و روزه نداشته باشیم کجا قضا کنیم؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و نماز شما در آن محل شکسته است و نمی توانید روزه بگیرید.

[سؤال 2475] 1177

بسمه تعالی 1362 / 2 / 27

حضور حضرت آیت الله العظمی حاج سید روح الله الموسوی الخمینی - دامت برکاته - سلام عرض می کنم.

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. بنده فردی هستم که در استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان شهرکرد در اداره بهداشتی، قسمت مالاریا و بیماری های واگیر، مشغول به کار می باشم و چون همه روزه باید از خانه خودم هشت فرسنگ یا بیشتر به شهرکرد بروم و برگردم و حتی

ص: 646

بعضی مواقع بیتوته کنم و بمانم و مقلد حضرت آیت الله العظمی امام خمینی می باشم، نمازم شکسته و روزه ام قصر است؟ توضیح این که در توضیح المسائل جدید، از خدمت امام سؤال شده و جواب داده اند که: «اگر سفر به صورت دوره گردی است و اختیاری نیست، حکم سفر شغل را دارد» نماز و روزه بنده چه حالتی دارد؟ و آیا امام اجازه می فرمایند که این يك مسأله را از آقایان دیگر که صاحب رساله رسمی هستند تقلید نمایم، یا این که جایز نمی دانند؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله حکم مسافر دارید و سفر مذکور دوره گردی نیست.

2. مسأله دوم درباره عزاداری ایام محرم و حضرت ابا عبد الله الحسین علیه السلام است که مخصوصاً روز عاشورا در این محل، گوسفند رنگ می کنند و یک نفر هم به عنوان چوپان، دنبال گله می رود و نی می زند و یک نفر هم مصیبت می خواند، اگر این برنامه حالت ریا و خودنمایی و غنا نداشته باشد آیا جایز می دانند و اجازه می فرمایند این عمل به عنوان گریاندن شیعیان امام حسین علیه السلام انجام گیرد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از مراسم محلی است دخالت نکنید و اشکال ندارد ولی بهتر است این نحوه مراسم که بی اصل است ترک شود و مراسم اصلی به جا آورده شود.

[سؤال 2476] 1066

2. سربازی که در فاصله بیش از چهار فرسخ در کمتر از ده روز اقامت در جبهه مدتی است رفت و آمد دارد وظیفه اش از نظر قصر و اتمام چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2477] 1178

بسمه تعالی

محضر مبارک زعیم عالی قدر و مرجع تقلید عالم تشیع، حضرت مستطاب آیت الله العظمی آقای حاج آقا روح الله الموسوی الخمینی، دامت برکاته

مسائلی برای ما مطرح است، لطفاً جواب آن ها را مرقوم فرمایید.

ص: 647

1. کسی به عنوان کارمند ستاد تبلیغات روستایی یکی از روابط عمومی های سپاه پاسداران جهت تبلیغ به جاهای دور و نزدیک می رود و در جایی هم ده روز نمی ماند. صلاة و روزه این شخص چطور باید انجام گردد؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد.

2. موقع ذبح حیوان اگر سرش به طور کلی از بدن جدا شود و بعداً معلوم شود که اوداج اربعه بریده نشده و حیوان هم حیات داشته باشد، اگر فوراً از محل ذبح ببرند، آن حیوان پاک و حلال می شود یا نه؟

بسمه تعالی، حلال می شود.

3. سر حیوانی را که بریده اند و سرش از بدن جدا نشده و اوداج اربعه بریده نشده و حیوان هم حیات داشته باشد، اگر چنان که دوباره از محل ببرند، اوداج اربعه از بدن جدا می شود. در این صورت، این حیوان پاک و حلال می شود یا نه؟

بسمه تعالی، حلال می شود.

4. سر حیوانی را بریده اند و حیوان هم مرده است؛ سپس معلوم می شود که مقداری از اوداج اربعه

- مثلاً ربع و یا ثلث و یا نصفش و یا زیادت و یا کمتر از این ها - در بدن باقیمانده است. آیا این پاک و خوردن گوشت جایز است یا نه؟

بسمه تعالی، جایز نیست و حکم میته دارد.

[سؤال 2478] 1179

بسمه تعالی 1361 / 6 / 26

دفتر محترم امام خمینی

احتراماً؛ خواهشمند است پاسخ سؤالات ذیل را از محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب امام خمینی، مدّ ظلّه العالی استفتا کرده، جهت این جانب ارسال فرمایند.

1. این جانب کارمند یکی از ادارات دولتی می باشم و محل کارم در شیراز و محل خدمتم در مرودشت 50 کیلومتری شیراز است. هر روز صبح عازم محل کارم می شوم و بعد از ظهر مراجعت می نمایم. استدعا دارد بفرمایید که در ماه مبارک رمضان تکلیف شرعی این جانب از نظر روزه چیست؟ آیا مسافر محسوب و از روزه معاف می باشم و یا این که دائم السفر می باشم و بایستی روزه بگیرم؟ البته به رساله شریف توضیح

ص: 648

المسائل امام مراجعه کردم و آن طور که باید و شاید مطلب دستگیرم نشد. خواهش دارم جواب این سؤال را به صراحت مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و نمی توانید روزه بگیرید.

2. مبلغی از بابت خمس بر ذمه دارم و مایلم مطابق دستور امام به مصرف برسانم. نظر معظم له را ابلاغ فرمایید که آیا می توانم تمام یا قسمتی از آن را برای کمک به جبهه ها و یا برای بازسازی مناطق جنگی و یا واریز به حساب 100 امام به مصرف برسانم و یا این که تماماً آن را به دفتر حواله نمایم و یا این که ایشان در شیراز نماینده ای دارند؟ در این صورت ایشان را معرفی کنند تا به نامبرده مراجعه نمایم. با آرزوی سلامت و طول عمر برای امام و موفقیت برای رزمندگان اسلام در جبهه حق علیه باطل

بسمه تعالی، می توانید به حساب شماره هزار مؤسسه تعاونی اسلامی قم حواله کنید.

[سؤال 2479] 1240

3. شخصی در واحد عملیات سپاه است، ممکن است امروز او را بفرستند به مأموریت و فردا نفرستند، تکلیف نماز او چیست؟ وقتی به مأموریت می روند، آیا مثل راننده است؟

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر را دارد و به مجرد مأموریت حکم سفر شغلی را پیدا نمی کند.

[سؤال 2480] 1180

بسمه تعالی

1. محل کار این جانب در شرکتی است که حدود 35 کیلومتر از منزل فاصله دارد و هر روز صبح زود به سر کار می روم و غروب بر می گردم و سالیانه مشغول کار می باشم؛ آیا نماز و روزه را چگونه ادا کنم؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

2. شغلم کشاورزی است و از بانک کشاورزی جهت همین امور وام می گیرم؛ ولی در قبال این بدهی، بانک مقداری پول (4%) به عنوان کارمزد می گیرد و در صورت تأخیر در سررسید آن، دو برابر این عدد، جریمه دیرکرد می گیرد؛ آیا این عمل یا سعی این جانب محکوم به صحت است یا ربا؟

ص: 649

3. اکثراً وقتی مقداری پول اضافی داریم آن ها را در بانک جهت حفظ پولمان پس انداز می کنیم؛ بعد از مدتی می بینیم مقداری پول به آن ها اضافه می شود. تکلیف این جانب در این مورد چیست؟ با توجه به این که قانون بانک این جور است؟

بسمه تعالی، 2 و 3، بهره پول ربا و حرام است.

4. راجع به مصرف حقوق شرعیه، با توجه به این که به اذن مقلد باید باشد، تکلیف ما چیست؟ و ثانیاً اگر شخص مستحق یا مسجدی احتیاج پیدا کند، می توانیم این اموال را مصرف کنیم یا نه؟

بسمه تعالی، باید با اجازه مرجع تقلید باشد.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

[سؤال 2481] 1181

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً خاطر عالی را مستحضر می دارد: این جانب کارگر قسمت مهندسی زراعی شرکت کشت و صنعت نیشکر هفت تپه، قبلاً از مرحوم آیت الله بروجردی رحمه الله تقلید می نمودم و پس از رحلت مشاؤالیه برای مدت يك سال از هیچ مجتهدی تقلید ننمودم، تا این که پس از بررسی های کامل و تحقیقات لازم از طریق رساله و احکام دینی، با اطمینان کامل، از حضرت عالی تقلید نمودم؛ ولی در این مدت يك سال، تمام نماز و روزه خود را انجام دادم و حالیه مدت بیست و سه سال است که در طرح نیشکر هفت تپه کار می کنم و از ساعت چهار صبح که قبل از نماز است، از منزل که در دزفول است به محل کار که مسافت آن هشت فرسنگ است حرکت می نمایم و بعضی از اوقات که در فصل زمستان است، حتی فرصت ادای فریضه ظهر و عصر را در منزل ندارم؛ زیرا موقع مراجعت، پس از ده یا دوازده ساعت می باشد و نماز را در موقع کار، تمام انجام دادم و همچنین روزه خود را تمام گرفتم و حالیه بعضی از آقایان اظهار می دارند که هر کس از امام خمینی تقلید می نماید و این مسافت را طی می کند بایستی نماز یومیه را شکسته بخواند و روزه خود را هم در موقع کار نگیرد؛ لذا کار ما مطابقت با مسافر یا

ص: 650

کثیرالسفر می باشد. و نه فقط بنده، شاید در حدود چند هزار نفر هم از احکام و دستورات حضرت عالی تقلید می کنند و در شک و تردید می باشند؛ لذا از محضر مبارک تقاضا دارم تا قبل از ماه مبارک رمضان، تکلیف انجام فریضة نماز و گرفتن روزه ما را روشن فرمایید.

بسمه تعالی، در غیر وطن، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2482] 1182

بسمه تعالی 1361 / 8 / 29

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی

من دانش آموزی هستم که از روستا به شهر می آیم و درس می خوانم. می خواستم در مورد نماز خواندنم از شما سؤالی کنم. چون ما مقلد شما هستیم، باید از دستورات شما پیروی کنیم؛ ولی من اطمینان ندارم؛ چون امکان دارد مسائل، اشتباه چاپ شده باشد.

من روز شنبه از دهی که 30 کیلومتر تا اراک فاصله دارد به اراک می آیم و روز پنج شنبه - عصر - به ده بر می گردم و فاصله را تکرار می کنم: فاصله ما تا اراک 30 کیلومتر است و شب ها هم خانه کرایه کرده ام؛ فقط من شنبه می آیم و پنج شنبه می روم. آیا نماز ما درست است یا شکسته؟ به این مسأله ما جواب بدهید؛ چون مشکل حدود 40 دانش آموز است.

بسمه تعالی، در وطن، نماز شما تمام است و در محل تحصیل، بدون قصد ماندن ده روز باید شکسته بخوانید.

[سؤال 2483] 1183

بسمه تعالی

خدمت رهبر کبیر انقلاب، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، پس از عرض سلام احتراماً؛ این جانب کارگر بیمارستان مدائن هستم، همه روزه مجبورم که صبح ها به

ص: 651

بیمارستان برای نظافت بروم و عصرها ساعت 4 یا 5 برگردم. مسافت هم در حدود 4/5 فرسخ است که از جاده ساوه، شهرک سعیدیه، به شهر، خیابان صبای جنوبی می آیم. چون همه روزه می آیم، تکلیف نمازم را معین فرمایید که شکسته است یا درست؟ ان شاء الله خداوند شما را حفظ و یاری فرماید.

بسمه تعالی، در غیر وطن، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2484] 986

3. شخصی کار دائمی او چنین است که 24 ساعت به طور مستمر در محلی که به مقدار مسافت شرعی با محل سکونتش فاصله دارد کار می کند و 48 ساعت در محل سکونت خود می ماند. تکلیف نماز و روزه او چیست؟

بسمه تعالی، اگر محل سکونت، وطن او نیست، در هر دو محل، حکم مسافر دارد و اگر وطن او است، در آن جا حکم وطن و در محل کار، حکم مسافر مترتب می شود.

[سؤال 2485] 1184

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه، السلام علیکم

این جانب مدت 15 سال ساکن تهران بودم و مدت دو سال است که خانه مسکونی من در کرج می باشد؛ ولی همچنان محل کارم در تهران است. بدین معنا که صبح برای کار به تهران آمده و بعدازظهر به کرج بر می گردم. لطفاً تکلیف نماز و روزه ماه مبارک رمضان این جانب را معین نمایید.

بسمه تعالی، اگر تهران وطن شما نیست حکم مسافر را دارید.

[سؤال 2486] 1185

بسمه تعالی 1362 / 2 / 10

محضر مبارک فرمانده کل قوا، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

ص: 652

با سلام به خدمت امید مستضعفین ایران و جهان و با درود به روان پاک شهدا؛ این جانب سرباز وظیفه، ساکن ایلام که مشغول خدمت در دزفول می باشم، در خواندن نماز مسافر در شک و تردید هستم؛ از بعضی از برادران صاحب نظر سؤال نموده ام، جواب می گویند: شما چون همیشه در سفرید، نماز شما حکم کسی را دارد که شغلش مسافرت باشد و باید کامل بخوانید؛ از طرفی ما هم به مدت دو سال از وطن اصلی دوریم و در رساله آن حضرت اسمی از سرباز برده نشده؛ حال این جانب از آن خداجو تقاضای جواب این مسأله را به طور کامل دارم که نماز ما سربازان که در وطن اصلی نیستیم به چه صورت است؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و نماز شما در غیر وطن شکسته است.

[سؤال 2487] 1186

بسمه تعالی 1361 / 8 / 27

محضر مبارک امام خمینی، مرجع و رهبر انقلاب اسلامی ایران، دامت برکاته

زادگاهم ده طزرجان می باشد که تا شهر یزد پنجاه کیلومتر فاصله دارد. شش ماه در سال، هفته ای یک روز در طزرجان هستم و شهر یزد را پانزده سال است که وطن خود قرار داده و خانواده ام آن جا زندگی می کنند و هفته ای یک روز جمعه در این شهر هستم و در هفته دو مرتبه بین محل ها رفت و آمد دارم. بقیه هفته در آهن شهر بافق زندگی می کنم که تا محل کارم دوازده کیلومتر و تا شهر یزد 120 کیلومتر فاصله دارد. در این چهار محل در ابتدا با پرسیدن مسأله، نماز را تمام و روزه گرفته ام. ساعت حرکت برای کار 5/15 صبح و ساعت برگشت دو بعدازظهر و زمان حرکت بین دو شهر بعدازظهر انجام می شود. تکلیف نماز و روزه چگونه است؟ چنان که مسأله درست انجام نشده، تکلیف گذشته چگونه است؟ مرا راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، اگر از طرازجان اعراض نکرده اید و در یزد نیز قصد توطن کرده اید نماز شما در این دو محل تمام است و در بافق و محل کار بدون قصد اقامت ده روز در یکی از آن دو محل حکم مسافر دارید؛ و مدتی که

ص: 653

بین محل ها رفت و آمد دارید، اگر شغل شما به نحو دوره گردی نیست و به مقدار مسافت می روید حکم مسافر دارید.

[سؤال 2488] 1187

بسمه تعالی 1361 / 3 / 26

ریاست محترم دفتر امام امت

این جانب کارمند داسرای انقلاب گرگان، ساکن بهشهر در 83 کیلومتری گرگان هستم و روزانه در رفت و آمد می باشم؛ بدین ترتیب که هر روز صبح از ساعت 5 الی 3 تا 4 بعدازظهر مشغول کار می باشم و بعد از ساعت مقرر به بهشهر بر می گردم. تقاضا دارم برای بنده مشخص فرمایید که فرائض دینی ام را به چه نحو انجام دهم؟ در حال حاضر، نماز ظهر را شکسته می خوانم و برای ماه مبارک رمضان هم قصد دارم که برای یک ماه، جهت گرفتن روزه، ساکن در گرگان شوم. می خواهم و درخواست دارم که با توضیحات خود، این جانب را در این امر واجب روشن نمایید.

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در گرگان، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2489] 1188

بسمه تعالی

دروود بر رهبر مستضعفین جهان

من مسافری بودم (که باید نماز را دو رکعتی بخوانم) که بعد از رسیدن به مقصد، من و خانواده ام قصد اقامت را در آن جا کردیم این مکان، یک خانه سازمانی و دولتی می باشد و پدرم کارمند آن اداره می باشد و به نظر می رسد بیشترین زمانی که ما این جا اقامت کنیم، از چند سال بیشتر طول نمی کشد؛ و قصد نداریم برای همیشه این جا بمانیم، و یقین نداریم مدت اقامت ما چه مدت طول می کشد و حال آن که من یک دانش آموز هستم و هر روز برای رفتن به مدرسه به شهر می روم و از حد ترخص خارج می شوم و پس از شش ساعت، مراجعت می نمایم. بدین ترتیب نمی توانم تمام

ص: 654

ده روز را در آن جا به سر برم.

از شما تقاضا دارم با توجه به مطالب بالا به سؤال های زیر جواب فرمایید.

الف . آیا این جا برایمان وطن محسوب می شود؟

ب . تکلیف نماز و روزه من در خانه و مدرسه چیست؟

ج . به فرض این که اگر دو رکعتی باشد، بعد از توقف ده روز تمام در آن جا، آیا نماز من چهار رکعتی خواهد شد؟

بسمه تعالی، شما بدون قصد ماندن ده روز در منزل، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2490] 1189

بسمه تعالی 1361 / 7 / 21

دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه

با درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و امید آزادی هرچه زودتر قدس عزیز و پیروزی نهایی رزمندگان اسلام در جبهه های نبرد حق علیه باطل و نابودی استکبار جهانی و با درود فراوان به شهدای به خون خفته کربلای ایران.

باری به حضورتان عرض می شود: بنده کارمند دولت جمهوری اسلامی ایران هستم که در اداره کل حفاظت محیط زیست فارس (شیراز) مشغول انجام وظیفه می باشم. منزل و محل سکونت واقع در شهرستان مرودشت، حدود 50 کیلومتری و محل کارم واقع در شیراز می باشد و در حال حاضر برای بنده از نظر گرفتاری های خانوادگی و پیدا نشدن منزل در شیراز، امکان انتقال محل سکونت به شیراز وجود ندارد و اجباراً می بایستی هر صبح ساعت 6 جهت انجام کارهای اداری به شیراز رفته و بعد از وقت اداری، ساعت 2/30 بعدازظهر به طرف منزل واقع در شهر مرودشت حرکت نمایم و امکان این که محل کارم را به شهر مرودشت انتقال دهم وجود ندارد؛ زیرا شغلم فنی است و حتماً می بایستی در مرکز استان باشم؛ و در هفته، حداقل شش روز رفت و آمد دارم و مدت چهار سال است که بدین منوال ادامه دارد. لذا از آن امام

ص: 655

عالی قدر تقاضا دارم به سؤالات بنده در مورد نماز و روزه ام با توجه به مطالب فوق الذکر، جواب کتبی مبذول فرمایند.

الف - مسأله نماز و روزه بنده به چه صورت می باشد؟

ب - اگر چنانچه نماز بنده قصر می باشد، آیا تا زمانی که در شیراز هستم (وقت نماز ظهر و عصر)، نماز قصر است یا این که اصولاً کلیه نمازهای یومیۀ بنده قصر می باشد؟ البته من پس از کار وقتی که به منزل می رسم، هنوز هم وقت نماز ظهر و عصر باقی است و آفتاب غروب نکرده است.

ج - آیا فعلاً بنده، دائم السفر محسوب نمی شوم؟

در ضمن قابل توجه است که بنده بومی استان فارس نبوده و خانۀ پدریم در استان خوزستان، شهرستان بهبهان می باشد.

بسمه تعالی، در غیر وطن، بدون قصد ماندن ده روز، حکم مسافر دارید و نماز شما قصر است.

[سؤال 2491] 623

2. کسانی که مدتی است (حدود یک سال) در محلی اقامت دارند و خانواده شان در آن محل است، ولی همیشه در مسافرت و رفت و آمد هستند، آیا در محل اقامت و سکونت هم باید نماز را شکسته بخواند یا فرق دارد؟

بسمه تعالی، اگر وطن اصلی آن ها نیست و قصد ماندن همیشه در آن محل ندارند، بدون قصد ماندن ده روز، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2492] 1190

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

بدین وسیله به عرض عالی می رساند: این جانبان کارکنان منطقه سد لتیان که با اعضای خانواده خود حدود 700 نفر می باشیم، در خانه های سازمانی سد لتیان که 24

ص: 656

کیلومتر تا تهران پارس فاصله دارد زندگی می کنیم و اغلب، بیش از 15 سال سابقه سکونت در محل داریم و اکثراً هفته ای دو یا سه روز برای تأمین مایحتاج زندگی به تهران رفت و آمد می کنیم و به خاطر شغل خود، در محل ساکن شده ایم و قصد اقامت دائم نداریم؛ چون می دانیم خانه های سازمانی که در اختیار داریم، به کارکنان فروخته نخواهد شد و هنگام انتقال یا بازنشستگی باید خانه را تخلیه نموده و تحویل نماییم و محل را ترک کنیم.

با توجه به موارد فوق، خواهشمندیم بفرمایند: نماز و روزه ما در محل مذکور چگونه باید باشد؟ و اگر در گذشته، نمازهای خود را کامل انجام داده ایم، به چه صورت مورد فتوای جناب عالی است؟

بسمه تعالی، چنانچه در محل کار، قصد اقامت ده روز نداشته باشید، باید نماز را شکسته به جا آورید و روزه صحیح نیست و باید بین سال، در وطن یا محل قصد اقامه، روزه را قضا کنید.

[سؤال 2493] 3587

3. سپاه عده ای را در رابطه با امور روستاها استخدام می کند و مقر سپاه هم وطنشان نیست و هر روزه یا دو سه روزه به ناچار به اطراف آن شهر مسافرت می کنند، تکلیف نماز و روزه آن ها چیست؟ و خلاصه لازمه کارشان مسافرت است.

بسمه تعالی، در غیر وطن، بدون قصد اقامه ده روز در محل واحد، نماز شکسته و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2494] 1191

بسمه تعالی 1361 / 5 / 28

خدمت با سعادت مرجع عالی قدر شیعیان و رهبر مستضعفان جهان، حضرت آیت الله خمینی، مدّ ظلّه العالی

با نهایت احترام به عرض مبارک می رساند این جانبان که تعداد ما به 500 نفر

ص: 657

می رسد، قریب 20 سال است در معدنی به نام فاریاب کار می کنیم و معمولاً هر هفته می رویم در محل دائمی که وطن اصلی حساب می شود و روز شنبه بر می گردیم؛ فاصله بین معدن و محل، ده فرسخ است؛ آیا روز رفت و برگشت، نماز و یا روزه ما کسر است یا تمام؟ بسمه تعالی، در محل کار و بین راه رفت و برگشت به وطن اصلی، حکم مسافر دارید که اگر در محل کار، قصد اقامت ده روز نکنید نماز و روزه قصر است.

[سؤال 2495] 1192

بسمه تعالی

محضر مبارک امام امت

با احترام و عرض معذرت از این که وقت جناب عالی را می گیریم. سؤال هایی به شرح زیر برای انجمن اسلامی شرکت ساختمانی دولت آباد مطرح است:

1. افرادی که ساکن کرج هستند و محل کارشان در تهران است تکلیف نماز و روزه آن ها چیست؟

بسمه تعالی، قصر و افطار است.

2. افرادی که وطن آن ها تهران است؛ اگر از محل دولت آباد شهر ری به جماران بیایند وضع نماز و روزه آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، شکسته است.

3. در سؤال قبل برای کسانی که بیش از چهار سال در تهران ساکن بوده اند و در آینده معلوم نیست که قصد ماندن در تهران دارند یا نه، تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2496] 1193

بسمه تعالی

برادران بزرگوار در دفتر رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی، ادام الله

ص: 658

ظله، با عرض سلام و مسئلت توفیق شما و همگان در پیمودن راه حق و خدمت به اسلام و مسلمین

حقیر از اهالی خرمشهر بودم که بر اثر جنگ تحمیلی خانواده ام را در شهرستان ایذه سکونت داده ام و در بندر امام خمینی - با فاصله 300 کیلومتری - مشغول به کارم؛ البته در عرض بعدازظهر شنبه تا ظهر پنج شنبه هر هفته؛ و محل استراحتم در این ایام، در سربندر - به فاصله 15 کیلومتری بندر امام - می باشد و بعدازظهر پنج شنبه و جمعه و صبح شنبه که تعطیلم، جهت دیدار و سرکشی خانواده به شهرستان ایذه می روم؛ البته محل تولد بنده (مسقط الرأس) به فاصله 58 کیلومتری ایذه (توابع ایذه) بوده است. با این تفصیل، مستدعی است در صورت امکان، تصدیق اوقات گران بهای امام امت شده و در مورد فریضه نماز و روزه و نحوه انجام آن ها درباره بنده استفسار فرمایند.

بسمه تعالی، در محل کار و بین راه و محل اقامت خانواده، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2497] 1194

بسمه تعالی 15 / 11 / 1361

سلام و درود به رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی، مدّ ظله العالی

این جانب استوار یکم ژاندارمری مأمور به خدمت در یکی از دورافتاده ترین پاسگاه های ژاندارمری شهرستان ساوه هستم. محل خدمتم با محل سکونت حدود نود کیلومتر فاصله دارد و در هفته چند روزی در محل خدمت و چند روزی در محل سکونت رفت و آمد می نمایم و در محل خدمتم نیز بایستی به طور دائم، از محل استقرار پاسگاه، به روستاهای تابعه محل خدمتم که از شش کیلومتر شروع و تا پنجاه کیلومتری هم امکان دارد برسد برای مأموریت بروم؛ نماز و روزه این جانب به چه صورت می باشد؟

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر دارید.

ص: 659

2. غیر از ماه مبارک رمضان که همه روزه یا هفته ای یکی دو روز به زادگاه اصلی خودم می روم، نماز و روزه ام به چه صورت است؟
بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در محل کار و بین راه حکم مسافر دارید.

2. چند نفر از بچه های روستای ما همه ساله به مشهد می آیند برای تحصیل، در مدت اقامت که هفته ای یک بار به روستایمان می روند، روزه و نمازشان چگونه است؟ و اگر درست یا شکسته است، نماز و روزه های قبلی آن ها - چه درست ادا نموده اند یا شکسته - تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، در وطن، نمازشان تمام و روزه صحیح است و در محل تحصیل و بین راه، حکم مسافر دارند و نماز و روزه گذشته اگر برخلاف وظیفه مقرر انجام گرفته، باید قضا نمایند.

2. دانش آموزان و یا معلمینی که در غیر وطن خود به تحصیل و یا تدریس اشتغال دارند و از محل درس یا تدریس تا وطن اصلی آنان بیش از چهار فرسخ شرعی فاصله است، آیا در محل تحصیل و تدریس می توانند نماز را تمام و روزه نیز بدارند؟ نظر مبارک را بیان فرمایید.
بسمه تعالی، تا در محل تحصیل و درس، قصد اقامت ده روز نکنند، نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

بسمه تعالی 19 / 1 / 1361

با درود و سلام به امام امت، زعیم عالی قدر، بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

با درود و سلام به تمام شهدای اسلام از جنگ بدر تا کربلای امام حسین علیه السلام

این جانب همافر هوانیروز اصفهان که فعلاً ساکن شاهین شهر هستم (منازل سازمانی هوانیروز)، سؤالی در خصوص نماز دارم که این سؤال، شامل کلیه پرسنل نظامی که در شاهین شهر زندگی می کنند می شود (حدود 1000 خانواده)؛ و جواب آن تا کنون برای ما به طور قطع و یقین روشن نشده. خواهشمند است نظریات و فتاوی امام کبیرمان را که اکثر پرسنل، مقلد آن حضرت می باشند، نسبت به سؤالات زیر مرقوم بفرمایید.

با توجه به این که از منازل سازمانی که اکثراً به طور موقت در آن جا زندگی می کنیم (چون ممکن است از آن جا به جای دیگری منتقل شده و یا پس از بازنشستگی به محل تولد خود برگردیم و این اقامت موقت ممکن است چند ماه تا چند سال به طول انجامد) تا پایگاه که هر روزه به منظور انجام خدمت رفت و آمد می نمایم، مسافتی بین 40 تا 50 کیلومتر و در مجموع - برای رفت و برگشت - روزانه 80 الی 100 کیلومتر را طی می نمایم.

1. وضعیت نماز:

الف. چنانچه در پایگاه نماز بگزاریم، شکسته است یا تمام؟

ب. در صورتی که پس از انجام خدمت، از پایگاه به منزل برگشته و نماز بگزاریم، شکسته است یا تمام؟

ج. وضعیت نماز همسران ما چگونه است؟

2. وضعیت روزه برای ما چگونه است؟

با توجه به این که در ماه رمضان هم وضعیت خدمت مثل ماه های دیگر است و همه روزه، مسافت قید شده را باید رفت و آمد نمایم، وضعیت نماز در ماه رمضان، در صورت روزه داشتن چگونه است؟

3. با توجه به وضعیت خدمتی، آیا می توانیم شاهین شهر را به عنوان وطن اختیار

کنیم؟ در صورتی که جواب مثبت است، وضعیت نماز و روزه چگونه است؟

بسمه تعالی، 1 و 2 و 3. محل سکونت موقت، وطن محسوب نمی شود و بدون نیت اقامت ده روز در یک محل، حکم مسافر دارید و فرقی در این جهت بین آقایان و بانوانشان نیست؛ و از مسافر، روزه صحیح نیست و نماز را در هر کجا بخواند قصر است.

4. در صورتی که نمازها و روزه های گذشته ما متفاوت از جوابی که می گیریم باشد، چه باید بکنیم؟

بسمه تعالی، نمازهای گذشته اگر برخلاف وظیفه انجام گرفته، باید قضا شوند.

در خاتمه، یک سؤال شخصی دارم که به شرح زیر است:

5. فامیل های ما - در حدود 15 خانواده - با هم تشکیل یک شرکت تعاونی را دادند که هر ماه نسبت به تعداد سهمی که هر خانواده دارد، مبلغی را به حساب شرکت واریز می نماید و هم اکنون پس از گذشت چند سال، شرکت، شروع به دادن وام به اعضا نموده است؛ به این ترتیب که به هر کس وام داده می شود - با توافق تمام اعضای شرکت - چهار درصد به عنوان کارمزد از وام گیرنده دریافت می کند و تا کنون اکثریت اعضا وام دریافت کرده اند که البته تمام این چهار درصدها به خرج شرکت نمی رسد و مبلغی به عنوان سود، در شرکت باقی می ماند که نسبت به سهام، بین اعضا تقسیم می شود.

الف. آیا سود حاصله از وام ها حلال است یا حرام؟

ب. عضو این شرکت بودن و وام گرفتن، جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، بهره وام، ربا و حرام است و با تغییر نام، حلال نمی شود؛ ولی اگر واقعاً کارمزد باشد، با توافق طرفین مانع ندارد.

[سؤال 2502] 1196

بسمه تعالی

1. شخصی از ایران برای تحصیل به یکی از کشورهای خارجی (انگلیس) سفر نموده و احتمالاً به مدت یکی دو سال یا هفت - هشت سال برای تحصیل مجبور است در یکی از شهرهای انگلیس بماند، اگر چنانچه این شخص به شهر دیگری سفر نماید به یکی از دلایل زیر، وضع عبادات او چه می شود؟ (البته سفر مرتب هر هفته ای).

- برای تبلیغات اسلامی و سخنرانی هر هفته مجبور است یک روز در هفته به شهر

ص: 662

دیگری سفر نماید (که فاصله اش از 8 فرسخ رفت و برگشت بیشتر است).

- برای تدریس علوم اسلامی هر هفته مجبور است يك بار به شهر معین سفر نماید و این عمل را مرتباً انجام دهد.

- برای تدریس علوم فنی هر هفته مجبور است یک بار به شهر دیگری سفر نماید.

- آیا در هر برگشتی از سفر باید نیت اقامت 10 روز در شهر محل منزلش نماید. با در نظر گرفتن این که بعد از تکمیل تحصیلاتش به موطنش باز می گردد و نوع این مسکن و نوع اقامت چگونه است.

- هر هفته برای دیدار معمولی از دوستان به شهر دیگری سفر نماید (نظر به مسأله سفر طلاب از حوزه های علمیه).

بسمه تعالی، در تمام فروض مسأله حکم مسافر مترتب است که باید نماز را شکسته بخواند و همچنین در محل سکونت بدون قصد اقامت ده روز شکسته است.

2. در مورد کفش هایی که در انگلیس از چرم ساخته می شود با علم به این که مقداری نسبتاً کم ذبح حلال هم وجود دارد، چون بعضی ادعا می کنند که این مطلب باعث می شود که احتیاط از تمام کفش ها برداشته شود و این مسأله خیلی مورد سؤال است.

بسمه تعالی، در مفروض سؤال محکوم به نجاست است مگر ثابت شود که حیوان به طریق شرعی تذکیه شده است.

3. در بعضی از منازل، افراد در دستگاه های برق منازل دست کاری نموده که برق مصرفی کمتر نشان داده می شود یا این که اصلاً نشان نمی دهد (البته در انگلیس) وضع نماز و غسل و سایر چیزها در این موارد چیست؟

بسمه تعالی، این کار را نکنند اگرچه برای غسل و نماز ضرر ندارد ولی ضمان دارد.

4. در مورد ماشین های رخت شویی در انگلیس، آیا لباس هایی که در این گونه ماشین ها شسته می شود پاک است یا خیر؟ البته در انتهای هر شست و شو ماشین سه بار آب می گیرد و غسله را سه بار تخلیه می کند و در انتهای هر خالی کردن، آب می گیرد و هیچ اطلاعی در مورد این که آیا آب شیر در موقع خالی شدن آب ماشین وصل است یا نیست نداریم، مثلاً اگر لباس نجسی در ماشین قبل

از این لباس ها بوده چه وضعی پیدا می کند.

بسمه تعالی، اگر بعد از زوال عین نجاست به طریق مذکور لباس آب کشیده می شود پاک می شود.

[سؤال 2503] 1197

بسمه تعالی

محضر آیت الله العظمی آقای خمینی، رهبر عالی قدر مسلمین جهان، دامت برکاته

محترماً به عرض می رساند این بنده که شغلم معلم دینی مقیم باختران هستم چون محل کار و تدریسم آموزش و پرورش صحنه می باشد به طور دائم ایاب و ذهاب (از باختران به صحنه و همچنین از صحنه به باختران) می نمایم، علی هذا خود را دائم السفر دانسته و نمازهای یومیه را تمام و روزه ماه مبارک رمضان را هم می گیرم، متمنی است چنانچه عمل صحیح است آن را ابلاغ فرمایید که از وسوسه نجات یابم.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و نمازهای شما شکسته است و نمی توانید روزه بگیرید.

[سؤال 2504] 1198

بسمه تعالی 1361 / 2 / 12

دفتر محترم امام خمینی

پس از عرض ارادت و آرزوی سلامت وجود مبارک امام امت، مجبور شدم چند سطری مزاحمت ایجاد کنم و به عرض برادران مسئول برسانم. این جانب ساکن مهرشهر کرج و محل تولدم 65 کیلومتری کرج در مسیر جاده چالوس و محل کارم در تهران و نماینده وصول شرکت دارویی می باشم. مکان اصلی کارم جاده مخصوص روبه روی بستنی کیم تا ساعت 9 صبح، و بقیه ساعات کارم در تهران - به طور پراکنده - می باشد. قبل از پیروزی انقلاب مسأله را خوب نمی دانستم ولی مقلد امام بودم و بعد از پیروزی انقلاب مسأله روشن شد که به فتوای امام نماز و روزه ام اشکال دارد و

ص: 664

هیأتی در این محل تشکیل دادیم و با فردی روحانی آشنا شدیم. مسأله از ایشان سؤال شد و ایشان گفتند باید به قم بروم تا مسأله را روشن کنم، پس از مراجعت از قم گفتند در این مسأله می توانید از امام تقلید نکنید و نمازت را طبق فتوای یکی دیگر از مراجع در محل کار و منزل درست بخوانی و روزه را هم بگیری، پس از این مدت که گذشته باز برایم شبهه ایجاد کرده و از مسئولین آن دفتر محترم تقاضا دارم در این مسأله مخلص را راهنمایی فرمایید و تأکیدم بر این است که اگر راهی نیست که روزه را زمان خودش بگیرم متذکر شوید تا حالا درست بوده یا باید قضایش را به جا آورم. در خاتمه یادآور شوم که مکان کار و منزل و وطن اصلی هیچ کدام آن قدر به هم نزدیک نیستند که به حد ترخص برسد.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و مورد از موارد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 2505] 1787

2. کسی که آموزگار است و هفته ای یک بار به خانه خود بر می گردد و در واقع، نه ده روز در محل کار می ماند (یک هفته می ماند) و نه در خانه خود و فاصله خانه خود تا محل کار نماز شکسته است، آیا این فرد می تواند روزه را کامل بگیرد و نماز را نیز تمام بخواند یا همیشه باید شکسته بخواند و روزه نگیرد؟

بسمه تعالی، در غیر وطن نمازش شکسته است و نمی تواند روزه بگیرد و باید قضای روزه را از سال تأخیر نیندازد.

[سؤال 2506] 1606

5. شخصی که فاصله منزل او با محل کار و یا تحصیلش بیش از چهار فرسخ است، تکلیف نماز و روزه او در محل کار و یا تحصیل چیست و آیا در این مسأله بلاد کبیره و صغیره تفاوت دارد یا نه؟ و همچنین اگر تمام سال وضعش به این کیفیت باشد تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد.

ص: 665

5. اشخاصی که شغل آن‌ها سفر نیست ولی کار و شغل آن‌ها در سفر است، مانند معلمین مثلاً و باید مسافت بیش از چهار فرسخ را هر روز یا هر هفته طی کنند، تکلیف نماز و روزه آن‌ها در دوران سال چیست.

بسمه تعالی، قصر است.

2. افرادی که شغل آن‌ها کارمند اداری می‌باشد، که روزانه یک مرتبه رفت و یک مرتبه برگشت به منزل که فاصله آن‌ها 42 کیلومتر می‌باشد دارند، آیا نماز و روزه آن‌ها چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

2. بعضی از کارمندان این اداره از شهرستان دیگر می‌آیند که از شهرشان تا این جا، حد مسافت است؛ هر روز، دو ساعت بعد از ظهر به شهرشان می‌روند صوم و صلاة آن‌ها چه صورت دارد؟ در صورت قصر بودن، در تمام دوره سال، به استثنای روزهای تعطیلی، مسافر خواهند بود و روزه ماه رمضان را نمی‌توانند بگیرند؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند و قضای روزه را نباید تا ماه رمضان سال بعد تأخیر بیندازند.

2. این جانب در اسلام آباد کرج زندگی می‌کنم و محل کارم نیز تهران می‌باشد و هر هفته شش روز به محل کار می‌روم، روزه و نماز چگونه است؟

بسمه تعالی، در بین راه و محل کار حکم مسافر را دارید.

بسمه تعالی

1. اشخاصی که به عنوان نمایندگی از حضرت مستطاب عالی برای رسیدگی به امور جهاد سازندگی یا برای رتق و فتق امور مردم و حل مشکلات مردم به قراء و قصبات یا بعضی شهرستان ها مسافرت می کنند نماز آن ها قصر است یا تمام؟

بسمه تعالی، حکم مسافر را دارند.

2. شخصی خمس مال خود را بدون این که دستگردان کرده باشد، یا این که با اجازه از مال خود جدا کرده باشد، از بلد خود می آورد تحویل حاکم شرع بدهد یا این که به وسیله شخصی می فرستد و در بین راه تلف می شود، ذمه او نسبت به این خمس بری است یا خیر؟

بسمه تعالی، پیش از رساندن به مرجع تقلید یا وکیل مجاز او خمس محسوب نیست و در صورت تلف بری ء الذمه نمی شود.

2. در صورتی که کرج برای شخص مذکور حکم وطن را داشته باشد، مسافرت همه روزه به تهران برای حضور در محل کسب کما فی السابق و برگشت به کرج عصر همه روز، موجب قصر نماز و روزه در تهران می شود یا نه؟

بسمه تعالی، محل کار، اگر در همان محل سکونت سابق که وطن بود قرار ندارد، در آن جا نیز حکم مسافر دارید.

بسمه تعالی

حضور سرپرست محترم دفتر حضرت امام؛ سلام علیکم

این جانب کارمند دولت، از شهرستان بهشهر که موطن اصلی خودم می باشد، به یکی از بخش های شهرستان رشت منتقل شدم و هفته ای یک بار حتماً باید به شهرستان هشتر (34 کیلومتری بخشی که در آن جا در حال حاضر ساکن هستم) یا به

ص: 667

استانداری گیلان برای کار اداری بروم که فاصله مرکز استان تا بخش مذکور (ماسال) 54 کیلومتر است. به هر حال، فدوی که مقلد حضرت امام هشتم سؤالات زیر برایم مطرح شده است:

آیا نماز و روزه ای که در بخش ماسال باید به جا آورم شکسته و قصر است یا نه؟ آیا روزه قضا یا مستحبی می توانم در این جا به جا آورم یا نه؟ و اگر نماز و روزه ام شکسته می باشد و آن طوری که در رساله نوشته شده است «تأخیر قضای روزه هر سالی، از رمضان دیگر جایز نیست، به احتیاط لازم» چکار باید بکنم؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله نماز و روزه در محل سکونت و غیر آن شکسته است؛ مگر این که بتوانید ده روز در يك محل بمانید و قصد نمایید؛ که نماز، تمام و روزه، صحیح خواهد بود و در صورت شکسته بودن نماز، روزه قضا و روزه مستحبی جایز نیست و باید حتی الامکان قضا را از رمضان آینده تأخیر نیندازید، به احتیاط واجب.

[سؤال 2514] 1201

بسمه تعالی 1361 / 3 / 29

با درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، امید مستضعفان جهان

تقاضای نظریه محترم امام خمینی جهت آگاهی به دو مسأله زیر را دارم:

1. این جانب ساکن بخش ممقان، کارمند رسمی اداره اوقاف تبریز هستم و فاصله مسکن تا محل کار حدود شصت کیلومتر است. بر حسب وظیفه شغلی، سراسر سال غیر از تعطیلات رسمی، از مدت 8 سال قبل، ما بین دو شهر در رفت و آمد هستم و این مسافرت تا نیل به زمان بازنشستگی به همین منوال ادامه خواهد یافت، در این صورت آیا این جانب کثیرالسفر می باشم؟ وظیفه بنده در انجام فرائض روزه ماه مبارک رمضان و اقامه نماز در تمام سال چیست؟

ص: 668

و در صورتی که وظیفه شرعی افطار روزه است، با عنایت به این که سراسر سال را در سفر هستیم، در چه موقعی از سال می توانم قضای روزه ماه مبارک را به جای آورم؟

و همچنین تکلیف عبادات و تکالیف سال های قبل، با توجه به این که در اثر عدم آگاهی به مسأله انجام داده ام و مقلد امام بودم چیست؟ آیا قضای آن ها واجب است؟

استدعا دارد با عنایت به این که ماه مبارک رمضان نزدیک است و عده ای دیگر از همکاران، شرایط مشابه را دارند، فتوای مبارک امام خمینی را مرقوم فرمایند.

بسمه تعالی، در محل کار و بین راه، حکم مسافر دارید؛ و قضای روزه را ایام تعطیل در وطن یا با قصد اقامت ده روز در سفر به جا بیاورید؛ و نماز و روزه ای که مخالف وظیفه مسافر انجام گرفته قضا دارد.

2. شخصی سفره حضرت ابوالفضل علیه السلام نذر دارد؛ ولی به علت کمی جا در محل سکونت نمی تواند نذر خویش را ادا نماید. بنابر این آیا می تواند وجه خرجی سفره را به حساب جنگ زدگان و یا سایر مواردی که برای دولت جمهوری اسلامی ایران دارای اهمیت است واریز نماید؟

بسمه تعالی، اگر صیغه مخصوص نذر را نخوانده نذر و جوب وفا ندارد و اختیار با خود شخص است؛ ولی چنانچه صیغه نذر را خوانده باشد، باید بر طبق آن عمل کند؛ مگر آن که قدرت بر وفا نداشته باشد.

[سؤال 2515] 1202

بسمه تعالی 16 / 4 / 1361

محضر حضرت آیت الله العظمی، رهبر عالی قدر، آقای خمینی، مدّ ظله العالی

اولاً، سلامتی حضرت را از خداوند متعال خواستارم. ثانیاً، شخصی از وطن خود هر روز می رود به هشت فرسخی یا بیشتر، مدتی است - شاید پنج سال یا بیشتر باشد - کارمند یک شهری است؛ ناچار است در ماه رمضان هم رفت و آمد کند، لذا هر صبح می رود محل کارش، قبل از ظهر بر می گردد به وطن خود؛ نماز ظهر و عصر را در خانه خود می خواند؛ بعد از ظهر می رود محل کار خود، غروب آفتاب همان روز بر می گردد

ص: 669

باز به خانه خود؛ آیا در ماه رمضان، روزه و غیر ماه رمضان نمازش چه صورت دارد؛ باید تمام کند یا قصر؟ با کمال تشکر؛ جواب مرحمت فرمایید.

بسمه تعالی، در محل کار و بین راه، حکم مسافر دارد؛ اگر نماز را در محل کار بخواند، باید قصر بخواند و برای روزه اگر بعد از ظهر از وطن خارج شود، روزه صحیح است.

[سؤال 2516] 1203

بسمه تعالی

با درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و با درود به شهیدان انقلاب و مجروحین انقلاب اسلامی ایران

با کمال احترام خدمت مسئولین دفتر امام خمینی چند سؤال دینی از امام امت داشتم، خواهشمند است به این نامه جواب بدهید.

1. اگر یک ارتشی، غیر از وطن خود، مدتی به شهر دیگری منتقل می شود و محل کار او با منزل 60 کیلومتر فاصله دارد؛ این فرد صبح می رود و ساعت دو بعد از ظهر به منزل باز می گردد؛ این شخص نمازش در منزل و محل کارش چگونه است؟ روزه اش چگونه می شود؟ لازم به توضیح است که افراد ارتشی هر دو یا سه یا چهار سال، در شهری خدمت می کنند.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، در منزل و محل کار، نماز قصر است و روزه صحیح نیست؛ مگر آن که قصد ده روز در یک محل نماید.

[سؤال 2517]

2. اگر فردی از وطن خود تا محل کارش 60 کیلومتر فاصله است و این فرد، صبح می رود و بعد از ظهر ساعت دو به خانه اش باز می گردد، نماز و روزه این فرد چگونه است؟

بسمه تعالی، در بین راه و محل کار، حکم مسافر دارد.

ص: 670

اگر صبح برود و قبل از اذان به خانه اش (وطنش) برگردد نماز و روزه اش چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر [قبل] از ظهر به وطن برگردد نماز و روزه اش صحیح است.

3. اگر فردی در غیر از وطن خود قصد دارد ده روز یا بیشتر بماند و روزه اش را بگیرد اگر این فرد صبح برای کاری به 60 کیلومتری شهر برود و قبل از اذان ظهر برگردد، نماز و روزه اش چگونه می شود؟ آیا قصد او هم به هم می خورد؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، قصد به هم می خورد و حکم مسافر دارد.

اگر بعد از ظهر برود و تا اذان مغرب برگردد یا شب برگردد نماز و روزه اش چگونه می شود؟ و در این مورد هم قصد او به هم می خورد؟

بسمه تعالی، اگر از اول، قصد خارج شدن نداشته و بعد از ظهر از محل اقامت خارج شود، روزه آن روز صحیح است.

4. اگر کسی می خواهد قصد ماندن ده روز یا بیشتر در غیر از وطن خود بکند، آیا می تواند همان جا قصد کند یا باید به وطن خود بازگردد و قصد کند و دوباره بازگردد؟

بسمه تعالی، در همان سفر می تواند قصد ماندن ده روز در يك محل بکند.

5. آیا کسی می تواند دو یا سه شهر یا بیشتر را وطن خود قرار دهد و مثلاً هر روز یا هر هفته یا هر ماه را در یکی از این شهرها باشد؟ لازم به توضیح است که فاصله شهرها هم با هم بیش از 50 کیلومتر است.

بسمه تعالی، مانع ندارد دو شهر را برای زندگی دائمی اختیار کند ولی بیش از دو وطن، مشکل است.

6. در بعضی جاها شایع است که امام اجازه داده در نماز و روزه در ماه مبارک رمضان یا بعد، هر کس بخواهد می تواند از دیگر مراجع پیروی کند، آیا این حرف صحت دارد؟ و آیا در مسائلی که احتیاط

شده است، می شود از دیگر مراجع پیروی کرد؟

بسمه تعالی، این شایعه، اصل ندارد.

[سؤال 2521] 1204

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر انقلاب اسلامی ایران، حضرت نایب الامام، امام خمینی

پس از عرض سلام؛ از خداوند رحمان طول عمر آن جناب را خواستارم.

بنده حقیر آموزگار می باشم و چند مسأله دارم که عبارتند از:

1. من در حدود 60 کیلومتری شیراز به تدریس مشغول هستم و وطن اصلی من شیراز می باشد؛ در این صورت آیا نماز من و امثال من شکسته است یا تمام؟ ضمناً مسافرت ما به 10 روز نمی رسد و به این صورت است که هفته ای یک یا دو روز به شیراز می رویم و نیز معلوم نیست چه مدت در این جا باید خدمت کنیم. این را هم اضافه کنم که تا به حال نمازهایم را شکسته خوانده ام.

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر را دارید.

2. شما در رساله ذکر فرموده اید که مأموم در نماز جماعت باید پشت ستون یا دیوار نباشد؛ آیا هم اکنون هم که نماز جمعه برقرار می شود و جمعیت زیاد است و کسانی در خارج از مسجد به امام جمعه که در داخل مسجد است اقتدا می کنند صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر صف جلو خودشان را می بینند مانع ندارد.

3. آیا می شود به امام جماعتی که می گوید: «فلان مبلغ به من بدهید تا این که به این مکان بیایم و نماز جماعت برگزار کنم» اقتدا کرد؟ و اصلاً شرط عادل بودن امام جماعت چیست؟ عادل بودن را شرح دهید.

بسمه تعالی، با مراعات عدالت امام جماعت اقتدا صحیح است. و معنای عدالت در رساله ذکر شده است.

[سؤال 2522] 1205

بسمه تعالی

اشخاصی که برای رانندگی از پالایشگاه استخدام می شوند که افراد یا اثاث را مرتب حمل کنند به اطراف، البته گاهی هم مدتی در خود تهران رانندگی می کنند ولی

ص: 672

منزل آن ها قم است و شب ها همیشه یا اکثر اوقات می آیند قم و صبح مراجعت می کنند به محل استخدام. این اشخاص نمازشان را باید تمام بخوانند یا قصر، یا این که در بین قم و تهران ایاباً و ذهاباً قصر و در محل استخدام و اطرافی که حمل اثاث می کنند تمام یا تفصیل دیگری دارد؟ چون مورد احتیاج است امر بفرمایید جواب را مشروحاً مرقوم فرمایند.

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر را دارند، بلی اگر رانندگی در مسافت شرعی شغل او است در خصوص آن مسافت حکم مسافر جاری نیست و نمازش تمام و با شرایط روزه بگیرد.

[سؤال 2523] 1246

3. اگر به طور مستمر همه هفته، روز معینی برای مسافرت خارج از برنامه اداری است و طول آن بیش از حد ترخیص است، وظیفه ما در این مسافرت چیست؟

بسمه تعالی، سفر در غیر شغل حکم سفر شغل را ندارد و حکم مسافر را دارد.

[سؤال 2524] 1206

بسمه تعالی 1361/4/1

جماران، ریاست محترم دفتر امام امت

به استحضار می رساند اکثر پرسنل ژاندارمری که بنا به مصلحت خدمتی، به مناطق مختلف انتقال و برای مدت محدود به خدمت گمارده می شوند، از نظر انجام روزه و نماز یومیه با اشکال مواجه می باشند؛ علی هذا استدعا دارد مراتب را به منظور تعیین تکلیف از امام امت سؤال و ضمن ابلاغ اوامر صادره، مراتب را از طریق رسانه های گروهی اعلام فرمایید.

بسمه تعالی، کسانی که سفر، شغلشان محسوب نمی شود، در غیر وطن، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، حکم مسافر دارند.

ص: 673

دفتر معظم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، دام ظلله العالی

پس از عرض سلام و تحیت به پیشگاه حضرت امام زمان (عجلالله تعالی فرجه الشریف) و نایب بزرگوارش امام خمینی رحمه الله، خواهشمند است به این مسأله شرعی پاسخ فرمایید:

قبلاً اهل و ساکن دماوند بودم؛ مدت دو سال است در تهران (تهران نو) منزلی خریدم و با خانواده ام ساکن شدیم و بچه هایم نیز در مدارس تهران مشغول تحصیل هستند، ولی من خودم چون شغل معلمی دارم، محل کارم در رودهن است که در حدود 50 کیلومتر با تهران فاصله دارد و بنده ناچارم این فاصله را هر روز بروم و برگردم و صبح می روم و عصر به تهران بر می گردم و تعطیلات تابستان را نیز در دماوند - به واسطه منزل و باغی که دارم - می گذرانم؛ بنابراین نماز و روزه ام در تهران به چه

صورت است؟ اگر چنانچه شکسته است چه کار کنم تا درست شود؟

بسمه تعالی، در تهران حکم مسافر دارید که نماز شما شکسته است و روزه نمی توانید بگیرید؛ مگر آن که قصد ماندن همیشه در تهران داشته باشید که در این صورت، در محلی که قصد کرده اید، نماز تمام و روزه صحیح است؛ ولی در بین راه و محل کار باید نماز را شکسته بخوانید و نمی توانید روزه بگیرید.

ما در دهی که به مقدار مسافت شرعی از شهر خود دور است، به سمت آموزگار و دبیر، به تدریس مشغولیم. هر چند هفته یک بار به منزل خود می رویم؛ اما در نزدیکی ما، در 36 کیلومتری، شهر جهرم واقع شده که در هفته یک یا دو بار برای خرید وسایل

و مایحتاج زندگی به آن جا رفت و آمد می کنیم و چون از خود، وسیله ای نداریم، مدت رفت و برگشت ما مشخص نیست و گاهی مواقع فوراً به ده باز می گردیم (بعد از دو الی سه ساعت) و بعضی مواقع تا بعد از ظهر یا بعد از مغرب می توانیم به ده بازگردیم؛ با این وصف تکلیف نماز و روزه ما چیست؟ آیا قصر است یا کامل؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله قصر است.

[سؤال 2527] 1209

بسمه تعالی

محضر رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، سلام علیکم

1. کسانی در شهر منزل و سکنا دارند ولی در سی کیلومتری شهر از ساعت شش صبح تا پنج یا شش بعدازظهر مشغول کارند از نظر شرعی نمازشان قصر می باشد یا تمام؟ ضمناً در شرکت مذکور، قرارداد يك ساله یا دو ساله بسته اند. آیا می توانند به نام دائم السفر نمازشان را جمع بخوانند؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در محل کار و بین راه، حکم مسافر دارند.

2. البته خودتان با اطلاع هستید که در بعضی از شهرهای ایران - مانند جنوب - که دریا وجود دارد، هوا خیلی خیلی گرم است و اتفاقاً ماه مبارک رمضان در فصل تابستان شروع شده که کارگران یا باقی ملت در حال روزه گرفتن می باشند و از شدت گرما خیلی خیلی ناراحت می باشند. آیا می توانند پارچه یا وسیله دیگری برای این که تشنگی خود را برطرف کنند به وسیله آب یا آب سرد شده بر روی خود بیندازند یا خیر، اشکال دارد برای روزه یا خیر؟ جواب مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، برای روزه ضرر ندارد؛ گرچه عمل مزبور برای روزه دار مکروه است.

[سؤال 2528] 1210

بسمه تعالی 1361 / 3 / 29

دفتر محترم استفتای امام خمینی، دام مجده

پس از تقدیم بالاترین تحیات، متمنی است جواب سؤال ذیل را مرقوم فرمایید.

ص: 675

افراد جهاد سازندگی که نمی توانند در یک مکان معین قصد ده روز نمایند، تکلیفشان نسبت به نماز و روزه چیست؟ قصر یا تمام؟ و چنانچه قصر است، افرادی که کمیته فرهنگی آن را به عهده دارند و هر شب به یک ده می روند و فیلم و اسلاید و سخنرانی دارند نماز و روزه شان در حکم قصر است یا تمام؟ و نیز بعضی از افراد که سمت سرکشی از شعبات جهاد را در روستاها دارند وظیفه شان چیست؟

بسمه تعالی، در صورتی که از وطن، به مقدار مسافت شرعی دور می شوند و قصد اقامت ده روز در محل واحد نمی کنند، نمازشان شکسته است.

[سؤال 2529] 1211

بسمه تعالی 18 / 2 / 1361

دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً این جانب یکی از کارمندان دولت بوده و فاصله بین محل سکونت و محل کار بنده، حدود 33 الی 35 کیلومتر می باشد که همه روزه این مسافت را رفت و آمد می کنم (66 الی 70 کیلومتر) و مثل بنده، افراد زیادی این رفت و آمد را می کنند؛ لذا با توجه به این که مقلد امام (آیت الله العظمی روح الله الموسوی الخمینی) می باشم، تکلیف نماز و روزه حقیر را با عنایت به این که ماه مبارک رمضان نزدیک می باشد، پس از استفتا از امام، به این جانب پاسخ مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر دارید.

[سؤال 2530] 4805

2. اگر مسافت مسیر کار همیشگی يك انسان، چهار فرسنگ بیشتر باشد و این مسافت و کارش دائمی باشد، وضعیت نماز و روزه او چه خواهد بود؟

بسمه تعالی، سفر اگر شغل نباشد، با پیمودن مسافت شرعی حکم مسافر دارد.

ص: 676

بسمه تعالی 14 محرم الحرام 1403 ق

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی آقای خمینی، دام عزّه العالی

با عرض سلام، مستدعی است حکم مسأله زیر را تعیین فرمایید.

شخصی در یک شرکت، به عنوان ناظر خرید کار می کند و چند سال است که هر روز صبح از وطن خود به محل کار، که بیش از حد شرعی فاصله دارد می رود و غروب بر می گردد و گاهی شخصاً رانندگی می کند؛ آیا این شخص مسافر است یا دائم السفر؟

بسمه تعالی، در محل کار و بین راه حکم مسافر دارد.

4. کسی که کارش به نحوی است که اگر مسافرت نکند، کاری ندارد - مثل بعضی از افراد سپاه و جهاد - نماز و روزه شان چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند؛ مگر در سفری که شغل آن ها باشد.

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی، نایب الامام، امام خمینی، دام ظلّه الوارف

بعد از عرض دعا و سلام، طول عمر آن رهبر را از حضرت متعال خواستارم. در ضمن مسائلی است مبتلابه و مورد احتیاج، که از محضر آن رهبر خواستار جواب فوری آن می باشم.

1. عدّه ای از کارمندان و کارگران ادارات که از وطن تا محل کارشان حدود 100 کیلومتر می باشد و هر روز صبح به محل کارشان می آیند و بعد از ظهر به وطنشان بر می گردند و این عمل هر روز تکرار می شود، آیا نماز آن ها قصر و روزه آن ها

باطل است یا خیر؟

بسمه تعالی، در بین راه و محل کار حکم مسافر دارند، که نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

2. عده ای از برادران که در جهاد سازندگی به عنوان راننده جهاد استخدام می شوند و به محل هایی رفت و آمد می کنند که از هشت فرسخ زیاده است، البته این ها در اختیار جهادند که روی تراکتور، لودر و غیره هستند، آیا نماز در این صورت قصر است و روزه به هم خورده یا نه؟

بسمه تعالی، در سفر شغلی اگر به مقدار مسافت شرعی باشد، نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2534] 1214

بسمه تعالی 16 / 4 / 1361

پس از تأییدات خداوند

با عرض سلام به پیشگاه ولی عصر - ارواحنا له الفداء - و نایب بر حق ایشان، حضرت آیت الله العظمی خمینی و آرزوی صحت و سلامت و طول عمر برای آن رهبر عظیم الشأن و سپرده شدن پرچم جمهوری اسلامی از دست رهبر بزرگوار به دست حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و اتصال انقلاب اسلامی ایران به انقلاب جهانی حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ان شاء الله

باید به عرض برسانم که این جانب کارمند ذوب آهن اصفهان، متولد و ساکن در اصفهان می باشم و در حدود ده - چهارده سال پیش مرجعیت حضرت امام را قبول کردم و مقلد ایشان شدم. قبل از انقلاب که دسترسی به آن بزرگوار نبود، از علمایی که مورد قبول بودند سؤال می کردیم و در مورد احکام نماز و روزه برای افراد ذوب آهنی، ایشان می گفتند که جناب عالی اجازه می فرمایید که به دیگری مراجعه نمایم و ما هم همین طور عمل نموده تا انقلاب. پس از انقلاب باز سؤال کردیم؛ ایشان گفتند که ما چون هیچ وقت این دو مسأله را به حکم حضرت امام رجوع نکرده ایم می توانیم باز به همان طریق سابق عمل نمایم، نماز و روزه را تمام بخوانیم و بگیریم و ما هم در این

ص: 678

چند سال پس از انقلاب عمل کرده ایم و دلیل ایشان، یکی این بوده که جناب عالی شرط مقلد بودن را عمل دانسته اید و به صرف این که من بگویم مقلد شما هستم و عمل نکرده باشم، مقلد بودن مرا قبول ندارید. و دوم این که جناب عالی فرموده اید که اگر شخصی بین اعلیّت دو مجتهد شك داشته باشد، می تواند بعضی مسائل را به دیگری مراجعه نماید. لذا برای رفع شك و شبهه خود و دیگران - که ممکن است مثل این جانب عمل کرده باشند - از حضور آن فقیه و رهبر بزرگوار استدعا می نمایم که اگر به حکم درست رفتار نموده ام که هیچ؛ و اگر حکم، غیر از آن می باشد، در هر دو صورت حکم صحیح را مرقوم فرمایید. و چنانچه حکم با عمل فرق می کند، اعمال گذشته ما به چه صورت می باشد.

بسمه تعالی، در مسأله ذکر شده، وظیفه قصر است و مورد فتوا است و مورد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 2535] 1215

بسمه تعالی 31 / 6 / 1360

ضمن عرض سلام به رهبر عالی قدر و خستگی ناپذیر خود؛ محترماً معروض می دارد: این جانب در مورد نماز و روزه سؤالی داشتم و چند جا مطرح کردم، ولی باز برای ابهام است:

کسی که در اداره ای - مثلاً جنگل داری - کار می کند و محل کار وی در حدود 150 کیلومتر از وطن اصلی اش فاصله دارد و شغل وی ایجاب می کند که در شعاع 30 کیلومتری اداره - یعنی در مراتع - کار کند و در مواقع احتیاج، به مراتع سرکشی نماید، ولی فعلاً بر اثر نبودن خودرو و سوخت کافی، این مسأله امکان پذیر نیست و هفته ای یک مرتبه روز جمعه هم به وطن اصلی اش (زادگاه خود) می رود، سؤال: آیا این شخص با در نظر گرفتن ملاک تمامیت نماز که در اصل، دور زدن است، ولی الآن تقریباً به صورت کار اداری درآمده، فرائض دینی خود (نماز و روزه) را باید چگونه

ص: 679

انجام دهد؟ هم در محل کار و هم در وطن اصلی.

بسمه تعالی، اگر شغل او دوره گردی و دور زدن نیست حکم مسافر دارد.

[سؤال 2536] 1216

بسمه تعالی 1361 / 2 / 15

محضر مبارک زعیم عالی قدر، مرجع بزرگوار، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، دامت برکاته

برای فدوی مسائلی پیش آمده که لازم دانستم از حضور آن مرجع بزرگوار و امام عزیز راهنمایی بخواهم:

1. این جانب در هر ماه، چند روزی به مأموریت اعزام می شوم و این مسافرت ها از چهار روز تجاوز نمی کند، ولی تعداد دفعاتی که در یک ماه به مأموریت اعزام می شوم گاهی تا ده مرتبه صورت می گیرد؛ آیا در مسافرت که هستم نماز این جانب قصر خواهد بود یا باید درست بخوانم؟

بسمه تعالی، چنانچه به مقدار مسافت شرعی می روید نماز شکسته است.

2. بعضی از خانواده ها هستند که حساب سال ندارند، رفت و آمد با آن ها و غذا خوردن در منزل آن ها چه صورتی دارد، با توجه به این که تذکر هم به آن ها داده ام؟

بسمه تعالی، اگر یقین ندارید که چیزی که مورد استفاده شما قرار می گیرد متعلق خمس است اشکال ندارد.

3. آیا کفاره روزه فقط به مصارفی که در توضیح المسائل فرموده اید، باید برسد یا می توان با اجازه آن امام عزیز، به مصارف دیگری مثل کمک به جبهه های جنگ و جنگ زدگان یا بنیاد مستضعفان یا حساب 100 خانه سازی و یا سایر امور خیریه رساند؟ اگر می شود راهنمایی بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر فقیر باشند اشکال ندارد.

4. آیا قرآن خواندن و دعا خواندن در محل کار و وقت اداری، در صورتی که در کار روزمره وقفه ای ایجاد نشود، جایز است یا خیر؟ و اگر جایز نیست و این جانب هم قبلاً انجام داده باشم، تکلیفم چیست؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، اشکال ندارد.

ص: 680

5. این جانب دارای زن و سه فرزند می باشم و پدر و مادرم که از کار افتاده اند تحت تکفل این جانب هستند و تصمیم دارم - ان شاء الله - به جبهه بروم؛ آیا رضایت پدر و مادرم برای اعزام به جبهه از نظر شرعی لازم است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر موجب اذیت پدر و مادر می شود، رضایتشان تحصیل شود. مگر در صورت نیاز جبهه ها با تشخیص مسئولین ذی ربط.

6. افرادی در ادارات هستند که انسان احساس می کند با انقلاب میانه ای ندارند و فقط ظاهر خود را عوض کرده و احتمالاً گاهی اوقات هم کارشکنی می کنند؛ آیا معرفی این طور افراد به مقامات ذی صلاح مملکت از نظر شرعی اشکالی ندارد؟ رفت و آمد خانوادگی با آنان چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، در صورتی که کارشکنی بکند بعد از ارشاد، معرفی او اشکال ندارد.

7. این جانب از حدود 15 سال قبل به مطالعه کتب دینی پرداخته و در این زمینه کتاب های زیادی از نویسندگان مختلف به صورت کتابخانه ای جمع آوری کرده ام. در میان کتاب هایم، کتبی موجود است که نویسندگان آن، افرادی هستند که قبلاً به عنوان مسلمانان متعهد و مبارز شناخته می شدند، ولی با گردش چرخ عظیم انقلاب و غربال شدن افراد، ماهیت اصلی آنان مشخص گردید؛ تکلیف این جانب در مورد نگهداری و احیاناً مطالعه کتب این افراد که قبلاً خریداری کرده ام چیست؟

بسمه تعالی، نگهداری آن ها اشکال ندارد.

8. این جانب در زمان طاغوت از تلفن، خودکار و کاغذ اداره گاهی اوقات استفاده شخصی می کرده ام و ضمناً حق این جانب را هم در همان زمان پایمال کرده اند؛ آیا الآن باید پول آن ها را حساب کرده و پردازم یا خیر؟ و اگر باید پردازم، آیا می توانم بابت حق پایمال شده ام حساب کنم یا خیر؟ راهنماییم بفرمایید.

بسمه تعالی، ضامن هستید و نمی توانید حساب کنید.

[سؤال 2537] 1217

بسمه تعالی

تهران، دفتر امام خمینی، سلام علیکم

این جانبان شغلان تکنیسین دامپزشکی است که برای انجام خدمت دامپزشکی، در ماه باید چند روزی را به روستایی عزیمت نمایم. وطن اصلی ما مشهد و محل خدمت ما کلات می باشد؛ تا کنون طبق توضیح المسائل، حکم مسافر را اجرا نموده،

ص: 681

تکلیف روزه ما چیست؟

بسمه تعالی، در صورتی که فاصله، چهار فرسخ یا بیشتر باشد، در غیر وطن، حکم مسافر دارید و تا در محلی قصد اقامه ده روز نکرده اید، نماز شکسته و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2538] 1218

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی

ضمن عرض سلام، این جانب ساکن شاهین شهر واقع در 30 کیلومتری اصفهان و کارمند ذوب آهن هستم؛ فاصله ذوب آهن تا محل سکونت 65 کیلومتر است. با توجه به این که من اهل باختران (کرمانشاه) هستم و در صورت بازنشستگی یا انتقال، قصد ماندن در شاهین شهر را ندارم و مقلد امام هم هستم و ضمناً یادآور می شوم که محل سکونت در شاهین شهر، از خودم می باشد، خواهشمندم دستور فرمایید نسبت به وضعیت نماز و روزه این جانب که تا کنون به طور کامل اعمال می گردیده، از تاریخ مذکور، چطور و چگونه باید عمل نمایم؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و بدون قصد اقامه ده روز، نماز شما شکسته است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2539] 1219

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله حاج سید روح الله خمینی، دام عزه

این جانب مقلد شما هستم و فعلاً محل کارم در ورامین، ولی منزلم تقریباً تا محل کارم هفت فرسخ می باشد و ناگزیر به مسافرت در هر روز به محل کارم می باشم. متمنی است تکلیف بنده را از جهت نماز و روزه معین فرمایید.

بسمه تعالی، در مسیر و محل کار حکم مسافر دارید.

ص: 682

بسمه تعالی

محترمانه به عرض امام امت می‌رسانم: من مدت ده سال است که در ذوب آهن اصفهان انجام وظیفه می‌کنم؛ در این مدت ده سال، در 45 کیلومتری، ایاب و ذهاب می‌نمایم؛ در ضمن، نمازم را هم تمام خوانده‌ام و روزه را هم تمام گرفته‌ام؛ یعنی مثل یک فرد دائم‌السفر عمل کردم و پس از بازنشسته شدن - 25 و یا 30 سال کار - از شهرستان اصفهان، به وطن خودم که استان گیلان است می‌روم. در این صورت، تکلیف من و سایر دوستان ما چیست و نماز و روزه ما باید تمام باشد و یا شکسته؟

بسمه تعالی، اگر شغل شما رانندگی و دوره‌گردی در سفر نیست و فقط در ذوب آهن کارمند هستید، حکم مسافر دارید که نماز شما شکسته و روزه، صحیح نیست؛ و اگر به وطن خود رفتید، نماز شما در آن جا تمام است؛ مگر از آن، اعراض کرده باشید.

بسمه تعالی 1362 / 1 / 29

دفتر امام، سلام علیکم

شغل اصلی من، کارشناس بهداشت مراکز روستایی است و تا قبل از انقلاب، به درمانگاه‌های تابعه هشپیر که بعضی اوقات، بیش از 30 کیلومتر و گاهی کمتر از 30 کیلومتر است رفت و آمد می‌کردم؛ ولی بعد از انقلاب، به مدت دو سال مدیر بیمارستان بودم و دیگر به مأموریت نمی‌رفتم و سال گذشته نیز مسئولیت هلال احمر را قبول کردم و مانند شغل اول، مأموریت نمی‌رفتم؛ ولی از 15 روز پیش دوباره به شغل اصلیم - یعنی همان کارشناس مراکز روستایی - برگشتم و گاهی هم باید به بازدید مراکز درمانی بروم و حتی گاهی اتفاق می‌افتد که به مرکز استان (رشت) بروم. خواهشمندم حکم نماز و روزه این جانب را بیان بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر شغل، به نحو دوره گردی در سفر نباشد، نماز شکسته است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2542] 1222

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی

پس از عرض سلام و آرزوی سلامتی برای آن حضرت، سؤالاتی دارم که مطرح می کنم. جواب را کتباً مرقوم فرمایید.

1. شغل این جانب ایجاب می کند که در حدود نه ماه از سال به طور مداوم همه روزه از محل زندگی خود، به جاهای دیگر، به عنوان معلم راهنمای تعلیماتی، به مدارس محول شده به این جانب سرکشی نمایم؛ به طوری که در بعضی روزها از چهار فرسخ، کمتر و در بعضی روزهای دیگر، بیشتر از چهار فرسخ می روم. این که ذکر شده نه ماه از سال به طور مداوم، از این جهت است که در تابستان، سرکشی، به علت تعطیل بودن مدارس کمتر است. آیا نماز و روزه، کامل است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر شغل شما به نحو دوره گردی در سفر نیست و به مقدار مسافت بروید، حکم مسافر دارید.

2. بعضی از افراد هستند که طبق مقررات، هر روز باید سر ساعت معینی بر سر کار خود حاضر شوند؛ ولی به علت دور بودن راه یا سرمای شدید زمستان و یا نبودن وسیله نقلیه، یک الی دو ساعت، فقط صبح های روز شنبه استثنائاً دیر به محل خدمت خود می رسند. آیا از نظر شرع مقدس اسلام، درست است که جبران تأخیر خود را همان روز یا در ایام هفته کنند؟

بسمه تعالی، باید طبق مقررات عمل نماید.

[سؤال 2543] 1223

بسمه تعالی

احتراماً؛ ضمن تقدیم درود و سلام و تحیات وافره و آرزوی صحت مدام و مستدام امام امت، و با عرض تهنیت و تبریک ولادت با سعادت مولای متقیان حضرت

ص: 684

علی علیه السلام به عرض مبارك می رساند: این جانب به اقتضای شغل موظفی خودم که بهداشت یار بهداری هستم، صبح ها بعد از نماز از وطن خارج و تا حدودی دورتر از شهر باید بروم که شرعاً حد ترخص می باشد و بعد از ظهر شرعی مجدداً به وطنم بر می گردم که تقریباً قرار است سال های سال بدین نحو به خدمت ادامه دهم. استدعا دارم حکم شارع مقدس اسلام را در این خصوص که آیا نماز را باید قصر و روزه نگیرم و یا بالعکس، ذیلاً مرقوم فرمایند.

بسمه تعالی، اگر از وطن شما تا محل کارتان 22/5 کیلومتر یا بیشتر باشد، حکم مسافر پیدا می کنید که در غیر وطن باید نماز را شکسته بخوانید و نمی توانید روزه بگیرید، مگر قبل از ظهر به وطن برسید و افطار نکرده باشید.

[سؤال 2544] 1224

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر انقلاب جمهوری اسلامی و مرجع عالی قدر

این جانب ارتشی هستم و هر سه الی چهار سال یک بار منتقل می شوم و وطن اصلی من مشهد می باشد و چون مشهد پایگاه نیروی هوایی عملیاتی ندارد، در این صورت تمام سی سال خدمتم را بایستی خارج از وطن بمانم و از مشهد هم اعراض نکردم. پیشنهاد قبلی پایگاه یکم گفتند که چون خانه ات در کرج هست و آن را خریدی و ملک تو است، در کرج نمازت درست و در تهران شکسته است. طبق فتوای شما من الآن حدود چهار سال است که همه روزه ها را گرفته و نمازم را درست خواندم. ولی چند روز پیش یک امام جماعت جدید برای پایگاه ما آمد و ایشان عنوان کردند: من راجع به این موضوع، به دفتر امام رفتم و ایشان گفتند: چون افرادی مثل من نتوانسته ایم در کرج قصد ده روز بکنیم و تا ده روز اول اصلاً از محله مسکونی خارج نشویم - چون هر روز مسیر تهران کرج را طی کرده ام - تمام نمازها را بایستی دوباره

ص: 685

شکسته به جا آورم و روزه ها را هم که گرفته ام باطل است. تکلیف من چیست؟ یعنی تا این سی سال که در خدمت نیروی هوایی هستم، نباید روزه بگیرم و نماز را هم شکسته بخوانم؟ تکلیف نماز و روزه های قبل چطور است؟ تکلیف قضای روزه ها چه می شود؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در کرج و تهران حکم مسافر دارید؛ و آنچه برخلاف انجام داده اید، باید قضا نمایید.

[سؤال 2545] 1225

بسمه تعالی 1361 / 2 / 10

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، مدّ ظلّه

این جانب مقلد حضرت عالی هستم. منزل بنده در شهریار است و محل شغلم در کارخانه کفش ملی در قسمت خیاطی می باشد. هر روز صبح به کارخانه می روم و بعد از ظهر به وطن خود مراجعه می نمایم و مسافت، از چهار فرسخ بیشتر می باشد. بنابراین وظیفه بنده در خصوص نماز و روزه قصر و یا تمام است؟

بسمه تعالی، در غیر وطن باید نماز را قصر بخوانید.

[سؤال 2546] 1226

بسمه تعالی

نایب الامام، متع الله المسلمین بطول بقائه الشریف

1. بیان فرمایید مقلدینی که کارمند جمهوری اسلامی هستند و محل کارشان کرج یا شهریار است و بایستی صبح بروند و عصر به تهران مراجعت نمایند و رفت و برگشت بیش از حد ترخص است. با توجه به این که در ماه مبارک رمضان، روزهای جمعه تعطیل هستند، تکلیف روزه ایشان از نظر مبارک چیست؟

استدعا می شود وظیفه نسوانی که کارمند جهاد سازندگی هستند و یا در مدارس مشغول تحصیلند، را مرقوم، و به خاتم مبارک مزین فرمایید. ادام الله ظلکم

ص: 686

بسمه تعالی، اگر محل کار، وطن کارمند نیست و از محل سکونت تا آن جا به مقدار مسافت ولو در مجموع رفت و برگشت است، در بین راه و محل کار حکم مسافر را دارند، که نماز قصر است و روزه صحیح نیست و در این حکم فرقی بین کارمند زن و مرد نیست.

2. بیان فرمایید پسر یا دختری که ازدواج نکرده اند و کبیرند، در مستحبات و واجبات کفایی، باید با رضایت پدر یا مادر عمل کنند یا خیر؟ آیا ترک اعلام به آن ها در کارهای مستحب و واجبات کفایی، موجب بی احترامی می شود یا خیر؟ نظریه مبارک در ذیل مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، رضایت شرط نیست، ولی از عملی که موجب اذیت والدین شود، باید احتراز کنند و در انجام واجبات و مستحبات لازم نیست والدین را مطلع سازند، ولی اگر فرزند بکوشد تمام کارها را با اطلاع والدین و رضایت آن ها انجام دهد، بسیار خوب است.

[سؤال 2547] 1227

بسمه تعالی 1361 / 2 / 29

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، ادام الله بقاءکم و وفقکم لما یحبّ و یرضی

سلام علیکم، شخصی از جنگ زدگان، وطن موقتی انتخاب نموده؛ در عین حال اشتغالی دارد که نه تنها در وطن موقت ده روز نمی ماند، بلکه به دو مکان دیگر هم برای ادامه شغل در رفت و آمد است که بین این سه مکان، بیش از مقدار مسافت راه هست؛ در هیچ یک از این سه مکان، ده روز نمی ماند. مستدعی است بفرمایید: راجع به صوم و صلاة چه وظیفه ای دارد؟ یادآور می شود که گاهی هم در بعضی از این مکان ها بیش از ده روز می ماند.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2548] 1228

بسمه تعالی

حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

محترماً، به عرض عالی می رسانیم: ما عده ای کارگران که در مسافت چهار فرسنگی

ص: 687

از محل مسکونی خود کار می‌کنیم و باز بر می‌گردیم به محل خودمان اطلاع حاصل شده که جناب عالی فرموده اید نماز را باید شکسته خواند، در بین راه و محل کار، و همچنین روزه را هم افطار باید کرد، اگر این فتوا مورد تأیید شما هست چند کلمه مرقوم فرمایید، آیا این افراد جزء رانندگان و نامه‌آورها و چوب‌دارها هستند یا خیر؟ و اگر از نظر اسلام باید روزه را افطار کند، چه موقعی قضای آن را بگیرند، چون همیشه کارشان این است.

بسمه تعالی، رانندگان و امثال آنان، کارشان سفر است و فرق دارند با کسانی که کارشان در خارج از وطن و محل اقامت است و این اشخاص نمازشان در بین راه و در محل کار قصر است و روزه را باید در ایام تعطیلی در وطن یا با قصد اقامت ده روز در محلی، قضا نمایند.

[سؤال 2549] 1229

بسمه تعالی 1361 / 3 / 9

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، ادام الله ظلّه العالی، پس از تقدیم سلام، محترماً معروض می‌داریم:

گروهی هستند که در شش فرسخی اصفهان زراعت دارند و هر روز صبح از اصفهان به آن محل زراعت می‌روند و بعد از ظهر بر می‌گردند و بعضی از آن‌ها در آن محل زراعت، از خودشان ملک دارند و بعضی دیگر ملک ندارند، ولی می‌روند آن‌جا برای دیگران کار می‌کنند؛ آیا موقعی که می‌روند برای محل زراعت، نماز آن‌ها قصر است یا تمام؟ تکلیف آن‌ها برای ماه مبارک رمضان چیست؟
بسمه تعالی، اگر وطن آن‌ها نیست حکم مسافر دارند.

[سؤال 2550] 1230

بسمه تعالی

محضر مقدس و مبارک حضرت امام خمینی، روحی فداه

ص: 688

بعد از ابلاغ عرض سلام و دوام سلامتی و طول عمر حضرت عالی به عرض می رساند:

1. سربازانی که مدت دو سال خدمت سربازی را می گذرانند و نمی توانند 10 روز تمام در یک پاسگاه باشند و همیشه در حال مأموریت هستند در اطراف پاسگاه ها، از نظر نماز و روزه وظیفه شان چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2551]

2. افرادی که در ژاندارمری استخدام هستند بعضاً هر سه سال یا چهار سال فرمانده پاسگاه يك منطقه می شوند و در این مدت سه سال و یا چهار سال هم دائماً در حال مأموریت می باشند. نظر به این که استخدام ژاندارمری هستند و تا زمانی که بازنشسته بشوند، باید باشند؛ وظیفه نماز و روزه آن ها چیست؟

بسمه تعالی، اگر شغلشان به نحو دوره گردی نیست حکم مسافر دارند.

3. رانندگانی که در استخدام ژاندارمری هستند و همیشه به اطراف مأموریت دارند وظیفه نماز و روزه آن ها چیست؟

بسمه تعالی، با فرض این که در مقدار مسافت شرعی رانندگی می کنند، نمازشان تمام است.

4. سربازانی که در جبهه ها هستند و نمی دانند که کی حمله می شود، یا ممکن است فردا به جای دیگر منتقل شوند و تحت اختیار خودشان نیستند، وظیفه نماز و روزه آن ها چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند، مگر این که سی روز با تردید در يك محل بمانند که در این صورت بعد از سی روز نمازشان را تمام بخوانند.

[سؤال 2552] 1231

بسمه تعالی 2 / 4 / 1361

با سلام، لطفاً مسائل زیر را جواب مرقوم فرمایید:

1. حکم پرسنل اجرایی جهاد سازندگی دماوند که هر روز برای کار کردن به روستاها می روند و مسافتی بیش از چهار فرسخ طی می کنند.

ص: 689

2. پرسنل موقت جهاد که هر روز به روستاها - بیش از چهار فرسخ - می روند.

3. پرسنل اداری جهاد که مسافتی بیش از چهار فرسخ، از منزل تا جهاد می روند.

بسمه تعالی، مسافت بین محل سکونت و محل کار اگر به مقدار هشت فرسخ شرعی ولو در مجموع رفت و برگشت باشد حکم مسافر دارند، مگر آن که شغل آنان سفر باشد، مانند راننده؛ و میزان مسافت در غیر شهرهای بزرگ خارق العاده، فاصله بین دو شهر و روستا است.

[سؤال 2553] 1232

بسمه تعالی 1361 / 4 / 18

دفتر محترم امام خمینی، دام عزّه

احتراماً؛ این جانب پاسدار کمیته هستم؛ از محل سکونتم تا محل کارم هجده کیلومتر مسافت دارد و در کمیته، به امور انبارداری و تدارکات اشتغال دارم و مجبورم جهت تأمین مایحتاج کمیته به کمیته مرکزی بروم که از محل کارم تا کمیته مرکز، بیش از 35 کیلومتر و از محل سکونتم بیشتر از 53 کیلومتر می باشد؛ در این رابطه خودم رانندگی می کنم و کمتر روزی است که از حد ترخص محل سکونتم خارج نشوم؛ لذا با توجه به این که خودم رانندگی می کنم و همه روزه در کمیته هستم و بیشتر روزها از حد ترخص خارج می شوم، تکلیف روزه و نمازم چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2554] 1233

بسمه تعالی

حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی جناب آقای حاج سید روح الله خمینی، دام ظلّه العالی، جعلت فداک، مسائل مستحدثه ای مربوط به سفر و غیره پیش آمده است که احتیاج به بیان نظر مبارک است.

1. معلم هایی هستند که در دهات استخدام می شوند و به مدت چند سال هر هفته

ص: 690

به شهر خود که مسافت شرعی است می آیند و توقفشان آن جا بیش از یک هفته نیست؛ تکلیف آن ها از نظر نماز و روزه قصر است یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز و روزه آن ها در محل استخدام و بین راه قصر است.

[سؤال 2555]

2. معلم هایی هستند که هر روز از شهر خود به چهار فرسخی سر خدمت می روند و مراجعت می نمایند. وظیفه آن ها در محل خدمت و بین راه قصر است یا خیر؟

بسمه تعالی، وظیفه آن ها در محل خدمت و بین راه قصر است.

[سؤال 2556]

3. کارگرهایی ساکن در یک شهر هستند؛ لکن هر روز آن ها را به مسافت چهار فرسخ یا بیشتر می برند سر کار و بر می گردانند. تکلیف آن ها در محل کار و آن شهر که وطنشان نیست از نظر قصر و اتمام چیست؟

بسمه تعالی، وظیفه ایشان در محل کار و جایی که وطنشان نیست، قصر است.

4. افرادی شغل آن ها این است که روی دست مؤسسه هایی در بین راه ها از قبیل تابعه می گردند و هر روز بیش از هشت فرسخ سیر می کنند؛ وظیفه آن ها نسبت به قصر و اتمام چیست؟

بسمه تعالی، وظیفه ایشان مادام که در وطن نیستند قصر است؛ مگر آن که کارشان به طور دوره گردی در محال مختلفه انجام گیرد که در این صورت باید نماز را تمام بخوانند و روزه آن ها هم صحیح است و در ماه مبارک باید روزه بگیرند.

[سؤال 2557]

5. مغازه دارهایی هستند که مثلاً در ایام سال چند ماه مرتب برای خرید و فروش اجناس به شهرها مسافرت می نمایند؛ در این ایام که مرتب به سفر می روند، تکلیف آن ها در موضوع قصر و اتمام چیست؟

بسمه تعالی، وظیفه ایشان مادام که در سفر هستند قصر است.

ص: 691

[سؤال 2558]

6. عده ای از آقایان طلاب هر هفته برای تبلیغ به دهات می روند، وظیفه آن ها در قصر و اتمام چگونه است؟
بسمه تعالی، در صورتی که به مقدار مسافت سفر می کنند، ایشان باید نماز را قصر بخوانند و روزه ایشان هم صحیح نیست.

[سؤال 2559]

7. بعضی از مأمورین کار آن ها سیر در بین راه ها است. تکلیف آن ها در قصر و اتمام چیست؟
بسمه تعالی، باید نماز را قصر بخوانند و روزه ایشان هم صحیح نیست مگر آن که کارشان به طور دوره گردی در محال مختلفه انجام گیرد که در این صورت باید نماز را تمام بخوانند و روزه آن ها صحیح است و در ماه مبارک باید روزه بگیرند.

حکم نماز و روزه افراد دوره گرد

[سؤال 2560] 1234

بسمه تعالی 1361 / 4 / 2

ضمن عرض سلام، توفیق شما عزیزان را از درگاه خداوند متعال خواهانم.

حقیر مأمور پست بارده هستم. در هفته که هفت روز است بنده دو دفعه از پست بارده به شهرکرد می روم و برمی گردم بارده. خواهشمندم از نظر روزه گرفتن بنده را درست آگاه سازید. آیا روزه بنده درست است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر شغل شما بردن نامه است حکم مسافر ندارید.

[سؤال 2561] 1363

5. افرادی که در تهران هر روز یا يك روز در میان، گشت می روند، هم دور

ص: 692

می‌زنند، هم مسیر مستقیم را طی می‌کنند، تکلیف نماز و روزه این افراد چیست؟

بسمه تعالی، اگر شغل شان در مقدار مسافت شرعی گشت زدن است نمازشان تمام است و روزه را باید بگیرند.

[سؤال 2562] 1235

بسمه تعالی 17 / 3 / 1361

محضر مقدس امام امت زید عزه العالی

پس از عرض سلام: طرح آبیاری دشت قزوین به عهده یک مؤسسه دولتی است که مسئولیتش نگهداری و تعمیر چاه های کشاورزی است، محدوده عمل از چهار کیلومتر تا هفتاد کیلومتر از محل کار (قزوین) می باشد. عده ای از کارکنان مسئول تعمیرات و بازرسی از آن ها می باشند، این افراد به همراه راننده که سمت رانندگی در اداره را دارد به غیر از روزهای تعطیل تقریباً همه روزه در فصل آبیاری جهت انجام کار به خارج از شهر مسافرت می کنند که چند صورت دارد:

1. عده ای تقریباً همه روزه بیشتر از حد شرعی مسافرت می کنند و گاهی اتفاق می افتد که به حد شرعی نرسد.

2. عده ای محلّ مأموریت آن ها معلوم نیست، گاهی مسافت طی شده از حد شرعی تجاوز می کند و گاهی هم تجاوز نمی کند.

لازم به تذکر است که روزهای تعطیل هم به صورت کشیک برای انجام کارهای ضروری دو صورت بالا را دارد. لطفاً مسأله نماز و روزه این افراد چه شکلی دارد؟

در خاتمه طول عمر رهبر عزیز را از خداوند متعال مسئلت داریم.

بسمه تعالی، راننده اگر در مقدار مسافت شرعی رانندگی می کند، نمازش تمام و روزه صحیح است و دیگران اگر کارشان به نحو دوره گردی است حکم راننده دارند، ولی اگر محل کارشان نقطه معینی است در صورتی که به مقدار مسافت شرعی ولو در مجموع رفت و برگشت باشد حکم مسافر دارند.

ص: 693

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله خمینی، دام عزه

این جانب کارمند شهرداری منطقه چهار تهران می باشم و مأموریت‌مان اکثراً در نقاط مختلفی است که از هشت فرسخ بیشتر است و مأموریت‌ها معمولاً چهل و هشت ساعته می باشد، علی هذا تکلیف بنده از نظر نماز و روزه طبق فتوای آن حضرت چیست؟ و منزل‌مان زمان آباد است که از شهرداری محل کارم تقریباً چهار فرسخ می باشد.

بسمه تعالی، اگر شغل شما در مقدار مسافت شرعی به نحو دوره گردی است، در مسیر اشتغال، حکم مسافر ندارید و از منزل تا محل شغل چنانچه به قدر مسافت باشد حکم مسافر دارید.

بسمه تعالی 1361/9/4

محضر مبارک حضرت نایب الامام، امام خمینی، دام ظلّه الشریف

آیا کسانی که کسب و کار آن‌ها جاده سازی است و همیشه روزی یک یا دو کیلومتر یا بیشتر و کمتر حرکت دارند، و از وطن خود بیشتر از مسافت - مانند ده فرسخ و بیست فرسخ - دور می شوند و مرتب در این راه در حرکت هستند، نماز و روزه خود را چه کنند؟

بسمه تعالی، اگر کار در محل معینی است و با محل سکونت به مقدار مسافت شرعی فاصله دارد، در بین راه و محل کار حکم مسافر دارند ولی کسی که شغل او رانندگی در مقدار مسافت شرعی باشد در آن سفر شغلی، نمازش به ترتیبی که در حکم نماز رانندگان در رساله مذکور است تمام است.

3. برادرانی هستند که در سپاه کارشان گشت زنی می باشد. یعنی این که با اتومبیل در یک محدوده می گردند تا امنیت برقرار باشد و یا اگر به ضد انقلابی برخورد کردند دستگیر نمایند. حکم نماز و روزه شان به چه صورتی است؟ در فرض مسأله، تهران وطن ایشان است.

بسمه تعالی، اگر شغلشان گشت در مقدار مسافت شرعی است، نمازشان تمام و روزه صحیح است.

4. کسانی که در تعقیب افراد مشکوک روزانه به حد مسافت شرعی می روند و کارشان همین است، حکم نماز و روزه ایشان به چه صورتی می باشد؟

بسمه تعالی، اگر شغلشان گشت در مقدار مسافت شرعی برای تعقیب افراد مشکوک است، حکم همان است که در بالا ذکر شد؛ ولی اگر در یک امتداد کسی را تعقیب می کند، در صورتی که از اول کسی را قصد دارد در مقدار مسافت تعقیب کند، حکم مسافر دارد.

بسمه تعالی 1361 / 10 / 30

دفتر محترم استفتانات امام خمینی، مدّ ظلّه، سلام علیکم

معلمین راهنما که در هر ماه بیست روز به سرکشی دبستان های خارج از شهر - بیش از چهار فرسخ - می روند و این بیست روز ممکن است پشت سر هم نباشد؛ نماز و روزه آن ها چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر شغل سرکشی مدارس به نحو دوره گردی باشد، در سفر شغلی نماز تمام است؛ ولی اگر در هر سفر به مقصد معینی برای سرکشی یک یا چند مدرسه می روند، حکم مسافر دارند.

4. کسانی که کارشان رفتن به جاهای مختلف شهر برای انجام کار کارخانه است با پیمودن بیش از چهار فرسنگ شرعی و داشتن اجبار کاری به نحوی که نمی توانند کار خود را از دست بدهند، آیا باید نمازشان را تمام بخوانند و روزه بگیرند یا خیر؟

بسمه تعالی، چنانچه کارشان در محل های معینی باشد، در فرض سؤال، حکم مسافر دارند ولی اگر کارشان به نحو دوره گردی باشد نمازشان تمام و روزه صحیح است.

2. محل کارم از خانه، 60 کیلومتر فاصله دارد که هر روز با اتوبوس، سر کار می روم و در قسمت راه سازی شرکت کار می کنم و به راه ها سرکشی می کنم (در طول 20 کیلومتری، رفت و آمد می کنم). آیا شغلم مسافرت حساب می شود یا نه؟

لازم به توضیح است که قبلاً که در يك نقطه در محل کارم بودم، شغلم مسافرت حساب نمی شد؛ اما حالا که راه سازی کار می کنم، شغلم مسافرت است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر به مقدار مسافت، سرکشی به راه می کنید، نماز شما تمام است.

16. کسی که بخشی از کارش، گشت یا تعقیب و مراقبت است، و بخشی از کارش کار دیگری است چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، در حین اشتغال در هر بخش، حکم مخصوص آن را دارد.

3. شخصی هر روز از کرج به محل کارش که در تهران است می آید و باید نمازش را در تهران قصر بخواند؛ ولی در تهران، شغلش گشت زدن است. آیا باز هم نمازش قصر است یا چون شغلش گشت زدن است، باید نماز را تمام بخواند؟

بسمه تعالی، اگر شغلش گشت زدن در حد مسافت است، در تهران که مشغول است، نمازش تمام است.

[سؤال 2572] 2338

2. کسانی که در پلیس راه ژاندارمری، جهت کنترل جاده ها و رسیدگی به تصادف های بیابانی استخدام شده اند و هر روز، یکی - دو بار در حوزه مأموریت خود، رفت و آمد می نمایند و بقیه اوقات، در پاسگاه محل کار انتظار، انجام وظیفه می نمایند،

آیا جزو کسانی هستند که شغل آنان، سفر می باشد و دائم السفر محسوب می گردند یا مسافر هستند؟

بسمه تعالی، اگر شغل او رسیدگی به تصادفات در جاده ها، در مقدار مسافت شرعی است و ده روز در یک محل اقامت ندارد، نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2573] 1239

بسمه تعالی 1361 / 9 / 28

محترماً به عرض می رساند: پرسنل پاسگاه پلیس راه سلفچگان برنامه کارشان به طریق زیر می باشد:

1. تعدادی از پرسنل نگهبان می باشند و در پاسگاه ابقا و مشغول کنترل وسائط نقلیه عبوری هستند.

2. تعدادی از پرسنل به جاده اعزام و به گشت زنی حوزه استحفاظی که در فاصله 60 کیلومتری ساوه به همدان می باشد می روند و بایستی مرتب جاده ها را تحت نظر بگیرند؛ مضافاً به این که کلیه پرسنل به جز فرمانده پاسگاه یک روز خدمت نموده و یک روز استراحت را در قم و ساوه و اراک در منزلشان می روند، مراتب جهت استحضار به عرض می رسد. استدعا بر این است مرقوم فرموده: از نظر نماز و روزه، وظیفه این پرسنل و برادران را اعلام، تا بتوانیم کمال استفاده از مسائل

ص: 697

شرعیه را در حین خدمت بنماییم.

بسمه تعالی، افرادی که شغلشان نگهبانی در پاسگاه است، در آن جا حکم مسافر دارند؛ و افرادی که شغل آن ها گشت زنی در حوزه استحفاظی [است]، در سفر گشت زنی، نمازشان تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2574] 1240

بسمه تعالی 1361 / 12 / 19

دفتر امام خمینی دام ظلّه، سلام علیکم

1. شخصی موقتاً از شهرستان به تهران آمده، قصد می کند در آن محل که زندگی می کند ده روز بماند و از محل خارج نشود. در ده روز دوم از محل خارج می شود و شغلش گشت زدن است، آیا می تواند نمازش را تمام بخواند یا قصر است؟

بسمه تعالی، در صورت کمتر بودن مسافت گشت زدن از مسافت شرعی، نماز تمام است و همچنین در صورت شغل بودن گشت، ولو به مقدار مسافت شرعی برسد.

2. سپاه پاسداران نشریه داخلی دارد به نام: «رویدادها و تحلیل» و در صفحه اول آن نوشته: «این نشریه صرفاً داخلی است و تنها برای استفاده برادران پاسدار منتشر می شود. انتشار مطالب آن بدون اجازه دفتر سیاسی ممنوع است». و این نشریه در هر ماه انتشار می یابد و فقط داخل خود سپاه فروخته می شود، آیا می توان به دیگران از قبیل دوستان، برادران و یا خواهران و یا پدر و مادر خود داد که مطالعه نمایند؟

بسمه تعالی، تابع مقررات سپاه است.

3. شخصی در واحد عملیات سپاه است ممکن است امروز او را بفرستند به مأموریت و فردا نفرستند تکلیف نماز او چیست؟ وقتی به مأموریت می روند، آیا مثل راننده است؟

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر را دارد و به مجرد مأموریت حکم سفر شغلی را پیدا نمی کند.

4. اگر در جایی یا مسجدی نماز جماعت برپا باشد و عده دیگری هم در طرف دیگر آن محل یا مسجد با یک فرد کت و شلواری نماز جماعت بخوانند آیا اشکال دارد؟

ص: 698

بسمه تعالی، تا دسترسی به روحانی باشد از اقتدا به غیر روحانی اجتناب شود.

5. موقعی که نماز جماعت برپا است آیا کسی می تواند در همان محل نماز فرادا بخواند؟

بسمه تعالی، در صورتی که به امام جماعت هتک محسوب شود جایز نیست.

[سؤال 2575] 1241

بسمه تعالی

پاسدار مقیم تهران که هر روز (به جز روزهای تعطیل) جهت بررسی کمبدهای دارویی و تدارکاتی و یا بازرسی به درمانگاه ها و مراکز سپاه در تهران می رود، آیا هنگامی که از حد شرعی (از نظر مسافت) فراتر رود، نماز او شکسته است یا تمام؟ و کلاً آیا حکم مسافر را دارد؟

بسمه تعالی، اگر برای انجام کار مزبور در مقدار مسافت شرعی رفت و آمد دارد و دور می زند، نمازش تمام است.

[سؤال 2576] 1233

4. افرادی شغل آن ها این است که روی دست مؤسسه هایی در بین راه ها از قبیل تابعه می گردند و هر روز بیش از هشت فرسخ سیر می کنند؛ وظیفه آن ها نسبت به قصر و اتمام چیست؟

بسمه تعالی، وظیفه ایشان مادام که در وطن نیستند قصر است؛ مگر آن که کارشان به طور دوره گردی در محال مختلفه انجام گیرد که در این صورت باید نماز را تمام بخوانند و روزه آن ها هم صحیح است و در ماه مبارك باید روزه بگیرند.

[سؤال 2577] 1242

بسمه تعالی

محضر مقدس رهبر مستضعفان جهان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

1. کسانی که در جبهه به عنوان پیک یا مسئول تدارکات به چند قسمت جبهه باید رفت و آمد کنند، یا مهندسین و سرپرستان راه سازی که مسئولیت چند جاده به عهده

ص: 699

آن‌ها است، و همچنین فرماندهانی که حوزه مسئولیت آن‌ها شامل چند محل می‌شود و ناچار باید برای سرکشی به آن‌ها طی مسافت کنند، حکم نماز آن‌ها از جهت قصر و اتمام چیست؟

بسمه تعالی، اشخاصی مانند پیک یا مسئول تدارکات که باید اشیا را با خود ببرند، نمازشان تمام است و دیگران، مانند مهندس یا فرمانده مزبور اگر به چند جا سرکشی می‌کنند به طوری که صدق کند کار آنان به نحو دوره گردی است نمازشان تمام است، و چنانچه دوره گردی نمی‌کنند، باید شکسته بخوانند.

2. اگر کسی خانه مسکونی خود را بفروشد در صورتی که آن را با پول مخمس خریده باشد آیا مازاد قیمت آن خمس دارد یا نه و اگر از ربح سال خریده است چه مقدار و در چه صورتی باید خمس بدهد؟

بسمه تعالی، اگر خانه را با ربح مخمس تهیه کرده است پول فروش آن خمس ندارد.

[سؤال 2578] 1243

بسمه تعالی 1361 / 5 / 11

حضور محترم رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، سلام علیکم

مستدعی است دستور فرمایند پاسخ سؤالات زیر را برای فدوی ابلاغ فرمایند.

1. کارشناسان و تکنیسین‌های دامپزشکی و کشاورزی برای انجام کارهای خدماتی در امور دام و کشاورزی، به طور متناوب و نامشخص به روستاهای اطراف عزیمت و پایان وقت به شهر مراجعت می‌کنند. آیا نماز آنان در مأموریت‌های به روستاها تمام یا شکسته است؟

بسمه تعالی، اگر کار در هر روز در یک روستا و نقطه معین است، با پیمودن مسافت شرعی حکم مسافر دارند؛ ولی اگر شغل به نحو دوره گردی در روستاهای اطراف باشد، با پیمودن مسافت نماز تمام است.

2. وطن حقیر ورامین و وطن همسرم کرج است؛ فرزندم در تهران متولد و پس از چند روز به کرج برده

ص: 700

شده و پس از یک ماه به شاهرود برده شد (چون حقیر کارمند و محل کارم شاهرود بوده است)؛ و پس از حدود دو سال، با انتقال حقیر به سمنان به سمنان آمد و اکنون هفت سال است که در سمنان می باشد. وطن فرزندانم کدام یک از این شهرها می باشد؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، جای معینی برای فرزند شما وطن محسوب نمی شود، تا خودش بعد از بلوغ، محلی را برای خود وطن انتخاب کند.

[سؤال 2579] 1244

بسمه تعالی

خدمت رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

پس از عرض سلام و آرزوی سلامتی برای آن جناب، خواهشمندیم به مسأله شرعی زیر پاسخ فرموده و ما را راهنمایی فرمایید:

همان طوری که مستحضر هستید، حوزه فعالیت برادران فرماندار، منطقه ای شامل شهر و روستا می باشد، با فواصل مختلف، از چند کیلومتر تا گاهی حدود یک صد کیلومتر که باید سرکشی نمایند.

از طرفی گاهی اوقات، برای انجام کارهای اداری، به مرکز استان و یا شهرستان های دیگر مسافرت می نمایند و همچنین مرکز فرمانداری نیز وطنشان محسوب نمی شود. خواهشمند است تکلیف ما را از جهت نماز و روزه معین فرمایید. والسلام

بسمه تعالی، اگر محل سکونت، وطنشان نیست، بدون قصد اقامت ده روز، حکم مسافر دارند؛ مگر آن که فعالیتشان در سرکشی منطقه مسئولیت، به نحو دوره گردی باشد و دوره گردی در سرکشی حوزه مسئولیت، شغل شخص محسوب شود که در این صورت، نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2580] 1245

بسمه تعالی

دفتر استفتای امام خمینی

شغل اصلی شخصی کشاورزی است، لکن در طول سال گاهی به تهران سفر

ص: 701

می کند و به قالی فروشی مشغول می شود. و هر وقت که تهران برود يك ماه می ماند. آیا نمازش در تهران تمام است یا شکسته؟ توضیح این که در تهران دوره گردی می کند. گاهی به حد مسافت می رسد و در بعضی سفرها به حد مسافت نمی رسد.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد، مگر آن که شغل او به طور دوره گردی باشد.

[سؤال 2581] 905

14. آیا کسی که گشت، شغلش است، مصداق کسی که شغلش سفر است می باشد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر در مسافت شرعی می گردد، حکم کسی که شغلش سفر است را دارد.

[سؤال 2582] 905

15. آیا کسی که شغلش تعقیب و مراقبت است، مصداق کسی که شغلش سفر است می باشد یا نه؟

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارد.

[سؤال 2583] 1030

6. کسانی که در سپاه جهت کامل نمودن گزارشات رسیده، روزانه به محل های مختلف تردد می نمایند و از حد مسافت شرعی گاه بیشتر و گاه کمتر می روند حکم نماز و روزه شان به چه صورت می باشد؟

بسمه تعالی، اگر کار او در مسافت شرعی به نحو دوره گردی است، نه در یکی دو محل معین؛ نمازش تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2584] 1246

بسمه تعالی

مقام معظم رهبر انقلاب، این جانب کارمند سازمان بهداری با پست سازمانی مأمور

ص: 702

بهداشت روستایی می باشم. وظیفه اداری حقیر چنین است: جهت انجام لوله کشی روستاها یا نظارت به برنامه های روستایی مجبورم به مسافرت بروم. مدت سفری که پیش می آید، امکان دارد که ده روز یا کمتر باشد. و مسافت معمولاً بیشتر از حد ترخص است و مدت توقف در محل، امکان دارد کمتر یا بیشتر از ده روز باشد یا به ندرت مسافت کمتر از 24 کیلومتر (حد ترخص) باشد.

1. وظیفه شرعی این جانب در مدت مسافرت، در مورد خواندن نماز و روزه از نظر قصر یا تمام چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر کار شما رسیدگی به برنامه روستاها به نحو گردش در روستاها باشد وظیفه شما تمام است و در غیر این صورت، اگر به حد مسافت بروید، بدون قصد ماندن ده روز، حکم مسافر را دارید.

2. افرادی که به عنوان راننده استخدام شده اند و برنامه مسافرت آن ها مطابق مأمورین و سرنشین می باشد وظیفه آن ها چیست؟

بسمه تعالی، راننده حکم مسافر را ندارد.

3. اگر به طور مستمر همه هفته، روز معینی برای مسافرت خارج از برنامه اداری است و طول آن بیش از حد ترخص است، وظیفه ما در این مسافرت چیست؟

بسمه تعالی، سفر در غیر شغل حکم سفر شغل را ندارد و حکم مسافر را دارد.

[سؤال 2585] 1247

بسمه تعالی

دفتر محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم، پس از سلام، مستدعی است به دو مسأله ذیل پاسخ فرمایید:

1. مسئولین و مأمورین فرمانداری ها که اکثر روزها برای مأموریت به روستاها می روند و مسافت شرعی را می پیمایند، در نماز وظیفه آن ها چیست؟

بسمه تعالی، اگر شغلشان به نحو دوره گردی و سفر نیست، حکم مسافر دارند.

ص: 703

2. شخصی خانه کوچکی دارد و به خانه بزرگ تر نیازمند است؛ وی اول، خانه بزرگ تر را قولنامه می کند و بعداً خانه قبلی را می فروشد و بدهی خانه ای را که قباله کرده می پردازد. آیا به پول وصول شده خانه کوچک تر خمس تعلق می گیرد؟

بسمه تعالی، اگر خانه کوچک، از درآمد کسب و حقوق، بدون دادن خمس تهیه شده، پول فروش آن خمس دارد.

[سؤال 2586] 1248

بسمه تعالی 1361 / 4 / 2

ریاست محترم دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً به استحضار می رساند: این جانب کارمند اداره محیط بانی شهرستان بهشهر بوده و به طور سیّار در امر حفظ و حراست محیط زیست مشغول خدمتم. اصولاً بیشتر روزها؛ یعنی حدود بیش از بیست روز یا کمتر در ماه را در مأموریت مناطق استحقاظی به سر می برم و عموماً مسافت مأموریت، بیش از 100 کیلومتر می باشد. با علم به این که مقلد امام می باشم، خواستم از جناب عالی تقاضا نمایم تا این جانب را راهنمایی لازم فرموده که آیا نماز و روزه این جانب شکسته است یا خیر؟ در صورت شکسته بودن، این جانب را ارشاد و راهنمایی مقتضی معمول بدارید تا در ماه صیام، از مأموریت های طولانی خودداری نمایم.

بسمه تعالی، شغل سرکشی و بررسی مناطق استحقاظی، اگر به نحو دوره گردی است - نه در يك یا چند محل معین - حکم مسافر ندارید.

[سؤال 2587] 1249

بسمه تعالی 1361 / 3 / 16

دفتر محترم استفتای حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

با درود به روان پاک شهدای اسلام و درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی

سؤال شرعی برای این جانب مطرح می باشد که به شرح ذیل به عرض می رسانم:

این جانب اهل قریه دلویی، در سه کیلومتری گناباد می باشم. سه سال پیش در

ص: 704

مشهد ساکن بوده ام و از آن زمان تا کنون، به لحاظ وجوب شرایط کاری، در شهرستان گناباد ساکن شده ام. ضمناً تحصیلات خود را نیز در مشهد و شهرستان های دیگری گذرانده ام و والدین من نیز در حال حاضر، در مشهد ساکن هستند؛ ولی از زادگاهشان - دلویی - قطع امید نکرده اند.

کار من در رابطه با راه سازی می باشد و نظارت بر تمام راه و جاده باشد و بدون ماندن ده روز در یک محل، به مقدار مسافت شرعی

1. آیا من دائم السفر هستم یا مسافر؟

بسمه تعالی، در صورتی که کار شما سرکشی و نظارت بر تمام راه و جاده باشد و بدون ماندن ده روز در یک محل، به مقدار مسافت شرعی رفت و آمد می کنید، نماز تمام و روزه صحیح است؛ و الاً نماز شکسته است؛ مگر در محلی قصد اقامت ده روز نمایید.

[سؤال 2588]

2. اگر مسافر هستم، آیا در شهرستان گناباد که اکنون در آن جا ساکن هستم و خانه ای اجاره کرده ام و ممکن است چند سالی دیگر نیز بنا به شرایط کاری و اداری، در آن جا ساکن باشم، مسافر هستم و نماز شکسته هست یا نه؟

بسمه تعالی، فرقی در کار نیست.

3. اگر مسافر هستم، آیا در قریه دلویی که زادگاهم می باشد و هنوز هم از آن جا قطع امید نکرده ام نیز مسافر هستم یا نه؟

بسمه تعالی، تا اعراض از محل تولد خود نکرده اید، به حکم وطن باقی است.

4. اگر مسافر هستم، چون در سال های گذشته، خود را دائم السفر می دانستم، آیا باید روزه های ماه مبارك سال های پیش را که گرفته ام، تجدید نمایم یا خیر؟

بسمه تعالی، چنانچه خلاف وظیفه شده، قضا دارد.

5. اگر دائم السفر هستم، آیا خارج از محدوده کار خود، مثلاً در مسافرت به مشهد هم دائم السفر هستم یا مسافر؟

ضمناً در فرصتی خدمت حضرت آیت الله شیرازی، امام جمعه محترم مشهد رسیدم و از ایشان سؤال

ص: 705

نمودم؛ ایشان فرمودند: چون در شهرستان گناباد، به دلیل کارت ساکن شده ای و چون در هفته ای، سه - چهار روز به مسافرت روستاهای اطراف می روی و مسافرتت، کثرت دارد و چون کارت در رابطه با راه و راه سازی می باشد، دائم السفر هستی. اکنون بنابر احتیاط تمنا دارم در صورت کفایت، توضیحات پاسخ سؤالات را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، در سفرهای غیر شغل، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2589] 1250

بسمه تعالی

عالی قدر محترم سر دفتر امام، بعد از عرض سلام و احترامات، امید است استفسار ذیل را از حضور مبارک امام بزرگوار، اخذ جواب فرمایید.

این جانب پزشک افغانی، پناهنده دولت جمهوری اسلامی ایران، در استخدام وزارت بهداشتی بوده و در درمانگاه عشق آباد طبس مشغول خدمت می باشم. برنامه کار بنده طوری تنظیم شده که چهار روز از هفته را در محل سکونت و محل کار، به صورت ثابت، اجرای وظیفه می نمایم و سه روز دیگر را خارج از محل کار و سکونت، به صورت سیار، به روستاهای دور دست که فاصله آن ها از حد شرعی متجاوز است برای معالجه مریضان عزیزم می نمایم. وقت مراجعت عموماً بعد از ظهر می باشد و با این برنامه، باید مدت دو سال خدمت نمایم.

آیا روزه ای که در روزهای سیاری به جا آورده ام صحیح است؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، اگر سرکشی و مداوای مرضای روستاها به نحو دوره گردی است، نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2590] 2251

2. گروه های عملیاتی سپاه پاسداران در شهرستان ها که همه وقت منتظر دستور مأموریت و گشت، در سطح شهرستان هستند و همچنین مأمورین پاسگاه های ژاندارمری - سرباز و درجه دار - که باید به شکایات مردم روستاها رسیدگی کنند و هیچ وقت نمی توانند در پایگاه خود قصد عشره بکنند، نمازشان قصر است یا تمام؟

ص: 706

بسمه تعالی، اگر شغلشان به نحو دوره گردی در مقدار مسافت شرعی باشد، نمازشان در سفر شغلی تمام است؛ و گرنه در غیر وطن، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2591] 1251

بسمه تعالی

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، سلّمه الله تعالی

پس از عرض سلام، به استحضار می رساند: این جانب اهل خمین، در سازمان حفاظت محیط زیست واحد سرشکاربانی خمین، مشغول به کار هستم. حدود 16 سال است که به این شغل اشتغال دارم و وظیفه این جانب این است که همه روزه به وسیله اتومبیل یا موتورسیکلت، به مناطق محل زیست شکار و صید رفته و از شکار و صید غیر مجاز جلوگیری نمایم. در حال حاضر باید از حوزه خمین حفاظت کنم و هر روز که مأموریت می روم، از هشت فرسنگ تجاوز می کند. گاهی شب در بیابان یا روستاها هستم و بیشتر اوقات، شب بر می گردم. بعضی اوقات بر اثر نداشتن وسیله نقلیه ممکن است ده روز هم به مأموریت رفته یا در هفته، یکی دو روز برای کار اداری، در مرکز شهر باشم. به هر صورت شغل این جانب مقتضی این است و باید طبق حکم مأموریت، به شکارگاه ها بروم که این مأموریت ها از هشت فرسنگ بیشتر خواهد بود. استدعا دارد نظریه خود را در زمینه نماز و روزه این جانب اعلام فرمایید.

بسمه تعالی، شکاربانی اگر در مسافت هشت فرسخ شرعی یا بیشتر، به نحو دوره گردی باشد، در محل کار، نماز تمام است.

[سؤال 2592] 1252

بسمه تعالی 1362 / 2 / 31

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه

بدین وسیله، این جانب از پاسداران کمیته منطقه 8 تهران که مقلد آن حضرت می باشم، راجع به فتوای معروف در بلد کبیر تا حدی دچار عسر و حرج شده ام؛ یعنی

ص: 707

واحد‌های گشتی که برای حراست و حفاظت از مسلمین و بیت المال فعالیت می‌کنند، گاه می‌شود تا 100 کیلومتر یا بیشتر، در محیط کار خود حرکت می‌کنند. با فتوای شما باید نماز شکسته و روزه افطار گردد. راهنمایی بیشتری بفرمایید. و آیا در این مسأله، رجوع به غیر می‌شود؟ قبل از ظهر و بعد از ظهر، حکم چگونه است؟

بسمه تعالی، واحد‌های گشتی در مقدار مسافت شرعی و بیشتر، سفرشان، شغل محسوب است، مانند رانندگان و نماز و روزه شان تمام است. و مسأله، از موارد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 2593] 1444

3. گروه‌های گشتی مبارزه با مواد مخدر که شغلشان گشت زنی است و بیشتر اوقات، مأموریت‌های دور هم می‌روند، آیا دائم‌السفر محسوب نمی‌شوند؛ با توجه به این که احتمال گرفتن این شغل از آن‌ها هم هست؟

بسمه تعالی، اگر شغلشان، گشت به نحو دوره‌گردی در مقدار مسافت شرعی است، نماز تمام و روزه صحیح است؛ و گرنه، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2594] 1253

بسمه تعالی 14 / 9 / 1361

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام‌ظله‌العالی، سلام‌علیکم، مستدعی است نظر مبارک را در مورد سؤال زیر مطرح فرمایند:

بازرسان سازمان بازرسی کل کشور چون بیشتر اوقات، ناگزیر به مسافرت‌های پی‌درپی به استان‌های مختلف می‌باشند و اقامت در مراکز استان‌ها معمولاً کمتر از ده روز می‌باشد و دائماً در رفت و آمد به شهرستان‌های تابعه هستند؛ وضعیت نماز و روزه آن‌ها چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر به نحو دوره‌گردی سفر می‌کنند نمازشان تمام است و در غیر این صورت باید شکسته بخوانند.

ص: 708

بسمه تعالی

کارگری هستم که در کارخانه ای واقع در جاده کرج مشغول خدمت و محل سکونت، در کرج می باشد که فاصله بین منزل و محل کارم، از حد ترخص کمتر است؛ ولی چون کارم در قسمت پخش محصولات کارخانه می باشد، با در نظر گرفتن این که راننده نیستم، هر روز بدون استثنا می بایست برای پخش محصولات، همراه راننده به تهران بیایم و بدین صورت، از حد ترخص خارج می شوم. با در نظر گرفتن این که اکثر اوقات نمی توانم قبل از ظهر به کارخانه مراجعه کنم، نمی دانم آیا به عنوان کثیرالسفر محسوب می شوم و بایست نماز خود را کامل بخوانم و روزه بگیرم یا خیر. در ضمن، بنده مقلد امام می باشم. خواهشمند است در این مورد، بنده را راهنمایی نمایید.

قبلاً از لطف شما تشکر می نمایم. من الله التوفیق

بسمه تعالی، اگر کار شما در پخش محصولات، در نقطه معینی نیست؛ بلکه در نقطه های مختلف تهران، به نحو دوره گردی است، حکم مسافر ندارید و نماز و روزه، تمام است.

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی، سلام

خواهشمند است نظر امام را در مورد این جانب که همه ماهه، از پنج الی ده روز جهت بازدید ساختمان ها به خارج از شهر و بیش از چهار فرسخ مسافت می نمایم، جویا تا با فرا رسیدن ماه مبارك، تکلیف روزه این جانب روشن گردد و اعلام شود که با توجه به مراتب بالا آیا روزه این جانب شکسته است یا خیر؟ در صورت شکسته بودن روزه، نحوه قضای روزه چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر شغل شما در بازدید و سرکشی ساختمان ها، به نحو

دوره گردی است، در سفر شغلی، نماز تمام و روزه صحیح است؛ ولی اگر شغل شما بازدید و سرکشی ساختمان ها در محل معینی باشد، در سفر شغلی حکم مسافر دارید.

[سؤال 2597] 1256

بسمه تعالی 1361 / 2 / 28

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی

محترماً به عرض عالی می رساند: این جانب کارمند سیّار اداره ریشه کنی مالاریا می باشم و محل کاریمان از زادگاه اصلیمان حدود 20 فرسنگ فاصله دارد و در ایام هفته باید از آن ناحیه، به روستاهای آن بخش که حدود 20 الی 200 کیلومتر می باشد - جهت مراقبت مالاریا و واکسیناسیون - سفر کنیم و کارمان در سال، حدود 8 تا 9 ماه به همین منوال می گذرد، خواهشمند است جهت روزه ماه مبارک رمضان و نماز، ما را راهنمایی فرمایید. و در ضمن، اگر قصد ده روز بنماییم و همان کار سیّاری مالاریا را انجام دهیم، نماز و روزه مان را چگونه باید به جا آوریم؟

بسمه تعالی، اگر در شغل خود، دور می گردید، در آن جا تمام بخوانید؛ ولی در مرکز محل کار، نماز شما قصر است.

[سؤال 2598] 1257

بسمه تعالی 1361 / 8 / 8

دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

احتراماً؛ به عرض می رسد: راهنمایان تعلیماتی این بخش همه روزه از مدارس حوزه خود بازدید می نمایند و در حکم آن ها شغل راهنمای تعلیماتی ذکر شده است؛ راهنمای تعلیماتی بایستی همیشه در مسافرت باشد و این مسافرت بیش از هشت فرسخ طول می کشد. در مورد نماز خواندن آن ها راهنمایی لازم مبذول دارید.

بسمه تعالی، اگر شغل آن ها به نحو دوره گردی نیست، حکم مسافر دارند.

ص: 710

3. شغل ما ایجاب می کند که هر چند وقت، به عنوان پیک به منطقه - در مسافت 80 الی 130 کیلومتر - رفته و در همان روز مراجعت نماییم. در صورتی که پیک رفتن، جزء شغل محسوب می شود، نماز و روزه در محل چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، در سفری که به پیک می روید، نماز شما تمام است.

بسمه تعالی

پس از سلام به ساحت مقدس امام زمان و نایب بر حقش امام خمینی، چند سؤال جهت استفتا و پاسخ مطرح می گردد:

1. این جانب مدیر شبکه بهداری شهرستانی هستم که با مرکز استان، حدود 150 کیلومتر فاصله دارد و باید حداقل هفته ای یک بار جهت هماهنگی با استان به مرکز استان مراجعه کنم؛ از طرفی بر حسب مسئولیتی که به عهده دارم، باید به طور مداوم از واحدهای بهداری در روستاهای شهرستان که گاهی تا 200 کیلومتر فاصله دارد بازدید نمایم. آیا نماز را کامل بخوانم یا شکسته؟ و روزه در ماه رمضان و غیر ماه رمضان برای این جانب چه وضعی دارد؟

بسمه تعالی، اگر به نحو دوره گردی از روستاها بازدید نمی کنید حکم مسافر دارید؛ و اگر بازدید به نحو دوره گردی است، نماز شما در این سفر تمام است.

2. فردی در زمان وقوع زلزله در شهری، به آن جا عزیمت می کند (به علت ضرورت)؛ روزهای بعد از زلزله اصلی و شدید، زلزله های متعدد ولی کوچک تر رخ می دهد؛ آن قدر که گاهی به نود بار در روز می رسد، ولی او به علت هیجان و سرگرم بودن به امداد مردم، رقم قطعی یا حتی حدود آن را هم نمی داند، اما مطمئن است که در ساعت، بیش از دو بار اتفاق افتاده است. تعداد دفعاتی که واجب است نماز آیات بخواند چند بار است؟

بسمه تعالی، اگر چند دفعه زلزله واقع شده، هر چند دفعه که معلوم باشد، نماز آیات دارد و باید

به همان مقدار نماز آیات را تکرار کند.

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

1. مأمورین محیط زیست که کارشان گردش در بیابان ها جهت حفاظت است و گاهی هم افراد مشکوک را تعقیب می کنند، تکلیف نماز و روزه آن ها چیست؟

بسمه تعالی، شغل آنان اگر به نحو دوره گردی در مقدار مسافت شرعی باشد، نماز و روزه شان تمام است.

2. شخصی چند سال قبل، مظهر قنات مشترکی را داخل خانه خود نموده و آب آشامیدنی اهالی را آلوده می کند؛ تقاضا می کنم تکلیف را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، تصرفات مزبوره بدون اجازه سایر شرکا غصب و حرام و موجب [ضمان است].

پنجم: عبور از حد ترخص

بسمه تعالی

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

پس از سلام و تحیات وافره؛ استدعا دارم به چند سؤال ذیل شرح و پاسخ دهید:

1. حد ترخص یعنی چه؟ مسافت شرعی یعنی چه؟ آیا با هم تفاوتی ندارند؟

بسمه تعالی، حد ترخص یعنی نقطه ای که در آن جا دیوارهای شهر دیده نمی شود و اذان شهر شنیده نمی شود، و مسافت شرعی یعنی هشت فرسخ شرعی که مسافر می پیماید.

2. مهاجرین جنگی که بر اثر اجبار، وطن خود را ترک کرده باشند و در شهرهای دیگر سکونت یافته اند و نیت مراجعه به شهرهای اصلی خود را دارند، آیا وطن آن ها حساب نمی شود؟ و اگر قصد ده روز اقامه کنند، آیا می توانند از حد ترخص بیرون بیایند؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در محل سکونت فعلی، حکم مسافر دارند و هرگاه موقع نیت اقامت، قصد خارج شدن از حد ترخص به یکی دو ساعت داشته باشد مانع ندارد.

2. کسی که در یک محل زندگی می کند (قصده عشره کرده یا قصد توطن یا...) تا چه فاصله ای از محل زندگی اش می تواند دور شود، به طوری که نماز و روزه اش قصر و باطل نشود (بر حسب کیلومتر چقدر حد ترخص است؟ اذان با وسیله است یا بی وسیله؟ دیوار شهر در زمان فعلی به چه فاصله ای گفته می شود؟ و...)؟ و آیا این فاصله، از درب منزل تا محل کار در نظر گرفته می شود یا فاصله حد ترخص های دو محل می باشد؟

بسمه تعالی، میزان، اذان عادی متعارف است و دیوارهای معمولی ساختمان های آخر شهر میزان است و رفتن به اطراف محل اقامت در داخل محدوده چید ترخص مضر به اقامت عشره نیست و در شهرهای بزرگ خارق العاده، مثل تهران، مبدأ مسافت، منزل است.

2. چند منطقه روستایی بغل هم واقع شده است و خانه های روستایی با همدیگر متصل هستند ولی از نظر مساجد از همدیگر جدا هستند؛ حالا در موقع مسافرت، خفای جدران را در نظر بگیرند و یا این که خفای اذان منطقه خودشان را؟

بسمه تعالی، در فرض خفای یکی از جدران یا اذان و عدم خفای دیگری، احتیاط مراعات شود.

4. شخصی از منزل تا محل کارش 25 کیلومتر است و هر روز این مسافت را طی می کند و باید نماز را شکسته بخواند. یک روز از محل کارش آمد به محل دیگری که فاصله آن محل تا منزلش تقریباً 5 الی 7 کیلومتر است؛ حال وقتی به آن محل آمده نمازش را آن روز باید شکسته بخواند یا تمام؟

بسمه تعالی، شکسته است.

3. این جانب در اسلام آباد کرج زندگی می‌کنم که تا کرج حدود پانزده دقیقه راه است. اگر بنده به تهران یا جای دیگری سفر کنم و در هنگام بازگشت در مسجد کرج نمازم را چگونه باید بخوانم؟

بسمه تعالی، شکسته است به شرط آن که مسافت شرعی باشد.

2. شخصی از منزلش مسافرت کرد و وقتی برگشت، به منزلش نرفته و آمد محل کارش، که تا منزلش 2 الی 6 کیلومتر یا بیشتر فاصله دارد. اگر خواست محل کارش نمازش بخواند تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، در شهرهای متعارف با رسیدن به حد ترخص شهر، حکم سفر قطع می‌گردد و در شهرهای بزرگ خارق العاده با رسیدن به محله ای که منزل او در آن محله قرار دارد حکم سفر قطع می‌شود.

بسمه تعالی 14 صفر الخیر 1403 ق

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه الوارف

و بعد؛ شخص مسافر قاصد وطن خود نیست؛ ولی بدون مرور از خود وطن، از داخل حد ترخص وطن مرور می‌نماید. آیا این قسم از مرور موجب انقطاع سفر است یا نه؟ افتونا مأجورین. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، موجب انقطاع حکم سفر است.

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتاب خانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارک امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

